Kmetijski inštitut Slovenije

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva

2018

Poročilo je pripravil Kmetijski inštitut Slovenije (KIS), v sodelovanju s strokovno službo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) ter nekaterimi zunanjimi sodelavci kot del naloge Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji v letu 2019.

Uredila

Tanja TRAVNIKAR

AVTORJI POROČILA

Matej BEDRAČ (struktura kmetijskih gospodarstev, Program razvoja podeželja 2014–2020)

Sara BELE (poraba kmetijskih pridelkov in stopnje samooskrbe, zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi)

Maja KOŽAR (makroekonomsko okolje, ekonomski rezultati kmetijstva, FADN)

Ben MOLJK, Jure BREČKO (obseg živinoreje, ekonomski rezultati po proizvodih)

Marjeta PINTAR (poraba kmetijskih pridelkov in stopnje samooskrbe, proračunske podpore kmetijstvu, zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi)

Tanja TRAVNIKAR (cene, proračunske podpore kmetijstvu, ukrepi kmetijske politike)

Barbara ZAGORC (obseg rastlinske pridelave, ekonomski rezultati po proizvodih)

GRADIVO ZA PRIPRAVO POROČILA SO PRISPEVALI

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Saša BELAJ, Tanja POLAK BENKIČ, Metka CERJAK, Jože JERMAN CVELBAR (strokovne naloge v pridelavi kmetijskih rastlin)

Andreja BIZJAK s sodelavci (varna hrana, veterinarstvo in varstvo rastlin)

Jana ERJAVEC (podpore kmetijstvu na lokalni ravni, raziskovalna dejavnost)

Petra FILIPI (ribištvo)

Primož HABJAN, Simon POLJANŠEK, Ana JURŠE, Marjetka JOŠT, Tomaž REMIC, Alenka KORENJAK, Uroš KORBAR, Leon MEGUŠAR, Manca BAZNIK, Matevž ADAMIČ (gozdarstvo in lovstvo)

Vida HOČEVAR (Program razvoja podeželja 2014–2020)

Tomaž HRASTAR (kmetijsko izobraževanje)

Alenka ROTTER, Silvester KRANJEC, Tomaž PRIMOŽIČ, Igor RITONJA, Darko BRULC, Jernej ŠKOF (gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči)

Martina ŠILC-ŽUŽEK (obvladovanje tveganj v kmetijstvu)

Jana TAVČAR (strokovne naloge v živinoreji)

Maja ŽIBERT (ekološko kmetovanje)

Sodelavci iz drugih organizacij

Anton JAGODIC, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Sektor za kmetijsko svetovanje (kmetijska svetovalna služba)

Aleš KUHAR, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko, Katedra za agrarno politiko (živilskopredelovalna industrija)

Špela ŠČAP, Gozdarski inštitut Slovenije (gozdni lesni sortimenti)

Simona ŽOVLJE, Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS

Fotografija na naslovnici

Janko VERBIČ, KIS

Publikacija bo izšla v elektronski obliki in bo objavljena na spletni strani Kmetijskega inštituta Slovenije http://www.kis.si/.

Kazalo vsebine

POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV ... 12
1 STANJE V KMETIJSTVU ... 18
1.1 Makroekonomsko okolje in mesto kmetijstva v gospodarstvu ... 18
1.2 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji ... 19
1.2.1 Število kmetijskih gospodarstev, raba zemljišč in živinoreja ... 19
1.2.2 Tipologija kmetijskih gospodarstev ... 25
1.2.3 Delovna sila na kmetijskih gospodarstvih ... 28
1.3 Obseg kmetijske proizvodnje ... 30
1.4 Poraba kmetijskih proizvodov in stopnje samooskrbe ... 35
1.5 Cene v kmetijstvu ... 38
1.6 Ekonomski rezultati kmetijstva ... 41
2 PRORAČUNSKE PODPORE KMETIJSTVU ... 45
2.1 Podpore kmetijstvu iz državnega proračuna ... 45
2.1.1 Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem ... 48
2.1.2 Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko ... 50
2.1.3 Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva ... 53
2.2 Podpore kmetijstvu na lokalni ravni ... 55
3 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI ... 57
3.1 Blagovna menjava agroživilstva po skupinah blaga ... 58
3.2 Regionalna struktura blagovne menjave agroživilstva ... 61
4 ŽIVILSKOPREDELOVALNA INDUSTRIJA ... 63
4.1 Pomen živilskopredelovalne panoge v makroekonomskih agregatih in trendi v obsegu proizvodnje ... 63
4.2 Cene v živilskopredelovalni industriji ... 64
4.3 Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije ... 66
4.3.1 Poslovanje živilskopredelovalne panoge ... 66
4.3.2 Industrijska struktura in gospodarska gibanja po živilskopredelovalnih dejavnostih ... 69
5 KMETIJSKA POLITIKA ... 75
5.1 Ukrepi skupne kmetijske politike EU ... 75
5.1.1 Ukrepi v okviru skupne ureditve kmetijskih trgov ... 75
5.1.2 Neposredna plačila proizvajalcem ... 76
5.1.3 Program razvoja podeželja 2014–2020 ... 77
5.1.4 Drugi programi, sofinancirani s sredstvi EU ... 86
5.2 Drugi ukrepi kmetijske politike ... 86
6 EKOLOŠKO KMETOVANJE ... 89
7 GOSPODARJENJE S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI ... 92
7.1 Obseg kmetijskih zemljišč ter površine z naravnimi in drugimi omejitvami rabe ... 92
7.1.1 Obseg kmetijskih zemljišč ... 92
7.1.2 Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, zavarovana območja in vodovarstvena območja ... 95
7.2 Zemljiške operacije ... 99
7.3 Varstvo kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namenske rabe ... 100
7.4 Gospodarjenje z zemljišči v okviru Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije 103

8 JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO ... 107
8.1 Javna služba kmetijskega svetovanja ... 107
8.1.1 Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2018 ... 107
8.2 Strokovne naloge v proizvodnji kmetijskih rastlin ... 113
8.3 Strokovne naloge v živinoreji ... 125
8.4 Raziskovalna dejavnost ... 129
8.5 Kmetijsko izobraževanje ... 133
8.6 Kmetijsko knjigovodstvo po metodologiji FADN ... 134
8.6.1 Vzorec poročevalskih kmetijskih gospodarstev, vključenih v mrežo FADN ... 134
8.6.2 Osnovna proizvodna zmogljivost in ekonomska velikost po tipih kmetovanja ... 137
8.6.3 Ključni ekonomski rezultati knjigovodstva po metodologiji FADN ... 138
9 VARNA HRANA, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN ... 140
9.1 Področje fitofarmacevtskih sredstev ... 140
9.2 Varna hrana ... 142
9.3 Krma ... 146
9.4 Veterinarstvo ... 146
9.5 Varstvo rastlin ... 147
10 GOZDARSTVO IN LOVSTVO ... 150
10.1 Gozdarstvo ... 150
10.1.1 Površina gozdov, lesna zaloga in posek lesa ... 150
10.1.2 Varstvo, obnova in nega gozdov ... 151
10.1.3 Dela na gozdnih prometnicah ... 153
10.1.4 Gozdni lesni sortimenti in druge gozdne dobrine ... 154
10.1.5 Proračunski izdatki za naloge na področju gozdarstva in lovstva ... 157
10.1.6 Znanstvenoraziskovalno delo in izobraževanje ... 158
10.1.7 Gozdarska inšpekcija ... 158
10.1.8 Mednarodno sodelovanje v gozdarstvu ... 159
10.2 Lovstvo ... 161
11 RIBIŠTVO ... 165
11.1 Morsko ribištvo in ribogojstvo ... 165
11.2 Sladkovodno ribištvo ... 167
11.3 Količina ter odkupna vrednost ulovljenih/iztovorjenih in vzrejenih vodnih organizmov ... 168
11.4 Finančni ukrepi v ribištvu ... 169
Statistične priloge ... 172

Kazalo preglednic

Preglednica 1: Pregled gospodarskih gibanj; 2013–2018 ... 18

Preglednica 2: Kmetijska gospodarstva po rabi kmetijskih zemljišč v Sloveniji in EU–28; 2010 in 2016 ... 20

Preglednica 3: Struktura kmetijskih gospodarstev z živino v Sloveniji in EU–28; 2010 in 2016 ... 22

Preglednica 4: Kmetijska gospodarstva po tipu kmetovanja v Sloveniji in EU–28; 2010 in 2016 ... 26

Preglednica 5: Standardni prihodek (SO, v EUR) po proizvodnih tipih kmetijskih gospodarstev v Sloveniji in EU–28 v letu 2016 ... 27

Preglednica 6: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg); 2013–2018 ... 35

Preglednica 7: Indeksi nominalnih cen kmetijskih pridelkov in inputov za kmetijstvo; 2013–2018 ... 40

Preglednica 8: Osnovni agregati računa proizvodnje in dohodkov; 2014–2018 ... 43

Preglednica 9: Proračunska izplačila za kmetijstvo (000 EUR); 2014–2018 ... 45

Preglednica 10: Struktura proračunskih izplačil za kmetijstvo, po osnovnih skupinah ukrepov in viru financiranja (000 EUR); 2014–2018 ... 47

Preglednica 11: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR); 2014–2018 ... 49

Preglednica 12: Izplačane odškodnine in druga izredna plačila (000 EUR); 2014–2018 ... 49

Preglednica 13: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR); 2014–2018 ... 51

Preglednica 14: Proračunska izplačila za posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev (000 EUR); 2014–2018 ... 51

Preglednica 15: Proračunska izplačila za izboljšanje kmetijske infrastrukture ter za podporo organiziranosti, predelavi, trženju in promociji agroživilstva (000 EUR); 2014–2018 ... 52

Preglednica 16: Proračunska izplačila za ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu (000 EUR); 2014–2018 ... 52

Preglednica 17: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR); 2014–2018 ... 53

Preglednica 18: Proračunska izplačila za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2014–2018 ... 54

Preglednica 19: Proračunska izplačila za ukrepe, povezane z varnostjo in kakovostjo hrane in krme (000 EUR); 2014–2018 ... 54

Preglednica 20: Proračunska izplačila za druge splošne storitve (000 EUR); 2014–2018 ... 55

Preglednica 21: Podpore kmetijstvu, izplačane na lokalni ravni (000 EUR); 2014–2018 ... 56

Preglednica 22: Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2014–2018 ... 57

Preglednica 23: zvoz in uvoz agroživilstva po skupinah blaga; 2017 in 2018 ... 59

Preglednica 24: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah držav (mio EUR); 2013–2018 ... 61

Preglednica 25: Indeksi obsega industrijske proizvodnje (predhodno leto = 100); 2013–2018 ... 64

Preglednica 26: Indeksi cen pri proizvajalcih (nominalno, predhodno leto = 100); 2013–2018 ... 65

Preglednica 27: Gibanje pomembnejših kazalnikov poslovanja živilskopredelovalne industrije; 2013–2018 ... 66

Preglednica 28: Deleži proizvodnje hrane in pijač (10 + 11) v predelovalni dejavnosti (C); 2013–2018 ... 68
Preglednica 29: Osnovni kazalniki strukture živilskopredelovalne panoge v letu 2018 ... 69
Preglednica 30: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalnih dejavnosti; 2017 in 2018 ... 74
Preglednica 31: Neposredna plačila po uredbah za leti 2017 (izplačano do 31. 5. 2018) in 2018 (izplačano do 31. 5. 2019) ... 76
Preglednica 32: Izplačana sredstva PRP 2014–2020 po ukrepih in podukrepih (000 EUR) (do 31. 12. 2018) ... 78
Preglednica 33: Primerjava izvajanja operacij KOPOP v letih 2015–2018 ... 82
Preglednica 34: Izplačana izravnalna plačila območjem z naravnimi ali drugimi omejitvami po uredbah za leti 2017 in 2018 (subvencijsko leto) ... 83
Preglednica 35: Izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah za leti 2017 in 2018 (subvencijsko leto) ... 84
Preglednica 36: Pregled sredstev po aktivnostih tehnične pomoči (000 EUR; do 31. 12. 2018) ... 86
Preglednica 37: Izplačana proračunska sredstva za sofinanciranje zavarovalnih premij, zavarovana kmetijska zemljišča in število zavarovanih živali; 2013–2018 ... 87
Preglednica 38: Število ekoloških kmetij in površina zemljišč v kontroli ekološkega kmetovanja; 2013–2018 ... 89
Preglednica 39: Obseg površin, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2013–2018 ... 89
Preglednica 40: Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2013–2018 ... 90
Preglednica 41: Število živali, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja; 2013–2018 ... 91
Preglednica 42: Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah (t); 2013–2018 ... 91
Preglednica 43: Evidenca dejanske rabe kmetijskih zemljišč; 2006 in 2017–2018 ... 92
Preglednica 44: Evidenca GERK; 2006 in 2017–2018 ... 94
Preglednica 45: Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost ... 95
Preglednica 46: Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih Natura 2000 ... 96
Preglednica 47: Površina KZU in GERK KZU (ha) na zavarovanih območjih ... 96
Preglednica 48: Površina KZU in GERK KZU (ha) na vodovarstvenih območjih (VVO); 2018 ... 98
Preglednica 49: Odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov, 2012–2018 ... 100
Preglednica 50: Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč in spremembe nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo, po občinah po OPN za leto 2018 ter skupne površine namenske rabe kmetijskih zemljišč po uveljavitvi OPN (v ha) ... 101
Preglednica 51: Površina DPN, ki se načrtujejo na kmetijski namenski rabi ... 102
Preglednica 52: Zemljišča po dejanski rabi (ha) v registru osnovnih sredstev Sklada, 2015–2018 ... 103
Preglednica 53: Licitiranje zakupnine v letu 2018 ... 104
Preglednica 54: Osnovni kazalniki gospodarjenja Sklada s kmetijskimi zemljišči, 2015–2018 ... 105
Preglednica 55: Prikaz časa (ure), porabljenega za posamezne naloge kmetijske svetovalne službe v letu 2018 v primerjavi s programom ... 107
Preglednica 56: Število organizacij v živinoreji v letu 2018 ... 125
Preglednica 57: Mlečnosti kontroliranih krav (standardna laktacija) po pasmah; 2017 in 2018 ... 125

Preglednica 58: Število rejcev ter število ovc in koz v kontroli; 2017 in 2018 127
Preglednica 59: Število kobil, vpisanih v rodovniške knjige, po pasmah; 2011–2018 128
Preglednica 60: Število matic v rodovniški knjigi kranjske čebele, 2011–2018 129
Preglednica 61: Raziskave v kmetijstvu, ki jih financira MKGP; 2017 in 2018 131
Preglednica 62: Število vpisanih dijakov in študentov po področjih izobraževanja; 2013–2018 133
Preglednica 63: Število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v vzorčnem okviru za nabor ter v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2013–2017 134
Preglednica 64: Število kmetijskih gospodarstev po tipih kmetovanja (TF8) in ekonomski velikosti v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2013–2017 135
Preglednica 65: Osnovni proizvodni potencial in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev v vzorcu FADN po tipih kmetovanja (TF8); 2013–2017 137
Preglednica 66: Osnovni ekonomski rezultati knjigovodstva FADN (EUR/gospodarstvo); 2013–2017 138
Preglednica 67: Število izvedenih ocen, izdanih odločb v postopku odobritve aktivnih snovi in izdaje odločb o registraciji oziroma dovoljenjih za FFS v letu 2018 140
Preglednica 68: Število izdanih odločb, opravljenih tečajev in pregledov v prometu ter uporabi FFS na dan 31. 12. 2018 140
Preglednica 69: Število opravljenih pregledov in ugotovljenih nepravilnosti v letu 2018 141
Preglednica 70: Število pregledov in ugotovljenih nepravilnosti po vsebinskih področjih – promet s FFS v letu 2018 141
Preglednica 71: Pregledi označevanja; 2016–2018 143
Preglednica 72: Število odobrenih obratov in klavnic; 2011–2018 144
Preglednica 73: Število zaklanih živali po vrstah, pregledanih s strani UVHVVR; 2016–2018 144
Preglednica 74: Proizvodnja živil živalskega izvora v odobrenih obratih (kg); 2016–2018 144
Preglednica 75: Število opravljenih preiskav na bolezni v letu 2018 146
Preglednica 76: Možni posek, evidentirana količina poseka in delež realizacije; 2016–2018 151
Preglednica 77: Posek v slovenskih gozdovih po vrstah sečnje (m^3); 2018 151
Preglednica 78: Sanitarni posek (000 m^3); 2008–2018 152
Preglednica 79: Obseg opravljenih varstvenih del v gozdovih (število dni); 2008–2018 152
Preglednica 80: Število gozdnih požarov in površina pogorišč; 2008–2018 152
Preglednica 81: Struktura obnove in nege gozdov; 2015–2018 153
Preglednica 82: Gradnja in rekonstrukcija gozdnih vlak (km); 2008–2018 153
Preglednica 83: Struktura virov financiranja za vzdrževanje gozdnih cest; 2008–2018 153
Preglednica 84: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m^3); 2016–2018 154
Preglednica 85: Izvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m^3); 2013–2018 155
Preglednica 86: Uvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m^3); 2013–2018 155
Preglednica 87: Odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov (EUR/m^3, brez DDV) 156
Preglednica 88: Poraba proračunskih sredstev za naloge na področju gozdarstva in lovstva (000 EUR); 2014–2018 157
Preglednica 89: Pregled odstrela in ugotovljenih izgub divjadi in velikih zveri; 2008–2018 162
Preglednica 90: Odstrel in ugotovljene izgube na 100 ha površine v letu 2018 163
Preglednica 91: Škode, ki jih povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič; 2008–2018 163

Preglednica 92: Ocena strukture škod na kmetijskih kulturah, ki jih povzročajo divjad in velike zveri (%); 2008–2018 ... 163
Preglednica 93: Prikaz opravljenih biotehniških del; 2008–2018 ... 164
Preglednica 94: Ulov, iztovor in vzreja morskih rib, glavonožcev, rakov in školjk (t); 2012–2018 ... 165
Preglednica 95: Delovno aktivno prebivalstvo v morskem ribištvu in akvakulturi (marikulturi); 2013–2017 ... 166
Preglednica 96: Vsa plovila v registru ribiških plovil ter aktivna plovila po dolžini in opremi; 2013–2018 ... 166
Preglednica 97: Ulov in vzreja sladkovodnih rib (t); 2012–2018 ... 168
Preglednica 98: Število delovno aktivnih oseb v sladkovodnem ribogojstvu; 2012–2017 ... 168
Preglednica 99: Količina ter odkupna vrednost (brez DDV) ulovljenih/iztovorjenih in vzrejenih vodnih organizmov; 2012–2017 ... 168
Preglednica 100: Proračunska sredstva za ribištvo; 2014–2018 ... 169

Kazalo slik

Slika 1: Povprečna površina kmetijske zemlje v uporabi na kmetijsko gospodarstvo v državah EU–28 v letih 2010 in 2016 20

Slika 2: Kmetijska gospodarstva po velikostnih razredih KZU v državah EU–28 v letu 2016 21

Slika 3: Kmetijska zemlja v uporabi po velikostnih razredih KZU na gospodarstvo v državah EU–28 v letu 2016 21

Slika 4: Povprečno število glav velike živine na kmetijsko gospodarstvo v državah EU–28 v letih 2010 in 2016 23

Slika 5: Kmetijska gospodarstva z živino po velikostnih razredih GVŽ v državah EU–28 v letu 2016 24

Slika 6: Glave velike živine po velikostnih razredih GVŽ v državah EU–28 v letu 2016 25

Slika 7: Delež specializiranih in mešanih KMG v državah EU–28 v letu 2016 26

Slika 8: Delež kmetijskih gospodarstev po velikostnih razredih standardnega prihodka v državah EU–28 v letu 2016 27

Slika 9: Povprečno število polnovrednih delovnih moči na kmetijsko gospodarstvo v državah EU–28; 2010 in 2016 28

Slika 10: Starostna struktura gospodarjev na kmetijskih gospodarstvih v državah EU–28 v letu 2016 29

Slika 11: Indeksi kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2006–2018 30

Slika 12: Spremembe skupne površine in struktura kmetijske zemlje v uporabi 31

Slika 13: Skupna površina in setvena struktura njiv 32

Slika 14: Površine in rastlinski pridelki v letu 2018 v primerjavi z letom 2017 (%) 33

Slika 15: Število živali konec leta (000); 2006–2018 33

Slika 16: Živinorejska proizvodnja v letu 2018 v primerjavi z letom 2017 (%) 34

Slika 17: Samooskrba z rastlinskimi pridelki (%); 2013–2018 36

Slika 18: Samooskrba z osnovnimi živalskimi proizvodi (%); 2013–2018 37

Slika 19: Indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (realno; 2015 = 100); 2006–2018 38

Slika 20: Spremembe cen rastlinskih pridelkov v letu 2018 v primerjavi z letom 2017 (%) 38

Slika 21: Spremembe cen v živinoreji v letu 2018 v primerjavi z letom 2017 (%) 39

Slika 22: Spremembe cen inputov za kmetijstvo v letu 2018 v primerjavi z letom 2017 (%) 40

Slika 23: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo (realno; stalne cene 2015); 2006–2018 41

Slika 24: Proračunska izplačila za kmetijstvo (mio EUR); 2006–2018 45

Slika 25: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (mio EUR); 2006–2018 48

Slika 26: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (mio EUR); 2006–2018 50

Slika 27: Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo (mio EUR); 2006–2018 53

Slika 28: Izvoz in uvoz ter zunanjetrgovinska bilanca agroživilskih proizvodov (mio EUR); 2006–2018 57

Slika 29: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah (mio EUR); 2017 in 2018 60

Slika 30: Struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2013–2018 62

Slika 31: Delež proizvodnje živil in pijač v dodani vrednosti in zaposlenosti (%); 2006–2017 63

Slika 32: Indeks obsega industrijske proizvodnje (2015 = 100); 2006–2018 63

Slika 33: Indeksi cen živil in pijač ter proizvodov predelovalnih dejavnosti pri proizvajalcih (realno; 2015 = 100); 2006–2018 64

Slika 34: Indeksi cen živilskih proizvodov pri proizvajalcih v primerjavi z indeksi cen kmetijskih pridelkov, energentov in plač (2015 = 100); 2006–2018 65

Slika 35: Produktivnost in dodana vrednost na zaposlenega v živilskopredelovalni industriji v primerjavi s predelovalnimi dejavnostmi (indeks C = 100); 2006–2018 68

Slika 36: Neto dobiček/izguba živilskopredelovalne industrije po dejavnostih (mio EUR); 2017 in 2018 71

Slika 37: Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD) 95

Slika 38: Območje Natura 2000 96

Slika 39: Narodni, regijski in krajinski parki 97

Slika 40: Vodovarstvena območja 98

Slika 41: Prikaz deležev sprememb iz zgornje preglednice - primerjava sprememb namenske rabe kmetijskih zemljišč in sprememb nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo 102

Slika 42: Shema javnih služb in izvajalcev v skladu z novo zakonodajo 113

Slika 43: Odstopanje dejanskega od načrtovanega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8) in razredih ekonomske velikosti (načrtovani vzorec = 0 %); 2013–2017 135

Slika 44: Struktura lesne zaloge po drevesnih vrstah v letu 2018 150

Kazalo okvirjev

Okvir 1: Struktura kmetijskih gospodarstev 19
Okvir 2: Cene v kmetijstvu 40
Okvir 3: Ekonomski računi za kmetijstvo 42
Okvir 4: Klasifikacija ukrepov kmetijske politike 46
Okvir 5: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi 58
Okvir 6: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalne industrije 67
Okvir 7: FADN (Farm Accountancy Data Network) 136

POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV

Poročilo obravnava osnovne rezultate slovenskega kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2018. Pripravljeno je na podlagi podatkov Statističnega urada RS, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter drugih uradnih virov, ki so bili na voljo do 31. maja 2019, izjemoma tudi pozneje. Vsi vrednostni kazalniki so prikazani v evrih. Serije podatkov, ki so izvirno izražene v tolarjih, so preračunane v evre po povprečnem tečaju Banke Slovenije za posamezno leto. V poročilu prikazani podatki so zaokroženi, zato je možno odstopanje od podatkov SURS in drugih podatkov.

Tudi v letu 2018 so bile razmere za slovensko gospodarstvo še naprej ugodne. Gospodarska rast je bila visoka (bruto domači proizvod večji za 4,5 %), vendar se je v primerjavi z letom prej začela umirjati. Razmere so se še naprej izboljševale tudi na trgu dela. Zaposlenost se je povečala za 3 %, stopnja brezposelnosti se je znova znižala (registrirana z 9,5 % na 8,2 %, anketna s 6,6 % na 5,1 %). Leta 2018 je bila inflacija razmeroma nizka, na letni ravni je bila 1,4-odstotna, v povprečju leta pa 1,7-odstotna.

Stanje v kmetijstvu

Podatki zadnjega strukturnega raziskovanja kmetijstva v letu 2016 kažejo, da se strukturne spremembe v slovenskem kmetijstvu nadaljujejo, vendar v primerjavi z drugimi članicami EU praviloma potekajo počasneje. Po kazalnikih velikostne in posestne strukture Slovenija za povprečjem EU še vedno zaostaja za dva- do trikrat. V Sloveniji so kmetijska gospodarstva v letu 2016 v povprečju uporabljala 7,0 ha kmetijske zemlje (EU–28 16,9 ha), ena polnovredna delovna moč pa je v povprečju obdelovala 6,1 ha kmetijske zemlje (EU–28: 19,0 ha). Ob upoštevanju koeficientov, ki jih uporablja Eurostat, so kmetijska gospodarstva z živino v povprečju redila 9,1 glave velike živine (EU–28 22,9 GVŽ). Nekoliko manjše je zaostajanje Slovenije za povprečjem EU v deležu specializiranih kmetijskih gospodarstev (69 %; EU–28: 78 %) in v deležu gospodarjev, mlajših od 35 let (4,6 %; EU–28: 5,1 %). Zaradi počasnejših strukturnih sprememb se je zaostajanje Slovenije za povprečjem EU med leti 2010 in 2016 še nekoliko povečalo.

Leto 2018 je bilo za kmetijsko pridelavo izrazito ugodno. Obseg kmetijske proizvodnje se je po začasnih statističnih podatkih povečal za skoraj petino, pri čemer je bil obseg rastlinske pridelave v primerjavi s predhodnim letom večji za 36 %, obseg živinoreje pa se je ohranil na ravni iz predhodnega leta. Leto 2018 je bilo rastlinski pridelavi mnogo bolj naklonjeno kot leto 2017, ki ga je zaznamovala močna pozeba v trajnih nasadih. Letina sadja je bila največja doslej, še posebej obilno so obrodile jablane, rekordna je bila tudi letina grozdja. Tudi za večino njivskih posevkov je bila letina 2018 boljša, hektarski pridelki so bili večinoma nadpovprečni tudi v primerjavi z daljšim obdobjem (izjemi sta le strno žito in oljna ogrščica). Površina kmetijske zemlje v rabi kmetijskih gospodarstev se je glede na leto prej malce zmanjšala (–0,9 %), pri čemer še najbolj površina njiv in vrtov (–1,2 %). Leta 2018 je bilo več površin kot v predhodnem letu namenjenih le pridelavi zelene krme z njiv in hmelja. V povprečju so bili v letu 2018 skupni pridelki pri večini skupin kmetijskih rastlin večji. Manjši kot leta 2017 so bili bodisi zaradi slabe letine, bodisi zaradi manjših površin skupni pridelki večine vrst strnega žita, krompirja, suhih stročnic in oljnic.

V živinoreji leta 2018 beležimo povečanje prirasta pri drobnici, večja je bila tudi proizvodnja jajc. Prirasta pri prašičih in pitovnih piščancih ostajata na ravni iz leta 2017, medtem ko se je prirast govedi v letu 2018 zmanjšal. Manjša kot v letu prej je tudi prireja mleka. Po izrazito slabi letini 2017 se je proizvodnja medu povečala in bila v letu 2018 ena boljših.

Domača poraba se je v letu 2018 med rastlinskimi pridelki opazno povečala pri sadju, pšenici in rži, med živalskimi proizvodi pa pri mleku in medu. Največja poraba doslej je bila ugotovljena pri sadju in zelenjadnicah. Za malenkost se je zmanjšala poraba mesa, predvsem zaradi manjše porabe govejega mesa, poraba perutninskega mesa pa se je povečala. Poraba perutninskega mesa je bila v letu 2018 celo največja doslej. Malenkostno se je povečala poraba riža, porabe koruze, krompirja, sladkorja in jajc pa so bile manjše kot v predhodnem letu. Poraba mleka se je po triletnem zmanjševanju povečala in bila nad ravnijo povprečne porabe na prebivalca v zadnjem petletnem obdobju.

Stopnje samooskrbe, ki zaradi sprememb v obsegu pridelave in porabe med leti precej nihajo, so bile leta 2018 višje kot leto prej pri žitu, zelenjavi, sadju, jajcih in medu, znižale pa so se pri krompirju, mesu in mleku. Podobno kot v letu 2017 je bila domača prireja večja od domače porabe pri mleku (stopnja samooskrbe 128 %), mesu govedi (109 %) in perutninskem mesu (109 %), pri čemer so se stopnje samooskrbe v primerjavi z letom prej znižale pri vseh treh proizvodih. Zaradi večje rasti domače proizvodnje od porabe se je povečala samooskrba z mesom drobnice (92 %), samooskrba s prašičjim mesom pa je ostala na ravni iz predhodnega leta (38 %). Večji kot v predhodnem letu sta bili ob povečani domači proizvodnji tudi samooskrbi z jajci (96 %) in medom (79 %), ugodne vremenske razmere pa so vplivale na višje stopnje samooskrbe pri rastlinskih pridelkih. Stopnja samooskrbe z žitom je bila 68-odstotna, zvišanje pa je predvsem posledica odličnega pridelka koruze. Pri krompirju je ob znova manjši skupni pridelavi kot leto prej stopnja samooskrbe (48 %) med najnižjimi doslej. Za malenkost večja kot v letu prej je bila samooskrba z zelenjavo (39 %), najbolj pa se vpliv dobre letine izraža pri sadju. Samooskrba s sadjem se je po slabih letinah v letih 2016 in 2017 ob veliki domači pridelavi, kljub veliki domači porabi, povečala na 48 % in je močno nad ravnijo povprečja zadnjih petih let.

V letu 2018 so se cene kmetijskih pridelkov na agregatni ravni malenkostno znižale. Glede na leto 2017 so bile cene v povprečju za 0,6 % (realno za 2,3 %) nižje, pri čemer so se znižale predvsem cene rastlinskih pridelkov, cene živalskih proizvodov pa so ostale na podobni ravni kot leto prej. Cene rastlinskih pridelkov so bile na skupni ravni leta 2018 za 1,6 % (realno za 3,3 %) nižje kot leta 2017, še vedno pa so odkupne cene precej višje od povprečja cen zadnjih nekaj let. V povprečju so se najbolj znižale cene sadja (–14 %), kar je predvsem posledica visokih odkupnih cen v predhodnem letu, ter cene oljnic in grozdja (oboje za 5 %). Pri vseh ostalih pomembnejših rastlinskih pridelkih pa so se cene v primerjavi s predhodnim letom povišale, najbolj pri krompirju in hmelju (oboje za 8 %) ter pri zelenjadnicah (+7 %). V živinoreji so cene ostale na ravni iz predhodnega leta in na povprečni ravni zadnjih nekaj let (nominalno višje za 0,1 %, realno pa nižje za 1,6 %). Tako so cene jagnjet, perutnine, kravjega mleka in jedilnih jajc ostale na ravni predhodnega leta (sprememba za približno en odstotek). Občutneje so se znižale le cene prašičev (–4 %), a so še vedno povprečne glede na zadnja leta, povišale pa cene govedi (+2 %), ki so med višjimi v zadnjem obdobju. Medtem ko so se v letu 2018 cene kmetijskih pridelkov znižale, so se cene inputov zvišale za 3,8 % (realno za 2,0 %). Med pomembnejšimi skupinami inputov so se cene najbolj zvišale pri energiji (+9 %), mineralnih gnojilih (+6 %) in krmilih (+3 %), znižale pa cene semen in sadik (–4 %). Glede na predhodno leto se je cenovno-stroškovno razmerje v kmetijstvu izrazito poslabšalo, vendar je to razmerje še vedno ugodno in med boljšimi v zadnjem desetletju.

Ekonomski rezultati kmetijstva na skupni ravni so se leta 2018 izrazito izboljšali v primerjavi z izjemno neugodnim predhodnim letom in so bili realno najugodnejši doslej. Neto dodana vrednost kmetijstva se je v primerjavi z letom 2017 izrazito povečala, in sicer za tri petine (+58 %), faktorski dohodek kmetijstva pa se je povečal za okoli 22 %. Ob občutno večji vrednosti proizvodnje (okoli 1,3 milijarde EUR) in nekoliko višji vmesni potrošnji je faktorski dohodek znašal približno 538 milijonov EUR oziroma nekaj več kot 6.900 EUR na polnovredno

delovno moč. Povečanje dohodkov je v letu 2018 predvsem posledica občutnega porasta fizičnega obsega proizvodnje v rastlinski pridelavi, predvsem v sadjarstvu in vinogradništvu, ob izrazito manj ugodnih cenovno-stroškovnih razmerjih na agregatni ravni.

Proračunski odhodki za kmetijstvo

Proračunska izplačila iz državnega proračuna, povezana s kmetijstvom (372,3 mio EUR), so bila leta 2018 za 15 % večja kot leta 2017, pri čemer so se za 23 % povečala izplačila iz državnih sredstev in za 12 % izplačila iz proračuna EU. Delež financiranja ukrepov s strani EU se je tako zmanjšal na 69 % (leta 2017: 71 %), kar je predvsem posledica večjih izplačil nacionalne proračunske rezerve za sanacijo posledic naravnih nesreč. Največ proračunskih sredstev je bilo tudi v letu 2018 namenjenih tržnim ukrepom in neposrednim podporam (47 %) ter ukrepom razvoja podeželja (42 %), delež, namenjen financiranju splošnih storitev za kmetijstvo, pa je ostal razmeroma majhen (11 %). V okviru prvega stebra kmetijske politike so se izplačila glede na leto 2017 povečala za 5 %. Precej več sredstev je bilo namenjenih odškodninam in drugim izrednim plačilom (predvsem sanaciji posledic pozebe in suše v letu 2017) ter ukrepom, ki znižujejo stroške kmetovanja (predvsem izplačilom za sofinanciranje zavarovalnih premij), za neposredna plačila pa je bilo izplačanih za skoraj odstotek manj sredstev. V okviru ukrepov strukturne politike in politike razvoja podeželja so se izplačila v primerjavi s skromnimi izplačili v letu 2017 povečala za 34 %, kar je posledica precej večjih izplačil v okviru ukrepov krepitve konkurenčnosti kmetijstva (predvsem občutno večja izplačila za ukrepe posodabljanja in prestrukturiranja kmetijskih gospodarstev). Več izplačil je bilo tudi za ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu. Pri ukrepih, ki zagotavljajo okoljske in druge družbene koristi, so izplačila komaj opazno nižja (–1 %). Izplačila sredstev za financiranje splošnih storitev za kmetijstvo so bila glede na leto 2017 večja za dobro odstotno točko. Pri tem so bila večja predvsem sredstva, namenjena raziskovalnim, razvojnim, svetovalnim in strokovnim storitvam, nekoliko manj sredstev pa je bilo namenjenih nadzoru nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme.

Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi

Krepitev gospodarstva je znova vplivala tudi na skupno blagovno menjavo agroživilskih proizvodov, ki se je po začasnih podatkih v letu 2018 povečala za 6,4 %, pri čemer je bil izvoz večji za 9,7 %, uvoz pa za 4,6 %. Pokritost uvoza z izvozom je zrasla na 57,1 % (leta 2017: 54,5 %), ob tem pa se je nekoliko zmanjšal primanjkljaj, ki je znašal 1.046 milijonov EUR (leta 2017: 1.061 mio EUR).

Slovenija ostaja vrednostno neto uvoznica pri večini carinskih tarif agroživilskih proizvodov. Vrednostni presežek v blagovni menjavi je bil tudi v letu 2018 dosežen pri izdelkih iz mesa in živih živalih, pri čemer se je bilanca v skupini žive živali poslabšala. Po začasnih podatkih je bil zunanjetrgovinski presežek dosežen tudi v skupinah razna živila, oljna semena in plodovi ter šelak, gume, rastlinski sok in ekstrakti. Večji primanjkljaj kot v predhodnem letu je bil pri žitu ter mleku in mlečnih izdelkih, primanjkljaj pri mesu, sadju, krmi, vrtninah in sladkorju pa se je zmanjšal. V regionalni strukturi izvoza in uvoza v letu 2018 ni bilo velikih sprememb. Večina blagovne menjave agroživilskih proizvodov je podobno kot v predhodnih letih potekala z državami EU, pri čemer se je z vstopom Hrvaške v EU delež te skupine držav še povečal (leta 2018: 76 % izvoza in 85 % uvoza), zunanjetrgovinski primanjkljaj pa v letu 2018 zmanjšal, a je še vedno presegal milijardo EUR. Pomembne zunanjetrgovinske partnerice so ostale tudi države nekdanje Jugoslavije (brez Hrvaške, 14 % izvoza, 3 % uvoza), s katerimi je bilanca ostala pozitivna tudi v letu 2018, presežek pa nad ravnijo iz predhodnega leta (123 mio EUR).

Živilskopredelovalna industrija

Poslovanje živilskopredelovalne dejavnosti v letu 2018 kaže, da so se razmere po desetletju izrazitih nihanj ustalile. Obseg proizvodnje v dejavnosti proizvodnje živil je po treh zaporednih letih opazne rasti stagniral, obseg v dejavnosti proizvodnje pijač pa se je v letu 2018 občutno povečal (+10,5 %). Agregatna rast vseh predelovalnih dejavnosti (C) je bila okoli 5-odstotna, kar je manj kot v predhodnih treh letih in lahko kaže na ustavitev gospodarske konjunkture. Proizvajalčeve cene živil so se v letu 2018 nominalno zvišale za 1,1 % (realno –0,6 %), cene pri proizvajalcih pijač pa so se nominalno znižale za 0,6 % (realno –2,3 %).

Živilskopredelovalna industrija je v letu 2018 izkazala 111,2 milijona EUR čistega dobička in 10,8 milijona EUR čiste izgube ter poslovno leto končala z neto čistim dobičkom v višini 100,4 milijona EUR (leta 2017: 81,0 milijona EUR). V primerjavi z letom 2017 je bil čisti dobiček realno večji za okoli 16 %, čista izguba za okoli petino manjša, neto čisti dobiček pa za okoli petino večji. Negativni neto finančni rezultat so v letu 2018 izkazala le podjetja v predelavi rib, v drugih dejavnostih živilskopredelovalne industrije pa so izkazovali neto dobiček. Izstopa izrazita rast neto čistega dobička v mesnopredelovalni industriji, kar je posledica opaznejšega povečanja dodane vrednosti v nosilnih podjetjih, ob tem rezultata v panogi ne bremeni poslovanje enega večjih podjetij, ki je ustavilo proizvodnjo. Prihodki v mesnopredelovalni industriji so se leta 2018 realno celo zmanjšali (za okoli 5 %), kar v povezavi z izboljšanjem dobičkovnosti kaže, da so bili ukinjeni nedonosni programi. Dodana vrednost je realno večja za okoli 14 %, kar je rezultiralo v okoli 15 milijonov EUR neto čistega dobička. Mesnopredelovalna podjetja so v letu 2018 zmanjšala obseg prihodkov na tujih trgih za okoli 3 %, kar je velik obrat trenda po izraziti rasti v zadnjih petih letih. V slovenski mesnopredelovalni industriji so bile leta 2018 pomembne lastniške spremembe, tako v verigi predelave mesa perutnine kot v verigi predelave rdečega mesa. Predvsem spremembe v največjem mesnopredelovalnem podjetju v segmentu perutnine lahko pomembno predrugačijo razmere v dejavnosti, saj ima nov strateški lastnik tega podjetja v Sloveniji in v regiji ambiciozne načrte. Slovenski trg z mesom pa je še vedno pod močnim vplivom uvoznih pritiskov, izrazite cenovne občutljivosti kupcev, zaznan pa je porast pozitivne percepcije slovenskega porekla, kar nekateri ponudniki učinkovito vključujejo v upravljanje podjetij.

V predelavi mleka so se v letu 2018 prihodki realno povečali za 3 %, kar je občutno zmernejša rast kot v predhodnem letu. Kljub temu je dodana vrednost realno večja za okoli desetino, povečala se je tudi izvozna aktivnost podjetij. Čisti prihodki od izvoza so se realno povečali za okoli 7 %, tako da mlečnopredelovalna podjetja v tujini ustvarijo že več kot 40 % prihodkov. Panoga je poslovno leto končala z dobičkom, ki je bil realno za okoli četrtino višji kot v predhodnem letu. Razmere na slovenskem trgu z mlekom se nekoliko umirjajo, je pa rast izvoza odsev velikih pritiskov uvoženih mlečnih izdelkov na slovenski trg. Slovenska mlečnopredelovalna industrija cenovne pritiske v nekaterih specifičnih kategorijah (npr. poltrdi siri) težko obvladuje in je zato primorana iskati priložnosti v segmentih z višjo dodano vrednostjo, kar ji deloma tudi uspeva.

Ukrepi kmetijske politike

V letu 2018 se je nadaljevalo izvajanje shem neposrednih plačil: osnovno plačilo, zelena komponenta, dodatek za mlade kmete, plačilo za območja z naravnimi omejitvami (za kmetijske površine na gorskem območju z nagibom od najmanj 35 % do 50 % in z nagibom najmanj 50 %) in vzporedna shema za male kmete. Ob tem so imela kmetijska gospodarstva možnost uveljavljati tudi proizvodno vezana plačila za strna žita, zelenjadnice, rejo govedi in proizvodnjo mleka v gorskih območjih. Višina nacionalne ovojnice se je zaradi pravila zunanje konvergence zmanjšala na 135,1 milijona EUR (leta 2017: 136,0 mio EUR).

Nadaljevalo se je tudi izvajanje ukrepov, opredeljenih v PRP 2014–2020. V celotnem programskem obdobju se izvaja 14 ukrepov, za katere je na voljo 1.107 milijonov EUR. Do konca leta je bilo za dvanajst ukrepov in tehnično pomoč odobrenih skoraj 639 milijonov EUR oziroma 58 % razpoložljivih sredstev programa, pri čemer je bilo skoraj 443 milijonov EUR (40 %) tudi že izplačanih. Skoraj tri četrtine (73 %) odpade na ukrepe, ki se izvajajo v okviru kampanje zbirnih vlog in se nanašajo na vsakoletna izplačila nadomestil za okoljske ukrepe, dobrobit živali in težje pridelovalne razmere. Pri ukrepu ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev je bil v letu 2018 objavljen prvi javni razpis, medtem ko pri ukrepu osnovne storitve in obnova vasi na podeželju še ni bilo objavljenih javnih razpisov.

Poleg rednih ukrepov so se leta 2018 izvajali tudi nekateri začasni izredni ukrepi pomoči nekaterim sektorjem, namenjeni ublažitvi poslabšanja ekonomskega položaja. V okviru pomoči ob neugodnih vremenskih razmerah in drugih nepredvidljivih dogodkih je bila v letu 2018 izplačana državna pomoč, in sicer za odpravo posledic pozebe v sadjarstvu in vinogradništvu ter za odpravo posledic škode v kmetijstvu zaradi suše. Obe naravni nesreči sta kmetijsko proizvodnjo prizadeli v letu 2017.

Gozdarstvo in lovstvo

Površina gozdov po podatkih MKGP za leto 2018 znaša 1.194.907 ha oziroma 58,9 % površine Slovenije. V slovenskih gozdovih je bilo v letu 2018 posekanih 6,1 milijona m^3 lesa, od tega 4,4 milijona m^3 iglavcev in 1,7 milijona m^3 listavcev. V primerjavi z letom 2017 se je posek povečal za 1,1 milijona m^3 (+20 %) in je obsegal 89 % možnega poseka po gozdnogospodarskih načrtih. Povečan posek v letu 2018 je predvsem posledica velikega poseka poškodovanih dreves v vetrolomu konec leta 2017. Posledica tega je tudi velik delež sanitarnega poseka, ki v celoletnem poseku znaša 67 % in je največji doslej.

V letu 2018 so bila v gozdovih vseh lastništev skupno opravljena negovalna dela na površini 3.782 ha, kar je primerljivo s predhodnim letom (leta 2017: 3.740 ha). Glede na letni program vlaganj v gozdove je to 39 % negovalnih del, glede na načrtovano nego v gozdnogospodarskih načrtih pa 29 %.

V letu 2018 je bilo zgrajenih 10,5 km gozdnih cest, kar je 1,5 km več kot v letu 2017. Skupna dolžina gozdnih cest tako znaša 12.625 km; za njeno vzdrževanje je bilo v letu 2018 iz vseh razpoložljivih virov porabljenih 6,04 milijona EUR, kar je za 28 % več kot v letu prej. Najpomembnejši vir za vzdrževanje gozdnih cest so pristojbine lastnikov gozdov, temu pa sledijo proračunska sredstva države, občin in SiDG. V letu 2018 je bilo zgrajenih oziroma pripravljenih (brez rekonstrukcij) tudi skupaj 414 km gozdnih vlak (10 % manj kot leta 2017), od tega 324 km v zasebnih gozdovih in 90 km v državnih gozdovih.

Že nekaj let zapovrstjo je proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov na visoki ravni in je v letu 2018 znašala 5,2 milijona m^3. Razlog za to je nadaljevanje sanacij škod zaradi podlubnikov in v vetrolomu poškodovanih dreves. Pri tem je bila proizvodnja sortimentov listavcev z 1,7 milijona m^3 na podobni ravni iz predhodnega leta, občutno (za 20 %) pa se je povečala proizvodnja sortimentov iglavcev, ki je znašala 3,5 milijona m^3. V Sloveniji največ okroglega lesa predelajo podjetja v industriji žaganega lesa (nad 1 mio m^3 v letu 2018), sledijo industrije lesnih kompozitov, mehanske celuloze in kemikalij, ki so skupno predelale več kot pol milijona m^3. Velik porabnik okroglega lesa so gospodinjstva, ki letno porabijo nad 1 milijon m^3 lesa za kurjavo, vendar del tega izvira tudi iz negozdnih virov.

Celoten izvoz okroglega lesa je v letu 2018 podobno kot v predhodnem letu znašal 2,6 milijona m^3. Pri tem se je izvoz okroglega industrijskega lesa iglavcev glede na leta prej nekoliko povečal, izvoz okroglega industrijskega lesa listavcev pa zmanjšal. Izvoz hlodovine

iglavcev za žago in furnir je zajemal 55 % proizvedene količine teh sortimentov in znašal 1,4 milijona m^3. Glavni smeri izvoza gozdnih lesnih sortimentov sta Avstrija in Italija, kamor se večinoma izvaža hlodovina iglavcev.

Podatki o odstrelu in izgubah v letu 2018 nekoliko odstopajo od zadnjega desetletnega obdobja, in sicer na skupni ravni se je odvzem živali zmanjšal, razen pri gamsu, medvedu in volku. Glede na predhodno leto se je odvzem najbolj zmanjšal pri divjem prašiču (–32 %) in poljski jerebici (–35 %). Osnovna usmeritev ob sprejemljivem vplivu na njihovo življenjsko okolje ostaja ohranjanje vrstne pestrosti avtohtonih vrst divjadi. Posegi v populacije divjadi, obseg izvedenih biotehniških del in škoda v okolju, ki jo povzroča divjad, kažejo, da se težave v splošnem umirjajo. Škoda, ki jo povzročata rastlinojeda divjad in prašič, precej niha in se je po precejšnjem povečanju v predhodnem letu, zmanjšala.

V letu 2018 je bilo za financiranje in sofinanciranje nalog javne gozdarske službe, ki jo izvajata Zavod za gozdove Slovenije in Gozdarski inštitut Slovenije, izplačanih 21,5 milijona EUR javnih sredstev oziroma za 2,0 % več kot v predhodnem letu. Skupaj s financiranjem in sofinanciranjem nalog, ki jih določa Zakon o gozdovih, pa je bilo v letu 2018 izplačanih 24,8 milijona EUR, kar je za 2,2 % več kot v letu prej.

1 STANJE V KMETIJSTVU

1.1 Makroekonomsko okolje in mesto kmetijstva v gospodarstvu

Leta 2018 je bila rast slovenskega gospodarstva znova visoka, nad dolgoletnim povprečjem in že tretje leto precej nad povprečjem EU (UMAR, 2019a), v primerjavi z letom prej pa se je začela umirjati. Bruto domači proizvod (BDP) se je povečal za 4,5 % (leta 2017: +4,9 %). H gospodarski rasti je znova prispevala razmeroma visoka rast izvoza (realno večji za 7,2 %), ki pa je bila v primerjavi z letom prej nekoliko zmernejša. Vse pomembnejši dejavnik gospodarske rasti postaja domača potrošnja, ki se je v letu 2018 nadalje krepila (+4,6 %; leta 2017: 3,9 %). Večja domača potrošnja se je v letu 2018 krepila predvsem zaradi občutno večjih bruto investicij v osnovna sredstva (za +10,6 %; leta 2017: 10,7 %), nekoliko pa tudi zaradi zmerne krepitve zasebne (+2,2 %) in državne potrošnje (+2,6 %).

Preglednica 1: Pregled gospodarskih gibanj; 2013–2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Prebivalstvo (000; 1. 7.)	2.059	2.062	2.063	2.064	2.066	2.070
Realne stopnje rasti BDP (%)	–1,1	3,0	2,3	3,1	4,9	4,5
BDP (mio EUR)	36.239	37.603	38.863	40.357	43.000	45.948
Dodana vrednost po dejavnostih (mio EUR)	31.294	32.503	33.605	34.947	37.366	40.035
Struktura dodane vrednosti: – kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A) (%)	2,1	2,3	2,4	2,2	2,0	2,2
– industrija (B, C, D, E) (%)	26,7	27,1	27,1	27,1	27,3	27,2
– gradbeništvo (F) (%)	5,3	5,7	5,5	5,3	5,5	6,0
– storitve (G do U) (%)	66,0	64,9	65,1	65,3	65,2	64,6
Zaposlenost (000)	927	930	943	960	988	1.017
Struktura zaposlenosti: – kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A) (%)	8,3	8,2	8,0	7,7	7,4	7,2
– industrija (B, C, D, E) (%)	22,6	22,6	22,5	22,7	22,7	23,0
– gradbeništvo (F) (%)	6,8	6,7	6,6	6,5	6,4	6,6
– storitve (G do U) (%)	62,3	62,6	62,8	63,1	63,4	63,1
BDP na prebivalca (EUR)	17.596	18.238	18.836	19.547	20.815	22.182
BDP na prebivalca po kupni moči (SKM; EUR)	21.900	22.700	23.800	24.100	25.500	27.000
BDP na prebivalca po kupni moči (SKM EU–28 = 100; %)	82	82	82	83	85	87
Delež izdatkov za hrano, pijačo in tobak v končni porabi gospodinjstev (%)	20,5	20,6	20,8	20,0	19,8	:
Brezposelnost po anketi (%)	10,1	9,7	9,0	8,0	6,6	5,1
Registrirana brezposelnost (%)	13,1	13,1	12,3	11,2	9,5	8,2
Inflacija v povprečju leta (%)	1,8	0,2	–0,5	–0,1	1,4	1,7
Izvoz blaga (mio EUR)	21.549	22.936	23.940	24.971	28.265	30.870
Uvoz blaga (mio EUR)	22.114	22.580	23.305	24.112	27.606	30.706
Saldo menjave proizvodov s tujino (mio EUR)	–565	355	635	859	659	164
Saldo tekočega računa plačilne bilance (% BDP)	4,4	5,8	4,5	5,5	7,2	7,0
Javnofinančni saldo (% BDP)	–4,3	–3,4	–3,2	–1,6	–0,7	1,1

Vir: SURS, UMAR, Eurostat (SKM), BS (saldo tekočega računa plačilne bilance), MF (javnofinančni saldo), ZRSZ (registrirana brezposelnost), preračuni KIS

Ob ugodnih makroekonomskih razmerah so se razmere na trgu dela izboljševale tudi v letu 2018. Po podatkih nacionalnih računov se je zaposlenost povečala že peto leto zapored (za +3 %), število zaposlenih oseb je bilo najvišje do zdaj. Stopnja registrirane brezposelnosti se je v povprečju leta znižala za 1,3 odstotne točke, na 8,2 % (najnižja po letu 2008), stopnja anketne brezposelnosti pa se je znižala za 1,5 odstotne točke, na 5,1 % (najnižja po letu 2008). Plače so bile v letu 2018 znova nekoliko višje. V primerjavi s predhodnim letom se je povprečna bruto plača na zaposlenega nominalno zvišala za 3,4 %, realno pa za 1,6 %. Rast bruto plač je bila v zasebnem sektorju nekoliko višja kot v javnem sektorju (zasebni sektor realno: +2,3 %, javni sektor realno: +1,3 %). V zasebnem sektorju je rast plač povezana z ugodnimi poslovnimi rezultati in pomanjkanjem ustrezno usposobljenega kadra, v javnem sektorju pa z

uresničevanjem dogovorov s sindikati in ugodnimi poslovnimi rezultati v javnih družbah (UMAR, 2019a).

Leta 2018 je bila inflacija razmeroma nizka, in sicer na letni ravni 1,4-odstotna (leta 2017: +1,7 %), predvsem zaradi višjih cen energentov in storitev. V povprečju leta je bila inflacija nekoliko višja, 1,7-odstotna (leta 2017: +1,4 %). Na tekočem računu plačilne bilance je bil v letu 2018 znova zabeležen presežek, in sicer vrednostno najvišji doslej (3,2 milijarde EUR ali 7,0 % BDP). K povečanju sta največ prispevala višji presežek v menjavi storitev in v manjši meri presežek v blagovni menjavi (UMAR, 2019a). Znova se je izboljšal tudi javnofinančni položaj Slovenije, javnofinančni saldo je bil v presežku (+1,1 % BDP).

Po podatkih nacionalnih računov je kmetijstvo skupaj z lovstvom, gozdarstvom in ribištvom leta 2018 k skupni ustvarjeni dodani vrednosti prispevalo 2,2 % (leta 2017: 2,0 %), k skupni zaposlenosti pa 7,2 % (leta 2017: 7,4 %). Delež zaposlenosti v kmetijstvu, podobno kot v zadnjih nekaj letih, še naprej upada.

1.2 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji

1.2.1 Število kmetijskih gospodarstev, raba zemljišč in živinoreja

Ob strukturnem raziskovanju leta 2016 je bilo v državah EU–28 nekaj manj kot 10,5 milijona kmetijskih gospodarstev. Nadaljuje se trend zmanjševanja števila kmetijskih gospodarstev, saj se je na ravni celotne EU v primerjavi z letom 2010 njihovo število zmanjšalo za 1,8 milijona oziroma za 15 %. Med posameznimi državami članicami sta samo Češka (+16 %) in Slovaška (+5 %) zabeležili povečanje števila kmetijskih gospodarstev, povsod drugje pa se nadaljuje upadanje njihovega števila. Najbolj se je število kmetijskih gospodarstev zmanjšalo v Bolgariji (–45 %), na Hrvaškem (–42 %) in v Italiji (–29 %). V Sloveniji se je v obravnavanem obdobju število kmetijskih gospodarstev zmanjšalo za 6 %.

Okvir 1: Struktura kmetijskih gospodarstev

Raziskava strukture kmetijskih gospodarstev je statistično raziskovanje, s katerim se po enotni metodologiji v vseh državah članicah Evropske unije zbirajo osnovni podatki o stanju in strukturnih kazalnikih na področju kmetijstva. Vsakih deset let se opravi popis vseh gospodarstev, v vmesnih zakonsko določenih rokih pa se izvajajo vzorčna raziskovanja. V letu 2018 so bili objavljeni podatki strukturnega raziskovanja kmetijstva 2016 za vse države članice Evropske unije.

Podatke strukturnega raziskovanja 2016 o številu kmetijskih gospodarstev, zemljiščih in rabi zemljišč, živinoreji in socio-ekonomskih značilnostih gospodarstev smo primerjali s podatki popisa iz leta 2010.

Zemljišča in raba zemljišč

Kmetijska gospodarstva so v letu 2016 upravljala skoraj 211 milijonov ha zemljišč, pri čemer je bilo v kmetijski rabi dobrih 173 milijonov ha. Povprečno kmetijsko gospodarstvo v EU–28 obdeluje nekaj manj kot 17 ha kmetijske zemlje (KZU), kar je za 2,2 ha ali za15 % več kot leta 2010.

V letu 2016 je v starih državah članicah EU (EU–15) povprečno kmetijsko gospodarstvo obdelovalo 28 ha KZU, kar je trikrat več kot v novih državah članicah EU (EU–13), kjer so v povprečju obdelovali dobrih 8 ha KZU. Največja kmetijska gospodarstva so na Češkem, kjer v povprečju obdelujejo 132 ha na kmetijsko gospodarstvo, sledita pa Združeno kraljestvo (s 91 ha) in Slovaška (s 79 ha).

Preglednica 2: Kmetijska gospodarstva po rabi kmetijskih zemljišč v Sloveniji in EU–28; 2010 in 2016

	SLOVENIJA				EU–28			
	Kmetijska gospodarstva		Površina (ha)		Kmetijska gospodarstva		Površina (ha)	
	2010	2016	2010	2016	2010	2016	2010	2016
Vsa zemljišča skupaj	**74.650**	**69.900**	**905.990**	**906.460**	**12.248.040**	**10.467.760**	**217.472.570**	**210.740.750**
KZU	74.460	69.820	482.650	488.400	11.989.430	10.247.670	175.845.490	173.338.550
Njive	58.660	55.160	169.080	175.120	8.130.550	6.767.270	103.922.630	99.862.130
Trajni nasadi	39.400	36.560	26.800	26.830	4.870.720	3.845.520	10.702.630	10.505.460
Travniki in pašniki	61.960	60.400	285.710	285.060	4.984.320	4.371.110	60.840.280	59.131.980

Vir: Eurostat

Najmanjša kmetijska gospodarstva so na Malti, kjer v povprečju obdelujejo le dober hektar KZU na gospodarstvo ter na Cipru in v Romuniji, kjer obdelujejo nekaj več kot 3 ha. Slovenija s 7 ha KZU na gospodarstvo spada v krog držav z najmanjšo povprečno velikostjo kmetijskih gospodarstev.

Slika 1: Povprečna površina kmetijske zemlje v uporabi na kmetijsko gospodarstvo v državah EU–28 v letih 2010 in 2016

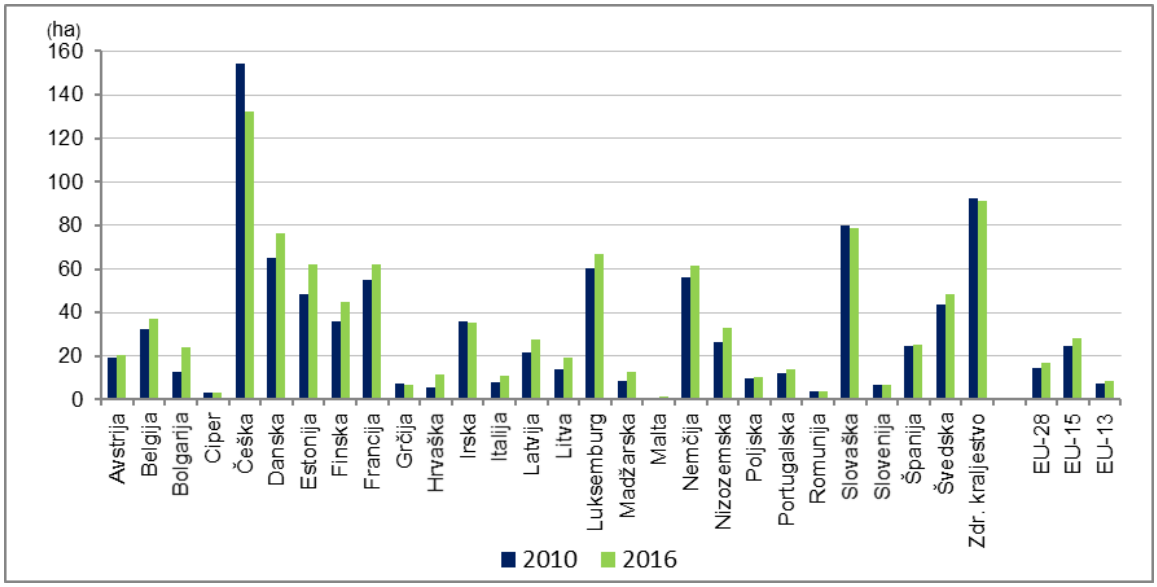

Vir: Eurostat

V strukturi rabe kmetijske zemlje v EU–28 predstavljajo njive 58 %, travniki in pašniki 34 % in trajni nasadi dobrih 6 %. Deleži posameznih vrst rabe se pomembno razlikujejo med starimi in novimi državani članicami EU. Medtem ko njive v EU–15 zavzemajo 55 % KZU, pa njihov delež v skupini novih držav članic (EU–13) znaša skoraj dve tretjini (64 %). Med novimi državami članicami ima Slovenija najmanjši delež njiv (36 %) in je edina država, ki ima manjši delež njiv kot delež trajnega travinja (58 %).

Razlike v strukturi rabe zemljišč se kažejo tudi v povprečni površini posameznih rab na kmetijsko gospodarstvo. Povprečno evropsko gospodarstvo obdeluje 14,8 ha njiv oziroma 13,5 ha travinja. To je skoraj petkrat oziroma trikrat več kot povprečno slovensko kmetijsko gospodarstvo (3,2 ha njiv in 4,7 ha travinja). Podobno razmerje velja tudi pri trajnih nasadih, kjer v EU–28 kmetijska gospodarstva v povprečju obdelujejo 2,7 ha trajnih nasadov, kar je skoraj štirikrat več kot v Sloveniji (0,7 ha).

Daleč največjo površino njiv na gospodarstvo ima Češka, kjer v povprečju obdelujejo 145,4 ha njiv. Po površini travinja med državami članicami s 60,8 ha na gospodarstvo navzgor odstopa Združeno kraljestvo, navzdol pa Malta, kjer kmetijska gospodarstva praktično nimajo travinja, ter Poljska in Romunija, kjer imajo le dobre 3 ha travinja na gospodarstvo.

Slika 2: Kmetijska gospodarstva po velikostnih razredih KZU v državah EU–28 v letu 2016

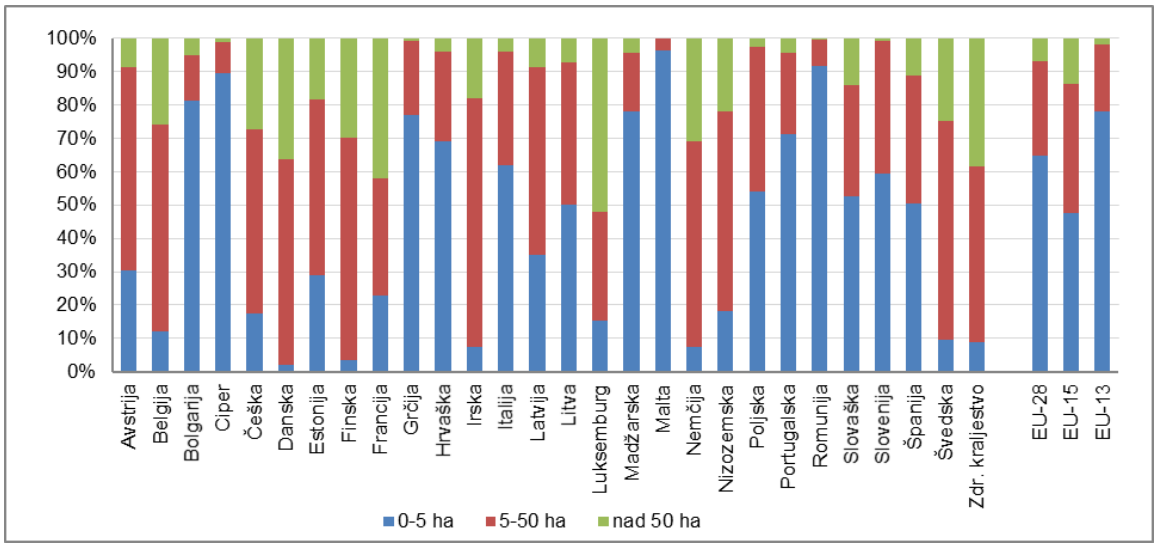

Vir: Eurostat

Struktura kmetijskih gospodarstev po velikostnih razredih KZU se razlikuje tako med starimi in novimi državami članicami EU kot med posameznimi državami. V povprečju EU–28 skoraj dve tretjini kmetijskih gospodarstev obdelujeta do 5 ha KZU. V starih državah članicah EU je takih gospodarstev nekaj manj kot polovica (47 %), v novih državah članicah EU pa je njihov delež blizu 80 %.

Slika 3: Kmetijska zemlja v uporabi po velikostnih razredih KZU na gospodarstvo v državah EU–28 v letu 2016

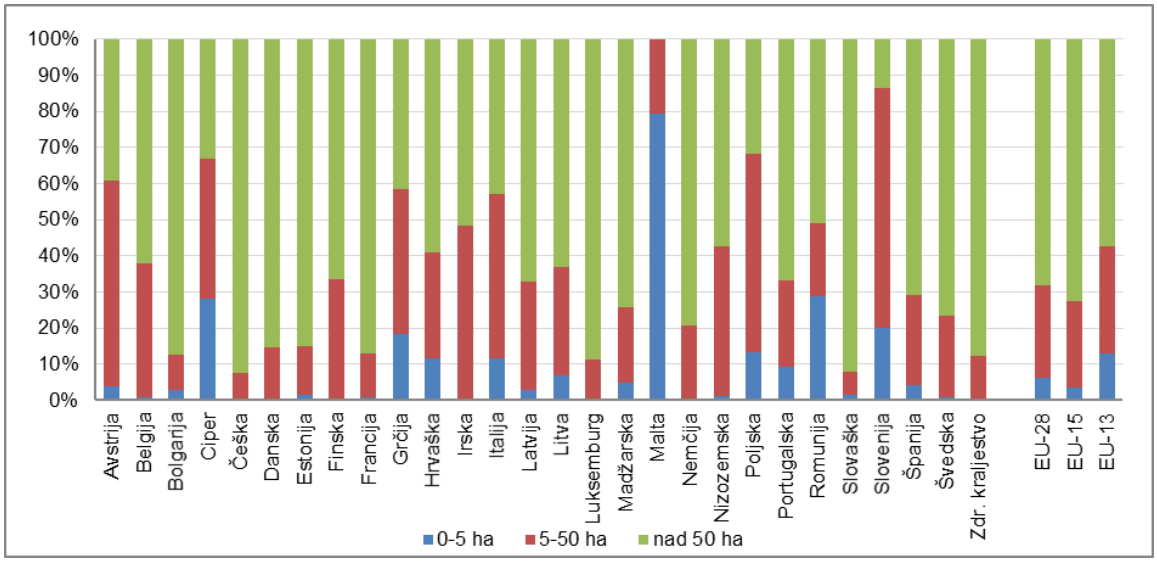

Vir: Eurostat

Po številu majhna kmetijska gospodarstva močno prevladujejo predvsem na Malti, v Bolgariji, Romuniji, Grčiji, na Madžarskem in Cipru, kjer imajo vsaj tri četrtine kmetijskih gospodarstev v velikostnem razredu do 5 ha KZU. Na splošno velja, da imajo stare države članice EU mnogo

bolj ugodno velikostno strukturo kot nove članice. Na to pomembno vpliva tudi delež gospodarstev, še bolj pa delež KZU v največjih velikostnih razredih (nad 50 ha KZU), ki je posebej velik v Luksemburgu, Združenem kraljestvu, Franciji in na Danskem, med novimi državami članicami EU pa izstopa Češka, kjer več kot četrtina gospodarstev obdeluje več kot 50 ha KZU.

Slovenija ima tako v primerjavi z EU–15 kot tudi z EU–28 še vedno zelo neugodno velikostno strukturo kmetijskih gospodarstev. Čeprav ima z 82 % podoben delež kmetijskih gospodarstev v velikostnih razredih do 10 ha kot EU–28 (77 %), pa je velika razlika v deležu kmetijske zemlje, ki jo ta gospodarstva obdelujejo. V Sloveniji kmetijska gospodarstva, manjša od 10 ha, obdelujejo skoraj polovico (43 %) vse KZU, v EU–28 pa znaša ta delež le 11 %. V EU–28 več kot dve tretjini KZU (68 %) obdelujejo gospodarstva, ki so večja od 50 ha, pri čemer je ta delež v starih državah članicah precej večji (72 %) od deleža v novih državah članicah (57 %). V Sloveniji tako velika gospodarstva obdelujejo le nekaj več kot desetino vse kmetijske zemlje v uporabi (14 %).

Živinoreja

Z živinorejo se je v državah EU–28 v letu 2016 ukvarjalo 5,7 milijona kmetijskih gospodarstev, kar je 55 % vseh, ki se ukvarjajo s kmetijsko proizvodnjo. Skupaj so redila nekaj več kot 131 milijonov glav velike živine (GVŽ).

V starih državah članicah EU se z živinorejsko proizvodnjo ukvarja 38 % vseh gospodarstev, v novih pa ta delež znaša kar dve tretjini (67 %). Med posameznimi državami po deležu živinorejskih gospodarstev z 92 % izstopa Irska, sledita pa ji Slovenija (81 %) in Luksemburg (78 %). Najmanjši delež živinorejskih gospodarstev imajo v sredozemskih državah (Italija, Španija, Ciper in Malta), kjer se z živinorejo ukvarja manj kot 30 % vseh kmetijskih gospodarstev.

V primerjavi z letom 2010 se je število kmetijskih gospodarstev, ki redijo živino, zmanjšalo za 17 %, skupno število GVŽ pa za malo manj kot 3 %. Med posameznimi državami se je število gospodarstev, ki redijo živino, najbolj zmanjšalo na Hrvaškem (–53 %) in v Bolgariji (–52 %). V Sloveniji se je med letoma 2010 in 2016 število kmetijskih gospodarstev z živino zmanjšalo za dobre 4 %.

Preglednica 3: Struktura kmetijskih gospodarstev z živino v Sloveniji in EU–28; 2010 in 2016

	SLOVENIJA				EU–28			
	Št. kmetijskih gospodarstva		Število glav		Št. kmetijskih gospodarstva		Število glav	
	2010	2016	2010	2016	2010	2016	2010	2016
GVŽ	**59.220**	**56.580**	**518.480**	**512.120**	**6.915.960**	**5.733.560**	**135.212.340**	**131.458.940**
Govedo	36.120	32.810	472.330	486.010	2.621.090	2.009.170	88.642.820	89.205.910
Prašiči	26.440	22.650	382.030	273.360	2.882.680	1.965.580	153.310.970	143.535.320
Ovce	6.180	6.150	137.740	134.930	946.420	789.950	95.987.060	96.443.940

Vir: Eurostat

V obravnavanem obdobju se je število živine najbolj povečalo na Irskem (+7 %) in v Latviji (+5 %), največji upad staleža pa so imeli na Hrvaškem, kjer se je število živine zmanjšalo za četrtino (–26 %).

V starih državah članicah EU (EU–15) se je število GVŽ zmanjšalo relativno malo (–3 %), v novih pa se je stalež živine zmanjšal za 8 %. V Sloveniji se je v obdobju 2010–2016 skupno število GVŽ zmanjšalo za dober odstotek, kar je manj kot znaša upad staleža tako v starih kot v novih državah članicah EU. V letu 2016 so živinorejska kmetijska gospodarstva v EU–28 v

povprečju redila 22,9 GVŽ. Po stopnji koncentracije so v ospredju predvsem tradicionalne živinorejske države, kot so Danska, Nizozemska, Belgija in Luksemburg, kjer v povprečju redijo več kot 100 GVŽ na kmetijsko gospodarstvo. Za nove države članice EU je, z izjemo Češke (94,0 GVŽ), značilno precej manjše povprečno število GVŽ na kmetijsko gospodarstvo (5,8 GVŽ), kar velja tudi za Slovenijo, kjer v povprečju redimo 9,1 GVŽ na gospodarstvo.

Slika 4: Povprečno število glav velike živine na kmetijsko gospodarstvo v državah EU–28 v letih 2010 in 2016

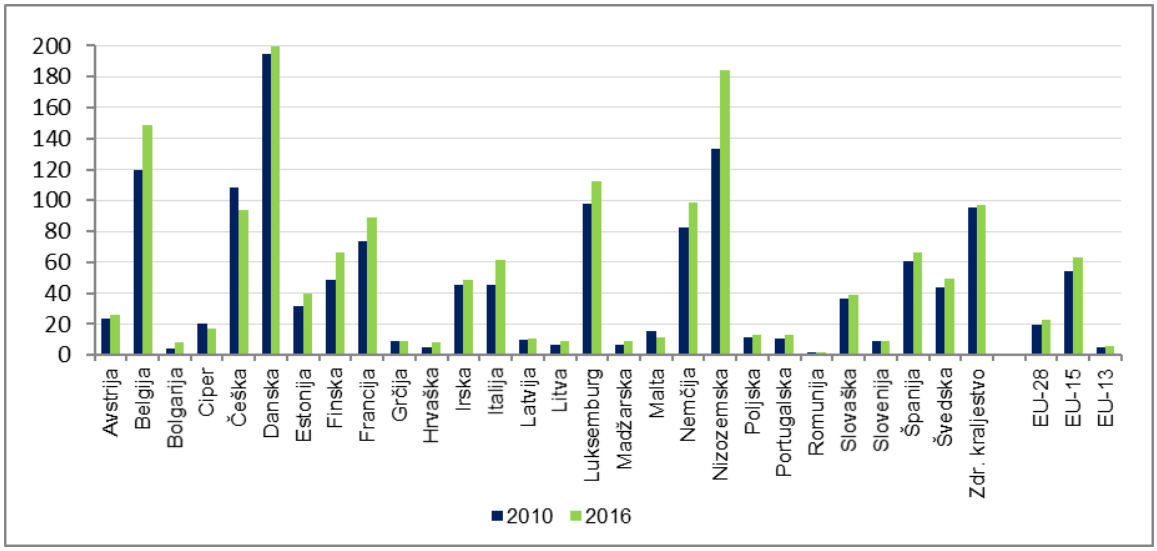

Vir: Eurostat

V EU–28 je največ živinorejskih gospodarstev usmerjenih v govedorejo, prašičerejo in ovčerejo.

Z rejo govedi se je leta 2016 ukvarjalo 35 % vseh živinorejskih gospodarstev, ki so v povprečju redila 44,4 glave govedi. Koncentracija govedorejske proizvodnje je po posameznih državah zelo različna. Največ goveda na kmetijsko gospodarstvo redijo na Cipru (223,8 glave), sledita Luksemburg (159,9 glave) in Nizozemska (159,6 glave). Govedorejska gospodarstva v Sloveniji v povprečju redijo 14,8 glave govedi in skupaj z Romunijo (3,4 glave) in Bolgarijo (11,1 glave) redijo najmanj govedi na gospodarstvo med vsemi državami članicami EU–28.

Prašiče v EU–28 redi dobra tretjina (34 %) vseh živinorejskih gospodarstev. V povprečju redijo 73,0 glave na gospodarstvo, zaradi različnih načinov reje pa je koncentracija po posameznih državah precej različna. V tem pogledu nove države članice EU precej odstopajo od povprečja EU–15, saj v povprečju redijo le 13,6 prašiča na gospodarstvo, kar je več kot tridesetkrat manj kot v starih državah članicah EU, kjer v povprečju redijo 507,4 prašiča na gospodarstvo. Največja prašičerejska gospodarstva so na Danskem, kjer v povprečju redijo več kot 3.700 glav, najmanjša pa v Romuniji, kjer redijo nekaj več kot tri prašiče na gospodarstvo. Prašičerejska gospodarstva v Sloveniji v povprečju redijo 12,1 glave prašičev, kar jo med vsemi državami EU–28 uvršča na predzadnje mesto.

Z ovčerejo se je leta 2016 v državah EU–28 ukvarjalo okoli 14 % živinorejskih gospodarstev, ki so v povprečju redila 122,1 ovce na gospodarstvo. Največ ovc na kmetijsko gospodarstvo redijo v Združenem kraljestvu (447,8) in Španiji (248,9), med novimi državami članicami EU pa izstopa Ciper, kjer redijo 191,9 glave na gospodarstvo. V Sloveniji se z ovčerejo ukvarja dobra desetina (11 %) živinorejskih gospodarstev, ki v povprečju redijo 21,9 ovce na gospodarstvo. To nas skupaj z Malto, kjer redijo 9,1 ovce na gospodarstvo, uvršča povsem na dno lestvice med vsemi državami EU–28.

Z vidika velikosti gospodarstev Slovenija praktično pri vseh živinorejskih usmeritvah zaostaja za povprečjem držav EU–28. Govedorejska gospodarstva v Sloveniji redijo trikrat manj goveda, pri prašičerejskih in ovčerejskih gospodarstvih je razkorak še večji, saj v Sloveniji ta gospodarstva v povprečju redijo kar šestkrat manj živali, kot je povprečje v EU–28.

Razlike v koncentraciji živinorejske proizvodnje v državah EU–28 se kažejo tudi v velikostni strukturi kmetijskih gospodarstev z živino. V povprečju je v EU–28 skoraj tri četrtine (71 %) gospodarstev, ki redijo do 5 GVŽ. Na tako velik delež majhnih živinorejskih gospodarstev vpliva predvsem struktura v novih državah članicah EU, kjer delež gospodarstev z do 5 GVŽ znaša kar 87 %, v državah EU–15 pa je ta delež 34 %. Slovenija ima v tem razredu 62 % vseh živinorejskih gospodarstev.

Slika 5: Kmetijska gospodarstva z živino po velikostnih razredih GVŽ v državah EU–28 v letu 2016

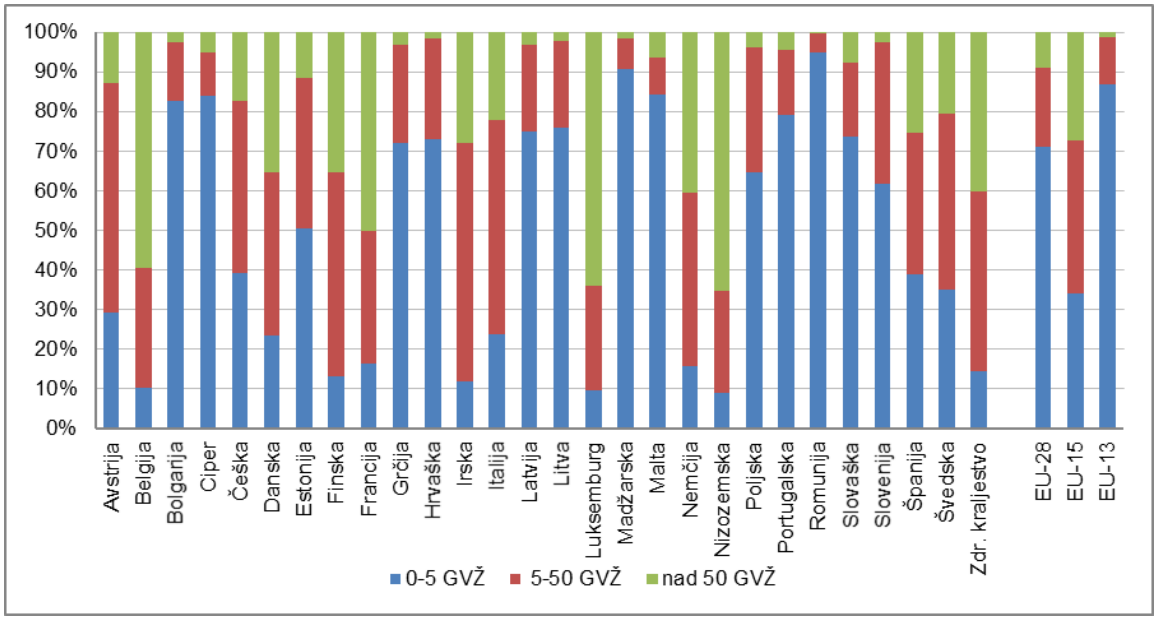

Vir: Eurostat

V velikostnem razredu gospodarstev, v katerem redijo nad 50 GVŽ, je v EU–28 9 % živinorejskih gospodarstev. V starih državah članicah EU je v tem velikostnem razredu več kot četrtina (27 %) gospodarstev, v novih pa je gospodarstev v tem razredu le dober odstotek. Med posameznimi državami izstopajo predvsem države Beneluksa in Francija, ki imajo v tem razredu več kot polovico vseh živinorejskih gospodarstev. V novih državah članicah EU je z izjemo Češke (17 %) delež živinorejskih gospodarstev v največjem razredu zelo majhen. To velja tudi za Slovenijo, ki ima manj kot 3 % kmetijskih gospodarstev v velikostnem razredu z več kot 50 GVŽ.

Tudi razporeditev živine po posameznih velikostnih razredih GVŽ kaže na velike razlike v koncentraciji proizvodnje znotraj evropske živinoreje. V EU–28 je več kot tri četrtine (81 %) vse živine na gospodarstvih z več kot 50 GVŽ, v državah EU–15 ta delež znaša kar 87 %, v novih državah EU pa 55 %. Povsem na vrhu je Nizozemska, kjer v navedenem velikostnem razredu redijo 97 % vseh GVŽ, sledijo ji Danska, Belgija in Luksemburg z okoli 95 %. Med novimi državami članicami EU po številu živine v največjem velikostnem razredu z okoli 90 % prednjačita Češka in Slovaška. Slovenija je s 35 % na dnu strukturne lestvice, saj ima le Romunija s 26 % manjši delež živine v velikostnem razredu nad 50 GVŽ.

Slika 6: Glave velike živine po velikostnih razredih GVŽ v državah EU–28 v letu 2016

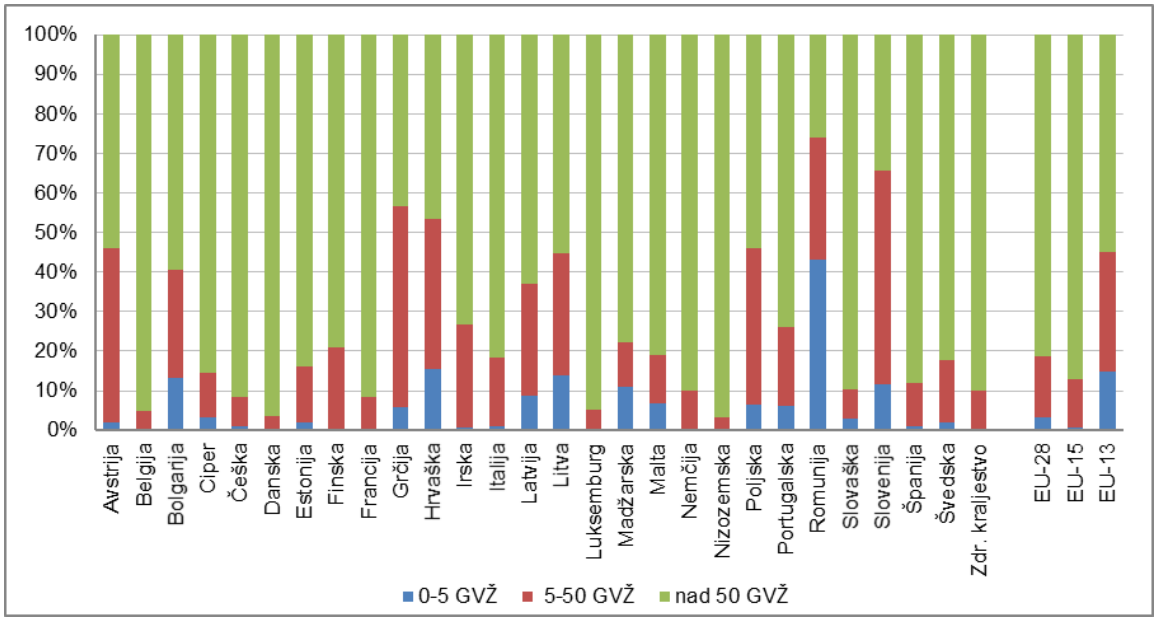

Vir: Eurostat

1.2.2 Tipologija kmetijskih gospodarstev

Z vidika specializacije proizvodnje je kmetijstvo v EU–28 zelo raznoliko in pestro. S točno določeno vrsto kmetijske proizvodnje se ukvarja več kot tri četrtine (78 %) kmetijskih gospodarstev, pri čemer je ta delež v starih državah članicah EU precej večji (88 %) kot v novih članicah (70 %).

V primerjavi z letom 2010 se je delež specializiranih gospodarstev leta 2016 v državah EU–28 povečal za štiri odstotne točke. V državah EU–15 je v obravnavanem obdobju delež specializiranih gospodarstev ostal skoraj nespremenjen, v novih državah članicah EU pa se je ta delež povečal za več kot pet odstotnih točk. Največji delež specializiranih kmetijskih gospodarstev sta imeli v letu 2016 Irska (98 %) in Finska (96 %), najmanjšega pa Hrvaška, kjer je bilo v določeno vrsto proizvodnje usmerjenih 60 % gospodarstev. V Sloveniji je letu 2016 delež specializiranih kmetijskih gospodarstev znašal 69 %, kar je za 1,5 odstotne točke manj kot leta 2010.

Na ravni EU–28 se je v obdobju 2010–2016 povečalo število gospodarstev, ki so usmerjena v poljedelstvo (+9 %), močno pa se je zmanjšalo število gospodarstev, ki so usmerjena v mešano živinorejo (–55 %) ter rejo prašičev in perutnine, teh je bilo za dobro četrtino manj (–27 %). V Sloveniji se je v obravnavanem obdobju najbolj povečalo število gospodarstev, usmerjenih v trajne nasade (+6 %) in poljedelstvo (+5 %), za več kot polovico (–55 %) pa se je zmanjšalo število gospodarstev, usmerjenih v rejo prašičev in perutnine.

Specializirana kmetijska gospodarstva so leta 2016 v državah EU–28 obdelovala 84 % kmetijske zemlje v uporabi, kar je za dve odstotni točki več kot leta 2010. Na Irskem je ta delež največji, 98 %, najmanjši pa je na Češkem, kjer specializirana kmetijska gospodarstva obdelujejo 60 % vse KZU. Slovenija nekoliko zaostaja za povprečjem EU–28, saj specializirana kmetijska gospodarstva obdelujejo 77 % KZU. Delež KZU, ki ga ta obdelujejo, se je v obdobju 2010–2016 zmanjšal za dobri dve odstotni točki.

Specializirana kmetijska gospodarstva v EU–28 ustvarijo 87 % celotne vrednosti standardnega prihodka. Največji delež ustvarijo gospodarstva, usmerjena v rejo travojede živine (28 %), sledijo pa gospodarstva, usmerjena v poljedelstvo (21 %) in rejo zrnojede živine (17 %).

Slika 7: Delež specializiranih in mešanih KMG v državah EU–28 v letu 2016

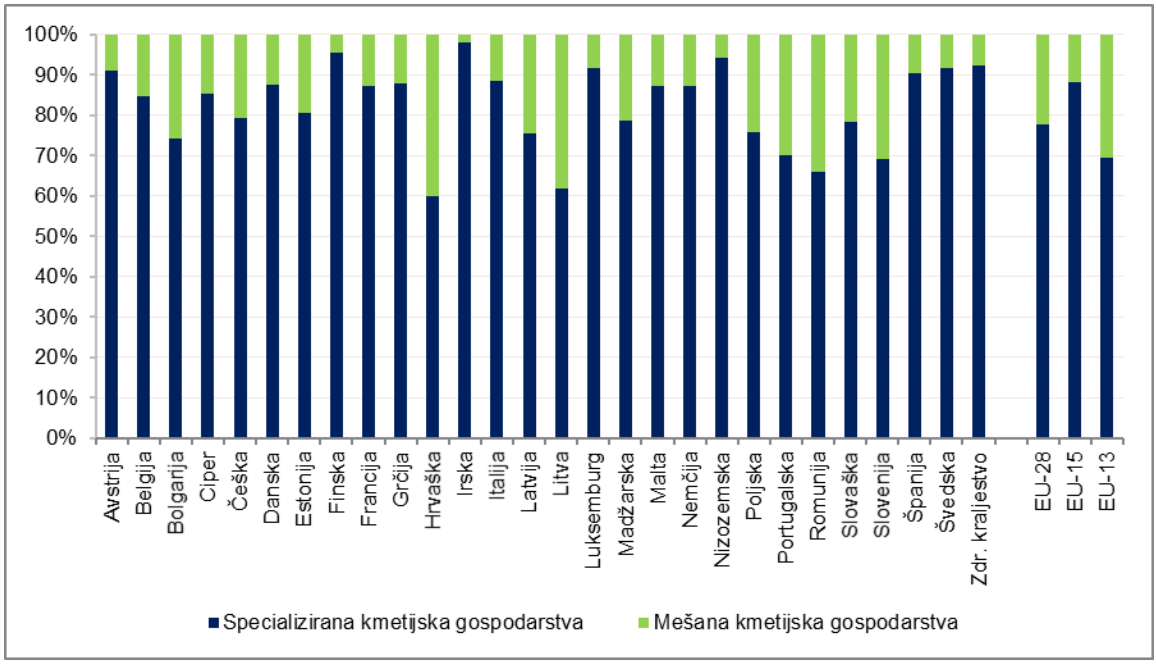

Vir: Eurostat

V Sloveniji je delež standardnega prihodka, ki ga ustvarijo specializirana gospodarstva, za skoraj 10 odstotnih točk manjši (77 %), pri čemer skoraj polovico (43 %) prispevajo gospodarstva, usmerjena v rejo travojede živine.

Preglednica 4: Kmetijska gospodarstva po tipu kmetovanja v Sloveniji in EU–28; 2010 in 2016

Tip kmetovanja	SLOVENIJA			EU–28		
	2010	2016	Indeks 2016/2010	2010	2016	Indeks 2016/2010
Poljedelstvo	12.780	13.410	104,9	3.046.440	3.314.350	108,8
Vrtnarstvo	530	440	83,0	242.580	191.680	79,0
Trajni nasadi	8.690	9.180	105,6	2.462.760	1.984.600	80,6
Pašna živinoreja	29.890	24.980	83,6	1.931.200	1.736.330	89,9
Prašiči in perutnina	910	410	45,1	1.423.620	896.240	63,0
Mešana rastlinska pridelava	5.510	5.690	103,3	531.650	496.780	93,4
Mešana živinoreja	4.930	3.790	76,9	798.120	362.010	45,4
Mešana rastlinska pridelava in živinoreja	11.420	11.970	104,8	1.571.250	1.350.030	85,9
Nerazvrščeno	0	30	–	240.730	135.790	56,4
Skupaj	**74.650**	**69.900**	**93,6**	**12.248.040**	**10.467.760**	**85,5**

Vir: Eurostat

Leta 2016 je povprečna ekonomska velikost, merjena s standardnim prihodkom na gospodarstvo, v državah EU–28 znašala 34.784 EUR in je bila za 39 % višja kot leta 2010. Pri tem se pojavljajo velike razlike med starimi in novimi državami članicami, saj je v EU–15 ekonomska velikost v povprečju več kot šestkrat večja (67.521 EUR) kot v novih državah članicah EU(10.437 EUR).

Med posameznimi državami prednjači Nizozemska z več kot 400.000 EUR standardnega prihodka na gospodarstvo, medtem ko je v Romuniji povprečna ekonomska velikost le nekaj več kot 3.500 EUR na kmetijsko gospodarstvo. Slovenija z nekaj več kot 16.500 EUR na gospodarstvo spada v krog držav, ki močno zaostajajo za povprečjem EU–28.

Preglednica 5: Standardni prihodek (SO, v EUR) po proizvodnih tipih kmetijskih gospodarstev v Sloveniji in EU–28 v letu 2016

	SLOVENIJA		EU–28	
	SO	Delež (%)	SO	Delež (%)
Poljedelstvo	106.023.890	9,1	77.583.100.150	21,3
Vrtnarstvo	27.631.220	2,4	29.159.886.920	8,0
Trajni nasadi	160.068.720	13,8	42.405.183.060	11,6
Pašna živina	503.913.090	43,5	102.259.901.230	28,1
Zrnojedi (prašiči in perutnina)	93.768.330	8,1	63.582.446.850	17,5
Mešana rastlinska pridelava	60.449.070	5,2	9.587.880.990	2,6
Mešana živinoreja	42.766.770	3,7	9.571.821.650	2,6
Mešano rastlinska pridelava – živina	164.152.370	14,2	29.964.294.370	8,2
Nerazvrščeno	0	0,0	0	0,0
Skupaj	**1.158.773.460**	**100,0**	**364.114.515.220**	**100,0**

Vir: Eurostat

V EU–28 je imelo v letu 2016 več kot dve tretjini (68 %) kmetijskih gospodarstev standardni prihodek manjši od 8.000 EUR. V starih državah članicah EU je takih gospodarstev nekaj manj kot polovica (45 %), v novih pa kar 84 %. Na primer v državah Beneluksa je takšnih gospodarstev manj kot desetina, Romunija pa jih ima skoraj 95 %. V Sloveniji je delež gospodarstev, ki imajo standardni prihodek manjši od 8.000 EUR, nekoliko manjši od povprečja v EU–28 in znaša 59 %.

Slika 8: Delež kmetijskih gospodarstev po velikostnih razredih standardnega prihodka v državah EU–28 v letu 2016

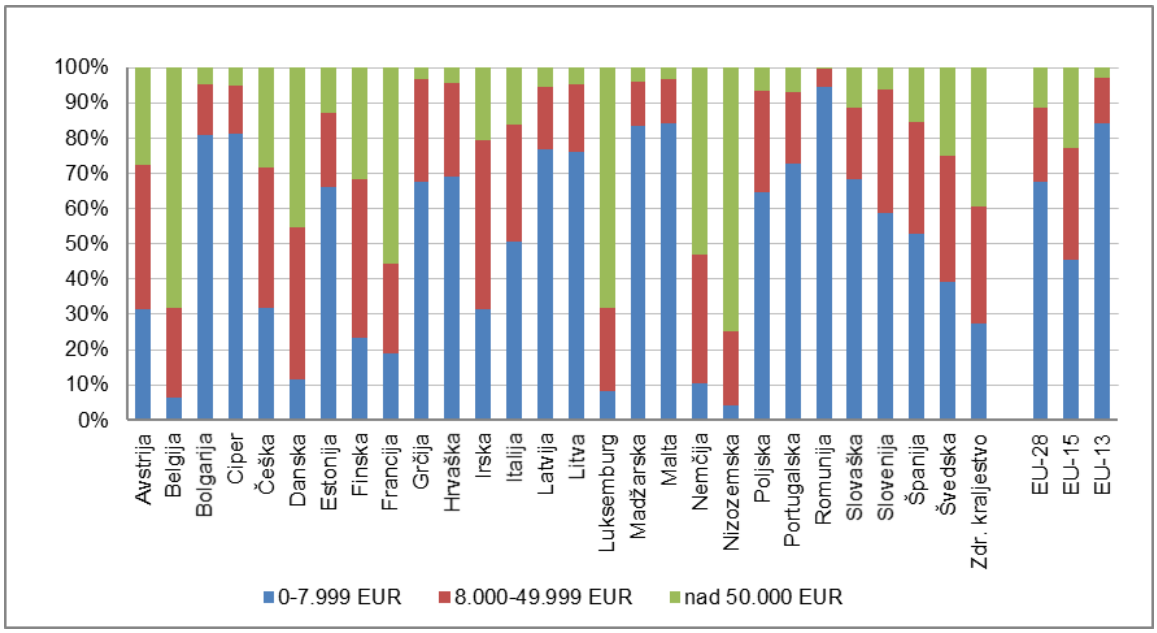

Vir: Eurostat

Delež kmetijskih gospodarstev, ki imajo standardni prihodek nad 50 tisoč EUR, znaša v EU–28 dobrih 11 %. V državah EU–15 je ta delež 23-odstoten, v novih državah članicah pa je gospodarstev v tem razredu le slabe 3 %. V državah Beneluksa ima več kot dve tretjini kmetijskih gospodarstev standardni prihodek višji kot 50 tisoč EUR.

V Sloveniji je gospodarstev v tem razredu nekaj več kot 6 %, kar je nekoliko bolje, kot znaša povprečje v EU–13, še vedno pa precej zaostajamo za povprečjem EU–28.

1.2.3 Delovna sila na kmetijskih gospodarstvih

V državah EU–28 je v letu 2016 na kmetijskih gospodarstvih delalo nekaj več kot 9 milijonov polnovrednih delovnih moči (PDM). Obseg delovne sile se je v obdobju 2010–2016 zmanjšal za dobrih 8 %, pri čemer se je v starih državah članicah EU zaposlenost v kmetijstvu zmanjšala za 6 %, v novih pa za nekaj manj kot 10 %.

Slika 9: Povprečno število polnovrednih delovnih moči na kmetijsko gospodarstvo v državah EU–28; 2010 in 2016

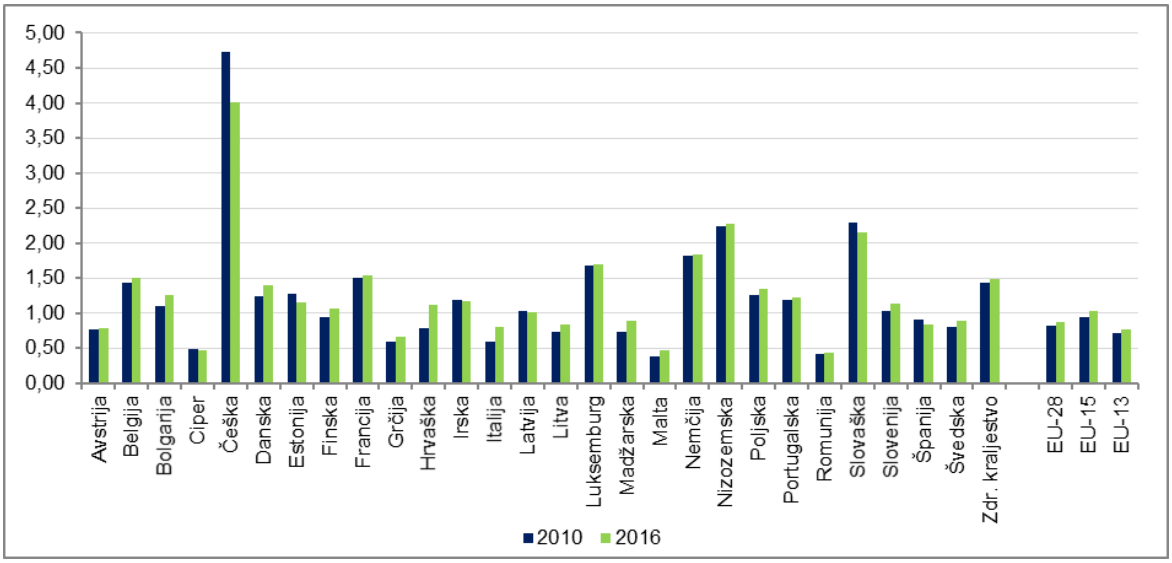

Vir: Eurostat

Med posameznimi državami članicami se je zaposlenost najbolj zmanjšala v Bolgariji (–39 %) in Estoniji (–21 %), najbolj pa se je povečala na Finskem (+32 %) in v Združenem kraljestvu (+7 %). V Sloveniji je bilo leta 2016 v kmetijstvu zaposlenih 80 tisoč PDM, kar je dobre 4 % več kot leta 2010. Povprečno kmetijsko gospodarstvo v EU–28 zaposluje 0,9 PDM. Največje število PDM na gospodarstvo ima Češka (3,9 PDM), sledita pa ji Nizozemska (2,6 PDM) in Slovaška (1,8 PDM). Tudi Slovenija ima v primerjavi z EU–28 nadpovprečno zaposlenost na kmetijskih gospodarstvih (1,1 PDM). Najmanjša je zaposlenost na Cipru in v Romuniji, kjer je v povprečju zaposlenih manj kot 0,5 PDM na kmetijsko gospodarstvo.

Produktivnost dela v kmetijstvu, ki je v veliki meri odsev agrarne strukture, je na območju EU–28 zelo različna. Ena PDM v EU–28 v povprečju obdeluje 19,0 ha KZU. V starih državah članicah EU je ta delež precej večji, saj v povprečju 1 PDM obdeluje 27 ha KZU, v novih državah članicah EU pa 1 PDM v povprečju obdeluje 10,9 ha. Najvišjo raven produktivnosti dela imata Združeno kraljestvo in Švedska, kjer ena PDM obdeluje več kot 50 ha KZU, na Malti pa 1 PDM obdeluje le nekaj več kot 2 ha KZU. Ena PDM v Sloveniji obdela 5,9 ha KZU, kar jo na ravni EU–28 uvršča na predzadnje mesto. V primerjavi z letom 2010 se je produktivnost dela v kmetijstvu v državah EU–28 povečala za 4 %. V starih državah članicah EU se je površina, ki jo obdeluje 1 PDM, povečala za 1,4 ha, v novih državah članicah pa za 1,0 ha. Med posameznimi državami se je produktivnost dela najbolj povečala v Estoniji, kjer je ena PDM leta 2016 v povprečju obdelala 12,6 ha KZU več kot leta 2010, na Finskem pa je 1 PDM obdelala 10,1 ha manj. Slovenija spada v krog držav, kjer se je produktivnost dela zmanjšala, saj se je v obravnavanem obdobju površina, ki jo obdela 1 PDM, zmanjšala za 0,2 ha.

V letu 2016 je bilo v EU–28 delež gospodarjev, mlajših od 55 let, 42-odsoten, pri čemer ni večjih razlik med starimi in novimi državami članicami EU. V Sloveniji je mlajših od 55 let 43 % gospodarjev, kar je nekoliko nad povprečjem EU–28.

Med posameznimi državami je imela v letu 2016 najugodnejšo starostno strukturo Avstrija, kjer je bilo več kot 70 % gospodarjev mlajših od 55 let, najslabšo pa sta imela Portugalska in Ciper, kjer je mlajših od 55 manj kot četrtina gospodarjev (24 %). Največji delež gospodarjev, mlajših od 35 let, je v Avstriji (12 %) in na Slovaškem (11 %), Ciper in Portugalska pa imata manj kot 2 % gospodarjev, mlajših od 35 let. Delež mladih gospodarjev v Sloveniji je manj kot 5 %, kar nas uvršča pod povprečje EU–28 (6 %).

Slika 10: Starostna struktura gospodarjev na kmetijskih gospodarstvih v državah EU–28 v letu 2016

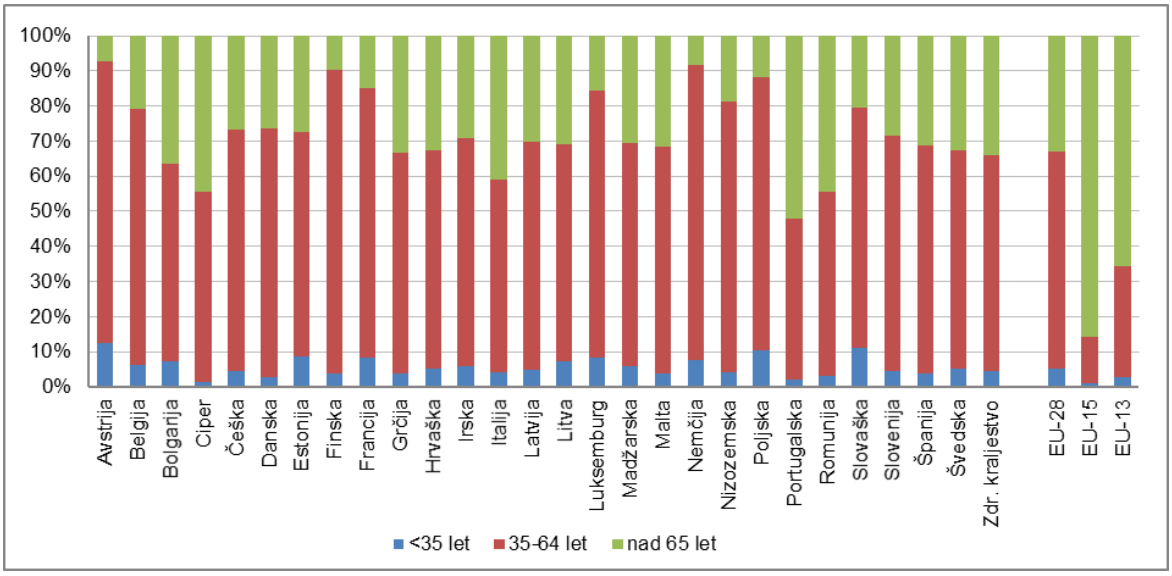

Vir: SURS

Starostna struktura gospodarjev v EU–28 se je v primerjavi z letom 2010 precej poslabšala, saj se je delež gospodarjev, starih do 55 let, zmanjšal za skoraj 5 odstotnih točk. Med posameznimi državami se je starostna struktura v razredih do 55 let najbolj poslabšala na Češkem (za 18 odstotnih točk), delež mlajših od 55 pa se je na Finskem povečal za 6 odstotnih točk. V Sloveniji se je v tem obdobju delež gospodarjev, starih do 55 let, zmanjšal, in sicer za nekaj manj kot eno odstotno točko.

Analiza podatkov strukturnega raziskovanja kmetijstva 2016 kaže, da se razvojni zaostanek Slovenije za ostalimi državami članicami EU–28 ne zmanjšuje. Ker je bil v obdobju 2010–2016 padec števila kmetijskih gospodarstev v Sloveniji veliko manjši kot v državah EU–28, površina KZU pa se ni bistveno spremenila, se je zaostajanje v povprečni velikosti gospodarstev za povprečjem EU–28 še povečalo.

Tudi v živinoreji strukturne spremembe v Sloveniji potekajo počasneje kot v ostalih državah EU–28. Zaostanek za povprečjem EU–28 se povečuje praktično pri vseh za Slovenijo pomembnih živinorejskih usmeritvah (govedo, prašiči). Najbolj se je zaostanek povečal na gospodarstvih, ki redijo prašiče, precej počasneje pa se zaostanek povečuje na gospodarstvih, ki redijo govedo. Pri gospodarstvih, ki so redila govedo, se zaostanek povečuje precej počasneje. Leta 2016 je povprečno slovensko govedorejsko gospodarstvo redilo 3,0-krat manj goveda, kot znaša povprečje v EU–28, leta 2010 pa smo v povprečju redili 2,6-krat manj goveda na gospodarstvo.

Čeprav je v Sloveniji vedno več gospodarstev usmerjenih v določeno vrsto proizvodnje, tudi z vidika specializacije proizvodnje zaostajamo za povprečjem EU–28. Razlika se je v obdobju 2010–2016 še nekoliko povečala (za 4 odstotne točke).

Podobno velja tudi za socio-ekonomske kazalnike. Produktivnost dela, merjena s KZU/PDM, se je v Sloveniji v obdobju 2010–2016 celo nekoliko zmanjšala, na ravni EU–28 pa se je povečala za 8 %. Starostna struktura gospodarjev v Sloveniji je še vedno neugodna. Čeprav se je delež gospodarjev, ki so mlajši od 35 let, med letoma 2010 in 2016 povečal za 7 odstotnih točk, v EU–28 še vedno spadamo med države s podpovprečnim deležem mladih gospodarjev.

1.3 Obseg kmetijske proizvodnje

Spremenljive vremenske razmere s pogostimi ekstremnimi vremenskimi pojavi in njihov negativni vpliv na kmetijsko pridelavo postajajo stalnica slovenskega kmetijstva. Podobno je bilo tudi leta 2018, le da je bilo ekstremnih vremenskih dogodkov manj kot v preteklih dveh letih. Priprave na setev so v jeseni 2017 potekale v mokrem vremenu, kasneje v oktobru pa so vremenske razmere večinoma omogočale setev ozimnih žit in drugih prezimnih posevkov. Zadnja dva meseca leta 2017 in januar 2018 so bili nadpovprečno topli, z vmesnimi hladnimi obdobji in pogostimi padavinami. V februarju so se temperature zraka znižale in na tej ravni vztrajale tudi v marcu. V teh dveh mesecih je padla nadpovprečna količina padavin, snežna odeja pa je v večjem delu Slovenije vztrajala do sredine marca. Vegetacijsko obdobje se je začelo pozneje kot običajno, vendar so nadpovprečne temperature v aprilu in maju pospešile fenološki razvoj in mnoge rastline so s cvetenjem in pozneje z dozorevanjem prehitele dolgoletno povprečje (npr. češnje, vinska trta in ozimno žito). Tudi v poletnih mesecih in septembra so bile temperature nadpovprečne, z veliko vročih dni. Vodna bilanca je bila na začetku rastne dobe večinoma dobra. Padavine so bile po območjih Slovenije zelo neenakomerno razporejene in so pogosto padale v obliki neviht in nalivov. Predvsem v maju, juniju in juliju so zelo ovirale košnjo in žetev. V vegetacijskem obdobju od aprila do septembra je bila vodna bilanca ugodnejša kot v letu prej. Dobra založenost z vodo je bila v osrednji Sloveniji, na Štajerskem in v JV Sloveniji, v Pomurju in na Koroškem je bilo malo sušnih razmer, obalno območje pa je bilo zaradi suše zelo prizadeto. Jeseni se je zaradi obilnih padavin vodna bilanca v večjih delih Slovenije zelo izboljšala (ARSO, 2017; 2018).

Začasni podatki ekonomskih računov kmetijstva (SURS, druga ocena) kažejo, da je bila v primerjavi s predhodnim letom rastlinska pridelava v letu 2018 večja za več kot tretjino (+35,9 %), obseg živinorejske proizvodnje pa se je ohranil na ravni predhodnega leta. Skupni obseg proizvodnje kmetijskih proizvodov je bil v primerjavi z letom 2017 večji za skoraj petino (+18,3 %) in za približno 12 % nad povprečjem zadnjih pet let.

Slika 11: Indeksi kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2006–2018

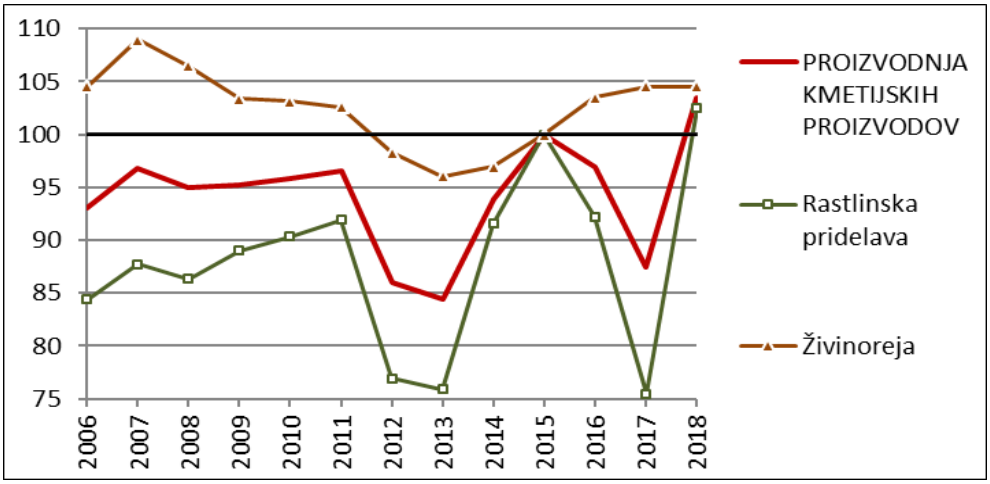

Vir: SURS

Zaradi občutnega povečanja obsega pridelave v letu 2018 v primerjavi z letom prej (predvsem sadja in grozdja), se je prispevek rastlinske pridelave k vrednosti kmetijske proizvodnje povečal za 5 odstotnih točk in presegel polovico (55,6 %).

Površina kmetijskih zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev, ki se je ob precejšnjih medletnih nihanjih dolgoročno zmanjševala, se je v zadnjih sedmih letih ustalila pri približno 480 tisoč hektarjih.

Leta 2018 je bilo po letnih statističnih podatkih o rastlinski pridelavi v uporabi okoli 477,3 tisoč hektarjev kmetijskih zemljišč, kar je za 0,9 % manj kot leto prej (481,4 tisoč ha). Površina njiv in vrtov se je zmanjšala za 1,2 % (172,3 tisoč ha), travnikov in pašnikov je bilo manj za 0,7 % (277,2 tisoč ha), površina trajnih nasadov pa je s 27,8 tisoč ha ostala skoraj enaka kot v letu prej (–0,2 %). Med trajnimi nasadi se je zmanjšala površina vinogradov (–1,3 %), povečala pa površina sadovnjakov (+0,9 %) in oljčnikov (+4,7 %).

Slika 12: Spremembe skupne površine in struktura kmetijske zemlje v uporabi

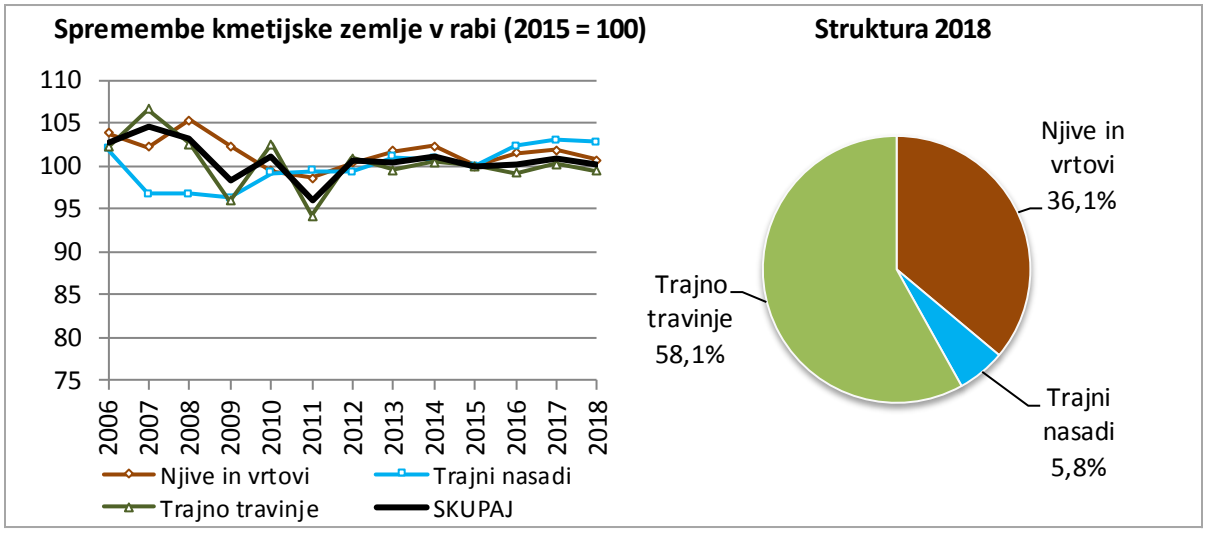

Vir: SURS

Podobno kot v preteklih letih je bila tudi v letu 2018 več kot polovica njiv namenjena pridelavi žita (55 %), pri čemer prevladujeta koruza za zrnje in pšenica, skoraj tretjina (32 %) pa pridelavi zelene krme, pri čemer prevladujejo silažna koruza in krmne koševine (trava, detelja, lucerna, travne, travno-deteljne in deteljno-travne mešanice). Spremembe setvene strukture so med leti razmeroma majhne. V letu 2018 so se med pomembnejšimi skupinami pridelkov glede na leto prej deleži v setveni strukturi najbolj spremenili pri oljnicah (manjši za 1,1 odstotne točke), drugem žitu (večji za 0,9 odstotne točke) in silažni koruzi (večji za 0,6 odstotne točke).

Leta 2018 je bilo več površin kot v predhodnem letu namenjenih pridelavi hmelja (+5 %) in zelene krme z njiv (+3 %), zmanjšale so se površine oljnic (–17 %), krompirja (–11 %), suhih stročnic (–18 %) in zelenjadnic (–3 %), blizu ravni predhodnega leta pa so ostale površine z žitom (–0,2 %).

Žito je bilo v letu 2018 posejano na 98 tisoč hektarjih, večje so bile površine z ječmenom (+3 %), tritikalo (+13 %) in ržjo (+20 %), površine drugih vrst žita pa so se zmanjšale. Površin s pšenico in piro je bilo manj za skoraj 1 %, koruze za zrnje za 3 %, ovsa za 14 % in drugega žita za 2 %. Pridelavi oljnic je bilo namenjenih dobrih 9 tisoč hektarjev. Površina oljnih buč se je zmanjšala že drugo leto zapored (–19 %), precej manj je bilo na njivah soje (–40 %) in sončnic (–4 %), blizu ravni iz leta prej je bila površina oljne ogrščice (–1 %), več površin pa je

bilo namenjenih drugim oljnicam (+16 %). Površine za pridelavo zelene krme so leta 2018 obsegale slabih 65 tisoč hektarjev (leta 2017: približno 63 tisoč ha), pri čemer je bilo več njiv namenjenih koruzi za siliranje (+2 %), travam, travnim mešanicam, travno-deteljnim mešanicam in deteljno-travnim mešanicam (+9 %) ter drugim enoletnim posevkom (+1 %), manj pa že drugo leto zapored deteljam in lucerni (–5 %).

Slika 13: Skupna površina in setvena struktura njiv

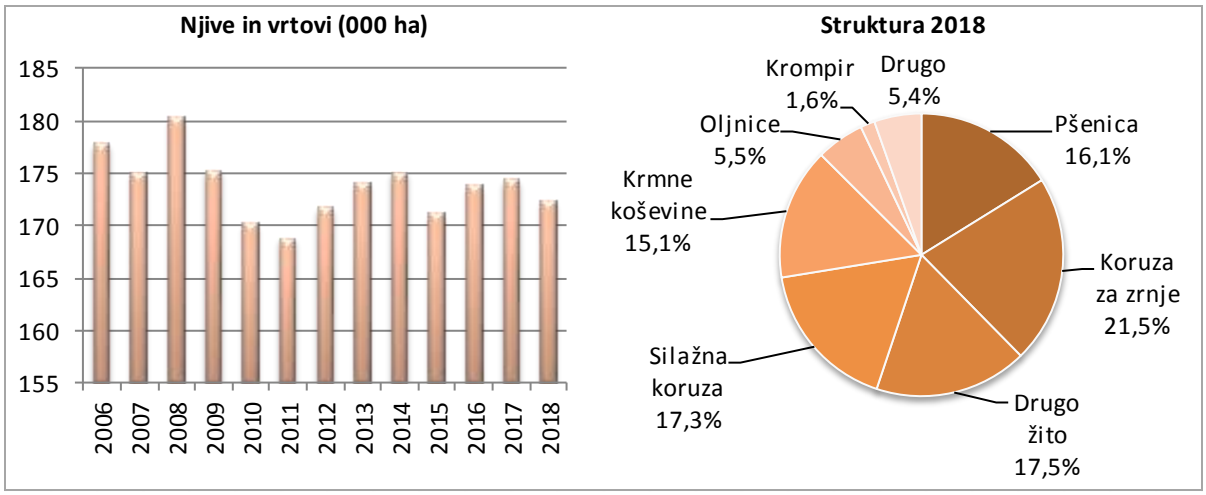

Vir: SURS

Letina 2018 je bila za večino njivskih posevkov veliko boljša kot v letu prej. Pri vseh pomembnejših njivskih posevkih, razen pri pšenici, ječmenu, tritikali, rži, ovsu in oljni ogrščici, so bili hektarski pridelki večji kot v letu prej. Večinoma so bili hektarski pridelki nadpovprečni tudi v primerjavi z daljšim obdobjem, izjemi sta kot že navedeno strno žito in oljna ogrščica. Letina je bila še posebej dobra pri koruzi za zrnje (+33 %), oljnih bučah (+34 %), hmelju (+36 %), zeleni krmi z njiv (+20 %) ter pri soji (+14 %), zelenjadnicah (+8 %), krompirju (+6 %) in suhih stročnicah (+13 %). Opazno slabša letina je bila pri pšenici, piri in ječmenu (–13 %), oljni ogrščici (–14 %) in ostalem strnem žitu.

Skupni pridelki so bili v letu 2018 manjši le pri oljnicah (–16 %), krompirju (–5 %) in suhih stročnicah (–7 %), pri vseh drugih skupinah njivskih posevkov in na trajnem travinju pa so bili večji. Skupni pridelek žita (okoli 597 tisoč ton) je bil zaradi pomembno večjega hektarskega pridelka koruze za zrnje za 9 % večji kot leta 2017. Pridelek koruze za zrnje se je povečal za kar 29 % (na 350 tisoč ton), pridelek pšenice in pire pa se je zmanjšal za 14 % (na 122 tisoč ton). Skupni pridelek oljnic se je zmanjšal na 17 tisoč ton, od tega je bilo zaradi slabe letine pridelane manj oljne ogrščice (–15 %), zaradi manjših površin tudi manj soje (–31 %), več pa je bilo zaradi dobre letine oljnih buč (+9 %). Zaradi izjemno dobre letine in večjih površin so pridelali tudi za 43 % več hmelja in za 4 % več zelenjadnic. Močno se je povečal tudi pridelek krme s trajnega travinja (+29 %) in nekoliko manj tudi pridelek zelene krme z njiv (+24 %). Več kot leta prej je bilo pridelanih tudi krmnih korenovk (+29 %), kamor v zadnjih letih prištevajo tudi pridelek sladkorne pese. Skupni pridelki na njivah in na trajnem travinju so bili v letu 2018 predvsem zaradi dobre letine, razen pri strnem žitu, oljni ogrščici, oljnih bučah in krompirju, nad povprečjem obdobja 2013–2017.

Največje spremembe v rastlinski pridelavi so bile leta 2018 podobno kot v letu prej v sadjarstvu in vinogradništvu, le da so bile tokrat spremembe pozitivne. Skupno je bilo po izjemno slabi letini 2017 pridelanega skoraj petkrat toliko sadja kot v letu 2017 in največ do zdaj. V intenzivnih sadovnjakih so obrali največ sadja po letu 2005, z dobrimi 105 tisoč tonami je bil

pridelek za 326 % večji kot v letu prej. V ekstenzivnih nasadih pa so pridelali 87 tisoč ton sadja (+481 %), kar je največ do zdaj.

Slika 14: Površine in rastlinski pridelki v letu 2018 v primerjavi z letom 2017 (%)

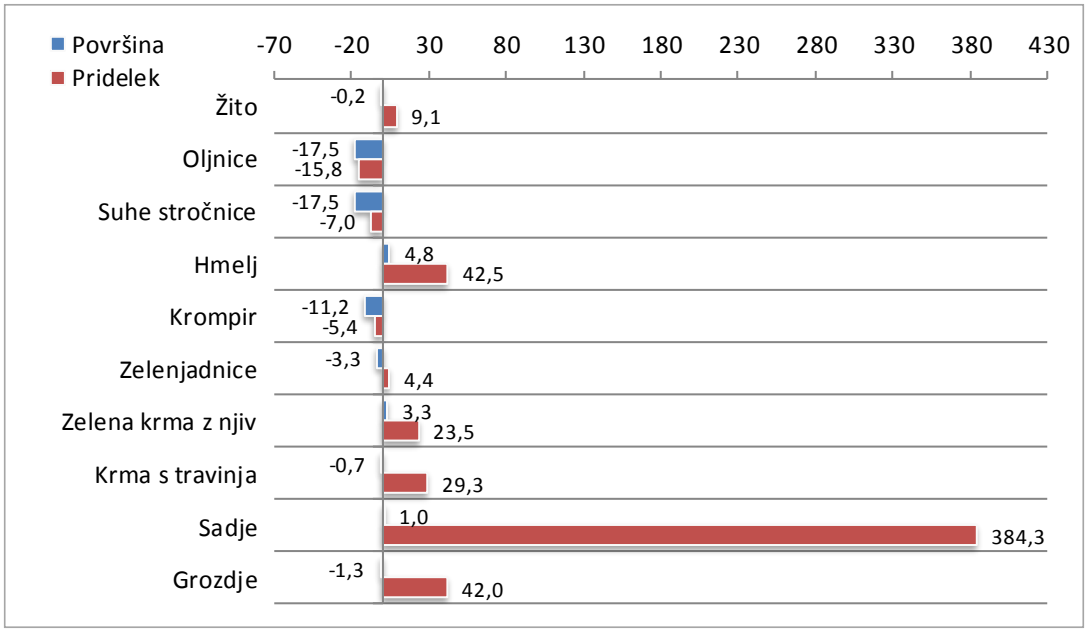

Vir: SURS

Leto 2018 je bilo ugodno tudi za pridelavo v vinogradih, letina grozdja je bila količinsko in kakovostno nadpovprečna. Skupni pridelek grozdja je znašal približno 127 tisoč ton, kar je za 42 % več od skromnega pridelka leta 2017 in za 28 % nad povprečjem obdobja 2013–2017.

V živinoreji so spremembe v obsegu proizvodnje praviloma manjše kot v rastlinski pridelavi, čeprav so tudi pri tem med leti opazna nihanja. Dolgoročno šibak trend zmanjševanja proizvodnje na agregatni ravni se je, kot kažejo podatki, ustavil, saj se je ustavil negativni trend obsega prašičereje, ki je bil poglavitni razlog zmanjševanja obsega živinoreje. V letu 2018 se je živinorejska proizvodnja povečala, v primerjavi s predhodnim letom je bila večja za malo manj kot odstotek.

Slika 15: Število živali konec leta (000); 2006–2018

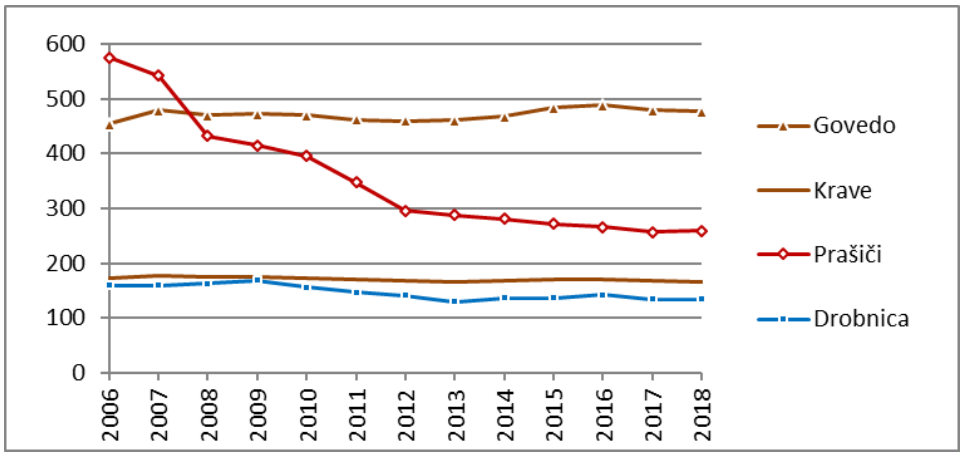

Vir: SURS

Število govedi se je leta 2018 že drugo leto zapored zmanjšalo. Tako je bilo konec leta na kmetijskih gospodarstvih okoli 477 tisoč glav govedi (–1 %), od tega 166 tisoč krav (leta 2017:

169 tisoč). Pri prašičih so se sicer običajna ciklična nihanja po letu 2006 spremenila v trend zmanjševanja staleža, ki pa se je po letu 2012 upočasnil in z letom 2017 ustavil. Konec leta 2018 so v Sloveniji redili okoli 259 tisoč prašičev, kar je v primerjavi z letom 2017 več za malo manj kot odstotek. Stalež drobnice, za katerega je značilno zmanjševanje v zadnjem desetletju, je ostal na podobni ravni kot leta 2017. Ob koncu leta 2018 so v Sloveniji redili skoraj 135 tisoč glav drobnice.

Začasni statistični podatki o živinoreji kažejo, da se je leta 2018 obseg proizvodnje, razen pri prireji mleka in prireji govejega mesa, povečal pri večini živinorejskih proizvodenj.

Prirast govedi, ki se je po začasnih podatkih zmanjšal za skoraj 2 %, je še vedno za 2 % presegel povprečje zadnjega petletnega obdobja (okoli 78 tisoč ton). Ob manjšem številu krav molznic (103 tisoč; –6 %) se je nekoliko zmanjšala tudi skupna količina namolzenega mleka: za dober odstotek, na 627 tisoč ton. Pri tem se je delež odkupljenega mleka povečal na 91 % vsega namolzenega mleka, kar je največ od leta 1991. V mlekarne je bilo oddanih okoli 571 tisoč ton kravjega mleka oziroma za dober odstotek manj kot leta 2017. Delež oddanega mleka tujim mlekarnam (neposreden izvoz surovega mleka) se je v letu 2018 znova zmanjšal in je po statističnih podatkih znašal 31 %.

Slika 16: Živinorejska proizvodnja v letu 2018 v primerjavi z letom 2017 (%)

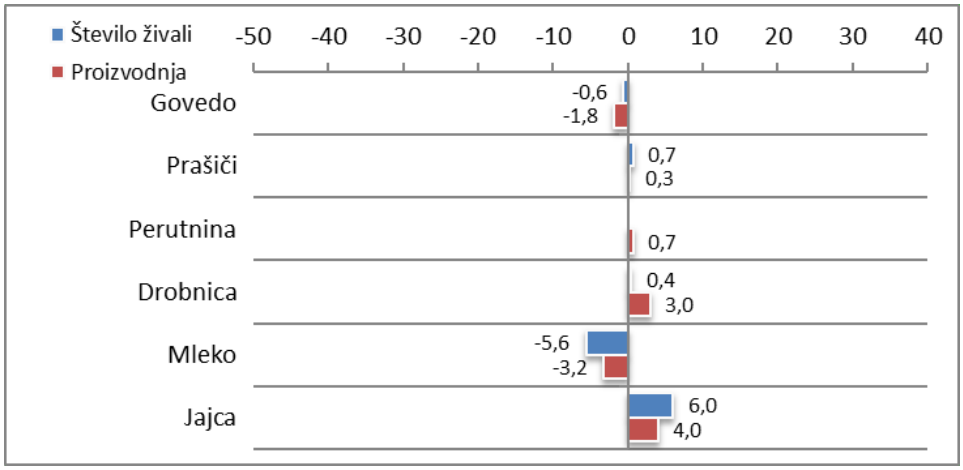

Vir: SURS

Prašičerejska proizvodnja, ki se je vse do leta 2013 zmanjševala in v zadnjih letih nihala, je v letu 2018 ostala na podobni ravni kot leto prej, čeprav je bilo ob koncu leta v reji za skoraj odstotek več prašičev. Prirast prašičjega mesa je tako znašal 37,3 tisoč ton. Tudi domača prireja prašičjega mesa je bila podobna kot leto prej, kar je kljub večjemu zakolu v domačih klavnicah (+2 %), posledica za 6 % manjšega zakola izven klavnic.

Tudi pri perutnini se je prirast v letu 2018 v primerjavi s predhodnim letom povečal (za odstotek) in je znašal okoli 97 tisoč ton, kar je največ do zdaj. Za 3 % večji je bil tudi prirast drobnice, čeprav je število drobnice ostalo na podobni ravni kot leta 2017.

Po začasnih statističnih podatkih je bila proizvodnja jajc v letu 2018 največja do zdaj (413 mio jajc) in se je v primerjavi z letom prej povečala za malo manj kot 4 %, za 6 % se je povečalo tudi število nesnic. Od celotnega števila znesenih jajc je bilo v letu 2018 82 % jajc namenjenih za prehrano, zneslo pa jih je 1,56 milijona kokoši ali 84 % vseh nesnic. Po izrazito neugodnem letu 2017 za pridelavo medu so bile razmere za medenje v letu 2018 mnogo boljše. Natočilo se je skoraj 1.750 ton medu, kar je dvakrat več kot leta 2017 (800 ton), letina pa tako spada med ene izmed boljših v zadnjem desetletju.

1.4 Poraba kmetijskih proizvodov in stopnje samooskrbe

Poraba kmetijskih proizvodov za prehrano se med leti precej spreminja. Po začasnih podatkih se je v letu 2018 med pomembnejšimi rastlinskimi pridelki povečala poraba sadja, rži, pšenice, riža in zelenjave, poraba sladkorja, krompirja in koruze pa je bila manjša kot v predhodnem letu.

Preglednica 6: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg); 2013–2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Žito (v ekvivalentu moke)	83,0	88,6	89,9	90,3	90,0	93,1	103,5
– *pšenica*	68,2	75,4	76,3	76,1	74,9	78,8	105,2
– *rž*	2,3	2,9	2,1	2,3	2,3	2,6	109,1
– *koruza*	9,3	6,4	7,3	8,0	8,0	7,9	98,7
Riž	5,7	5,6	4,9	5,0	4,7	4,9	103,4
Krompir	59,6	62,4	68,3	68,5	68,0	66,9	98,4
Zelenjava	96,4	103,9	109,9	113,4	114,0	117,3	102,9
Sadje	129,4	131,1	134,2	122,7	121,6	151,8	124,8
Sladkor	34,5	36,9	35,2	33,6	36,2	34,4	95,1
Meso (v ekvivalentu klavne mase)	82,2	85,0	88,3	94,2	93,1	92,6	99,5
– *meso govedi*	18,6	18,1	19,0	20,0	20,8	20,0	96,2
– *meso prašičev*	35,5	36,8	37,0	40,7	37,6	37,5	99,6
– *perutninsko meso*	24,8	27,0	28,9	30,0	31,1	31,4	101,0
Mleko, skupaj (v ekvivalentu surovega mleka)	218,6	219,9	218,7	213,2	209,9	219,2	104,4
Jajca	10,3	9,8	11,1	10,7	11,5	10,9	94,2
Med	1,4	1,1	1,4	1,1	0,9	1,1	123,0

* Začasni podatki.
Vir: SURS, KIS

Poraba pšenice za prehrano na prebivalca je bila v letu 2018 79 kg (v ekvivalentu moke). Od porabe pšenice v letu 2017 je bila večja za skoraj štiri kilograme in tudi za skoraj pet kilogramov večja od povprečja zadnjega petletnega obdobja. Poraba koruze se je zmanjšala za dober odstotek in ostala blizu ravni predhodnega leta (8 kg) ter nad povprečjem zadnjih pet let (7,8 kg). Poraba rži se je v primerjavi z letom 2017 povečala za 9 % (na 2,6 kg) in bila s tem večja od povprečne porabe obdobja 2013–2017 (2,4 kg).

Poraba riža se je v letu 2018 povečala za 3 %, vendar je s 4,9 kg ostala manjša od povprečne porabe zadnjega petletnega obdobja (5,2 kg). Za skoraj dva odstotka se je zmanjšala poraba krompirja, na 66,9 kg; kljub temu je poraba krompirja za dobra dva odstotka nad povprečjem zadnjih petih let (65,3 kg). Manjša je bila v letu 2018 tudi poraba sladkorja (–5 %), ki se je zmanjšala na 34 kg na prebivalca.

Poraba zelenjave je bila v letu 2018 največja doslej. Vsak prebivalec je v povprečju porabil dobrih 117 kg zelenjave, kar je za 3 % več kot leta 2017 in 9 % več od zadnjega petletnega povprečja. Največja doslej je bila tudi poraba sadja, ki se je v primerjavi s predhodnim letom precej povečala (za 25 %) in v letu 2018 znašala 152 kg. Od povprečja zadnjih pet let je bila večja za 19 %.

Obojesmerno so se v letu 2018 v primerjavi z letom prej gibale tudi porabe pomembnejših živalskih proizvodov. Poraba mesa in jajc se je nekoliko zmanjšala, poraba mleka in medu pa povečala. S skoraj 93 kg na prebivalca se je poraba mesa v letu 2018 malenkostno zmanjšala (–0,5 %) in ostala na podobni porabi iz predhodnega leta. K nekoliko manjši porabi je najbolj prispevala manjša poraba govejega mesa, ki je bila z 20 kg za 4 % manjša kot v letu prej, vendar je še vedno presegala povprečno porabo zadnjega petletnega obdobja. Poraba prašičjega mesa je v letu 2018 ostala na ravni iz predhodnega leta in je znašala dobrih 37 kg

na prebivalca, kar je tudi na povprečni ravni zadnjega petletnega obdobja. Za odstotek večja kot v letu prej je bila poraba perutninskega mesa. Ta je bila največja doslej in je za 11 % presegla povprečno porabo obdobja 2013–2017 (28 kg). Poraba mesa drobnice je bila v letu 2018 večja za 3 % in je znašala 0,9 kg na prebivalca. Manjša kot v letu prej je bila tudi poraba jajc (–6 %), ki pa je bila z 10,9 kg na prebivalca še vedno nad povprečjem porabe obdobja 2013–2017 (10,7 kg).

Poraba mleka se je po triletnem zmanjševanju v letu 2018 povečala in je bila z 219 kg za 4 % večja kot v letu 2017 in za en odstotek večja od zadnjega petletnega povprečja (216 kg). Večja kot v predhodnem letu je bila tudi poraba medu, ki v zadnjih letih izrazito niha. Z 1,1 kg je bila za 23 % večja kot v letu prej.

Stopnja samooskrbe, ki kaže, v kolikšnem obsegu domača proizvodnja pokriva domačo porabo, je pri rastlinskih pridelkih močno odvisna od obsega pridelave, ki med leti niha predvsem zaradi letine. V primerjavi z letom 2017 so bile dosežene stopnje samooskrbe višje pri sadju, žitu in zelenjavi, stopnja samooskrbe pa je bila nižja pri krompirju (predvsem zaradi manjših površin).

Slika 17: Samooskrba z rastlinskimi pridelki (%); 2013–2018

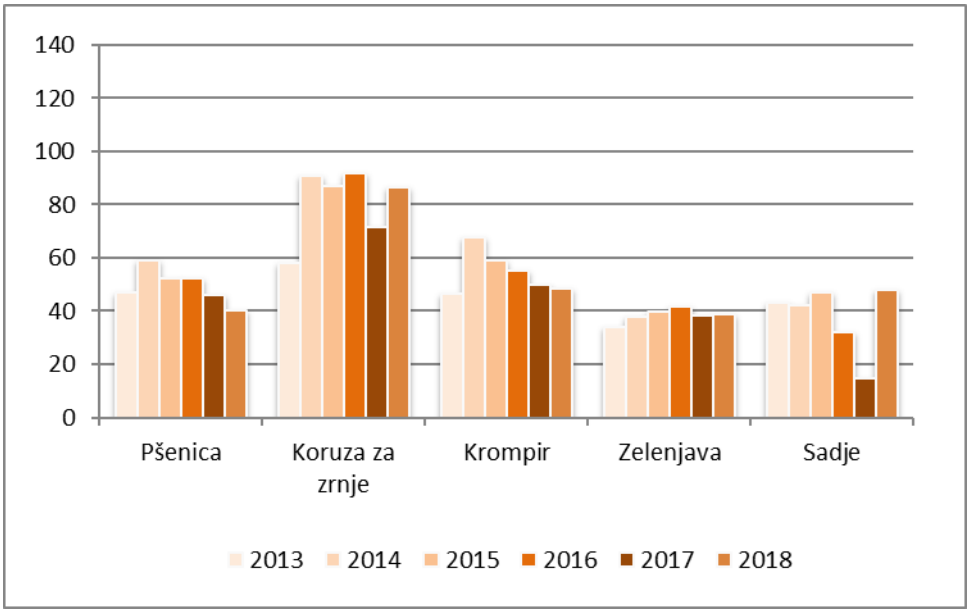

Vir: SURS, KIS

Stopnja samooskrbe z žitom (68 %) je bila v letu 2018 ob večji pridelavi in kljub večji domači porabi za skoraj 5 odstotnih točk višja od stopnje samooskrbe predhodne letine in na ravni samooskrbe zadnjega petletnega povprečja. K temu je najbolj prispevala zaradi odlične letine večja samooskrba s koruzo, pri vseh drugih vrstah žit pa se je stopnja samooskrbe znižala. Stopnja samooskrbe pri koruzi je bila za 15 odstotnih točk višja kot leto prej, predvsem zaradi odličnega pridelka ob nekoliko manjši domači porabi. S skoraj 87 % je bila tudi za 7 odstotnih točk višja od povprečja zadnjih petih let. Stopnja samooskrbe s pšenico, ki je v letu 2018 znašala dobrih 40 %, je bila za 6 odstotnih točk nižja od samooskrbe v letu prej in 11 odstotnih točk pod povprečno stopnjo zadnjih petih let (51 %). Nižja stopnja samooskrbe je bila predvsem posledica slabšega hektarskega pridelka, ki je bil med manjšimi v tem desetletju, in tudi malce manjših površin, namenjenih pridelavi pšenice, ob hkratni povečani domači porabi. Po štiriletnem zviševanju se je stopnja samooskrbe z ječmenom v letu 2018 znižala za 5 odstotnih točk na 69 %. Zaradi manjšega pridelka in povečane domače porabe se je znižala tudi samooskrba z ržjo, na 58 % (leta 2017: 61 %).

Zmanjšanje površin, namenjenih pridelavi krompirja (–11 %), je ob nekoliko manjši domači porabi vplivalo na znižanje stopnje samooskrbe s krompirjem na 48 %. Ta je bila med najnižjimi in je bila za 7 odstotnih točk nižja od zadnjega petletnega povprečja (55 %). Zaradi večje domače pridelave se je kljub povečani porabi stopnja samooskrbe z zelenjavo v letu 2018 malce zvišala (na 39 %) in je bila nekoliko nad povprečjem obdobja 2013–2017 (38 %). Stopnja samooskrbe s sadjem se je zaradi izjemne letine kljub veliki domači porabi izrazito zvišala in je bila z 48 % za 34 odstotnih točk višja kot v letu 2017, ko je bila ta izjemno nizka in najnižja do zdaj. Od zadnjega petletnega povprečja (36 %) je bila samooskrba s sadjem višja za 12 odstotnih točk.

V primerjavi s stopnjami samooskrbe z rastlinskimi pridelki so dosežene stopnje samooskrbe pri živalskih proizvodih višje in nekoliko stabilnejše. V letu 2018 se je samooskrba v primerjavi z letom prej povečala pri jajcih in medu, zmanjšala pa pri mesu in mleku.

Slika 18: Samooskrba z osnovnimi živalskimi proizvodi (%); 2013–2018

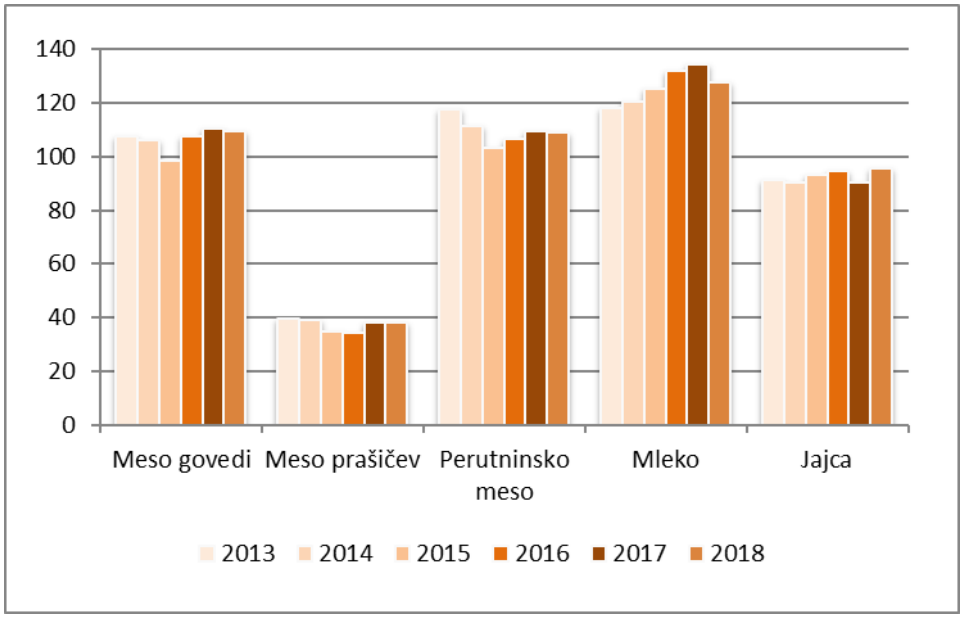

Vir: SURS, KIS

Zaradi zmanjšanja domače prireje in za malenkost manjše domače porabe se je stopnja samooskrbe z mesom v letu 2018 znižala za skoraj eno odstotno točko, na malo manj kot 81 %, in bila še vedno za 2 odstotni točki višja od povprečja zadnjih petih let. Pri posameznih vrstah mesa se dosežene stopnje samooskrbe precej razlikujejo in so se v letu 2018 z izjemo mesa drobnice znižale ali pa so ostale enake kot v predhodnem letu.

Stopnja samooskrbe z govejim mesom se je znižala za eno odstotno točko, na dobrih 109 % in bila za 3 odstotne točke višja od povprečja zadnjih petih let. Ob hkratnem malenkostnem zmanjšanju domače prireje in domače porabe je stopnja samooskrbe s prašičjim mesom ostala na ravni iz leta 2017 (38 %) in je bila za odstotno točko višja od povprečja v obdobju 2013–2017. Po dveh letih zviševanja se je v letu 2018 stopnja samooskrbe s perutninskim mesom zaradi večje domače porabe malce znižala. S skoraj 109 % je bila za eno odstotno točko pod povprečno stopnjo samooskrbe v zadnjem petletnem obdobju. Nekoliko višja kot v predhodnem letu pa je bila stopnja samooskrbe z mesom drobnice. V letu 2018 je dosegla dobrih 92 % oziroma 4 odstotne točke več od povprečja obdobja 2013–2017.

V letu 2018 je bila višja stopnja samooskrbe dosežena tudi pri jajcih in medu, pri mleku pa se je znižala. Nižja stopnja samooskrbe pri mleku je posledica manjše proizvodnje in večje

domače porabe. S skoraj 128 % je bila za 6 odstotnih točk nižja od samooskrbe predhodnega leta in za 2 odstotni točki nad povprečjem zadnjih petih let. Zaradi večje domače proizvodnje jajc se je ob manjši domači porabi samooskrba z jajci povečala na malo manj kot 96 % in bila za 4 odstotne točke večja od povprečja obdobja 2013–2017. V primerjavi z izjemno slabo letino medu v letu 2017 je bila letina v letu 2018 dobra, kar je vplivalo na zvišanje stopnje samooskrbe z medom na 79 % (leta 2017: 45 %). Ta je bila za 24 odstotnih točk višja tudi od zadnjega petletnega povprečja (55 %).

1.5 Cene v kmetijstvu

Cene kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih po statističnih podatkih v zadnjem desetletju močno nihajo. V letu 2018 so se cene kmetijskih pridelkov malenkostno znižale. Na letni ravni so bile cene v primerjavi z letom 2017 nominalno nižje za 0,6 %. Ob upoštevanju inflacije (+1,7 %) pa so se cene realno znižale za 2,3 %. Pri tem so se znižale predvsem cene rastlinskih pridelkov, cene živalskih proizvodov pa so ostale na podobni ravni kot leto prej.

Slika 19: Indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (realno; 2015 = 100); 2006–2018

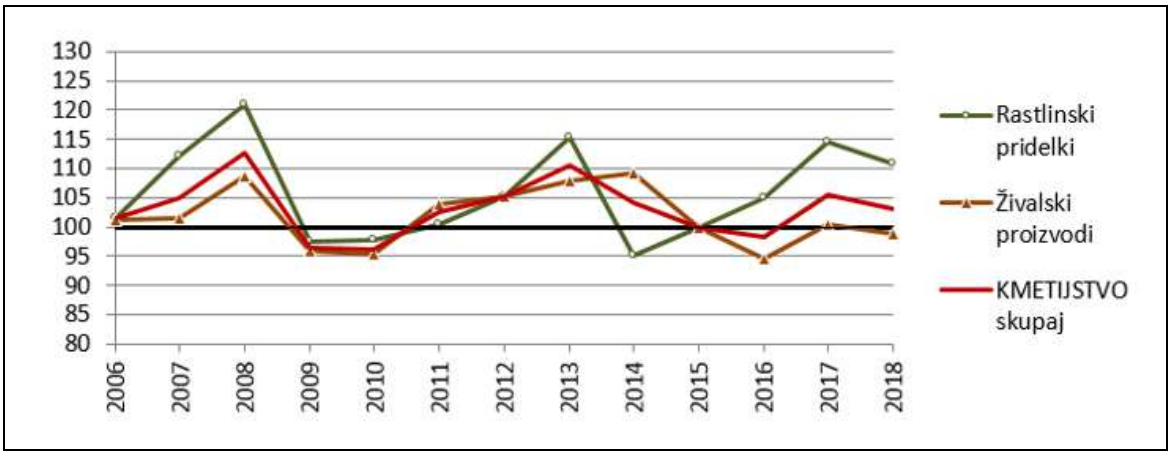

Vir: SURS, preračuni KIS

Cene rastlinskih pridelkov so bile na skupni ravni v letu 2018 nominalno nižje kot leto prej za 1,6 % (realno nižje za 3,3 %), še vedno pa so odkupne cene precej višje od povprečja cen zadnjih nekaj let.

Slika 20: Spremembe cen rastlinskih pridelkov v letu 2018 v primerjavi z letom 2017 (%)

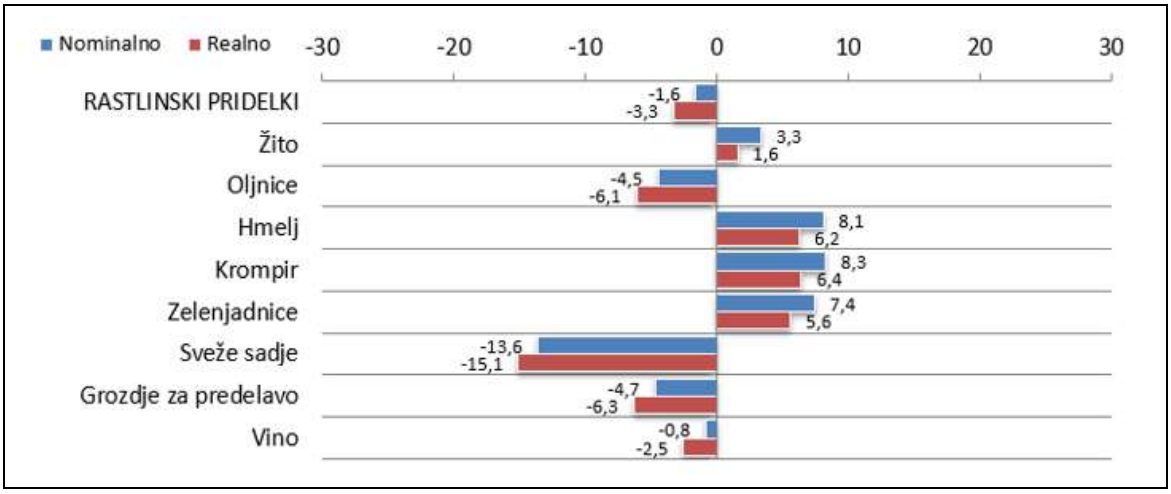

Vir: SURS, preračuni KIS

Najbolj so se znižale odkupne cene sadja (–14 %), kar pa je predvsem posledica zelo visokih odkupnih cen v predhodnem letu. Glede na dolgoletno povprečje je bila v letu 2018 v povprečju cena sadja še vedno nadpovprečna. V primerjavi z letom 2017 so bile nekoliko nižje tudi cene oljnic in grozdja za predelavo (oboje za 5 %), pri tem so cene oljnic pod povprečjem cen zadnjega petletnega obdobja (2013–2017), cene grozdja pa so med višjimi v zadnjem obdobju. Pri vseh ostalih pomembnejših rastlinskih pridelkih so se v primerjavi s predhodnim letom cene zvišale. Najbolj se je cena zvišala pri krompirju in hmelju (oboje za 8 %) ter pri zelenjadnicah (+7 %). Nekoliko so se zvišale tudi cene žita (+3 %), pri čemer je bilo največje zvišanje zabeleženo pri krmnemu ječmenu (+11 %); na skupni ravni so bile cene žita malo nad povprečjem v zadnjih nekaj letih.

Cene živali in živalskih proizvodov so ostale na ravni iz predhodnega leta in na povprečni ravni zadnjih nekaj let. V primerjavi z letom 2017 so se cene nominalno zvišale za le 0,1 %, realno (ob upoštevanju inflacije) pa so se nekoliko znižale (–1,6 %).

Slika 21: Spremembe cen v živinoreji v letu 2018 v primerjavi z letom 2017 (%)

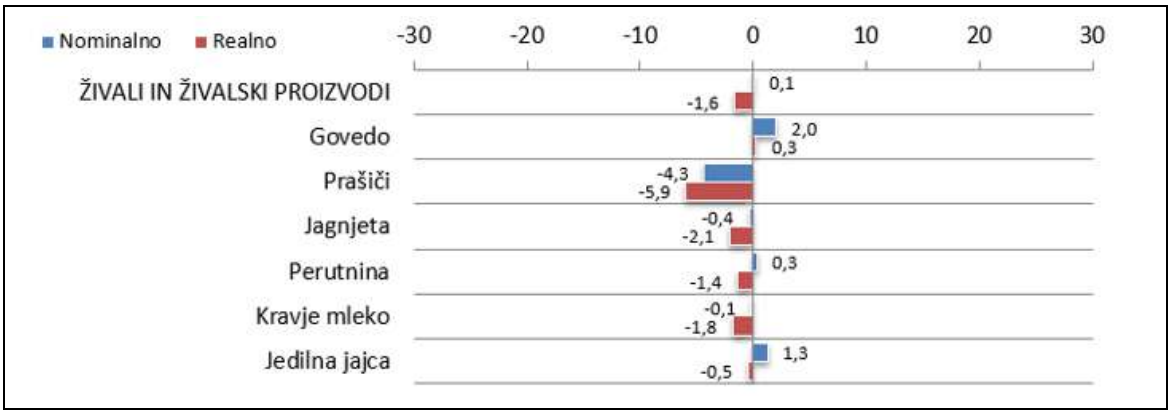

Vir: SURS, preračuni KIS

Najbolj se je leta 2018 znižala cena prašičev (–4 %), vendar je cena še vedno blizu povprečja iz zadnjih štirih let (2014–2017). Zvišale so se cene goveda (+2 %), ki so višje od povprečja zadnjih nekaj let in med višjimi sploh. Cene jagnjet, perutnine, kravjega mleka in jedilnih jajc so se v primerjavi s predhodnim letom spremenile le malenkostno, in sicer za približno eno odstotno točko. Pri tem so v primerjavi z zadnjim petletnim obdobjem cene kravjega mleka in jedilnih jajc povprečne, cene jagnjet nadpovprečne, cene perutnine pa podpovprečne in precej nizke že drugo leto zapored.

Medtem ko so se v letu 2018 cene kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih znižale, so se cene inputov za kmetijstvo zvišale. Cene proizvodov in storitev za tekočo porabo v kmetijstvu (inputi 1) so bile v povprečju nominalno za 3,9 % višje kot leta 2017 (realno +2,1 %). Cene vseh inputov, skupaj z inputi za investicije (inputi 2), pa so se zvišale za 3,8 %, (realno za 2,0 %). Zvišale so se cene vseh pomembnejših skupin inputov, z izjemo semen in sadik (–4 %). Najbolj so se zvišale cene energije (+9 %), mineralnih gnojil (+6 %) in krmil (+3 %). Cene ostalih pomembnejših skupin inputov so se zvišale le malenkostno, v povprečju za približno dve odstotni točki.

Okvir 2: Cene v kmetijstvu

Leta 2018 je Statistični urad RS spremenil bazo za izračun indeksov cen z leta 2010 na leto 2015 in na podlagi uteži novega baznega leta indekse cen kmetijskih pridelkov in cen inputov preračunal za obdobje od leta 2010 dalje. Zaradi sprememb uteži so se nekoliko spremenili tudi skupni indeksi cen, vendar glavne ugotovitve glede gibanja cen ostajajo podobne kot po stari seriji podatkov.

Letni indeksi se računajo na podlagi mesečnih indeksov cen in baznih mesečnih uteži, ki se za rastlinske pridelke po mesecih razlikujejo (upoštevana je sezonska pridelava in prodaja). Ker se dejanske mesečne uteži med leti nekoliko spreminjajo, pri čemer so mesečne uteži za izračun letnih indeksov stalne, to pomeni, da lahko pri cenah kmetijskih pridelkov indeksi, izračunani na podlagi mesečnih indeksov, pomembno odstopajo od indeksov, izračunanih iz absolutnih povprečnih letnih cen posameznih kmetijskih pridelkov.

Izvedeni kazalnik za analizo cen v kmetijstvu je cenovno-stroškovno razmerje (*terms of trade*), ki je izračunano kot razmerje med indeksom cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih in indeksom cen inputov. Če je ta indeks večji od 100, to pomeni ugodnejše cenovno razmerje kot v baznem letu (večje povišanje oziroma manjše znižanje cen kmetijskih pridelkov od cen inputov), indeks pod 100 pa kaže na poslabšanje tega razmerja.

*Cenovno-stroškovno razmerje = indeks cen kmetijskih pridelkov / indeks cen inputov * 100*

Slika 22: Spremembe cen inputov za kmetijstvo v letu 2018 v primerjavi z letom 2017 (%)

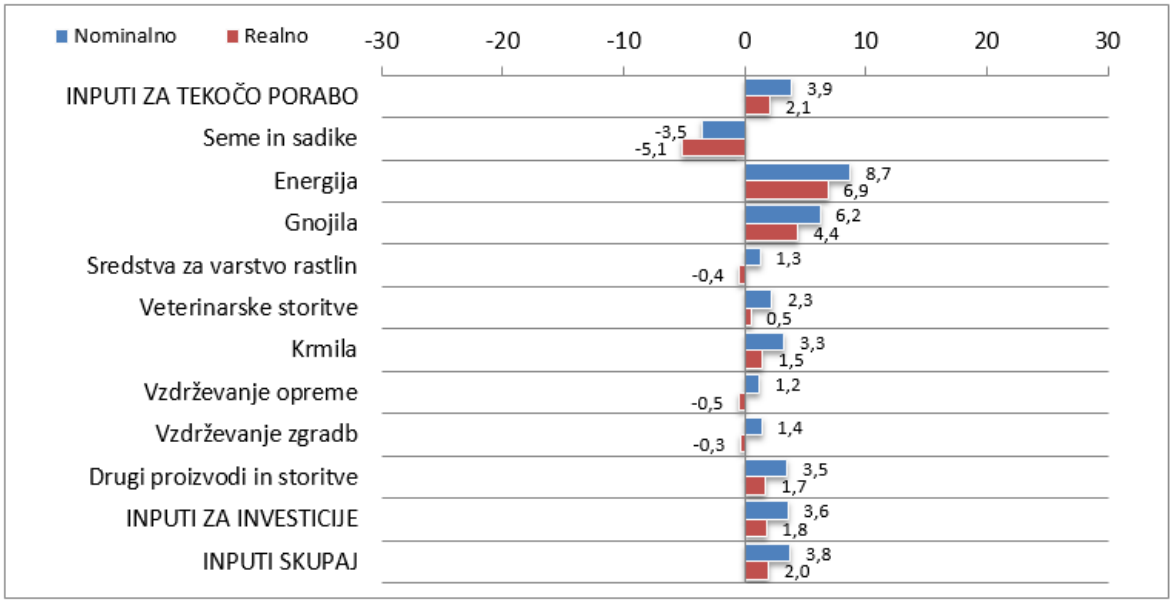

Vir: SURS, preračuni KIS

Pri cenah inputov za kmetijstvo so bile spremembe v letu 2018 nasprotno smerne kot pri cenah kmetijskih proizvodov (prvič po letu 2005). To je glede na predhodno leto vplivalo na izrazito poslabšanje cenovno-stroškovnega razmerja (primerjava indeksov cen kmetijskih pridelkov in cen inputov). Kljub temu je cenovno-stroškovno razmerje ugodno, saj je večje od povprečja zadnjega petletnega obdobja in med boljšimi v zadnjem desetletju.

Preglednica 7: Indeksi nominalnih cen kmetijskih pridelkov in inputov za kmetijstvo; 2013–2018

	Predhodno leto = 100						2015 = 100					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kmetijski pridelki pri pridelovalcih	106,9	94,4	95,5	98,2	108,9	99,4	110,9	104,7	100,0	98,2	106,9	106,3
Inputi za kmetijstvo (1 + 2)	102,5	96,3	97,4	98,4	100,8	103,8	106,7	102,7	100,0	98,4	99,2	102,9
Razmerje kmetijski pridelki/inputi	104,3	98,1	98,1	99,8	108,0	95,8	104,0	102,0	100,0	99,8	107,8	103,3

Vir: SURS, preračuni KIS

1.6 Ekonomski rezultati kmetijstva

Ekonomski rezultati kmetijstva so odvisni predvsem od obsega proizvodnje in cenovno-stroškovnih razmerij ter lahko med leti precej nihajo. Začasni podatki ekonomskih računov za kmetijstvo (SURS, druga ocena) kažejo, da so se dohodki v slovenskem kmetijstvu leta 2018 po dveh neugodnih letih izrazito povečali in bili realno najvišji doslej.

Izboljšanje ekonomskih rezultatov v letu 2018 v primerjavi z izjemno neugodnim predhodnim letom je predvsem posledica občutnega povečanja fizičnega obsega rastlinske pridelave (predvsem pri sadju in grozdju) ob ohranitvi fizičnega obsega živinoreje ter izrazito manj ugodnih cenovno-stroškovnih razmerjih na agregatni ravni. Po začasnih podatkih ekonomskih računov so se cene kmetijskih pridelkov v letu 2018 na skupni ravni realno znižale za okoli 7 %, cene vmesne potrošnje pa zvišale za okoli 1 % v primerjavi z letom prej. Upoštevani implicitni deflator bruto domačega proizvoda se je za leto 2018 po podatkih SURS povečal za 2,3 % glede na predhodno leto.

Slika 23: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo (realno; stalne cene 2015); 2006–2018

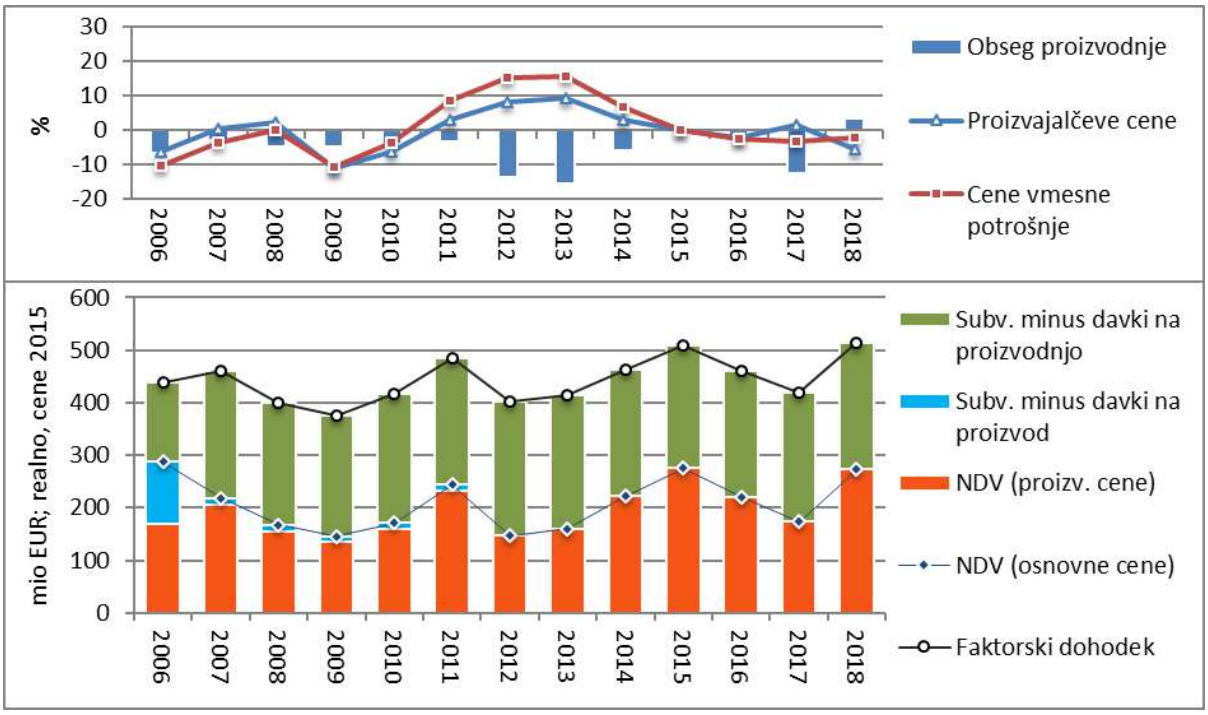

Vir: Eurostat, SURS (2018: začasni podatki), preračuni KIS

Neto dodana vrednost kmetijstva se je v letu 2018 izrazito povečala (realno +58 %), enako tudi faktorski dohodek kmetijstva, ki je bil po začasnih statističnih podatkih realno za več kot petino višji kot v letu prej (538 mio EUR).

Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah je leta 2018 znašala okoli 1,3 milijarde EUR, kar je realno za desetino več v primerjavi s predhodnim letom. Skoraj tri petine vrednosti je zajemala vmesna potrošnja (753 mio EUR), ki se je v primerjavi z letom prej znova nekoliko povečala (realno +2 %). Ob občutno večji vrednosti proizvodnje se je izrazito povečala tudi bruto dodana vrednost, in sicer realno za 23 % v primerjavi z letom prej, na 552 milijonov EUR. Na višjo vrednost vmesne potrošnje so vplivali predvsem višji stroški energentov in gnojil, nekoliko manj pa tudi stroški krme ter drugega materiala in storitev.

Okvir 3: Ekonomski računi za kmetijstvo

Ekonomski računi za kmetijstvo (ERK) so satelitski račun nacionalnih računov, ki upošteva posebnosti kmetijstva. Za članice EU je izdelava ERK po enotni metodologiji obvezni del rednih statističnih raziskovanj. ERK vključujejo proizvodne enote po načelu aktivnosti in praviloma zajemajo samo kmetijsko proizvodnjo na kmetijskih gospodarstvih in strojne storitve za kmetijstvo (brez drugih dejavnosti, razen neločljivih, in brez kmetijske proizvodnje izven kmetijskih gospodarstev).

ERK sestavljajo niz medsebojno povezanih računov in preglednic. Račun proizvodnje beleži transakcije, povezane s proizvodnim procesom, izdelan je po načelu bruto proizvodnje. Zajema tudi del proizvodnje, ki hkrati predstavlja vmesno potrošnjo znotraj kmetijstva (npr. voluminozna krma). Vsebuje podatke o proizvodnji (o količini, cenah in vrednosti), vmesni potrošnji po vrstah, potrošnji fiksnega kapitala in izračun osnovnih kategorij dohodka.

Račun proizvodnje je izdelan po t. i. osnovnih cenah. Osnovne cene so proizvajalčeve cene oziroma nabavne cene vložkov, povečane za subvencije na proizvode in zmanjšane za morebitne davke na proizvode. Med subvencije na proizvode se uvrščajo proizvodno specifične subvencije, ki so praviloma v funkciji cenovne politike (npr. splošni dodatki k cenam, nekatera plačila na površino ali glavo živali, regresi ipd.).

Osnovne kategorije dohodka so bruto dodana vrednost kot razlika med vrednostjo proizvodnje in vmesno potrošnjo ter neto dodana vrednost kot razlika med bruto dodano vrednostjo in potrošnjo fiksnega kapitala. Če od neto dodane vrednosti, ki je prva sestavina računa dohodka, odštejemo davke na proizvodnjo in prištejemo subvencije na proizvodnjo, dobimo faktorski dohodek. Med subvencije na proizvodnjo se uvrščajo proizvodno nespecifična plačila (npr. izravnalna plačila za težje pridelovalne razmere, okoljska plačila, državne pomoči ob naravnih nesrečah ipd., po reformi neposrednih plačil pa tudi regionalna enotna plačila na površino), ki neposredno povečujejo dohodek iz kmetijstva. Faktorski dohodek je dohodek, ki kmetijskim gospodarstvom ostane za nadomeščanje vseh proizvodnih dejavnikov (zemlja, kapital, delo).

Osnovne sestavine računa proizvodnje in računa faktorskega dohodka v okviru ERK

<table>
<tr><td colspan="5">Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah</td></tr>
<tr><td colspan="4">Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah</td><td>Subvencije na proizvod
minus
davki na proizvod</td></tr>
<tr><td>Vmesna potrošnja</td><td colspan="4">Bruto dodana vrednost</td></tr>
<tr><td></td><td rowspan="2">Poraba stalnega kapitala</td><td colspan="2" rowspan="2">Neto dodana vrednost</td><td>Subvencije na proizvodnjo
minus
davki na proizvodnjo</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Faktorski dohodek</td></tr>
</table>

Zadnja postavka delitve dohodka v okviru ERK je podjetniški dohodek. Dobimo ga, če k faktorskemu dohodku prištejemo prejete obresti in odštejemo sredstva za zaposlene (plače), najemnine za zemljo in plačane obresti. Račun kapitala v ERK ni popoln in vsebuje samo podatke o bruto in neto investicijah ter transferjih kapitala. Med transferje kapitala se uvrščajo proračunska plačila, ki se nanašajo na osnovna sredstva v kmetijstvu (npr. podpore za investicije), in drugi transferji kapitala, namenjeni neposredno kmetijskim gospodarstvom (npr. podpore za sanacijo gospodarstev).

Vsi izračuni v okviru ERK so izdelani po tekočih cenah. Za izračun realnih sprememb (po stalnih cenah) se uporablja implicitni deflator bruto domačega proizvoda. Seznam proizvodov na strani kmetijske proizvodnje in vmesne potrošnje je precej podroben, spremembe vseh vrednostnih kazalnikov pa so dezagregirane v indekse obsega in indekse cen. ERK zato dajejo podatke za analizo sprememb v strukturi in obsegu ter cenah po vseh sestavinah računov.

Indeksi cen v okviru ekonomskih računov za kmetijstvo večinoma niso neposredno primerljivi z indeksi cen, izračunanimi v okviru statističnega raziskovanja cen v kmetijstvu, čeprav sta seznama skupin proizvodov podobna. Razlog je v različnih metodoloških izhodiščih obeh statističnih raziskovanj.

Do leta 2003 so vse subvencije (na proizvode in na proizvodnjo) v ekonomske račune za kmetijstvo vključene v višini dejansko izplačanih proračunskih sredstev za te namene v posameznem koledarskem letu, leta 2004 pa se je ta metodologija spremenila. Od leta 2004 SURS pri oceni višine subvencij praviloma upošteva odobrena plačila v posameznem subvencijskem letu, ne glede na to, kdaj so bila dejansko izplačana. Praviloma je velik del dohodkovnih subvencij za tekoče leto izplačan v naslednjem koledarskem letu, zato so lahko razlike med odobrenimi in izplačanimi zneski v nekem letu velike.

Ob malo manjši porabi stalnega kapitala, nekoliko nižjih drugih subvencijah (leta 2017 so pomemben del subvencij zajemala sredstva za odpravo posledic pozebe in suše) in ohranitvi davkov na proizvodnjo na ravni iz predhodnega leta je faktorski dohodek dosegel 538 milijonov EUR, kar je izrazito več v primerjavi s predhodnim letom (realno +22 %) in tudi v primerjavi s preteklim petletnim povprečjem 2013–2017 (realno +13 %). Zaposlenost v kmetijstvu se je v letu 2018 znova malce zmanjšala (zmanjšanje števila PDM za –1 %). Faktorski dohodek na PDM se je tako realno povečal za približno četrtino in je znašal okoli 6.900 EUR/PDM, kar je 38 % povprečja EU–28. Kljub zmanjšanju zaostanka v primerjavi z letom prej (leta 2017: 30 % povprečja EU–28), povprečni dohodki v slovenskem kmetijstvu še vedno pomembno zaostajajo za evropskim povprečjem.

Preglednica 8: Osnovni agregati računa proizvodnje in dohodkov; 2014–2018

	Mio EUR (tekoče cene)					2018/2017	Realno (2015 = 100)					2018/2017
	2014	2015	2016	2017	2018*		2014	2015	2016	2017	2018*	
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	1.227,0	1.277,1	1.219,1	1.161,3	1.305,4	112,4	97,0	100,0	94,7	88,8	97,6	109,9
Vmesna potrošnja	751,2	743,3	737,3	722,1	753,5	104,4	102,1	100,0	98,4	94,9	96,8	102,0
BDV po osnovnih cenah	475,7	533,9	481,8	439,2	551,9	125,7	90,0	100,0	89,5	80,3	98,7	122,8
Poraba stalnega kapitala	256,5	258,1	259,7	262,1	266,1	101,5	100,4	100,0	99,8	99,2	98,4	99,3
NDV po osnovnih cenah	219,2	275,8	222,2	177,1	285,8	161,3	80,3	100,0	79,9	62,7	98,9	157,7
Druge subvencije na proizvodnjo**	246,0	238,5	246,9	260,4	260,4	100,0	104,2	100,0	102,7	106,6	104,2	97,8
Drugi davki na proizvodnjo**	6,6	6,1	5,9	8,0	8,1	102,2	109,3	100,0	95,0	127,0	126,9	99,9
Faktorski dohodek	**458,6**	**508,2**	**463,2**	**429,6**	**538,1**	**125,2**	**91,2**	**100,0**	**90,4**	**82,6**	**101,1**	**122,4**
Število zaposlenih (000 PDM)	81,8	81,4	80,0	78,7	77,9	98,9	100,5	100,0	98,3	96,8	95,7	98,9
FD/PDM (EUR)	**5.606**	**6.245**	**5.792**	**5.456**	**6.909**	**126,6**	**90,7**	**100,0**	**92,0**	**85,3**	**105,6**	**123,8**
FD/PDM EU–28 (EUR)	**16.364**	**16.097**	**16.383**	**18.467**	**18.077**	**97,9**	**103,3**	**100,0**	**102,3**	**113,8**	**109,7**	**96,4**

* Začasni podatki.
** Časovni vrsti podatkov »Drugi davki na proizvodnjo« in »Druge subvencije na proizvodnjo« sta bili zaradi metodološke prilagoditve podatkov o davku na dodano vrednost (DDV) spremenjeni za leta od leta 1999 dalje (SURS, 1.10.2018).
Vir: Eurostat, preračuni KIS

V letu 2018 so bili zelo ugodni kazalniki dohodka na agregatni ravni posledica občutnega povišanja vrednosti rastlinske pridelave v skoraj vseh panogah, predvsem zaradi občutno večjega fizičnega obsega po dveh skromnih letinah (leta 2018: +36 %, leta 2017: –18 %) ob realno za desetino nižjih cenah. Predvsem v sadjarstvu in vinogradništvu so bili pridelki po dveh izjemno skromnih letinah rekordno obilni (sadje: +279 %, grozdje: +43 %), tudi v primerjavi z dolgoletnimi povprečji. Vrednost pridelave sadja in grozdja se je kljub padcu cen v primerjavi z letom prej občutno povečala, spremembe pa so bile mnogo intenzivnejše pri pridelavi sadja kot pri grozdju (sadje: realno +124 %, grozdje: realno +28 %). V primerjavi z letom prej se je zaradi občutno večje pridelave grozdja izrazito povečala tudi vrednost vina. Realno so bili ekonomski rezultati pridelave žit (zelo dobra letina koruze) in industrijskih rastlin boljši kot leto prej, pri pridelavi krompirja in zelenjadnic pa so se ohranili na ravni iz predhodnega leta.

V okviru živinoreje začasni statistični podatki za leto 2018 kažejo na nekoliko nižjo vrednost proizvodnje zaradi v povprečju nižjih cen (oboje realno –2 %) ob ohranitvi prirasta na ravni iz predhodnega leta. Za okoli 1 % se je obseg živalskih proizvodov zmanjšal, prireja živali pa povečala. Vrednost živalskih proizvodov se je nekoliko intenzivneje zmanjšala kot vrednost prireje živali (živalski proizvodi: realno –4 %, živali: realno –1 %), in sicer zaradi malce intenzivnejšega padca cen v primerjavi z letom prej. Ekonomski rezultati so bili le malce pod ravnijo predhodnega leta pri prireji goveda (ohranitev ravni prireje in cen) in pri prireji perutnine (nekoliko višji prirast in nižje cene). V primerjavi z letom prej so se ekonomski rezultati najbolj poslabšali pri prireji prašičev zaradi nižjih cen kljub večjemu prirastu, nekoliko pa tudi pri prireji drobnice, pri čemer so bile spremembe intenzivnejše v prašičereji. Ekonomski rezultati prireje

mleka so se ob nekoliko nižjih cenah in manjši prireji poslabšali, pri prireji jajc pa so bili le malce boljši zaradi nekoliko večjega obsega prireje in nižjih cen.

Ocene za ključne kmetijske proizvode na podlagi modelnih kalkulacij KIS kažejo, da se je v letu 2018 v okviru rastlinske pridelave pri zmernih spremembah stroškov pridelave ekonomski položaj izboljšal pri pridelavi krompirja in koruze (boljša letina, višje cene). Ekonomski položaj se je izrazito poslabšal pri pridelavi jabolk (rekordni pridelki, izjemno nizke cene), slabši je bil tudi pri pridelavi grozdja (dobra letina, nižje cene) in pšenice (slaba letina, višje cene) ter pri pridelavi oljne ogrščice (manjši pridelek, nižje cene).

Modelne ocene v okviru živinoreje potrjujejo najizrazitejše poslabšanje ekonomskega položaja pri prireji prašičjega mesa (nižje odkupne cene) in mesa drobnice (višji stroški), nekoliko slabše razmere kot leto prej pa so bile pri pitanju govedi. Pri vseh treh vrstah prireje so bila prihodkovno-stroškovna razmerja manj ugodna kot v letu prej. Ekonomski položaj v letu 2018 je bil podoben kot v predhodnem letu pri prireji perutninskega mesa, mleka in jajc, na kar kaže tudi ohranitev prihodkovno-stroškovnih razmerij.

2 PRORAČUNSKE PODPORE KMETIJSTVU

2.1 Podpore kmetijstvu iz državnega proračuna

Večino podpor na državni ravni, namenjenih kmetijstvu in razvoju podeželja, pri nas zagotavlja proračun Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP). V letu 2018 je realizacija proračuna MKGP skupaj z organi v sestavi znašala 434,5 milijona EUR. Od tega je bilo za ukrepe kmetijske politike porabljenih 338,6 milijona EUR oziroma nekaj manj kot 78 % celotnega proračuna. Preostala sredstva so bila namenjena gozdarstvu in ribištvu (11 %) ter administrativnim in drugim stroškom ministrstva in organov v sestavi (11 %).

Podobno kot v predhodnih letih so bila tudi v letu 2018 sredstva iz proračuna MKGP dopolnjena s sredstvi iz drugih proračunskih virov. V letu 2018 je bilo za sanacijo posledic naravnih nesreč (pozeba in suša v letu 2017) iz naslova državnih pomoči izplačanih 12,7 milijona EUR. Poleg tega Ministrstvo za finance (MF) vsako leto zagotavlja vračilo trošarine za pogonsko gorivo, porabljeno v kmetijstvu in gozdarstvu. Skupaj s temi sredstvi so proračunska izplačila za kmetijstvo v letu 2018 znašala 372,3 milijona EUR.

Preglednica 9: Proračunska izplačila za kmetijstvo (000 EUR); 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
PRORAČUN MKGP IN ORGANOV V SESTAVI*	743.532	398.099	380.645	385.391	434.537	112,8
Operativni in upravni stroški	389.624	49.209	55.901	48.697	49.271	101,2
Proračunski transferji gozdarstvu (MKGP)	22.260	23.009	29.426	35.679	44.339	124,3
Proračunski transferji ribištvu (MKGP)	5.311	3.545	2.977	1.151	2.360	205,1
PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU (MKGP)**	326.337	322.337	292.342	299.864	338.568	112,9
PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU IZ DRUGIH VIROV	24.035	20.205	20.352	24.130	33.762	139,9
Državna pomoč ob naravnih nesrečah (proračunska rezerva)	5.223	0	0	3.500	12.712+	363,2
Vračilo trošarine za gorivo (MF)	18.812	20.205	20.352	20.630	21.050	102,0
Skupaj proračunska izplačila za kmetijstvo**	**350.372**	**342.542**	**312.694**	**323.994**	**372.329**	**114,9**

* V letu 2014 skupaj z Ministrstvom za okolje (MKO).
** Brez izplačil škode po divjadi, ki je vključena med transferje gozdarstvu.
+ Znesek ne vključuje znižanj iz naslova kompenzacij.
Vir: MKGP, MF, preračuni KIS

Močna rast proračunskih podpor kmetijstvu po vstopu Slovenije v EU se je s programskim obdobjem 2007–2013 ustavila. V prvih treh letih programskega obdobja 2014–2020 so se sredstva zmanjševala, s povečanjem v letih 2017 in 2018 pa so se podpore kmetijstvu znova približale ravni iz leta 2013.

Slika 24: Proračunska izplačila za kmetijstvo (mio EUR); 2006–2018

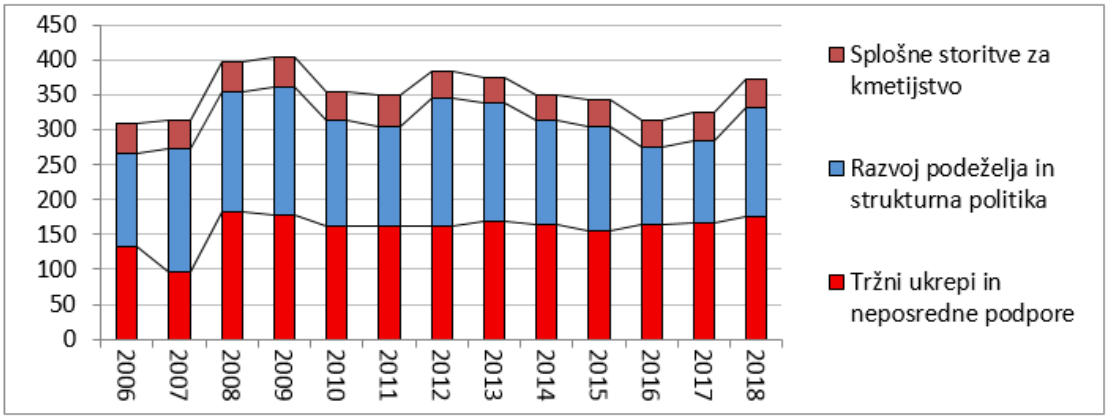

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Okvir 4: Klasifikacija ukrepov kmetijske politike

Proračunska izplačila za kmetijstvo zajemajo samo ukrepe kmetijske politike, ki predstavljajo neposredno ali posredno podporo kmetijstvu. Večino teh izplačil pokriva proračun Ministrstva za kmetijstvo, v posameznih letih pa se določena sredstva zagotavljajo tudi v okviru proračuna drugih ministrstev. Pri izračunu proračunskih izplačil za kmetijstvo je proračun MKGP očiščen za vse postavke, ki se nanašajo neposredno na programe drugih gospodarskih dejavnosti (npr. gozdarstvo, ribištvo) ali na financiranje upravne infrastrukture (npr. plače zaposlenih, materialni stroški, splošni projekti), dodana pa so izplačila iz drugih proračunskih virov, ki so namenjena kmetijstvu (npr. vračilo trošarin za gorivo).

Za potrebe analize proračunskih podpor kmetijstvu so vsi ukrepi kmetijske politike v posameznem letu razporejeni po vrstah politike in skupinah ukrepov po enotnih načelih oziroma shemi APMC (*Agricultural Policy Measures Classification*), kar omogoča neposredno primerjavo podatkov v časovni seriji in s tem spremljanje sprememb v kmetijski politiki. Shema APMC deli ukrepe kmetijske politike v tri osnovne stebre:

1. Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem zajemajo ukrepe, s katerimi kmetijska politika posredno (ukrepi za podporo trgu) ali neposredno (vse oblike neposrednih podpor kmetijskim gospodarstvom) podpira dohodek kmetijskih proizvajalcev.
2. Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika zajemata ukrepe, s katerimi kmetijska politika podpira trajnostni razvoj kmetijstva in podeželja. To skupino sestavljajo ukrepi, ki so namenjeni povečanju učinkovitosti in konkurenčnosti pridelave, predelave in trženja kmetijskih proizvodov in živil (ekonomski cilji), ukrepi za zagotavljanje ekosistemskih storitev (okoljski cilji) ter ukrepi v podporo nekmetijskim dejavnostim na podeželju in podeželskemu prebivalstvu (družbeni cilji).
3. Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva praviloma zajemajo ukrepe, s katerimi kmetijska politika podpira delovanje javnih služb in druge infrastrukture ter izvedbo raznih projektov, ki so pomembni za razvoj kmetijstva, ne morejo pa biti prepuščeni samo tržni pobudi.

Klasifikacija proračunskih podpor kmetijstvu po skupinah ukrepov (APMC)

Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva
Ukrepi za podporo trgu – izvozne podpore – tržni ukrepi – operativni stroški intervencijskih ukrepov **Neposredne podpore kmetijskim proizvajalcem** Neposredna plačila in ukrepi za zniževanje stroškov – neposredna plačila proizvajalcem – ukrepi za zniževanje stroškov Odškodnine in druga izredna plačila – kompenzacijska plačila za zmanjšanje proizvodnje – izredna pomoč na posameznih trgih – druge odškodnine in nadomestila	**Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva** – posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev – izboljšanje kmetijske infrastrukture – organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva **Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi** – plačila kmetovalcem na območjih z naravnimi in drugimi omejitvami – plačila kmetovalcem za kmetijsko-okoljske storitve in dobrobit živali **Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu** – razvoj gozdarstva in gozdno-lesne verige – razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju – podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi – krepitev lokalnih razvojnih pobud (Leader)	**Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve** – raziskave in razvoj – svetovalna služba – kmetijsko šolstvo in infrastruktura – strokovne naloge **Nadzor nad varnostjo in kakovostjo** – ukrepi na področju veterinarstva – fitosanitarne naloge in ukrepi ter varstvo sort – ukrepi na področju kakovosti hrane in krme **Druge splošne storitve** – podpore nevladnim organizacijam – tehnična pomoč – drugo

Shema APMC se opira na kombinacijo koncepta razporeditve ukrepov kmetijske politike po stebrih, ki se uporablja v EU, in razporeditve proračunskih transferjev kmetijstvu glede na tip upravičenca in način plačila, ki se uporablja za spremljanje kmetijske politike v okviru OECD (metodologija OECD/PSE). Glede na to, da se oba izhodiščna koncepta (EU in OECD) z leti nekoliko spreminjata, se temu smiselno prilagaja tudi APMC. V tem okviru so bili leta 2016 vsi ukrepi iz Programa razvoja podeželja, ki se nanašajo na gozdarstvo in gozdno-lesno verigo, prerazporejeni med ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu kot posebna skupina podpor nekmetijskim dejavnostim na podeželju (prej skupina v okviru ukrepov za krepitev konkurenčnosti). Poleg tega je bila ponekod nekoliko spremenjena hierarhija skupin ukrepov (nekatere združene, nekatere podrobneje deljene, nekatere ukinjene), za večjo jasnost in razumljivost pa so spremenjeni tudi nekateri nazivi skupin ukrepov. Te spremembe niso vplivale na višino podpor po stebrih kmetijske politike, spremenila pa se je struktura podpor v okviru drugega stebra kmetijske politike.

Vsakoletno razporeditev proračunskih izplačil po skupinah ukrepov pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije v sodelovanju z MKGP. Izračun temelji na podatkih o realizaciji proračuna za posamezno leto po proračunskih porabnikih in proračunskih postavkah, ki jih zagotavlja Ministrstvo za finance, in podrobni interni zbirki podatkov o realizaciji proračuna po namenih, ki jih zagotavlja MKGP (ARSKTRP). Posamezni ukrepi so razporejeni po vrstah in skupinah ukrepov glede na njihove osnovne značilnosti. Če celotna proračunska postavka vsebinsko (po namenu) ustreza neki skupini ukrepov, je v to skupino razvrščena v celoti, drugače pa samo tisti njen del, ki ustreza tej skupini. Pri takšnem pristopu posamezne skupine ukrepov niso vedno neposredno primerljive s proračunskimi postavkami, skupna masa izplačanih sredstev pa se v celoti ujema z realizacijo proračuna.

Realizacija proračuna zajema dejanska izplačila v določenem koledarskem letu. Ker pogosto prihaja do zamika med prevzetimi obveznostmi in izplačili, se realizacija lahko nanaša tudi na ukrepe (obveznosti) iz predhodnega leta (ali let). To pomeni, da v posameznem letu zaradi poravnavanja že prevzetih obvez lahko nastanejo proračunski izdatki tudi za ukrepe, ki v tekočem letu niso bili uporabljeni, ali pa novi ukrepi še nimajo pripadajočih proračunskih izdatkov.

V letu 2018 so se proračunska sredstva za kmetijstvo glede na predhodno leto povečala za 15 %. Poleg nihanj zaradi različne dinamike izplačil (zamiki izplačil glede na prevzete obveznosti) je bil glavni razlog za povečanje proračunskih izplačil večje črpanje sredstev iz PRP 2014–2020 ter več sredstev za sanacijo posledic naravnih nesreč (pozeba in suša v letu 2017). Tako so se najbolj povečala sredstva za ukrepe razvoja podeželja in strukturne politike (za 34 %) ter sredstva za tržne ukrepe in neposredne podpore (za 5 %). Izplačila za splošne storitve v podporo kmetijstva so ostale na podobni ravni kot v predhodnem letu.

Preglednica 10: Struktura proračunskih izplačil za kmetijstvo, po osnovnih skupinah ukrepov in viru financiranja (000 EUR); 2014–2018

Skupaj (SLO + EU)	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**Indeks 2018/17**
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	350.372	342.542	312.694	323.994	372.329	114,9
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	163.987	155.430	163.889	166.870	175.005	104,9
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	149.518	149.479	112.131	117.066	156.812	134,0
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	36.867	37.633	36.674	40.058	40.512	101,1
Struktura po skupinah ukrepov						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	47 %	45 %	52 %	52 %	47 %	
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	43 %	44 %	36 %	36 %	42 %	
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	11 %	11 %	12 %	12 %	11 %	
Slovenija						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	96.880	92.077	84.264	93.342	114.474	122,6
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	29.143	22.510	23.511	28.403	39.094	137,6
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	33.931	36.113	27.930	29.640	39.921	134,7
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	33.806	33.455	32.823	35.299	35.459	100,5
EU						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	253.492	250.465	228.430	230.651	257.856	111,8
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	134.844	132.920	140.377	138.467	135.911	98,2
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	115.587	113.366	84.202	87.425	116.891	133,7
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	3.061	4.179	3.851	4.759	5.053	106,2
Delež EU						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	72 %	73 %	73 %	71 %	69 %	
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	82 %	86 %	86 %	83 %	78 %	
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	77 %	76 %	75 %	75 %	75 %	
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	8 %	11 %	11 %	12 %	12 %	

Vir: MKGP, ARSKTRP, MF, preračuni KIS

Ob vstopu Slovenije v EU je skupni evropski proračun prevzel tudi financiranje in sofinanciranje ukrepov, ki so del skupne kmetijske politike. V zadnjem petletnem obdobju znaša v poprečju delež sredstev EU 72 %, pri čemer se je v letih 2017 in 2018 predvsem zaradi izplačil proračunske rezerve, namenjenih odpravi posledic pozebe in suše ta delež nekoliko zmanjšal (leta 2017: 71 %, leta 2018: 69 %). Pri tržnih ukrepih in neposrednih podporah je proračun EU

leta 2018 prispeval 78 % sredstev, pri ukrepih politike razvoja podeželja in kmetijske strukturne politike pa 75 %. Precej manjši delež sredstev EU je pri splošnih storitvah za kmetijstvo (12 %), ki v glavnem niso predmet skupne kmetijske politike in se zato financirajo pretežno iz domačih virov.

2.1.1 Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem

Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem, ki so bila v letih 2010–2017 razmeroma stabilna, na ravni okoli 163 milijonov EUR[1], so se v letu 2018 zvišala za 5 %. Nihanja med leti so predvsem posledica različne dinamike izplačil glede na prevzete obveznosti, deloma pa tudi zaradi sprememb v obsegu posebnih (izrednih) ukrepov.

Slika 25: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (mio EUR); 2006–2018

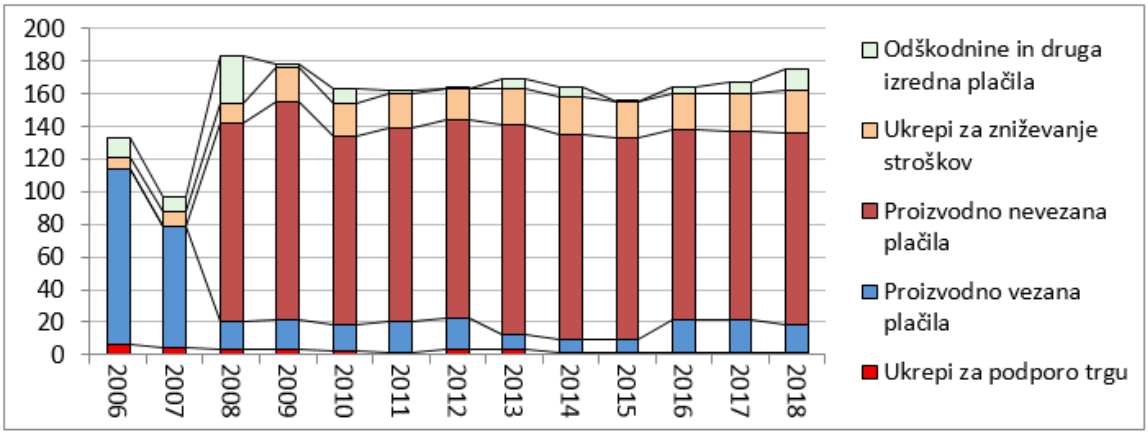

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Leta 2018 je bilo za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem skupaj izplačanih 175 milijonov EUR, od tega je bilo približno 77 % sredstev porabljenih za neposredna plačila, 14 % za ukrepe za zniževanje stroškov, preostala sredstva pa so bila izplačana za odškodnine in druga izredna plačila ter za ukrepe za podporo trgu (skupaj dobrih 8 %).

Za ukrepe za podporo trgu je bilo porabljenih 1,3 milijona EUR, pri čemer so bila sredstva v celoti namenjena podpori porabe v obliki z letom 2018 združene sheme šolskega sadja, zelenjave in mleka. Do vključno leta 2017 sta se shemi šolskega mleka ter shema šolskega sadja in zelenjave izvajali ločeno. Za ta namen sredstva zagotavlja skupni proračun EU in proračun MKGP.

Za vse oblike neposrednih plačil je bilo v letu 2018 izplačanih 135 milijonov EUR ali skoraj odstotek manj kot v predhodnem letu. Izplačila so se skoraj v celoti nanašala na obveznosti po uredbah za leto 2017. V obliki proizvodno nevezanih plačil, med katera po reformi Skupne kmetijske politike 2014–2020 (SKP) spadajo sheme osnovnega plačila, zelene komponente, mladih kmetov in plačila za območja z naravnimi omejitvami ter so v celoti financirana iz proračuna EU, je bilo izplačanih 117,5 milijona EUR (87 % neposrednih plačil). Pri tem so bila plačila za območja z naravnimi omejitvami v letu 2018 izplačana prvič. Za proizvodno vezana plačila, med katera v tem programskem obdobju SKP po ukinitvi podpore za beljakovinske

[1] Zmanjšanje izplačil v letu 2007 in nato izjemno povečanje v letu 2008 sta bila posledica prenosa neposrednih plačil za tekoče leto (2007) po novi shemi v celoti v breme proračuna za naslednje leto (2008), poleg tega so bila v okviru reforme trga sladkorja v letu 2008 izvršena tudi (enkratna) izplačila nadomestil pridelovalcem sladkorne pese zaradi opustitve pridelave.

rastline v letu 2017 spadajo plačila za strna žita, mleko v gorskih območjih, rejo govedi in zelenjadnice, pa je bilo leta 2018 izplačanih 17,5 milijona EUR (13 % neposrednih plačil).

Preglednica 11: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR); 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Ukrepi za podporo trgu	**927**	**944**	**1.032**	**1.105**	**1.311**	**118,7**
Podpore porabi kmetijskih proizvodov	927	944	1.032	1.105	1.311	118,7
Šolsko mleko (EU + SLO)	4	3	4	4	331*	
Šolsko sadje in zelenjava (EU + SLO)	899	940	1.028	1.101	980	89,0
Programi za ogrožene osebe (EU + SLO)	24	0	0	0	0	–
Ukrepi neposrednih podpor proizvajalcem	**163.060**	**154.486**	**162.857**	**165.766**	**173.694**	**104,8**
Neposredna plačila proizvajalcem (EU + SLO)	134.242	131.720	137.353	135.811	134.961	99,4
Ukrepi za zniževanje stroškov kmetovanja (SLO)	22.908	22.123	21.760	22.875	25.494	111,4
Vračilo trošarine za gorivo	18.812	20.205	20.352	20.630	21.050	102,0
Podpore za zavarovanje	4.097	1.918	1.408	2.245	4.444	197,9
Odškodnine in druga izredna plačila (EU + SLO)	5.910	644	3.744	7.080	13.239	187,0
Tržni ukrepi in neposredne podpore kmetijstvu	**163.987**	**155.430**	**163.889**	**166.870**	**175.005**	**104,9**

* Pomembno večji obseg sredstev EU in dodatna sredstva iz proračuna MKGP.
Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za ukrepe zniževanja stroškov kmetovanja je bilo porabljenih 25,5 milijona EUR ali dobrih 11 % več kot leta 2017. Povečala so se predvsem izplačila za zavarovanje (za +98 %), kar je večinoma posledica višje stopnje sofinanciranja kmetijskega zavarovanja in povečanega obsega zavarovanih površin (predvsem žita in sadovnjakov). Nekoliko so se povečala tudi vračila trošarin za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (+2 %).

Za odškodnine in druga izredna plačila je bilo v letu 2018 izplačanih 13,2 milijona EUR ali 87 % več kot v predhodnem letu. Pri tem so bila vsa ta sredstva izplačana le iz državnega proračuna. Od tega je bilo največ sredstev namenjenih upravičencem za sanacijo posledic suše in pozebe v letu 2017, kjer se je večina sredstev izplačala iz proračunske rezerve (12,7 mio EUR), nekaj pa tudi iz proračuna MKGP (0,2 mio EUR). V letu 2018 je bilo prvič izplačano enkratno nadomestilo škode zaradi izjemnih okoliščin na podlagi arbitražnega sporazuma (0,2 mio EUR).

Preglednica 12: Izplačane odškodnine in druga izredna plačila (000 EUR); 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Izredni ukrepi na trgu sadja in zelenjave (ruski embargo) (EU)	0	475	860	610	0
Izredna pomoč mlečni proizvodnji (na kg) (EU + SLO)	0	0	2.190	2.367	0
Izredna pomoč prašičereji (težke ekonomske razmere) (EU + SLO)	0	0	548	0	0
Izredna pomoč čebelarstvu (SLO)	395	4	0	521	1
Izredna pomoč za izpad krme v živinorejski proizvodnji (SLO)	0	0	0	16	0
Sanacija posledic naravnih nesreč (SLO)	65	124	4	9	211
Sanacija posledic naravnih nesreč (rezerve) (SLO)	5.223	0	0	3.500	12.712*
Odškodnina za področje varne hrane (SLO)**	226	41	131	50	77
Izredna nadomestila zaradi živalskih bolezni (SLO)	0	0	11	7	0
Enkratno nadomestilo škode zaradi izjemnih okoliščin (arbitraža) (SLO)	0	0	0	0	238
Odškodnine in druga izredna plačila (EU + SLO)	**5.910**	**644**	**3.744**	**7.080**	**13.239**

* Znesek ne vključuje znižanj iz naslova kompenzacij.
** Vključuje odškodnine v povezavi z zdravstvenim varstvom rastlin in živali ter drugimi ukrepi s področja varne hrane.
Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

2.1.2 Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko

Po vstopu Slovenije v EU je bila značilna hitra rast proračunskih podpor v okviru politike razvoja podeželja, ko je sofinanciranje večine ukrepov v velikem deležu prevzel Evropski kmetijski sklad. Ta rast se je po letu 2007 umirila. V programskem obdobju 2014–2020 je višina izplačil odvisna predvsem od izvajanja programov politike razvoja podeželja in od dinamike izplačil, kjer proračunska sredstva za posamezne skupine ukrepov med leti precej nihajo, kar še posebej velja za izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki za kmetijsko proizvodnjo. Za ta ukrep se dinamika izplačil glede na prevzete obveznosti iz leta v leto močno spreminja, kar vpliva tudi na višino izplačil v koledarskem letu.

Slika 26: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (mio EUR); 2006–2018

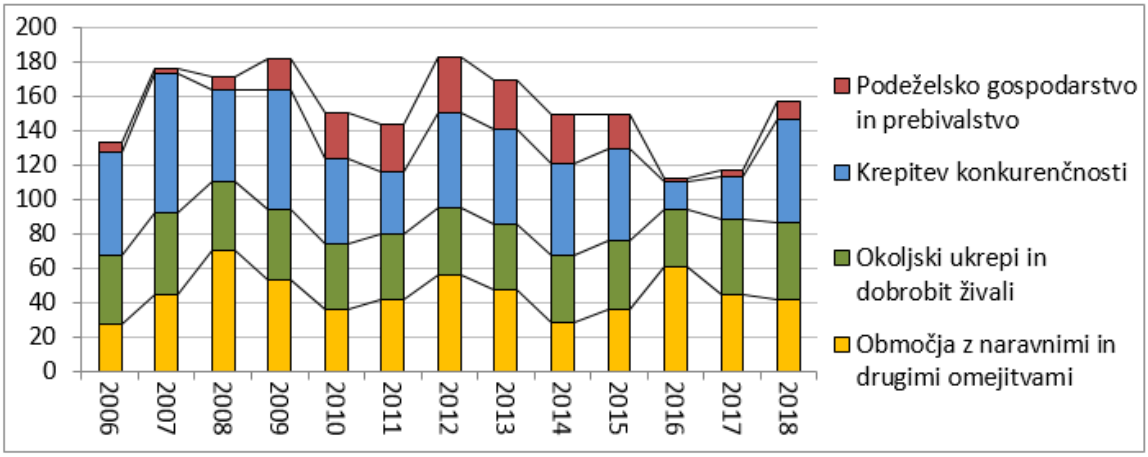

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Precej majhna izplačila za nekatere ukrepe v začetku programskega obdobja 2014–2020 so se v letu 2018 močno povečala in so tako na ravni povprečja zadnjih desetih let. Za ukrepe politike razvoja podeželja in kmetijske strukturne politike je bilo v letu 2018 iz proračuna skupaj izplačanih 156,8 milijona EUR, kar je za 34 % več v primerjavi s skromnimi izplačili v letu prej. Od vseh sredstev za ukrepe razvoja podeželja in kmetijsko strukturno politiko je bilo največ, 86,7 milijona EUR ali dobra polovica (55 %), porabljenih za ukrepe, ki zagotavljajo okoljske in druge družbene koristi (izravnalna plačila kmetijskim gospodarstvom, povezana z naravnimi omejitvami, okoljem, ekološkim kmetovanjem in dobrobitjo živali).

Izplačila za ukrepe za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi so se glede na leto 2017 zmanjšala za približno 1 %. Pri tem so se za 7 % zmanjšala le izplačila za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (41,1 mio EUR), kar pa je predvsem posledica dinamike izplačevanja. S temi izplačili so bile poravnane preostale obveznosti iz leta 2017 (okoli 12 % prevzetih obveznosti za uredbeno leto 2017) in okoli 84 % prevzetih obveznosti za tekoče uredbeno leto 2018. V primerjavi z letom prej pa so nekoliko večja sredstva za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (za 4 %; 30,0 mio EUR), plačila za ekološko kmetovanje (za 4 %; 9,1 mio EUR) ter plačila za ukrep dobrobiti živali (za 15 %; 6,5 mio EUR). S kmetijsko-okoljskimi-podnebnimi plačili in plačili za ekološko kmetovanje so bile izplačane odobrene vloge za uredbeno leto 2017, ki so bile v celoti prenesene v izplačilo iz proračuna za leto 2018 (načelo n + 1), ter poračunane nekatere obveznosti iz preteklih let. Tudi izplačila za ukrep dobrobiti živali so se nanašala na obveznosti iz leta 2017, pri čemer so bila v tem letu izvedena izplačila za prašičerejo, govedorejo in rejo drobnice.

Preglednica 13: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR); 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi	**66.838**	**75.683**	**93.659**	**87.692**	**86.690**	**98,9**
Izravnalna plačila kmetovalcem na OMD	27.688	35.642	60.550	44.392	41.063	92,5
Plačila za kmetijsko-okoljske-podnebne storitve (KOPOP)	29.601	28.655	24.300	28.857	30.033	104,1
Plačila za ekološko kmetovanje	9.549	10.007	7.587	8.734	9.059	103,7
Plačila za zagotavljanje dobrobiti živali v kmetijstvu	0	1.380	1.222	5.710	6.536	114,5
Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva*	**54.011**	**53.496**	**16.200**	**25.022**	**59.588**	**238,1**
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	34.065	30.385	12.080	18.770	49.359	263,0
Izboljšanje kmetijske infrastrukture	9.370	8.711	1.714	2.413	2.265	93,9
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	10.576	14.400	2.406	3.839	7.964	207,5
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu*	**28.670**	**20.299**	**2.273**	**4.351**	**10.533**	**242,1**
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige	3.072	1.570	1.128	3.788	7.682	202,8
Vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju	11.829	9.116	31	153	0	–
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi	8.237	6.570	0	120	180	150,1
Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER)	5.532	3.043	1.113	290	2.672	920,8
Razvoj podeželja in strukturna politika	**149.518**	**149.479**	**112.131**	**117.066**	**156.812**	**134,0**

* Podpore gozdarstvu, vključno z gozdarskimi vsebinami v okviru ukrepa dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom, so prerazporejene iz skupine ukrepov za krepitev konkurenčnosti v skupino ukrepov v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu.

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Izplačila za ukrepe, ki so namenjena krepitvi konkurenčnosti agroživilstva, so bila v letu 2018 za skoraj 2,4-krat višja kot leto prej. Za te ukrepe je bilo porabljenih 59,6 milijona EUR ali 38 % vseh sredstev za razvoj podeželja in strukturno politiko. K precejšnjemu povečanju teh sredstev so najbolj prispevala sredstva skupine ukrepov za posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev, ki so se povečala za več kot 2,5-krat (z 18,8 na 49,4 mio EUR). Povečanje teh sredstev je predvsem posledica izplačil za nov ukrep politike razvoja podeželja (male kmetije), pri čemer so se v letu 2018 sredstva za ta ukrep (13,8 mio EUR) namenila prvič, in občutno večje podpore za naložbe v posodobitev kmetijske proizvodnje.

Preglednica 14: Proračunska izplačila za posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev (000 EUR); 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Podpore naložbam na kmetijskih gospodarstvih	**25.041**	**29.720**	**5.225**	**9.474**	**27.773**	**293,2**
Naložbe v posodobitev kmetijske proizvodnje – PRP (EU + SLO)	20.533	25.166	555	4.975	23.265	467,7
Naložbe v prestrukturiranje vinogradov (EU)	4.508	4.554	4.670	4.499	4.508	100,2
Druge strukturne podpore kmetijskim gospodarstvom	**9.024**	**665**	**6.855**	**9.296**	**21.586**	**232,2**
Pomoč za zagon kmetijske dejavnosti, mladi kmetje – PRP (EU + SLO)	8.393	–170	6.241	8.538	6.755	79,1
Sodelovanje v shemah kakovosti proizvodov – PRP (EU + SLO)	119	137	0	166	317	191,4
Uporaba storitev svetovanja – PRP (EU + SLO)	0	247	154	240	185	77,0
Druge podpore kmetijskim gospodarstvom	512	450	461	353	14.330	
FADN – nadomestila kmetom (SLO)	*63*	*65*	*86*	*72*	*80*	*111,5*
Pomoč ob nepredvidenih dogodkih (SLO)	*215*	*102*	*91*	*62*	*105*	*169,7*
Program podpor čebelarstvu – pomoč čebelarjem (EU + SLO)	*234*	*284*	*284*	*220*	*328*	*149,0*
Male kmetije (EU + SLO)	*0*	*0*	*0*	*0*	*13.818*	*–*
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	**34.065**	**30.385**	**12.080**	**18.770**	**49.359**	**263,0**

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za izboljšanje kmetijske infrastrukture sta bila v letu 2018 porabljena 2,3 milijona EUR, pri čemer so sredstva za ta namen nizka že tretje leto zapored, kar je predvsem posledica izpada plačil, namenjenih kmetijski infrastrukturi, za kar v zadnjih treh letih ni bilo izplačil. Največ

sredstev je bilo namenjenih za naložbe v zemljiške operacije (1,3 mio EUR), za kar so sredstva visoka že drugo leto zapored.

Preglednica 15: Proračunska izplačila za izboljšanje kmetijske infrastrukture ter za podporo organiziranosti, predelavi, trženju in promociji agroživilstva (000 EUR); 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Izboljšanje kmetijske infrastrukture	**9.370**	**8.711**	**1.714**	**2.413**	**2.265**	**93,9**
Naložbe v zemljiške operacije	6.857	6.747	288	1.315	1.309	99,6
Zemljiške operacije (SLO)	*424*	*275*	*288*	*1.315*	*1.309*	*99,6*
Infrastruktura, povezana z razvojem kmetijstva – PRP (EU + SLO)	*6.432*	*6.471*	*0*	*0*	*0*	*–*
Zgodnje upokojevanje kmetov – PRP (EU + SLO)	2.215	1.640	1.082	757	594	78,4
Program podpor čebelarstvu – splošne storitve (EU + SLO)	298	325	345	341	362	106,2
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	**10.576**	**14.400**	**2.406**	**3.839**	**7.964**	**207,5**
Skupine in organizacije proizvajalcev *(EU + SLO)*	1.890	2.404	18	0	69	–
Ustanavljanje skupin proizvajalcev – PRP	*31*	*11*	*0*	*0*	*0*	*–*
Informativne in promocijske aktivnosti skupin proizvajalcev – PRP	*1.858*	*2.393*	*18*	*0*	*69*	*–*
Naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje kmet. proizv. in živil (EU + SLO)	6.495	9.508	372	1.423	4.504	316,5
Trženje in promocija kmetijskih proizvodov in živil	2.191	2.488	2.016	2.416	3.392	140,4
Spodbujanje tržnega združevanja primarnih proizvajalcev (SLO)	*323*	*308*	*133*	*0*	*0*	*–*
Informiranje in promocija kmetijskih in živilskih proizvodov (SLO)	*470*	*629*	*777*	*715*	*874*	*122,3*
Programi informiranja in promocije (EU + SLO)	*737*	*766*	*389*	*663*	*1.088*	*164,2*
Tržne dejavnosti vinogradniško-vinarskega sektorja (SLO)	*291*	*306*	*349*	*314*	*400*	*127,3*
Promocija vina na tretjih trgih (EU)	*370*	*480*	*368*	*543*	*537*	*98,8*
Promocija živilskopredelovalne industrije na tretjih trgih (SLO)	*0*	*0*	*0*	*2*	*0*	*12,7*
Obvezni prispevek za promocijo (SLO)	*0*	*0*	*0*	*179*	*492*	*274,2*

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Izplačila v skupini ukrepov, namenjenih organiziranosti, predelavi, trženju in promociji agroživilstva, so bila v letu 2018 enkrat večja kot v letu prej in so znašala skoraj 8 milijonov EUR. Najbolj so se v tem letu povečala izplačila za naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje ter izplačila za programe informiranja in promocije.

Preglednica 16: Proračunska izplačila za ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu (000 EUR); 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige	3.072	1.570	1.128	3.788	7.682	202,8
Odprava škode v gozdovih – PRP (EU + SLO)	*0*	*0*	*0*	*755*	*1.143*	*151,5*
Gozdna infrastruktura – PRP (EU + SLO)	*272*	*79*	*1*	*707*	*1.038*	*146,8*
Povečanje gospodarske vrednosti gozdov – PRP (EU + SLO)	*806*	*290*	*43*	*2.326*	*5.500*	*236,5*
Dodajanje vrednosti gozdarskim proizvodom – PRP (EU + SLO)	*1.994*	*1.202*	*1.084*	*0*	*0*	*–*
Vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju	11.829	9.116	31	153	0	–
Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti – PRP (EU + SLO)	*4.787*	*5.475*	*0*	*0*	*0*	*–*
Ustanavljanje in razvoj mikropodjetij – PRP (EU + SLO)	*7.041*	*3.641*	*31*	*153*	*0*	*–*
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi	8.237	6.570	0	120	180	150,1
Infrastruktura na podeželju – PRP (EU + SLO)	*1.216*	*0*	*0*	*0*	*0*	*–*
Obnova vasi – PRP (EU + SLO)	*6.110*	*5.696*	*0*	*120*	*180*	*150,1*
Ohranjanje dediščine podeželja – PRP (EU + SLO)	*911*	*873*	*0*	*0*	*0*	*–*
Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER) (EU + SLO)	5.532	3.043	1.113	290	2.672	920,8
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu	**28.670**	**20.299**	**2.273**	**4.351**	**10.533**	**242,1**

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Izplačila v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu so v letu 2018 obsegala 10,5 milijona EUR, kar je 2,4-krat več kot leto prej, a hkrati le polovica sredstev, izplačanih v

letu 2015. Ta izplačila v letu 2018 zajemajo okoli 7 % vseh sredstev za razvoj podeželja in strukturno politiko. Večina sredstev je bila namenjena razvoju gozdarstva (7,7 mio EUR), od tega največ povečanju gospodarske vrednosti gozdov (5,5 mio EUR). Občutno višja so bila tudi izplačila za krepitev lokalnih razvojnih pobud LEADER (2,7 mio EUR).

2.1.3 Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva

Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo, ki so posredna oblika podpore sektorju, so se po daljšem obdobju razmeroma stabilne višine in strukture po letu 2011 precej zmanjšala, v letih 2017 in 2018 pa znova nekoliko povečala.

Slika 27: Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo (mio EUR); 2006–2018

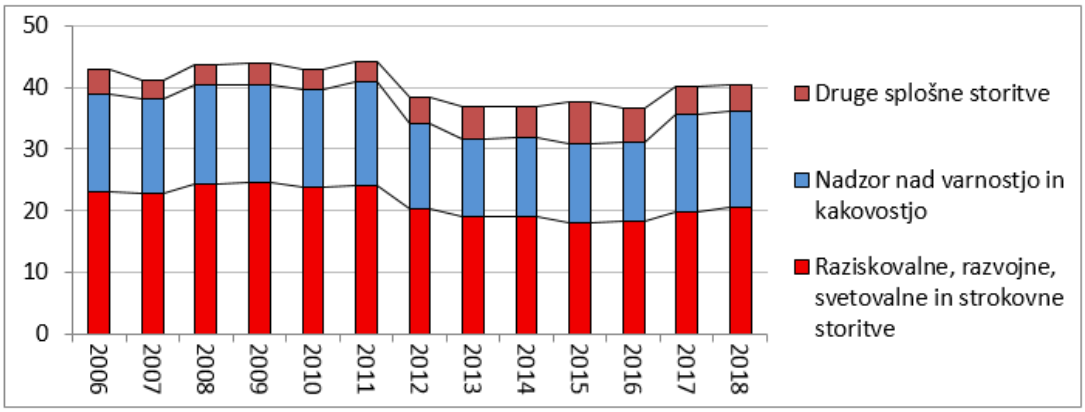

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za financiranje in sofinanciranje splošnih storitev za kmetijstvo je bilo v letu 2018 porabljenih 40,5 milijona EUR, kar je za dober odstotek več kot leta 2017. Dobra polovica ali 51 % teh sredstev je bila namenjena raziskovalnim, razvojnim, svetovalnim in strokovnim storitvam. Ukrepi, povezani z varnostjo in kakovostjo hrane in krme, so zajemali 38 % vseh izplačil v tej skupini ukrepov, preostalih 11 % pa je bilo namenjenih financiranju in sofinanciranju drugih splošnih nalog in storitev.

Preglednica 17: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR); 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	18.901	18.088	18.339	19.880	20.583	103,5
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	12.869	12.633	12.713	15.781	15.466	98,0
Druge splošne storitve	5.097	6.913	5.623	4.398	4.463	101,5
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	**36.867**	**37.633**	**36.674**	**40.058**	**40.512**	**101,1**

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve je bilo v letu 2018 izplačanih 20,6 milijona EUR ali 3,5 % več kot v letu prej. Ta sredstva so najvišja v zadnjih petih letih, a še vedno precej nižja od sredstev iz obdobja pred letom 2012. V tej skupini ukrepov je bilo 45 % sredstev porabljenih za financiranje delovanja javnih svetovalnih služb v kmetijstvu, pri tem so se sredstva za ta namen v primerjavi z letom prej povečala za 8 %. Podoben delež v tej skupini splošnih storitev zavzemajo tudi strokovne naloge (44 %), tudi njihov obseg financiranja se je leta 2018 povečal (+2 %). Nekoliko pa so se zmanjšala (za 4 %) sredstva, namenjena raziskavam in razvoju, ter izplačila za kmetijsko izobraževanje in usposabljanje.

Preglednica 18: Proračunska izplačila za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Raziskave in razvoj	**1.450**	**1.453**	**1.609**	**1.897**	**1.817**	**95,7**
Kmetijsko znanstveno-raziskovalno delo (SLO)	814	770	770	790	804	101,8
Naloge genske banke (SLO)	165	168	172	167	161	96,3
Pomembni nacionalni projekti (SLO)	213	217	218	228	284	124,5
FADN – obdelava podatkov (EU + SLO)	194	167	79	224	158	70,7
ERA – NET EUPHRESCO (EU)	8	1	5	5	0	0,0
ERA – NET Kmetijstvo (EU + SLO)	0	101	119	188	152	80,6
Drugi projekti in operativna podpora (SLO)	56	29	245	296	259	87,4
Svetovalna služba (SLO)	**8.228**	**7.732**	**7.940**	**8.487**	**9.194**	**108,3**
Kmetijska svetovalna služba	7.034	6.534	6.725	7.270	7.912	108,8
Sektor za kmetijsko svetovanje pri KGZS	629	621	638	641	691	107,8
Svetovalna služba za čebelarstvo	565	577	577	577	591	102,5
Kmetijsko šolstvo in infrastruktura	**961**	**738**	**300**	**637**	**560**	**87,8**
Sofinanciranje kmetijskega izobraževanja (praktični pouk) (SLO)	164	168	168	168	168	100,0
Državno in svetovno tekmovanje v oranju (SLO)	32	33	33	16	50	319,1
Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu – PRP (EU + SLO)	764	391	99	453	341	75,3
Demonstracijske aktivnosti – PRP (EU + SLO)	0	146	0	0	0	–
Strokovne naloge v kmetijstvu (SLO)	**8.262**	**8.165**	**8.490**	**8.858**	**9.013**	**101,7**
Strokovne naloge v rastlinski proizvodnji	656	655	702	769	842	109,5
Strokovne naloge v hmeljarstvu	283	290	299	297	251	84,3
Strokovne naloge v oljkarstvu	150	149	152	201	213	106,2
Poskusni centri za sadjarstvo in vinogradništvo	492	486	499	547	666	121,6
Žlahtnjenje	250	250	254	293	266	91,0
Fitofarmacevtska sredstva	77	100	231	254	23	9,1
Strokovne naloge v živinoreji	6.355	6.235	6.353	6.497	6.752	103,9
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	**18.901**	**18.088**	**18.339**	**19.880**	**20.583**	**103,5**

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za naloge na veterinarskem in fitosanitarnem področju ter druge naloge, povezane z varnostjo in kakovostjo hrane in krme, je bilo leta 2018 izplačanih 15,5 milijona EUR, kar je za 2 % manj kot v predhodnem letu. Od tega je bilo največ, 80 % teh sredstev, izplačanih na področju veterine, kjer so se skupna izplačila za veterinarske ukrepe v primerjavi z letom 2017 zmanjšala za 6 %. Zmanjšala so se tudi izplačila (–18 %) na področju kakovosti hrane in krme, povečala pa so se izplačila za storitve na fitosanitarnem področju (+22 %).

Preglednica 19: Proračunska izplačila za ukrepe, povezane z varnostjo in kakovostjo hrane in krme (000 EUR); 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Ukrepi na področju veterinarstva	**10.610**	**10.311**	**10.066**	**13.156**	**12.345**	**93,8**
Predpisano in preventivno varstvo živali in ukrepi (SLO)	6.063	5.354	4.874	8.070	4.961	61,5
Ukrepi v veterini (EU + SLO)	1.788	2.198	2.192	2.051	4.304	209,9
Identifikacija in registracija živali (SLO)	620	631	636	641	651	101,6
Odstranjevanje klavničnih odpadkov (SLO)	2.140	2.128	2.364	2.394	2.428	101,4
Fitosanitarni ukrepi ter varstvo in registracija sort	**1.854**	**1.858**	**2.184**	**2.441**	**2.970**	**121,7**
Zdravstveno varstvo rastlin (SLO)	1.137	1.128	1.190	1.242	1.460	117,5
Ukrepi za varstvo rastlin (EU + SLO)	27	28	251	365	632	173,0
Fitofarmacevtska sredstva (SLO)	368	384	401	445	472	106,1
Varstvo in registracija sort rastlin (SLO)	321	318	342	388	406	104,8
Ukrepi na področju kakovosti hrane in krme (SLO)	**405**	**464**	**463**	**184**	**151**	**82,1**
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	**12.869**	**12.633**	**12.713**	**15.781**	**15.466**	**98,0**

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za druge splošne storitve so bili v letu 2018 skupaj izplačani 4,5 milijona EUR oziroma za dober odstotek več kot leta 2017. Od tega je bila večina sredstev namenjena tehnični pomoči v okviru PRP 2014–2020 (4,0 milijona EUR). Preostala sredstva so bila po večini namenjena za podporo nevladnim organizacijam.

Preglednica 20: Proračunska izplačila za druge splošne storitve (000 EUR); 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Podpora nevladnim organizacijam (SLO)	**214**	**305**	**326**	**341**	**354**	**103,8**
Stanovsko in interesno povezovanje	214	264	279	287	301	104,9
Varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano	0	42	47	54	53	98,0
Tehnična pomoč – PRP (EU + SLO)	**2.041**	**3.490**	**3.413**	**4.000**	**4.021**	**100,5**
Drugo (SLO)	**2.843**	**3.117**	**1.884**	**57**	**88**	**154,7**
Obramba pred točo	51	57	57	57	88	154,7
Kobilarna Lipica	2.792	3.060	1.827	0	0	–
Druge splošne storitve	**5.097**	**6.913**	**5.623**	**4.398**	**4.463**	**101,5**

Vir: MKGPO, ARSKTRP, preračuni KIS

2.2 Podpore kmetijstvu na lokalni ravni

Kmetijska dejavnost je deležna podpor za razvoj kmetijstva in podeželja tudi od lokalnih skupnosti (občine) in iz regionalnih javnih skladov (Javni sklad malega gospodarstva Goriške in Javni sklad RS za regionalni razvoj in razvoj podeželja). Dajalci pomoči sredstva kmetijstvu pretežno dodeljujejo po priglašenih shemah državnih pomoči po Uredbi Komisije (EU) št. 702/2014 (skupinske izjeme na področju kmetijstva), v manjšem obsegu pa tudi na podlagi priglašenih shem *de minimis* pomoči po Uredbi Komisije (EU) št. 1408/2013.

Izmed 212 občin in dveh javnih skladov je bilo konec leta 2018 priglašenih 1.162 shem državnih pomoči po skupinskih izjemah na področju kmetijstva. Na podlagi razpisov je bila pomoč za ukrepe po skupinskih izjemah iz lokalnih javnih virov dodeljena po 152 shemah. Na lokalni ravni je bilo konec leta 2017 priglašenih tudi 40 shem *de minimis* pomoči primarni kmetijski proizvodnji, od tega je bila pomoč v letu 2018 dodeljena po 25 shemah.

Za podpore kmetijstvu je bilo iz sredstev na lokalni ravni v letu 2018 namenjenih skupaj 4,6 milijona EUR, od tega 3,9 milijona EUR za podpore po shemah državnih pomoči, kar je za dobre 4 odstotke več kot v predhodnem letu in 0,7 milijona EUR za pomoči po shemah *de minimis*, ki so se glede na predhodno leto izrazito zmanjšale (za skoraj 60 %).

Struktura državnih pomoči (skupinske izjeme v kmetijstvu) se po namenih v primerjavi z zadnjimi leti ni pomembneje spremenila. Največ sredstev (90 %) je bilo namenjenih za sofinanciranje naložb na kmetijskih gospodarstvih, predvsem v obliki pomoči za nakup kmetijske mehanizacije. Pomembnejši delež zavzemata še pomoč za plačilo zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje (4,0 %) in tehnična podpora kmetijskemu sektorju (3,5 %), v okviru katere je bilo največ sredstev namenjenih dejavnostim prenosa znanja in informiranja v kmetijskem sektorju.

Podobno kot v predhodnih letih je bilo tudi v letu 2018 največ sredstev (99,1 %) dodeljenih z instrumentom dotacij. Preostale državne pomoči so bile dodeljene v obliki ugodnih posojil iz javnih virov in subvencionirane obrestne mere.

Preglednica 21: Podpore kmetijstvu, izplačane na lokalni ravni (000 EUR); 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Zavarovalne premije	45,1	80,8	130,8	152,9	157,1	102,7
Naložbe v kmetijska gospodarstva	3.264,2	2.347,2	3.242,9	3363,4	3.507,7	104,3
Naložbe v zvezi s predelavo in trženjem kmetijskih proizvodov	–	22,5	39,7	36,3	39,6	109,1
Arondacija kmetijskih zemljišč	9,1	3,2	5,1	6,7	6,4	95,5
Proizvodnja in trženje kakovostnih kmetijskih proizvodov	2,3	0,3	0,0	0,0	0,0	–
Ohranjanje in varstvo tradicionalne krajine in stavb	48,9	53,7	75,8	48,3	59,6	123,4
Tehnična podpora kmetijskemu sektorju	572,8	153,4	153,8	135,0	135,6	100,4
– izobraževanje in usposabljanje kmetovalcev	*396,2*	*120,4*	*137,5*	*119,7*	*126,6*	*105,8*
– organizacija forumov, tekmovanj, razstav in sejmov	*1,5*	*11,1*	*11,3*	*15,3*	*9,0*	*58,8*
– svetovalne storitve	*28,7*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	–
– drugo (katalogi, spletišča, nadomeščanje kmetov ...)	*146,3*	*21,9*	*5,0*	*0,0*	*0,0*	–
Tehnična podpora gozdarskemu sektorju (*prenos znanja in informiranje)*	–	8,4	4,4	4,4	7,3	165,9
Ohranjanje in razvoj kmetijstva in podeželja (*de minimis* – občine)	39,4	170,1	222,1	1.781,7	734,4	41,2
Skupaj	**3.981,7**	**2.839,6**	**3.870,2**	**5.524,3**	**4.640,4**	**84,0**

Vir: MKGP

Ukrepi, ki se financirajo na lokalni ravni, so podobni ukrepom, ki se financirajo iz državnega proračuna. Dajalci državnih pomoči po skupinskih izjemah oziroma smernicah so zato zavezani pravilu kumulacije pomoči, kar pomeni, da morajo pred dodelitvijo pomoči medsebojno ugotoviti, da upravičenec ni za isti namen prejel pomoči iz drugega naslova oziroma da intenzivnost pomoči ne presega dovoljene stopnje pomoči oziroma zgornje meje, ki je dovoljena s predpisi EU.

De minimis pomoči na lokalni ravni so namenjene izvajanju ukrepov za ohranjanje oziroma povečevanje rodovitnosti tal in olajšavam pri plačilu komunalnega prispevka, manjše občine pa celotna sredstva za kmetijstvo dodeljujejo prek shem *de minimis* (pomoči za naložbe na kmetijskih gospodarstvih, sofinanciranje zavarovalnih premij, tehnična podpora kmetijskemu sektorju in podobno).

Za dodeljene pomoči po pravilu *de minimis* je vzpostavljena centralna evidenca v okviru ministrstva. Dajalci pomoči pred dodelitvijo pomoči ministrstvu pošljejo poizvedbo o že dodeljenih *de minimis* pomočeh v zadnjih treh letih, da se prepreči čezmerno izplačilo pomoči na upravičenca, to je na področju kmetijstva po novih predpisih za obdobje 2014–2020 omejeno na 15.000 EUR kadar koli v treh proračunskih letih, hkrati pa skupna *de minimis* pomoč na nacionalni ravni ne sme presegati 1 % vrednosti letne proizvodnje. Dajalci pomoči so zavezani preveriti tudi *de minimis* pomoči, dodeljene po pravilih *de minimis* pomoči za gospodarstvo pri Ministrstvu za finance, da tudi skupna kumulacija vseh *de minimis* pomoči ne preseže omejitve 200.000 EUR kadar koli v treh proračunskih letih.

3 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

Blagovna menjava v letu 2018 se je po začasnih podatkih znova povečala (+10 %) in dosegla največjo vrednost doslej. Ob tem je bila opazno večja tudi blagovna menjava agroživilskih proizvodov, ki je presegla 3,8 milijarde EUR. Na večjo blagovno menjavo sta vplivala večji izvoz in uvoz, pri čemer se je izvoz povečal za skoraj 10 %, uvoz pa je bil večji za malo manj kot 5 %. Ob hitrejši rasti izvoza se je bilanca (–1.046 mio EUR) v primerjavi s predhodnim letom izboljšala, primanjkljaj pa je bil na ravni iz leta 2016. Leta 2018 se je znova izboljšala pokritost uvoza z izvozom. Izvoz je pokril 57,1 % uvoza, kar je skoraj 3 odstotne točke več kot v predhodnem letu (54,5 %). Ker se je celotna blagovna menjava povečala bolj kot blagovna menjava agroživilstva, so deleži agroživilstva večinoma nekoliko manjši kot v predhodnem letu. V letu 2018 je zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi zajela 6,2 % skupne blagovne menjave. Delež v skupnem uvozu se je zmanjšal za 0,5 odstotne točke (na 7,9 %), enak kot leto prej pa je bil delež agroživilskih proizvodov v skupnem izvozu blaga (4,5 %).

Preglednica 22: Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Blagovna menjava agroživilstva (mio EUR)	2.937,5	3.157,5	3.319,0	3.602,1	3.832,3	106,4
– izvoz (mio EUR)	967,6	1.060,1	1.137,6	1.270,5	1.393,2	109,7
– uvoz (mio EUR)	1.969,9	2.097,4	2.181,3	2.331,6	2.439,1	104,6
– bilanca (mio EUR)	–1.002,3	–1.037,3	–1.043,7	–1.061,1	–1.045,9	98,6
Pokritost uvoza z izvozom (%)	49,1	50,5	52,2	54,5	57,1	
Delež agroživilskih proizvodov v skupni blagovni menjavi (%)	6,5	6,7	6,8	6,4	6,2	
Delež agroživilskih proizvodov v skupnem izvozu blaga (%)	4,2	4,4	4,6	4,5	4,5	
Delež agroživilskih proizvodov v skupnem uvozu blaga (%)	8,7	9,0	9,0	8,4	7,9	

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Slika 28: Izvoz in uvoz ter zunanjetrgovinska bilanca agroživilskih proizvodov (mio EUR); 2006–2018

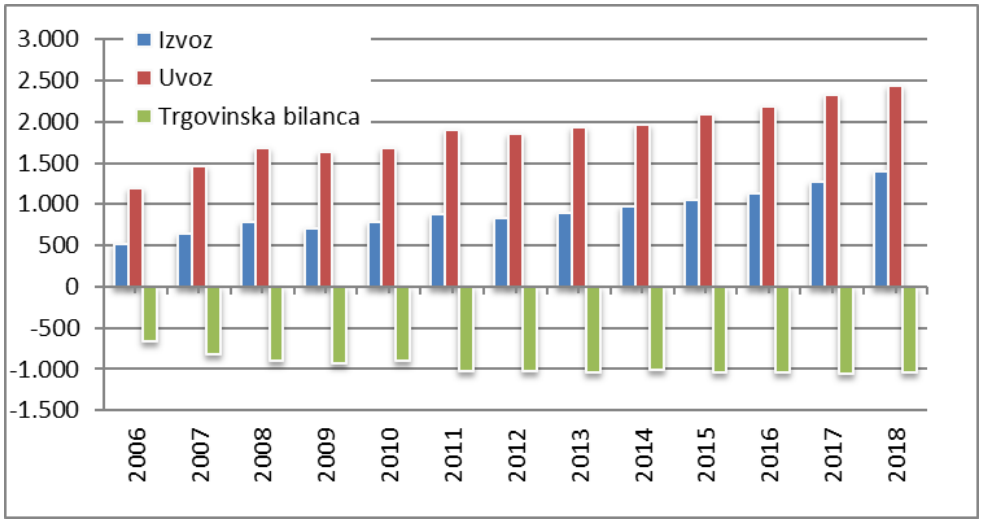

Vir: SURS, preračuni KIS

3.1 Blagovna menjava agroživilstva po skupinah blaga

V letu 2018 se je glede na predhodno leto izvoz vrednostno povečal v vseh pomembnejših skupinah agroživilskih proizvodov, razen skupin žive živali in sadje. Najbolj se je povečal izvoz v skupini ostanki in odpadki živil, krma (+34 %), ki sicer med leti precej niha.

Okvir 5: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi

Podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi temeljijo na klasifikaciji proizvodov po kombinirani nomenklaturi (KN) carinske tarife. Pojem »kombinirana nomenklatura« carinske tarife pomeni poimenovanje posameznih oddelkov, poglavij in podpoglavij, tarifnih številk ter opomb, temeljna pravila razvrščanja blaga po kombinirani nomenklaturi in številčne oznake nomenklature. KN temelji na mednarodnem usklajenem sistemu imen in šifriranja blaga. Blago uvršča v oddelke (21 oddelkov, označenih z rimskimi številkami), poglavja (2-mestna raven) in podpoglavja (4-mestna raven) na podlagi 8-mestnih tarifnih številk, ki so v celoti usklajene z EU (kombinirana nomenklatura EU ne predvideva nacionalne členitve tarifnih postavk na devetem mestu, zato tudi v statističnih podatkih o zunanji trgovini od leta 2004 SURS prikazuje podatke na 8-mestni ravni tarifne postavke). Hkrati zadovoljuje zahteve carinske tarife, zunanjetrgovskih statističnih podatkov ter trgovinske, kmetijske in drugih politik, ki se nanašajo na izvoz ali uvoz blaga. Skrbnik KN je Evropska komisija, v Sloveniji pa Ministrstvo za gospodarstvo. Osvežuje se enkrat letno.

Od 1. 5. 2004 SURS podatke o blagovni menjavi Slovenije s tujino pridobiva iz dveh virov: Intrastata in Extrastata. Intrastat je statistična baza blagovne menjave med državami članicami EU (mesečno statistično raziskovanje). Podatki se zbirajo neposredno od podjetij, ki trgujejo s podjetji iz držav članic, poročajo pa jih na statističnem obrazcu. Poročevalske enote za Intrastat v danem poročevalskem obdobju so tako podjetja, ki so v predhodnem letu vsaj pri enem toku blaga (skupni izvoz ali uvoz) presegla t. i. vključitveni prag. V danem poročevalskem obdobju se v zajetje vključujejo tudi gospodarski subjekti, ki so prag presegli med letom. Poročevalske enote poročajo samo za tisti tok blaga (odpreme oziroma prejeme blaga), pri katerem so prag presegle. Podatki za države EU za obdobje od maja 2004 vključujejo tudi ocene za vrednost menjave podjetij pod vključitvenim pragom.

Extrastat je statistična baza blagovne menjave držav članic EU z državami nečlanicami. Vir podatkov so carinske deklaracije oziroma enotna carinska listina (ECL), ki spremlja blago pri prehodu državne meje. Extrastat je vsebinsko odvisen tudi od domače carinske zakonodaje, ki je bila 1. 5. 2004 dokončno usklajena z evropsko (TARIC). V Extrastatu so zajete vse transakcije blaga, ki se glede na metodologijo vključujejo v zajetje, ne glede na višino statistične vrednosti in neto mase (statistični prag ni določen).

Vrednost uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje kot statistično vrednost. To je carinska vrednost oziroma transakcijska vrednost blaga, ki se ji deloma ali v celoti prištejejo ali odštejejo stroški prevoza, natovarjanja, raztovarjanja, zavarovanja idr., glede na v pogodbi navedene dobavne določbe. Pri izvozu je vrednost prikazana po pariteti tipa FOB (vključena transakcijska vrednost blaga in vrednost storitev za dostavo blaga do meje države izvoznice), pri uvozu pa po pariteti tipa CIF (poleg transakcijske vrednosti je vključena še vrednost storitev za dostavo blaga do meje države uvoznice). Količino uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje v neto masi, če jo je mogoče glede na vrsto proizvoda določiti, in v posebni merski enoti pri tistih proizvodih, za katere je ta predpisana v KN. Povprečna vrednost blaga je skupna vrednost vsega blaga, razvrščenega v isto osemmestno šifro KN carinske tarife, izračunana na količinsko mersko enoto.

Kot kmetijski in živilski proizvodi so šteti vsi proizvodi iz poglavij od 01 do 24 kombinirane nomenklature carinske tarife. Seznam carinskih tarif oziroma proizvodov, ki se uvrščajo med agroživilske, ni v celoti usklajen z EU. Po opredelitvi EU se med agroživilske proizvode v okviru statističnih podatkov o zunanji trgovini uvrščajo proizvodi iz poglavij od 01 do 24 carinske tarife, brez rib in ribjih proizvodov (brez carinske tarife 03, 051191, 1604, 1605, 19022010 in 23012000). Poleg tega se v skladu s sporazumom med EU in Svetovno trgovinsko organizacijo med agroživilske proizvode uvrščajo tudi posamezni proizvodi iz drugih poglavij (carinske tarife 290543, 290544, 290545 3301, 3501–3505, 380910, 382311, 382312, 382313, 382319, 382370, 382460, 4101–4103, 4301, 5001–5003, 5101–5103, 5201–5203, 5301, 5302). Zaradi zagotavljanja primerljivosti podatkov v časovni seriji vsi podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi zajemajo poglavja od 01 do 24 kombinirane nomenklature.

Regionalna struktura blagovne menjave agroživilskih proizvodov je prikazana po državah članicah EU–28: stare države članice EU (EU–15), nove države članice EU (EU–10, EU–2 in EU–HR), države na ozemlju nekdanje Jugoslavije (Bosna in Hercegovina, Srbija, Črna gora, Makedonija) in ostale države (vse druge države, razen naštetih).

Med pomembnejšimi skupinami je bil v letu 2018 občutno večji tudi izvoz raznih živil (+14 %), mesa in skupine pijače, alkoholi in kis (oboje +12 %), izdelkov iz mesa (+10 %) ter izdelkov iz žit, moke, škroba ali mleka (+6 %). Izvoz mleka in mlečnih izdelkov, ki zajema velik del izvoza agroživilstva, je ostal približno na ravni iz predhodnega leta (+0,5 %). V vseh omenjenih skupinah so bili doseženi izvozi vrednostno največji doslej. Tudi v večini manj pomembnih skupin je bil izvoz v letu 2018 vrednostno večji kot v predhodnem letu. Za več kot polovico (+53 %) večji izvoz je bil dosežen v skupini kava, čaj in začimbe, izvoz sladkorja pa je bil po triletnem zmanjševanju večji za 22 %. Vrednostno nekoliko manjši izvoz je bil dosežen v skupinah žive živali in sadje (oboje za 3 %) ter v skupini žita (–1 %).

Struktura izvoza se v letu 2018 v primerjavi z letom 2017 ni pomembno spremenila. Največji delež je s 16 % znova imela skupina razna živila (leta 2017: 15 %), sledil pa ji je izvoz mleka in mlečnih izdelkov, ki je do leta 2016 zajemal največji delež (zmanjšanje s 14 % v letu 2017 na 13 % v letu 2018). Delež skupine ostanki in odpadki živil, krma v izvozu agroživilstva se je povečal za dve odstotni točki, na 10 %, za eno odstotno točko pa so se zmanjšali deleži živih živali, sadja in kave. Pri drugih skupinah so bile spremembe deležev manjše. Skupina meso in skupina izdelki iz mesa sta obe ostali pri 8 % (skupaj pri 16 %), skupina pijače, alkoholi in kis pa pri 9 % celotnega izvoza agroživilstva.

Preglednica 23: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah blaga; 2017 in 2018

		Izvoz					Uvoz				
		Mio EUR		2018	%		Mio EUR		2018	%	
CT	Ime	2017	2018*	2017	2017	2018*	2017	2018*	2017	2017	2018*
01	Žive živali	61,9	59,9	96,7	4,9	4,3	29,4	30,6	104,1	1,3	1,3
02	Meso in drugi klavnični proizvodi	95,7	106,9	111,7	7,5	7,7	226,2	231,9	102,5	9,7	9,5
03	Ribe, raki	8,8	10,4	119,1	0,7	0,7	64,5	68,8	106,7	2,8	2,8
04	Mlečni izdelki, jajca, med	174,6	175,4	100,5	13,7	12,6	173,9	183,9	105,8	7,5	7,5
05	Proizvodi živalskega porekla	2,5	2,5	100,4	0,2	0,2	7,5	7,7	103,3	0,3	0,3
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	13,3	13,7	103,2	1,0	1,0	50,3	49,7	98,9	2,2	2,0
07	Užitne vrtnine	22,4	25,9	115,5	1,8	1,9	123,8	126,0	101,7	5,3	5,2
08	Užitno sadje	75,2	72,9	96,9	5,9	5,2	222,2	210,2	94,6	9,5	8,6
09	Kava, čaj, začimbe	26,6	40,6	153,0	2,1	2,9	67,0	81,4	121,5	2,9	3,3
10	Žita	51,6	51,1	98,9	4,1	3,7	81,7	83,9	102,7	3,5	3,4
11	Proizvodi mlinske industrije	13,4	12,3	91,7	1,1	0,9	32,7	37,0	113,2	1,4	1,5
12	Oljna semena in plodovi	50,1	52,1	104,1	3,9	3,7	36,1	39,6	109,9	1,5	1,6
13	Šelak, gume, ekstrakti	13,4	15,4	114,3	1,1	1,1	13,4	14,5	108,1	0,6	0,6
14	Rastlinski material za pletarstvo	0,0	0,0	54,3	0,0	0,0	0,8	0,9	101,9	0,0	0,0
15	Masti in olja	25,6	23,1	90,3	2,0	1,7	75,7	71,2	94,1	3,2	2,9
16	Izdelki iz mesa	99,6	109,3	109,7	7,8	7,8	77,9	84,3	108,2	3,3	3,5
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	21,7	26,4	121,9	1,7	1,9	66,8	68,0	101,8	2,9	2,8
18	Kakav in kakavovi izdelki	19,1	20,5	107,4	1,5	1,5	95,5	103,2	108,1	4,1	4,2
19	Izdelki iz žit, moke, škroba, mleka	71,5	75,8	105,9	5,6	5,4	167,8	170,2	101,4	7,2	7,0
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	13,4	14,4	107,0	1,1	1,0	94,0	99,3	105,7	4,0	4,1
21	Razna živila	191,9	218,8	114,0	15,1	15,7	177,1	192,9	108,9	7,6	7,9
22	Pijače, alkoholi in kis	111,3	124,2	111,6	8,8	8,9	149,4	160,6	107,5	6,4	6,6
23	Ostanki in odpadki živil, krma	104,9	140,4	133,8	8,3	10,1	229,7	248,0	108,0	9,9	10,2
24	Tobak	1,8	1,1	62,2	0,1	0,1	68,2	75,1	110,0	2,9	3,1
	Skupaj	**1.270,5**	**1.393,2**	**109,7**	**100,0**	**100,0**	**2.331,6**	**2.439,1**	**104,6**	**100,0**	**100,0**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Vrednostni uvoz agroživilskih proizvodov v letu 2018 je bil v primerjavi s predhodnim letom večji v vseh najpomembnejših skupinah z izjemo sadja, pri katerem je bil uvoz manjši za 5 %. Najbolj se je povečal uvoz v skupini razna živila (+9 %). Vrednostno večji je bil tudi uvoz skupin pijače, alkoholi in kis ter ostanki in odpadki živil, krma (oboje +8 %), mleko in mlečni

izdelki (+6 %), meso (+3 %), vrtnine (+2 %) in izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka (+1 %). V vseh omenjenih skupinah je bil uvoz vrednostno največji doslej.

Struktura uvoza se v primerjavi s predhodnim letom ni pomembneje spremenila. Spremembe deležev so bile pri vseh skupinah manjše od odstotne točke, razen pri sadju (–1 %). Največje deleže v uvozu so zavzemale skupine ostanki in odpadki živil, krma in meso (vsaka po 10 %), sadje (9 %), razna živila ter mleko in mlečni izdelki (vsaka po 8 %) in izdelki iz žita, moke, škroba ali mleka (7 %).

Pozitivna zunanjetrgovinska bilanca je bila po začasnih podatkih v letu 2018 enako kot v letu prej dosežena pri živih živalih, raznih živilih, izdelkih iz mesa, oljnih semenih in plodovih ter šelaku, gumah itd. V primerjavi z letom 2017 se je zunanjetrgovinski presežek v skupini žive živali nekoliko zmanjšal, in sicer za desetino, vendar je bil še vedno drugi največji doslej. Presežek v skupini razna živila, ki je bil dosežen drugo leto zapored, se je glede na predhodno leto povečal za 75 %. Znova se je povečal tudi presežek v skupini izdelki iz mesa (+15 %), ki se povečuje že od leta 2012. Pri ostalih skupinah agroživilskih proizvodov je bil uvoz v letu 2018 vrednostno večji od izvoza. Največji primanjkljaj je bil znova pri sadju in mesu, v skupini ostanki in odpadki živil, krma, pri vrtninah in v skupini izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka. V vseh omenjenih skupinah se je primanjkljaj glede na leto prej zmanjšal, najbolj izrazito v skupinah ostanki in odpadki živil, krma (za 14 %) in sadje (za 7 %).

Slika 29: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah (mio EUR); 2017 in 2018

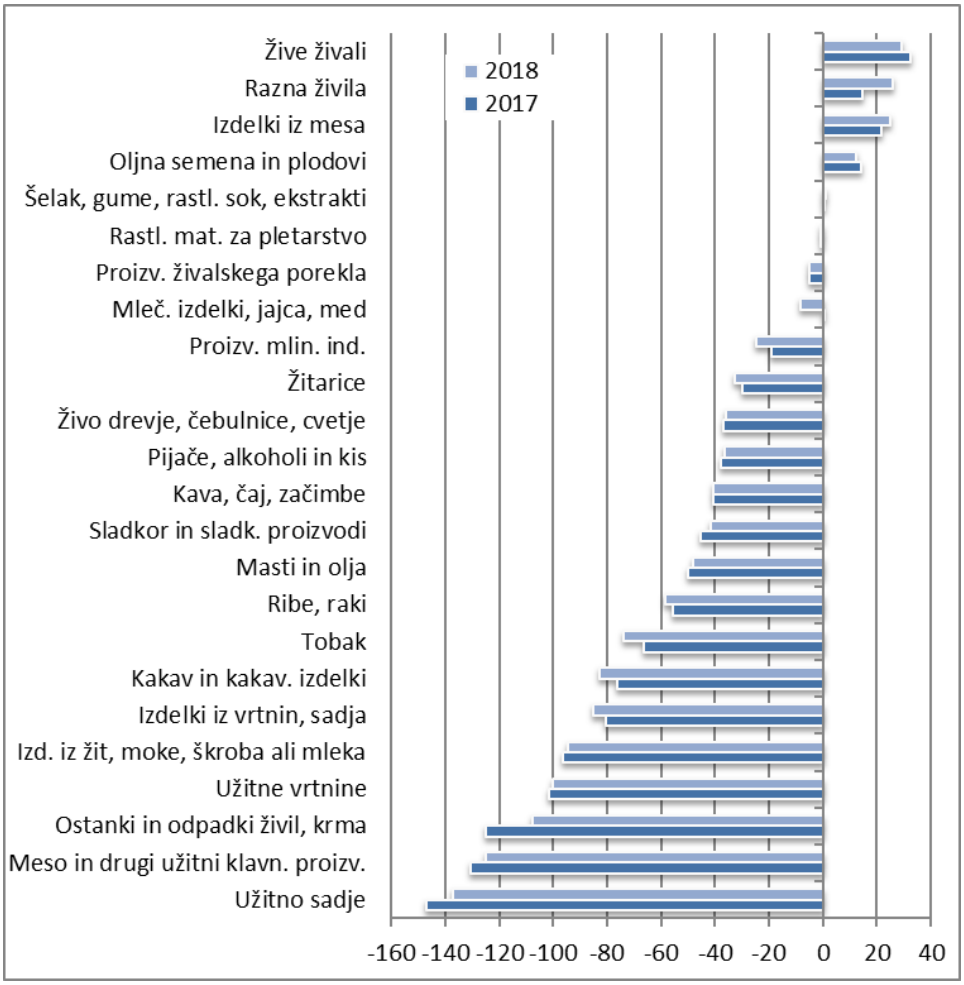

Vir: SURS, preračuni KIS

V zadnjem desetletju so opazna precejšnja nihanja v bilanci skupine mleka in mlečnih izdelkov (v to skupino spadajo tudi jajca in med). Po začasnih podatkih za leto 2018 bilanca po presežku v letu 2017 znova izkazuje primanjkljaj, predvsem kot posledico večjega uvoza skute in sira ter mleka in smetane. Največji delež te bilance zajema trgovina s surovim mlekom in smetano, pri čemer se je izvoz v letu 2018 zmanjšal tako vrednostno kot količinsko.

3.2 Regionalna struktura blagovne menjave agroživilstva

Z vključitvijo Slovenije v Evropsko unijo blagovna menjava agroživilstva v glavnem poteka z državami EU. Od leta 2007, ko sta se k EU priključili Romunija in Bolgarija, je blagovna menjava z EU obsegala nekaj manj kot tri četrtine vse blagovne menjave, leta 2013, ko se je k EU priključila še Hrvaška, pa se je delež blagovne menjave agroživilskih proizvodov povečal na dobre štiri petine (delež držav nekdanje Jugoslavije se je skoraj prepolovil). Hrvaška je namreč za Slovenijo zelo pomembna zunanjetrgovinska partnerica. Tako kot v letu 2017 je tudi v letu 2018 Slovenija vrednostno največ izvozila na Hrvaško, pri uvozu pa je bila Hrvaška tretja najpomembnejša država (enako kot v letu 2017).

Preglednica 24: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah držav (mio EUR); 2013–2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
IZVOZ	**887,7**	**967,6**	**1.060,1**	**1.137,6**	**1.270,5**	**1.393,2**	**109,7**
EU–28	646,8	722,4	805,7	880,1	952,9	1.052,6	110,5
EU–15	417,1	428,7	465,0	504,4	549,7	610,3	111,0
EU–10	107,8	104,2	122,8	115,3	107,9	113,4	105,1
EU–2	15,1	17,6	21,2	20,7	30,5	36,6	120,0
EU–Hrvaška	106,8	171,9	196,7	239,6	264,7	292,2	110,4
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	157,8	162,6	166,3	168,6	179,0	194,9	108,9
Druge države	83,2	82,6	88,1	88,9	138,7	145,7	105,1
UVOZ	**1.930,5**	**1.969,9**	**2.097,4**	**2.181,3**	**2.331,6**	**2.439,1**	**104,6**
EU–28	1.690,9	1.719,3	1.786,7	1.854,7	1.993,7	2.079,7	104,3
EU–15	1.233,0	1.228,3	1.234,7	1.254,4	1.314,9	1.347,8	102,5
EU–10	322,0	297,6	300,4	314,7	348,8	383,0	109,8
EU–2	18,7	26,5	24,2	20,5	24,4	21,6	88,9
EU–Hrvaška	117,1	166,8	227,4	265,1	305,6	327,2	107,0
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	70,5	55,9	57,0	60,9	65,1	71,9	110,4
Druge države	169,2	194,7	253,6	265,7	272,7	287,5	105,4
BILANCA	**–1.042,8**	**–1.002,3**	**–1.037,3**	**–1.043,7**	**–1.061,1**	**–1.045,9**	**98,6**
EU–28	–1.044,1	–996,9	–981,0	–974,6	–1.040,8	–1.027,1	98,7
EU–15	–815,9	–799,6	–769,7	–750,0	–765,2	–737,5	96,4
EU–10	–214,2	–193,4	–177,5	–199,3	–240,9	–269,6	111,9
EU–2	–3,6	–8,9	–3,0	0,3	6,2	15,0	242,9
EU–Hrvaška	–10,4	5,0	–30,7	–25,5	–40,9	–35,0	85,4
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	87,3	106,6	109,3	107,7	113,8	123,0	108,1
Druge države	–86,0	–112,1	–165,5	–176,8	–134,0	–141,8	105,8

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

V letu 2018 se je blagovna menjava z EU–28 predvsem zaradi večje blagovne menjave z državami EU–15 in Hrvaško povečala za 6 %, pri čemer se je izvoz povečal za 10 %, uvoz pa je bil večji za 4 %. Zaradi za 9 % večjega izvoza in za 10 % večjega uvoza se je povečala tudi blagovna menjava z državami na ozemlju nekdanje Jugoslavije (za +9 %) in blagovna menjava z drugimi državami za 5 % (uvoz in izvoz večja za 5 %).

Regionalna struktura izvoza tudi v letu 2018 ostaja podobna kot v preteklih letih, pri čemer se je delež izvoza v države EU–28 malce povečal (s 75 % leta 2017 na 76 %). Delež izvoza v

države nekdanje Jugoslavije se glede na predhodno leto ni spremenil in ostaja pri 14 %, delež izvoza v druge države pa se je komaj opazno zmanjšal (na 10 %).

Slika 30: Struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2013–2018

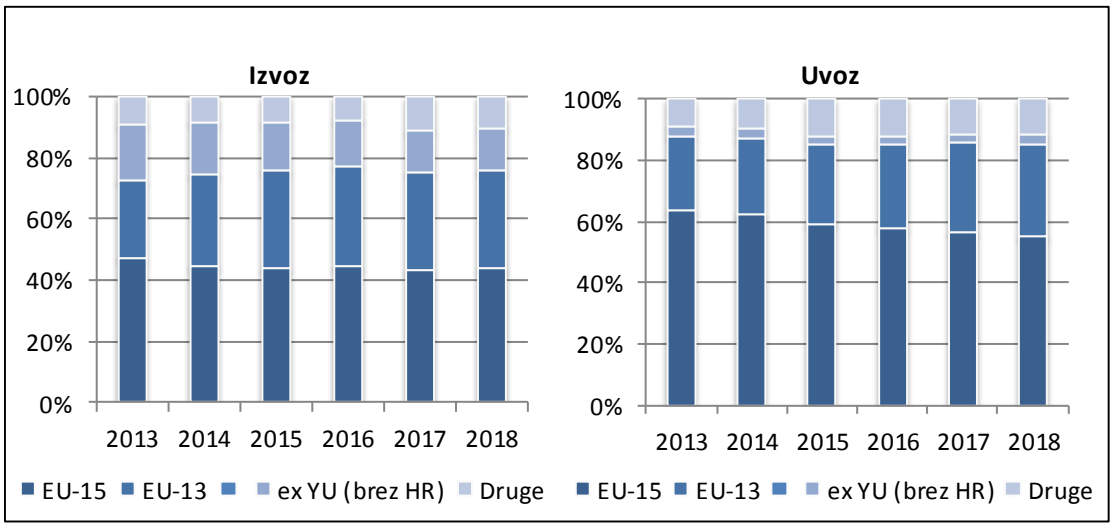

Vir: SURS, preračuni KIS

Za malenkost večje so bile spremembe v strukturi uvoza, pri čemer se je do leta 2015 zaradi zmanjševanja deleža uvoza iz drugih držav povečeval delež uvoza iz držav EU–28. V letih 2015–2018 struktura uvoza ostaja skorajo nespremenjena; delež uvoza iz EU–28 ostaja pri 85 %, delež uvoza iz drugih držav pri 12 %, iz držav na območju nekdanje Jugoslavije pa je bilo uvoženih za 3 % agroživilskih proizvodov.

V letu 2018 temeljne značilnosti zunanjetrgovinske bilance po skupinah držav ostajajo nespremenjene. Zaradi hitrejše rasti izvoza v primerjavi z uvozom se je primanjkljaj z državami EU–28 zmanjšal, vendar je še vedno nad milijardo EUR (1.027 milijonov EUR). Saldo blagovne menjave z državami na ozemlju nekdanje Jugoslavije je bil tudi v letu 2018 pozitiven (123 milijonov EUR) in se je še nekoliko povečal glede na predhodno leto. Zaradi hitrejše rasti uvoza v primerjavi z izvozom pa se je povečal primanjkljaj v trgovini z drugimi državami (s 134 milijonov EUR v letu 2017 na 142 milijonov EUR).

4 ŽIVILSKOPREDELOVALNA INDUSTRIJA

4.1 Pomen živilskopredelovalne panoge v makroekonomskih agregatih in trendi v obsegu proizvodnje

Slovenska živilskopredelovalna industrija[2] k skupni dodani vrednosti nacionalnega gospodarstva v zadnjih letih prispeva okoli 1,5 %, k skupni zaposlenosti pa okoli 1,7 %.

Slika 31: Delež proizvodnje živil in pijač v dodani vrednosti in zaposlenosti (%); 2006–2017

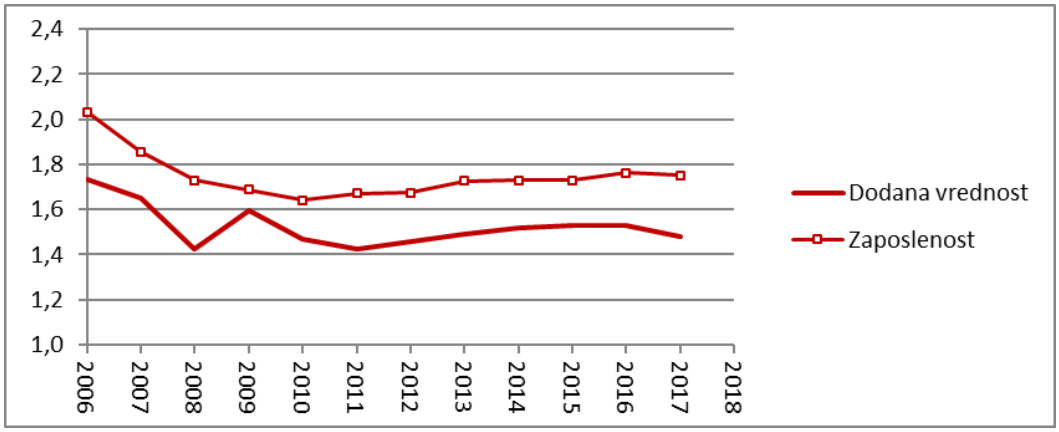

Vir: SURS, lastni preračuni

Po letu 2010 sta oba temeljna makroekonomska agregata razmeroma stabilna in kažeta na ustavitev negativnih trendov v slovenski živilskopredelovalni industriji, sta pa občutno manjša kot na začetku opazovanega obdobja. Obdobje po pristopu k Evropski uniji je bilo zaznamovano s hitrim zmanjševanjem deležev v dodani vrednosti in v zaposlenosti, negativni procesi pa so se začeli s hitro liberalizacijo zunanje trgovine in ukinitvijo sistema izvoznih nadomestil. K stagnaciji živilskopredelovalne industrije so pripomogli tudi specifični procesi lastniške konsolidacije, ki so v nekaterih podjetjih močno poslabšali poslovanje, za nekatera vidnejša podjetja pa je bil izveden stečaj oziroma likvidacija.

Slika 32: Indeks obsega industrijske proizvodnje (2015 = 100); 2006–2018

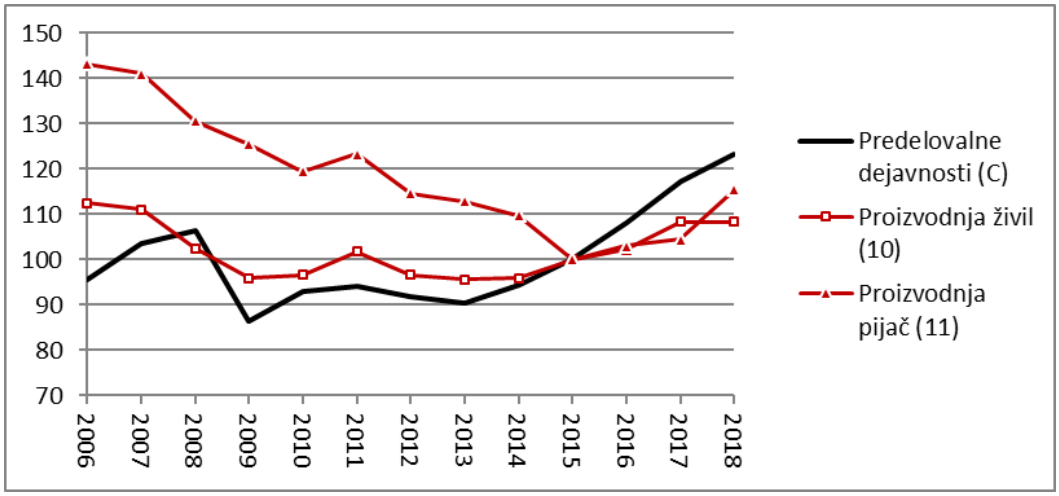

Vir: SURS (podatki za leto 2018 so začasni), lastni preračuni

[2] V živilskopredelovalno industrijo je zajeta proizvodnja živil (C10), pijač (C11) in tobačnih izdelkov (C12), pri čemer v Sloveniji ni proizvodnje tobačnih izdelkov.

Obseg industrijske proizvodnje se je v letu 2018 znova povečal, pri čemer je bila rast bolj umirjena kot v predhodnih dveh letih konjunkture. V primerjavi z letom prej je obseg predelovalnih dejavnosti (C) v letu 2018 dosegel okoli 5-odstotno rast, kar je občutno manj kot v dveh predhodnih letih (v obeh letih več kot 8-odstotna rast) in občutno nad ravnijo iz vrha konjunkture v letu 2008.

Dejavnost proizvodnje živil (C10) je v letu 2018 stagnirala. Obseg proizvodnje se je ohranil na ravni iz predhodnega leta, in to po ugodnih zadnjih nekaj letih in rekordni rasti v letu 2017, v katerem pa obseg proizvodnje vseeno ni dosegel predpristopne ravni iz let, preden se je Slovenija pridružila EU. V dejavnosti proizvodnja pijač (C11) je bila v letu 2018 letna rast obsega industrijske proizvodnje najvišja doslej (+10,5 %). Gre za občutno okrepitev trenda zmerne rasti iz predhodnih let, in to po desetletju strmega zmanjševanja obsega do leta 2015.

Preglednica 25: Indeksi obsega industrijske proizvodnje (predhodno leto = 100); 2013–2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
Predelovalne dejavnosti (C)	98,5	104,2	106,0	108,2	108,3	105,3
Proizvodnja živil (10)	**99,0**	**100,3**	**104,2**	**102,1**	**106,1**	**100,0**
Proizvodnja pijač (11)	**98,4**	**97,3**	**91,1**	**103,1**	**101,4**	**110,5**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, lastni preračuni

4.2 Cene v živilskopredelovalni industriji

Proizvajalčeve cene v dejavnosti proizvodnje živil (C10) so se v letu 2018 realno le malce znižale v primerjavi z letom prej in bile realno na najnižji ravni v opazovanem obdobju. Proizvajalčeve cene v dejavnosti proizvodnje pijač (C11) so se v letu 2018 izraziteje znižale, kar je nadaljevanje zniževanja iz leta 2017. Tudi v tej dejavnosti so bile cene realno najnižje v analiziranem obdobju.

V agregatu predelovalnih dejavnosti (C) pa v letu 2018 znova ugotavljamo minimalno rast cen pri proizvajalcih. Stopnja rasti je bila sicer nižja kot v letu prej, vendar so cene dosegle raven iz leta 2015.

Slika 33: Indeksi cen živil in pijač ter proizvodov predelovalnih dejavnosti pri proizvajalcih (realno; 2015 = 100); 2006–2018

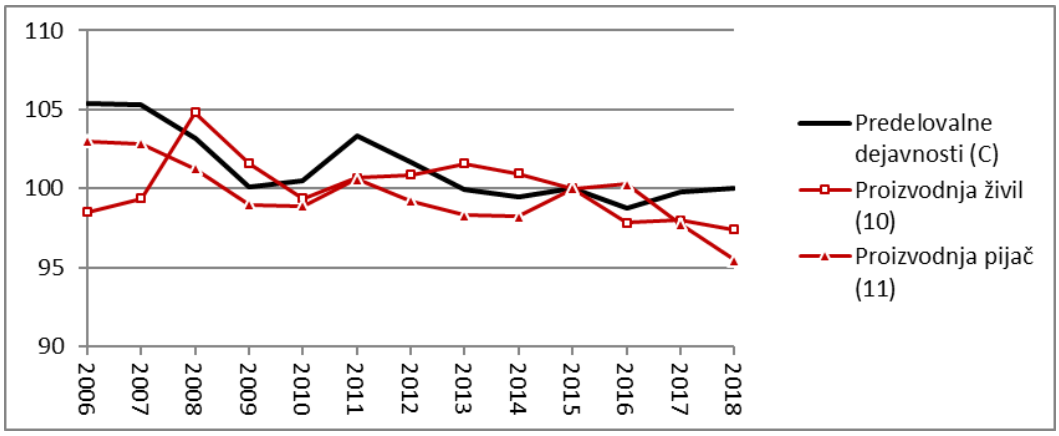

Vir: SURS, lastni preračuni

V letu 2018 so se v primerjavi z letom prej cene pri proizvajalcih v povprečju predelovalnih dejavnosti (C) zvišale za 2,0 % (realno +0,3 %), skupne cene živil in pijač (C10 + C11) pa so se v tem letu zvišale za 0,8 % (realno –0,9 %). Cene pri proizvajalcih živil (C10) so se zvišale

nominalno za 1,1 % (realno –0,6 %), cene pri proizvajalcih pijač (C11) pa so se nominalno znižale za 0,6 % (realno –2,3 %).

Preglednica 26: Indeksi cen pri proizvajalcih (nominalno, predhodno leto = 100); 2013–2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Predelovalne dejavnosti (C)	100,1	99,7	100,0	98,7	102,4	102,0
Proizvodnja živil in pijač (10 + 11)	102,2	99,7	99,0	98,2	101,2	100,8
Proizvodnja živil (10)	**102,5**	**99,6**	**98,5**	**97,8**	**101,6**	**101,1**
Proizvodnja pijač (11)	**100,8**	**100,1**	**101,3**	**100,2**	**98,9**	**99,4**

Vir: SURS, lastni preračuni

Primerjava indeksov (nominalnih) cen živil pri proizvajalcih z gibanjem cen ključnih kategorij proizvodnih vložkov kaže, da se je cenovno-stroškovno razmerje za proizvodnjo živil v primerjavi s cenami kmetijskih proizvodov nekoliko izboljšalo, še vedno pa je bilo pod ravnijo iz leta 2015. Kmetijski proizvodi, ki predstavljajo pomembne proizvodne stroške v večini živilskih podjetij, so se v povprečju malce pocenili, medtem ko so se živilski proizvodi pri proizvajalcih v zadnjem letu (nominalno) malo podražili. S tem se je ustavilo poslabševanje cenovno-stroškovnega razmerja iz leta 2017, ko je bila rast cen kmetijskih pridelkov izrazito visoka.

V letu 2018 se je cenovno-stroškovno razmerje med cenami živil in cenami energentov v primerjavi z letom prej nekoliko poslabšalo, a bilo še vedno nad ravnijo iz leta 2015. Cene energentov so se namreč v letu 2018 v povprečju zvišale bolj kot cene živil (le-te so ostale na ravni leta 2015), vendar so bile v primerjavi z letom 2015 še vedno občutno nižje.

Manj ugodno kot v letu prej je bilo leta 2018 tudi razmerje indeksov cen živil in stroškov dela v živilskopredelovalni industriji, v kateri je bila po statističnih podatkih zabeležena 5,3-odstotna rast plač, kar je več od letne rasti proizvajalčevih cen živil. Razmerje med indeksom cen živil in plač se je tako poslabšalo že peto leto zapored, kar občutijo predvsem v delovno intenzivnih panogah. Na poslovni izid živilskopredelovalnih podjetij je tako v letu 2018 najbolj vplivalo izboljšanje cenovno-stroškovnih razmerij med živili in kmetijskimi surovinami, kar je posebej opazno v dejavnostih, kjer kmetijske surovine slovenskega porekla zajemajo pomemben del stroškov v podjetjih.

Slika 34: Indeksi cen živilskih proizvodov pri proizvajalcih v primerjavi z indeksi cen kmetijskih pridelkov, energentov in plač (2015 = 100); 2006–2018

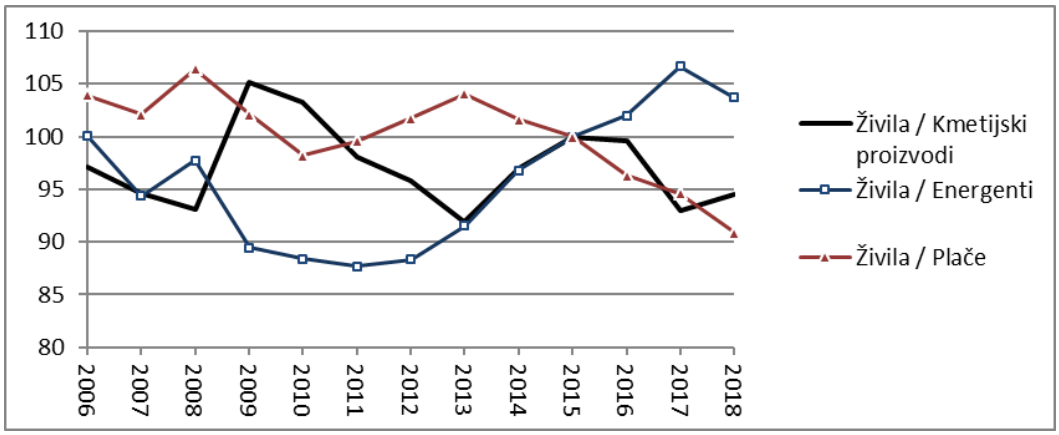

Vir: SURS, lastni preračuni

4.3 Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije

4.3.1 Poslovanje živilskopredelovalne panoge

Slovenska živilskopredelovalna industrija je v letu 2018 v 755 podjetjih zaposlovala 14.125 delavcev. Trend povečevanja števila zaposlenih in števila podjetij se je nadaljeval tudi v letu 2018, pri čemer se je stopnja rasti, tako pri številu zaposlenih, kot pri številu podjetij v primerjavi s predhodnim letom nekoliko zvišala. Panoga je zaposlovala za 3,2 % več delavcev kot leto prej, kar je deloma posledica rasti obsega industrijske proizvodnje v letu 2018 in nadaljnjega zmanjševanja števila delavcev, zaposlenih prek agencij, v korist redne zaposlitve.

Povprečno število zaposlenih na podjetje je bilo v letu 2018 enako kot v letu prej in na podobni ravni iz zadnjih nekaj let. V preteklem obdobju je namreč rast števila zaposlenih v večini let zaostajala za rastjo števila novoustanovljenih podjetij, kar je vodilo v negativne strukturne trende. Tako so v letu 2018 živilskopredelovalna podjetja v povprečju zaposlovala 18,7 delavca, kar je pod povprečjem predelovalnih dejavnosti (22,7 delavca na podjetje).

Živilskopredelovalna podjetja so v letu 2018 upravljala 2,20 milijarde EUR bilančnih sredstev, kar je realno za 1,7 % manj kot v predhodnem letu. V letu 2016 je panoga pri tem kazalniku dosegla dolgoletno dno, leto 2017 pa je bilo prvo po šestih letih, ko je vrednost sredstev realno zrasla. Trend zmanjševanja obsega sredstev se torej po enem letu rasti znova nadaljuje. Obseg sredstev se zmanjšuje predvsem zaradi odpisa vrednosti kapitalskih naložb oziroma njihove odprodaje, pričakovati pa je mogoče, da se bodo tovrstni neugodni trendi v poslovanju podjetij sčasoma umirili.

Preglednica 27: Gibanje pomembnejših kazalnikov poslovanja živilskopredelovalne industrije; 2013–2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks (realno) 2018/17
Število podjetij	642	689	704	719	733	755	103,0
Število zaposlenih	12.516	12.498	12.658	13.336	13.683	14.125	103,2
Sredstva (mio EUR)	2.363	2.250	2.193	2.064	2.204	2.204	98,3
Prihodki od prodaje (mio EUR)	1.995	2.009	2.062	2.053	2.156	2.192	99,9
Prihodki od izvoza (mio EUR)	439	466	501	532	599	627	102,9
Izvozna usmerjenost (%)	22,0	23,2	24,3	25,9	27,8	28,6	103,0
Produktivnost (000 EUR)	159,4	160,8	162,9	154,0	157,6	155,2	96,8
Dodana vrednost (mio EUR)	431	444	465	484	499	549	108,1
Dodana vrednost na zaposlenega (000 EUR)	34,4	35,5	36,7	36,3	36,5	38,9	104,7
Čisti dobiček (mio EUR)	38,4	70,6	85,5	87,9	94,5	111,2	115,7
Čista izguba (mio EUR)	59,9	36,2	15,2	11,6	13,5	10,8	78,5
Neto čisti dobiček/izguba (mio EUR)	–21,6	34,4	70,3	76,3	81,0	100,4	121,8
Dobiček/izguba na zaposlenega (000 EUR)	–1,7	2,8	5,6	5,7	5,9	7,1	118,0
Donosnost sredstev (ROA) (%)	–0,91	1,53	3,21	3,70	3,67	4,55	123,9
Donosnost prodaje (ROS) (%)	–1,08	1,71	3,41	3,72	3,76	4,58	121,9

Vir: AJPES, lastni preračuni

Prihodki živilskopredelovalne panoge (C10 + C11) so v letu 2018 znašali 2,19 milijarde EUR, kar je realno ohranitev ravni iz predhodnega leta. V letu 2017 so prihodki občutno zrasli (za okoli 4 %) zaradi ugodnih sprememb cen in fizične proizvodnje. Prihodki v dejavnosti proizvodnja živil (C10) so se v letu 2018 realno malce zmanjšali (–0,3 %), prihodki v dejavnosti proizvodnje pijač pa so bili ob nekoliko nižjih cenah pri proizvajalcih in ob občutno večjem fizičnem obsegu realno večji za okoli 2 %.

V letu 2018 se je že peto leto zapored nadaljeval trend povečevanja izvozne aktivnosti, vendar je bila stopnja rasti zmernejša kot v predhodnih letih. Vrednost izvoza se je realno povečala za 2,9 %, na 627 milijonov EUR, kar je na ravni povprečne rasti v analiziranem obdobju. Kazalnik izvozne usmerjenosti, ki meri delež izvoznih prihodkov v celotnih prihodkih od prodaje, je dosegel rekordnih 28,6 %.

Produktivnost, merjena s prihodki od prodaje na zaposlenega, je bila v letu 2018 realno za okoli 3 % nižja (leta 2017: +1 %, leta 2016: –5 %). V povprečju je zaposleni v živilskopredelovalni dejavnosti v letu 2018 ustvaril 155 tisoč EUR prihodkov.

Ugodno spremembo pa ugotavljamo pri kazalniku dodane vrednosti na zaposlenega, ki je v letu 2018 znašala 39 tisoč EUR, kar je realno za okoli 5 % več v primerjavi s predhodnim letom. Celotna živilskopredelovalna panoga je v letu 2018 sicer ustvarila realno za okoli 8 % več skupne dodane vrednosti kot v predhodnem letu, a je bila rast zaposlenih nekoliko višja kot v letu prej, kar je nevtraliziralo rast relativnega kazalnika. Opazni rasti dodane vrednosti v letu 2018 je sledilo izboljšanje ključnih kazalnikov dobičkovnosti. Panoga je poslovno leto končala z okoli 100 milijoni EUR neto čistega dobička (realno +22 %), kar je nadaljevanje povečevanja pozitivnega poslovnega rezultata že peto leto zapored.

Nerevidirani izkazani dobiček je znašal okoli 111 milijonov EUR (realno +16 %), izkazana izguba pa okoli 11 milijonov EUR (realno –21 %). Neto čisti dobiček na zaposlenega je znašal 7.108 EUR (leta 2017: 5.919 EUR), kar je realno za 18 % več kot v letu prej. Poleg kazalnika neto dobička se je izboljšal tudi kazalnik donosnosti prodaje (ROS), ki je prvič v analiziranem obdobju presegel 4 %. Izkazani neto čisti dobiček je v letu 2018 znašal 4,58 % prihodkov od prodaje (leta 2017: 3,76 %). Donosnost sredstev (ROA) pa je bila le tri desetinke odstotka nižja kot v predhodnem letu, in sicer 4,55 % (leta 2017: 3,67 %), pri čemer je rast povezana z že omenjenim zmanjšanjem vrednosti sredstev in občutne rasti izkazanega neto dobička v letu 2017.

Okvir 6: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalne industrije

Kazalniki, ki temeljijo na podatkih iz računovodskih bilanc, so pogosto vključeni v analizo konkurenčnosti in uspešnosti poslovanja industrijskih panog. Pri analizi uspešnosti poslovanja slovenske živilskopredelovalne industrije so uporabljeni podatki, ki jih pripravlja Agencija za javnopravne evidence in storitve (AJPES). Metodologija za izračun kazalnikov računovodske analize je bila povzeta po slovenskih računovodskih standardih ter nemških in francoskih standardih računovodske analize.

Prihodki na tujih trgih = čisti prihodki od prodaje na trgu EU (AOP 115) + čisti prihodki od prodaje na trgu izven EU (AOP 118)

Izvozna usmerjenost = prihodki na tujih trgih/čisti prihodki od prodaje (AOP 110)

Dodana vrednost = kosmati donos od poslovanja (AOP 126) – stroški blaga, materiala in storitev (AOP 128) – drugi poslovni odhodki (AOP 148)

Neto čisti dobiček oziroma izguba = čisti dobiček poslovnega leta (AOP 200) – čista izguba poslovnega leta (AOP 201)

Produktivnost = čisti prihodki od prodaje (AOP 110)/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Dodana vrednost na zaposlenega = dodana vrednost/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Neto čisti dobiček oziroma izguba na zaposlenega = neto čisti dobiček oziroma izguba/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Donosnost sredstev (ROA) = neto čisti dobiček oziroma izguba/sredstva (AOP 001)

Donosnost prodaje (ROS) = neto čisti dobiček oziroma izguba/čisti prihodki od prodaje (AOP 110)

Primerjava gibanja ključnih kazalnikov poslovanja v živilskopredelovalni industriji (C10 + C11) in v agregatu predelovalne dejavnosti (C) kaže, da se je relativni prispevek živilskopredelovalnih podjetij v letu 2018 večinoma zmanjšal v primerjavi z letom prej. Opazna in pomembna izjema je delež v dodani vrednosti, ki se je povečal za tri desetinke odstotne točke, na 6,6 %. Prispevek pri preostalih pomembnih kazalnikih je praviloma upadel. Delež živilskopredelovalne industrije v prihodkih od prodaje predelovalnih dejavnosti se je zmanjšal na 7,3 % (leta 2017: 7,6 %), delež v sredstvih pa na 8,5 % (leta 2017: 8,9 %). Kljub občutni rasti izvoznih prihodkov se je delež živilskopredelovalne industrije v prihodkih predelovalnih dejavnosti od izvoza malenkost zmanjšal, za desetinko odstotne točke, na 2,9 %, delež v številu podjetij pa se je povečal. Pomembneje se je povečal delež v dobičku in zmanjšal delež v izgubi, kar kaže, da je dejavnost poslovala nad večletnim povprečjem.

Preglednica 28: Deleži proizvodnje hrane in pijač (10 + 11) v predelovalni dejavnosti (C); 2013–2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Število podjetij	8,8	9,0	8,9	9,0	9,0	9,2
Število zaposlenih	7,8	7,8	7,7	7,9	7,7	7,6
Sredstva	10,6	10,2	9,9	8,9	8,9	8,5
Prihodki od prodaje	8,8	8,5	8,4	8,1	7,6	7,3
Dodana vrednost	7,0	6,8	6,8	6,7	6,3	6,6
Dobiček	3,9	6,0	6,4	6,0	5,8	6,5
Izguba	9,3	11,9	6,9	7,9	7,8	3,7
Prihodki od izvoza	2,9	2,9	3,0	3,0	3,0	2,9

Vir: AJPES, lastni preračuni

V letu 2018 se je relativna produktivnost v živilstvu (C10 + C11) v primerjavi s povprečjem produktivnosti v predelovalni industriji (C) znova poslabšala, in sicer občutneje kot v letu prej. V letu 2017 je produktivnost v živilskopredelovalni industriji prvič v zadnjih dveh desetletjih padla pod povprečje predelovalnih dejavnosti, ta trend pa se je nadaljeval tudi v letu 2018. Desetletno povprečje relativne produktivnosti živilskopredelovalne industrije je za 10 odstotnih točk nad produktivnostjo v predelovalnih dejavnostih (C), kar kaže, da se je rezultat predvsem v zadnjih letih izrazito poslabšal.

Slika 35: Produktivnost in dodana vrednost na zaposlenega v živilskopredelovalni industriji v primerjavi s predelovalnimi dejavnostmi (indeks C = 100); 2006–2018

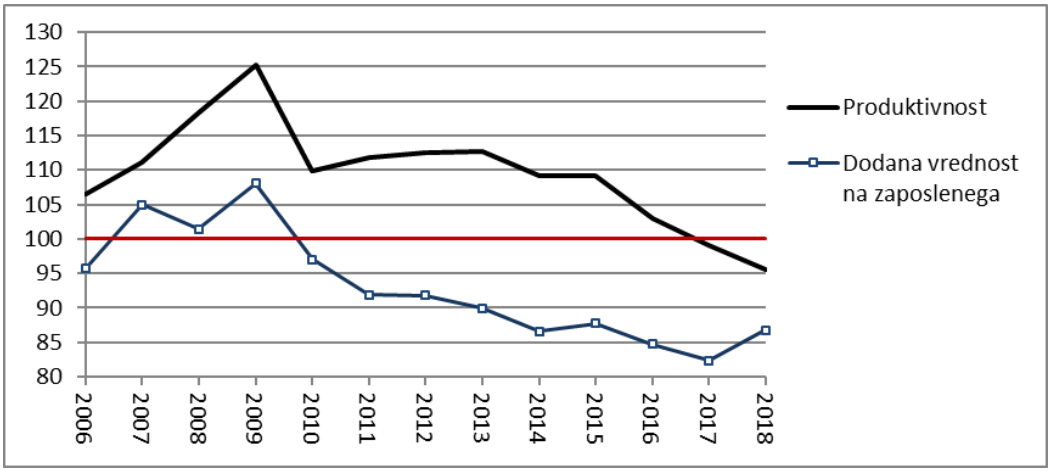

Vir: AJPES, lastni preračuni

Podobno nazadovanje je opazno tudi pri dodani vrednosti na zaposlenega, vendar sta v letu 2018 ugotovljena odboj in obrat smeri upadanja relativne dodane vrednosti na zaposlenega.

Živilskopredelovalna industrija je tako po tem kazalniku že deveto leto zapored izrazito pod povprečjem predelovalnih dejavnosti, in sicer v letu 2018 za okoli 13 %.

4.3.2 Industrijska struktura in gospodarska gibanja po živilskopredelovalnih dejavnostih

Strukturni kazalniki najpomembnejših dejavnosti živilskopredelovalne industrije se v letu 2018 niso opazneje spremenili. V pekarstvu ugotavljamo ustavitev zmanjševanja deleža v številu zaposlenih na 32 %; dejavnost tako ostaja najpomembnejši delodajalec v panogi, kljub zmanjšanju v zadnjih dveh letih pa tudi dejavnost z največjim deležem v številu podjetij (45 %; leta 2017: 47 %). V primerjavi z letom prej se je delež pekarstva v prihodkih malce povečal (za dve desetinki odstotne točke), pekarstvo je z okoli 17-odstotnim deležem ostalo druga najpomembnejša dejavnost živilskopredelovalne industrije po prihodkih. Največji delež prihodkov je v letu 2018 znova prispevala mesnopredelovalna industrija (30,4 %), ki je bila drugi največji zaposlovalec (30 % zaposlenih) in tretja dejavnost po številu registriranih podjetij (13,6 %). Treba je poudariti, da je delež mesnopredelovalne dejavnosti v prihodkih v letu 2018 v primerjavi z letom prej upadel za več kot 1,5 odstotne točke, tudi preostala pomembna strukturna kazalnika sta nekoliko upadla. Mlečnopredelovalna industrija je s 16,2-odstotnim deležem tretja najpomembnejša dejavnost po prihodkih in je v letu 2018 po tem kazalniku znova izkazala opazno rast.

Preglednica 29: Osnovni kazalniki strukture živilskopredelovalne panoge v letu 2018

	Število podjetij	Število zaposlenih	Prihodki od prodaje	Prihodki na tujih trgih	Dodana vrednost	Čisti dobiček	Čista izguba
Proizvodnja živil in pijač (mio EUR) (10 + 11)	755	14.125	2.192	627	549	111,2	10,8
Struktura (%; 10 + 11 = 100 %)							
10 Proizvodnja živil	**86,9**	**91,0**	**88,8**	**90,8**	**82,8**	**75,0**	**80,9**
10.1 Proizv. mesa in mesnih izdelkov	13,6	30,2	30,4	23,8	23,7	15,2	18,5
10.2 Pred. in konzerviranje rib, rakov	0,8	0,7	0,2	0,0	0,3	0,0	27,6
10.3 Pred. in konzerviranje sadja in zelenjave	5,0	4,5	4,6	5,7	6,2	11,2	2,9
10.4 Proizv. rastlinskih in živalskih olj in maščob	0,8	0,8	1,3	1,2	0,7	0,3	0,2
10.5 Predelava mleka	4,2	10,8	16,2	22,8	12,1	10,0	3,4
10.6 Mlinarstvo, proizv. škroba in škrobnih izd.	1,5	0,4	0,7	0,7	0,4	0,5	0,2
10.7 Proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin	44,9	32,0	16,9	8,8	22,6	10,0	18,5
10.8 Proizvodnja drugih prehrambnih izdelkov	14,4	8,8	13,1	25,7	13,0	23,0	9,7
10.9 Proizvodnja krmil in hrane za hišne živali	1,6	2,9	5,5	2,1	3,7	4,9	0,1
11 Proizvodnja pijač*	**13,1**	**9,0**	**11,2**	**9,2**	**17,2**	**25,0**	**19,1**
11.2 Proizvodnja vina iz grozdja	4,0	1,2	0,8	0,3	1,3	1,0	0,7
11.5 Proizvodnja piva	4,4	4,5	7,2	6,5	12,0	18,7	2,9
11.7 Proizvodnja brezalkoholnih pijač in vod	2,9	3,1	3,1	2,4	3,9	5,3	15,4

* V vsoto so vključene tudi druge dejavnosti proizvodnje pijač
Vir: AJPES, lastni preračuni

Po deležu prihodkov od prodaje na tujih trgih se že nekaj let najvišje uvršča proizvodnja drugih prehrambnih izdelkov, ki je v letu 2018 prispevala 26 % prihodkov celotnega izvoza živilske dejavnosti. Ta delež se je v primerjavi z letom 2017 zmanjšal za 1,7 odstotne točke, v primerjavi z deležem izpred petih let pa celo za 5 odstotnih točk. Kot kaže, je v tej dejavnosti prišlo do zastoja izvozne aktivnosti zaradi zunanjetrgovinskih ovir na ruskem trgu, kamor podjetja iz te dejavnosti izvažajo otroško hrano. Na drugo mesto po deležu izvoza je uvrščena mesnopredelovalna industrija s 23,8-odstotnim deležem, kar je za 1,4 odstotne točke manj kot v letu prej. Ugotavljamo, da se delež zmanjšuje že drugo leto, in to po triletnem obdobju rasti. Predelava mleka, ki je tretja najpomembnejša izvozna dejavnost, je delež v agregatnem izvozu v letu 2018 nekoliko povečala za okoli odstotno točko, na 2,8-odstotni delež.

Po prispevku k dodani vrednosti živilskopredelovalne panoge so bile leta 2018 le manjše spremembe med vodilnimi dejavnostmi, izstopa pa opazna rast v mesnopredelovalni dejavnosti. Ta dejavnost je sicer prispevala okoli 23,7 % dodane vrednosti, kar je za približno odstotno točko več kot v letu 2017. S tem je mesnopredelovalna industrija prevzela dolgotrajni primat po deležu, ki ga je imela pekarska dejavnost in ki je v letu 2018 prispevala 22,6 % dodane vrednosti. Tretja najpomembnejša dejavnost po prispevku k dodani vrednosti je znova proizvodnja drugih živilskih izdelkov (13 %; ohranitev glede na leto prej, vendar občutno pod večletnim povprečjem). Z okoli 12-odstotnim deležem sledita dejavnosti predelava mleka in pivovarstvo; njun delež se v letu 2018 ni pomembneje spremenil.

Po deležu v izkazanem čistem dobičku je v letu 2018 znova najpomembnejša dejavnost proizvodnja drugih živilskih izdelkov, ki je ustvarila 23 % celotne vrednosti, sledita pivovarstvo (18,7 %) in predelava mesa (15,2 %). Dejavnost pekarstva je v letu 2018 svoj prispevek zmanjšala na okoli 10 % (leta 2017: 13 %). V letu 2018 so dejavnosti predelave in konzerviranja rib, pekarstvo ter proizvodnja brezalkoholnih pijač ustvarili več kot tri petine izkazane čiste izgube za leto 2018.

Nerevidirani podatki za poslovno leto 2018 kažejo, da je z neto izgubo zaključila ena dejavnost živilskopredelovalne industrije, in sicer predelava rib (C10.2; neto izguba okoli 3 milijone EUR). Neto izguba je koncentrirana v razmeroma mladem podjetju, ki se ukvarja z razvojem akvakulturnih tehnologij, preostala podjetja pa se večinoma ukvarjajo s trgovino in gostinstvom. Vodilno podjetje v Sloveniji, ki predeluje ribe, pa je registrirano v storitveni dejavnosti M 70.22 in izkazuje odlične poslovne rezultate.

Preostale dejavnosti živilskopredelovalne industrije so v letu 2018 izkazale neto dobiček, pri čemer je pozitivni izid v veliki večini dejavnosti zrasel. Izjema sta dve dejavnosti, proizvodnja brezalkoholnih pijač in pekarstvo. V prvi dejavnosti je dobiček realno upadel za okoli 15 %, v drugi pa za 8 %. Dejavnike za nekoliko manjši neto dobiček je težko najti, se je pa povečalo število zaposlenih, kar je negativno vplivalo na produktivnost in dodano vrednost na zaposlenega.

Izkazani neto dobiček so v letu 2018 občutno povečali v dejavnosti proizvodnje vina (1,1 milijona EUR; realno +135 %), ki sicer spada med manj dobičkonosne sektorje živilskopredelovalne industrije. Prav tako se je dobiček občutno povečal v predelavi mesa (15,0 milijona EUR; realno +96 %) in proizvodnji krmil za živali (5,4 milijona EUR; realno +78 %). Mesnopredelovalna industrija se s 15 % v celotnem neto dobičku v letu 2018 uvršča na tretje mesto v živilskopredelovalni industriji. Največji delež v netu dobičku že več let prispeva dejavnost proizvodnje drugih prehrambenih izdelkov (24,5 milijona EUR; leta 2018: 24,4-odstotni delež), vendar je dobiček v tej dejavnosti v letu 2018 realno večji za le 10 %. V primerjavi z letom prej je neto dobiček v letu 2018 občutno zrasel v pivovarstvu (realno +34 %), ki je z 20 % druga najpomembnejša dejavnost v skupnem dobičku. Dejavnost predelave mleka je dobiček realno povečala za 26 %, k celotnemu dobičku v živilskopredelovalni industriji pa je prispevala okoli desetino. Ključni dejavnik za izboljšanje dobičkonosnosti je najverjetneje rahlo znižanje cen kmetijskih surovin, deloma pa je mogoče izboljšanje položaja pripisati rasti preferenc slovenskih kupcev po hrani domačega porekla in s tem boljšemu položaju proizvajalcev na trgovinskih policah.

Slika 36: Neto dobiček/izguba živilskopredelovalne industrije po dejavnostih (mio EUR); 2017 in 2018

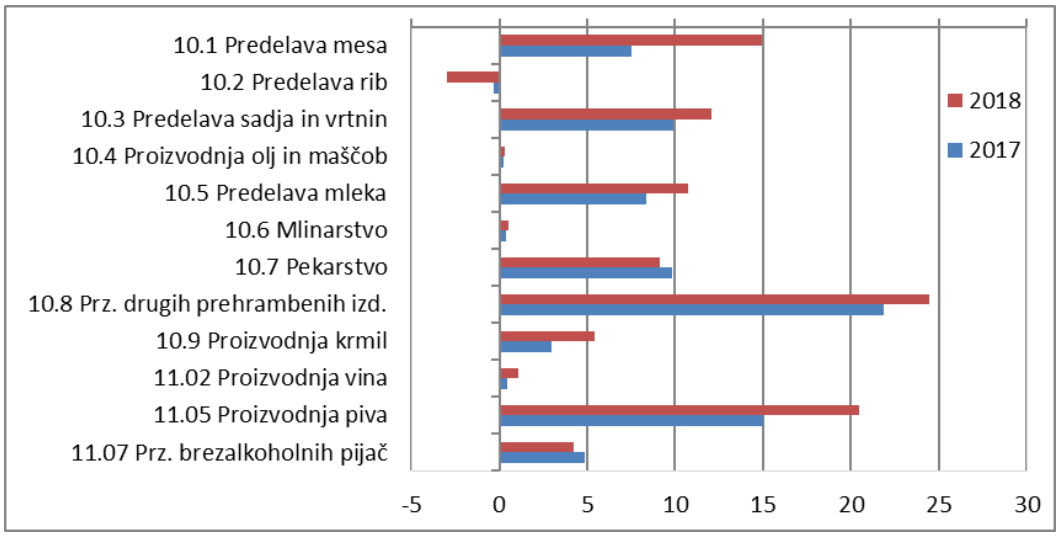

Vir: AJPES, lastni preračuni

V povprečju so živilskopredelovalna podjetja z 28,6-odstotno izvozno usmerjenostjo, ki jo merimo z deležem prihodkov od izvoza v celotnih prihodkih od prodaje, še vedno izrazito pod povprečjem slovenskih predelovalnih podjetij. Predelovalne dejavnosti (C) so leta 2018 z izvozom ustvarile 71,5 % vseh prihodkov od izvoza. V primerjavi z letom prej se je v letu 2018 ta kazalnik v živilskopredelovalni industriji izboljšal za okoli eno odstotno točko, v agregatu predelovalnih dejavnosti pa se je delež ohranil na ravni iz predhodnega leta. Živilskopredelovalna industrija močno izstopa po rasti izvozne aktivnosti v zadnjih petih letih, ko se je delež prihodkov na tujih trgih v celotnih prihodkih od prodaje povečal za okoli 5,4-odstotne točke (predelovalne dejavnosti za 4,2-odstotne točke). Gre za pomembne strukturne spremembe, ki kažejo na strateško preusmeritev slovenskih živilskopredelovalnih podjetij v izvozno aktivnost.

Enako kot v nekaj letih prej je tudi v letu 2018 največji delež prihodkov od izvoza v celotnih prihodkih od prodaje ustvarila dejavnost proizvodnje drugih prehrambnih izdelkov (56 %), pri čemer se je vrednost tega kazalnika v primerjavi z letom prej znižala za okoli 2 odstotni točki. Po izvozni usmerjenosti sledita predelava mleka, ki je v 2018 na tujih trgih ustvarila okoli 40 % prihodkov (+1 odstotna točka), ter predelava sadja in vrtnin s 36-odstotnim deležem izvoza v prihodkih (+2 odstotni točki). Izrazita rast izvozne usmerjenosti je bila ugotovljena v oljarstvu, ki sicer ustvari podpovprečni delež prihodkov na tujih trgih (26 %), podobno izvozno usmerjenost dosega tudi pivovarstvo. Obe dejavnosti sta v letu 2018 delež prodaje na tujih trgih povečali za okoli četrtino. V primerjavi z letom prej se je izvozna usmerjenost nekoliko povečala tudi v dejavnosti predelave mesa (na okoli 22 %), v mlinarstvu pa je vrednost kazalnika padla na 30 % (–2 odstotni točki).

V letu 2018 so najvišjo produktivnost, merjeno s prihodki od prodaje na zaposlenega, v živilski panogi dosegli v dejavnosti proizvodnje krmil za živali (297 tisoč EUR), in to ob izrazito visoki rasti tega kazalnika v zadnjem letu (realno +14 %). Po produktivnosti sledita oljarstvo (263 tisoč EUR; realno –6 %) in pivovarstvo (248 tisoč EUR; realno –0,5 %). Te tri dejavnosti se že nekaj let uvrščajo na vrh po kazalniku produktivnosti, kar je mogoče pripisati predvsem tehnološkim značilnostim proizvodnih procesov (avtomatizirana proizvodnja in nizka delovna intenzivnost).

Dejavnost predelava mesa dosega sicer nekoliko nadpovprečno produktivnost (156 tisoč EUR), ugotavljamo pa realno poslabšanje kazalnika za okoli 7 %. To lahko z veliko verjetnostjo pripišemo spremembam na trgu, saj kupci pričakujejo obsežnejše konfekcioniranje in obdelavo ob le neznatnih spremembah cen. Tudi v dejavnosti predelava mleka se je produktivnost v letu 2018 zmanjšala, kar je tretje zaporedno leto s poslabševanjem vrednosti tega kazalnika. Zaposleni v tej dejavnosti je v povprečju ustvaril približno 232 tisoč EUR prihodkov (realno –6 %). Najnižjo produktivnost v živilskopredelovalni panogi je dosegla predelava rib (48 tisoč EUR, ohranitev ravni iz leta 2017), sledita pekarstvo (82 tisoč EUR na zaposlenega; realno –0,4 %) in proizvodnja vina (104 tisoč EUR; realno –1,5 %). Povprečna produktivnost živilske industrije (C10 + C11) je znašala 155 tisoč EUR (realno –3,2 %).

Po dodani vrednosti na zaposlenega je bilo tudi leta 2018 na prvem mestu pivovarstvo s 103 tisoč EUR, pri čemer je vrednost kazalnika realno za okoli 7 % večja kot leto prej. Nadaljuje se trend opazne rasti, vendar se je intenzivnost nekoliko umirila. Po tem kazalniku je pivovarstvo še vedno daleč nad povprečjem živilskopredelovalne panoge, kjer je v povprečju zaposleni v letu 2018 ustvaril 39 tisoč EUR dodane vrednosti, kar je realno za 5 % več kot v letu prej. V proizvodnji drugih prehrambnih izdelkov so ustvarili 57 tisoč EUR dodane vrednosti na zaposlenega (+2,3 %), kar kaže na ustavitev nekajletnega trenda zniževanja, vendar je vrednost še pod petletnim povprečjem za to dejavnost. Visoko dodano vrednost na zaposlenega dosegajo tudi v dejavnosti predelava sadja in vrtnin (54 tisoč EUR), v zadnjem letu pa se je vrednost znova povečala, in sicer realno za okoli 5 %. V predelavi mleka se je v letu 2018 zaustavil trend zniževanja dodane vrednosti; z okoli 43 tisoč EUR dodane vrednosti na zaposlenega je ta kazalnik v primerjavi z letom prej realno višji za okoli 1 %. Med dejavnosti z najnižjo dodano vrednostjo na zaposlenega se praviloma zaradi strukturnih značilnosti uvrščata dejavnosti predelava mesa in pekarstvo. V mesnopredelovalni industriji ugotavljamo opaznejšo rast kazalnika (realno +12 %), tako da je v povprečju zaposleni ustvaril 30 tisoč EUR dodane vrednosti. Dodana vrednost na zaposlenega v pekarstvu pa je le malce padla (realno –1 %), kazalnik je dosegel 27 tisoč EUR na zaposlenega.

Poslovni izid v živilskopredelovalni industriji je bil v letu 2018 realno za več kot petino boljši kot v letu prej. Celotna dejavnost je izkazala okoli 100,4 milijona EUR neto dobička, kar na zaposlenega pomeni 7.108 EUR in je realno za okoli petino več v primerjavi s predhodnim letom. V letu 2018 so najvišji dobiček na zaposlenega dosegli v pivovarstvu, in sicer 32 tisoč EUR (realno +33 %), z okoli 20 tisoč EUR (realno +5 %) je sledila proizvodnja drugih živilskih izdelkov, pri obeh dejavnostih je bil ugotovljen upad intenzivnosti povečanja tega kazalnika v primerjavi z letom prej, še posebej pri proizvodnji drugih živilskih izdelkov. Opazno rast dobička na zaposlenega v letu 2018 izkazuje proizvodnja krme za živali, ki je s 13 tisoč EUR realno večja za okoli 80 %. Primerljiv dobiček na zaposlenega in realna rast tega kazalnika je bila ugotovljena tudi za dejavnost predelave sadja in vrtnin (19 tisoč EUR; realno +10 %), pri čemer pa preostali nosilni dejavnosti slovenske živilskopredelovalne industrije dosegata slabše stopnje dobičkovnosti. Tako je mlečnopredelovalna dejavnost v letu 2018 neto čisti dobiček na zaposlenega realno izboljšala za okoli 16 %, vendar je vrednost tega kazalnika okoli 7 tisoč EUR. Še občutno nižjo vrednost pa dosegajo podjetja v mesnopredelovalni industriji, kjer je ob skoraj podvojitvi tega kazalnika v letu 2018 v primerjavi z letom prej, vrednost dobička na zaposlenega dosegla zgolj 3,5 tisoč EUR. Z neto izgubo okoli 31 tisoč EUR na zaposlenega je leto 2018 končala dejavnost predelava rib.

V letu 2018 je živilskopredelovalna industrija v primerjavi s povprečjem predelovalnih dejavnosti (C) po skoraj desetletju izkazala primerljiv neto čisti dobiček na zaposlenega, kar kaže na izboljšanje ekonomskega stanja v živilskopredelovalni industriji.

Na izboljšanje ekonomskih razmer v živilskopredelovalni industriji kažejo tudi kazalniki dobičkovnosti. V letu 2018 sta znova daleč nadpovprečno vrednost temeljnih kazalnikov dobičkovnosti dosegali dejavnosti pivovarstva ter predelave sadja in vrtnin. V pivovarstvu je dobiček dosegal 13 % prihodkov (ROS) in 7 % sredstev (ROA), pri čemer je za oba kazalnika dosežena letna rast za okoli eno tretjino. V predelavi sadja in vrtnin, ki je v letu 2018 dosegalo 12-odstotno vrednost kazalnika ROS (+16 %), je neto dobiček dosegal 9,8 % vrednosti sredstev (ROA; +8 %). Rast obeh kazalnikov v primerjavi z letom prej je skladna s spremembami dodane vrednosti in gibanja prihodkov. Proizvodnja drugih prehrambnih izdelkov je leto 2018 končala z 8,5-odstotno donosnostjo prodaje in 8,1-odstotno donosnostjo sredstev, kar je precejšnje povečanje v primerjavi s predhodnim letom. Po dobičkovnosti sledi proizvodnja brezalkoholnih pijač (ROS: 6,2 %, ROA: 4,2 %), za katero pa ugotavljamo občuten upad dobičkovnosti. Donosnost prodaje je v tej dejavnosti padla za okoli petino, donosnost sredstev pa za 13 %.

Po opaznem zmanjšanju v letu 2017 sta se kazalnika donosnost prodaje in sredstev v dejavnosti predelava mleka v letu 2018 znova občutno zvišala; kazalnik ROS se je zvišal na 3,0 % (leta 2017: 2,5 %), kazalnik ROA pa na 4,6 % (leta 2017: 3,8 %). V pekarstvu je v letu 2018 znova prišlo do zmanjšanja dobičkovnosti, a po nižji stopnji kot v letu prej. Neto čisti dobiček je tako dosegal 2,5 % prihodkov od prodaje in prav toliko sredstev, pri čemer se je ROS znižal za desetino, ROA pa za 3 %. Zaradi večinsko pozitivnih sprememb kazalnikov dobičkovnosti v posameznih dejavnostih v letu 2018 je živilskopredelovalna industrija agregatno občutno izboljšala raven dobičkovnosti. Donosnost prodaje je bila višja za petino (4,6 %), donosnost sredstev celotne živilskopredelovalne industrije pa se je povečala za okoli četrtino, na 4,6 %. Oba kazalnika za živilsko industrijo sta bila znova nižja od povprečij za predelovalne dejavnosti (C; ROS: 4,7 %, ROA: 5,5 %). Povprečji za oba kazalnika v tem agregatu sta bili nižji za nekoliko manj kot desetino v primerjavi s predhodnim letom.

Preglednica 30: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalnih dejavnosti; 2017 in 2018

	Izvozna usmerjenost (%)		Produktivnost (000 EUR)		Dodana vrednost na zaposlenega (000 EUR)		Dobiček/izguba na zaposlenega (000 EUR)		Donosnost prodaje (ROS) (%)		Donosnost sredstev (ROA) (%)	
DEJAVNOST	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**
C PREDELOVALNE DEJAVNOSTI	71,5	71,5	159,1	162,5	44,3	44,8	8,2	7,7	5,2	4,7	5,9	5,5
Proizvodnja živil in pijač (10 + 11)	**27,8**	**28,6**	**157,6**	**155,2**	**36,5**	**38,9**	**5,9**	**7,1**	**3,8**	**4,6**	**3,7**	**4,6**
10 Proizvodnja živil	**28,7**	**29,3**	**153,9**	**151,4**	**33,1**	**35,3**	**4,9**	**5,8**	**3,2**	**3,8**	**3,4**	**4,2**
10.1 Proizvodnja mesa in mesnih izdelkov	21,8	22,4	164,3	156,1	26,8	30,5	1,8	3,5	1,1	2,2	1,4	2,9
10.2 Pred. in konzerviranje rib, rakov	0,1	0,3	47,6	48,4	17,7	19,7	–3,6	–31,1	–7,7	–64,2	–0,3	–2,9
10.3 Pred. in konzerviranje sadja in zelenjave	34,3	35,8	162,9	157,9	50,2	53,8	16,9	19,0	10,4	12,0	9,1	9,8
10.4 Proizvodnja rastlinskih in živalskih olj in maščob	20,8	25,9	274,8	262,7	35,8	37,3	2,3	2,7	0,8	1,0	1,3	1,6
10.5 Pred. mleka	38,7	40,4	241,5	231,7	42,3	43,4	6,0	7,0	2,5	3,0	3,8	4,6
10.6 Mlinarstvo, proizvodnja škroba in škrobnih izd.	31,6	29,6	258,7	258,2	40,3	42,5	7,5	8,6	2,9	3,3	4,2	4,8
10.7 Proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin	13,8	14,9	81,0	82,0	27,2	27,5	2,2	2,0	2,7	2,5	2,6	2,5
10.8 Proizvodnja drugih prehranskih izdelkov	57,9	56,1	239,0	230,4	54,9	57,1	18,5	19,7	7,7	8,5	6,9	8,1
10.9 Proizvodnja krmil in hrane za hišne živali	12,1	11,0	256,3	297,3	43,8	50,1	7,2	13,3	2,8	4,5	3,3	5,1
11 Proizvodnja pijač	**20,1**	**23,4**	**195,7**	**193,7**	**71,4**	**74,6**	**16,8**	**20,3**	**8,6**	**10,5**	**4,8**	**5,9**
11.2 Proizvodnja vina iz grozdja	9,2	9,4	103,9	104,1	37,7	41,0	2,7	6,2	2,6	5,9	1,0	2,4
11.5 Proizvodnja piva	20,8	25,6	245,0	248,1	94,1	102,7	23,7	32,0	9,7	12,9	5,4	7,0
11.7 Proizvodnja brezalk. pijač in vod	21,4	22,1	159,4	153,9	50,8	48,6	12,1	9,5	7,6	6,2	4,9	4,2

Vir: AJPES, lastni preračuni

5 KMETIJSKA POLITIKA

5.1 Ukrepi skupne kmetijske politike EU

5.1.1 Ukrepi v okviru skupne ureditve kmetijskih trgov

Obseg in vloga ukrepov skupne kmetijske politike (SKP), ki so namenjeni urejanju kmetijskih trgov in se v celoti ali deloma financirajo s sredstvi iz skupnega proračuna EU, se v splošnem postopoma zmanjšujeta. V zadnjih letih se pri nas v tem okviru sredstva namenjajo prestrukturiranju vinogradov, ukrepom za povečanje porabe kmetijskih proizvodov (šolska shema sadja in zelenjave ter mleka), promocijskim aktivnostim in ukrepom v čebelarstvu.

Tako kot v preteklih letih so bili tudi v letu 2018 po obsegu sredstev najpomembnejši ukrepi na trgu vina, ki zajemajo podpore prestrukturiranju vinogradniških površin (za 228 ha vinogradov v letu 2018) in promocijo vina na tretjih trgih za povečanje prepoznavnosti slovenskih vin. Podpore se dodeljujejo za že izvedena dela oziroma aktivnosti, financirane pa so v celoti s sredstvi EU.

V letu 2018 je Slovenija prvič začela izvajati novo šolsko shemo, ki združuje prejšnji dve shemi (sadje in zelenjava ter mleko) in je 75-odstotno financirana s sredstvi EU. Shema se izvaja v obliki plačila za povrnitev stroškov nabave sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov za otroke v izobraževalnih ustanovah. Razdeljevanje sadja in zelenjave je v šolskem letu 2017/18 potekalo v 444 osnovnih šolah s 169.809 učenci; od tega je 226 šol razdeljevalo tudi mleko in mlečne proizvode. Razdeljenih je bilo 481,8 tone svežega sadja in zelenjave, 7,6 tone predelanega sadja in zelenjave, 164,5 tone mleka in 39,4 tone mlečnih izdelkov.

Med redne ukrepe podpore trgom spada tudi sofinanciranje akcij informiranja in promocije na notranjem trgu EU in tretjih trgih s ciljem povečanja ugleda kmetijskih proizvodov s poreklom v EU. Za podporo tovrstnim programom, izbranim na podlagi javnih razpisov, je EU v letu 2018 prispevala 92 % sredstev. V letu 2018 se je izvajalo osem programov, in sicer promocija mlečnih izdelkov v tretjih državah (GIZ[3] mlekarstva Slovenije), kraške mesnine na slovenskem trgu in promocija mesnih izdelkov iz svinjskega mesa na srbskem trgu (GIZ mesne industrije), kranjska klobasa na slovenskem trgu (GIZ kranjska klobasa), Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo (SMGO), kraški med in kočevski med (Čebelarska zveza Slovenije), prekmurska gibanica in šunka (Društvo za promocijo in zaščito prekmurskih dobrot) ter ptujski luk in prekmursko bučno olje (Skupina vrtovi panonski).

Program ukrepov v čebelarstvu je s strani EU sofinanciran 50-odstotno. Program za obdobje 2017–2019 zajema sedem sklopov, in sicer tehnično pomoč čebelarjem in organizacijam čebelarjev (sofinanciranje čebelarske opreme, pomoč začetnikom, usposabljanje in izobraževanje o čebelarjenju), zatiranje škodljivcev in bolezni čebel (zlasti varoze), racionalizacijo sezonske selitve panjev (sofinanciranje nakupa novih sredstev za prevoz čebel na pašo), podporo laboratorijem za analizo čebeljih pridelkov, podporo pri obnovi čebeljega fonda v EU (spodbujanje osnovne odbire in menjave čebeljih matic, subvencioniranje vzreje čebeljih matic, financiranje spremljanja kakovosti vzrejenih matic kranjske čebele, testiranje in odbira čebeljih družin), financiranje sodelovanja z organi za izvajanje programov aplikativnih raziskav ter spremljanja trga.

S sredstvi EU se običajno poleg rednih ukrepov izvajajo tudi začasni izredni ukrepi pomoči nekaterim sektorjem, namenjeni ublažitvi poslabšanja ekonomskega položaja pridelovalcev zaradi motenj na trgu – leta 2018 se ti ukrepi niso izvajali.

[3] GIZ: gospodarsko interesno združenje

5.1.2 Neposredna plačila proizvajalcem

Vsebine posameznih shem plačil se v primerjavi z letom 2017 niso pomembneje spremenile. Pri neposrednih plačilih ostaja osrednja shema osnovno plačilo v obliki plačilnih pravic. V letu 2018 se je nadaljevalo izvajanje zelene komponente, ki je obvezna. Poleg tega so bili nosilcem KMG na voljo tudi plačilo za mlade kmete, plačilo za območja z naravnimi omejitvami, proizvodno vezane podpore in shema za male kmete za tiste nosilce KMG, ki so se vanjo vključili v letu 2015. Proizvodno vezane podpore so bile namenjene strnemu žitu, mleku v gorskih območjih, reji govedi in zelenjadnicam.

Nespremenjeni so ostali splošni pogoji za prejemanje neposrednih plačil, ki so bili uvedeni z reformo (upravičenci so nosilci KMG, ki izvajajo kmetijsko dejavnost, izpolnjevanje vstopnega praga in izpolnjevanje pogojev aktivnega kmeta). Novost je pri izvajanju zelene komponente, in sicer prepoved uporabe fitofarmacevtskih sredstev (FFS) na površinah z ekološkim pomenom. Spremenjene so tudi osnove za podporo za mleko v gorskih območjih (nova osnova za izračun števila upravičenih krav molznic in upoštevana nižja povprečna mlečnost za KMG, ki so vključena v ekološko rejo mleka) in za podporo za zelenjadnice (predložitev dokazil o nakupu semena sort sladke koruze).

V letu 2018 se je višina nacionalne ovojnice zaradi pravila zunanje konvergence zmanjšala na 135,141 milijonov EUR (leta 2017: 136,003 mio EUR), pri čemer se je malenkostno povečal delež za osnovno plačilo (s 54,13 % na 54,97 %).

Agencija je v sredini januarja 2019 začela izdajati začasne odločbe za izplačilo neposrednih plačil za leto 2018, končne odločbe pa je izdala konec marca 2019. V povezavi s tem je novost ta, da so bila neposredna plačila izplačana v dveh delih, in sicer v januarju 2019 je bilo upravičencem izplačanih okoli 80 % odobrenega zneska, 20 % pa je bilo izplačanih v drugi polovici marca in prvi polovici aprila 2019.

Do 31. maja 2019 je bilo 56.026 kmetijskim gospodarstvom izplačanih 134,5 milijona EUR neposrednih plačil, od tega 117,1 milijona EUR za sheme proizvodno nevezanih plačil (87,1 %) in 17,4 milijona EUR za sheme proizvodno vezanih plačil (12,9 %).

Preglednica 31: Neposredna plačila po uredbah za leti 2017 (izplačano do 31. 5. 2018) in 2018 (izplačano do 31. 5. 2019)

	Število KMG		Število enot		Izplačano (000 EUR)		Povprečno (EUR/enoto)	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Proizvodno vezana plačila (ha; glava)					**17.448**	**17.385**		
Podpora za beljakovinske rastline	34	23	22	15	7	5	307,5	304,6
Podpora za strna žita	19.688	19.865	53.513	55.287	6.763	6.724	126,4	121,6
Podpora za zelenjadnice	912	908	1.853	1.729	1.909	1.960	1.030,1	1.133,6
Podpora za rejo govedi (biki in voli)	16.465	15.978	78.296	77.775	4.027	4.010	51,4	51,6
Podpora za mleko v gorskih območjih	2.916	2.696	36.270	36.815	4.743	4.687	130,8	127,3
Proizvodno nevezana plačila (ha)					**117.143**	**117.072**		
Shema osnovnega plačila	56.247	55.932	444.616	442.876	71.715	72.165	161,3	162,9
Plačilo za zeleno komponento	56.265	55.944	444.738	443.011	40.669	40.123	91,4	90,6
Dodatno plačilo za mlade kmete	4.342	4.275	44.971	43.402	2.633	2.676	58,6	61,7
Plačilo za območja z naravnimi omejitvami	14.829	15.319	35.804	35.880	2.125	2.107	59,4	58,7
SKUPAJ neposredna plačila	**56.339**	**56.026**			**134.590**	**134.457**		

Vir: ARSKTRP

Struktura in vrsta posameznih shem neposrednih plačil sta enaki predhodnemu uredbenemu letu, zato so tudi izplačila uredbenega leta 2018 primerljiva z izplačili uredbenega leta 2017. Na podobni ravni iz predhodnega leta je bilo tudi število kmetij, ki so ta plačila prejele.

5.1.3 Program razvoja podeželja 2014–2020

V okviru politike razvoja podeželja se je leta 2018 nadaljevalo izvajanje ukrepov, ki so opredeljeni v Programu razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020). Ključne usmeritve politike razvoja podeželja v tem programskem obdobju so:

- prenos znanja in inovacij,
- pospešitev procesov strukturnega prilagajanja v kmetijstvu,
- spodbujanje razvoja kratkih oskrbnih verig, izboljšanje trženja in dvig kakovosti lokalno pridelanih proizvodov,
- ohranjanje naravnih virov in prilagajanje podnebnim spremembam,
- trajnostno izkoriščanje gozdov, izboljšanje trženja in povečanje konkurenčnosti v gozdarstvu,
- razvoj endogenih potencialov podeželja in zelenih delovnih mest.

V celotnem programskem obdobju je za ukrepe razvoja podeželja na voljo dobra 1,1 milijarde EUR, pri čemer je 838 milijonov EUR zagotovljenih iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), preostanek pa iz državnega proračuna.

V programskem obdobju 2014–2020 se bo v okviru PRP izvajalo 14 ukrepov, med katerimi nekateri vključujejo enega ali več podukrepov. Za te ukrepe je namenjenih 96,5 % razpoložljivih sredstev, preostanek pa je namenjen tehnični pomoči in plačilu obveznosti predhodnega programskega obdobja za ukrep zgodnje upokojevanje. Stopnja sofinanciranja EKSRP za ukrepe prenos znanja in dejavnosti informiranja, pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete, ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev, sodelovanje in LEADER znaša 80 %, za preostale ukrepe pa je stopnja sofinanciranja 75-odstotna.

Evropska komisija je v letu 2018 potrdila četrto in peto spremembo programa. Četrta sprememba prinaša uvajanje finančnih instrumentov v obliki garancij. Prednosti kreditov, zavarovanih z garancijo, so nižje zavarovanje, nižja obrestna mera in možnosti odloga odplačevanja. Finančni instrumenti bodo uvedeni pri naložbah v predelavo, trženje oziroma razvoj kmetijskih proizvodov, naložbah v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti ter naložbah v predindustrijsko predelavo lesa.

Peta sprememba PRP 2014–2020, ki je bila potrjena konec oktobra 2018, prinaša nekatere izboljšave ukrepa dobrobit živali in omogoča izvedbo sanacije gozdov, ki so jih poškodovali različni ekstremni vremenski pojavi. Pri ukrepu prenos znanja in dejavnosti informiranja se povečuje število demonstracijskih projektov. V naslednjem letu bo znova mogoč vstop v operacijo reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje, pri ukrepu Leader/CLLD pa so se s spremembo Uredbe o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost določili manj strogi pogoji za doseganje mejnikov v okviru strategij lokalnega razvoja. V okviru ukrepa sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila je spremenjen koncept izvajanja, ki omogoča vključitev novih vlagateljev (tistih, ki jim je bil certifikat prvič izdan od 1. januarja 2014). S to spremembo je podrobneje pojasnjen tudi predviden sistem izvajanja finančnih instrumentov v okviru PRP.

Preglednica 32: Izplačana sredstva PRP 2014–2020 po ukrepih in podukrepih (000 EUR) (do 31. 12. 2018)

Šifra	Ukrep	Razpoložljiva sredstva	Odobrena sredstva	Izplačana sredstva
1.	**Prenos znanja in dejavnosti informiranja**	**12.500,0**	**1.852,5**	**1.040,3**
1.1	Poklicno usposabljanje in pridobivanja spretnosti	11.140,0	1.838,8	1.040,3
1.2	Podpora za demonstracijske aktivnosti	1.360,0	13,6	0,0
2.1	**Pomoč pri uporabi svetovalnih storitev**	**10.768,0**	**4.986,1**	**825,2**
3.1	**Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila**	**4.400,0**	**2.525,4**	**568,8**
4.	**Naložbe v fizična sredstva**	**205.465,8**	**131.774,1**	**50.213,2**
4.1	Naložbe v kmetijska gospodarstva	98.634,0	84.798,6	33.918,3
4.2	Naložbe v predelavo, trženje in razvoj kmet. proizvodov	73.761,3	25.731,6	8.748,4
4.3	Naložbe v kmetijsko-gozdarsko infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva	33.070,6	21.243,9	7.546,5
6.	**Razvoj kmetij in podjetij**	**123.011,3**	**50.783,1**	**35.536,6**
6.1	Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete	60.650,0	30.853,2	21.533,7
6.3	Pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij	20.000,0	19.745,0	13.818,0
6.4	Naložbe v vzpostavitev nekmetijskih dejavnosti	42.361,3	184,9	184,9
7.3	**Podpora za širokopasovno infrastrukturo ter zagotavljanje dostopa do širokopasovnega interneta**	**10.000,0**	**299,8**	**299,8**
8.	**Naložbe v razvoj in izboljšanje gozdov**	**59.481,1**	**20.544,4**	**10.985,0**
8.4	Odprava škode v gozdovih – naravne nesreče	20.454,4	1.936,5	1.897,9
8.6	Naložbe v gozd. tehn. ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozd. proizv.	39.026,7	18.607,9	9.087,1
9.	**Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev**	**2.228,0**	**0,0**	**0,0**
10.	**Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila**	**203.607,4**	**144.440,1**	**111.940,1**
10.1	Plačilo kmetijsko-okoljskih-podnebnih obveznosti (ukrep KOPOP)	203.287,4	144.440,1	111.940,1
10.2	Podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genskih virov v kmetijstvu	320,0	0,0	0,0
11.	**Ekološko kmetovanje**	**65.300,0**	**45.135,5**	**35.385,5**
11.1	Plačila za preusmeritev v ekološko kmetovanje	16.978,0	6.869,3	6.089,3
11.2	Plačila za ekološko kmetovanje	48.322,0	38.266,2	29.296,2
13.	**Plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami**	**265.933,3**	**167.818,9**	**161.506,1**
13.1	Izplačilo nadomestil v gorskih območjih	207.428,0	128.761,4	123.967,2
13.2	Nadomestila za druga območja z naravnimi omejitvami	10.637,3	10.026,9	9.649,1
13.3	Nadomestila za druga območja s posebnimi omejitvami	47.868,0	29.030,6	27.889,8
14.	**Dobrobit živali**	**32.533,3**	**21.943,1**	**14.771,1**
16.	**Sodelovanje**	**20.062,5**	**3.206,2**	**0,0**
16.2	Pilotni projekti ter razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij	8.767,3	1.395,6	0,0
16.4	Horizontalno in vertikalno sodelovanje v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig	3.771,8	196,5	0,0
16.5	Blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter skupni pristop k okoljskim projektom in praksam	5.617,5	1.206,3	0,0
16.9	Diverzifikacija kmetijskih dejavnosti v dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom in socialnim vključevanjem ter izobraževanjem o okolju in hrani	1.905,9	407,8	0,0
19.	**LEADER**	**53.365,6**	**27.983,5**	**4.075,4**
19.1	Pripravljalna podpora	401,7	401,7	401,7
19.2	Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja	37.608,1	13.788,5	1.574,2
19.3	Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	4.000,0	2.699,6	0,0
19.4	Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	11.355,8	11.093,7	2.099,5
	Tehnična pomoč	**33.261,3**	**12.968,5**	**12.968,5**
	Zgodnje upokojevanje v obdobju 2007–2013	**5.295,0**	**2.432,2**	**2.432,2**
	Skupaj	**1.107.212,7**	**638.693,4**	**442.547,8**

Vir: MKGP

Do konca leta je bilo za dvanajst ukrepov in tehnično pomoč odobrenih skoraj 639 milijonov EUR oziroma 58 % razpoložljivih sredstev programa, pri čemer je bilo nekaj manj kot 443 milijonov EUR (40 %) tudi že izplačanih.

V okviru ukrepa prenos znanja in dejavnosti informiranja sta se izvajala dva podukrepa. Prvi podukrep je podpora za dejavnosti poklicnega usposabljanja in pridobivanja spretnosti. Glavni namen tega podukrepa je usposabljanje ob vstopu ali v času izvajanja ukrepov ekološko kmetovanje, KOPOP in dobrobit živali ter usposabljanje na področju trženja, upravljanja,

varnega dela v gozdu, pridobivanja digitalnih spretnosti itd. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 11,1 milijona EUR.

Do konca leta 2018 je bilo objavljenih 27 javnih naročil (devet v letu 2018), od katerih so bile za 25 od njih že podpisane pogodbe z izvajalci v skupni vrednosti 1,8 milijona EUR. Za 16 že izvedenih javnih naročil je bilo izplačanih nekaj več kot 1 milijon EUR.

Drugi podukrep v okviru tega ukrepa je podpora za demonstracijske aktivnosti in ukrepe informiranja, ki je namenjen praktičnemu usposabljanju s prikazi uporabe mehanizacije, postopkov, tehnologij strojev in praks. Do konca leta 2018 je bilo objavljeno eno javno naročilo za izvedbo demonstracijskega projekta Prikaz namakalnega sistema, za katerega je bilo odobrenih 13,6 tisoč EUR.

Cilj podukrepa podpora za **pomoč pri uporabi storitev svetovanja** je izboljšati specifična znanja in obveščenost tistih, ki se želijo vključiti v ukrepe ekološko kmetovanje, KOPOP in dobrobit živali. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 10,8 milijona EUR. Do konca leta 2018 je bilo v okviru tega ukrepa objavljenih 16 javnih naročil, pri čemer so bile za 13 javnih naročil že podpisane pogodbe v skupni vrednosti 5,0 milijon EUR. Do konca leta 2018 je bilo izplačanih 7 javnih naročil v skupni vrednosti 825 tisoč EUR za skupinska svetovanja, ki se jih je udeležilo 6.358 udeležencev.

Pri ukrepu **sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila** je mogoče pridobiti podporo za novo sodelovanje v shemah kakovosti. Cilj podukrepa je povečati dodano vrednost in količino proizvodov iz shem kakovosti, vzpostavljenih v skladu z nacionalno zakonodajo. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 4,4 milijona EUR. Do zdaj so bili objavljeni trije javni razpisi, na katerih je bilo odobrenih 105 vlog v skupni vrednosti 2,5 milijona EUR. Skupaj s prevzetimi obveznostmi iz prejšnjega programskega obdobja je bilo do konca leta 2018 za ta ukrep izplačanih nekaj manj kot 569 tisoč EUR.

Ukrep **naložbe v osnovna sredstva** je namenjen razvoju kmetijstva, predelave ali trženja kmetijskih in živilskih proizvodov ter kmetijske in gozdarske infrastrukture. V programskem obdobju 2014–2020 je za ta ukrep namenjenih 206,5 milijona EUR. Ukrep se deli na tri podukrepe:

- podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva,
- podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov in
- podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva.

Cilj podukrepa naložbe v KMG je povečati produktivnost ter okoljsko učinkovitost KMG. Do konca leta 2018 je bilo objavljenih devet javnih razpisov (trije v letu 2018) v skupni višini 116 milijonov EUR. Na razpise je prispelo 1.852 vlog, izdanih pa je bilo 1.353 odločb v skupni višini 84,8 milijona EUR, pri čemer je bilo 33,9 milijona EUR tudi že izplačanih.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov je izboljšati konkurenčnost in okoljsko učinkovitost živilskopredelovalnih obratov ter povečati dodano vrednost kmetijskim proizvodom. Do konca leta 2018 so bili objavljeni štirje javni razpisi na katerih je bilo za 173 vlog odobrenih 25,7 milijona EUR. Do konca leta 2018 je bilo zaključenih 64 naložb v skupni vrednosti 5,9 milijona EUR. Skupaj s prevzetimi obveznostmi preteklega programskega obdobja je bilo v okviru tega podukrepa izplačanih 8,7 milijona EUR, kar zajema 11,9 % vseh razpoložljivih sredstev za ta podukrep.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva, je ureditev in izboljšanje kmetijske in gozdarske

infrastrukture. V okviru tega podukrepa se izvajajo agromelioracije na komasacijskih območjih, izgradnja novih in posodobitev obstoječih namakalnih sistemov ter ureditev gozdne infrastrukture. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 33,1 milijona EUR. Do zdaj je bilo v okviru tega podukrepa objavljenih sedem javnih razpisov, od tega so bili trije objavljeni v letu 2018. Na razpisu za gradnjo namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom, sta bili odobreni dve vlogi v skupni vrednosti 831 tisoč EUR, izplačila pa še niso izvedena. Na dveh razpisih za izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih je bilo za 34 vlog odobrenih 11,7 milijona EUR. Do konca leta 2018 je bilo za 18 vlog izplačanih 709 tisoč EUR. Do konca leta 2018 sta bila objavljena tudi dva razpisa za ureditev gozdne infrastrukture, na katerih sta bila za 333 vlog odobrena 2,6 milijona EUR, pri čemer je bilo za 118 vlog že izplačanih 749 tisoč EUR. Glede na odobrene vloge se bo v okviru PRP podprlo izgradnjo ali obnovo 356,6 km gozdnih vlak in 28,4 km gozdnih cest.

V okviru ukrepa naložbe v osnovna sredstva so potekala tudi izplačila prenesenih obveznosti prejšnjega programskega obdobja in dela obveznosti, ki izhajajo iz pozitivno rešenih pritožb, za kar je bilo izplačanih 14,8 milijona EUR.

Glavna namena ukrepa **razvoj kmetij in podjetij** sta vzpostavitev in razvoj kmetij ter razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju. Ukrep je razdeljen na tri podukrepe:

- pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete,
- pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij, in
- podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti.

Cilj podukrepa pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete je izboljšati starostno strukturo nosilcev KMG. Upravičenci so mladi kmetje, ki so na dan oddaje vloge stari od 18 do 40 let, so ustrezno usposobljeni in prvič vzpostavljajo KMG. V celotnem programskem obdobju je za ta ukrep namenjenih 60,7 milijona EUR. Do zdaj so bili za ta podukrep objavljeni štirje javni razpisi (eden leta 2018), na katerih je bilo odobrenih 810 vlog v skupni vrednosti 30,9 milijona EUR. Do konca leta 2018 je bilo za 808 vlog izplačanih 21,5 milijona EUR.

Cilj podukrepa pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij, je izboljšati konkurenčnost majhnih kmetij, ohraniti in izboljšati potencial za pridelavo, predelavo oziroma trženje kmetijskih proizvodov, povečati produktivnost ter ekonomsko in okoljsko učinkovitost majhnih kmetij. Do zdaj je bil objavljen en javni razpis v višini 20,0 milijona EUR, ta se je končal konec januarja 2018. Na razpisu je bilo odobrenih 3.949 vlog, za katere je bilo izplačanih 13,8 milijona EUR.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti je spodbuditi nekmetijske dejavnosti za večjo rabo endogenih potencialov, ki bodo ustvarili pogoje za vzpostavitev zelenih delovnih mest oziroma bodo dodatni vir dohodka na podeželju. V letu 2018 so se nadaljevale aktivnosti za začetek izvajanja finančnih instrumentov v Sloveniji, prek katerih se bodo podpirale naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti. Pri tem podukrepu so bili narejeni manjši popravki tudi glede vrst nekmetijskih dejavnosti ter razmejitev med tem podukrepom in podukrepoma 4.2 in 8.6 ter lokacije naložbe. Do zdaj so se izvajala le izplačila sprejetih obveznosti iz prejšnjega programskega obdobja in dela obveznosti, ki izhajajo iz pozitivno rešenih pritožb. Izplačani sta bili dve vlogi v skupni višini 185 tisoč EUR.

V okviru ukrepa **osnovne storitve in obnova vasi na podeželju** se v tem programskem obdobju izvaja podukrep podpora za širokopasovno infrastrukturo, za katerega je na voljo 10 milijonov EUR. Osnovni cilj tega ukrepa je podeželskemu prebivalstvu in gospodarstvu omogočiti možnost dostopa do širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij.

Do konca leta 2018 se ta podukrep še ni začel izvajati. V okviru 5. spremembe PRP 2014–2020 je bila pripravljena sprememba z namenom zagotovitve usklajenosti pogojev in določb pri izvajanju podpore širokopasovnemu internetu med Evropskim kmetijskim skladom za razvoj podeželja (EKSRP) in Evropskim skladom za regionalni razvoj (ESRR). Iz naslova prevzetih obveznosti iz prejšnjega programskega obdobja pa je bilo za šest vlog izplačanih 300 tisoč EUR.

V okviru ukrepa **naložbe v razvoj gozdnih območij in izboljšanje sposobnosti gozdov** za preživetje se izvajata dva podukrepa:

- podpora za odpravo škode v gozdovih zaradi gozdnih požarov ter naravnih nesreč in katastrofičnih dogodkov ter
- podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov.

Cilji prvega podukrepa so odprava škode in obnova gozda, poškodovanega v naravni nesreči ter ureditev gozdnih vlak, ki so potrebne za sanacijo gozdov. V celotnem programskem obdobju je za ta namen predvidenih 20,5 milijona EUR. Do zdaj sta bila za ureditev gozdnih vlak in odpravo škode v gozdovih objavljena dva javna razpisa in eno javno naročilo za nakup sadik gozdnega drevja. Na razpisu za odpravo škode in obnovo gozda je bilo odobrenih 285 vlog v skupni vrednosti 692 tisoč EUR, te so bile tudi že izplačane. S tem denarjem so obnovili 992 ha gozda. Do konca leta 2018 so bile odobrene in izplačane tudi štiri vloge za nakup gozdnega drevja v višini 760 tisoč EUR, s čimer so na novo zasadili 707 ha gozda. Na razpisu za ureditev gozdnih vlak je bilo odobrenih in izplačanih 119 vlog v skupni vrednosti 446 tisoč EUR. Zgrajenih je bilo skoraj 104 km gozdnih vlak.

V okviru drugega podukrepa je mogoče kandidirati za naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa ter naložbe v predindustrijsko predelavo lesa. Za ta ukrep je v programskem obdobju 2014–2020 namenjenih 39,0 milijona EUR. Do zdaj sta bila objavljena dva javna razpisa za nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa ter trije razpisi (eden v letu 2018) za naložbe v predindustrijsko predelavo lesa. Za nakup mehanizacije in opreme je bilo odobrenih 342 vlog, za katere je bilo dodeljenih 9,8 milijona EUR. Do konca leta 2018 je bilo za 291 vlog že izplačanih 9,1 milijona EUR. Na razpisih za naložbe v predindustrijsko predelavo lesa je bilo odobrenih 148 vlog v skupni višini 7,4 milijona EUR. Do konca leta 2018 je bilo že zaključenih 36 naložb, za katere je bilo izplačano nekaj več kot 1,6 milijona EUR. Tretji javni razpis, ki je bil objavljen decembra 2018, pa je bil konec leta 2018 še odprt. V okviru tega podukrepa je bil za 7 vlog izplačan tudi 1,3 milijona EUR zaostalih obveznosti iz prejšnjega programskega obdobja.

Cilj ukrepa **ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev** je povečati povezanost in tržno usmerjenost v kmetijskem ter gozdarskem sektorju prek organizirane prodaje in skupnega nastopa na trgu. Za ta ukrep sta v celotnem programskem obdobju na voljo 2,2 milijona EUR. V septembru 2018 je bil objavljen prvi javni razpis v višini 1,5 milijona EUR. Na razpis so prispele tri vloge v skupni višini 500.000 EUR zaprošenih sredstev, vendar odločbe še niso izdane.

Ukrep kmetijsko-okoljska-podnebna plačila je namenjen spodbujanju nadstandardnih zahtev sonaravnih kmetijskih praks, ki so poleg ohranjanja biotske raznovrstnosti in krajine, usmerjenosti v ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje tal, bolj usmerjena v blažitev in prilagajanje kmetovanja podnebnim spremembam. Razdeljen je na dva podukrepa:

- plačila kmetijsko-okoljskih-podnebnih obveznosti (KOPOP),
- podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genetskih virov v kmetijstvu.

Podukrep KOPOP se v tem programskem obdobju izvaja na podlagi 19 vnaprej določenih operacij, v katere se KMG vključi prostovoljno. Operacije vključujejo obvezne in izbirne zahteve ali pa so posamezne operacije samostojne zahteve. Upravičenci lahko izbirajo med vsemi operacijami, pri čemer morajo v okviru posamezne operacije izbrati vse obvezne zahteve, lahko pa izberejo tudi eno ali več izbirnih zahtev.

V celotnem programskem obdobju je za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila namenjenih 203,6 milijona EUR. Do konca leta 2018 je bilo v okviru podukrepa KOPOP izplačanih 111,9 milijona EUR. Samo v letu 2018 je bilo izplačanih 30,0 milijona EUR, pri čemer gre za izplačila obveznosti v okviru kampanje zbirnih vlog 2017 in vračil ter pritožb za obveznosti iz preteklih let. Podprtih je bilo 6.758 kmetijskih gospodarstev, ki so vložila 27.549 zahtevkov za 345.932 ha površin (bruto).

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2018 je 6.811 kmetijskih gospodarstev vložilo 27.042 zahtevkov za 354.796 ha površin. Ocenjuje se, da bo v okviru kampanje zbirnih vlog 2018 za ukrep KOPOP izplačanih okoli 32,0 milijona EUR.

Preglednica 33: Primerjava izvajanja operacij KOPOP v letih 2015–2018

Operacija KOPOP	**2015** (izplačano)		**2016** (izplačano)		**2017** (izplačano)		**2018** (vloge)	
	Število KMG	**Neto površina (ha)**	**Število KMG**	**Neto površina (ha)**	**Število KMG**	**Neto površina (ha)**	**Število KMG**	**Neto površina (ha)**
Poljedelstvo in zelenjadarstvo	2.706	58.867	2.894	62.731	2.885	63.593	2.869	64.184
Hmeljarstvo	34	527	37	590	37	642	37	689
Vodni viri	1.868	34.694	1.965	36.526	1.970	37.104	1.970	37.104
Sadjarstvo	218	937	461	1.973	458	1.999	458	1.999
Vinogradništvo	472	2.948	1.056	5.775	1.083	6.431	1.083	6.431
Posebni traviščni habitati	532	3.226	648	3.641	682	3.816	784	4.724
Traviščni habitati metuljev	186	468	255	582	262	610	262	610
Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov	177	1.063	213	1.636	220	1.661	220	1.705
Steljniki	8	14	8	15	8	15	8	15
Ohranjanje habitatov strmih travnikov	266	350	283	371	283	390	283	393
Grbinasti travniki	6	12	5	6	5	9	5	9
Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri	38	1.061	77	1.915	77	1.974	81	2.073
Planinska paša	113	5.300	122	5.709	124	5.847	131	5.844
Visokodebelni travniški sadovnjaki	591	617	688	719	702	741	701	759
Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje*	613	4.816	760	5.933	753	6.099	754	6.424
Ohranjanje rastlinskih genetskih virov, ki jim grozi genetska erozija	995	9.467	1.354	13.780	1.416	14.752	1.416	15.413
Trajno travinje I	209	1.472	225	1.518	224	1.547	222	1.558
Trajno travinje II	757	5.571	836	5.929	829	5.953	817	6.020
Ohranjanje mejic**	0	0	0	0	98	120	104	134
Pridelava semen materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmet. rastlin	–	–	0	0	2	7	2	7

* Število GVŽ.
** Število kilometrov.
Vir: MKGP

V primerjavi s subvencijskim letom 2017 se število KMG, ki so vložila zahtevke v okviru ukrepa KOPOP, ni pomembno spremenilo, vključene površine pa so se povečale za skoraj tri odstotke. Med operacijami je skoraj polovica KMG (42 %) izvajala operacijo poljedelstvo in zelenjadarstvo, sledita pa operaciji vodni viri (29 %) in ohranjanje rastlinskih genetskih virov, ki jim grozi genetska erozija (21 %). Glede na prejete vloge se je pri vseh operacijah povečala vključenost površin. Najbolj so se povečale površine pri operacijah posebni traviščni habitati (+24 %) in hmeljarstvu, kjer so se prijavljene površine povečale za dobrih 7 %.

Za podukrep podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genetskih virov v kmetijstvu je v celotnem programskem obdobju na voljo 320 tisoč EUR. Do konca leta 2017 so bile ugotovljene potrebe in opredeljene naloge v okviru tega podukrepa, ki se je začel izvajati v letu 2018. Konec leta 2018 je bilo objavljeno prvo javno naročilo: Pregled, inventarizacija in monitoring rastlinskih genskih virov, ki so pomembni za prehrano in kmetijstvo in se ohranjajo na kmetijskih gospodarstvih. Prispela je ena vloga, ki pa je bila še v fazi pregledovanja.

Ukrep **ekološko kmetovanje** se izvaja prek dveh podukrepov, ki vključujeta plačila za preusmeritev v prakse in metode ekološkega kmetovanja ter plačila za izvajanje teh praks in metod. V programskem obdobju 2014–2020 je temu ukrepu namenjenih 65,3 milijona EUR. V dosedanjem obdobju izvajanja ukrepa je bilo izplačanih 35,4 milijona EUR, pri čemer je bilo samo leta 2018 3.417 KMG izplačanih 9,1 milijona EUR. V okviru kampanje zbirnih vlog 2017 je 3.109 ekoloških KMG, ki so obdelovala 39.153 ha KZU, dobilo izplačanih 7,3 milijona EUR, za preusmeritev v ekološko kmetovanje pa je 1.168 KMG, ki so obdelovala 4.716 ha KZU, dobilo izplačan skoraj 1,8 milijona EUR.

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2018 je 3.522 vlagateljev vložilo zahtevke za 46.029 ha površin. V primerjavi s subvencijsko kampanjo 2017 se je število KMG povečalo za dobre 3 %, obseg vključenih površin pa za malo manj kot 5 %. V letu 2019 bo za ta ukrep izplačanih okoli 10 milijonov EUR.

Cilji ukrepa **plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami (OMD)** so ohranitev obdelanosti kmetijskih zemljišč, ohranjanje poseljenosti podeželskih območij in zagotavljanje javnih dobrin na območjih s težjimi pridelovalnimi razmerami. Za ta ukrep je v programskem obdobju 2014–2020 namenjenih 265,9 milijona EUR.

Podobno kot v predhodnem letu so tudi v letu 2018 potekala plačila za OMD za leto 2017 ter del izplačil za subvencijsko kampanjo 2018, do konca maja 2019 pa je bilo skupaj izplačanih nekaj več kot 42 milijonov EUR. Plačila je prejelo 46.596 kmetijskih gospodarstev za 331.674 ha kmetijskih zemljišč. Število KMG, površine in skupna izplačana sredstva so bili podobni kot v subvencijskem letu 2017.

Preglednica 34: Izplačana izravnalna plačila območjem z naravnimi ali drugimi omejitvami po uredbah za leti 2017 in 2018 (subvencijsko leto)

	Uredba za leto 2017 (izplačano do 31.5.2018)			**Uredba za leto 2018** (izplačano do 31.5.2019)		
	KMG	**ha**	**000 EUR**	**KMG**	**ha**	**000 EUR**
Gorska območja	34.233	240.660	32.270,9	34.172	241.094	32.374,7
Območja s posebnimi omejitvami	9.919	74.459	7.240,5	9.843	74.579	7.249,7
Druga	2.591	16.033	2.507,3	2.581	16.001	2.499,0
Skupaj OMD	**46.743**	**331.152**	**42.018,7**	**46.596**	**331.674**	**42.123,4**

Vir: ARSKTRP

Plačila za ukrep **dobrobit živali** spodbujajo rejce k izvajanju nadstandardnih oblik reje živali. Ukrep se je začel izvajati leta 2014 v prašičereji. V letu 2016 se je ukrep razširil na področje govedoreje, z letom 2017 pa še na rejo drobnice. V celotnem programskem obdobju je za ta ukrep namenjenih 32,5 milijona EUR.

Preglednica 35: Izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah za leti 2017 in 2018 (subvencijsko leto)

	Uredba za leto 2017 (izplačano do 31.5. 2018)		**Uredba za leto 2018** (izplačano do 31.5. 2019)	
	KMG	**000 EUR**	**KMG**	**000 EUR**
Prašiči	247	2.039,4	254	2.105,8
Govedo	7.377	4.394,7	7.497	4.537,7
Drobnica	590	102,1	567	105,4
Skupaj	**8.214**	**6.536,1**	**8.318**	**6.748,9**

Vir: ARSKTRP, MKGP

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2018 je zahtevke za dobrobit prašičev oddalo 255 gospodarstev, ki so vložila 880 zahtev. V primerjavi s subvencijskem letom 2017 se število KMG in število vloženih zahtevkov nista pomembno spremenila. Do konca maja 2019 je 254 kmetijskih gospodarstev dobilo izplačan 2,1 milijona EUR.

Pri ukrepu dobrobit živali v govedoreji se mora govedo med 1. aprilom in 15. novembrom pasti najmanj 120 dni, obvezno je zatiranje zajedavcev na podlagi predhodne koprološke analize in vodenje dnevnika paše. Podpora se izplača kot plačilo na GVŽ, ki znaša 53,4 EUR/GVŽ.

V okviru kampanje zbirnih vlog 2017 je 7.466 kmetijskih gospodarstev oddalo vlogo za 83.745 GVŽ, v okviru kampanje zbirnih vlog 2018 pa je 7.592 KMG vložilo zahtevke za 92.311 GVŽ. V primerjavi s subvencijskim letom 2017 se je število KMG povečalo za skoraj dva odstotka, število GVŽ, vključenih v ukrep, pa se je povečalo za 10 %. Do konca maja 2019 je 7.497 KMG dobilo izplačanih 4,5 milijona EUR.

Od leta 2017 lahko v okviru tega ukrepa sodelujejo tudi rejci drobnice. Za pridobitev plačil morajo upravičenci izvajati pašo drobnice, opraviti obvezno zatiranje notranjih zajedavcev na podlagi predhodne koprološke analize in ažurno voditi register drobnice na gospodarstvu. Plačilo, ki se dodeli za najmanj 2 GVŽ, znaša 27,6 EUR/GVŽ. V okviru kampanje zbirnih vlog 2017 se je v operacijo drobnica vključilo 590 KMG, ki so uveljavljala 3.791 GVŽ, v okviru kampanje zbirnih vlog 2018 pa je 577 KMG vložilo zahtevke za 3.980 GVŽ. Do konca maja 2019 je 567 kmetijskih gospodarstev prejelo 105 tisoč EUR.

Cilj ukrepa **sodelovanje** je pospešiti prenos znanja in inovacij iz raziskovalne sfere v kmetijsko prakso. V okviru tega ukrepa se podpirajo raznovrstne oblike sodelovanja, s katerimi bo omogočeno lažje premagovanje gospodarskih, okoljskih in drugih omejitev, povezanih z razdrobljenostjo in nepovezanostjo. Za ta ukrep je v okviru PRP 2014–2020 na voljo 20,1 milijona EUR. Do konca leta 2018 je bilo skupaj odobrenih 3,2 milijona EUR, izplačila pa še niso bila izvedena. Ukrep je razdeljen na štiri podukrepe:

- podpore za pilotne projekte ter za razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij,
- podpore za horizontalno in vertikalno sodelovanje med udeleženci v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov ter za promocijske dejavnosti na lokalni ravni, ki so povezane z razvojem kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov (kratke dobavne verige in lokalni trgi),

- podpore za skupno ukrepanje za blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter za skupne pristope k okoljskim projektom in stalnim okoljskim praksam (okolje in podnebne spremembe) ter,
- podpore za diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom, socialnim vključevanjem, kmetijstvom ter izobraževanjem o okolju in hrani (socialna diverzifikacija).

Za pilotne projekte ter za razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij je v celotnem programskem obdobju namenjenih 8,8 milijona EUR. Podpora je namenjena razvoju novih oziroma izboljšanih proizvodov, praks procesov in tehnologij, prenosu znanj v prakso ter razširjanju rezultatov projekta. Do konca leta 2018 sta bila objavljena dva javna razpisa. Na prvem razpisu je bil za štiri vloge odobren 1,4 milijona EUR, za drugi razpis pa odločbe še niso bile izdane.

Podpora za horizontalno in vertikalno sodelovanje med udeleženci v dobavni verigi je namenjena izvedbi projektov sodelovanja, kmetijskih gospodarstev in posrednikov s ciljem vzpostavitve lokalnega trga ter s tem povezanih promocijskih dejavnosti. Za to so namenjeni 3,8 milijona EUR. Do zdaj je bilo na dveh javnih razpisih za štiri vloge odobrenih 196 tisoč EUR, izplačila pa še niso bila izvedena.

Tretji podukrep prispeva k blažitvi podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter uvaja skupne pristope k okoljskim projektom in stalnim okoljskim praksam. Podpora je namenjena zmanjšanju negativnih vplivov kmetijstva in gozdarstva na okolje, izvajanju skupnih pristopov za varstvo biotske raznovrstnosti, izvajanju okoljsko učinkovite kmetijske politike na vodovarstvenih in drugih varovanih območjih ter zmanjšanju blažitvi ali prilagajanju na podnebne spremembe. V celotnem programskem obdobju je za ta namen načrtovanih 5,6 milijona EUR. Do zdaj sta bila objavljena dva javna razpisa. Na prvem je bilo odobrenih pet EIP-skupin v skupni vrednosti 1,2 milijona EUR, za drugi razpis pa odločbe še niso bile izdane. Do konca leta 2018 še ni bilo izplačil v okviru tega podukrepa.

Cilj podukrepa za diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti v dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom, socialnim vključevanjem, kmetijstvom ter izobraževanjem o okolju in hrani je preučiti možnosti za razvoj dejavnosti na kmetiji, ki se nanašajo na področja izobraževanja ter zdravstvenega, socialnega in invalidskega varstva. Za ta podukrep je v celotnem programskem obdobju namenjen 1,9 milijona EUR. Do zdaj sta bila pri tem podukrepu objavljena dva javna razpisa. Na prvem je bilo za 10 vlog odobrenih 408 tisoč EUR, za drugi javni razpis, ki je bil končan aprila 2019, pa odločbe še niso bile izdane.

Ukrep **LEADER** je postal del širšega pristopa lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost (CLLD), pri čemer poleg Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja sodelujeta tudi Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo ter Evropski sklad za regionalni razvoj. V okviru PRP je za celotno programsko obdobje na voljo dobrih 53 milijonov EUR. V Sloveniji v programskem obdobju 2014–2020 deluje 37 lokalnih akcijskih skupin. Za te so potrjene strategije lokalnega razvoja, ki se bodo izvajale na celotni površini države.

Do konca leta 2018 je bilo za vse podukrepe odobrenih skoraj 28 milijonov EUR, izplačanih pa 4,1 milijona EUR, pri čemer je bilo 402 tisoč EUR izplačanih za pripravo strategij lokalnega razvoja. Skoraj 1,6 milijona EUR je bil izplačan za izvajanje operacij v okviru strategij lokalnega razvoja, pri čemer se 725 tisoč EUR nanaša na izplačilo projektov za prevzete obveznosti iz preteklega programskega obdobja, 2,1 milijona EUR pa sta bila izplačana za tekoče stroške in stroške animacije lokalnih akcijskih skupin. Za podukrep priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja LAS so bili do zdaj izvedeni štirje javni razpisi, na katerih sta bila za 15 operacij odobrena 2,7 milijona EUR, izplačila pa še niso bila izvedena.

Namen **tehnične pomoči** je zagotoviti učinkovito izvajanje programa. V okviru tehnične pomoči se izvajajo razne študije in vrednotenja, zagotavljajo se sredstva za upravljanje PRP in podpirajo aktivnosti Mreže za podeželje. Za vse te aktivnosti je v celotnem programskem obdobju namenjenih 33,3 milijona EUR. Do konca leta 2018 je bilo izplačanih skoraj 13,0 milijon EUR, od tega je bilo v letu 2018 izplačanih 4,0 milijona EUR.

Preglednica 36: Pregled sredstev po aktivnostih tehnične pomoči (000 EUR; do 31. 12. 2018)

Aktivnost	Razpoložljivo	Izplačano skupaj	2018	izplačano/ razpoložljivo (%)
Študije in vrednotenja	4.989,2	1.173,0	282,2	23,5
Upravljanje PRP 2014–2020	24.280,8	11.116,7	3.539,2	45,8
Mreža za podeželje	3.991,4	679,0	199,4	17,0
Skupaj	**33.261,3**	**12.968,6**	**4.020,7**	**39,0**

Vir: MKGP

5.1.4 Drugi programi, sofinancirani s sredstvi EU

Poleg ukrepov prvega in drugega stebra skupne kmetijske politike EU sofinancira tudi nekatere ukrepe na področju veterinarstva, varstva rastlin in nekatere druge splošne projekte (na primer FADN in ERA-NET), ki pa so po obsegu sredstev precej skromnejši.

Evropska komisija ukrepe v veterini sofinancira do 50 %, v nekaterih primerih pa v določenem najvišjem znesku. Izvajajo se na podlagi odobrenega programa za izkoreninjenje, spremljanje in preprečevanje posamezne živalske bolezni.

Na področju zdravstvenega varstva rastlin EU s 75-odstotnim deležem sofinancira ukrepe za preprečevanje vnosa in širjenja ter zatiranje rastlinskih karantenskih škodljivih organizmov.

S sredstvi EU je redno podprto tudi delovanje mreže za zbiranje računovodskih podatkov o dohodkih in poslovanju kmetijskih gospodarstev (FADN – Farm Accountancy Data Network), in sicer v delu, ki se nanaša na vnos, obdelavo in arhiviranje računovodskih podatkov s poročevalskih kmetij. Nadomestila poročevalskim kmetijam za vodenje računovodstva po metodologiji FADN in drugi operativni stroški se financirajo z državnimi sredstvi.

5.2 Drugi ukrepi kmetijske politike

Po vstopu Slovenije v EU se število ukrepov, ki se v celoti financirajo samo iz državnega proračuna, zmanjšuje. Ukrepi, ki dopolnjujejo ukrepe skupne kmetijske politike, se deloma izvajajo v obliki državnih pomoči, ki jih je treba priglasiti Evropski komisiji, deloma pa v obliki pomoči po pravilu *de minimis*, ki je zaradi omejene višine na upravičenca dovoljena brez posebnih dodatnih omejitev. Po trenutno veljavnih predpisih EU višina pomoči *de minimis* ne sme presegati 15.000 EUR na upravičenca v katerem koli obdobju treh proračunskih let, hkrati pa skupna pomoč *de minimis* na državni ravni ne sme presegati 1 % vrednosti letne proizvodnje. To velja tudi za splošne ukrepe, ki ne ogrožajo enotnega trga oziroma ne izkrivljajo konkurence.

V okviru državnih pomoči MKGP redno **sofinancira zavarovalne premije** za zavarovanje posevkov, nasadov in plodov pred nevarnostjo toče, požara, udara strele, pozebe, poplave in viharja ter zavarovanje živali pred nevarnostjo pogina, zakola ali usmrtitve zaradi bolezni. Namen ukrepa je zmanjšati tveganje v kmetijski proizvodnji s povečanjem obsega zavarovanja. Do sofinanciranja zavarovalnih premij za zavarovanje primarne kmetijske proizvodnje so upravičena KMG, ki se ukvarjajo s proizvodnjo kmetijskih in ribiških proizvodov. V letu 2018 je višina sofinanciranja za živali znašala 20 % obračunane zavarovalne premije.

Za posevke, nasade in plodove je višina sofinanciranja znašala 40 % obračunane zavarovalne premije, razen za sadje, grozdje in hmelj, za katere je višina sofinanciranja znašala 50 %. Za sofinanciranje zavarovalnih premij lahko kmetijsko gospodarstvo uveljavlja tudi druge državne pomoči (npr. sofinanciranje iz občinskih sredstev), ki pa skupaj ne smejo presegati 65 % upravičenih stroškov zavarovalne premije. V imenu upravičencev sofinancirani del premije uveljavljajo zavarovalnice.

Preglednica 37: Izplačana proračunska sredstva za sofinanciranje zavarovalnih premij, zavarovana kmetijska zemljišča in število zavarovanih živali; 2013–2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Izplačana sredstva (000 EUR)	**4.670**	**4.097**	**1.918**	**1.408**	**2.245**	**4.444**
Zavarovane površine, skupaj (ha)	**42.681**	**38.343**	**41.486**	**36.762**	**45.448**	**50.958**
Sadje (intenzivni nasadi)	1.255	1.107	976	1.328	1.120	1.363
Hmelj	775	996	1.051	1.249	1.347	1.398
Vinogradi	1.675	1.658	1.406	3.031	3.407	3.367
Žito	29.459	25.792	31.482	24.032	31.706	36.536
Druge rastline	9.517	8.790	6.571	7.122	7.868	8.293
Število zavarovanih živali, skupaj*	56.584	84.834	90.470	75.431	75.074	**71.558**
Govedo	33.641	33.904	34.140	22.261	30.814	30.197
Prašiči	19.561	45.365	52.762	50.444	41.723	38.949
Konji, osli	1.574	3.898	2.051	1.093	1.012	881
Drobnica (ovce, koze)	1.808	1.667	1.517	1.633	1.525	1.531

***** Brez perutnine in rib.
Vir: MKGP

Podobno kot v preteklih letih so se tudi v letu 2018 izvajali ukrepi pomoči ob nepredvidljivih dogodkih. Mednje spadajo pomoč KMG, prizadetim zaradi požara, strele, smrti, invalidnosti, nesposobnosti za delo ipd. ter občasni izredni ukrepi pomoči. V letu 2018 sta bili izplačani dve izredni obliki pomoči, in sicer za sanacijo posledic naravnih nesreč pozebe in suše, ki sta v letu 2017 prizadeli kmetijsko proizvodnjo.

Na podlagi Zakona o ukrepih za odpravo posledic pozebe v kmetijski proizvodnji med 21. in 22. aprilom 2017 (Uradni list RS, št. 40/17) in končne ocene škode na kmetijskih pridelkih, ki znaša 46.837.601 EUR, je MKGP v letu 2018 pripravilo in objavilo Program odprave posledic pozebe v sadjarstvu in vinogradništvu v letu 2017. Vlada RS je za izvedbo tega programa iz proračunske rezerve za leto 2018 zagotovila državno pomoč do 7.000.000 EUR. Sredstva, namenjena izpadu dohodka zaradi popolnega ali delnega uničenja primarne kmetijske proizvodnje v sadjarstvu in vinogradništvu, so bila odobrena 1.296 upravičencem. Skupaj so prejeli državno pomoč v višini 5.770.248 EUR, in sicer za obnovo 2.507,43 ha sadovnjakov (5.485.477 EUR) in 1.101,84 ha vinogradov (295.735 EUR).

Na podlagi Zakona o odpravi posledic naravnih nesreč (Uradni list RS, št. 114/05, 90/07, 102/07, 40/12 – ZUJF in 17/14) in končne ocene, ki znaša 65.287.243 EUR, je MKGP v letu 2018 pripravilo in objavilo Program odprave posledic škode v kmetijstvu zaradi suše leta 2017. Vlada RS je za izvedbo tega programa iz proračunske rezerve za leto 2018 zagotovila državno pomoč v višini do 7.042.938 EUR. Sredstva, namenjena izpadu dohodka zaradi popolnega ali delnega uničenja primarne kmetijske proizvodnje, pri čemer se je izplačalo pomoč za tiste kmetijske pridelke, katerih kmetijska proizvodnja je bila za več kot 30 % manjša od običajne, so bila odobrena 11.104 upravičencem. Skupaj so prejeli državno pomoč v višini 6.895.854 EUR, in sicer za obnovo 48.275 ha žit in poljščin, 891 ha zelenjadnic, 763 ha sadovnjakov, 88.757 ha travinja, 1.018 ha hmelja in 1.680 ha vinogradov.

Med redne državne ukrepe spada ***podpora promocijskim in tržnim dejavnostim***, pri čemer se sredstva namenjajo vinogradniško-vinarskemu sektorju kot dopolnilo k ukrepom skupne

kmetijske politike na trgu vina (sodelovanje na sejmih, tržne raziskave, svetovalne dejavnosti, izobraževanje vinarjev) ter za izvajanje raznih drugih projektov informiranja in promocije kmetijskih in živilskih proizvodov doma in v tujini ter za spodbujanje tržnega združevanja primarnih proizvajalcev določenih proizvodov (ekološki proizvodi, hmelj, pitani prašiči, sveže sadje in zelenjava).

Sredstva državnega proračuna se redno namenjajo tudi za ***zemljiške operacije*** oziroma za upravljanje in investicijsko vzdrževanje državnih namakalnih sistemov ter osuševalnih sistemov. Redno vzdrževanje teh sistemov pa se v celoti financira iz prispevkov uporabnikov prek odmere nadomestila za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja. V okviru domačih sredstev se krijejo tudi ukrepi kmetijske zemljiške politike. Trenutno so sredstva namenjena za ukrep odpravljanje zaraščanja kmetijskih zemljišč in za sanacijo nedokončanih komasacij. Ukrepi izgradnja in tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom ter komasacije in agromelioracije na komasacijskih območjih, pa so podprti v okviru PRP.

Redno se izvajajo tudi številne ***splošne storitve za kmetijstvo***, med katere spadajo predvsem aktivnosti javnih služb in zavodov, strokovne in svetovalne naloge, izobraževanje in raziskovanje, nadzor kakovosti, spremljanje stanja in preventivni ukrepi na področju zdravstvenega varstva rastlin in živali ipd. Obseg dela in vsebine se določajo pretežno na podlagi sprejetih letnih programov dela, financirajo pa se skoraj v celoti z domačimi sredstvi.

6 EKOLOŠKO KMETOVANJE

V letu 2018 je bilo v ekološko kontrolo vključenih 3.741 kmetij s 47.848 ha kmetijskih zemljišč v uporabi. Od teh je 3.320 kmetijskih gospodarstev že končalo preusmeritveno obdobje, ki traja najmanj 24 mesecev od prve prijave v kontrolo, in pridobilo ekološki certifikat. V letu 2018 je bilo v kontrolo vključenih tudi 433 predelovalnih obratov (16 obratov javne prehrane).

Preglednica 38: Število ekoloških kmetij in površina zemljišč v kontroli ekološkega kmetovanja; 2013–2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Število ekoloških kmetij v kontroli, skupaj	**3.049**	**3.298**	**3.417**	**3.518**	**3.635**	**3.741**	**102,9**
Število ekoloških kmetij s certifikatom	2.232	2.537	2.699	2.933	3.190	3.320	104,1
Število ekoloških kmetij v preusmeritvi	817	761	718	585	445	421	94,6
Delež od vseh kmetij (%)	**4,2**	**4,6**	**4,7**	**5,0**	**5,2**	**5,4**	**103,8**
Ekološko obdelane površine v kontroli, skupaj (ha)	**38.664**	**41.237**	**42.188**	**43.579**	**46.222**	**47.848**	**103,5**
Ekološko obdelane površine, kmetije s certifikatom	30.041	33.536	32.488	36.353	40.349	41.669	103,3
Ekološko obdelane površine, kmetije v preusmeritvi	8.624	7.701	9.700	7.226	5.874	6.179	105,2
Delež od vse KZU (%)	**8,1**	**8,6**	**8,8**	**9,1**	**9,6**	**10,0**	**104,2**

Vir: SURS (MKGP)

Število KMG z ekološkim kmetovanjem je bilo v letu 2018 za 2,9 % večje kot leta 2017. Skupno število KMG v sistemu nadzora tako zajema 5,4 % vseh KMG v Sloveniji.

Kmetijska zemljišča v uporabi z ekološko pridelavo v sistemu nadzora so se v letu 2018 glede na leto 2017 znova povečala, in to za 3,5 %, obsegala so 10 % vseh KZU.

Preglednica 39: Obseg površin, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2013–2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Ekološko obdelane površine v kontroli, skupaj (ha)							
Njive in vrtovi	4.383,5	4.731,7	5.359,1	5.700,5	5.942,3	6.270,0	105,5
od tega zelenjadnice, melone in jagode	232,6	214,4	281,0	267,0	227,1	245,2	108,0
Trajni travniki in pašniki	32.527,1	34.595,8	34.653,3	35.494,2	37.606,7	38.700,5	102,9
Sadovnjaki	1.144,3	1.260,1	1.466,1	1.608,0	1.869,7	1.962,1	104,9
Vinogradi	401,3	421,8	495,2	536,1	561,1	657,0	117,1
Oljčniki	208,3	226,2	214,1	240,1	242,6	258,7	106,6
Drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,0	1,7	0,8	0,0	0,0	0,0	
- Ekološko obdelane površine, kmetije s certifikatom							
Njive in vrtovi	3.257,0	3.817,7	3.893,7	4.374,6	5.076,4	5.415,9	106,7
od tega zelenjadnice, melone in jagode	176,0	169,8	224,5	229,4	195,5	217,6	111,3
Trajni travniki in pašniki	25.610,6	28.437,1	27.183,1	30.284,1	33.405,1	34.052,4	101,9
Sadovnjaki	848,9	926,8	989,1	1.166,4	1.337,5	1.520,7	113,7
Vinogradi	248,2	261,2	272,2	342,4	337,9	462,2	136,8
Oljčniki	75,8	92,0	149,9	185,1	191,9	217,6	113,4
Drevesnice, trsnice in matičnjaki	–	1,7	0,2	0,0	0,0	0,0	
- Ekološko obdelane površine, kmetije v preusmeritvi							
Njive in vrtovi	1.126,5	913,9	1.465,4	1.325,9	865,9	854,1	98,6
od tega zelenjadnice, melone in jagode	56,6	44,7	56,6	37,6	31,6	27,6	87,5
Trajni travniki in pašniki	6.916,5	6.158,8	7.470,2	5.210,1	4.201,6	4.648,0	110,6
Sadovnjaki	295,4	333,3	477,0	441,6	532,3	441,4	82,9
Vinogradi	153,1	160,6	222,9	193,7	223,2	194,9	87,3
Oljčniki	132,5	134,2	64,2	55,0	50,7	41,0	81,0
Drevesnice, trsnice in matičnjaki	–	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	

Vir: SURS (MKGP)

Največje deleže kmetijskih zemljišč v uporabi z ekološko pridelavo v kontroli so tudi v letu 2018 zajemali travinje (83,3 %), poljščine na njivah (10,0 %), sadovnjaki (4,1 %) in vinogradi (1,2 %). Oljčniki in vrtnine so zavzemali manj kot 1 % skupne površine zemljišč z ekološkim kmetovanjem. Pri površinah, ki so vključene v kontrolo, največji delež z 38.700 ha zajemajo trajno travinje in pašniki, kar je za 2,9 % več kot v letu 2017. Sledijo njive in vrtovi, ki zajemajo 6.270 ha oziroma 5,5 % več glede na leto 2017. Glede na predhodno leto so se najbolj povečale površine vinogradov, in sicer za 17,1 %, na 657 ha. Površine zelenjadnic (skupaj z melonami in jagodami) so se glede na predhodno leto povečale za 8,0 %, na 245,2 ha.

Obseg površin, ki so v preusmeritvi v ekološko kmetovanje, se je v letu 2018 povečal (5,2 %). K temu je najbolj prispevalo povečanje površin trajnega travinja in pašnikov (10,6 %), pri ostalih vrstah rabe zemljišč pa se je površina zmanjšala. Površina oljčnikov se je zmanjšala za 19,0 %, sadovnjakov za 17,1 % in vinogradov za 12,7 %. Površina njiv in vrtov se glede na predhodno leto ni pomembneje spremenila (manjša za dober odstotek), pri čemer se je zmanjšala površina zelenjadnic (skupaj z melonami in jagodami), in sicer za 12,5 %.

Preglednica 40: Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2013–2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Žita za zrnje, od tega:	2.942,8	3.929,3	3.386,4	4.725,2	4.848,9	5.492,4	113,3
pšenica in pira	614,0	1.314,5	1.205,1	1.460,5	1.676,2	1.602,3	95,6
ječmen	427,6	561,3	460,7	865,6	744,2	815,1	109,5
oves	413,6	396,2	446,8	358,4	514,6	653,9	127,1
koruza za zrnje	586,1	1.005,5	544,2	1.264,4	867,7	1.048,2	120,8
Stročnice za suho zrnje	-	38,1	73,6	105,6	201,3	114,6	56,9
Korenovke in gomoljnice	1.184,8	1.579,1	1.611,3	1.622,2	1.767,9	1.823,6	103,1
od tega krompir	1.069,5	1.402,2	1.392,6	1.471,1	1.566,5	1.547,2	98,8
Industrijske rastline	124,7	155,8	216,5	88,3	426,7	334,6	78,4
od tega oljnice	86,6	130,3	182,1	76,4	382,2	266,6	69,7
Zelena krma z njiv, od tega:	6.300,9	10.857,1	9.356,7	12.124,0	14.297,7	19.616,4	137,2
silažna koruza	201,5	514,2	954,7	1.155,8	2.307,5	2.811,1	121,8
začasno travinje na njivah	1.367,4	1.892,3	2.275,8	4.059,3	4.355,5	4.823,1	110,7
Zelenjadnice, melone in jagode	1.232,9	1.437,7	1.600,9	1.770,5	1.515,9	1.834,2	121,0
Gojene gobe	5,9	7,7	5,6	20,5	0,1	0,1	87,5
Sadje	1.817,2	1.845,3	2.744,5	1.937,2	895,4	5.028,8	561,7
Oljke	210,1	175,9	340,1	417,9	423,1	552,4	130,6
Grozdje	816,0	964,0	1.208,0	1.017,4	1.312,3	1.505,0	114,7
Seno s trajnih travinj	64.210,8	75.477,0	48.571,7	50.936,5	50.483,5	59.332,5	117,5

Vir: SURS (MKGP)

Med ekološkimi rastlinskimi pridelki količinsko prevladujeta seno s trajnih travnikov (59 tisoč ton) in zelena krma z njiv (20 tisoč ton). Znotraj ekološko pridelanih žit prevladujejo pšenica in pira ter koruza za zrnje. Glede na predhodno leto se je pridelava najbolj povečala pri sadju, kar pa je predvsem posledica pozebe v prejšnjem letu.

Stalež živali na kmetijah, ki so v sistemu nadzora ekološkega kmetovanja, se je do leta 2017 večinoma povečeval, v letu 2018 pa se je povečalo le število govedi in čebeljih družin, število drugih vrst živali pa se je zmanjšalo. Po številu živali je na prvem mestu perutnina, na drugem drobnica in na tretjem govedo.

V ekološki ponudbi so najbolj razširjeni mlečni in mesni izdelki, sadni sokovi, mlevski izdelki, kis, jajca, jabolka, olja itd. V letu 2018 je bilo v ekološki kontroli pridelanih skoraj 11 milijonov konzumnih ekoloških jajc, kar je za četrtino več kot v letu 2017.

Preglednica 41: Število živali, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja; 2013–2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Govedo	25.168	27.359	30.592	33.397	35.095	35.751	101,9
Prašiči	2.798	3.135	3.345	3.648	3.793	3.203	84,4
Ovce	34.234	35.790	35.193	35.841	36.981	35.071	94,8
Koze	5.867	6.448	6.461	6.857	7.049	6.856	97,3
Perutnina	54.757	71.537	71.618	101.340	104.940	93.145	88,8
Kopitarji	3.544	3.846	3.878	4.093	4.089	4.054	99,1
Kunci	1.436	1.694	1.598	1.849	1.640	1.317	80,3
Čebele (število panjev)	1.803	1.631	1.400	1.814	2.182	2.863	131,2
Ostalo (divjad)	1.737	1.896	1.973	1.984	2.092	2.271	108,6

Vir: SURS (MKGP)

Število KMG z ekološkim kmetovanjem v Sloveniji počasi narašča, vendar dinamika rasti ekološke pridelave ni zadovoljiva kljub finančnim podporam za ustanavljanje skupin proizvajalcev ter promocijo in trženje ter kljub podporam v obliki izravnalnih plačil na hektar za različno pridelavo kultur. Tudi struktura ekološke pridelave ne ustreza povpraševanju, saj je to največje pri svežih vrtninah, sadju in nemesnih predelanih živilih (mlevski in mlečni izdelki), v pridelavi pa prevladuje živinoreja oziroma travinje. Zato se še vedno kaže nujna potreba po ukrepih za povečanje količin ekoloških pridelkov in po organiziranem nastopanju na trgu, potrebni pa so tudi drugi ukrepi za celovit razvoj sektorja ekološkega kmetijstva in ekoloških živil.

Preglednica 42: Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah (t); 2013–2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Meso - SKUPAJ	177,3	200,1	151,6	323,9	326,7	410,2	125,6
Goveje meso	156,5	177,4	128,1	260,2	275,1	350,1	127,2
Prašičje meso	10,6	5,1	9,9	5,5	21,0	25,0	119,0
Ovčje meso	3,0	1,9	3,3	1,9	3,3	2,0	59,5
Kozje meso	1,3	0,1	0,5	0,4	0,3	0,1	42,9
Perutninsko meso	12,7	13,6	2,0	38,2	25,5	32,8	128,6
Meso kopitarjev	4,7	1,7	1,2	1,1	1,4	0,0	0,0
Drugo meso	0,2	0,4	6,7	16,7	0,1	0,3	337,5
Prireja mleka - SKUPAJ	5.395,0	5.626,4	6.036,2	7.127,8	6.050,9	7.186,7	118,8
Kravje mleko	5.122,4	5.416,2	5.832,0	6.864,4	5.714,1	6.867,6	120,2
Ovčje mleko	128,3	104,4	85,6	124,4	178,1	180,7	101,5
Kozje mleko	144,4	105,8	118,6	139,0	158,8	138,5	87,2
Med	45,0	20,3	21,8	21,2	31,3	44,2	141,3
Konzumna jajca (število)	4.137.950	4.641.164	6.313.978	6.935.642	8.657.164	10.868.595	125,5

Vir: SURS (MKGP)

Največje težave so na področju organiziranosti in povezovanja pridelovalcev, v premajhnem obsegu pridelave in predelave, zlasti sadja in zelenjave, ter na področju izobraževanja in svetovanja. Možnosti za nadaljnji razvoj so še precejšnje. Rezerve so na področju trženja, še posebej sadja in zelenjave. Povpraševanje po slovenskih ekoloških proizvodih narašča tudi v vzgojno-izobraževalnih zavodih, saj se čedalje več vrtcev odloča, da bo otrokom ponudilo ekološki zajtrk, malico ali kosilo. Tudi Zakon o javnih naročilih omogoča, da naročniki pri naročanju živil v javnih ustanovah (vrtci, šole) lahko dajejo prednost ekološkim in lokalno pridelanim živilom.

7 GOSPODARJENJE S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI

7.1 Obseg kmetijskih zemljišč ter površine z naravnimi in drugimi omejitvami rabe

7.1.1 Obseg kmetijskih zemljišč

Evidenca dejanske rabe kmetijskih zemljišč

MKGP vodi evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč. Podatki se primarno zajemajo na podlagi ortofoto ločljivosti 0,5 × 0,5 m ter tudi na podlagi drugih virov (arhivski ortofoto posnetki, LIDAR in drugi razpoložljivi prostorski podatki). Zajem podatkov se izvaja digitalno v merilu 1 : 1000. Evidenca dejanske rabe v letu 2018 obsega v celoti obnovljene podatke za območje Slovenije, in sicer na podlagi ortofota iz let 2018 (44,3 %), 2017 (33,2 %) in 2016 (22,5 %). Metodologija zajema podatkov v evidenci dejanske rabe se je po letu 2005 nekoliko spremenila zaradi uvedbe grafičnih enot rabe kmetijskih gospodarstev (GERK). Za kontrolo vpisanih GERK je bila v letu 2010 potrebna še natančnejša razmejitev med kmetijskimi in nekmetijskimi površinami, kar je znova pomenilo spremembo metodologije zajema podatkov. Na spremembo podatkov v evidenci dejanske rabe vplivajo tudi vloge strank, kontrole površin na kraju samem Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP) ter terenske kontrole neskladij GERK z evidenco dejanske rabe MKGP.

Po evidenci dejanske rabe kmetijskih zemljišč je v Sloveniji največ travniških površin. Trajni travniki, skupaj z barjanskimi travniki in kmetijskimi zemljišči, poraslimi z gozdnim drevjem, so v letu 2018 zavzemali 54,1 % vseh kmetijskih zemljišč. Sledijo njive (26,7 %), ekstenzivni sadovnjaki (4,2 %), vinogradi (2,7 %) in intenzivni sadovnjaki (0,6 %), preostalih kmetijskih zemljišč v uporabi pa je zelo malo (manj kot 1 %).

Preglednica 43: Evidenca dejanske rabe kmetijskih zemljišč; 2006 in 2017–2018

Šifra	Raba	Površina (ha)			Indeks	Indeks	Struktura (%)		
		2006	2017	2018	2018/06	2018/17	2006	2017	2018
1100	Njiva	181.336	181.854	179.502	99,0	98,7	27,5	26,9	26,7
1160	Hmeljišče	2.077	1.833	1.858	89,5	101,4	0,3	0,3	0,3
1180	Trajne rastline na njivskih površinah	309	393	359	116,2	91,4	0,0	0,1	0,1
1190	Rastlinjak	105	151	167	159,1	110,6	0,0	0,0	0,0
1211	Vinograd	22.278	18.681	18.309	82,2	98,0	3,4	2,8	2,7
1212	Matičnjak	37	46	46	124,3	100,0	0,0	0,0	0,0
1221	Intenzivni sadovnjak	4.793	4.066	4.320	90,1	106,3	0,7	0,6	0,6
1222	Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjak	20.688	28.275	28.430	137,4	100,6	3,1	4,2	4,2
1230	Oljčnik	1.618	2.332	2.368	146,4	101,5	0,2	0,3	0,4
1240	Ostali trajni nasadi	329	477	464	141,0	97,3	0,0	0,1	0,1
1300	Trajni travnik	369.662	349.883	347.659	94,1	99,4	56,1	51,8	51,6
1321	Barjanski travnik	6.458	5.738	5.586	86,5	97,4	1,0	0,9	0,8
1800	Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	7.317	11.010	10.688	146,1	97,1	1,1	1,6	1,6
	Kmetijska zemljišča v uporabi skupaj	**617.007**	**604.739**	**599.756**	**97,2**	**99,2**	**93,7**	**89,5**	**89,1**
1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	21.594	24.532	25.612	118,6	104,4	3,3	3,6	3,8
1420	Plantaža gozdnega drevja	317	259	271	85,5	104,6	0,0	0,0	0,0
1500	Drevesa in grmičevje	18.648	35.317	35.543	190,6	100,6	2,8	5,2	5,3
1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče	1.107	11.099	12.248	1106,4	110,4	0,2	1,6	1,8
	Kmetijska zemljišča skupaj	**658.673**	**675.946**	**673.430**	**102,2**	**99,6**	**100**	**100**	**100**

Vir: MKGP

Biološko pestri habitati, ki jih določa vrsta dejanske rabe »drevesa in grmičevje« (mejice, skupine dreves in grmičevja, obvodna zarast) zajemajo 5,3 % vseh kmetijskih površin. Zaradi

neskladij med evidenco dejanske rabe in evidencami Zavoda RS za gozdove je bila vrsta dejanske rabe »drevesa in grmičevje« v letih 2010–2015 pogosto uvrščena pod gozd. V letu 2015 se je prvi cikel usklajevanja z ZGS, ki je zajel celotno območje RS, zaključil. Od leta 2016 se delež teh površin ne povečuje več zaradi usklajevanja podatkov z ZGS. Trend zaraščanja kmetijskih zemljišč se po podatkih iz evidence dejanske rabe v 2018 nekoliko zvišuje. Predpostavlja se, da je poleg znanih vzrokov za opuščanje obdelanosti kmetijskih zemljišč (nezainteresiranost, slaba starostna struktura kmetovalcev, otežena kmetijska pridelava zaradi strmin ali naravnih omejitev), dodaten vzrok tudi v nekoliko generaliziranem zajemu na širših območjih opuščanja kmetovanja.

Struktura rabe kmetijskih zemljišč se v letu 2018 v primerjavi z evidenco dejanske rabe iz leta 2006 ni pomembneje spremenila. Skupna površina kmetijskih zemljišč je v primerjavi z letom 2006 malce večja (za 14.757 ha), a je treba pri tem podatku upoštevati spreminjanje metodologije zajema. Zaznati pa je mogoče trend upadanja kmetijskih zemljišč v uporabi, kar dokazuje tudi jasno izražen trend povečevanja deleža kmetijskih zemljišč v zaraščanju. V letu 2018 so kmetijska zemljišča v zaraščanju ter vrsta dejanske rabe »drevesa in grmičevje« skupaj zajemali skoraj desetino (9,1 %) vseh kmetijskih zemljišč v Sloveniji. Med pomembnejšimi vrstami kmetijske rabe se je leta 2018 glede na leto 2006 najbolj povečala površina rastlinjakov, oljčnikov, ostalih trajnih nasadov in ekstenzivnih (travniških) sadovnjakov. Čeprav je bilo leta 2018 skupno le 167 ha rastlinjakov, se trend naraščanja površin rastlinjakov nadaljuje.

Povečanje površin ekstenzivnih sadovnjakov oziroma zmanjšanje površin trajnih travnikov v tem obdobju lahko pojasnimo s spremenjeno metodologijo zajema omenjenih vrst rab dejanske rabe (natančnejše izločanje manjših površin ekstenzivnih sadovnjakov). Površina oljčnikov v Sloveniji od leta 2006 še vedno rahlo narašča, glede na leto 2017 pa se je nekoliko povečala tudi površina intenzivnih sadovnjakov. V letu 2015 smo prvič zaznali rahlo povečanje površine hmeljišč, ki pa kljub naraščajočemu trendu v letu 2018 še ni doseglo obsega iz leta 2006. Leta 2018 sta se nadaljevala upad vinogradov in trend upadanja njivskih površin.

Od leta 2006 do leta 2018 je zaradi sprememb v metodologiji močno narasla tudi površina neobdelanih kmetijskih zemljišč. Te površine so deloma posledica krčitve gozda v kmetijske namene, gradnje plinovodov, agromelioracij ipd., pri čemer v času posnetka še ni vzpostavljena kmetijska raba. Pri teh zemljiščih gre večinoma za travinje, ki v času posnetka še ni obdelano (pokošeno oziroma popaseno), in za površine, na katerih se kmetovanje dejansko opušča.

Identifikacijski sistem kmetijskih zemljišč – bloki in grafične enote rabe kmetijskih gospodarstev (GERK)

Tudi podatki evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki jo vodi MKGP, so podlaga za vpis GERK in blokov. Leta 2015 je bil za izvajanje skupne kmetijske politike prvič uporabljen blok za referenčno parcelo identifikacijskega sistema za zemljišča. Kmetijska gospodarstva še naprej prijavljajo površine kot GERK, ki od leta 2006 zajemajo referenčne parcele za potrebe dodeljevanja podpor v kmetijstvu, po prijavi pa se soležni GERK združijo v blok. Prednosti bloka so, da s tem postanejo upravičene tudi manjše površine različnih vrst rabe in ozki pasovi travinja, ki potekajo ob njivah. GERK so še naprej zelo pomembni zaradi natančne določitve vrste rabe zemljišča, kar je pomembno za pravilno izvedbo skupne kmetijske politike. GERK so vrisani na ortofoto posnetke po mejah dejanske rabe zemljišča in mejah uporabe tega zemljišča. Izločene morajo biti vse površine z neupravičeno vrsto rabe (zelenice okoli hiš, zaraščene površine, pozidana zemljišča itd.).

Leta 2018 je bilo v register kmetijskih gospodarstev prijavljenih 490.533 ha GERK, od tega 490.368 ha kmetijskih zemljišč v uporabi. V primerjavi z letom 2006 so se skupne prijavljene površine kmetijskih zemljišč v uporabi povečale za 9.202 ha ali za 1,9 %, v primerjavi z letom 2017 pa za 4.459 ha ali za 0,9 %.

Leta 2017 je bilo v šifrantu vrst rabe GERK uvedenih nekaj sprememb. Dodani sta bili vrsti rabe GERK začasno travinje in površine za ukrep odprave zaraščanja. Začasno travinje je orno zemljišče z namenom kontroliranega spremljanja pretvorbe rabe zemljišča v trajno travinje. Za ukrep odprave zaraščanja pa so uvedeni GERK, ki ne predstavljajo upravičenega zemljišča, za katere pa je odprava zaraščanja obveza, da se vzpostavi v upravičeno kmetijsko zemljišče.

Preglednica 44: Evidenca GERK; 2006 in 2017–2018

Šifra	Raba	Površina (ha)			Indeks	Indeks	Struktura (%)		
		2006	2017	2018	2018/06	2018/17	2006	2017	2018
1100	Njiva	172.507	169.582	170.288	98,7	100,4	35,4	34,9	34,7
1131	Začasno travinje		1.572	2.500			–	0,3	0,5
1150	Njiva za rejo polžev		16	15		93,8	–	0,0	0,0
1160	Hmeljišče	1.902	1.589	1.660	87,3	104,5	0,4	0,3	0,3
1161	Hmeljišče v premeni		223	176		78,9	–	0,1	0,0
1170	Jagode na njivi		101	115		113,9	–	0,0	0,0
1180	Trajne rastline na njivskih površinah	270	431	412	152,6	95,6	0,1	0,1	0,1
1181	Trajne rastline na njivskih površinah, na katerih pridelava ni v tleh		8	7		87,5	–	0,0	0,0
1190	Rastlinjak	60	98	110	183,3	112,2	0,0	0,0	0,0
1191	Rastlinjak, v katerem pridelava ni v tleh		27	28		103,7	–	0,0	0,0
1192	Rastlinjak s sadnimi rastlinami		10	10		100,0	–	0,0	0,0
1211	Vinograd	15.432	15.416	15.784	102,3	102,4	3,2	3,2	3,2
1212	Matičnjak		46	49		106,5	–	0,0	0,0
1221	Intenzivni sadovnjak	4.132	4.055	4.192	101,5	103,4	0,8	0,8	0,9
1222	Ekstenzivni oz. travniški sadovnjak	5.738	8.101	8.369	145,9	103,3	1,2	1,7	1,7
1230	Oljčnik	554	1.269	1.336	241,2	105,3	0,1	0,3	0,3
1240	Ostali trajni nasadi	415	461	460	110,8	99,8	0,1	0,1	0,1
1300	Trajni travnik	275.779	267.095	267.828	97,1	100,3	56,6	55,0	54,6
1320	Travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi		15.506	16.321		105,3	–	3,2	3,3
1321	Barjanski travnik	4.091			0,0		0,8		
1610	Kmetijsko zemljišče v pripravi		303	708		233,7	–	0,1	0,1
1800	Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	286			0,0		0,1		
	Kmetijska zemljišča v uporabi	**481.166**	**485.909**	**490.368**	**101,9**	**100,9**	**98,8**	**100,0**	**100,0**
1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	3.093			0,0		0,6		
1411	Površine za ukrep odprava zaraščanja		53	65		122,6	–	0,0	0,0
1420	Plantaža gozdnega drevja	336	85	100	29,8	117,7	0,1	0,0	0,0
1500	Drevesa in grmičevje	2.187			0,0		0,4		
1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče	423			0,0		0,1		
	Kmetijska zemljišča skupaj	**487.205**	**486.047**	**490.533**	**100,7**	**100,9**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Vir: MKGP

7.1.2 Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, zavarovana območja in vodovarstvena območja

Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost

V Sloveniji so območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD) določena na podlagi uredbe EU in potrjena s PRP 2014–2020. Glede na merila, ki se uporabljajo za določitev teh območij, se delijo v tri skupine, in sicer gorska območja (GO), druga OMD (DO) in območja s posebnimi omejitvami (PO).

Leta 2018 je skupna površina KZU v OMD znašala 451.706 ha. Površine, ki so jih kmetovalci prijavili kot GERK v OMD, so znašale 358.160 ha in so pokrivale 79,3 % vseh površin KZU v OMD. Zemljišča, ki niso bila evidentirana kot GERK KZU v OMD, niso dobila podpore za OMD.

Preglednica 45: Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost

	Skupaj	Gorska	Druga	Posebne omejitve	SKUPAJ OMD
Skupna površina		1.467.573	81.196	202.482	1.751.251
KZU – dejanska raba	**599.756**	333.527	21.152	97.027	451.706
GERK KZU	**486.891**	262.372	16.969	78.819	358.160

Vir: MKGP

Slika 37: Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD)

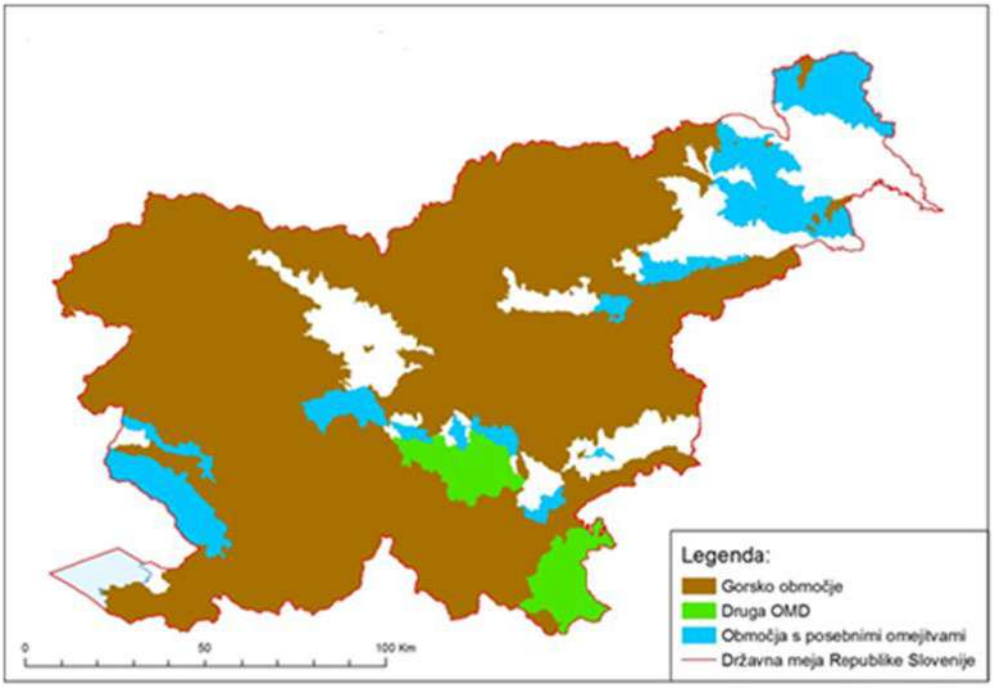

Vir: MKGP

Natura 2000

Natura 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, ki so jih določile države članice EU. Njen glavni cilj je ohraniti biotsko raznovrstnost za prihodnje rodove. EU je omrežje Natura 2000 uvedla kot enega izmed pomembnih delov izvajanja direktive o ohranjanju habitatne in direktive o pticah. Direktivi podpirata trajnostni razvoj, ki lahko zadovoljuje potrebe sedanjih rodov, hkrati pa ne škoduje potrebam prihodnjih. V omrežje Natura 2000 je v Sloveniji vključenih malo manj kot 38 % celotnega ozemlja.

Preglednica 46: Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih Natura 2000

	Skupaj	Natura 2000
Skupna površina		768.448
KZU – dejanska raba	**599.756**	148.879
GERK KZU	**486.891**	114.361

Vir: MKGP

Leta 2018 je skupna površina KZU na območjih Natura 2000 znašala 148.879 ha, v registru kmetijskih gospodarstev pa je bilo na teh območjih vpisanih 114.361 ha GERK KZU. Površine, ki jih kmetovalci prijavljajo kot GERK na območjih Natura 2000, pokrivajo 76,8 % skupne površine KZU na teh območjih.

Slika 38: Območje Natura 2000

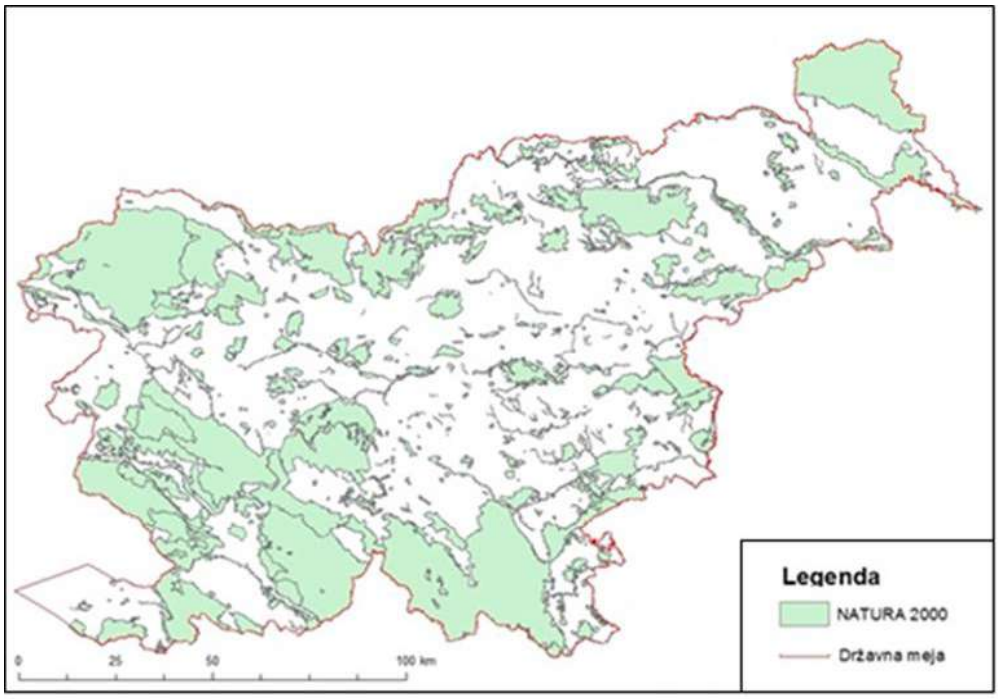

Vir: MKGP

Narodni, regijski in krajinski parki

Slovenija ima kot ena izmed držav z najvišjo stopnjo biodiverzitete v EU trenutno z raznimi varstvenimi kategorijami zavarovanih 12,5 % svojega ozemlja. Zavarovanih območij oziroma parkov je 48, od teh je eden narodni, trije regijski in 45 krajinskih parkov.

Skupna površina KZU na zavarovanih območjih je v letu 2018 znašala 68.150 ha, kot GERK KZU na teh območjih pa je bilo v registru kmetijskih gospodarstev vpisanih 55.128 ha. Površine, ki so jih kmetovalci prijavili kot GERK na zavarovanih območjih, so tako pokrivale 80,9 % skupne površine KZU na teh območjih.

Preglednica 47: Površina KZU in GERK KZU (ha) na zavarovanih območjih

		Parki			
	Skupaj	Narodni	Regijski	Krajinski	Parki, skupaj
Skupna površina		83.982	42.991	127.386	254. 359
KZU – dejanska raba	**599.756**	7.207	14.490	46.453	68.150
GERK KZU	**486.891**	4.110	11.937	39.081	55.128

Vir: MKGP

Slika 39: Narodni, regijski in krajinski parki

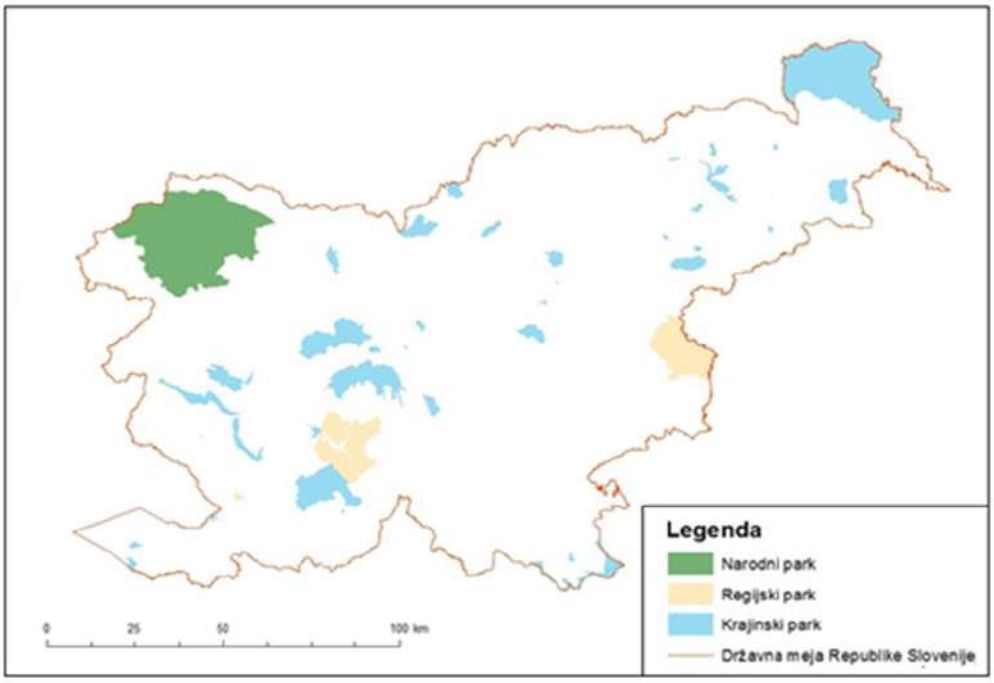

Vir: MKGP

Vodovarstvena območja

Vodovarstvena območja (VVO) so ena najpomembnejših oblik zavarovanja vodnih teles, pomembnih za odvzem pitne vode. Takšen način zavarovanja je poznal Zakon o vodah iz leta 1981, na podlagi katerega so vodovarstvena območja določile občine. Novi Zakon o vodah, ki v slovenski pravni red prevzema zahteve direktive EU o ukrepih na področju vodne politike, pa prenaša pristojnost določanja vodovarstvenih območij na državo.

VVO ureja 13 uredb, in sicer za vodno telo vodonosnikov Ruš, Vrbanskega platoja, Limbuške dobrave in Dravskega polja, za vodno telo vodonosnikov Dravsko-ptujskega polja, za vodno telo vodonosnika Apaškega polja, za vodno telo vodonosnika Selniška dobrava, za vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja, za vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane, za vodno telo vodonosnikov Rižane, za vodna telesa vodonosnikov za območja občin Šmartno ob Paki, Polzela in Braslovče, za vodno telo vodonosnikov na območju občine Jezersko, za vodno telo vodonosnikov na območju občine Jesenice, za vodna telesa vodonosnikov na območju Slovenj Gradca, za vodno telo vodonosnikov za območje Celja in Žalca ter za vodna telesa vodonosnikov za območje občin Črnomelj, Metlika in Semič.

Z uredbami so določena VVO in vodovarstveni režimi. Na VVO so določene različne stopnje varovanja, ki so odvisne od naravnih značilnosti in stopnje ogroženosti vodonosnikov oziroma površinskih voda. Uredbe predvidevajo tri stopnje varovanja oziroma razvrstitve vodovarstvenih območij, in sicer VVO I (najožja območja), na katerih velja najstrožji režim varovanja (prepovedana ali omejena raba mineralnih gnojil, gnojnice in gnojevke ter fitofarmacevtskih sredstev), VVO II (ožja območja) in VVO III (širša območja).

Slika 40: Vodovarstvena območja

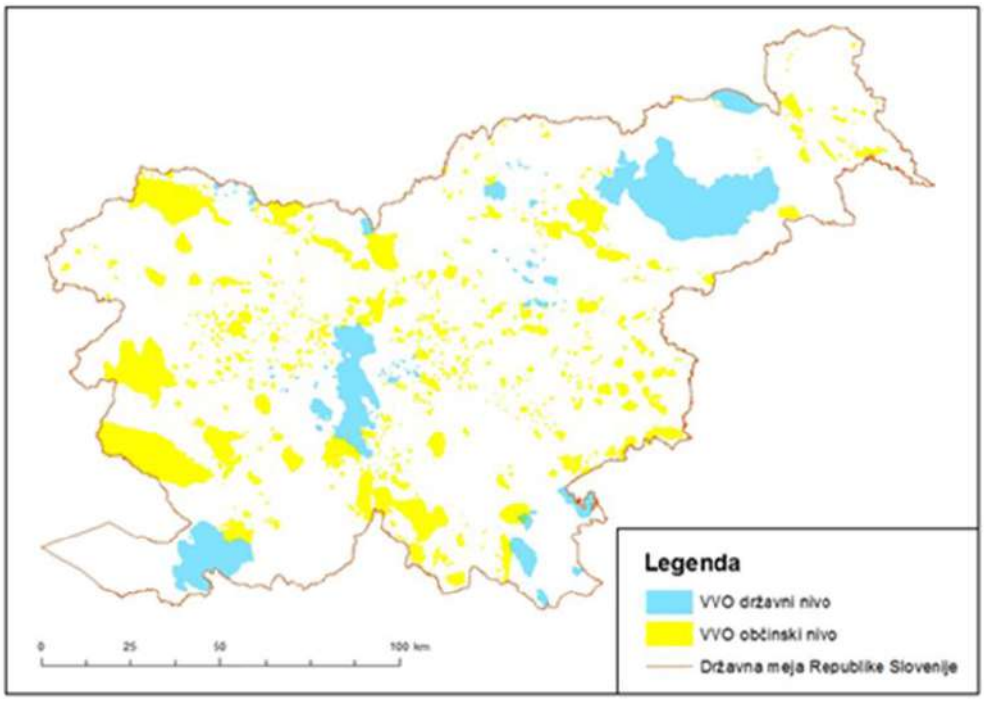

Vir: MKGP

Poleg VVO, ki so določena z vladnimi uredbami, je še vedno veliko vodovarstvenih območij določenih z občinskimi odloki, ki so jih občinski sveti sprejeli do leta 2002 v skladu s takrat veljavnim Zakonom o vodah in se v skladu s prehodnimi določbami sedanjega zakona še uporabljajo.

V evidenci VVO, ki jo vodi Direkcija RS za vode, se vodovarstvena območja, določena z vladnimi uredbami, vodijo pod nazivom »državni nivo«, vodovarstvena območja, določena z občinskimi odloki, pa pod nazivom »občinski nivo«.

Površina vodovarstvenih območij v Sloveniji je leta 2018 znašala 349.680 ha ali 17,3 % površine celotne države. Kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) na teh območjih je bilo 93.190 ha, kmetovalci pa so na teh območjih prijavili 73.614 ha GERK KZU. Na območjih VVO I je bilo 2.405 ha KZU oziroma 1.960 ha GERK KZU.

Preglednica 48: Površina KZU in GERK KZU (ha) na vodovarstvenih območjih (VVO); 2018

		VVO skupaj		VVO - državni nivo		VVO - občinski nivo	
	Skupaj	**VVO**	**Od tega VVO I**	**VVO**	**Od tega VVO I**	**VVO**	**Od tega VVO I**
Skupna površina		349.680	8.189	142.666	4.358	207.014	3.831
KZU – dejanska raba	**599.756**	93.190	2.405	53.874	1.693	39.316	712
GERK KZU	**486.891**	73.614	1.960	44.191	1.366	29.423	594

Vir: MKGP

7.2 Zemljiške operacije

Razdrobljenost zemljišč je ena največjih razvojnih težav slovenskega kmetijstva. Da bi bila kmetijska gospodarstva v zaostrenih gospodarskih razmerah konkurenčna, bi bili potrebni koncentracija posesti, izboljšanje kakovosti zemljišč in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev. Slovenija se vse pogosteje spoprijema tudi s posledicami podnebnih sprememb, predvsem z daljšimi sušnimi obdobji, ki zaradi premalo namakalnih površin povzročajo velik izpad pridelkov in s tem dohodkov v kmetijstvu. Zaradi neprimernega upravljanja zemljišč v kmetijstvu in gozdarstvu, onesnaževanja, širjenja mestnih območij in podnebnih sprememb so, podobno kot v številnih delih Evrope, opazni procesi degradacije tal, vendar je dejansko škodo zaradi kompleksnosti problematike, manjkajočih podatkov o ogroženih območjih in ocen posredne škode težko oceniti. Namen izvajanja zemljiških operacij, kot so komasacije, agromelioracije in hidromelioracije, je izboljšanje posestne in zemljiške strukture ter izboljšanje razmer za pogojev obdelavo kmetijskih zemljišč.

Komasacije

Ključni problemi pri izvajanju komasacij so še vedno dolgotrajni komasacijski postopki, predvsem reševanje pritožb na odločbo o novi razdelitvi zemljišč komasacijskega sklada. Predlog za uvedbo komasacijskega postopka se lahko vloži, če se s komasacijo strinjajo lastniki kmetijskih zemljišč, ki imajo v lasti več kot 67 % kmetijskih zemljišč na predvidenem komasacijskem območju.

Agromelioracije

Za izboljšanje fizikalnih, kemijskih in bioloških lastnosti tal ter izboljšanje dostopa na kmetijska zemljišča so bila izvedena naslednja agromelioracijska dela: izdelava in razgradnja teras, ureditev manjših odvodnjavanj, ureditev novih poljskih poti in nasipavanje zemljišč z rodovitno zemljo. V letu 2018 je ministrstvo izdalo 13 odločb o uvedbi zahtevnih agromelioracij na kmetijskih zemljiščih v skupni površini 20,85 ha.

Hidromelioracije

Hidromelioracije, med katere spadajo namakalni in osuševalni sistemi, so ukrep, ki omogoča usposobitev kmetijskih zemljišč v ekstenzivni rabi na območjih neugodnega vodnega režima z regulacijo vlage v tleh. Ti ukrepi so usmerjeni v gradnjo novih velikih namakalnih sistemov in gospodarjenje z obstoječimi osuševalnimi in javnimi namakalnimi sistemi. K tem vsebinam spadajo tudi storitve upravljanja osuševalnih in javnih namakalnih sistemov, storitve izdelave in vzdrževanja evidence osuševalnih in namakalnih sistemov ter druge storitve, povezane s temi vsebinami.

V letu 2018 so se izvajale naloge v okviru programov upravljanja in vzdrževanja osuševalnih in javnih namakalnih sistemov po posameznem sistemu za leto 2018 na podlagi pogodb med upravljavcem sistemov in izvajalci. Na 222 osuševalnih in javnih namakalnih sistemih je vzdrževanje izvajal Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov, od tega na 196 osuševalnih sistemih in 26 namakalnih sistemih. Na 56 osuševalnih sistemih so vzdrževanje izvajali lastniki, na petih javnih lokalnih namakalnih sistemih so upravljanje in vzdrževanje izvajale lokalne skupnosti. Skupno se izvajata upravljanje in vzdrževanje na 283 osuševalnih in javnih namakalnih sistemih.

V letu 2018 je MKGP izdalo 10 odločb o uvedbi lokalnega namakalnega sistema z več uporabniki v skupni površini 488,9 ha, 5 odločb o uvedbi zasebnega namakalnega sistema z več uporabniki v skupni površini 49,2 ha in 66 odločb o uvedbi zasebnega namakalnega sistema z enim uporabnikom v skupni površini 290,6 ha kmetijskih zemljišč.

Sredstva za **vzdrževanje melioracijskih sistemov** se zbirajo v skladu z Zakonom o kmetijskih zemljiščih. Upravljavec hidromelioracijskih sistemov, to je Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, poskrbi za izvedbo vzdrževanja v skladu s potrjenimi letnimi programi, ki so usklajeni z razpoložljivimi zbranimi sredstvi za ta namen. V letu 2018 se je na podlagi sprejete odredbe izvedla vsakoletna odmera nadomestila za vzdrževanje osuševalnih in javnih namakalnih sistemov. V odmero je bilo vključenih 217 osuševalnih in javnih namakalnih sistemov oziroma 16.645 zavezancev kot fizične osebe in 265 zavezancev kot pravne osebe. Zakonski postopek zbiranja sredstev za vzdrževanje in redno delovanje hidromelioracijskih sistemov se je prvič izvedel leta 2003.

Preglednica 49: Odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov, 2012–2018

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Število hidromelioracijskih sistemov v odmeri	213	213	108	216	224	227	217
Zbrana sredstva (000 EUR)	563	653	283	691	628	649	698

Vir: MKGP

Leta 2018 so se vzdrževalna dela izvajala glede na zbrana sredstva iz odmere za leto 2017 in ostanka sredstev iz preteklih let. Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS je vzdrževal 222 osuševalnih in javnih namakalnih sistemih na skupno 37.278 ha kmetijskih zemljišč. Na 5 javnih lokalnih namakalnih sistemih so se vzdrževalna dela izvajala na skupno 1.273 ha kmetijskih zemljišč. V največjem obsegu se je izvajala košnja trave na brežinah jarkov, v manjšem obsegu pa posek zarasti na brežinah, poglabljanje jarkov in popravila poti.

Akumulacija Vogršček je največja akumulacija in namakalni razvod v državi. Velikost akumulacije, ki znaša okrog 8 milijonov m^3 vodnega zajetja, je pomembna strateška in varnostna (glede stabilnosti pregrade) naloga, zato država in lastniki melioriranih zemljišč redno zagotavljajo sredstva za vzdrževanje tega namakalnega sistema in akumulacije.

7.3 Varstvo kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namenske rabe

Ustrezen življenjski prostor, ohranjeni naravni viri (tla, voda, zrak, biotska pestrost) in varna hrana spadajo med temeljne človekove in družbene potrebe in jih razumemo kot javne dobrine povezane s kmetijstvom. Kmetijska zemljišča so naravna dobrina, pomembna za pridelavo hrane, varovanje okolja, ohranjanje kulturne krajine in poseljenosti podeželja ter opravljanje ekoloških funkcij. Ena od pomembnih nalog kmetijstva je zagotavljanje primerne stopnje samooskrbe in prehranske varnosti. Ker se obseg kmetijskih zemljišč zaradi intenzivnega razvoja naselij in infrastrukture ter zaraščanja teh zemljišč vztrajno zmanjšuje, je ena ključnih nalog zagotoviti njihovo obdelanost in ustrezno varstvo pred njihovo trajno spremembo.

Po podatkih MKGP je bilo v letu 2018 uveljavljenih 47 občinskih prostorskih načrtov (OPN in SD OPN), ki so se nanašali na spremembo namenske rabe kmetijskih zemljišč. Pri 10 občinah se je v letu 2018 spreminjal oziroma dopolnjeval le besedilni del OPN (spremembe prostorskih izvedbenih pogojev oziroma meril in pogojev za urejanje prostora) ali pa je šlo za minimalne grafične popravke izvedbenega dela oziroma se je spreminjala podrobna namenska raba v okviru stavbnih zemljišč. Izračun sprememb namenske rabe zemljišč za posamezno občino je bil narejen z geografskim informacijskim sistemom ArcGIS, in sicer na podlagi vektorskih podatkov namenske rabe prostora, ki je veljala pred uveljavitvijo OPN (obstoječa namenska raba), in namenske rabe prostora uveljavljenega OPN.

Podatek o spremembi kmetijskih zemljišč (spremembe KZ) se nanaša na spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč (najboljša in druga kmetijska zemljišča) v območja stavbnih

zemljišč (stanovanja, centralne dejavnosti, proizvodne dejavnosti, posebna območja, zelene površine, prometne površine, komunikacijske infrastrukture, energetske infrastrukture, okoljske infrastrukture, območja obrambe v naselju, površine razpršene poselitve in razpršena gradnja) in območja drugih zemljišč (mineralne surovine, varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, območja obrambe zunaj naselij in ostala območja).

Preglednica 50: Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč in spremembe nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo, po občinah po OPN za leto 2018 ter skupne površine namenske rabe kmetijskih zemljišč po uveljavitvi OPN (v ha)

	Sprejeti Občinski prostorski načrti		
Občina	**Spremembe KZ**	**Vračanje KZ**	**Površine KZ**
Braslovče	28,0	12,3	2.606,0
Cankova	92,4	21,3	1.915,0
Divača	223,8	115,1	4.944,7
Domžale	81,5	48,1	3.175,7
Gornji grad	90,8	15,7	1.965,6
Hodoš	4,3	7,9	785,0
Hrpelje-Kozina	98,0	10,0	7.184,5
Komen	29,0	17,0	4.055,0
Kungota	62,6	17,7	3.087,1
Laško	37,0	6,4	6.627,4
Medvode	46,7	13,1	1.935,5
Mislinja	54,5	10,5	2.864,4
Muta	17,9	6,4	1.597,5
Podčetrtek	156,0	9,7	3.428,0
Sveti Jurij v Slovenskih goricah	63,8	7,2	2.047,9
Šmarje pri Jelšah	63,0	57,7	5.775,7
Slovenj Gradec	162,0	33,0	5.596,6
Škocjan	13,2	47,0	2.911,9
OPN	**1.324,5**	**456,1**	**62.503,5**
	Sprejete spremembe in dopolnitve Občinskih prostorskih načrtov		
Občina	**Spremembe KZ**	**Vračanje KZ**	**Površine KZ**
Cerklje	0,1	0,0	3.180,8
Šentjur	2,0	0,0	10.625,6
Trebnje	28,4	34,2	6.621,5
Radovljica	4,0	3,8	3.411,4
Sevnica	76,2	34,6	9.694,7
Šenčur	23,2	1,2	1.839,5
Tržič	9,4	0,7	2.702,9
Cerkno	0,1	0,0	3.679,6
Zreče	0,3	0,0	1.947,9
Makole	5,3	2,1	1.598,8
Šentrupert	0,2	0,0	2.016,5
Destrnik	0,3	0,2	2.232,8
Črnomelj	64,5	9,1	11.261,0
Mirna Peč	29,0	8,1	1.823,8
Križevci	1,4	6,0	3.058,0
Horjul	8,0	6,0	1.138,0
Jezersko	3,6	1,5	530,0
Dobrova - Polhov Gradec	33,6	12,0	3.283,4
Kočevje	4,5	0,0	7.692,5
Borovnica	4,0	10,0	1.228,4
Mengeš	5,9	0,0	995,3
Loška dolina	0,0	0,0	2.355,2
Ljubljana	15,0	5,5	7.936,2
Postojna	2,5	4,3	6.787,5
Pivka	4,0	0,0	5.787,5
Brežice	25,0	16,8	13.556,0
Novo mesto	6,1	0,0	7.504,5
Mozirje	2,3	0,3	1.571,0
Rače - Fram	30,8	14,0	2.846,4
SD OPN	**389,6**	**170,4**	**128.906,7**
Skupaj OPN in SD OPN	***1.714,1***	***626,5***	***191.410,2***

Vir: MOP, Prostorski informacijski sistem, Zbirka prostorskih aktov

Z uveljavitvijo 47 OPN v letu 2018 se je spremenila namenska raba na 1.714,1 ha kmetijskih zemljišč. V kmetijsko namensko rabo je bilo spremenjenih 626,5 ha zemljišč.

Podatek o vračanju v kmetijska zemljišča (vračanje v KZ) se nanaša na spremembo nekmetijskih namenskih rab (stavbna in druga zemljišča) v kmetijsko namensko rabo.

Slika 41: Prikaz deležev sprememb iz zgornje preglednice - primerjava sprememb namenske rabe kmetijskih zemljišč in sprememb nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo

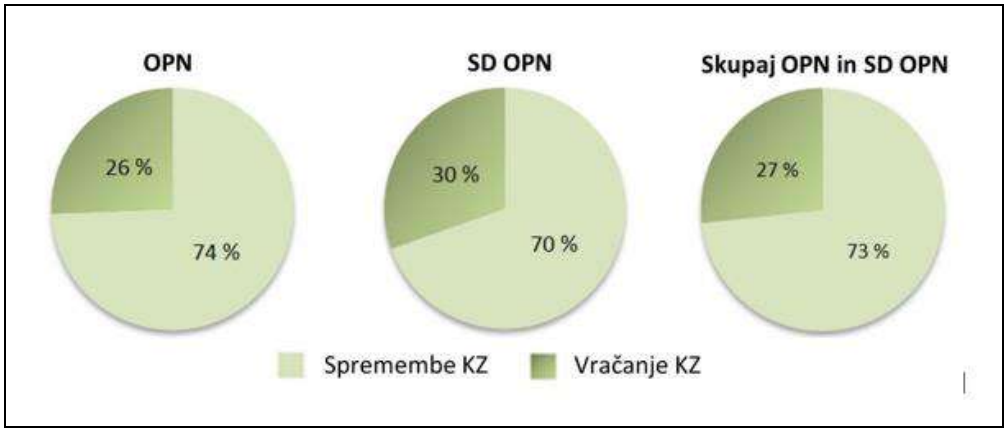

Vir: MOP, Prostorski informacijski sistem, Zbirka prostorskih aktov

Po podatkih MOP so bili v letu 2018 sprejeti štirje državni prostorski načrti (DPN) s skupno površino 335,8 ha. Podatek o površini DPN se nanaša na celotno ureditveno območje DPN in poleg kmetijske rabe vključuje tudi druge rabe prostora. Ministrstvo ugotavlja, da je glede na veljavno namensko rabo občinskih prostorskih aktov, znotraj območij DPN, sprejetih v letu 2018, znašala skupna površina namenske rabe za kmetijska zemljišča (K1 in K2) 223,9 ha. Delež namenske rabe kmetijskih zemljišč (K1 in K2) znotraj območij DPN, sprejetih v letu 2018, znaša 66,7 %. Navedene površine kmetijske namenske rabe na območju DPN pa ne gre enačiti z izgubljenimi kmetijskimi zemljišči, saj bo v primeru realizacije dveh DPN (DPN za daljnovod in prenosni plinovod) trajna izguba kmetijskih zemljišč minimalna[4].

Preglednica 51: Površine DPN, ki se načrtujejo na kmetijski namenski rabi

DPN, sprejeti v letu 2018	Skupna površina območja DPN (v ha)	Skupna površina namenske rabe KZ na območju DPN (v ha)	Delež namenske rabe KZ na območju DPN (%)
Državni prostorski načrt za daljnovod 2 x 110 kV Kamnik–Visoko	63,83	50,40	78,9
Državni prostorski načrt za prenosni plinovod M3/1 Ajdovščina-Šempeter pri Gorici	151,14	123,12	81,5
Državni prostorski načrt za Varovano parkirišče Brdo zahod s spremljajočimi servisnimi dejavnostmi	3,43	0,71	20,7
Državni prostorski načrt za železniško progo Maribor-Šentilj	117,35	49,69	42,3
Skupaj	**335,75**	**223,92**	**66,7**

Vir: MOP, Prostorski informacijski sistem, Zbirka prostorskih aktov

[4] Natančna ocena spremembe rabe kmetijskih zemljišč v nekmetijsko namensko rabo bo mogoča šele, ko bodo občine na območju DPN v svoje OPN, na podlagi usmeritev iz DPN, določile podrobnejšo namensko rabo prostora za območje sprejetega DPN.

7.4 Gospodarjenje z zemljišči v okviru Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS (v nadaljevanju: Sklad) je bil ustanovljen z namenom, da gospodari s kmetijskimi zemljišči, kmetijami in gozdovi v lasti Republike Slovenije. To dejavnost je Sklad v celoti opravljal do 30. junija 2016. Od 1. julija 2016 pa Sklad gospodari le s kmetijskimi zemljišči in kmetijami v lasti RS. Z gozdovi v lasti RS gospodari družba Slovenski državni gozdovi (SiDG).

Na podlagi Zakona o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS (ZGGLRS) Sklad še naprej opravlja določene naloge, ki se nanašajo na gozdove v lasti RS, predvsem v zvezi s postopki denacionalizacije, vračanjem zemljišč po zakonu, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, vračanjem zemljišč, ki ureja agrarne skupnosti, prenosi zemljišč in plačevanjem odškodnine za nemožnost uporabe zemljišč vrnjenih v postopkih denacionalizacije.

Konec leta 2018 je Sklad gospodaril z 59.423 ha kmetijskih zemljišč (leta 2017: 59.386 ha).

Preglednica 52: Zemljišča po dejanski rabi (v ha) v registru osnovnih sredstev Sklada, 2015–2018

Vrsta rabe	Šifra	31. 12. 2015	31. 12. 2016	31. 12. 2017	31. 12. 2018
Njiva	1100	24.752	24.808	25.177	25.346
Hmeljišče	1160	976	968	988	978
Trajne rastline na njivskih površinah	1180	95	76	77	71
Rastlinjak	1190	10	9	9	15
Vinograd	1211	3.575	3.652	3.641	3.751
Matičnjak	1212	5	5	5	5
Intenzivni sadovnjak	1221	1.076	989	957	959
Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjak	1222	601	628	663	665
Oljčnik	1230	795	833	896	915
Ostali trajni nasadi	1240	1	1	1	1
Trajni travnik	1300	18.025	17.823	17.520	17.470
Barjanski travnik	1321	625	619	605	574
Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	1410	3.264	2.638	2.615	2.733
Plantaža gozdnega drevja	1420	76	73	71	63
Drevesa in grmičevje	1500	3.512	3.671	3.635	3.508
Neobdelano kmetijsko zemljišče	1600	757	991	1.118	1.196
Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozd. drevjem	1800	1.023	1.075	1.007	975
Kmetijska zemljišča iz komasacije		–	821	401	197
Kmetijska zemljišča skupaj		**59.168**	**59.682**	**59.386**	**59.423**
Gozd	2000	233.733	–*	–*	–*
Druga zemljišča		11.889	14.764	13.143	
Skupaj		**304.790**	**74.446**	**72.529**	

* Sklad je do 30. junija 2016 gospodaril z 233.106 ha gozdov v lasti RS, po tem datumu je gozdove v lasti RS v upravljanje prevzela družba Slovenski državni gozdovi.

Vir: Sklad

Gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči v lasti RS in upravljanju Sklada

Sklad je imel leta 2018 sklenjenih 16.830 pogodb, in sicer za 53.405 ha kmetijskih zemljišč (vključene so zakupne pogodbe, najemne pogodbe in brezplačne zakupne pogodbe). Od tega so imele pravne osebe sklenjenih 510 zakupnih pogodb za skupno površino 21.390 ha kmetijskih zemljišč; v povprečju 42 ha na osebo. Skupaj so pravne osebe plačale zakupnino za zemljišča v znesku 3.028.909 EUR; v povprečju 142 EUR na hektar. V zakupu so imele 41,7 % vseh zemljišč, plačale pa so 42,5 % vse zakupnine, ki jo je za zemljišča prejel Sklad.

Fizične osebe so imele sklenjenih 16.158 zakupnih pogodb za skupno površino 29.964 ha kmetijskih zemljišč; v povprečju 1,9 ha na osebo. Skupaj so fizične osebe plačale 4.099.226 EUR zakupnine; v povprečju 137 EUR na hektar. V zakupu so imele 58,3 % vseh zemljišč, plačale pa so 57,5 % vse zakupnine, ki jo je za zemljišča prejel Sklad. Fizične in pravne osebe plačujejo zakupnino na podlagi istega cenika. Za 3,5 odstotka višja povprečna zakupnina na enoto površine pri pravnih osebah je posledica boljše proizvodne sposobnosti zemljišč, ki jih imajo v zakupu.

S 146 najemnimi pogodbami oddaja Sklad v najem še 1.396 ha zemljišč (za 175 ha se plačuje najemnina, 1.221 ha pa je v brezplačnem najemu Ministrstva za obrambo). Pri najemu s plačano najemnino znaša povprečna letna najemnina 476 EUR na hektar. Šole in drugi državni organi imajo s skupno 16 zakupnimi pogodbami v brezplačnem zakupu še 655 ha zemljišč. Ministrstvo za obrambo ima v brezplačnem najemu še 1.221 ha kmetijskih zemljišč, skupaj je tako v brezplačnem pogodbenem razmerju 1.847 ha zemljišč.

Leta 2018 je Sklad opravil 99 (leta 2017: 94) postopkov izbire najboljšega ponudnika z licitacijo, in sicer za 558 parcelnih delov (leta 2017: 379). Tako je bilo od vseh parcelnih delov, objavljenih na ponudbah za zakup (12.575), predmet licitacije 4,4 % parcelnih delov (leta 2017: 2,1 %). Izbrani ponudniki so v povprečju ponudili 3,2-krat (leta 2017: 2,5-krat) višjo zakupnino.

Preglednica 53: Licitiranje zakupnine v letu 2018

	Število licitacij	Število parcel	Razpisana zakupnina (EUR)	Izlicitirana zakupnina (EUR)	Indeks
Jugovzhodna Slovenija	12	44	1.769	4.893	277
Osrednja Slovenija	9	157	1.847	3.121	169
Jugozahodna Slovenija	48	277	18.512	61.504	332
Severovzhodna Slovenija	30	80	5.264	17.432	331
Skupaj	**99**	**558**	**27.393**	**86.950**	**317**

Vir: Sklad

V letu 2018 je bilo veljavnih 16.830 zakupnih, brezplačnih zakupnih in najemnih pogodb, skupaj za 53.405 ha zemljišč. Od tega je bilo obnovljenih oziroma na novo sklenjenih 2.626 zakupnih pogodb (leta 2017: 2.491) oziroma 16 odstotkov glede na število vseh veljavnih zakupnih pogodb. Po površini obnovljene zakupne pogodbe obsegajo 50 odstotkov od vseh površin zemljišč v zakupu. Obnovljeni oziroma na novo sklenjeni sta bili še dve brezplačni zakupni pogodbi in 24 najemnih pogodb.

S 699 (leta 2017: 705) ponudbami za zakup kmetijskih zemljišč je bilo z javnimi objavami ponujenih 1.399 ha (leta 2017: 1.696 ha) kmetijskih zemljišč oziroma 12.575 (leta 2017: 17.646) parcelnih delov. Nekatera zemljišča so bila neuspešno ponujena že večkrat. Prvič objavljenih zemljišč je bilo v za 657 ha (leta 2017: 951 ha).

Sklad je v letu 2018 kupil 131,1 ha zemljišč v skupni vrednosti 2.417.463 EUR (od tega 0,36 ha pozidanih zemljišč v vrednosti 12.577 EUR, 0,01 ha vodnih zemljišč v vrednosti 332 EUR, 5,1 ha gozdov vrednosti 69.514 EUR in 125,7 ha kmetijskih zemljišč v skupni vrednosti 2.335.040,09 EUR). Na varovanih območjih je kupil 55,2 ha zemljišč in na VVO 21,5 ha.

V postopkih denacionalizacije je bilo v letu 2018 vrnjenih 155,2 ha zemljišč, od tega 54,9 ha kmetijskih zemljišč.

Sklad je aktiven udeleženec v izvajanju komasacij, pri čemer je leta 2018 v postopke komasacije vložil 6,9 ha zemljišč in iz komasacij pridobil 7,6 ha zemljišč. Komasacije se izvajajo zaradi racionalnejše rabe in smotrnejše obdelave kmetijskih zemljišč, vendar Sklad nima neposrednega vpliva na obseg komasacij, saj je le stranka v postopku.

Poleg tega Sklad izvaja tudi javno službo upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov. V letu 2018 je imel v upravljanju 263 hidromelioracijskih sistemov (11 namakalnih sistemov in 252 osuševalnih). Za vzdrževanje 196 osuševalnih sistemov je skrbel Sklad, za vzdrževanje 56 hidromelioracijskih sistemov pa zakupniki. Sklad v letnem programu vzdrževanja predvidi naloge, ki jih izvedejo lastniki oziroma zakupniki zemljišč, nato pa opravi kontrolo izvedbe predvidenih vzdrževalnih del.

Nadzor nad obdelavo zakupljenih zemljišč poteka v skladu z zakupno pogodbo in po Zakonu o kmetijskih zemljiščih mora zakupnik ta obdelovati na predpisani način in kot dober gospodar. V merilih za presojo, ali zakupnik ravna kot dober gospodar, je poudarjeno, da se morajo zemljišča redno obdelovati in vzdrževati, da se mora zagotavljati ohranjanje oziroma izboljševanje rodovitnosti tal ter da se ne smeta povzročati erozija in zbitost, skratka degradacija tal.

Preglednica 54: Osnovni kazalniki gospodarjenja Sklada s kmetijskimi zemljišči, 2015–2018

	2015	2016	2017	2018
Zakup				
Površina v zakupu (najem, brezplačni zakup), skupno (ha)	54.303	54.119	53.317	53.405
Zakupne pogodbe pravnih oseb	22.513	22.437	21.822	21.390
Zakupne pogodbe fizičnih oseb	29.063	29.442	29.502	29.964
Najemne pogodbe	1.358	1.361	1.367	1.396
Brezplačne zakupne pogodbe	1.369	879	626	655
Število zakupnih pogodb (najem, brezplačni zakup), skupno	16.681	16.677	16.636	16.830
Zakupne pogodbe pravnih oseb	485	497	507	510
Zakupne pogodbe fizičnih oseb	16.061	16.035	15.978	16.158
Najemne pogodbe	119	130	136	146
Brezplačne zakupne pogodbe	16	15	15	16
Prihodki od zakupnin in najemnin (EUR)	7.655.324	7.917.523	7.216.034	7.524.863
Povprečna zakupnina (EUR/ha)	140	146	136	139
Ponudbe za zakup (ha)	1.950	1.613	1.696	1.399
– od teh prvič objavljen razpis za zakup (ha)	975	662	951	657
Število obnovljenih oziroma novih zakupnih pogodb	1.913	2.740	2.491	2.626
Prvič oddano v zakup (ha)	857	1.696	904	1.072
Proste kmetijske površine				
Vsa kmetijska zemljišča (ha)	10.085	9.550	9.214	
Kmetijska zemljišča v uporabi (raba 1100 do 1321 in 1420) (ha)	5.680	5.150	4.944	
GERK (ha)	1.219	921	777	568
Nakupi in prodaje				
Nakup kmetijskih zemljišč (ha)	104	113	119*	131
– od tega nakupi na varovanih območjih (ha)	27	48	48*	55
Prodaja kmetijskih zemljišč (ha)	8,98	7,50	45	9,72
Prodaja stavbnih zemljišč (pozidanih po dejanski rabi)	1,98	0,62	0,62	0,91
V denacionalizaciji vrnjena kmetijska zemljišča (ha)	370	471	336	55
Solastnina				
Solastniška površina Sklada v zakupu (ha)	6.868	21.066**	–	11.602
Število solastniških parcelnih delov v zakupu	7.589	39.784**	–	51.608
Nedovoljeni posegi				
Število prijav nedovoljenih posegov	10	11	15	:

* Nakupi brez upoštevanja nakupa od Nadškofije Maribor.
** Podatek poleg solastnine vsebuje tudi soupravljalstvo z družbo Slovenski državni gozdovi (SiDG).
Vir: Sklad

V skladu s Pravilnikom o podrobnejši opredelitvi obsega krajevne in stvarne pristojnosti območnih izpostav in upraviteljstev Sklada mora vsaka območna izpostava letno pregledati obdelanost po površini 5 % vseh v zakup oddanih zemljišč svojega območja. Izbiro

zakupnikov, katerih zemljišča bodo predmet kontrole, opravi računalnik. Dodatno kontrolo lahko odredi direktor Sklada.

V letu 2018 je bilo za kontrolo izbranih 10.243 parcel, ki jih Sklad oddaja v zakup 1.103 zakupnikom, v skupni površini 2.758 ha. Pregledanih je bilo 9.192 parcel oziroma 90 % izbranih parcel in v ta namen z zakupniki podpisanih 960 zapisnikov. Ugotovljenih je bilo 24 nedovoljenih posegov pri 20 zakupnikih in neprimerno obdelanih 56 parcel pri 12 zakupnikih, pri čemer so bili zakupniki opozorjeni in pozvani, naj zemljišča obdelajo. Kontrolo izvedenosti ukrepov Sklad opravi v naslednjem letu. Nepregledanih je ostalo 1.051 parcel. Te se prenesejo in vključijo v seznam za kontrolo v letu 2019.

8 JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO

8.1 Javna služba kmetijskega svetovanja

Delo kmetijske svetovalne službe je v letu 2018 temeljilo na programu dela za leto 2018. Vsebinsko se delo vsako leto nadgrajuje, glavni okvir dela pa je zakonodaja, ki opredeljuje javno službo kmetijskega svetovanja (Zakon o KGZS in Zakon o kmetijstvu).

Kmetijski svetovalci delujejo v oddelkih za kmetijsko svetovanje pri kmetijsko-gozdarskih zavodih, ki jih vodijo vodje oddelkov. Kmetijski svetovalci specialisti strokovno delujejo po panogah ali strokovnih področjih na celotnem območju oddelka (v regiji), izjemoma pa tudi na večjih območjih. Terenski svetovalci za kmečko družino in dopolnilne dejavnosti na kmetijah delujejo na izpostavah za kmetijsko svetovanje, praviloma na območju upravne enote, in sicer kot sestavni deli oddelkov za kmetijsko svetovanje. Na vsaki izpostavi je glede na merila (število kmetij, velikost enote, razvitost itd.) določeno število terenskih svetovalcev. Delo izpostave koordinira vodja izpostave.

Delo kmetijske svetovalne službe vodi, usmerja in nadzoruje sektor za kmetijstvo in gozdarstvo v okviru zborničnega urada KGZS. Glavnina programa dela sektorja za kmetijstvo in gozdarstvo so svetovanja v zvezi s tehnološkim, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti, vodenje javne službe kmetijskega svetovanja (JSKS) in sodelovanje pri pripravi predpisov s področja kmetijstva in z njim povezanih področij.

8.1.1 Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2018

Program dela JSKS, ki je bil v celoti izveden, je zajemal naslednje naloge:

1. tehnološko, gospodarsko in okoljevarstveno svetovanje,
2. pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva,
3. izvajanje ukrepov kmetijske politike,
4. svetovanje pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij ter drugih oblik združevanja kmetijskih pridelovalcev,
5. delovanje na področju kmetijstva in s kmetijstvom povezanih predpisov,
6. splošne organizacijske naloge, koordinacija dela, vodenje in usposabljanje svetovalcev,
7. opredeljene naloge s cenikom ministrstva.

Preglednica 55: Prikaz časa (ure), porabljenega za posamezne naloge kmetijske svetovalne službe v letu 2018 v primerjavi s programom

Naloga*	Program	Realizacija	Indeks
Tehnološko, gospodarsko in okoljevarstveno svetovanje	173.600	177.487	102,2
Pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva	140.723	118.417	84,1
Izvajanje ukrepov kmetijske politike	53.655	56.992	106,2
Svetovanje pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij	24.102	24.484	101,6
Delovanje na področju kmetijstva in s kmetijstvom povezanih predpisov	23.223	12.070	52,0
Splošne organizacijske naloge, koordinacija dela, vodenje in usposabljanje svetovalcev	81.958	114.136	139,3
Opredeljene naloge s cenikom ministrstva	78.192	63.318	81,0
Skupaj	**575.453**	**566.904**	**98,5**

* Podrobnejše informacije so na voljo v prilogah.
Vir: KGZS

JSKS je v letu 2018 veliko pozornosti namenila spodbujanju pridelave vrtnin (zelenjadnic), preusmerjanju kmetij v ekološko kmetovanje, pridelavi krme, svetovanju na področju govedoreje (optimiranje prehrane), svetovanju na področju prašičereje, integriranem varstvu rastlin – v sodelovanju s službo zdravstvenega varstva rastlin, svetovanju v povezavi z ukrepi varstva narave, svetovanju, povezane z ukrepi za varstvo živine pred velikimi zvermi, in spodbujanju dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. S tem je uresničevala temeljne cilje dela JSKS, ki so hkrati skladni s cilji kmetijske politike v Sloveniji.

Naloga 1: Tehnološko, gospodarsko in okoljevarstveno svetovanje

Ukrepi te naloge so bili namenjeni predvsem kmetijskim gospodarstvom, ki potrebujejo visoko raven tehnoloških in podjetniških znanj ter znanj, ki se nanašajo na okoljske vsebine, povezane s kmetijstvom in predelavo hrane, saj je za njih kmetijstvo glavni ali najpomembnejši vir dohodka.

V okviru te naloge sta se izvajala svetovanje in izobraževanje v zvezi z izboljšanjem tehnologije pridelave, prireje, predelave in skladiščenja kmetijskih proizvodov (tudi ekoloških), vključno s svetovanjem o krmnih obrokih, izračunavanju krmnih obrokov, kolobarju, gnojenju ter o pravilni uporabi FFS, ki izhaja iz načel dobre prakse varstva rastlin in je skladno zlasti s splošnimi načeli integriranega varstva rastlin pred škodljivimi organizmi. Naloga je obsegala tudi svetovanje o prilagoditvah in novih tehnologijah v zvezi z blažitvijo podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, biotsko raznovrstnostjo, upravljanjem voda ter o ustreznem namakanju, ohranjanju narave in varstvu okolja. Velika pozornost je bila namenjena spodbujanju pridelave vrtnin (zelenjadnice, zelišča in okrasne rastline), ekološkemu kmetovanju, živinoreji (govedoreja, prašičereja, reja drobnice, perutninarstvo, tehnologija reje in prehrana živali, konjereja, ribogojstvo), sadjarstvu, vinogradništvu in vinarstvu, poljedelstvu, pridelovanju krme, hmeljarstvu, semenarstvu in ohranjanju rastlinskih genskih virov, podnebnim spremembam, varnosti in zdravju pri delu, varovanju vodnih virov, ohranjanju biotske pestrosti v kmetijski krajini in svetovanju v zvezi z varstvom rastlin.

Izvajale so se tudi aktivnosti na področju urejanja kmetijskih zemljišč, in sicer zemljiške operacije in varstvo kmetijskih zemljišč. Z javno službo zdravstvenega varstva je potekalo sodelovanje na področju integriranega varstva rastlin, in sicer v zvezi z obvladovanjem tveganj in uvedbo ustreznih preprečevalnih ukrepov za obvladovanje naravnih in drugih nesreč ter živalskih in rastlinskih bolezni.

Naloga 2: Pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva

Na področju svetovanja in pomoči pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva so bila izvedena številna osebna svetovanja o izvajanju poslov v različnih pravnoorganizacijskih oblikah in njihovih posledicah na izvajanje v praksi. Nosilcem in članom kmetij je bilo svetovano v postopkih pridobivanja dovoljenj za izvajanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. V okviru te naloge se je kmetovalcem nudila pomoč pri pripravi razvojnih načrtov kmetij, posodabljanju, preusmeritvah in sanacijah kmetij. Ob tem se je spodbujal razvoj dopolnilnih dejavnosti in izvajali so se ekonomsko in davčno svetovanje ter svetovanje v programu FADN. Informiranje in ozaveščanje sta potekala pri uveljavljanju načela kratkih nabavnih verig ter trženju in dobavljanju lokalno pridelane hrane v javne zavode in drugim javnim naročnikom. Na področju izvajanja PRP 2014–2020 je potekalo osebno svetovanje kmetijam o njihovih možnostih za prijavo na razpis, upravičencem na PRP razpisih pa svetovanje o njihovih obveznostih in pravicah do sredstev do zaključka investicije. V letu 2018 je bilo opravljenih tudi veliko osebnih svetovanj za vzpostavljanje operativne skupine EIP za izvedbo projektov EIP v okviru ukrepa

Sodelovanje. Pripravljene so bile vsebine in predlogi ter številni odgovori glede pridobitve dokumentacije za prijavo na razpis mladih kmetov in razpis za male kmetije.

Kmetijam je bilo svetovano glede možnosti ugotavljanja davčne osnove v primeru opravljanja osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti ter drugih dejavnosti na kmetijah. Izvedena so bila osebna svetovanja in informiranja glede pridobitve ustrezne izobrazbe ali poklicne usposobljenosti, predvsem za kandidate, ki so želeli kandidirati na razpise za podukrep 6.1 (Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete) in ostale investicijske razpise. Izvedeno je bilo informiranje kmetij, ki so vključene v mrežo poročevalskih kmetij (aktivnosti glede vabljenja kmetij v vzorec 2018 in oddaje poročil za leto 2017). Aktivno je bilo sodelovanje pri delu zelenjavne in žitne verige. Na področju shem kakovosti je sodelovanje potekalo v sektorskih odborih in pri pripravi specifikacije Izbrana kakovost za sadje in ter informiranju uporabnikov o možnosti vključevanja v shemo, podobno tudi prav tako pri vzpostavljanju novih shem (predlog meril za IK zelenjava in IK žita) in na sestanku z AMA v Avstriji na temo vzpostavitve sheme IK zelenjava. Aktivna vključenost je potekala tudi pri vsebinski pripravi osnutka specifikacije za meso drobnice in pripravljeni so bili strokovni predlogi za specifikacijo »Istrski med«, potekalo je tudi sodelovanje pri ocenjevanju izdelkov na tradicionalni 29. razstavi »Dobrote slovenskih kmetij«.

Naloga 3: Izvajanje ukrepov kmetijske politike

Delo na področju izvajanja ukrepov kmetijske politike je bilo namenjeno uspešnemu in učinkovitemu izvajanju ukrepov kmetijske politike, predvsem informiranju vlagateljev pri izvajanju ukrepov, neposrednih plačilih, zeleni komponenti in navzkrižni skladnosti. Glavnino časa v okviru te naloge je bilo namenjenih nasvetom in vsebinam v povezavi z operacijami ukrepov KOPOP, dobrobiti živali, shemami neposrednih plačil, praho z medonosnimi rastlinami v PEP ter ukrepom PVP za zelenjadnice.

Na področju uveljavljanja ukrepov SKP pri zahtevkih za površine in živali so bile vlagateljem nudene informacije in pomoč pri vlaganju zahtevkov, dopolnjevanju že vloženih zahtevkov, odstopu od zahtevkov, uveljavljanju in dokazovanju višje sile, pojasnjevanju predpisanih zahtev in pogojev posameznih ukrepov, obrazložitvah izdanih odločb, ki so jih prejeli vlagatelji in pomoč pri pripravi pritožb na izdane odločbe. Nudeno je bilo svetovanje in pojasnjevanje glede Registra kmetijskih gospodarstev (ustrezno urejanje zadev glede kmetijskih gospodarstev, nosilcev in članov kmetijskih gospodarstev in pravilne prijave njihovih površin, trajnih nasadov itd.).

Naloga 4: Svetovanje pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij ter drugih oblik združevanja kmetijskih pridelovalcev

Cilj te naloge je bil vzpostavljanje lokalnih partnerstev, organizacij proizvajalcev, drugih oblik proizvodnega združevanja in novih oblik združevanja kmetijskih pridelovalcev ter delovanje društev, ki delujejo na področju kmetijstva ter sodelovanju z nevladnimi organizacijami in agrarnimi skupnostmi ter izvedba državnih tekmovanj. Na področju delovanja društev in zvez, panožnih in stanovskih organizacij je bilo strokovno svetovano v upravnih postopkih pri registraciji društev in nudenje pomoči pri pripravi ustreznih aktov. Svetovanje je potekalo pri pridobivanju statusa delovanja v javnem interesu, pri izvedbi številnih tekmovanj in ocenjevanj v posameznih panogah s področja kmetijstva in s kmetijstvom povezanih dejavnosti, nudena pa je bila tudi pomoč pri kandidiranju na javne razpise.

Naloga 5: Delovanje na področju kmetijstva in s kmetijstvom povezanih predpisov

Sem sodi strokovno sodelovanje z ministrstvi in drugimi javnimi institucijami pri pripravi predpisov, ki se nanašajo na kmetijstvo in razvoj podeželja, vključno s predpisi na področju varstva narave in okolja ter upravljanje voda ter ozaveščanje javnosti o pomenu podeželja in večnamenskosti kmetijstva, tudi z vidika varovanja okolja. V letu 2018 je bilo obravnavanih veliko število različnih predlogov sprememb zakonodaje. Na področju izvajanja ukrepov SKP, Strategije za izvajanje resolucije o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva, davčne politike, aktivnega staranja, strategije trajnostne rasti slovenskega turizma, okolja in naravovarstva, je potekalo aktivno sodelovanje z različnimi inštitucijami in organizacijami. Institucijam so bili glede na obravnavano zakonodajo posredovani tako predlogi in pripombe s strani strokovnih služb JSKS, kot tudi predlogi in pripombe voljenih in strokovnih organov KGZS. Z nosilci ukrepov na MKGP, ARSKTRP, MOP, MF ter drugih institucij, so bili za določene zakonske akte izvedeni tudi usklajevalni sestanki. Za nekatere aktivnosti, kot na primer vzpostavitev instituta t. i. aktivnega kmeta, je bila aktivirana delovna skupina nevladnih organizacij na področju kmetijstva.

V letu 2018 je bil velik poudarek na razvoju slovenskega podeželja v smeri trajnostne rasti zelenega turizma in kulinarične destinacije. Pri tem se je aktivno sodelovalo v medresorskih delovnih skupinah in tudi na raznih javnih nastopih z namenom širitve zavesti in prepoznavnosti kmetijstva in dopolnilnih dejavnosti na kmetijah kot tiste panoge, ki je ključnega pomena za poimenovanje Slovenije kot butična zelena destinacija. Javnost je bila informirana o novostih na posameznih področjih prek medijev s članki in radijskimi prispevki ter v obliki predavanj in delavnic.

V sodelovanju z Mrežo za razvoj podeželja je bil vzpostavljen skupni sistem zbiranja projektov dobrih praks, ki se objavljajo na spletnih straneh mreže in spletnih straneh KGZS zavodov, ožji izbor prejme tudi EU Mreža za razvoj podeželja. Preko projektov dobrih praks se informira in ozavešča širšo javnost o pomenu podeželja in večnamenskosti kmetijstva.

Naloga 6: Splošne organizacijske naloge, koordinacija dela, vodenje in usposabljanje svetovalcev

Usposabljanje kmetijskih svetovalcev ter koordinacija dela je potekala preko kolegijev vodij oddelkov in svetovalcev. Sodelovalo se je z javnimi službami strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju poljedelstva, sadjarstva, vinogradništva, vrtnarstva in oljkarstva ter ostalimi javnimi službami v kmetijstvu. Vodeno in koordinirano je bilo izvajanje vseh načrtovanih nalog iz programa dela JSKS. Kmetijski svetovalci so bili redno informirani o novostih s posameznih strokovnih področij ter za izvajanje nalog posredovani protokoli, opomniki, navodila in redne objave aktualnih zadev na intranetu JSKS. Delo so koordinirane strokovne in delovne skupine za posamezna tehnološka in druga področja dela.

Z namenom spremljanja realizacije programa dela je bil pripravljen mesečni, polletni in letni pregled svetovalnega dela in izvedbe nalog po posameznih področjih ter pregled dosežkov JSKS za leto 2018 in predlog vsebin prioritetnih nalog za leto 2019. Vodena in koordinirana je bila priprava poročil, programov in gradiv: program dela JSKS, letno poročilo za SC Gačnik, SC Bilje, Centra za oljkarstvo, STS Ivanjkovci in STS Vrhpolje, program usposabljanj svetovalcev in priprave strokovnih gradiv za leto 2018, akcijski načrt namakanja, akcijski načrt AMR, poročila o površinah in stanju posevkov za različne namene, o količinah porabe embalaže na kmetijah, vrednotenje protokola za oceno tveganja izbruha grizenja repov s področja prašičereje ter povezovanje ključnih partnerjev za prijavo na razpise v okviru ukrepa Sodelovanje. Prav tako je bil opravljen tudi nadzor nad izvajanjem nalog JSKS.

Pripravljene so bile številne analize, seznami in obdelave podatkov, ki jih potrebujejo kmetijski svetovalci pri izvajanju javne službe kmetijskega svetovanja ter vzpostavljeno sodelovanje s strokovnjaki številnih institucij: fakultete, inštituti, RIC, CPI, ACS, GEOPA-COPA, Društva agrarnih ekonomistov Slovenije in kot člani različnih medresorskih, nevladnih in panožnih delovnih skupin.

V podporo učinkovitega izvajanja PRP so bili izvajani redni sestanki koordinacije z MKGP in ARSKTRP, kjer se je sproti reševalo aktualno problematiko na področju izvajanja neposrednih in izravnalnih plačil ter izvajanja PRP ukrepov.

Za KGZS infotočke so bile na sedežu KGZS organizirane javne predstavitve vseh investicijskih PRP razpisov, ki so bili odprti v letu 2018 ter svetovalcem nudena tehnična in strokovna pomoč, da so lahko kvalitetno izvajali javne predstavitve razpisov in osebno svetovali upravičencem pri pripravi zahtevkov in poročil o doseganju ciljev, letnih poročil ter pritožb v primeru vračil sredstev. MKGP in ARSKTRP je bila zagotovljena tehnična pomoč v primeru motenega delovanja aplikacije, težav pri izdelavi PRP letnih poročil, ter pri obveščanju problematičnih mladih prevzemnikov o njihovih obveznostih o izpolnjevanju ciljev iz poslovnega načrta iz naslova ukrepa 112 in podukrepa 6.1. Aktualne informacije za omenjene upravičence so bile objavljene tudi na spletu KGZS.

Koordiniran in voden je bil projekt izvajanja pomoči JSKS upravičencem pri elektronskem izpolnjevanju zbirnih vlog za leto 2018 (EIV18). Skupaj z ARSKTRP in MKGP je potekalo sodelovanje v delovni skupini za pripravo EIV18. Poskrbljeno je bilo za kadrovsko, strokovno in tehnično pripravljenost JSKS ter sprotno informiranje kmetijskih svetovalcev preko sistema pomembnih obvestil, objavljenih na intranetnih straneh JSKS, svetovalcem pa so bila pripravljena številna pojasnila in interpretacije zahtev in omejitev pri posameznih ukrepih in konkretnih kmetijah. V letu 2018 se je 99 % vlagateljev obrnilo po pomoč h kmetijskih svetovalcem, ki so izpolnili in oddali 57.400 zbirnih vlog.

Na področju vodenja in koordinacije strukture za dopolnilne dejavnosti in kmečko družino je bila izvedena analiza stanja predmetnega področja na terenu in izhajajoč iz tega so tudi predvidene nove razvojne možnosti in nišne kapacitete za razvoj in odpiranje novih dopolnilnih dejavnosti ter tudi novih delovnih mest. Aktivno je bilo koordinirano delo svetovalcev za poklicne kvalifikacije na terenu (redna priprava pojasnil, navodil, interpretacij zahtev, urejanje in popravljanje neskladij itd.).

Organizirane so bile delavnice za svetovalce, specialiste za ekonomiko kmetijstva in živinorejo za uporabo empiričnega svetovalnega orodja na primeru mlečnih kmetij. Svetovanje je temeljilo na individualnih podatkih kmetij, sodelujočih v panožnih krožkih. Podatki večinoma izhajajo iz knjigovodstva FADN, lahko tudi davčnega računovodstva, baze govedorejskih podatkov in ocen kmetov. Svetovanje mlečnim kmetijam v okviru panožnih krožkov so ekonomski svetovalci skupaj z živinorejci uspešno izvajali na območjih številnih kmetijsko gozdarskih zavodov.

Koordinirano je bilo delo na področju nadgradnje Kataloga kalkulacij za načrtovanje gospodarjenja na kmetijah v Sloveniji v internetno aplikacijo Farm manager. Delo je obsegalo seznanitev z uporabo aplikacije ter možnostmi, ki jih ponuja. Izvaja se posodabljanje kalkulacij s sodobnimi tehnološkimi rešitvami ter cenikom.

Na področju ekološkega kmetovanja je bil urejen sistem specialističnega svetovanja z določitvijo nosilcev po KGZ zavodih in sistematično informiranje kmetijskih svetovalcev o vseh aktualnih vsebinah, ter koordinirano delo službe za področje ekološkega kmetovanja na terenu.

V letu 2018 je potekalo sodelovanje z vodstvom KGZS pri vzpostavitvi skupine za koordinacijo EIP projektov in vzpostavitev koordiniranega sistema priprave projektnih predlogov za kandidiranje na razpise iz naslova ukrepa Sodelovanja, ki omogoča, da se lahko v EIP projekte vključujejo vsi zainteresirani deležniki prenosa znanja v Sloveniji in da je MKGP sproti seznanjeno z morebitnimi težavami v zvezi z izvajanjem EIP projektov.

V letu 2018 je KGZS izpolnila vse pogoje, da bodo kmetijski svetovalci v Sloveniji lahko prejeli mednarodni certifikat CECRA kot dokazilo o usposobljenosti za delo v kmetijskem svetovanju. Za svetovalce je bilo izvedeno usposabljanje o pomenu pravilnega komuniciranja v svetovalnem delu po CECRA metodologiji, sodelovalo pa se je tudi pri usposabljanju kmetijskih svetovalcev v Republiki Srbiji.

Vzpostavljeno je bilo sodelovanje z mrežo nemško govorečih svetovalcev v kmetijstvu IALB, vključilo se je v mednarodne organizacije kmetijskih svetovalcev EUFRAS (s članom v upravnem odboru), ki združuje 36 organizacij iz 24 držav. Aktivno je bilo tudi sodelovanje v mreži kmetijskih svetovalnih služb jugovzhodne Evrope, SEASN, kjer je predstavnik KGZS tudi podpredsednik mreže ter vključevanje v EIP v Podskupini za znanje in inovacije ter trajnostno kmetovanje, kjer ima JSKS svojega predstavnika, preko katerega je uspešno kandidiralo pet kmetijskih svetovalcev v Fokusne skupine EIP.

Naloga 7: Naloge opredeljene s cenikom ministra

V ta sklop je spadalo izvajanje nalog na področju gnojenja, z upoštevanjem okoljskih zahtev, vključno z izdelavo gnojilnih načrtov, bilanc gnojil, jemanja vzorcev na terenu in izvajanje talnih in rastlinskih testov ter izdelavo načrtov kolobarja, elektronsko izpolnjevanje in elektronska vložitev zbirne vloge ter priprava analiz in mnenj za uporabnike na podlagi predpisov.

Drugi viri financiranja

Sodelovanje v projektih 2018 : ERASMUS+, ISM+, PLAID (KGZS član usmerjevalnega odbora), ALPFOODWAY (KGZS opazovalec), LIFE NATURAVIVA (KGZS partner), NEWBIE (KGZS opazovalec), LIFE NATURA IP (KGZS partner),SESAM (KGZS partner), FAIRSHARE (KGZS v okviru SEASN), CRP okolje (KGZS partner), EIP Seneno meso in mleko (KGZS vodilni partner).

Oddane projektne prijave 2019: RUR-16-2019 – i2Connect (KGZS v okviru SEASN), RUR-16-2019 – COOPVALOR (KGZS partner), Potrditev sodelovanja v projektu »Strategic Management/Business Inovation project« (KGZS partner).

Izvedena javna naročila 2018: Individualno svetovanje EK 2019 in 2020, Preusmeritev v ekološko kmetovanje 2019 in 2020, Priprava programov DŽ prašičereja za leto 2019, Usposabljanje DŽ drobnica 2018, Usposabljanje DŽ prašičereja 2018, Redno usposabljanje KOPOP 2018, Redno usposabljanje EK 2018, Usposabljanje za zagon dejavnosti za mlade kmete 2018, Izdelava in dopolnitev programov aktivnosti za leti 2018 in 2019.

Uspešno prijavljena javna naročila v 2018: Individualno svetovanje EK 2019 in 2020, Preusmeritev v ekološko kmetovanje 2019 in 2020, Priprava programov DŽ prašičereja za leto 2019, Usposabljanje DŽ drobnica 2018, Usposabljanje DŽ prašičereja 2018, Redno usposabljanje KOPOP 2018, Redno usposabljanje EK 2018, Usposabljanje za zagon dejavnosti za mlade kmete 2018.

8.2 Strokovne naloge v proizvodnji kmetijskih rastlin

Na podlagi spremembe Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 27/17) in v letu 2017 objavljenih predpisov[5] o delovanju javnih služb se strokovne naloge v proizvodnji kmetijskih rastlin in naloge rastlinske genske banke izvajajo v okviru **Javne službe v poljedelstvu, Javne službe v vrtnarstvu, Javne službe v sadjarstvu, Javne službe v vinogradništvu, Javne službe v oljkarstvu** in **Javne službe nalog rastlinske genske banke**. V skladu z novo zakonodajo so bili z letom 2018 imenovani tudi izvajalci posameznih javnih služb na področju izvajanja strokovnih nalog. Strokovne naloge s področja hmeljarstva se izvajajo v okviru **Javne službe v hmeljarstvu**, ki je urejena s posebno zakonodajo.

Slika 42: Shema javnih služb in izvajalcev v skladu z novo zakonodajo

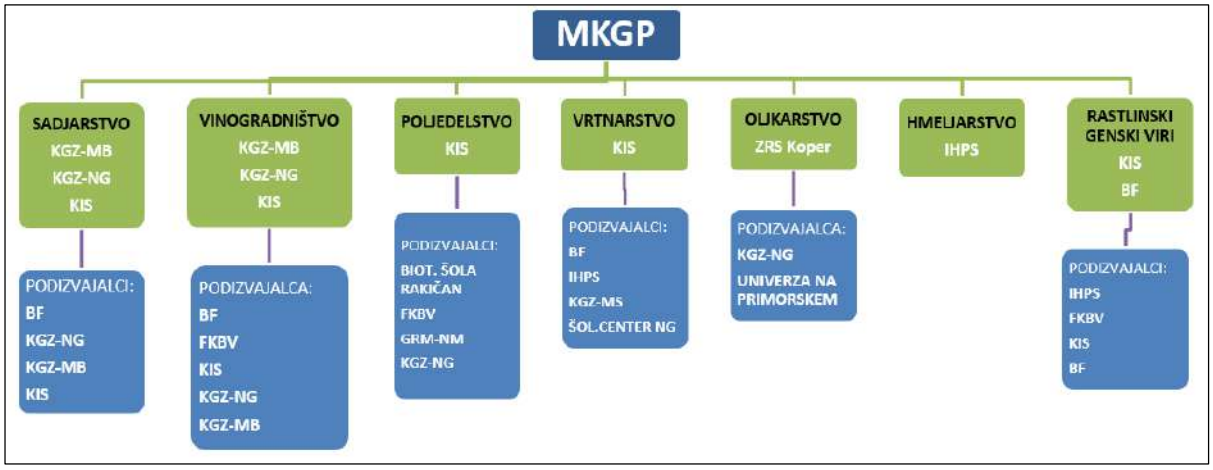

Proizvodnja kmetijskih rastlin postaja zahtevnejša, zato je dolgoročna stabilna pridelava pomemben strokovni izziv, ki ob dobrem poznavanju vrst in sort zahteva tudi poznavanje ustreznih tehnologij za optimizacijo pridelave. Ukrepi za obvladovanje tveganj v kmetijstvu morajo biti usmerjeni tudi k prilagajanju kmetijske proizvodnje podnebnim spremembam ter preprečevanju in blaženju posledic neugodnih vremenskih razmer.

V dolgoročnih programih javnih služb strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin je zato poleg dosedanjih tradicionalnih strokovnih nalog (posebno preizkušanje primernosti vrst in sort za pridelavo v različnih pedo-klimatskih razmerah ter selekcija in žlahtnjenje lastnih sort) opredeljena nova naloga preizkušanja in uvajanja sodobnih tehnologij kmetijske pridelave.

Ob pripravi nove zakonodaje na področju javnih služb v proizvodnji kmetijskih rastlin in Javne službe nalog rastlinske genske banke so vsi deležniki ugotavljali, da v Sloveniji potrebujemo nov pristop v prenosu znanja v kmetijstvu, saj obstoječi sistem marsikdaj ni dovolj učinkovit. Treba je zagotoviti integracijo znanja in informacij, da se dosežejo določeni sinergijski učinki pri reševanju težav in potrebnem razvoju v slovenski proizvodnji kmetijskih rastlin. S tem namenom se v okviru obravnavanih javnih služb vzpostavljata sistem strokovno-tehnične koordinacije, ki bo zagotavljal poenotenje delovanja javnih služb po področjih, in ustrezen prenos znanja med raziskovalnimi, izobraževalnimi in svetovalnimi ustanovami.

[5] Uredba o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/2017), Pravilnik o pogojih glede prostorov, opremljenosti in kadrov za opravljanje javne službe strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/2017), Uredba o javni službi nalog rastlinske genske banke (Uradni list RS, št. 60/2017) in Pravilnik o merilih, postopkih in metodah za ohranjanje in trajnostno rabo rastlinskih genskih virov za prehrano in kmetijstvo ter o pogojih za opravljanje javne službe nalog rastlinske genske banke (Uradni list RS, št. 62/2017).

Ena glavnih nalog strokovnega vodje posamezne javne službe je sodelovanje z Javno službo kmetijskega svetovanja in Javno službo zdravstvenega varstva rastlin, znanstveno-raziskovalnimi ustanovami, univerzami, podjetji, pridelovalci, skupinami in organizacijami pridelovalcev oziroma njihovimi združenji, drugo strokovno javnostjo in nevladnimi organizacijami ter vključevanje njihovih potreb v programe dela javne službe.

Javna služba v sadjarstvu

Za uresničevanje strateških usmeritev v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju sadjarstva so kot glavne strokovne naloge opredeljene introdukcija sort, tehnologije pridelave, zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala in selekcija sadnih rastlin. Imenovani izvajalci Javne službe v sadjarstvu v obdobju 2018–2024 so Kmetijsko gozdarski zavod Maribor (Sadjarski center Maribor), Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica (Sadjarski center Bilje), Kmetijski inštitut Slovenije in podizvajalec Biotehniška fakulteta.

Namen naloge **introdukcija sadnih rastlin** (pečkarjev, koščičarjev, kakija lupinarjev, jagodičja) je preizkušati novejše tržno zanimive sorte in podlage, ki so križane ali selekcionirane v tujini in za katere obstaja povpraševanje na trgu. Cilj testiranj v tujini vzgojenih sort ali klonov je ugotoviti njihov proizvodni potencial po količini in kakovosti, njihovo občutljivost na rastlinske patogene ter prilagojenost na naše podnebne razmere.

V okviru nalog introdukcije pečkarjev so potekali preizkušanje podlag in sort jablan in hrušk, ugotavljanje skladiščnih sposobnosti, spremljanje dozorevanja sort jablan ter preizkušanje sort in podlag odpornejših sort jablan. V preizkušanje je bil vključen tudi nasad, v katerem so zbrane najzanimivejše, proti škrlupu odporne sorte jablan, ki se uporabljajo za proučevanje proizvodnih potencialov teh sort in oblikovanje priporočil za gojenje v ekoloških sadovnjakih. Introdukcija sort koščičarjev je potekala pri breskvi, nektarini, slivi, češnji, marelici in kakiju. Opravljena so bila fenološka opazovanja in vrednotenje plodov z analizami. Pri podlagah se je spremljal vpliv podlag na bujnost dreves in rodnost pri češnjah. Poseben poudarek je bil tudi na spremljanju občutljivosti sort na škodljive organizme, odpornosti na ekstremnejše razmere pridelave in prilagodljivosti na dane okoliščine pridelave. V zimskem času je bilo delo razširjeno tudi na spremljanje fizioloških motenj in bolezni, ki bi se lahko pojavile med skladiščenjem, in ali je s tem razširjena možnost uveljavitve določene sorte.

Pridobljeni rezultati se uporabljajo za oceno primernosti uspevanja novih sort v naših pedoklimatskih razmerah, kar se s pridom uporabi pri izboru sort za Sadni izbor Slovenije, ki je posodobljen na vsake štiri leta. V letu 2018 je bil izdan nov Sadni izbor kot priporočilo za sortiment zasaditve.

Skupno je bilo v sortne poskuse v letu 2018 vključenih 170 sort in 11 podlag sadnih vrst (jablana, hruška, breskev, nektarina, češnja, marelica, sliva, kaki, oreh, leska, kostanj, jagoda, malina, ameriška borovnica) na različnih lokacijah v Sloveniji. Nadaljevalo se je spremljanje dozorevanja sort jablan, pri katerih se določa obiralno okno. Določitev pravega časa obiranja določene sorte je ena izmed pomembnejših tehnoloških odločitev.

V **tehnoloških poskusih sadnih rastlin** (pečkarjev, koščičarjev, kakija, lupinarjev, jagodičja) se izvajajo aplikativni poskusi z neposredno uporabno vrednostjo za pridelovalce. Strokovno delo je usmerjeno v iskanje in preizkušanje primernih tehnologij pridelave, tudi v spremenjenih podnebnih razmerah, v poskusnih nasadih z večjim številom dreves pri odbranih sortah in podlagah iz introdukcije (specifične zahteve glede gostote sajenja, gojitvene oblike, časa in načina rezi in drugih agrotehničnih ukrepov) ter v uvajanje novih, okolju in potrošnikom prijaznejših tehnologij pridelovanja sadja.

V okviru nalog **tehnologij pridelave** so bili v letu 2018 izvedeni različni tehnološki poskusi, med njimi kontrolirano namakanje, aplikativni poskus strojne rezi, različne tehnike rezi, dinamika spremljanja pojava škodljivcev, preizkušanje različnih škropilnih programov in aplikacij, zmanjšanje vnosa sintetično kemičnih pripravkov in njihova zamenjava s primerno delujočimi naravnimi učinkovinami in mehanskimi metodami, tehnično preizkušanje stroja za mehanično redčenje cvetov jablan, foliarno gnojenje jablan in hrušk, strojna obdelava pasov pod drevesi kot alternativa uporabi herbicidov, natančnost napovedovanja namakanja pri češnji na šibki podlagi, primerjava poletne osvetlitvene rezi češenj in spomladanske rezi češenj ob brstenju, vpliv tretiranja s titanom in silicijem na kakovost plodov breskev sorte Redhaven, dognojevanje in foliarna prehrana lupinarjev, zapoznjevanje zorenja dvakrat rodnih malin, obiranje ameriških borovnic s stresalnikom in tehnološki poskus zorenja različnih sort kakija s plinom CO_2 v plinotesni komori. Rezultati tehnoloških poskusov lahko pripomorejo k racionalizaciji in optimizaciji tehnologije pridelave.

Z **zagotavljanjem izhodiščnega razmnoževalnega materiala** pečkarjev, koščičarjev, kakija in lupinarjev sta drevesničarjem omogočena pridelava uradno pregledanega in potrjenega razmnoževalnega materiala in sadik ter nadzorovan promet z njimi v skladu s predpisi o trženju razmnoževalnega materiala in sadik sadnih rastlin. Selekcijsko delo trenutno temelji na gensko zelo različnih lokalnih populacijah in sortah lupinarjev. Glavni namen naloge sta vzgoja domačih sort oziroma klonov in vpis v sortno listo. V naših podnebnih razmerah je odbran material izhodišče za pridelavo kakovostnega sadilnega materiala in kakovostnega pridelka.

V letu 2018 je v okviru nalog zagotavljanja izhodiščnega razmnoževalnega materiala pridelava cepičev potekala v skladu s programom. V matičnem nasadu Sadjarskega centra Maribor se oskrbuje 1.235 matičnih dreves jablan na površini 1,95 ha ter odporne in stare sorte na površini 0,34 ha. Pridelanih je bilo 150.000 certificiranih cepičev in 50.000 standardnih (CA.) cepičev jablan. Vsi ukrepi za vzdrževanje nasadov so bili izvedeni pravočasno in kakovostno. V matičnem nasadu Bilje se oskrbuje 281 matičnih dreves kategorije CAC (za pridelavo cepičev češenj in višenj) ter 71 matičnih dreves v mrežniku I za pridelavo brezvirusnih (certificiranih) cepičev breskev, nektarin, marelic in sliv. V matičnih nasadih koščičarjev so bili opravljeni zdravstveni pregledi dreves in odvzeti vzorci za analize na virus šarke (PPV) in fitoplazmo koščičarjev (ESFY). Skupaj je bilo v zimskem in poletnem času pridelanih 70.000 očes.

V okviru naloge **selekcija sadnih rastlin** je delo potekalo pri orehu in kostanju. Pridobivanje novih domačih sort, klonov in tipov je bilo v glavnem vezano na odbiro ustreznih genotipov iz avtohtone populacije. Odbrani, perspektivni genotipi so nato vključeni v ustrezna preizkušanja, ki vključujejo podrobnejše opazovanje in primerjavo s standardnimi, že uveljavljenimi sortami. V letu 2018 je bilo vključenih 310 avtohtonih sejancev oreha, preizkušenih pet preselekcioniranih genotipov oreha, 91 sejancev kostanja in osem odbranih genotipov kostanja. Delo je bilo končano s potrditvijo genotipa G-139-32 – nove sorte oreha Rubina. Rezultati selekcijskega dela so tudi ena od podlag za spremembe in dopolnitve slovenskega sadnega izbora.

Javna služba v vinogradništvu

Za uresničevanje strateških usmeritev v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju vinogradništva so kot glavne strokovne naloge opredeljene selekcija in introdukcija sort vinske trte, tehnologije pridelave in zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala. Imenovani izvajalci Javne službe v vinogradništvu v obdobju 2018–2024 so Kmetijsko gozdarski zavod Maribor (Selekcijsko trsničarsko središče Ivanjkovci), Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica (Selekcijsko trsničarsko središče Vrhpolje) in Kmetijski inštitut Slovenije.

Selekcija vinske trte je odbira trt z želenimi lastnostmi za nadaljnje razmnoževanje. Osnovna je pozitivna množična selekcija, ki temelji na vizualnih opazovanjih v vinogradu in rezultat je razmnoževalni material kategorije standard. Obenem pa se je v okviru strokovnih nalog izvajala pozitivna množična selekcija vinske trte kot osnova za nadaljevalno klonsko selekcijo, ki se kot končni rezultat pokaže s potrjenimi kloni. Devetintrideset klonov 16 sort vinske trte nam zagotavlja neodvisnost ali samooskrbo s cepljenkami vinske trte. Selekcijsko delo je ključno za prihodnje generacije vinogradnikov in vinarjev ter trsničarjev. Z nadaljevanjem obstoječega dela, pridobivanjem klonov sort prilagojenih našim razmeram in klonov naših starih domačih sort, bomo lahko tudi v prihodnosti neodvisni od razmer na evropskem trgu.

V okviru naloge **selekcija vinske trte** sta se v letu 2018 nadaljevala nov ciklus klonske selekcije z novimi potrjenimi 39 kloni vinske trte in nov ciklus odbire klonov gospodarsko pomembnih vinskih sort. Selekcijski cilj je odbrati take nove slovenske klone, ki bodo kar najbolj prilagojeni spremenjenim podnebnim razmeram (odpornost proti sušnemu stresu), ter sorte, ki bodo dajale zmerne pridelke in bodo odpornejše proti grozdni gnilobi. Klonska selekcija vinske trte se izvaja na podlagi selekcijskih knjig in rezultatov pozitivne množične selekcije v standardnih matičnih vinogradih. Trsi, ki so bili v postopku množične selekcije ocenjeni z najvišjimi ocenami, se kot »elitni trsi« vključijo v podrobnejše opazovanje še za nadaljnja tri do štiri leta. To je faza predklonske selekcije, ki se konča z odbiro najboljših trsov tj. klonskih kandidatov. Nadaljnji postopek klonske selekcije obsega spremljanje fenofaz, ampelografsko obdelavo, tehnološke meritve, preverjanje zdravstvenega stanja ter mikrovinifikacije s kemijsko analizo in organoleptično oceno vina. Zbrane ugotovitve se uporabljajo za odbiro končnih klonskih linij, ki so nato vključene v pripravo vloge za postopek uradne potrditve novih klonov oziroma njihovih baznih matičnih trsov. Rezultati selekcijskega dela so tudi ena od podlag za dopolnitve izbora vinskih sort (trsni izbor), katerih gojenje je priporočeno oziroma dovoljeno v posameznih rajonizacijskih enotah. Pri novem ciklusu klonske selekcije je dana prednost odbranim elitam sort Laški rizling, Refošk, Malvazija, Zeleni sauvignon, Merlot, Muškat ottonel, Rumeni muškat, Sivi pinot, Šipon, Laški in Renski rizling. Izvajala se je tudi pozitivna množična selekcija lokalnih sort Cipro, Šipon, Dišeči traminec in Chardonnay.

Pri pridelovanju grozdja sta za uspešen razvoj vinogradništva in vinarstva ključna tudi sledenje trendom v vinogradništvu in vinarstvu in s tem uporaba takih sort, klonov in podlag trte, ki so prilagojene na naše rastne razmere, so ob primerni zaščiti dovolj odporne proti boleznim in škodljivcem, obenem pa zagotavljajo pridelavo tržno zanimivih pridelkov in produktov. Trendom trenutno sledimo z nalogama introdukcije sort in tehnoloških poskusov.

V okviru naloge **introdukcija in tehnologija pridelave** se pri vinski trti preizkušajo vrednosti sort za pridelavo, kar je pogoj za vpis v sortno listo. Preizkušanje se izvaja pri novo introduciranih sortah vinske trte in podlagah (rod *Vitis* L.) in pri novo selekcioniranih klonih sort trte in je podlaga za pripravo opisne sortne liste – trsni izbor. Naloga obsega preizkušanje novih sort za nadomeščanje ali dopolnitev izbora vinskih sort, preizkušanje novih doma vzgojenih in tujih klonov že rajoniziranih vinskih sort, da se dosežejo boljša kakovost in izenačena rodnost, večja vsebnost nekaterih snovi v vinu (npr. polifenoli) ali večja odpornost proti boleznim in škodljivcem trte, ter preizkušanje podlag, ki so odpornejše proti boleznim in škodljivcem (npr. trsna uš, nematode, bakterijske bolezni in fitoplazme), odpornejše priti stresnim rastnim razmeram (npr. suši) ali fiziološko bolj ustrezajo našim sortam vinske trte. Namen je izboljšanje trsnega izbora glede na tehnološke značilnosti sort.

V letu 2018 se je nadaljevala introdukcija tujih in doma selekcioniranih sort vinske trte v vseh treh vinorodnih deželah Slovenije (Podravje, Posavje, Primorska). Izvedeni sta bili introdukcija sorte Merlot v vinorodnih deželah Podravje in Posavje, ter introdukcija 23 vinskih in namiznih sort medvrstnih križancev v vinorodni deželi Primorska. Izvedeni so bili tehnološki poskusi, in

sicer na klonu sorte Malvazija (SI-37) v vinorodni deželi Primorska na spremembo gojitvene oblike in na klonih sorte Laški rizling (SI-11, SI-12, SI-13) v vinorodni deželi Podravje na spremembo obremenitve.

Naloga **zagotavljanja izhodiščnega razmnoževalnega materiala vinske trte** omogoča pridelavo baznih trsnih cepljenk za oskrbo trsničarjev in vinogradnikov, ki se odločijo za sajenje matičnih vinogradov. Ostali vinogradniki imajo posredne učinke, saj lahko kupijo kakovostne trsne cepljenke iz doma selekcioniranega materiala in pridelujejo grozdje domačih sort. Selekcijsko trsničarski središči sta edini pooblaščeni trsnici za pridelavo sadilnega materiala kategorije »baza«. Za nemoteno pridelavo cepičev in trsnih cepljenk je treba urediti vsakoletno prijavo pri Kmetijskem inštitutu (Služba za uradno potrjevanje) za uradno potrditev baznih cepičev in trsnih cepljenk) ter se redno usposabljati iz zdravstvenega varstva rastlin.

V letu 2018 je bilo v Selekcijsko trsničarskem središču Ivanjkovci cepljenih 7.250 trsnih cepljenk, pridelali so 109.000 očes cepičev baza in 106.900 baznih ključev podlag. V Selekcijsko trsničarskem središču Vrhpolje je bilo pridelano 9.000 trsnih cepljenk, 149.000 cepičev potrjenih slovenskih klonov, od katerih so jih petino porabili za lastno pridelavo trsnih cepljenk. V baznem vinogradu vzdržujejo 3.341 trsov slovenskih klonov, ki pomenijo za vinogradništvo izhodiščni material visoke genetske in zdravstvene vrednosti. Vzdržujejo tudi kolekcijo starih sort vinske trte (primorskih sort, interspecifičnih sort, namiznih sort). Na izbranih trtah so bili nabrani vzorci listov in narejeni ELISA testi (testiranje na viruse).

Javna služba v poljedelstvu

Namen Javne službe v poljedelstvu je udejanjanje strateških usmeritev razvoja na tem področju, in sicer prek bolj ciljanih in nekaterih novih strokovnih nalog ter s koordiniranim in učinkovitejšim prenosom rezultatov nalog do Javne službe kmetijskega svetovanja, pridelovalcev in druge zainteresirane javnosti. V okviru Javne službe se izvajajo strokovne naloge žlahtnjenje poljščin, introdukcija poljščin in ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo, tehnologije pridelave poljščin ter strokovno-tehnična koordinacija v poljedelstvu. 1. 1. 2018 je bil za izvajalca javnih služb v poljedelstvu imenovan dosedanji izvajalec Kmetijski inštitut Slovenije, z dosedanjimi podizvajalci.

Slovenija je v preteklosti tradicionalno veljala za deželo z dobro razvitim semenarstvom, ki pa se je v zadnjih desetletjih pri marsikateri vrsti kmetijskih rastlin močno skrčilo. Eden glavnih pogojev **za razvoj slovenskega semenarstva** je razvoj lastnih sort kmetijskih rastlin. Tudi mednarodne organizacije (FAO idr.) pozivajo k okrepitvi javnih programov žlahtnjenja. V priporočilih o preskrbi s hrano spodbujajo k nacionalni finančni podpori javnim programom žlahtnjenja rastlin, preskrbi s semenom za lastno proizvodnjo hrane rastlinskega izvora in biotski raznovrstnosti pri kmetijski pridelavi. V ta okvir spada tudi uporaba lokalnih rastlinskih genskih virov pri žlahtnjenju novih sort kmetijskih rastlin. V Sloveniji imamo v ta namen na voljo obsežno zbirko rastlinskih genskih virov z največjo variabilnostjo pri zelenjadnicah (stročnice, križnice, solata) in krmnih rastlinah (drobno in debelozrnate metuljnice, trave).

Dolgoročna cilja **žlahtnjenja poljščin** sta priprava in izvedba programov žlahtnjenja pri izbranih vrstah poljščin (krompir, ajda, črna detelja, travniška bilnica), kar pomeni v predvidenem časovnem obdobju vzgojiti in v sortno listo vpisati sorte rastlin z ustreznimi zaželenimi in izboljšanimi lastnostmi. Cilji bodo doseženi z uporabo več sodobnih postopkov glede na posamezno vrsto rastlin. V letu 2018 je v okviru žlahtnjenja krompirja končal preizkušanje razločljivosti, izenačenosti in neponovljivosti (RIN) križanec KIS 05-204/191-2, ki je preizkušanje vrednosti za pridelavo in uporabo (VPU) končal v letu 2017. Po pričakovanju bo sredi leta 2019 registriran kot nova sorta krompirja KIS Razor. V letu 2018 sta bila v postopku registracije dva križanca krompirja od katerih je eden v tem letu uspešno končal VPU

preizkušanje (KIS 05-194/94-1) in je v letu 2019 začel preizkušanje RIN. Iz programa žlahtnjenja ajde bo v letu 2019 predvidoma uvrščena v preizkušanje VPU ena populacija ajde, iz programa žlahtnjenja krmnih rastlin pa ena populacija črne detelje.

Pri pridelovanju poljščin je uporaba primernih sort, ki so prilagojene na rastne razmere, imajo dober pridelek ustrezne kakovosti in so dovolj odporne proti boleznim in škodljivcem, ključna za uspešno pridelavo. Program **introdukcije poljščin** poteka pri koruzi, žitu, krmnih rastlinah in pesi, oljnicah in predivnicah ter krompirju. Rezultati preizkušanj so objavljeni na spletni strani KIS.

V letu 2018 so se iz nabora nalog iz Uredbe o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin[6] izvajali naslednji **tehnološki poskusi**:

- tehnologije gnojenja poljščin: proučevanje vpliva gnojenja z mineralnim dušikom in žveplom na količino in kakovost dveh sort krušnih pšenic (Olimpija, Vulkan), primerjava načinov gnojenja in dognojevanja koruze z dušikom na razvoj in pridelke hibridov koruze v dvojih pedo-klimatskih razmerah, proučevanje vpliva uporabe zeolita pri pridelavi krompirja in koruze na rast, razvoj, pridelek in komponente pridelka,
- vrstenje poljščin (kolobar), rokov, oblik rastnega prostora in gostote setve: preučevanje tehnologij setve koruze za zrnje in silažo s spremenjenimi oblikami rastnega prostora, preučevanje vpliva kombinacij združene setve različnih hibridov koruze na razvoj, pridelke in parametre pridelkov pri pridelavi koruze za zrnje in silažo,
- tehnologije za povečanje rodovitnosti in zmanjšanje erozije tal: preučevanje dolgoročnih vplivov pridelovalnih sistemov na mineralizacijo in vsebnosti organske snovi v tleh v različnih pedo-klimatskih razmerah,
- tehnologije združenih setev posevkov in setev v t. i. žive zastirke/prekrivke: preizkušanje uporabe podsevkov metuljnic pri pridelavi strnih žit.

Rezultati preizkušanja tehnologij so objavljeni na spletnih straneh KIS.

V okviru **strokovno-tehnične koordinacije** je bila posebna pozornost namenjena okrepitvi sodelovanja z Javno službo kmetijskega svetovanja in semenarstva. Uspešno sta bila organizirana dva posveta o semenarstvu, koordinator pa je sodeloval tudi na drugih posvetih s tega področja in pri pripravi promocijskega materiala za uporabo certificiranega semena.

Javna služba v vrtnarstvu

Za uresničevanje strateških usmeritev v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju vrtnarstva so glavne strokovne naloge selekcija zelišč, žlahtnjenje zelenjadnic, introdukcija zelenjadnic in ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo, introdukcija in ekološka rajonizacija zelišč ter ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo. Imenovani izvajalec Javne službe v vrtnarstvu v obdobju 2018–2024 je KIS s podizvajalci.

V okviru naloge **žlahtnjenje zelenjadnic** se izvaja žlahtnjenje zrnatih stročnic in zelja. To je podlaga za razvoj in pospeševanje semenske pridelave v Sloveniji in zagotavljanje stabilne oskrbe s semeni oziroma sortami rastlin za zagotavljanje prehranske varnosti. Žlahtniteljski cilji zrnatih stročnic (KIS) so vzgoja novih sort rano zrelega visokega rumenega maslenca odlične kakovosti, z velikim pridelkom in izboljšano odpornostjo proti boleznim. Pri nizkih fižolih je cilj vzgoja sort, odpornih proti fižolovemu ožigu, virusom in abiotskemu stresu. Žlahtniteljski cilji pri zelju (BF) so optimiziranje žlahtniteljskega postopka za kontinuirano pridobivanje tržno zanimivih hibridnih sort, ki bodo v tipu varaždinskega zelja ali sort s primernimi morfološkimi

[6] Uradni list RS, št. 60/17

lastnostmi in ustrezno prehransko vrednostjo. Ker gre za vrsto, pri kateri je žlahtnjenje zelo dolgotrajno in tehnično zahtevno, je cilj tudi vzpostavitev ekipe, ki bo lahko na tem področju delovala kontinuirano in s tem zagotavljala konkurenčno zmožnost tujim selekcijam. V letu 2018 je bilo posejanih 169 križancev, odbranih 53 F2 križancev visokega fižola in posejanih 177 odbranih križancev nizkega fižola. Končani sta bili fenotipska odbira in samooprašitev 45 F2 rastlin za pridobitev F3 semena križancev s še boljšimi lastnostmi. Pri žlahtnjenju zelja je bilo vzgojenih 20 novih linij, induciranih s kulturo mikrospor in pridobljenih 300 novih križancev, ki so bili preizkušeni v poljskem poskusu. Dosedanji rezultat strokovne naloge žlahtnjenja, uvedene v letu 2014, je bil vpis nove sorte zelja Presnik F1 v sortno listo v letu 2016, v postopku vpisa v sortno listo pa je še ena hibridna sorta zelja.

Introdukcija zelenjadnic in ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo temeljita na odločitvi, da je zaradi ugotavljanja prilagojenosti na naše rastne razmere potrebno preverjanje sort za pridelavo in uporabo v naših pridelovalnih razmerah. Namen in cilj naloge introdukcije, ki jo izvajata vrtnarska centra v okviru BF in KIS ter vrtnarske postaje v okviru srednjih kmetijskih šol, je pridobiti podatke o sortah, preizkušenih na več lokacijah, pri različnih načinih pridelovanja in za različne namene uporabe. Vpis sort zelenjadnic v sortno listo je obvezen, vendar brez obveznega preverjanja njihovih agronomskih lastnosti oziroma vrednosti za pridelovanje in uporabo. Ugotavljanje agro-ekološke prilagojenosti in tehnološke vrednosti sort z drugih geografskih območij, ki bi bile lahko pridelovalno in tržno zanimive tudi v naših pridelovalnih razmerah, je podlaga za pripravo opisne sortne liste, ki je namenjena dobaviteljem semenskega materiala, strokovnjakom kmetijske svetovalne službe, predvsem pa pridelovalcem zelenjadnic. V okviru naloge introdukcija sort zelenjadnic sta bila v letu 2018 izvedena preizkušanje vrednosti za pridelavo in uporabo novih in lokalnih sort različnih vrst zelenjadnic (zelje za predelavo, cvetača, fižol za zrnje, bučka in šalotka) na različnih lokacijah oziroma v različnih terminih, ter uvajanje ene opuščene vrste zelenjadnic (bob). Pri fižolu za zrnje so bile vključene tudi lokalne sorte. Vrtnarske postaje in centra vsako leto prirejajo dneve odprtih vrat, ko kmetijskim svetovalcem in pridelovalcem iz različnih območij Slovenije omogočijo ogled svojih poskusnih polj in predstavijo svoje delo. Sortni poskusi se v različnih pridelovalnih območjih proučijo v različnih terminih pridelave, da se določijo najprimernejši roki setve in se izberejo najprimernejše sorte za posamezne termine pridelave. Vključena je bila tudi pridelava v zaščitenem prostoru, saj takšna pridelava omogoča večji nadzor nad pogoji pridelave in s tem zunajsezonsko pridelavo.

V letu 2018 so bili izvedeni **tehnološki poskusi**, med njimi preizkušanje tehnologij gnojenja pri lokalni sorti čebule in pri solati, preizkušanje tehnologij v ogrevanem zaščitenem prostoru pri bučki, preizkušanje tehnologij z uporabo lastnega semenskega materiala pri česnu, preizkušanje tehnologij z biorazgradljivimi materiali – vodila pri paradižniku in visokem fižolu, preizkušanje tehnologij hidroponske pridelave – plavajoči sistem za listne križnice ter preizkušanje tehnologij cepljenja plodovk pri lokalnih sortah paprike in paradižnika. Pripravljena so bila tehnološka navodila za pridelavo lokalnih sort čebule.

Nameni naloge **introdukcija in ekološka rajonizacija zelišč** ter ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo so opredelitev in opis vrednosti za pridelavo in uporabo oziroma predelavo tržno zanimivih zelišč v različnih agroekoloških območjih Slovenije, določiti izbor ekotipov semena in sadik za slovenske pridelovalce zelišč, hkrati pa zagotoviti kakovostno domačo surovinsko bazo tudi za predelovalce zelišč. Naloga vključuje proučevanje različnih tehnologij pridelave posameznih zelišč, določanje količine pridelane droge in kakovosti pridelka. V letu 2018 sta bila izvedena preizkušanje vrednosti za pridelavo in uporabo tujih in domačih sort zelišč oziroma populacij/akcesij, tj. introdukcijo rožmarina na eni lokaciji, ter preizkušanje vrednosti za pridelavo in uporabo v različnih agroekoloških razmerah (rajonizacijo) za laški smilj, drobnocvetni vrbovec, komarček in riček na treh lokacijah.

Javna služba v oljkarstvu

Za uresničevanje strateških usmeritev v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju oljkarstva so opredeljene strokovne naloge selekcija sort, introdukcija sort, zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala, tehnologije pridelave in ugotavljanje vrednosti oljk za predelavo.

V letu 2018 je bil namen naloge **selekcija sort oljke** vzpostavitev baze podatkov o posamezni domači ali udomačeni sorti/akcesiji, ki bo uporabljena kot podlaga za nadaljnje sistematično delo na področju selekcije. Vzpostavljati se je začela baza podatkov, pri čemer so bile opisane značilnosti (genetika, morfologija, kemija) sort Istrska belica in Štorta. Izvedena je bila genotipizacija sort Buga, Črnica in Drobnica, hkrati pa je bilo mofološko in agronomsko ovrednoteno ter kemijsko karakterizirano oljčno olje, pridobljeno iz teh sort.

Tudi pri nalogi **introdukcija sort oljke** je bila delno pripravljena baza že zbranih podatkov. Opisani sta bili sorti Leccino in Maurino ter pripravljeno je bilo gradivo za uporabnike o teh dveh sortah. Na sortah Leccione, Leccio Del Corno, Arbequina, Itrana, Grignan, Leccino, Maurino in Lastovka je bila opravljena genotipizacija, bile pa so tudi morfološko in agronomsko ovrednotene.

Cilj naloge **zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala oljke** je zagotoviti matična drevesa registriranih domačih in udomačenih sort ter ugotoviti primeren način pridelave sadilnega materiala, s katerim bosta omogočeni ponovna vzpostavitev proizvodnje sadik in s tem pridelovalcem oljk nabava sadik, primernih za naše okolje. V letu 2018 je bilo v novi razmnoževalni mizi preizkušeno ukoreninjenje sorte Istrska belica in drugih lokalnih sort (Buga, Buga – BČ, Črnica, Drobnica, Mata in Štorta). Kljub dolgoletnim izkušnjam na področju razmnoževanja so bili rezultati poskusa slabi. Nekoliko boljše ukoreninjenje sorte Istrska belica je bilo opaziti v julijskem terminu. Ugotovljeno je bilo, da Inštitut za oljkarstvo potrebuje zemljišča za vzpostavitev lastnega matičnega nasada, kar pa je težko uresničljivo, saj na območju slovenske Istre primanjkuje prostih kmetijskih zemljišč.

Naloga **tehnologije pridelave oljke** se osredotoča na ugotavljanje ustrezne pridelave sorte Istrska belica, pri čemer se primerjajo rodnost, občutljivost na nizke temperature in obnova po pozebi (potaknjenec, cepljena sadika na sejanec ali na sorto Črnica). Poskusi so bili izvedeni v nasadih Purissima in v Šmarjah, pri tem so se slabo obnesle sadike, cepljene na sorto Črnica. Pri sorti Istrska belica se je z analizo listov ugotavljala prehranjenost sorte z makro in mikro elementi v nasadih Bivje, Šmarje, Beneša in Strunjan. Ugotovljeno je bilo slabše fiziološko ravnovesje zaradi nizkih vrednosti dušika v primerjavi s kalijem, predvsem pa s fosforjem. Spremljala se je napadenost plodov sorte Istrska belica z oljčnim moljem, vendar je bila večja poškodovanost ugotovljena le v enem nasadu. Rezultatov spremljanja v matičnem nasadu ni bilo, ker je nasad uničila toča. Izdelana so bila tudi tehnološka priporočila za pridelavo sorte Istrska belica.

Ustreznost tehnologije pridelave se je ugotavljala tudi na drugih sortah (Arbequina, Itrana, Leccio Del Corno, Leccione, Maurino in Štorta) v kolekcijskih nasadih in na terenu. Spremljanje oploditve je v letu 2018 pokazalo boljše stanje kot prejšnja leta, samooploditev pa je bila dobra le pri sorti Istrska belica. Ovrednoteni so bili rodni nastavek, volumen krošnje, kondicija dreves in občutljivost na pavje oko, pri sortah Itrana, Istrska belica in Leccino pa je potekalo spremljanje fenofaz. V proizvodnih nasadih so se na plodovih oljk preverjali dobit olja, teža, obarvanost in trdota plodov ter okuženost z oljčno muho in oljčnim moljem. Najvišja oljevitost je bila pri sorta Štorta, najnižja pa pri sortah Leccione in Maurino. V okviru naloge so bili ovrednoteni tudi meteorološki podatki in primerjani s predhodnim letom. Februarja je bila v več oljčnikih prisotna pozeba. Na teh izbranih sortah je bila narejena kemijska karakterizacija olja.

V nalogi **ugotavljanje vrednosti oljk za predelavo** so se v letu 2018 izvajale redna naloga spremljanje dozorevanja, naloge spremljanje letnika in ugotavljanje vpliva shranjevanja, filtracije in novih tehnologij na kakovost olja. Spremljanje dozorevanja poteka na terenu, vključuje pa tudi spremljanje oljevitosti. Izvaja se na petih lokacijah v slovenski Istri, dveh v Goriških brdih in dveh na Goriškem, na sortah Istrska belica, Leccino in Maurino. Naloga vključuje vzorčenje, ugotavljanje mase in trdote plodov, indeks zrelosti, oljevitost v laboratorijski oljarni in pri posameznih vzorcih tudi v laboratoriju po metodi Soxhlet. Za leto 2018 je bilo značilno hitrejše dozorevanje, zato je bilo pridelovalcem svetovano zgodnejše obiranje, dobit olja pa je bil v povprečju večji od povprečnega leta. Poleg oljevitosti se je z določevanjem vsebnosti biofenolov in maščobno-kislinske sestave spremljala tudi kakovost olja pri sortah Istrska belica in Leccino. O rezultatih te naloge so bili pridelovalci redno obveščeni z več kot 1.000 obvestili.

Naloga spremljanje letnika 2018 je obsegala določevanje metilnih estrov maščobnih kislin s plinsko kromatografijo (98 vzorcev), biofenolov s HPLC (osem vzorcev), tokoferola in tokotrienola s tekočinsko kromatografijo visoke ločljivosti (pet vzorcev), sestave in vsebnosti sterolov in triterpenskih dialkoholov s kapilarno plinsko kromatografijo (analiza 21 vzorcev dveh terminov), vsebnosti voskov, metilnih estrov maščobnih kislin in etilnih estrov maščobnih kislin s kapilarno plinsko kromatografijo (30 vzorcev), kislinskega števila in kislosti (174 vzorcev), senzorično ocenjevanje (30 vzorcev), vsebnosti voskov, metilnih estrov maščobnih kislin in etilnih estrov maščobnih kislin s kapilarno plinsko kromatografijo (30 vzorcev), ugotavljanje peroksidnega števila (30 vzorcev) in spektrofotometrično merjenje na UV-območju (30 vzorcev).

V okviru podnaloge ugotavljanja vpliva shranjevanja in filtracije ter novih tehnologij na kakovost olja sta se v izbranih dveh oljarnah proučevala vpliv uporabe CO_2 na kakovost oljčnega olja s spremljanjem vpliva na maščobno kislinsko sestavo, biofenole, tokoferole in sterole ter vpliv uporabe ultrazvoka pri pridelavi na kakovost oljčnega olja. Na olju iz matičnega nasada, ki ga je v letu 2018 prizadela toča, se je spremljal vpliv izrednih vremenskih razmer na kakovost olja. Določevali so se kislinska stopnja, biofenoli, tokoferoli in steroli v oljčnih oljih, predelanih iz poškodovanih plodov. Spremljal se je tudi vpliv filtracije na kakovost olja na 10 vzorcih s primerjavo kemijske sestave in senzorične ocene filtriranih in nefiltriranih olj. Olje je bilo proizvedeno v letu 2017, prvič analizirano po devetih mesecih (avgust 2018) in nazadnje po 18 mesecih (maj 2019), saj je pomembno, da se kakovost olja ohrani vsaj 18 mesecev.

Javna služba nalog rastlinske genske banke

Za izvajalca te javne službe sta bila 1. 1. 2018 za sedem let imenovana Kmetijski inštitut Slovenije in Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.

Ta javna služba Kmetijskega inštituta Slovenije (JSRGB KIS) se izvaja za zbirke rastlinskih genskih virov (RGV) krmnih rastlin, krompirja, vrtnin, hmelja, jagodičja in vinske trte, hkrati pa Kmetijski inštitut Slovenije opravlja tudi naloge strokovno-tehnične koordinacije. Pri izvajanju nalog JSRGB KIS za zbirke RGV krmnih rastlin kot podizvajalec sodeluje Biotehniška fakulteta, za zbirke RGV jagodičja in vinske trte je podizvajalec Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru, vse naloge za zbirko hmelja pa izvaja podizvajalec Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije. Javna služba nalog rastlinske genske banke Biotehniške fakultete (JSRGB BF) se izvaja za zbirke žit, sadnih rastlin ter zdravilnih in aromatičnih rastlin. Kot podizvajalci sodelujejo Kmetijski inštitut Slovenije za zbirko žit, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede za zbirko sadnih rastlin in Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije za zbirko zdravilnih in aromatičnih rastlin. V zbirkah obeh izvajalcev se skupno hrani 5.437 RGV v obliki semen, v kolekcijskih nasadih in v *in vitro* razmerah.

Delo obeh izvajalcev javne službe poteka v skladu s sprejetim letnim programom dela in finančnim načrtom, v okviru katerega je bila posebna pozornost namenjena usklajevanju in poenotenju dela obeh izvajalcev in podizvajalcev javne službe. Naloge so opredeljene v sedemletnem programu dela in med drugim obsegajo zbiranje, evidentiranje in ohranjanje RGV, razmnoževanje ter njihovo opisovanje in vrednotenje. Izvajajo se po mednarodno priznanih postopkih in metodah, ki so v skladu s standardi Organizacije združenih narodov za prehrano in kmetijstvo na področju RGV in z metodami Evropskega kooperativnega programa za RGV. Narava dela se med zbirkami razlikuje in je prilagojena specifikam posamezne rastlinske vrste.

Naloge strokovno-tehnične koordinacije vključujejo celovito in enovito strokovno vodenje in tehnično koordinacijo javne službe, pripravo letnih programov dela in spremljanje njihovih ciljev in kazalnikov, spremljanje in analiziranje stanja na področju dela javne službe, sodelovanje z MKGP in drugimi ministrstvi, sodelovanje z drugimi javnimi službami ter mednarodno sodelovanje na področju ohranjanja in trajnostne rabe RGV.

Javna služba v hmeljarstvu

Javno službo v hmeljarstvu izvaja Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije (IHPS) na podlagi zakonodaje, ki ureja delo javnih služb ter ureditev trga s hmeljem. Obsega strokovne naloge s področja žlahtnjenja hmelja, tehnologije pridelave in predelave hmelja, ocenjevanja letnika hmelja ter introdukcije hmelja.

Osnovni namen strokovne naloge **žlahtnjenja hmelja** je vzgoja novih sort hmelja, ki ustrezajo zahtevam trga in pogojem pridelovanja v Sloveniji, s poudarkom na izboljšani kakovosti ter odpornosti proti pomembnejšim boleznim in škodljivcem. S kontinuiranim procesom žlahtnjenja hmelja je bilo v Sloveniji v zadnjih 65 letih vzgojenih 20 sort hmelja, ki pokrivajo 98 % slovenskih hmeljišč, dodatna dva odstotka površine pa pokrivajo tuje sorte in sorte v preizkušanju.

V okviru žlahtnjenja hmelja so se oskrbovali 4,31 ha hmeljišč, posajeni s križanci. V rastlinjaku se je izvedlo umetno okuževanje s sporami hmeljeve peronospore in hmeljeve pepelovke na populaciji okrog 10.000 sejančkov. Več kot 3.000 jih je prestalo obe selekciji in jih bo pripravljenih za sajenje na njivo po opravljeni molekulski določitvi spola. V januarju so bila pripravljena različna piva s hmeljem novih sort. Pivo je bilo analizirano in senzorično ocenjeno tudi na Seminarju o hmeljarstvu v Laškem, skupaj s hmeljarji. V letu 2018 se je opravilo 40 testov odpornosti proti verticilijski uvelosti hmelja, pri čemer so bili vsi genotipi okuženi s patotipom PV1 glive *V. albo-atrum*, ki povzroča letalno obliko verticiljske uvelosti v Sloveniji (PV1). 11 genotipov je izkazalo odpornost, 11 pa jih je izrazilo srednjo odpornost. Več energije se je vložilo v pridobitev ocene o poljski odpornosti novih sort na glavne bolezni v poskusu, kjer se nasad ni tretiral s FFS proti boleznim. V poskusu je bilo posajenih 16 novih in standardnih sort hmelja. Sredi julija so se končala križanja s poznimi sortami in križanci. Vključenih je bilo 30 maternih rastlin in opravilo se je 86 kombinacij križanj. Za zagotovitev sadilnega materiala različnih križancev hmelja (potrebnih za nadaljnjo selekcijo na verticilijsko uvelost hmelja, poskus P30) se je 36 genotipov testiralo na prisotnost talnih gliv (*Fusarium* in *Verticillium*) in prisotnost viroidov (HSVd in CBCVd). Po obiranju se je več križancem določila okužba s *Pseudoperonospora humuli*, *Podosphaera macularis*, *Alternaria alternata*, *Phoma exigua* in *Cladosporium* sp. na storžkih hmelja. Jeseni se je opravila senzorična ocena storžkov hmelja nad 200 križancev, več deset izmed njih je bilo opisno ovrednotenih, preostali pa imeli manj izrazito aromo. Opravile so se vse predvidene kemijske analize za določitev grenčic in eteričnega olja, osredotočalo se je zlasti na kakovost in količino pridelka rastlin v P30-poskusih. Izvedlo se je poskusno varjenje petih novih sort v preizkušanju, in sicer 109/27,

163/75, 31/26, 54/79 in 90/263. Vsa piva so bila hmeljena samo s preizkušanimi križanci v solo varianti in brez kombinacij. Navedene sorte v preizkušanju so se vključile tudi v preizkus določanja skladiščne obstojnosti. V okviru naloge se je v skladu z zakonodajo sofinanciralo sortno preizkušanje omenjenih križancev, ki je potekalo na treh lokacijah. Čez leto se je redno skrbelo za usposabljanje in vzdrževanje senzoričnega spomina skupine ocenjevalcev arome hmelja (sort in križancev). IHPS je registriral novi sorti hmelja, Styrian Dragon in Styrian Fox, ki sta že v pridelavi.

Strokovna naloga **tehnologije pridelave in predelave hmelja** se je izvajala na podlagi Uredbe o ureditvi trga s hmeljem[7] in Pravilnika o izvajanju javne službe v hmeljarstvu[8]. Izvajanje dela pridelovalci spremljajo prek Odbora za tehnologijo in žlahtnjenje hmelja in tehnoloških sestankov skozi vse leto. Glavna poudarka naloge sta svetovanje in podpora pri pridelavi hmelja, ki temelji na prognozah bolezni in škodljivcev hmelja, namakanja, gnojenja in tehnološke zrelosti. Meteorološki podatki se obdelujejo za spremljanje rasti in razvoja hmelja ter izdajanje navedenih napovedi. IHPS sodeluje tudi na evropski ravni v okviru Commodity Expert Group (CEG) za Minor Uses – Hops. Na področju usmerjanja uporabe FFS v hmeljarstvu se v skladu s smernicami integriranega varstva rastlin, registriranih FFS za varstvo hmelja v Sloveniji in Nemčiji ter mejnih vrednosti ostankov FFS na hmelju, določenih v EU, ZDA in na Japonskem, izdela seznam FFS za varstvo hmelja. Izvede se Seminar o hmeljarstvu, izdajajo se Hmeljarske informacije in IHPS se aktivno udeležuje vseh tehnoloških sestankov hmeljarjev. Izdelujeta se sistemska analiza konkurenčnosti in globalnih tržnih razmer v hmeljarstvu ter modelna analiza variabilnih stroškov pridelave hmelja v Sloveniji. Glede na potrebe in zanimanje hmeljarjev ter stroke se izvajajo v okviru naloge tudi tehnološki poskusi.

V letu 2018 so se nadaljevala preizkušanja vodil iz naravnih materialov za uporabo v hmeljarstvu. Izvedel se je poskus odvzema hranil iz tal s hmeljem kot osnova za določanje gnojilnih odmerkov za različne sorte hmelja. Nadaljeval se je poskus uporabe apnenega dušika za dognojevanje hmelja in vpliv na povzročitelje verticilijske uvelosti hmelja. Izvedena sta bila tudi dva poskusa na osnovi preizkušanja novih aktivnih snovi v hmeljarstvu ter izdelana je bila prostorska analiza varnostnih pasov hmeljišč.

Namen strokovne naloge **ocene letnika hmelja** je določitev kakovosti reprezentativnih vzorcev pridelka hmelja po posameznih sortah. Z nalogo so bili določeni letni reprezentativni vzorci pridelka hmelja po posameznih sortah hmelja. Na vseh pobranih vzorcih pridelka hmelja po terenu, so se izvedle načrtovane analize na določene kakovostne parametre. Tako se je v času obiranja hmelja pobralo po terenu, analiziralo in statistično obdelalo skupno 120 vzorcev pridelka zračno suhega hmelja sort Aurora, Savinjski golding, Bobek, Celeia, Styrian gold, Styrian Cardinal in Styrian Wolf. V vseh vzorcih je bila določena vsebnost vlage in alfa-kislin (KVH – TE). Vrednosti alfa-kislin so bile pri vseh sortah povprečne ob upoštevanju podatkov zadnjih desetih let, pri nekaterih sortah (Aurora Styrian Wolf in Styrian gold) pa nekoliko nad povprečjem. Določeni sta bili tudi količina in sestava eteričnih olj po posameznih sortah. V okviru naloge so se na spletnih straneh IHPS mesečno objavljala poročila o certificiranem pridelku slovenskega hmelja letnikov 2017 in 2018.

Strokovna naloga **introdukcija novih in tujih sort hmelja** je osredotočena na določitev optimalne tehnologije pridelave novih in tujih sort hmelja v naših pridelovalnih razmerah, ki najbolj ugodno vplivajo na njihovo rast in razvoj in se kažejo v kakovostnem, visokem in stabilnem pridelku.

---

[7] Uradni list RS, št. 20/09, 60/10, 88/11 in 50/15

[8] Uradni list RS, št. 45/10 in 81/15

Prvi izmed ciljev v letu 2018 je bil določitev ustrezne gostote sajenja in napeljave poganjkov pri dveh novih sortah (Styrian gold in Styrian Eureka). Pridelek storžkov pri sorti Styrian gold je bil v letu 2018 dokazljivo večji pri gostoti nasada 3.500 rastlin/ha (1.871 kg/ha suhe snovi) v primerjavi z gostoto nasada 3.200 rastlin/ha (1.421 kg/ha). Najmanj primerno (pri dveh vodilih na rastlino) je bilo navijanje le po tri poganjke na vodilo ne glede na gostoto nasada (3.200 ali 3.500 rastlin/ha). V pridelku sorte Styrian Eureka v letu 2018 med gostotama nasada ni bilo značilne/dokazljive razlike, se je pa nakazal nekoliko večji pridelek pri manjši gostoti nasada, tako kot v letih 2016 in 2017. Pri večji gostoti nasada (3.200 rastlin/ha) v sistemu dveh vodil na rastlino je bil dokazljivo največji pridelek pri navijanju po tri trte na vodilo, pri manjši gostoti nasada (2.970 rastlin/ha) pa pri navijanju po pet trt na vodilo. Pri sorti Styrian Eureka je bila potrjena občutljivost na hmeljevo pepelovko, pri čemer je bila višja raven okužb zaznana pri gostoti sajenja 1,3 m.

Drugi cilj je bilo ugotavljanje morebitnega pojava fiziopatij pri novih sortah in iskanje njihovega vzroka. Pri opazovanjih nasadov novih sort hmelja v letu 2018 ni bilo opaženih nobenih posebnosti, ki bi bile zgolj odraz sorte. Zaradi specifičnosti vremena (zelo topla pomlad z rednimi padavinami) pa je bil pri več sortah (tudi pri tradicionalnih; npr. pri sorti Aurora) na posameznih lokacijah za 2-3 tedne hitrejši nastop fenofaz, kar je bilo najbolj očitno ob začetku cvetenja, saj se je le-to mestoma pojavilo že konec maja, kar je več kot mesec dni prej.

Tretji cilj introdukcije je bilo določevanje načina gnojenja za novo sorto hmelja (odvzem hranil s sorto Styrian gold). Glede na rezultate poskusov je odvzem kot podlaga za odmerjanje hranil za sorto Styrian gold 120 kg/ha N letno (v zelo rodovitnih bujnih hmeljiščih do 150 kg/ha N; odmerek N moramo v primerjavi z odvzemom obenem še povečati še zaradi faktorja izgub), 40 kg/ha P_2O_5, 60 kg/ha K_2O (v zelo rodovitnih bujnih hmeljiščih do 80 kg/ha K_2O), 8 kg/ha S in 50 kg/ha MgO. Odvzem kalija močno odstopa od trenutno aktualnega podatka o odvzemu tega hranila, ki je 100 – 200 kg/ha, zato bo morala biti temu posvečena pozornost v prihodnje, pred izdelavo smernic za gnojenje za to sorto.

Eden izmed ciljev je bil tudi pridobiti informacije o številu storžkov na rastlino in masi storžkov za sorte Styrian Eureka, Styrian Eagle, Styrian Wolf, Styrian Kolibri, Styrian Cardinal, Styrian Dragon in Styrian Fox. Povprečje števila storžkov na rastlino je bilo v letu 2018 pri sorti Styrian Eureka 1.766, pri Styrian Eagle 2.633, pri Styrian Wolf 4.643, pri Styrian Cardinal 3.569, pri Styrian Kolibri 7.255, pri Styrian Dragon 2.040 in pri Styrian Fox 3.417.

Naslednji cilj je bil določevanje termina rezi za dve novi sorti (Styrian Wolf in Styrian Cardinal). Pri sorti Styrian Wolf se glede na rezultate poskusa pridelek ni dokazljivo razlikoval glede na termin rezi, se je pa nakazal večji pridelek pri srednjem terminu rezi, torej 5. aprila. Pri sorti Styrian Cardinal je bil pridelek dokazljivo manjši, če je bila rez opravljena v poznem terminu, torej šele 15. aprila, v primerjavi z zgodnjim in srednje poznim terminom.

Zadnji cilj introdukcije je bil določitev ustreznih rastnih razmer v naših pridelovalnih območjih za zanimive tuje sorte. Pri rastlinah sorte Cascade so bili znova opaženi nastavki moških socvetij, kar je bilo v predhodnih letih pri isti sorti že opaženo vsako leto, a v različnem obsegu. Nasade sorte Fuggle je poškodovala toča. Sorti Cascade in Chinook sta nastopili fenofazo začetka cvetenja za več tednov prekmalu glede na pričakovanja. Laboratorijski pregled storžkov je pokazal prisotnost hmeljeve peronospore na vseh vzorcih storžkov tujih sort, pri čemer je izstopal vzorec sorte Chinnok v Savinjski dolini. Pri sorti Cascade je bila ugotovljena srednja občutljivost na hmeljevo peronosporo in visoka občutljivost na cerkosporno pegavost hmelja.

8.3 Strokovne naloge v živinoreji

Javna služba strokovnih nalog v živinoreji se izvaja v skladu s potrjenimi rejskimi programi za posamezne vrste in pasme domačih živali. Posamezne naloge iz potrjenega rejskega programa izvajajo organizacije v živinoreji, ki so za to pridobile odločbo o priznanju ali odobritvi Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Preglednica 56: Število organizacij v živinoreji v letu 2018

Vrsta živali	Priznane rejske organizacije	Druge priznane organizacije	Odobrene organizacije	Skupaj
Govedo	5	13	8	26
Drobnica	1	10	2	13
Prašiči	2	11	2	15
Konji	8	4	2	14
Kunci	1	0	0	1
Perutnina	1	0	0	1
Čebele	1	1	28	30
Skupaj	**19**	**39**	**42**	**100**

Vir: MKGP

V okviru potrjenih rejskih programov se izvajajo naslednje strokovne naloge: vodenje rodovniških knjig za čistopasemske plemenske živali in registrov za hibridne plemenske živali, vodenje izvornih rodovniških knjig za slovenske avtohtone pasme živali, registracija in preverjanje porekla, naloge na področju razmnoževanja in plodnosti plemenskih živali, meritve in obdelava proizvodnih lastnosti živali, vodenje in vzdrževanje informacijskih sistemov, preizkušanje, ocenjevanje in odbiranje plemenskih živali, opravljanje bioloških in genskih testov, napovedovanje genetskih vrednosti, obdelave zbranih podatkov in objave rezultatov, izdajanje zootehniških dokumentov, kontrola prireje mleka in mesa, spremljanje proizvodnosti domačih živali, interpretacija rezultatov, opravljanje meritev pri preizkusu v pogojih reje, spremljanje velikosti populacije in strukture plemenske črede, vzdrževanje genetskih rezerv domačih živali, izdaja publikacij, označevanje plemenskih živali, izvajanje uradnih preizkušanj plemenskih živali oziroma njihovih potomcev, obdelava podatkov merjenj in testiranj, opravljanje laboratorijskih analiz mesa, mleka, disekcij klavnih trupov, vodenje katastra čebelje paše, napoved medenja v čebelarstvu, zbiranje rezultatov na tekmovanjih s kopitarji za potrebe selekcijskega dela ter razvojno-raziskovalne naloge s področja izvajanja rejskih programov.

Z izvajanjem strokovnih nalog v živinoreji se zagotavlja genetski napredek pri domačih živalih, ohranitev biotske raznovrstnosti, zadostno število plemenskega materiala, povečevanje števila plemenskih živali, ki so vpisane v rodovniške knjige in registre ter doseganje boljše kakovosti živinorejskih proizvodov oziroma višje kakovosti hrane za potrošnika.

Govedoreja

V Sloveniji so na področju govedoreje potrjeni rejski programi za naslednje pasme goveda: lisasta pasma, rjava pasma, črno-bela pasma, pasma limuzin, pasma šarole in cikasto govedo. Proizvodni rezultati živali se ugotavljajo s kontrolo proizvodnje mleka in mesa.

V kontroli mlečnosti prevladujejo krave črno-bele, lisaste in rjave pasme. Kontrolirana kmetijska gospodarstva so letu 2018 v povprečju redila 23,5 krave molznice. Povprečna mlečnost v standardni laktaciji se je leta 2018 v primerjavi z letom 2017 povečala za 194 kg, na 7.052 kg mleka, ki je vsebovalo 4,00 % maščobe in 3,32 % beljakovin. V primerjavi z letom prej se je mlečnost povečala pri vseh pasmah. Pri vsebnosti maščob in beljakovin so spremembe majhne. Pri cikasti pasmi je bilo le 31 laktacijskih zaključkov.

Preglednica 57: Mlečnosti kontroliranih krav (standardna laktacija) po pasmah; 2017 in 2018

Pasma	2017						2018					
	Število zaključkov	Mleko (kg)	Maščobe		Beljakovine		Število zaključkov	Mleko (kg)	Maščobe		Beljakovine	
			(kg)	(%)	(kg)	(%)			(kg)	(%)	(kg)	(%)
LS	21.760	5.719	232,1	4,06	192,7	3,37	21.691	5.902	240,1	4,07	198,9	3,37
LSX	7.992	6.292	257,8	4,10	210,8	3,35	7.357	6.445	264,5	4,10	216,1	3,35
ČB	33.956	8.042	318,5	3,96	263,3	3,27	33.934	8.256	324,4	3,93	270,0	3,27
RJ	9.072	5.966	244,1	4,09	202,4	3,39	8.422	6.099	250,9	4,11	207,4	3,40
CK	25	3.208	118,2	3,69	103,9	3,24	31	3.399	122,7	3,61	111,1	3,27
Druge	7.083	6.481	259,4	4,00	214,6	3,31	7.313	6.598	263,7	4,00	218,5	3,31
Skupaj	**79.888**	**6.859**	**275,2**	**4,01**	**227,5**	**3,32**	**78.748**	**7.052**	**282,0**	**4,00**	**233,8**	**3,32**

Vir: KIS

Leta 2018 je bilo v kontrolo prireje mesa vključenih 1.045 živali, od tega 682 telet. V letu 2018 je bil povprečni prirast od starosti 90 do 210 dni pri pasmi limuzin 871 g/dan in pri pasmi šarole 1.207 g/dan. V primerjavi z letom 2017 se je dnevni prirast povečal pri pasmi šarole, pri pasmi limuzin pa se je prirast zmanjšal. Zbrani podatki kontrole prireje mesa se uporabljajo pri odbiri plemenskih živali v mesnih čredah, pri načrtovanju tehnologije reje krav dojilj in pri gospodarskem križanju.

Poleg priprave podatkov za nacionalne obračune plemenskih vrednosti, raziskave, poročila in razstave živali ima selekcija eno najpomembnejših vlog pri odbiri bikovskih mater, saj so njihovi potomci kandidati za bodoče plemenske bike. V letu 2018 je bilo registriranih 978 bikovskih mater, največ za lisasto pasmo (378) in najmanj za cikasto pasmo (62). S predpisi in potrjenimi rejskimi programi je natančno določeno, katera plemenska žival je čistopasemska in s tem primerna za vpis v rodovniško knjigo. Pogoje za vpis v rodovniško knjigo izpolnjuje 75.996 krav, kar je 96 % vseh krav, vključenih v kontrolo prireje mleka. V letu 2018 je le 67 % čistopasemskih krav, ki so vpisane v rodovniško knjigo in vključene v kontrolo prireje mleka izpolnjevalo pogoje za vpis v glavni del rodovniške knjige (čistopasemske plemenske živali). V kontroli prireje je opazen trend zniževanja odstotka čistopasemskih plemenskih živali. V letu 2018 je bilo v register plemenskih bikov vpisanih 342 novih plemenskih bikov.

Na vzrejališčih se vzrejajo potomci načrtnega parjenja bikovskih mater in elitnih bikov. Na testnih postajah za testiranje potomcev plemenskih bikov na rastnost se testirajo potomci mladih bikov, vključenih v osemenjevanje. Teleta po posameznem biku se izberejo na terenu in vhlevijo v testno postajo, kjer se pitajo pod enakimi pogoji, s čimer se močno zmanjša vpliv okolja in so zato genetske razlike med njimi natančneje ocenjene. Po zaključenem testu se vsi podatki o masah ob posameznem tehtanju in podatki, ki so bili zbrani v klavnici, vpišejo v podatkovno bazo. Na podlagi pridobljenih podatkov se izračunavajo različni parametri klavne kakovosti, končni cilj pa je izračun plemenske vrednosti posameznih bikov.

Z razrezom klavnih polovic se pridobijo najbolj objektivni podatki o njihovi sestavi, kar je najboljši kazalnik klavne kakovosti. Pri bikih mesnih pasem je preizkušnja sorodnikov izjemno pomembna, saj se najboljše živali uporabljajo za gospodarsko križanje.

Prašičereja

Potrjeni so rejski programi za naslednje pasme prašičev: slovenska landrace (linija 11), slovenski veliki beli prašič (linija 22), duroc (33), pietrain (44), slovenska landrace (linija 55), krškopoljski prašič (88), hibrid 12, hibrid 21, hibrid 53 in hibrid 54.

Rodovniška knjiga je seznam čistopasemskih plemenskih živali z osnovnimi podatki o identifikaciji, poreklu in izvoru. V rodovniško knjigo so vpisane plemenske živali, ki izpolnjujejo z rejskim programom določene pogoje in so odbrane za razmnoževanje. Rodovniška knjiga se

vodi za vse pasme čistopasemskih plemenskih živali in je glede na njihove značilnosti razdeljena na glavni del z razdelki in dodatni del z razdelki. Selekcijskim in razmnoževalnim farmam, vzrejnim središčem in rejcem se podeljujejo rodovniške številke. V letu 2018 je bilo skupno podeljenih 730 rodovniških številk čistopasemskim plemenskim živalim in 2.277 registrskih številk hibridnim plemenskim živalim. Kakovost plemenskih prašičev se preverja na podlagi podatkov o plemenski vrednosti, proizvodnih podatkov in podatkov o poreklu.

Pri številu živorojenih in odstavljenih pujskov na gnezdo pri vseh pasmah skupaj je opazen trend povečevanja. V letu 2018 je bilo v povprečju 13,96 živorojenega in 11,92 odstavljenega pujska na gnezdo. Hkrati se zmanjšuje število porabljenih krmnih dni na živorojenega pujska, v letu 2018 je bilo na živorojenega pujska porabljenih 13,2 krmnega dneva. Neugoden trend je opazen pri številu gnezd na svinjo letno, ki se zmanjšuje v povprečju za 0,014 gnezda na leto. Pri krškopoljskem prašiču je opazen trend zmanjševanja števila odstavljenih pujskov na gnezdo. Število krmnih dni na živorojenega pujska se povečuje v povprečju za 0,21 dneva na leto. V letu 2018 je bilo v gnezdu povprečno 9,37 živorojenega in 6,77 odstavljenega pujska, na živorojenega pujska pa je bilo porabljenih 23,4 krmnega dneva.

Preizkus mladic v proizvodnih razmerah se izvaja na farmah in vzrejnih središčih. Preizkus zajema identifikacijo, oceno zunanjosti, tehtanje živali in meritev debeline hrbtne slanine z ultrazvokom. Podatki se vnašajo v informacijski sistem in uporabljajo za odbiro mladic.

V okvir molekularno genetskih metod spadajo testi na sindrom maligne hipertermije, preverjanje porekla, določanje mikrosatelitov itd. Rejcem se predložijo analize za njihove živali, rezultat za posamezno žival pa je vpisan v zootehniškem spričevalu.

Reja drobnice

Na področju reje drobnice potrjeni rejski programi vključujejo naslednje pasme ovc: jezersko-solčavska ovca, oplemenjena jezersko-solčavska ovca, belokranjska pramenka, istrska pramenka, bovška ovca in oplemenjena bovška ovca ter naslednje pasme koz: drežniška koza, burska, slovenska srnasta in slovenska sanska.

Osnova selekcije pri reji drobnice je aktivna populacija ovc in koz, vključenih v kontrolo porekla in proizvodnje. Opravljajo se biološki testi ter ocenjevanje in razvrščanje živali v kakovostne razrede glede na lastnosti zunanjosti in lastnosti proizvodnosti sorodnikov. V letu 2018 je bilo v tropu povprečno 71,0 ovce in 33,5 koze.

Preglednica 58: Število rejcev ter število ovc in koz v kontroli; 2017 in 2018

	2017				2018			
	Število rejcev		Število živali		Število rejcev		Število živali	
	za mleko	za meso	za mleko	za meso	za mleko	za meso	za mleko	za meso
Ovce	36	201	5.016	11.709	36	197	5.029	11.511
Koze	43	86	2.468	1.859	40	84	2.389	1.709

Vir: BF

V letu 2018 je bilo v mlečno kontrolo vključenih 5.029 ovc v 36 tropih. Povprečna dolžina laktacije je znašala 219 dni, skupna količina mleka v laktaciji pa je bila v povprečju 218 kg in se je v primerjavi z letom 2017 zvišala za 8 kg. Mleko ovc je v povprečju vsebovalo 6,4 % maščobe, 5,4 % beljakovin in 4,5 % laktoze. Povprečna vsebnost suhe snovi je bila 16,4 %.

V mlečno kontrolo je bilo v letu 2018 vključenih 2.389 koz v 40 tropih. Povprečna laktacija je trajala 224 dni, skupna količina mleka v laktaciji pa je znašala 441 kg in se je v primerjavi z letom 2017 zmanjšala za 20 kg. V povprečju je kozje mleko vsebovalo 3,5 % maščobe, 4,4 % beljakovin in 4,4 % laktoze. Kontrola porekla in proizvodnje v tropih, ki redijo mesne pasme

ovc in koz, se opravlja po A-metodi. V to kontrolo je bilo vključenih 11.511 ovc mesnih pasem v 197 tropih in 1.709 koz mesnih pasem v 84 tropih. Ovce so imele v povprečju 1,23 rojenega in 1,20 živorojenega jagnjeta na gnezdo, koze pa 1,47 rojenega in 1,46 živorojenega kozliča na gnezdo.

Testiranje ovnov je potekalo na testnih postajah v Logatcu in na Jezerskem. V času testiranja so ovni trikrat stehtani (interval 30 ± 5 dni). Krmljeni so s senom po volji in kilogramom krmil na dan. Postopka testiranja in meritev sta enaka tudi na testni postaji Jezersko, kjer so ovni v času testa na paši, brez dodajanja krmil. Na testno postajo Logatec je bilo v letu 2018 vključenih 250 ovnov. Največji delež ovnov (42,0 %) je bilo izločenih, kategorija 3B. V najboljšo kategorijo (1A) je bil odbran 1,2 % ovnov, kategorija 1B je zajemala 6,0 % ovnov, kategorija 2A 16,0 % in kategorija 2B 24,4 % ovnov. V kategorijo 3A je bilo razvrščenih 10,4 % ovnov. Na tesni postaji Jezersko je test opravilo 34 moških jagnjet jezersko-solčavske pasme.

Konjereja

V Sloveniji se vodijo rodovniške knjige za pasme lipicanski konj, slovenski hladnokrvni konj, posavski konj, haflinški konj, ljutomerski kasač, kasaški konj, slovenski toplokrvni konj, angleški polnokrvni konj, arabski polnokrvni konj, arabski konj in islandski konj.

Preglednica 59: Število kobil, vpisanih v rodovniške knjige, po pasmah; 2011–2018

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Slovenske hladnokrvne kobile	158	168	110	101	99	106	109	122
Posavske kobile	71	70	70	52	50	24	51	46
Haflinške kobile	19	25	22	26	18	23	16	19
Kasaške kobile	6	15	7	12	17	17	24	20
Slovenske toplokrvne kobile	20	3	12	18	11	15	10	6
Ljutomerski kasač	7	8	4	3	4	13	8	8
Angleške polnokrvne kobile	1	11	8	4	3	4	3	0
Arabske polnokrvne in arabske kobile	2	4	2	5	13	8	8	21
Islandske kobile	5	11	5	2	3	1	3	2
Lipicanske kobile	7	9	10	6	10	13	6	10
Šetlandske kobile	4	4	1	3	5	5	4	3
Skupno sprejete v rodovnik	**300**	**328**	**251**	**232**	**233**	**229**	**242**	**257**

Vir: VF

Za vse živali naštetih pasem, ki so vpisane v rodovniške knjige, se vodi in izdaja zootehniška dokumentacija. V letu 2018 je bilo opravljenih 1.392 identifikacijskih pregledov žrebet vseh pasem. Letni pregled rodovniških kobil in naraščaja ter žrebic za sprejem v rodovnik je potekal na vnaprej določenih preglednih mestih za vse pasme konj in naknadno določenih preglednih mestih za živali slovenske toplokrvne, kasaške in arabske pasme. V rodovniške knjige je bilo vpisanih 257 kobil. Strokovna komisija za odbiro, ocenjevanje in priznavanje plemenjakov je za plemenilno sezono 2018 odbrala 298 plemenjakov. V letu 2018 je bilo odbranih 10 žrebcev slovenske hladnokrvne pasme, trije žrebci posavske pasme in trije haflinški žrebci.

Čebelarstvo

V Sloveniji čebelarimo s kranjsko čebelo, ki je avtohtona pasma. V vzrejališčih čebeljih matic je bilo za potrebe odbire matičarjev zbranih in pregledanih 264 vzorcev čebel. V vzorcu iz vsake družine, ki je potencialni matičar, je bilo okoli 30 čebel delavk. V letu 2018 je bilo opravljeno progeno testiranje na 620 maticah, ki so izhajale iz 28 vzrejališč. Povprečna ocena mirnosti v letu 2018 je bila le 2,82. Matice s povprečno oceno mirnosti pod tri se ne priporočajo za nadaljnjo vzrejo. Povprečna ocena rojivosti v letu 2018 je bila 3,00. Povprečna ocena donosa medu v letu 2018 je bila 22,5 kg. Opazen je trend zmanjševanja letnega donosa medu,

ki je močno odvisen od vremenskih razmer. Pri 501 testirani družini se je ocenjevala tudi obarvanost čebel. Poprečna ocena obarvanosti je bila 3,42 od možnih štirih točk, kar je manj kot prejšnja leta. Družin brez rumenih čebel je bilo le 53,3 %. V izvorno rodovniško knjigo je bilo vpisanih le 160 matic.

Preglednica 60: Število matic v rodovniški knjigi kranjske čebele, 2011–2018

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Število matic	28.957	31.278	31.756	33.195	38.772	37.689	42.905	45.253
od teh rodovniških	472	291	303	228	366	522	575	160
Prodaja matic								
doma	16.051	15.978	18.921	18.698	24.996	22.389	25.518	23.870
v EU	8.136	9.622	8.020	9.802	10.940	12.541	14.419	18.107
zunaj EU	4.770	5.678	4.815	4.695	2.836	2.759	2.968	3.276

Vir: KIS

Delo opazovalno napovedovalne službe medenja je v letu 2018 obsegalo zbiranje vzorcev za umetno fenološko pospeševanje, terenske preglede zarodnih oblik proizvajalcev mane, kontrolo razvoja proizvajalcev mane in stanja medečih virov, lovljenje ličink kaparja na plošče ter ugotavljanje paritvenega in zalegalnega uspeha proizvajalcev mane.

8.4 Raziskovalna dejavnost

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) je tako kot v preteklih letih tudi v letu 2018 na področju raziskovalne dejavnosti v kmetijstvu sodelovalo kot sofinancer v aplikativnih, razvojnih in ciljnih raziskovalnih programih ministrstva, pristojnega za znanost, in sicer pri raziskovalnih projektih, katerih predlog in izvedba izkazujeta strateško pomembnost in uporabnost projekta za razvoj resornih področij MKGP.

Aplikativne raziskovalne projekte, ki pomenijo izvirno raziskovanje, s katerim naj bi pridobili nova znanja in so usmerjeni v opredeljene praktične cilje ali namene, pomembne za področje kmetijstva, MKGP podpira v višini do 25 % upravičenih stroškov. Podpora MKGP tem projektom je podpora zainteresiranega uporabnika raziskave. Po javnem razpisu za zbiranje predlogov za financiranje projektov temeljnega in aplikativnega raziskovanja na področju matematičnih, tehničnih, biotehničnih, medicinskih, družboslovnih in humanističnih ved (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS) iz let 2015 in 2017 je MKGP kot interesent v letu 2018 še naprej sofinanciral štiri aplikativne projekte. Skupna prevzeta obveznost za podporo izvajanja aplikativnih projektov je v letu 2018 zajemala 8,5 % izplačil za raziskovalno dejavnost na področju kmetijstva. Aplikativni raziskovalni projekti so koristno dopolnilo in korektor drugim programskim strukturam raziskovanja, predvsem ciljnim raziskovalnim programom, zlasti z vidika načina pridobivanja idej in rešitev.

V okviru raziskovalne dejavnosti ima MKGP najpomembnejšo vlogo pri projektih ciljnega raziskovalnega programa, pri katerih nastopa kot naročnik in jih sofinancira v obsegu od 50 do 70 % upravičenih stroškov. Ciljni raziskovalni programi (CRP) so bili oblikovani kot posebna programska struktura Nacionalnega raziskovalnega programa kot podpora sektorskemu razvojnemu načrtovanju. V letu 2011 je bil oblikovan nov sektorski CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri«, ki temelji na strateških ciljih, opredeljenih v sektorskih dokumentih (Resolucija o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva, Resolucija o nacionalnem gozdnem programu, Strategija prilagajanja slovenskega kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam), ki so skladni s strateškimi usmeritvami raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije.

Usmeritve za pripravo javnih razpisov CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri« so določene s prednostnimi vsebinami v okviru štirih težišč, in sicer:

I. Prehranska varnost Slovenije,
cilj: zagotavljanje prehranske varnosti s stabilno pridelavo varne, kakovostne in potrošniku dostopne hrane;

II. Konkurenčnost proizvodnje hrane in obnovljivih naravnih virov,
cilj: povečevanje konkurenčne sposobnosti kmetijstva, gozdarstva, ribištva in živilstva;

III. Trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri,
cilj: trajnostna raba proizvodnih potencialov in zagotavljanje s kmetijstvom, gozdarstvom in ribištvom povezanih javnih dobrin;

IV. Razvoj podeželja,
cilj: zagotavljanje skladnega in socialno vzdržnega razvoja podeželja.

V letu 2018 se je nadaljevalo financiranje 22 projektov, ki so bili v financiranje uvrščeni v okviru tretjega javnega razpisa CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri« iz leta 2016. Na podlagi četrtega razpisa CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri« v letu 2018 se je v sofinanciranje uvrstilo 17 projektov s področja kmetijstva. MKGP je izbrane projekte iz razpisa v letu 2018 financiralo v višini 59.556,30 EUR, kar zajema 3,7 % od prevzetih obveznosti MKGP (1,595 mio EUR).

Izbrani projekti s področja kmetijstva (17 projektov) pokrivajo vse teme iz javnega razpisa CRP po posameznih težiščih, in sicer:

Težišče 1: Prehranska varnost Slovenije, osem projektov

Izbrani projekti pokrivajo vsebine zdravstvenega varstva rastlin: preučitev in predlog izbora najprimernejših nekemičnih metod zatiranja plevela kot nadomestilo za uporabo glifosata in drugih herbicidov za slovenske razmere in obvladovanje plodove vinske mušice (*Drosophila suzukii*) z metodami z nizkim tveganjem. Vsebine zdravstvenega varstva domačih živali pokrivajo projekti v povezavi z detekcijo virusov influence tipa A v okoljskih vzorcih, krmi in nastilju ter priprava algoritma za diagnostiko influence pri prašičih, ugotavljanjem poti širjenja hude gnilobe čebelje zalege z genetsko tipizacijo sevov povzročitelja bolezni in možnostmi obvladovanja paratuberkuloze v rejah krav molznic za dvig konkurenčnosti slovenske govedoreje. Z raziskavo s področja semenarstva bomo vzpostavili sistem uporabe DNA markerjev za genetsko identifikacijo pri preverjanju sortne pristnosti in čistosti pomembnejših vrst žit in križnic kot osnova za kakovostno pridelavo semenskih posevkov. Raziskava na področju čebelarstva bo dala podlage za vzpostavitev sistema ugotavljanja škod v čebelarstvu. Izbrani projekt s področja ribištva in akvakulture pokriva uporabo tehnologije DNA za identifikacijo ribiških proizvodov in socioekonomske vidike škode zaradi napačnega označevanja ribiških proizvodov.

Težišče 2: Konkurenčnost proizvodnje hrane in obnovljivih naravnih virov, trije projekti

Z izbranimi projekti iščemo odgovore in rešitve na vprašanja konkurenčnosti in trajnosti. V podporo odločevalcem pri spremljanju in vrednotenju učinkov kmetijske politike bo razvit model za sistematično spremljanje ekonomskega položaja in analizo vpliva kmetijske politike na ravni tipičnih kmetijskih gospodarstev. Izdelane bodo tudi informacijske rešitve v podporo izvajanju skupne kmetijske politike Evropske unije na podlagi podatkov, z znanstveno podporo pa se želi vzpostaviti sistem za kontrolo neposrednih plačil v kmetijstvu z uporabo podatkov satelitskega sistema Sentinel ter nekaterih ostalih podatkov daljinskega zaznavanja.

Težišče 3: Trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri, pet projektov

Izbrani projekti v okviru trajnostnega gospodarjenja z naravnimi viri pokrivajo teme v podporo izvajanju ukrepov SKP s področja okolja in narave (vzpostavitev sistema vzorčnih kmetij za

namen stalnega spremljanja kazalnikov trajnostnega kmetijstva ter analitične podpore za večjo učinkovitost in ciljnost kmetijske politike do okolja in narave). Na področju trajnostne rabe tal izbrani projekt pokriva uvajanje ohranitvene (konzervacijske) obdelave tal v poljedelski proizvodnji s ciljem povečanja rodovitnosti tal in zmanjšanja sušnega stresa. Izbrana projekta s področja živinoreje pa sta usmerjena v proučevanje novih in inovativnih tehnoloških rešitev za izboljšanje dobrega počutja rejnih živali v perutninarstvu in prašičereji ter pripravo rešitev za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov in amonijaka na kmetijskih gospodarstvih.

Težišče 4: Razvoj podeželja, en projekt

V okviru tega težišča se želijo z izbranim projektom proučiti možnosti za boljše izkoriščanje priložnosti, ki jih prinaša prehod v biogospodarstvo (premostitev vrzeli v biogospodarstvu: od gozdne in kmetijske biomase do inovativnih tehnoloških rešitev).

Izdatki za podporo projektom CRP so zajemali 74,4 % sredstev za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu v letu 2018. Za sofinanciranje projektov CRP je bilo v letu 2018 prevzetih za 6 % manj obveznosti kot v letu 2017 zaradi nekoliko nižjih proračunskih sredstev in povečanih prevzetih obveznostih za sofinanciranje aplikativnih projektov.

Preglednica 61: Raziskave v kmetijstvu, ki jih financira MKGP; 2017 in 2018

	Število projektov		Prevzete obveznosti v letu 2018 (EUR)	Izplačano (EUR)		Indeks 2018/17
	2017	2018		2017	2018	
Aplikativni in razvojni programi	1	4	80.954	35.000	80.954	231,3
CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri«	38	39	709.556	754.510	709.556	94,0
ERA-NET (CORE Organic Plus*, CORE Organic Cofund, ERA NET SusAn, ERA NET Arimnet)	8	10	163.346	186.200	163.346	87,7
Raziskovalno delo skupaj	**47**	**53**	**953.856**	**975.710**	**953.856**	**97,7**

* vključena so tudi sredstva EU (53.346 EUR)
Vir: MKGP

Sredstva MKGP za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu so se v letu 2018 malenkostno zmanjšala (2,3 %) v primerjavi s predhodnim letom. Zmanjšanje proračunskih sredstev je delno posledica nacionalnih in sredstev EU za sofinanciranje projektov ERA NET in projektov CRP. Sredstva za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu so še vedno med najbolj okrnjenimi postavkami proračuna.

Ne glede na skromna sredstva za raziskovalno dejavnost pa rezultati raziskovalnih projektov pomembno pripomorejo k prilagajanju kmetijske politike, oblikovanju strategij, razvoju novih tehnologij v kmetijstvu v povezavi z varstvom okolja in ohranjanjem kulturne krajine, pridelavi zdrave hrane in varovanju in zaščiti potrošnika, razvoju podeželja in večnamenskosti kmetijstva, vzpostavitvam monitoringov v kmetijstvu in informacijskih sistemov.

Dosedanje izkušnje kažejo, da je ob pomoči CRP mogoče v veliko večjem obsegu podpreti izvajanje nacionalnih strategij po posameznih področjih dela MKGP, rezultati raziskav pa se tudi uspešno prenašajo v kmetijsko prakso in prispevajo k tehnološkemu razvoju in povečevanju inovacij v praksi. Za prenos rezultatov do uporabnikov in v kmetijsko prakso raziskovalne skupine organizirajo javne predstavitve tako za financerje kot svetovalce in kmete. Raziskovalci dosežke raziskav uspešno objavljajo.

Na področju evropskega znanstvenega sodelovanja je MKGP kot partner vključen v štiri kmetijske projekte ERA NET: CORE Organic Plus, CORE Organic Cofund, ki je prešel v letu 2017 v nov ERA NET Core Organic Cofund in ERA NET SusAn (oba se sofinancirata iz Okvirnega programa za raziskave »Obzorje 2020«) ter ERA NET ARIMNet 2 iz 7. okvirnega programa EU. Slovenija se vključuje v nadnacionalne razpise po mehanizmu »virtual common

pot«. To pomeni, da kot partner – financer, zagotavlja vnaprej določena nacionalna finančna sredstva samo za tiste raziskovalne skupine svoje države, ki so vključene v nadnacionalne konzorcije izbranih projektov.

V okviru iniciative »ERA NET CORE Organic (Plus in Cofund)«, ki je akronim za koordinacijo evropskega nadnacionalnega raziskovanja na področju ekološkega kmetijstva in prehranskih sistemov, ustanovljene za izboljšanje sodelovanja med nacionalnimi raziskovalnimi dejavnostmi na področju ekološkega kmetijstva, sodeluje 23 partnerjev. Način financiranja iniciative »Plus« temelji na izhodišču, da EU k skupnim nacionalnim sredstvom partnerjev, vključenih v projekt, prispeva 33-odstotno finančno soudeležbo. Partnerji projekta so v letu 2014 pripravili vse podlage za izvedbo prvega nadnacionalnega razpisa. Izbrani projekti so se začeli izvajati v letu 2015. Slovenski raziskovalci so vključeni v raziskovalne konzorcije v 4 triletnih projektih, katerih skupna vrednost je 363.568 EUR, od tega sredstva proračuna MKGP 200.000 EUR in sredstva EU 163.568 EUR.

V letu 2016 je Evropska komisija potrdila tudi projekt ERA NET CORE Organic Cofund, ki je nadaljevanje predhodnega projekta CORE Organic Plus. V letu 2017 so na tem projektu potekale priprave in izvedba novega nadnacionalnega razpisa. Slovenija se je v skladu z nacionalnimi prioritetami s sredstvi vključila v eno razpisano temo. Na podlagi izvedenih postopkov izbora se je v financiranje uvrstilo 12 projektov. Raziskovalci iz Slovenije so vključeni v projekt BIOVINE – Izkoriščanje biodiverzitete v vinogradniških sistemih z namenom zmanjšanja škod in uporabe pesticidov ter povečanje ekosistemskih uslug. Izbrani projekti so se začeli izvajati v letu 2018.

Druga evropska iniciativa ERA NET ARIMNet2 se je začela izvajati v letu 2014. Slovenija ima v projekt vključena dva partnerja, MKGP in MIZŠ. V okviru aktivnosti projekta ERA NET ARIMNet2 je bil v letu 2017 izveden nadnacionalni javni razpis, izključno na podlagi nacionalnih finančnih sredstev, v katerem je sodelovalo 10 držav partneric, med njimi tudi Slovenija (MKGP). Razpisani sta bili dve temi, kjer so lahko kandidirali mladi raziskovalci:

1. spodbujanje trajnostnega kmetijstva za socialno-ekonomski razvoj;
2. uveljavljanje lokalnih proizvodov z izboljšanjem prehranske vrednosti verig.

Na podlagi izvedenih postopkov izbora nadnacionalnih projektov se je v financiranje uvrstilo 15 projektov. Slovenija je v skladu z nacionalnimi prednostnimi nalogami sodelovala v projektu MedVitis – Ohranjanje raznolikosti vinske trte (Vitis sp.) v spreminjajočem okolju mediteranskega prostora (Protecting the diversity of Mediterranean Vitis in changing environment), katerega izvajanje se je začelo v letu 2018.

Tretja evropska iniciativa, v katero se je vključil MKGP kot partner konzorcija držav članic EU, je ERA NET projekt SusAn – Evropski raziskovalni prostor o trajnostnih živinorejskih proizvodnih sistemih (European Research Area on Sustainable Animal Production Systems). Projekt se je začel izvajati 1. 3. 2016, s trajanjem 60 mesecev. ERA NET SusAn povezuje 37 partnerjev iz 21 držav članic EU in 2 pridruženi državi. Slovenija sodeluje v vseh 7 delovnih sklopih (DS) projekta: DS1: menedžment in koordinacija konzorcija, DS2: priprava in izvedba razpisa, DS3: evaluacija in izbira projektov, DS4: spremljanje izvedbe, DS5: komunikacija in izmenjava znanja, DS6: skupne aktivnosti, DS7: raziskovalna in inovacijska agenda (mapping, diseminacija). V okviru aktivnosti DS2 je bil januarja 2016 objavljen dvostopenjski nadnacionalni javni razpis. Na podlagi izbora se je v financiranje uvrstilo 14 projektov. Na izbranih projektih sodelujeta 102 raziskovalni skupini iz 20 evropskih držav. Obveznost financiranja izbranih projektov s strani financerjev in sredstev EU je 15.905.000 EUR.

Slovenija bo v skladu z nacionalnimi prednostnimi nalogami na področju trajnostne živinoreje sodelovala v štirih izbranih projektih:

1. SuSi – Trajnostni vidik v proizvodnji svinjskega mesa z imunokastracijo (Sustainability in pork production with immunocastration), trajanje: 36 mesecev;
2. EcoLamb – Holističen pristop pri proizvodnji mesa z zmanjšanjem ekološkega odtisa (Holistic production to reduce the ecological footprint of meat), trajanje: 30 mesecev;
3. BPractices – Novi vidiki in prakse za izboljšanje zdravja medonosnih čebel v obdobju Aethina tumida v Evropi (New indicators and on-farm practices to improve honeybee health in the Aethina tumida era in Europe), trajanje: 36 mesecev;
4. FreeWalk – Razvoj ekonomsko zanimivih sistemov proste reje živali, ki bodo izboljšali dobro počutje in zdravje živali, kakovost gnoja in jih bo hkrati družba cenila (Develop economic sound free walk farming systems elevating animal welfare, health and manure quality, while being appreciated by society), trajanje: 36 mesecev.

Financiranje projektov ERA NET SusAn se je začelo v letu 2017. Za izvajanje teh projektov je zagotovljenih 294.000 EUR, od tega je 160.000 EUR prispevalo MKGP in 134.000 EUR EU. V letu 2018 je bilo v okviru vseh projektov ERA NET izplačanih 163.346 EUR, kar zajema 17 % sredstev za raziskave v kmetijstvu.

Podroben pregled raziskovalnih projektov, sofinanciranih s strani MKGP, je podan v prilogi.

8.5 Kmetijsko izobraževanje

MKGP v sodelovanju s področnimi organizacijami in socialnimi partnerji nastopa kot enakopravni partner pri vseh tistih vprašanjih, ki so povezana z izobraževanjem s področja kmetijstva, gozdarstva, živilstva, ribištva in veterine.

Visoko in kakovostno usposobljene strokovne službe in izobraženi kmetovalci so zagotovilo za uspeh, zato za dosego ciljev MKGP sodeluje pri oblikovanju poklicnega in strokovnega izobraževanja. Kot socialni partner s svojim predstavnikom sodeluje v Področnem odboru za poklicne standarde za kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, prehrano in veterino pri Centru za poklicno izobraževanje.

Preglednica 62: Število vpisanih dijakov in študentov po področjih izobraževanja; 2013–2018

	Število dijakov						Število študentov					
	2013	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
Kmetijstvo	1.142	1.134	1.133	1.258	1.350	1.313	1.487	1.314	1.399	1.282	1.185	1.054
Gozdarstvo	163	168	164	163	177	174	272	255	254	272	221	186
Hortikultura	521	466	447	482	485	451	117	164	183	115	135	73
Naravovarstvo	422	431	440	436	425	452	286	188	250	195	167	137
Veterina	616	625	666	691	703	688	378	385	401	408	387	383
Živilstvo	863	870	945	1.076	1.137	1.007	775	693	671	667	563	555
Skupaj	**3.727**	**3.694**	**3.795**	**4.106**	**4.277**	**4.085**	**3.234**	**2.999**	**3.158**	**2.939**	**2.658**	**2.388**

Vir: MKGP

MKGP izvaja ukrepe, ki izobraževalnim ustanovam, ki izvajajo programe rednega in izrednega formalnega izobraževanja, pomagajo pri izvedbi načrtovanih praktičnih izobraževanj. Leta 2018 je izvedlo ukrep sofinanciranja praktičnega pouka, kjer je bilo razpisanih 168.010 EUR. Sredstva so se namenila za pridobivanje znanja za varnejše delo pri kmetijski pridelavi in predelavi ter seznanjanje udeležencev v izobraževalnem procesu z razvojem tehnologij.

Za razpisana sredstva je uspešno kandidiralo 14 izobraževalnih ustanov. Na vse izobraževalne ustanove je bilo vpisanih 4.085 dijakov in 2.388 študentov kmetijskih, gozdarskih, hortikulturnih, naravovarstvenih, veterinarskih in živilskih izobraževalnih smeri. Na omenjenih področjih je bilo tako skupaj vpisanih 6.473 dijakov in študentov.

8.6 Kmetijsko knjigovodstvo po metodologiji FADN

8.6.1 Vzorec poročevalskih kmetijskih gospodarstev, vključenih v mrežo FADN

Mreža računovodskih podatkov s kmetijskih gospodarstev (Farm Accountancy Data Network ali FADN) je usklajen sistem poenostavljenega kmetijskega knjigovodstva, ki temelji na spoštovanju enakih računovodskih načel v vseh državah članicah EU. Izvaja se na vzorcu (tržnih) kmetijskih gospodarstev. Sistem je namenjen predvsem spremljanju absolutnih in relativnih sprememb dohodkov na ravni kmetijskega gospodarstva za potrebe agrarnoekonomskih analiz in za podporo agrarnopolitičnim odločitvam. V Sloveniji segajo začetki knjigovodstva po metodologiji FADN v leto 1994, od leta 2004 pa je knjigovodstvo FADN usklajeno s predpisi na ravni EU.

V obračunskem letu 2017 se je število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v dejanskem vzorcu FADN za Slovenijo v primerjavi s predhodnim letom zmanjšalo za okoli 3 %, v primerjavi z letom 2013 pa se je zmanjšalo za okoli 5 %. Po velikosti je bil dejanski vzorec FADN za obračunsko leto 2017 malce manjši kot načrtovani vzorec (–1 %).

Preglednica 63: Število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v vzorčnem okviru za nabor ter v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2013–2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Vzorčni okvir za nabor	41.303	41.303	41.303	40.675	40.500
Načrtovani vzorec	908	908	908	908	908
Dejanski vzorec	945	904	895	929	897

Vir: MKGP (načrti vzorčenja za obračunska leta 2013–2017), FADN RICA (individualni končni podatki na podlagi SO za obračunska leta 2013–2017; 2018 in 2019), preračuni KIS

Pokritost načrtovanega z dejanskim vzorcem tudi za leto 2017 po podatkih FADN ni bila optimalna, se je pa v primerjavi z letom prej izboljšala pri treh petinah analiziranih skupin kmetijskih gospodarstev, in sicer pri večini proizvodnih tipov ter pri dveh analiziranih razredih po ekonomski velikosti. Poslabšanje pokritosti praviloma pomeni relativno večje odstopanje števila kmetijskih gospodarstev v posamezni skupini v dejanskem vzorcu od števila gospodarstev v isti skupini v načrtovanem vzorcu kot v letu prej, v nekaterih primerih pa tudi zmanjšanje števila kmetij v že tako številčno podhranjenih skupinah.

Za boljšo pokritost načrtovanega vzorca z dejanskim vzorcem po proizvodnih tipih bi bilo priporočljivo povečati število kmetijskih gospodarstev predvsem v tipih mešano, vrtnarstvo ter prašiči/perutnina, nadalje pa zmanjševati predvsem v tipih pašna živina in mleko. Po razredih ekonomske velikosti so orientacijska priporočila podobna kot za predhodno leto; priporočljivo bi bilo občutno zmanjšati število kmetijskih gospodarstev predvsem v srednjih razredih (od 8.000 do < 25.000 EUR SO in od 25.000 do < 100.000 EUR SO), občutno pa povečati število gospodarstev v skrajnih razredih, torej v najnižjem (od 4.000 do < 8.000 EUR SO) in najvišjem (500.000 EUR SO ali več).

V primerjavi z letom prej se je število kmetijskih gospodarstev v absolutnem smislu zmanjšalo v treh četrtinah analiziranih skupin dejanskega vzorca (proizvodni tipi, razredi ekonomske velikosti), in sicer najbolj pri proizvodnem tipu mleko in v srednjem razredu po ekonomski velikosti (od 25.000 do < 100.000 EUR SO). Število kmetijskih gospodarstev pa se je v absolutnem smislu najbolj povečalo pri (združenem) tipu vinogradništvo in ostali trajni nasadi ter pri višjem srednjem razredu po ekonomski velikosti (od 100.000 do < 500.000 EUR SO).

Preglednica 64: Število kmetijskih gospodarstev po tipih kmetovanja (TF8) in ekonomski velikosti v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2013–2017

	Načrtovani vzorec					Dejanski vzorec				
Tip kmetovanja (TF8)	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Poljščine	100	100	100	108	109	118	124	116	128	115
Vrtnarstvo	17	17	17	16	16	13	12	9	9	13
Vinogradništvo in ostali trajni nasadi	88	88	88	94	92	75	65	85	77	87
Mleko	151	151	151	147	148	188	164	148	192	170
Pašna živina	303	303	303	298	301	340	360	355	366	361
Prašiči/perutnina	20	20	20	20	18	17	21	24	22	17
Mešano	229	229	229	225	224	194	158	158	135	134
Skupaj	**908**	**908**	**908**	**908**	**908**	**945**	**904**	**895**	**929**	**897**
	Načrtovani vzorec					**Dejanski vzorec**				
Razred ekonomske velikosti (SO)	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
4.000–< 8.000 EUR	383	383	383	369	370	121	137	141	135	129
8.000–< 25.000 EUR	329	329	329	319	320	372	405	423	425	413
25.000–< 100.000 EUR	139	139	139	139	139	352	300	289	317	298
100.000–< 500.000 EUR	39	39	39	44	43	98	62	41	50	56
>= 500.000 EUR	18	18	18	37	36	2	0	1	2	1
Skupaj	**908**	**908**	**908**	**908**	**908**	**945**	**904**	**895**	**929**	**897**

Vir: MKGP (načrti vzorčenja 2013–2017), FADN RICA (individualni končni podatki na podlagi SO za obračunska leta 2013–2017; 2018 in 2019), preračuni KIS

Slika 43: Odstopanje dejanskega od načrtovanega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8) in razredih ekonomske velikosti (načrtovani vzorec = 0 %); 2013–2017

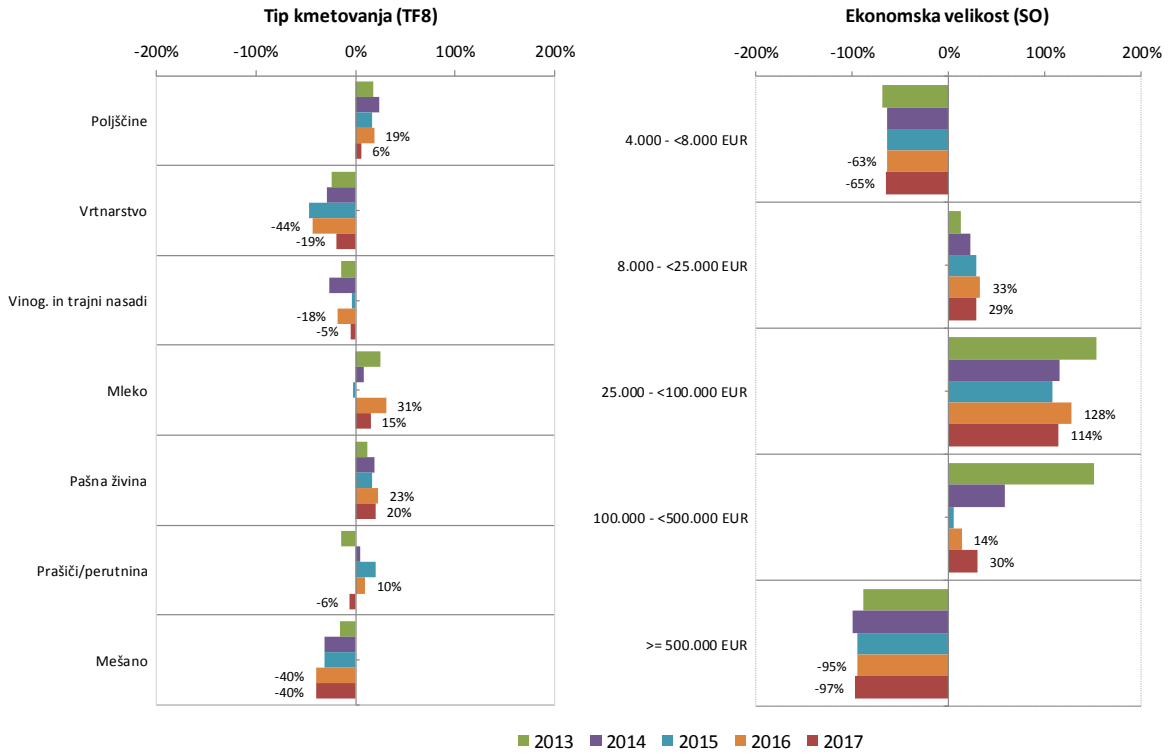

Vir: MKGP (načrti vzorčenja 2013–2017), FADN RICA (individualni končni podatki na podlagi SO za obračunska leta 2013–2017; 2018 in 2019), preračuni KIS

Okvir 7: FADN (Farm Accountancy Data Network)

V okviru FADN se zbirajo računovodski podatki za vzorec kmetijskih gospodarstev po enotni predpisani metodologiji v vseh državah članicah EU. V vzorec so lahko vključena le gospodarstva, ki presežejo določen prag ekonomske velikosti. Razred ekonomske velikosti, ki je prag zajetja kmetijskih gospodarstev v vzorčni okvir za nabor poročevalskih kmetij, določi posamezna država. Gospodarstva v vzorcu morajo biti izbrana na način, ki zagotavlja reprezentativnost po regijah, ekonomski velikosti in tipu kmetovanja, podlaga za vzorčenje pa so statistični podatki strukturnih raziskovanj kmetijstva.

Ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev se od vključno obračunskega leta 2010 opredeljuje na podlagi standardnega prihodka (Standard Output ali SO). SO je standardna vrednost bruto kmetijske proizvodnje po cenah na kmetiji (v EUR), in sicer brez DDV, davkov na proizvode in subvencij, izračunava pa se kot petletno povprečje. V Sloveniji je od leta 2010 prag ekonomske velikosti kmetijskega gospodarstva za vključitev v vzorec FADN enak 4.000 EUR SO.

Poročevalska enota je kmetijsko gospodarstvo, ki ustreza postavljenim merilom in se odloči za vodenje računovodstva. Obračunsko obdobje računovodstva je koledarsko leto. Na začetku koledarskega leta kmetje skupaj s kmetijskimi svetovalci izpolnijo popisne liste o zmogljivostih na kmetijskem gospodarstvu, v mesečnih poročilih pa poročajo o poslovnih dogodkih, ki jih računovodski pisarni KGZ Kranj in KGZ Ptuj ali kmetijska gospodarstva po možnosti sproti vnašajo v računalniški program. Vnos, obdelavo in arhiviranje knjigovodskih podatkov financira EU, nadomestila poročevalskim kmetijskim gospodarstvom za vodenje računovodstva pa se financirajo z državnimi sredstvi.

Metodologija FADN predpisuje izračunavanje okoli 180 standardnih rezultatov, ki so izračunani kot utežena povprečja, pri čemer vsakemu poročevalskemu kmetijskemu gospodarstvu pripada ustrezna utež glede na število gospodarstev v neki skupini (stratumu). Vsota uteži vseh kmetijskih gospodarstev v vzorcu je skupno število gospodarstev v naboru poročevalskih kmetijskih gospodarstev.

Temeljni pojmi

Tip kmetovanja je opredeljen na podlagi deleža, ki ga posamezna kmetijska aktivnost prispeva k skupni vrednosti ekonomskega merila (SO) na kmetijskem gospodarstvu. V prikazih standardnih rezultatov so poročevalska kmetijska gospodarstva razporejena v osem razredov splošnih tipov kmetovanja (TF8).

Vložek dela zajema plačano in neplačano delo, izraženo v ekvivalentu polnovredne delovne moči (PDM), ki pomeni letno delovno obveznost enega polno zaposlenega delavca (1.800 ur/leto). Vložek neplačanega dela se nanaša na delo družinskih članov (PDMd).

Vrednost proizvodnje vključuje vrednost prodaje, vrednost doma pridelane krme in semen, vrednost porabe v gospodinjstvu in vrednost daril v naravi ter spremembe vrednosti živine in zalog rastlinskih pridelkov.

Vmesna poraba vključuje vse skupne splošne in posebne stroške, povezane z opravljanjem kmetijske dejavnosti v obračunskem letu, vključno s stroški doma pridelanih in porabljenih pridelkov za reprodukcijo na kmetijskem gospodarstvu. Ne vključuje pa finančnih obveznosti (plačane obresti, najemnine), stroškov dela in amortizacije.

Bilanca tekočih subvencij in davkov zajema subvencije in davke, ki izhajajo iz tekoče proizvodnje v obračunskem letu (seštevek v obračunskem letu odobrenih kmetijskih subvencij in bilance DDV na tekoče poslovanje, zmanjšan za kmetijske davke).

Bruto dodana vrednost kmetije je vrednost proizvodnje, zmanjšana za vmesno porabo ter povečana (zmanjšana) za bilanco tekočih subvencij in davkov.

Amortizacija je letno nadomestilo za uporabo stalnega kapitala (zgradbe, stroji in oprema ipd.).

Neto dodana vrednost kmetije (NDV) se izračuna kot bruto dodana vrednost, zmanjšana za amortizacijo. Je nadomestilo za stalne proizvodne dejavnike ne glede na izvor (delo, zemlja, kapital: domače in najeto) in za podjetniška tveganja.

Stroški z zunanjimi dejavniki so nadomestila za vložke (delo, zemlja in kapital), ki niso v lasti imetnika kmetijskega gospodarstva, ter zajemajo stroške plač, najemnin in plačanih obresti.

Bilanca subvencij in davkov na investicije zajema subvencije in davke, ki ne izhajajo iz tekoče proizvodne dejavnosti v obračunskem letu. Izračuna se kot seštevek subvencij za investicije, zmanjšan za DDV, plačan za investicije.

Dohodek kmečke družine je neto dodana vrednost kmetije, zmanjšana za stroške z zunanjimi dejavniki ter povečana (zmanjšana) za bilanco subvencij in davkov na investicije. Ta kazalnik pomeni povračilo za stalne proizvodne dejavnike v lasti kmetijskega gospodarstva (delo, zemlja, kapital) in nadomestilo za podjetniška tveganja.

8.6.2 Osnovna proizvodna zmogljivost in ekonomska velikost po tipih kmetovanja

Leta 2017 so po podatkih FADN kmetijska gospodarstva v povprečju uporabljala 9,8 ha kmetijskih zemljišč (KZU), kar je približno enak obseg kot v letu prej (okoli +1 %) in za okoli dve petini več od državnega povprečja po podatkih vzorčnega raziskovanja o strukturi kmetijskih gospodarstev v letu 2016 (6,9 ha KZU/kmetijsko gospodarstvo). V primerjavi z letom prej se je obseg KZU na kmetijsko gospodarstvo leta 2017 najizraziteje povečal pri proizvodnem tipu vrtnarstvo (za tretjino), najizraziteje pa zmanjšal pri proizvodnem tipu poljščine (–3 %). Enako kot v letu prej so bila po obsegu KZU tudi v letu 2017 v povprečju največja kmetijska gospodarstva pri proizvodnih tipih prašiči/perutnina in mleko, najmanjša pa pri tipih ostali trajni nasadi in vinogradništvo.

Preglednica 65: Osnovni proizvodni potencial in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev v vzorcu FADN po tipih kmetovanja (TF8); 2013–2017

Tip kmetovanja (TF8)	KZU (ha/kmetijsko gospodarstvo)					Število GVŽ (GVŽ/kmetijsko gospodarstvo)				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Poljščine	9,8	8,9	8,7	8,6	8,4	1,7	1,5	1,3	1,6	1,4
Vrtnarstvo	7,8	7,8	10,5	10,5	14,0	1,2	1,0	1,1	0,6	0,4
Vinogradništvo	4,1	4,1	4,4	5,3	6,5	0,2	0,2	0,2	0,4	0,3
Ostali trajni nasadi	5,7	4,7	4,9	3,4	4,1	0,3	0,5	0,6	0,3	0,7
Mleko	17,7	15,9	16,1	17,0	16,9	27,0	24,6	25,8	27,5	27,6
Pašna živina	10,5	10,4	10,2	9,9	9,9	10,0	9,7	9,4	9,8	9,4
Prašiči/perutnina	29,0	15,5	20,7	19,0	19,7	128,1	76,1	92,3	85,4	88,9
Mešano	8,8	8,0	7,9	8,1	8,3	9,5	8,9	8,8	9,1	9,6
Skupaj	**10,6**	**9,8**	**9,8**	**9,8**	**9,8**	**10,8**	**9,9**	**10,0**	**10,5**	**10,4**
Tip kmetovanja (TF8)	**Vložek dela (PDM/kmetijsko gospodarstvo)**					**Ekonomska velikost (v 000 EUR SO/kmetijsko gospodarstvo)**				
	2013	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Poljščine	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8	15,6	13,8	13,3	13,9	13,4
Vrtnarstvo	3,9	3,5	5,9	3,9	3,6	51,4	55,7	66,9	84,5	122,6
Vinogradništvo	1,5	1,5	1,4	1,6	1,9	10,9	10,6	11,4	14,7	18,5
Ostali trajni nasadi	1,6	1,3	1,4	0,9	1,0	28,0	23,2	22,1	16,2	16,7
Mleko	1,9	1,8	1,8	1,8	1,7	53,2	48,6	49,9	52,6	52,7
Pašna živina	1,3	1,2	1,2	1,2	1,1	14,0	13,5	12,7	12,8	12,8
Prašiči/perutnina	1,9	1,5	1,6	1,3	1,4	139,5	91,2	114,6	88,2	95,1
Mešano	1,3	1,4	1,3	1,2	1,2	17,1	16,0	16,1	16,0	16,8
Skupaj	**1,4**	**1,3**	**1,3**	**1,2**	**1,2**	**22,0**	**20,3**	**20,2**	**20,7**	**20,6**

Vir: FADN RICA (individualni končni podatki na podlagi SO za obračunska leta 2013–2017; 2018 in 2019), preračuni KIS

Povprečno število GVŽ na kmetijsko gospodarstvo se je v letu 2017 malo zmanjšalo v primerjavi z letom prej (–1 %) in sicer so kmetijska gospodarstva po podatkih FADN v letu 2017 v povprečju redila 10,4 GVŽ. Tudi v tem letu so bila kmetijska gospodarstva po podatkih FADN po številu GVŽ pričakovano občutno nad državnim povprečjem po podatkih vzorčnega raziskovanja o strukturi kmetijskih gospodarstev v letu 2016 (7,5 GVŽ/kmetijsko gospodarstvo; upoštevana so kmetijska gospodarstva z živino). V primerjavi s predhodnim letom se je povprečno število GVŽ v letu 2017 najobčutneje povečalo pri tipu ostali trajni nasadi (+135 %), pri čemer tovrstna kmetijska gospodarstva redijo zelo malo živali (0,7 GVŽ/ kmetijsko gospodarstvo). Povprečno število GVŽ na kmetijsko gospodarstvo se je v letu 2017 povečalo tudi pri tipih mešano (+5 %) in prašiči/perutnina (+4 %), občutno pa se je zmanjšalo pri tipih vrtnarstvo (za skoraj dve petini) in vinogradništvo (za več kot četrtino), pri obeh tipih gre za majhne absolutne povprečne vrednosti. V letu 2017 so bila po povprečnem številu GVŽ na kmetijsko gospodarstvo, enako kot v celotnem analiziranem obdobju, največja kmetijska gospodarstva tipov prašiči/perutnina in mleko, najmanjša pa vinogradniška gospodarstva.

Leta 2017 se je povprečna poraba dela (plačanega in neplačanega) na kmetijskih gospodarstvih po začasnih podatkih FADN zmanjšala (–4 %) in znašala 1,2 PDM na kmetijsko gospodarstvo, kar je še vedno nekoliko nad slovenskim povprečjem po vzorčnem raziskovanju o strukturi kmetijskih gospodarstev v letu 2016 (1,1 PDM/kmetijsko gospodarstvo). V primerjavi s predhodnim letom se je povprečna poraba dela zmanjšala pri petih proizvodnih tipih, najizraziteje pri tipih vrtnarstvo in poljščine (oba za okoli desetino). Poraba dela se je izrazito povečala pri tipih vinogradništvo (+18 %) ter ostali trajni nasadi in prašiči/perutnina (+9 %). Enako kot za predhodno leto je bila najmanjša povprečna poraba dela po podatkih FADN za leto 2017 izračunana za tipa poljščine (0,8 PDM/kmetijsko gospodarstvo) in ostali trajni nasadi (1 PDM/kmetijsko gospodarstvo). Največja povprečna poraba dela pa je bila izračunana pri proizvodnih tipih vrtnarstvo (3,6 PDM/kmetijsko gospodarstvo) in vinogradništvo (1,9 PDM/kmetijsko gospodarstvo).

Leta 2017 so kmetijska gospodarstva po podatkih FADN v povprečju dosegala ekonomsko velikost okoli 20,6 tisoč EUR standardnega prihodka na kmetijsko gospodarstvo, kar je ohranitev ravni iz predhodnega leta, znova pa občutno nad slovenskim povprečjem po vzorčnem raziskovanju o strukturi kmetijskih gospodarstev v letu 2016 (16,6 tisoč EUR standardnega prihodka/kmetijsko gospodarstvo). Po ekonomski velikosti so bila v letu 2017 v povprečju največja kmetijska gospodarstva pri proizvodnih tipih vrtnarstvo, prašiči/perutnina in mleko, najmanjša pa pri tipih pašna živina in poljščine.

8.6.3 Ključni ekonomski rezultati knjigovodstva po metodologiji FADN

Končni podatki knjigovodstva FADN kažejo na izrazito izboljšanje ekonomskega stanja kmetijskih gospodarstev v obračunskem letu 2017, pri čemer se je vrednost proizvodnje nekoliko povečala v primerjavi s predhodnim letom (+3 %), podobno pa tudi skupni prihodek (+4 %) predvsem zaradi povečanja neto tekočih subvencij (+9 %). K povečanju neto tekočih subvencij so znova pomembno prispevale višje podpore iz naslova razvoja podeželja (+11 %). Amortizacija se je v primerjavi z letom prej nekoliko povečala (+3 %), vmesna poraba pa je ostala na ravni iz predhodnega leta.

V primerjavi s predhodnim letom se je neto dodana vrednost kmetije v letu 2017 izrazito povečala (+18 %) in dosegala okoli 7.000 EUR. Ob ponovno manjši porabi delovne sile (–4 %) je neto dodana vrednost, preračunana na PDM, leta 2017 dosegala okoli 5.960 EUR, kar je za več kot polovico več kot leto prej.

Preglednica 66: Osnovni ekonomski rezultati knjigovodstva FADN (EUR/gospodarstvo); 2013–2017

	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
Skupaj vrednost proizvodnje	22.839	22.280	23.752	23.917	24.586	103
Bilanca tekočih subvencij in davkov	7.089	5.905	5.199	6.593	7.156	109
Skupni prihodek	29.928	28.185	28.952	30.510	31.743	104
Skupaj vmesna poraba	17.204	15.641	16.797	16.973	16.964	100
Bruto dodana vrednost kmetije	12.724	12.544	12.154	13.537	14.778	109
Amortizacija	7.481	7.792	7.849	7.573	7.769	103
Neto dodana vrednost kmetije	5.243	4.752	4.305	5.964	7.009	118
Neto dodana vrednost km. na PDM (EUR/PDM)	**3.810**	**3.572**	**3.255**	**4.869**	**5.957**	**122**

Vir: FADN RICA (individualni končni podatki na podlagi SO za obračunska leta 2013–2017, 2018 in 2019), preračuni KIS

Ob upoštevanju razlik v namenu in metodologiji izračunavanja, orientacijska primerjava neto dodane vrednosti na PDM po podatkih FADN in faktorskega dohodka na PDM po rezultatih ekonomskih računov za kmetijstvo (ERK) za leto 2017 znova kaže odstopanje v smeri

medletnih sprememb. Neto dodana vrednost kmetije na PDM je v letu 2017 prvič presegla vrednost faktorskega dohodka na PDM, kar je pričakovano, ker knjigovodstvo FADN ne zajema najmanjših kmetijskih gospodarstev po ekonomski velikosti (pod ekonomskim pragom). V nasprotju s pričakovanji pa sta bili smeri medletnih sprememb med obema kazalnikoma nasprotni; neto dodana vrednost na PDM je v primerjavi z letom prej izrazito porasla, faktorski dohodek na PDM pa je v letu 2017 padel (–6 %), na okoli 5.460 EUR/PDM.

Odstopanje v smeri medletnih sprememb med kazalnikoma je znova presenetljivo, še posebej zato, ker je bilo leto 2017 za slovensko kmetijstvo izrazito neugodno (zmanjšanje vrednosti kmetijske proizvodnje, predvsem zaradi občutnega padca dohodkov v rastlinski proizvodnji, še posebej v sadjarstvu in pri pridelavi žit, precejšen padec faktorskega dohodka v primerjavi z letom 2016). Pomemben del izboljšanja ekonomskih rezultatov po FADN v letu 2017 v primerjavi s predhodnim letom pa je mogoče znova pripisati porastu neto subvencij, predvsem iz naslova programa razvoja podeželja, pa tudi iz naslova izrednih pomoči za odpravo posledic pozebe in suše. Učinki subvencij so lahko še bolj izraziti na ravni posameznih kmetijskih gospodarstev in skupin vzorca (proizvodni tipi, razredi ekonomske velikosti), še posebej v primeru številčno podhranjenih skupin v primerjavi z načrtovanim vzorcem.

Podobno kot za leto prej se tudi na podlagi analize rezultatov FADN za leto 2017 priporoča čimprejšnja poglobljena preveritev implementacije načrtovanega vzorca ter proaktivno iskanje ustreznejšega načina rekrutiranja kmetijskih gospodarstev v vzorec FADN in obravnave osamelcev, še posebej v številčno podhranjenih skupinah vzorca. Namreč, tudi v letu 2017 veliko večino dejanskega vzorca predstavljajo t. i. obvezniki, za katere dodatne analize kažejo, da gre za netipična kmetijska gospodarstva v več vidikih (so prejemniki sredstev iz naslova programa razvoja podeželja, npr. za mlade prevzemnike; po proizvodnem potencialu nadpovprečna kmetijska gospodarstva v primerjavi z nacionalnimi povprečji). Običajni vzroki sprememb ekonomskih rezultatov v kmetijstvu (nihanje v obsegu proizvodnje in cenovno-stroškovnih razmerjih) se lahko zaradi velikega števila netipičnih kmetijskih gospodarstev v dejanskem vzorcu ne odrazijo v ustrezni meri v rezultatih FADN.

Omenimo še, da je z letom 2019 Evropska komisija uvedla nova standardna rezultata, in sicer mediano neto dodane vrednosti kmetije in mediano neto dodane vrednosti kmetije na PDM. Za leto 2017 je tako utežena mediana neto dodane vrednosti kmetije za Slovenijo znašala okoli 1.900 EUR/kmetijsko gospodarstvo, utežena mediana neto dodane vrednosti kmetije, preračunana na PDM, pa okoli 1.890 EUR. Mediana je srednja vrednost; polovica kmetijskih gospodarstev v populaciji, ki jo predstavlja dejanski vzorec za leto 2017, ima torej višjo, polovica pa nižjo vrednost.

9 VARNA HRANA, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) opravlja upravne in strokovne naloge ter naloge uradnega nadzora na področju varnosti, kakovosti, na področju označevanja kmetijskih pridelkov in živil ter krme, vključno z gensko spremenjenimi živili oziroma krmo. Opravlja tudi naloge na področju varstva prebivalstva pred zoonozami, zaščite živali, varstva rastlin in semenskega materiala kmetijskih rastlin, ocenjevanja aktivnih snovi ter ocenjevanja in registracije FFS (nadzor prometa in uporabe ter testiranje naprav za nanašanje FFS), izvajanja analiz tveganja in inšpekcijskega nadzora na področju varstva novih sort kmetijskih rastlin.

9.1 Področje fitofarmacevtskih sredstev

Sektor za FFS sodeluje v programu ocenjevanja novih aktivnih snovi in v programu revizije odobrenih aktivnih snovi, ki se uporabljajo v FFS za raven EU, vključno z njihovimi ostanki v živilih, in sicer kot država poročevalka ali soporočevalka. Ocenjevanje aktivnih snovi je postopek, ki traja do treh let, v njem sodelujejo vse države članice EU, EFSA in EK. Po odobritvi aktivnih snovi je običajno treba ocenjevati skladnost dokumentacije drugih vlagateljev in identičnost aktivnih snovi drugih proizvajalcev.

Preglednica 67: Število izvedenih ocen, izdanih odločb v postopku odobritve aktivnih snovi in izdaje odločb o registraciji oziroma dovoljenjih za FFS v letu 2018

Vrsta administrativnega ukrepa na področju odobritve dajanja FFS v promet	Število
Ocenjevanje aktivnih snovi za EU; število aktivnih snovi v različnih postopkih	3
Poročilo EU o oceni za consko registracijo FFS	9
Odločbe o registraciji novih FFS v RS	45
Odločbe o podaljšanju registracije za FFS v RS	122
Dovoljenja za vzporedno trgovanje oziroma uporabo	0
Dovoljenja za nujne primere	6
Dovoljenja za raziskave in razvoj	63
Odločbe o spremembi registracije	172
Število registriranih FFS v RS na dan 31. 12. 2018	539

Vir: UVHVVR

Sektor za FFS ureja promet in uporabo FFS na območju Slovenije vključno z distribucijo, maloprodajo, usposobljenostjo svetovalcev, prodajalcev in uporabnikov FFS, ki so dovoljena za poklicno rabo, napravami za nanašanje FFS, zbiranjem podatkov o prodaji FFS itd.

Preglednica 68: Število izdanih odločb, opravljenih tečajev in pregledov v prometu ter uporabi FFS na dan 31. 12. 2018

Vrsta administrativnega ukrepa na področju prometa in uporabe FFS	Število
Število izdanih odločb o dovoljenju za opravljanje prometa s FFS	21
Število izdanih odločb o prenehanju dovoljenja za opravljanje prometa s FFS	19
Tekoče število vpisanih distributerjev za promet s FFS iz registra pri Upravi	363
Število udeležencev osnovnih usposabljanj za ravnanje s FFS in izdane izkaznice o opravljenem usposabljanju	1.183
Število udeležencev obnovitvenih usposabljanj za ravnanje s FFS in podaljšanje veljavnosti izkaznic	9.334
Število organiziranih dogodkov pregledov naprav za nanašanje FFS	170
Število pregledanih naprav za nanašanje FFS, izdanih potrdil in znakov	1.368

Vir: UVHVVR

V skladu z načrtom dela je bilo leta 2018 opravljenih 471 pregledov registracije, označenosti in analiz FFS na fizikalno-kemijske lastnosti. Od tega je bilo ugotovljenih 39 nepravilnosti (8,8 %), kar je na približno enaki ravni kot v predhodnem letu. Uvedeni so bili štirje prekrškovni postopki, izdanih pa je bilo 18 opozoril po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru (ZIN). Z namenom preverjanja kemijske sestave in fizikalnih lastnosti sredstev je bilo analiziranih 13 FFS, pri čemer nepravilnosti niso bile ugotovljene.

V RS velja Odredba o prepovedi prometa in uporabe določenih FFS na ozemlju RS, s katero so prepovedana za promet in uporabo nekatera FFS za tretiranje semena določenih poljščin (koruza, oljna ogrščica, sladkorna pesa). Odredba prepoveduje rabo določenih FFS na ozemlju RS, ki vsebujejo aktivne snovi (npr. klotianidin, imidakloprid in tiametoksam) za tretiranje semena koruze, oljne ogrščice in sladkorne pese. Za preverjanje aktivnih snovi je bilo analiziranih 24 vzorcev semena, in sicer devet vzorcev semena koruze, trije vzorci semena oljne ogrščice ter dva vzorca sladkorne pese in 10 vzorcev semena ozimnih žit (štirje vzorci ječmena in šest vzorcev pšenice). V vseh vzorcih semena oljne ogrščice in koruze so bile analizirane aktivne snovi neonikotinoidov, v vzorcih ozimnih žit pa so bila analizirana sredstva, s katerimi je seme tretirano. Nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Preglednica 69: Število opravljenih pregledov in ugotovljenih nepravilnosti v letu 2018

Vsebinsko področje	Št. pregledov	Št. nepravilnosti	Št. prekrškov
FFS z izdanim predpisanim dovoljenjem skladno z Uredbo 1107/2009/ES (5. čl.) in registracija	264	18	0
Označevanje FFS – varstvo čebel	38	5	0
Označevanje semena – tretirano s FFS	84	11	4
Vzorčenje FFS na fizikalno-kemijsko sestavo	13	0	0
Prepoved in omejitev prometa oz. uporabe FFS oz. semen, tretiranih s FFS	48	3	0
Vzorčenje semena	24	2	0
Skupaj	**471**	**39**	**4**

Vir: UVHVVR

Pregled prometa s FFS na debelo in drobno zajema preverjanje registracije, izpolnjevanje pogojev glede opremljenosti prostorov in izobrazbe ter prisotnosti prodajalcev. Fitosanitarni inšpektorji so opravili 277 pregledov. Pri tem je bilo ugotovljenih 62 nepravilnosti (22,4 %) in uvedenih šest prekrškovnih postopkov. Največ ugotovljenih nepravilnosti je bilo pri prodaji FFS v specializiranih prodajalnah za poklicno uporabo, in sicer brez predložitve veljavnega dokazila o izpolnjevanju pogojev. Leta 2018 je potekal poostren nadzor prodaje FFS v prodajalnah v notranjosti države. V izrednem nadzoru je bilo pregledanih 20 prodajaln. Ugotovljenih je bilo 11 neskladij, izdanih je bilo šest opozoril po ZIN in uvedeni so bili trije prekrškovni postopki. Odkar potekajo posebni nadzori v prodajalnah se število nepravilnosti zmanjšuje.

Preglednica 70: Število pregledov in ugotovljenih nepravilnosti po vsebinskih področjih – promet s FFS v letu 2018

Vsebinsko področje	Št. pregledov	Št. nepravilnosti	Št. prekrškov
Prodajalne z izključno neživilskim blagom	56	2	2
Pregled distributerjev FFS	221	60	5
Skupaj	**277**	**62**	**7**

Vir: UVHVVR

Leta 2018 je bilo opravljenih 221 pregledov distributerjev, kar vključuje pregled vpisa v register distributerjev, vodenja podatkov o prometu s FFS pri distributerjih, usposobljenosti in prisotnosti svetovalcev in prodajalcev za FFS, prodaje FFS v specializiranih prodajalnah za

poklicno uporabo (za uporabnike, ki predložijo veljavno dokazilo o izpolnjevanju pogojev) ter opremljenosti prostorov in opreme za promet s FFS na debelo in drobno. Ugotovljenih je bilo 60 nepravilnosti, izdanih 46 opozoril po ZIN in uvedenih pet prekrškovnih postopkov. Pri uporabnikih je bilo opravljenih skupno 2.544 pregledov, ugotovljenih 300 nepravilnosti (11,8 % vseh pregledov), uvedenih 48 prekrškovnih postopkov ter izdanih 77 opozoril po ZIN. Ugotovljene nepravilnosti se pretežno nanašajo na pomanjkljivo vodenje evidenc ter uporabo FFS na kulturi, za katero FFS ni registrirano. Leta 2018 so fitosanitarni inšpektorji obravnavali tri prijave pomora čebel in odvzeli tri vzorce mrtvic. Pri prijavah padcev je bilo ugotovljeno, da gre za posamične padce čebel in ti niso bili posledica neposredne uporabe FFS.

9.2 Varna hrana

Glede na register primarnih pridelovalcev kmetijskih pridelkov rastlinskega izvora na področju **primarne pridelave živil** v letu 2018 ni pomembnejših sprememb v številu zavezancev, ki pridelujejo živila rastlinskega izvora za trg. Registracija primarnih pridelovalcev kmetijskih pridelkov rastlinskega izvora je tudi v tem letu potekala v obliki samodejne registracije ob oddaji vlog za neposredna plačila. Na področju registracije je bilo opravljenih 187 pregledov in ugotovljenih 32 neskladnosti (17 %, leta 2017: 6 %).

Pri izpolnjevanju higienskih standardov v primarni pridelavi je bilo leta 2018 izvedenih nekaj več kot 500 pregledov kmetijskih gospodarstev, od tega je bilo 217 podrobnejših pregledov glede higiene pridelave kmetijskih pridelkov rastlinskega izvora za prodajo. Pri tem je bilo odkritih 31 neskladnosti (14 %, leta 2017: 8 %). Na področju skladnosti glede sledljivosti prodaje je bilo pregledanih 341 nosilcev dejavnosti v primarni proizvodnji in ugotovljenih sedem nepravilnosti (2 %). Na področju skladnosti glede virov vode za namakanje je bilo pregledanih 21 primerov in ugotovljeno eno neskladje. Pri vodi za namakanje svežega sadja in zelenjave (22 primerov) ni bilo ugotovljenih neskladij. V 19 pregledanih primerih glede časa namakanja pred obiranjem ni bilo ugotovljenih neskladij glede Smernic MB tveganja pri pridelavi svežega sadja in zelenjave (14 dni).

Pri uradnem nadzoru nosilcev dejavnosti na področju **predelave živil rastlinskega izvora in distribucije živil** je bilo leta 2018 pregledanih 917 nosilcev dejavnosti na področju proizvodnje, 101 nosilec dejavnosti na področju pakiranja in 1.036 nosilcev dejavnosti na področju trgovine na drobno. Delež skladnih nosilcev pri registraciji živilskega obrata se je v primerjavi s predhodnim letom poslabšal za 1 %. Največji delež neskladnosti je bil ugotovljen pri preverjanju izpolnjevanja splošnih in posebnih zahtev glede prostorov, kjer so bile pomanjkljivosti ugotovljene pri 25–28 % pregledanih obratov. Relativno slabo stanje (med 80 in 90 % skladnih) se je pokazalo tudi na področju merilnih naprav, opreme, ravnanju z živili in osebne higiene. Glede notranjega nadzora je skladnost še vedno najslabša pri dokumentaciji (65 % skladnih), sledi monitoring kritičnih kontrolnih točk in nato verifikacije (83 % skladnih). Ugotovljene neskladnosti kažejo na potrebo po stalnem spremljanju nosilcev dejavnosti z rednimi pregledi in z vzorčenji. Pomanjkljivo zagotavljanje sledljivosti je bilo ugotovljeno pri 12 % obratov, kar v primerjavi s prejšnjim letom pomeni poslabšanje za tri odstotne točke. Ker je sledljivost pomembna za zagotavljanje varnosti, je treba nadaljevati stalni nadzor UVHVVR, tako v okviru rednih kot izrednih inšpekcijskih pregledov.

Pri inšpekcijskih pregledih, usmerjenih v **preverjanje kakovosti in označevanja živil, vključno s shemami kakovosti** v vseh stopnjah živilske verige, se preverja tudi označevanje živil. Največ so se preverjali označevanje alergenov v gostinstvu, splošno označevanje živil (jasnost, čitljivost) in rok uporabe.

Preglednica 71: Pregledi označevanja; 2016–2018

Skupina	Področje nadzora	Število preverjanj			Delež skladnih (%)		
		2016	2017	2018	2016	2017	2018
Označevanje (splošno)	Jasno/čitljivo splošno označevanje	1.001	850	1.082	88	88	87
	Rok uporabe	824	743	945	89	89	88
	Rok uporabe v gostinstvu	1.066	759	728	94	92	93
	Navodila za uporabo	212	229	370	98	98	93
	Alergeni	626	653	757	85	81	84
	Alergeni v gostinstvu	1.780	1.442	1.374	80	77	74
	Ostali elementi splošnega označevanja	611	560	761	76	78	80
	Hranilna vrednost	96	176	225	94	86	88
	Obsevana živila	3	7	9	100	100	100
	Aditivi	46	85	116	80	71	83
	Zamrznjena živila	85	74	113	98	100	91
	Drugo	157	136	132	70	67	69

Vir: UVHVVR

V zvezi s **shemami kakovosti** (označba porekla, ekološka pridelava, integrirana pridelava, zajamčena tradicionalna posebnost, višja kakovost in geografska označba) je bilo izvedenih 228 inšpekcijskih nadzorov. Ugotovljena je bila 88-odstotna skladnost, kar je precej boljše od predhodnega leta (leta 2017: 77 %). Največ napak je bilo ugotovljenih v zvezi z označevanjem. Od tega je bilo na področju ekološkega kmetijstva ugotovljenih 7 % neskladnosti in 5 % neskladnosti na področju integrirane pridelave. Pri drugih shemah ni bilo ugotovljenih neskladnosti. V prometu je bilo izvedeno preverjanje skladnosti z vzorčenjem. V letu 2018 je bilo analiziranih 386 kmetijskih izdelkov iz ekološke sheme, od tega je bilo 11 neskladnih.

Uradni nadzor nad prisotnostjo **gensko spremenjenih živil rastlinskega porekla** poteka v sklopu monitoringa prisotnosti gensko spremenjenih organizmov (GSO) v živilih, tako se spremlja stanje skladnosti z zakonodajo o živilih v maloprodaji. Ugotovljene nepravilnosti so se nanašale le na pomanjkljiv nadzor nad dobavitelji. V okviru monitoringa je bilo načrtovanih in analiziranih 54 vzorcev živil rastlinskega izvora, 33 vzorcev beljakovinskih živil in 45 vzorcev ekoloških živil. Pri 46 vzorcih ni bilo zaznanih testiranih GS rastlin. Pri petih vzorcih živil s sojo je bila potrjena prisotnost GS soje pod 0,1 %. Pri enem vzorcu živil s sojo je bila potrjena prisotnost dveh GS soje pod 0,1 %. Pri enem vzorcu živil je bila potrjena prisotnost treh GS soje (pri dveh pod 0,1 % in pri eni pod mejo kvantifikacije, ki znaša 0,25 %). En vzorec žitne ploščice je bil pozitiven na presejalni analizi, vendar ni vseboval testiranih GSO. Vsi vzorci so bili v skladu z zakonodajo.

UVHVVR je bila v zvezi z morebitnim **goljufivim zavajanjem potrošnikov** imenovana za sistem administrativne pomoči – sistem AAC kot organ za zvezo. Sistem AAC ima dodatno varovani del v smislu zaščite podatkov, ki je namenjen komunikaciji med državami članicami v primeru suma na goljufive prakse, povezane z živili oziroma živilsko zakonodajo.

V okviru posebnega nadzora ugotavljanja **potvorb medu** je bilo v marcu 2018 odvzetih 18 vzorcev medu. Trije vzorci so bili neskladni z zakonodajo. Analize so pokazale prisotnost medu tujih encimov in/ali prisotnost tujih sladkorjev. V enem vzorcu pa so poleg omenjenega analize pokazale prisotnost barvila. Za med, ki ni bil skladen s predpisanimi zahtevami, so inšpektorji zavezancem prepovedali promet z medom. Zaradi ugotovljenih neskladnosti v okviru prvega vzorčenja je bilo v aprilu izvedeno dodatno vzorčenje medu tistih proizvajalcev, ki so imeli neskladne vzorce. Odvzetih je bilo šest vzorcev medu, pri čemer sta bila dva vzorca znova neskladna in zato umaknjena iz prodaje.

Na področju **živil živalskega izvora** se smejo nekatere dejavnosti izvajati le v odobrenih obratih. Tovrstna dejavnost načeloma pomeni večje tveganje, zato so oblikovani posebej predpisani pogoji delovanja, sistemi notranjih kontrol in posebne zahteve glede izvajanja nadzora. Od leta 2008 se stalno povečuje število odobrenih obratov.

Preglednica 72: Število odobrenih obratov in klavnic; 2011–2018

Število odobrenih obratov	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Vsi odobreni obrati	395	405	429	457	480	504	540	561
Klavnice za rdeče meso	47	53	59	66	73	77	77	78
Klavnice za belo meso	7	7	7	7	9	9	10	9

Vir: UVHVVR

V skladu z zakonodajo uradni veterinarji UVHVVR izvajajo v klavnicah stalen nadzor za zagotavljanje *ante* in *post mortem* pregleda živali, ki vstopajo v prehransko verigo in pregled notranjih kontrol v skladu s frekvenco nadzora.

Preglednica 73: Število zaklanih živali po vrstah, pregledanih s strani UVHVVR; 2016–2018

Zaklane živali	2016	2017	2018
Govedo	98.878	100.928	99.083
Teleta	15.466	17.307	16.514
Prašiči	237.474	219.716	223.061
Plemenske svinje	2.649	6.659	1.915
Prašički z manj kot 15 kg	18.297	18.841	20.621
Kopitarji	1.435	1.688	1.069
Ovce	317	223	207
Jagnjeta	9.885	11.306	12.069
Koze	93	92	110
Kozlički z manj kot 15 kg žive m.	1.177	773	1.126
Velika gojena divjad	48	41	30

Vir: UVHVVR

V odobrenih obratih za klanje živali je UVHVVR zagotovila prisotnost vsaj enega uradnega veterinarja v času izvajanja klanja živali in obdelave trupov živali. Večina klavnic izvaja klanje vsak delovni dan, nekatere pa le določene dni v tednu ali delujejo sezonsko. Vsaka žival ali skupina živali (perutnina, kunci), ki vstopi v prehransko verigo, je pregledana pred klanjem in po njem zaradi ugotavljanja zdravstvene ustreznosti za prehrano ljudi.

Preglednica 74: Proizvodnja živil živalskega izvora v odobrenih obratih (kg); 2016–2018

Proizvodnja živil živalskega izvora	2016	2017	2018
Mesni izdelki	63.074.216	62.208.352	62.529.192
Mleto meso	3.687.520	2.567.508	2.707.926
Mesni pripravki	12.524.698	11.384.658	12.834.540
Celotna sprejeta količina mleka	515.059.048	521.860.967	525.298.204
Ribiški proizvodi	4.976.152	5.633.820	5.091.185
Uplenjena divjad	3.002.488	3.788.681	2.944.491
Preembaliranje črev (m)	12.773.335	12.859.505	13.717.369
Odpremni center za školjke	80.686	212.666	316.873
Razsek mesa	93.189.800	117.263.300	88.839.500

Vir: UVHVVR

V okviru **uradnega nadzora onesnaževal** je bilo leta 2018 na vsebnost onesnaževal odvzetih 791 vzorcev živil. Od tega je bilo 80,9 % vzorcev rastlinskega izvora in 19,1 % živalskega

izvora, po izvoru pa je bilo 57,4 % vzorcev iz Slovenije, 21,5 % iz drugih držav EU, 20,7 % iz tretjih držav in 0,4 % neznanega izvora. Varnost vzorcev je bila ocenjena pri 704 vzorcih živil, od tega je bilo 95,6 % vzorcev ocenjenih kot varnih in 4,4 % ocenjenih kot nevarnih po 14. členu Uredbe (ES) št. 178/2002. Rezultati analiz so pokazali, da je bilo 669 (84,6 %) vzorcev živil glede vsebnosti analiziranih onesnaževal skladnih z Uredbo (ES) št. 1881/2006 in posledično ocenjenih kot varnih po Uredbi (ES) št. 178/2002, v 17. (2,1 %) preiskanih vzorcev pa so bile ugotovljene vsebnosti onesnaževal, ki so presegale mejne vrednosti tudi ob upoštevanju merilne negotovosti.

Leta 2018 je bilo na **vsebnost ostankov pesticidov** v živilih analiziranih 825 vzorcev živil, od tega 391 vzorcev zelenjave (sveže ali zamrznjene), 224 vzorcev sadja (svežega ali zamrznjenega), 51 vzorcev žit in izdelkov iz žit, 116 vzorcev predelanih živil in živil, ki se ne uvrščajo v eno izmed navedenih skupin živil, in 43 vzorcev živil živalskega izvora. Pri tem je bilo 86,3 % vzorcev odvzetih v okviru letnega programa vzorčenja, 3,2 % v okviru dodatnega nadzora in 10,5 % v okviru uradnega nadzora ob uvozu. Po izvoru je bilo 332 vzorcev (40,2 %) iz Slovenije, 324 vzorcev (39,3 %) iz drugih držav EU in 169 vzorcev (20,5 %) iz tretjih držav. Rezultati analiz so pokazali, da je 95,9 % vzorcev živil glede vsebnosti analiziranih pesticidov skladnih z normativi in posledično ocenjenih kot varnih. Pri tem 53,8 % vzorcev ni vsebovalo ostankov pesticidov oziroma so bile vsebnosti pod mejo določanja uporabljene analizne metode. V 2,5 % vzorcev so ugotovljene vsebnosti pesticidov tudi ob upoštevanju merilne negotovosti presegale mejne vrednosti in vzorci niso bili v skladu z določili Uredbe (ES) št. 396/2005; pri tem je ocena tveganja po 14. členu Uredbe (ES) št. 178/2002 pokazala, da dva vzorca nista varna za zdravje ljudi. V 1,6 % posušenih začimb, suhega sadja in izdelkov iz riža Uredba (ES) št. 396/2005 ne predpisuje mejnih vrednosti, zato ocena skladnosti po določilih omenjene uredbe ni bila mogoča. Za teh 13 vzorcev je bila izdelana ocena tveganja po določilih 14. člena Uredbe (ES) št. 178/2002 in vzorci so bili ocenjeni kot varni.

V okviru **monitoringa rezidua (ostanki zdravil za uporabo v veterinarski medicini, nedovoljene in prepovedane snovi v živilih živalskega izvora)** je bilo v letu 2018 odvzetih 1.856 vzorcev, od katerih je bilo 11 (0,4 %) vzorcev neskladnih z zakonodajo. Vzorčenje se je izvedlo v klavnicah in na gospodarstvih, vsi vzorci pa so bili slovenskega porekla. Ugotovljena neskladja so bila v osmih primerih povišane vrednosti težkih kovin (v petih primerih v mesu uplenjene divjadi in v treh primerih v ledvicah konj), v dveh primerih je bila presežena mejna vrednost kokcidiostatikov v jajcih ter v enem primeru ugotovljena presežena vrednost nesteroidnih zdravil v mleku. Na mejnih veterinarskih postajah je bilo odvzetih tudi 21 vzorcev živil živalskega izvora, ki so se uvažala v EU, pri čemer ni bilo neskladnih vzorcev.

Leta 2018 je bilo na področju **preverjanja biološke varnosti** pregledanih 846 vzorcev živil. Po poreklu so bili vzorci slovenskega porekla, porekla drugih držav članic EU in držav, ki niso članice EU. Rezultati preiskav so pokazali, da je bilo 812 (96 %) vzorcev živil glede mikrobioloških kriterijev ocenjenih kot varni in 34 vzorcev živil (4 %) ocenjenih kot nevarnih za prehrano ljudi.

Uradni nadzor nad vnosom živil neživalskega izvora iz tretjih držav se izvaja kot splošni nadzor in kot poostreni oziroma nujni nadzor. Leta 2018 je bilo v Sloveniji v prosti promet sproščenih 28.685 pošiljk (4.082 več kot leta 2017) oziroma 621.681 ton (154.407 več kot leta 2017) živil neživalskega izvora. Te so bile obravnavane v 20.867 carinskih deklaracijah. V okviru splošnega nadzora je bilo obravnavanih 237 pošiljk, v okviru poostrenega nadzora in nujnih primerov pa 1.833 pošiljk. V okviru uvoznih postopkov nadzora varnosti živil neživalskega izvora je bilo obravnavanih 1.552 primerov (574 manj kot leta 2017), in sicer 2.072 pošiljk različnih vrst blaga (432 manj kot leta 2017). Pri tem je bilo skupaj odvzetih 289 vzorcev (112 vzorcev samoniklih gob z namenom nadzora nad radioaktivnostjo, 35 vzorcev v

skladu z Uredbo Komisije (ES) št. 669/2009, 34 vzorcev v skladu z drugimi uredbami EU v okviru nujnih primerov in 107 vzorcev v okviru letnega načrta vzorčenj in podatkov RASFF). Največ vzorcev je bilo odvzetih na Obrežju (141 vzorcev), sledijo Luka Koper (122), Ljubljana (14), Celje (6), Gruškovje (4) in Sežana (1).

9.3 Krma

Uradni nadzor na področju krme je potekal v skladu z načrtom ter smernicami in navodili za izvajanje uradnega nadzora na področju krme. Uradni nadzor v obratih nosilcev dejavnosti poslovanja s krmo se je izvajal v skladu s programom in načrtom dela, v katerih so določene naloge in pogostost pregledov na področju uradnega nadzora krme. Skupno število uradnih kontrol je bilo 587, neskladnosti pa so bile ugotovljene pri 176 nosilcih dejavnosti poslovanja s krmo. Opravljenih je bilo tudi 58 izrednih pregledov. Pri tem je bilo največ neskladij ugotovljenih pri registriranih proizvajalcih krmnih mešanic ter proizvajalcih posamičnih krmil, pri čemer se neskladja največkrat nanašajo na neustrezne registracije nosilcev dejavnosti poslovanja s krmo, pomanjkljivosti v načrtih HACCP ter označevanju in vodenju evidenc.

9.4 Veterinarstvo

Sloveniji je EK za leto 2018 priznala status države, ki je uradno prosta tuberkuloze govedi, enzootske goveje levkoze, bruceloze govedi, bruceloze drobnice (*B. melitensis*), bolezni Aujeszkega (Slovenija na podlagi odločbe EK uveljavlja dodatne garancije), in glede BSE priznala status države z zanemarljivim tveganjem. Poleg tega se je Slovenija v skladu z zoosanitarnim kodeksom OIE razglasila za državo, ki je prosta stekline (veljavno od 1.5.2016). Odobreni in sofinancirani so bili programi za spremljanje, nadzor ali izkoreninjenje naslednjih bolezni: stekline, aviarne influence, bolezni modrikastega jezika, salmonele in raznih oblik TSE. Zaradi pojava in širjenja bolezni modrikastega jezika (sev BTV 4) je bilo območje z omejitvami razširjeno na celotno območje Slovenije. Na tem območju se izvaja program cepljenja govedi in drobnice. Leta 2018 je bilo proti bolezni modrikastega jezika cepljenih 435.246 govedi in 109.276 drobnice.

Preglednica 75: Število opravljenih preiskav na bolezni v letu 2018

Bolezen		Število preiskanih vzorcev	Število pozitivnih
Aviarna influenca	– perutnina	3.270	0
	– divje ptice	178	1 LPAI H5N2
Bolezen modrikastega jezika	– govedo	1.084	0
	– drobnica	0	32
Bolezen Aujeszkega	– domači prašiči	4.605	0
Steklina		1.308	0
Tuberkuloza		103.046	0
Enzootska goveja leukoza		2.414	1
		3 (tumorozne spremembe)	0
Bruceloza	– govedo	1	0
	– drobnica	3.136	0
BSE	– govedo	6.698	0
TSE	– ovce	2.532	0
	– koze	604	0

Vir: UVHVVR

Na področju **transmisivnih spongiformnih encefalopatij** je bilo v letu 2018 na BSE preiskanih 6.698 govedi, od tega jih je bilo samo 55 iz rednega zakola (zdrave zaklane živali). V letu 2018 je bilo testirano le redno zaklano govedo, rojeno v Romuniji in Bolgariji. Na BSE je

bilo testiranih tudi 6.643 govedi, starejših od 48 mesecev, iz več rizičnih skupin živali: poginule živali, v sili zaklane živali (nujni zakol) in živali s kliničnimi znaki pri *ante mortem* pregledu pred zakolom (bolne živali) ter sumljive živali (klinični sumi na BSE in živali, ki so kazale nespecifične klinične znake motenj centralnega živčevja).

Obseg testiranja na TSE pri drobnici se je povečal, da se zagotovi izpolnjevanje pogojev za pridobitev statusa države z zanemarljivim tveganjem za klasični praskavec. Skupaj je bilo leta 2018 na TSE pregledanih 2.532 ovc in 604 koz.

Vzorce zaklanih govedi, ovc in koz so odvzeli uradni veterinarji v odobrenih klavnicah za zakol govedi in drobnice, preostale vzorce pa so odvzeli strokovni delavci NVI v odobrenih obratih kategorije 1, ki izvajajo vmesne dejavnosti (obratih za zbiranje in obdukcijo živalskih trupel). Vsi rezultati preiskav na TSE v letu 2018 so bili negativni.

Leta 2018 se je **spremljanje odpornosti proti protimikrobnim zdravilom** izvajalo z namenom spremljanja in poročanja o odpornosti zoonoz (na ravni Slovenije in EU) in povzročiteljev zoonoz proti protimikrobnim zdravilom. Da bi pridobili izolate bakterij za testiranje odpornosti, je bilo odvzetih 340 vzorcev, vsak vzorec pa je bil testiran na prisotnost več bakterij. Dodatno so bili v spremljanje odpornosti vključeni še izolati, pridobljeni v okviru monitoringa in nadzora salmonel. Skupaj je bilo v testiranje odpornosti proti protimikrobnim zdravilom vključenih 648 izolatov različnih vrst bakterij.

Pri **spremljanju skladnosti na področju monitoringa in nadzora salmonel** pri perutnini je bilo v letu 2018 vključenih 130 odraslih matičnih jat, 229 odraslih jat nesnic, 2.461 jat brojlerjev in 122 jat pitovnih puranov. V matičnih jatah in jatah pitovnih puranov prisotnost salmonel ni bila ugotovljena. V jatah odraslih nesnic je bila *Salmonella spp.* ugotovljena pri 4,8 % odraslih jat nesnic, kar je nekoliko več kot v letu 2017. Delež odraslih jat nesnic, pri katerih sta bila ugotovljena ciljna serovara salmonel (S.Enteritidis/S.Typhimurium) je znašal 0,4 % in je bil manjši kot leto prej (leta 2017: 0,9 %). V jatah brojlerjev je bil od ciljnih serovarov salmonel ugotovljen samo serovar Typhimurium v eni jati (0,04 %), delež jat, pozitivnih na Salmonella spp. pa je znašal 15,7 %. V jatah brojlerjev je bil najpogosteje ugotovljen serovar Infantis, ki je bil ugotovljen pri skoraj 90 % jat pozitivnih na salmonelo.

9.5 Varstvo rastlin

Na področju **zdravja rastlin** je bilo leta 2018 izvedenih 42 programov preiskav škodljivih organizmov (ŠO). Na podlagi njihovih rezultatov je bila potrjena odsotnost ali prisotnost oziroma je bil določen status ŠO v Sloveniji. Skupno je bilo opravljenih 14.505 fitosanitarnih pregledov (leta 2017: 12.879), in sicer 4.599 pri nadzoru pošiljk iz uvoza, 5.995 pri izvozu ter 3.809 v notranjosti države. Opravljena sta bila tudi dva inšpekcijska nadzora pooblaščenih institucij. Fitosanitarni inšpektorji so zaradi navzočnosti nadzorovanih ŠO ugotovili skupno 951 neskladij (leta 2017: 755).

Na mestih pridelave razmnoževalnega materiala sadnih in okrasnih rastlin so ugotovili 14 neskladij. V okrasni drevesnici je bila ugotovljena okužba sadik iz rodu *Pinus* z glivo *Scirrhia pini*. Na enem mestu pridelave razmnoževalnega in sadilnega materiala sadnih rastlin sta bili potrjeni dve okužbi s fitoplazmo *Apple proliferation* in *Pear decline.* Pri pridelavi sadik sadnih rastlin je bila potrjena tudi okužba z virusom šarke (*Plum pox potyvirus*) na matični rastlini slive. Pri registriranih imetnikih za pridelavo razmnoževalnega in sadilnega materiala zelnatih okrasnih rastlin in zelenjadnic sta bili ugotovljeni dve neskladji zaradi navzočnosti virusa *Tomato spotted wilt virus*. Na sedmih mestih pridelave je bila potrjena bakterija *Xanthomonas campestris versicatoria* na sadikah paprik in feferonov. Pri pridelavi ekološkega semena fižola je bila potrjena okužba z bakterijo *Xanthomonas axonopodis pv. phaseoli.*

Pri pridelavi zunaj registriranih mest je bilo ugotovljeno največje število neskladij pri nadzoru v razmejenih območjih zlate trsne rumenice (441 neskladij). Pri pridelovalcih hmelja je bila do konca leta 2018 potrjena okužba s CBCVd in HSVd pri 23 imetnikih. Uradni ukrepi v skladu z odločbo Uprave o nujnih ukrepih za preprečevanje vnosa in širjenja viroidnih zakrnelosti hmelja so bili v letu 2018 odrejeni na 79 GERK. Na eni lokaciji so inšpektorji odredili ukrepe v žarišču okužbe z glivo *Scirrhia pini.* Pri pregledu varovalnih pasov drevesnih/matičnih nasadov pri pridelavi koščičarjev je bila v enem primeru potrjena navzočnost virusa šarke. V rodnih nasadih breskev je bila v treh primerih potrjena fitoplazma ESFY. V enem primeru je bila na trsih potrjena okužba z *Xylophillus ampelinus*. V letu 2018 je bila ambrozija določena na 403 lokacijah.

Ambrozija se kot invazivna plevelna vrsta čedalje pogosteje pojavlja tudi na kmetijskih površinah, predvsem v posevkih soje, buč ter v strniščih žit. Pri nadzoru lesenega pakirnega materiala so inšpektorji obravnavali en neskladen primer (z oznako ISPM 15 po izvoru iz Kitajske) zaradi navzočnosti žuželk iz družine Botrichidae.

Zaradi okužb s ŠO so fitosanitarni inšpektorji v upravnem postopku izdali 552 upravnih inšpekcijskih odločb. Največ ukrepov uničenja okuženih rastlin, rastlinskih proizvodov oziroma nadzorovanih predmetov je bilo odrejenih zaradi okužbe z zlato trsno rumenico oziroma v žariščih okužbe zaradi navzočnosti trt z bolezenskimi znamenji (431 odrejenih ukrepov uničenja). Poleg uničenja so inšpektorji pri teh okužbah odredili tudi ustrezne higienske ukrepe, tretiranje, prepoved premeščanja drugih gostiteljskih rastlin ter začasno prepoved gojenja na mestu pridelave. V hmeljiščih, kjer je bila potrjena okužba z viroidnimi zakrnelostmi hmelja, so inšpektorji v primeru neizpolnjevanja ukrepov iz inšpekcijskih odločb uvedli prekrškovni postopek (19 izrečenih sankcij v letu 2018) oziroma postopek izvršbe z denarno prisilitvijo. Zaradi navzočnosti tujerodne rastline pelinolistne ambrozije so inšpektorji ob ugotovitvi njene navzočnosti odredili ukrepe (291 opozoril po ZIN). Z upravno odločbo so bili ukrepi odrejeni štirikrat, v treh primerih pa je bil uveden prekrškovni postopek.

V okviru **uradnega nadzora registriranih sort** je bilo leta 2018 vloženih 80 novih prijav za vpis v sortno listo (53 za običajni postopek vpisa, 13 za vrtičkarske sorte, 11 za ohranjevalne sorte in tri za stare sorte sadnih rastlin) ter 4 prijave za obnovo vpisa. Umaknjenih je bilo devet prijav, izdanih 19 odločb o razveljavitvi vpisa, ena odločba o zavrnitvi vpisa in dve odločbi o spremembi odločbe. V sortno listo je bilo vpisanih 43 sort, od tega 24 rednih vpisov, sedem ohranjevalnih sort, 11 vrtičkarskih sort in ena stara sadna sorta. V letu 2018 je bilo izdanih 73 odločb o vpisu v SEME-register in 34 odločb o izbrisu iz SEME-registra.

V okviru **uradnega nadzora po ZSMKR**, na podlagi Zakona o semenskem materialu kmetijskih rastlin, so inšpektorji na trgu izdali 58 upravnih odločb. V 52 primerih so izdali odločbo o prepovedi trženja semenskega materiala, v treh primerih pa odločbo o začasni prepovedi trženja semenskega materiala, do odprave pomanjkljivosti. V dveh primerih so bili izrečeni drugi ukrepi v skladu s predpisi.

V okviru **uradnega nadzora pridelave semenskega materiala,** ki ni uradno potrjen (kategorije standard, CAC), je bilo opravljenih skupaj 1.095 pregledov pri registriranih dobaviteljih, pri čemer je bilo ugotovljenih 25 neskladij. Največ neskladij je bilo ugotovljenih pri neizpolnjevanju zahtev glede sorte (10). Zaradi ugotovljenih neskladij so inšpektorji izdali štiri upravne odločbe ter izrekli 16 opozoril po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru, v osmih primerih pa so bili uvedeni tudi postopki po Zakonu o prekrških.

V zvezi z **uradnim nadzorom pri pridelavi (neregistrirani dobavitelji)** je bilo v letu 2018 opravljenih 11 pregledov in ugotovljenih 5 neskladij. Vsa ugotovljena neskladja so se nanašala

na obveznosti dobavitelja glede vpisa v SEME-register. Inšpektorji so izrekli štiri opozorila po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru in izdali eno upravno odločbo.

Uradni nadzor semenskega materiala na trgu je zajel 580 pregledov na trgu, pri katerih je bilo ugotovljenih 75 neskladij (13 %). Največ (30) jih je bilo ugotovljenih pri neizpolnjevanju zahtev za trženje semenskega materiala kmetijskih rastlin ter trženju sort, ki niso vpisane v Skupni katalog sort ali Sortno listo.

V okviru **naknadne kontrole semenskega materiala kmetijskih rastlin** so inšpektorji odvzeli 76 vzorcev semena zelenjadnic, 40 vzorcev krompirja ter 34 vzorcev semen žit in krmnih rastlin. Ugotovljenih je bilo 23 neskladij pri zelenjadnicah in pet neskladij pri semenskem krompirju. Pri žitih in krmnih rastlinah neskladja niso bila ugotovljena. Skupno število ugotovljenih neskladij v naknadni kontroli je bilo 28.

10 GOZDARSTVO IN LOVSTVO

10.1 Gozdarstvo

10.1.1 Površina gozdov, lesna zaloga in posek lesa

Površina gozdov

Po podatkih MKGP (*Raba zemljišč*) je bilo konec leta 2018 v Sloveniji 1.194.907 ha gozdov, kar je 58,9 % celotne površine Slovenije. Ob upoštevanju desetletnih gozdnogospodarskih načrtov (GGN) pa je površina slovenskih gozdov v letu 2018 znašala 1.177.244 ha, skupaj z drugimi gozdnimi zemljišči pa 1.193.750 ha. Od površine slovenskih gozdov je največ gospodarskih gozdov (1.068.974 ha); to so večnamenski gozdovi in gozdovi s posebnim namenom, v katerih so gozdnogospodarski ukrepi dovoljeni. Sledijo varovalni gozdovi (98.762 ha) in gozdni rezervati (9.508 ha).

Še vedno velja, da se z gozdom zaraščajo površine na odmaknjenih in za kmetijsko proizvodnjo manj primernih zemljiščih, na primestnih območjih in na območjih intenzivnega kmetijstva (predvsem ravninski in nižinski svet) pa se pojavljajo veliki pritiski na gozd in gozdni prostor. Ob upoštevanju soglasij in dovoljenj ter nezakonitih posegov v gozdove je bilo v letu 2018 evidentiranih 3.379 posegov na skupni površini 552 ha, kar je precej več od povprečja preteklih obdobij in več od predhodnega leta (376 ha). V strukturi vzrokov za posege v gozdove v letu 2018 je bilo na prvem mestu kmetijstvo (78 %), na drugem mestu urbanizacija (11 %), na tretjem pa infrastruktura (7 %).

Lastništvo gozdov

Razmerje površin državnih in zasebnih gozdov (z občinskimi) se je spremenilo od 34 : 66 leta 1996 na 21 : 79 leta 2018, predvsem zaradi denacionalizacijskih postopkov. Po podatkih GGN je tako največ gozdov v letu 2018 v zasebni lasti (76 %; 901.038 ha). Sledijo gozdovi v državni lasti (21 %; 244.473 ha) in gozdovi v lasti lokalnih skupnosti (3 %; 31.733 ha).

Lesna zaloga

Ob upoštevanju podatkov GGN znaša lesna zaloga gozdov v skupnem obsegu 355.331.892 m^3, kar je 0,7 % več glede na predhodno leto, oziroma 302 m^3 na hektar, v gospodarskih gozdovih pa znaša lesna zaloga 309 m^3 na hektar. Letni prirastek lesa v vseh gozdovih je ob koncu leta 2018 znašal 7,48 m^3 na hektar in 7,75 m^3 v gospodarskih gozdovih.

Slika 44: Struktura lesne zaloge po drevesnih vrstah v letu 2018

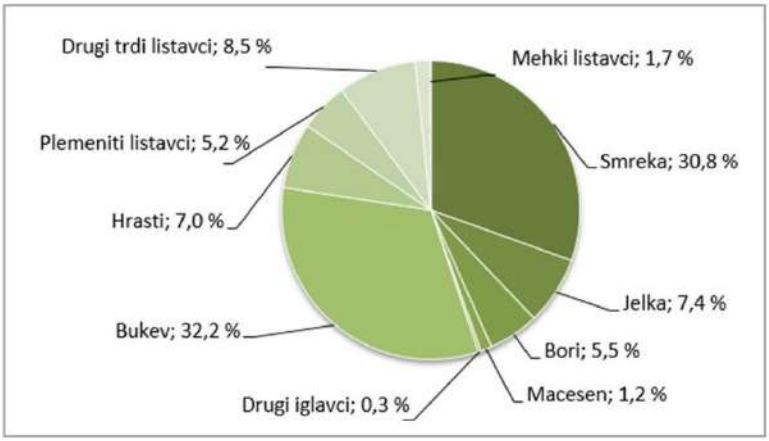

Vir: ZGS

Zaradi posledic prenamnožitve podlubnikov ter poseka oslabljenih in starih dreves, se nadaljuje trend zmanjševanja deleža iglavcev in naraščanja deleža listavcev, pri čemer razmerje med iglavci in listavci v lesni zalogi trenutno znaša 45 : 55. V zadnjih petih letih je največje zmanjšanje pri smreki in jelki, njun delež pa so nadomestili večji deleži hrasta ter plemenitih in trdih listavcev. Deleži drugih drevesnih vrst (bori, macesen, bukev in mehki listavci) ostajajo v glavnem nespremenjeni.

Posek lesa v gozdovih

Letni možni posek na podlagi GGN se je v letu 2018 glede na leto prej povečal za dobre 3 %, na 6.837.356 m^3. Posekanih pa je bilo 6.060.959 m^3 dreves oziroma 22 % več kot v letu prej. Od tega je bilo posekanih 4.367.576 m^3 iglavcev, kar je mnogo več kot v predhodnem letu (+33 %) in 1.693.383 m^3 listavcev, kar je na ravni iz leta prej. Glede na možni posek po GGN je količina poseka dosegla 89 % načrtovanega poseka; ob tem je bil posek iglavcev močno presežen (142 %), realizacija poseka listavcev (45 %) pa izjemno majhna.

Preglednica 76: Možni posek, evidentirana količina poseka in delež realizacije; 2016–2018

	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Možni posek (m^3), skupaj	**6.457.375**	**6.607.265**	**6.837.356**	103,5
Iglavci	2.920.939	2.973.607	3.070.344	103,3
Listavci	3.536.436	3.633.658	3.767.012	103,7
Količina poseka (m^3), skupaj	**6.102.630**	**4.984.635**	**6.060.959**	121,6
Iglavci	4.013.145	3.295.974	4.367.576	132,5
Listavci	2.089.485	1.688.661	1.693.383	100,3
Realizacija (%), skupaj	**95**	**75**	**89**	
Iglavci	137	111	142	
Listavci	59	46	45	

Vir: ZGS

V letu 2018 je evidentirani posek brez odobritve znašal le 0,3 % od skupne količine poseka. Pri iglavcih je znašal delež evidentiranega poseka brez odobritve 0,8 %, pri listavcih pa 0,1 %. Največ poseka brez odobritve je bilo v letu 2018 v GGO Sežana (1,9 %), GGO Brežice (0,8 %) in GGO Maribor (0,8 %).

Preglednica 77: Posek v slovenskih gozdovih po vrstah sečnje (m^3); 2018

	Iglavci	Listavci	Skupaj	Struktura (%)
Varstveni (sanacijske sečnje) posek	270.750	3.140.396	3.411.146	56,3
Negovalni posek	1.090.856	711.138	1.801.994	29,7
Posek oslabelega drevja	238.151	429.488	667.638	11,0
Krčitve	48.035	38.355	86.389	1,4
Posek za gozdno infrastrukturo	24.047	39.447	63.493	1,1
Posek brez odobritve	13.725	5.622	19.347	0,3
Umetna obnova	4.929	1.852	6.782	0,1
Ostali vzroki sečnje	2.891	1.279	4.170	0,1
Skupaj	**1.693.383**	**4.367.576**	**6.060.959**	

Vir: ZGS

10.1.2 Varstvo, obnova in nega gozdov

Varstvo gozdov

Sanitarni posek, skupaj s posekom prizadetega drevja zaradi sečnje, je v letu 2018 znašal 4,0 milijonov m^3 drevja (leta 2017: 2,5 mio m^3) oziroma 67 % celotnega poseka. Precejšnje povečanje sanitarnega poseka glede na predhodno leto je zlasti posledica poseka zaradi

vetroloma poškodovanih dreves v decembru 2017. V sanitarnem poseku tako obsega posek zaradi naravnih ujm 76 % (72 % veter, 3 % žled in 1 % sneg in plazovi), sledi posek zaradi podlubnikov (18 %), bolezni gozdnega drevja (4 %) in drugih sanitarnih vzrokov (2 %).

Posek poškodovanih dreves v vetrolomu decembra 2017 je imel v letu 2018 pomemben vpliv tako na drevesno sestavo sanitarnega poseka kot tudi na obseg sanitarne sečnje po GGO. V sanitarnem poseku je bilo posekanih 88 % iglavcev in 12 % listavcev. Glede na drevesno sestavo je bilo v sanitarnem poseku največ smreke (66 %), kar je predvsem posledica vetroloma in podlubnikov, sledijo jelka (17 %) in bukev (7 %). Delež vseh ostalih drevesnih vrst v sanitarnem poseku obsega 10 %.

Preglednica 78: Sanitarni posek (000 m^3); 2008–2018

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Sanitarni posek, skupaj	**1.128**	**929**	**698**	**660**	**715**	**1.377**	**4.207**	**3.942**	**3.769**	**2.543**	**4.043**
Iglavci	905	698	539	509	536	811	2.464	2.857	1.018	2.178	3.549
Listavci	223	231	159	151	179	567	1.743	1.085	2.751	365	495
Delež v celotnem poseku (%)	**33**	**28**	**21**	**17**	**18**	**29**	**66**	**65**	**62**	**51**	**67**

Vir: ZGS

Največji delež porabljenega časa za izvajanje varstvenih del v gozdovih je bil namenjen varstvu pred divjadjo (49 %), sledita varstvo pred požari (23 %) in pred škodljivimi žuželkami (22 %). Za druga varstvena dela je bilo porabljenih 5 % časa.

Preglednica 79: Obseg opravljenih varstvenih del v gozdovih (število dni); 2008–2018

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Varstvo pred divjadjo	8.333	7.342	7.076	6.586	4.401	3.419	3.058	3.329	3.723	4.392	4.371
Varstvo pred podlubniki	6.388	6.209	5.543	4.228	1.864	2.253	4.903	3.167	2.928	2.764	1.936
Varstvo pred požari	2.457	2.493	3.731	6.045	1.659	1.748	3.277	2.155	3.723	2.482	2.050
Drugo varstvo	1.015	714	541	551	338	266	247	282	215	793	484

Vir: ZGS

V letu 2018 ni bilo večjih gozdnih požarov, tudi njihovo število je bilo podpovprečno. Obdobja s povečano požarno ogroženostjo v tem letu niso bila razglašena. Evidentiranih je bilo 32 gozdnih požarov, s skupno opožarjeno površino 20 ha; od tega je bilo 45 % visokega gozda, 17 % panjevcev, 14 % grmišč in 24 % negozdnih površin. 27 požarov je bilo manjših od enega hektarja, povprečna pogorela površina v gozdnih požarih pa je bila 0,62 ha. Največ, 19 požarov, je bilo v GGO Sežana.

Preglednica 80: Število gozdnih požarov in površina pogorišč; 2008–2018

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Število požarov	74	122	32	114	168	75	35	93	90	108	32
Površina pogorišč (ha)	75	201	120	288	1.006	66	18	65	526	441	20

Vir: ZGS

Obnova in nega gozdov

V letu 2018 so bila v gozdovih vseh lastništev skupno opravljena negovalna dela na 3.782 ha. Glede na letni program je to 39 % negovalnih del, glede na načrtovano nego v GGN pa 29 %. V zasebnih gozdovih so bila negovalna dela opravljena na 1.525 ha, kar je 22 % v primerjavi s programom vlaganj v gozdove za leto 2018 in 17 % od obsega negovalnih del, predvidenih z GGN. V državnih gozdovih so bila negovalna dela v letu 2018 opravljena na 2.154 ha, kar je 80 % v primerjavi s programom del za leto 2018 in 55 % obsega negovalnih del, predvidenih z GGN.

Preglednica 81: Struktura obnove in nege gozdov; 2015–2018

Vrsta dela	Program (ha)				Realizacija (ha)				Indeks (program = 100)			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Priprava sestoja	3.365	2.745	2.461	1.789	600	637	599	872	18	23	24	49
Priprava tal	355	409	383	411	112	179	222	292	32	44	58	71
Saditev in setev	525	681	653,9	700	260	334	346	478	48	49	53	68
Skupaj obnova	**4.245**	**3.835**	**3.498**	**2.900**	**972**	**1.150**	**1.167**	**1.642**	**23**	**30**	**33**	**57**
Obžetev	1.419	1.457	1.620	1.848	885	887	1.037	1.247	62	61	64	67
Nega mladja	1.340	1.409	1.476	1.379	516	512	530	471	39	36	36	34
Nega gošče	2.795	2.618	2.821	2.750	983	787	1.019	934	35	30	36	34
Redčenja (I. in II.)	5.018	4.512	4.398	3.773	1.296	1.292	1.154	1.130	26	29	26	30
Skupaj negovalna dela	**10.572**	**9.996**	**10.315**	**9.750**	**3.679**	**3.478**	**3.740**	**3.782**	**35**	**35**	**36**	**39**
Skupaj gojitvena dela	**14.817**	**13.831**	**13.813**	**12.650**	**4.652**	**4.628**	**4.907**	**5.424**	**31**	**33**	**36**	**43**

Vir: ZGS

10.1.3 Dela na gozdnih prometnicah

Po podatkih iz evidence o gozdnih cestah (EGC), ki jo vodi ZGS, je bila leta 2018 skupna dolžina gozdnih cest 12.625 km (gozdne ceste in protipožarne gozdne ceste), od tega 3.679 km v državnih gozdovih, 8.806 km v zasebnih gozdovih in 140 km v gozdovih lokalnih skupnosti. Leta 2018 je bilo zgrajenih 10,5 km gozdnih cest, kar je 1,5 km več kot v letu 2017. Obseg gradenj gozdnih cest se je zmanjšal v zasebnih gozdovih in povečal v državnih gozdovih, vendar še vedno zaostaja za cilji območnih načrtov. Rekonstruiranih je bilo 2 km gozdnih cest, kar je manj kot v letu 2017. Leta 2018 je ZGS označil (trasiral) okoli 526 km gozdnih vlak (leta 2017 610 km) ter pripravil in na novo zgradil 510 km gozdnih vlak.

Preglednica 82: Gradnja in rekonstrukcija gozdnih vlak (km); 2008–2018

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Zasebni gozdovi, od tega:											
– novogradnje	185,2	295,3	174,4	336,3	308,3	177,8	237,6	254,9	265,9	366,9	324,2
– rekonstrukcije	152,2	148,4	90,0	72,6	74,1	42,7	42,0	58,4	53,5	50,1	49,0
Državni gozdovi, od tega:											
– novogradnje	180,2	168,6	348,1	193,4	173,0	139,9	114,5	138,9	129,6	90,6	89,8
– rekonstrukcije	182,3	169,5	112,7	137,5	118,9	112,4	76,6	104,1	75,6	63,2	47,1
Skupaj, od tega:											
– novogradnje	**365,4**	**463,9**	**522,5**	**529,7**	**481,3**	**317,7**	**352,0**	**394,0**	**395,0**	**457,5**	**414,0**
– rekonstrukcije	**334,5**	**317,9**	**202,7**	**210,1**	**193,0**	**155,1**	**118,6**	**162,5**	**129,1**	**113,4**	**96,1**
Skupaj, gozdne vlake	**699,9**	**781,8**	**725,2**	**739,8**	**674,3**	**472,8**	**470,6**	**556,5**	**524,1**	**570,9**	**510,1**

Vir: ZGS

Preglednica 83: Struktura virov financiranja za vzdrževanje gozdnih cest; 2008–2018

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Skupaj (000 EUR)	**6.296**	**5.801**	**5.619**	**5.253**	**5.276**	**5.639**	**6.774**	**6.094**	**4.771**	**4.727**	**6.040**
Struktura (%)											
Proračun RS	21	22	23	24	24	22	18	21	27	27	21
Lastniki gozdov	40	38	35	38	38	36	30	25	33	41	42
Sklad KZGRS/SiDG*	20	14	16	14	17	18	20	25	–	–	12
Občine	17	22	26	24	21	24	15	18	21	29	25
Drugo	–	3	–	–	–	–	16	11	18**	3	–

* Do leta 2016 je z državnimi gozdovi gospodaril SKZGRS, od tega leta naprej pa SiDG.
** Koncesijska sredstva.
Vir: ZGS

Skupna sredstva za vzdrževanje gozdnih cest so v letu 2018 znašala 6,04 milijona EUR. Ta sredstva obsegajo predvsem pristojbine lastnikov gozdov ter sredstva države in občin. Poleg

tega je precejšen del sredstev v okviru sanacije gozdov prispeval tudi SiDG. Sredstva občin so po območjih porazdeljena zelo neenakomerno. Največji prispevek občin je na območjih, kjer se gozdne ceste uporabljajo tudi v javne namene (npr. območna enota ZGS Slovenj Gradec), na drugih območjih pa je precej manjši ali ga sploh ni.

10.1.4 Gozdni lesni sortimenti in druge gozdne dobrine

Gozdni lesni sortimenti

V letu 2018 je obseg proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov (GLS) znašal 5.202 tisoč m^3, kar je več od predhodnega leta in na podobni ravni iz let 2014 in 2015. Razlog za to je nadaljevanje sanacije škod zaradi podlubnikov ter poškodb v gozdovih zaradi dveh vetrolomov (decembra 2017 in oktobra 2018). V primerjavi s predhodnim letom je proizvodnja sortimentov listavcev v letu 2018 ostala na enaki ravni, proizvodnja sortimentov iglavcev pa se je povečala za 20 %.

Preglednica 84: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m^3); 2016–2018

	2016			2017			2018*		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Hlodovina	2.660	329	2.989	2.200	295	2.495	2.604	251	2.855
Les za celulozo in plošče	578	438	1.016	532	400	932	654	360	1.015
Drug okrogli industrijski les	75	60	135	20	50	70	33	75	108
Les za kurjavo	200	1.162	1.362	170	943	1.113	220	1.005	1.225
Skupaj**	**3.513**	**1.988**	**5.501**	**2.922**	**1.688**	**4.610**	**3.511**	**1.691**	**5.202**

* Začasni podatki.
** Gozdni lesni sortimenti iz gozdov.
Vir: MKGP, ZGS, GIS, SURS, SiDG, preračuni GIS.

Proizvodnja GLS v državnih gozdovih se je v 2018 izrazito povečala (za 32 %) in znašala 1,53 milijona m^3. Ta obseg proizvodnje je primerljiv obsegu iz leta 2014, ko je proizvodnja GLS v državnih gozdovih znašala 1,49 milijona m^3. Po drevesnih vrstah sortimentov se je proizvodnja v državnih gozdovih v letu 2018 izrazito povečala pri iglavcih (78 %) in precej zmanjšala pri listavcih (41 %). Proizvodnja sortimentov listavcev v državnih gozdovih je bila glede na obdobje 2013–2018 daleč najnižja.

V Sloveniji največ okroglega lesa predelajo podjetja v industriji žaganega lesa (nad 1 milijon m^3 v letu 2018), sledijo industrije lesnih kompozitov, mehanske celuloze in kemikalij, ki so skupno predelale več kot pol milijona m^3. Velik porabnik okroglega lesa so gospodinjstva, ki letno porabijo nad milijon m^3 lesa za kurjavo, vendar del tega izvira tudi iz negozdnih virov. Po zadnjih raziskavah Gozdarskega inštituta Slovenije (GIS) se krepi proizvodnja sekancev, ki je v letu 2017 dosegla 2,2 milijona nasutih m^3, kar je skoraj 50-odstotno povečanje glede na leto 2010. Med vhodnimi surovinami za proizvodnjo sekancev prevladujejo sečni ostanki (36 %), okrogli les slabše kakovosti (32 %), žagarski ostanki (28 %), manjši delež pa zajemajo ostali viri (4 %).

Zunanja trgovina gozdnih lesnih sortimentov

Zaradi neuravnoteženosti med letno proizvodnjo in porabo se je v Sloveniji v zadnjem desetletju močno povečal zunanjetrgovinski presežek v vseh kategorijah okroglega lesa, kar pomeni, da je proizvodnja okroglega lesa večja od porabe. Zunanjetrgovinski presežek v letu 2018 na skupni ravni okroglega lesa (okrogli industrijski les in les za kurjavo) znaša 2,11 milijona m^3, največji presežek pa je v kategoriji hlodi za žago in furnir iglavcev (1,41 mio m^3).

Slovenija je izrazita izvoznica nepredelanega okroglega lesa. Izvoz okroglega lesa se je v letu 2018 glede na predhodno leto na skupni ravni malenkostno zmanjšal (za slabo odstotno točko) in znaša 2,63 milijonov m^3. Pri tem se je izvoz okroglega industrijskega lesa iglavcev povečal

za 13 % (1,91 mio m^3), izvoz okroglega industrijskega lesa listavcev pa zmanjšal za 27 % (0,36 mio m^3). Izvoz hlodovine iglavcev se je zaradi povečane proizvodnje v letu 2018 povečal za 13 % in je dosegel drugo največjo količino izvoza v dolgoletnem povprečju (1,43 mio m^3). Izvoz v kategoriji lesa za kurjavo pa se je v primerjavi z letom prej zmanjšal za 23 % in se tako približal količinam izvoza te kategorije v letu 2013 (0,36 mio m^3).

Preglednica 85: Izvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m^3); 2013–2018

IZVOZ	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
Okrogli les – skupaj, od tega:	**1.550**	**2.385**	**2.683**	**3.084**	**2.640**	**2.625**
– Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	**1.198**	**1.965**	**2.303**	**2.718**	**2.178**	**2.271**
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	792	1.363	1.665	2.228	1.688	1.912
hlodi za žago in furnir, iglavci	575	954	1.289	1.810	1.271	1.434
les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci	217	410	375	418	417	478
– Okrogli industrijski les, listavci	406	601	638	489	491	358
– Les za kurjavo – skupaj	**351**	**420**	**380**	**366**	**461**	**355**

* Začasni podatki.
Vir: SURS (2013–2016, 2018), Eurostat (2017), preračuni GIS

Glavni državi izvoza nepredelanega okroglega lesa iz Slovenije sta v letu 2018 Avstrija (49 %) in Italija (43 %). Po strukturi izvoza se v Avstrijo in Italijo večinoma izvaža hlodovina iglavcev. Sprememba je bila predvsem pri Italiji, kjer je do zdaj veljalo, da se v to država izvaža predvsem les slabše kakovosti listavcev.

Izvoz GLS je v letu 2018 predstavljal 51 % celotne proizvedene količine GLS v Sloveniji, vendar del izvoza izvira tudi iz uvoza. Izvoz hlodovine iglavcev za žago in furnir pa je predstavljal 55 % proizvedene količine teh sortimentov.

Preglednica 86: Uvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m^3); 2013–2018

UVOZ	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
Okrogli les – skupaj, od tega:	**574**	**455**	**449**	**459**	**496**	**520**
– Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	**327**	**288**	**297**	**274**	**318**	**346**
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	194	154	185	144	195	235
hlodi za žago in furnir, iglavci	10	15	16	24	15	28
les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci	184	139	169	120	180	208
– Okrogli industrijski les, listavci	134	134	112	130	124	111
– Les za kurjavo – skupaj	**247**	**168**	**152**	**184**	**178**	**174**

* Začasni podatki.
Vir: SURS (2013–2016, 2018), Eurostat (2017), preračuni GIS

Uvoz nepredelanega okroglega lesa v Slovenijo od leta 2016 narašča in je v letu 2018 presegal pol milijona m^3. Glede na skupno količino uvoženega okroglega lesa na slovenski trg v letu 2018 prevladujeta les za celulozo in plošče ter drugi okrogli industrijski les iglavcev (40 %), sledi les slabše kakovosti listavcev (33 %). Glavne države uvoza so Hrvaška, Avstrija ter Bosna in Hercegovina. Iz Avstrije sta se v letu 2018 uvozila večinoma les za celulozo in plošče ter drugi okrogli industrijski les iglavcev, iz Hrvaške ter Bosne in Hercegovine pa je prevladoval les slabše kakovosti listavcev.

Med dejavniki, ki so vplivali na zunanjo trgovino lesa v letu 2018, je tudi ukrep Hrvaške, ki je z junijem 2017 omejila (prepovedala) izvoz nepredelane hrastovine. Prepoved izhaja iz sprejetega predpisa o fitosanitarnih ukrepih za preprečevanje širjenja stenice hrastove čipkarice (*Corythucha arcuata*). Prepoved velja za ves okrogli les (hlodovina, les za plošče, drug industrijski les, les za kurjavo), žagan les, če je vlažnost nad 20 %, in lesne ostanke, ki nastanejo pri pridobivanju lesa in predelavi lesa, drevesnih vrst dob in graden.

Cene gozdnih lesnih sortimentov

Odkupne cene GLS iz zasebnih gozdov, ki jih mesečno in letno spremlja SURS, odražajo posledice sanacije ujm (žled, podlubniki in vetrolom) ter dogajanja na trgih v Avstriji in Italiji. Odkupne cene hlodovine iglavcev so bile tudi v letu 2018 pod močnim vplivom sanacije škod zaradi podlubnikov in vetroloma. Na skupni ravni so se cene v primerjavi z letom 2017 v povprečju zvišale za 2 % in to kljub temu, da so se v drugi polovici leta 2018 znižale (zaradi znižanja cen v Avstriji, ki je prevladujoč trg za hlodovino iglavcev iz zasebnih gozdov).

Zvišale so se cene pri vseh glavnih sortimentih, tako pri iglavcih kot pri listavcih. Povečano povpraševanje domačih in tujih podjetij je vplivalo tudi na povišanje cen pri lesu slabše kakovosti listavcev.

Cene na trgu GLS je v letu 2018 mesečno objavljal SURS, dvakrat letno pa jih je po izbranih kakovostnih razredih objavljal GIS. SiDG je javno objavljal cene po različnih vrstah prodaje (rezultati iz javnih pozivov, mesečni ceniki GLS za obračun GLS po dolgoročnih pogodbah ter tudi cenik lesa za kurjavo s prevozom za fizične osebe). Dosežene cene GLS iz državnih gozdov, ki jih upravlja SiDG, so bile v letu 2018 pod precejšnjim vplivom sanacije posledic vetroloma, ki je vplival na kakovostno strukturo sortimentov. V prodanih količinah so najbolj prevladovali sortimenti iglavcev.

Povprečne prodajne cene GLS iz državnih gozdov so bile v letu 2018 pri hlodovini iglavcev 56,4 EUR/m^3 (–7 %), pri hlodovini listavcev, pri katerih prevladuje bukovina pa 64,6 EUR/m^3 (+8 %). Pri lesu za celulozo in plošče iglavcev (celulozni les) je bila dosežena cena 34,9 EUR/m^3 (+14 %), pri lesu za plošče listavcev 44,4 EUR/m^3 (+7 %), pri lesu za kurjavo listavcev pa 42,6 EUR/m^3 (+3 %). Razlog za nižjo povprečno ceno hlodovine iglavcev je slabša kakovostna struktura sortimentov, kar je posledica vetroloma.

Preglednica 87: Odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov (EUR/m^3, brez DDV)

	2014	2015	2016	2017	2018	2018_1č	2018_2č	2018_3č	2018_4č
Hlodi – iglavcev, skupaj	64,1	58,3	59,5	61,1	62,5	69,4	62,5	58,4	59,7
Hlodi, hrast	92,1	100,0	111,5	130,5	149,4	151,7	145,0	138,8	155,5
Hlodi, bukev	57,9	58,0	59,5	59,7	66,4	64,8	67,2	65,5	67,3
Les za celulozo in plošče, iglavcev	24,5	22,5	23,4	25,3	30,0	29,4	30,2	30,9	29,4
Les za celulozo in plošče, listavcev	35,3	34,4	33,7	41,2	48,0	44,7	47,6	47,6	50,0
Les za kurjavo, listavcev	36,4	29,2	31,0	37,6	43,0	z	43,3	z	z

2018_1č: prvo četrtletje leta 2018
2018_2č: drugo četrtletje leta 2018
2018_3č: tretje četrtletje leta 2018
2018_4č: četrto četrtletje leta 2018
z – zaupni podatki
Vir: SURS, preračuni GIS

Gozdno semenarstvo in drevesničarstvo

Pri MKGP je bilo leta 2018 v register dobaviteljev gozdnega reprodukcijskega materiala vpisanih deset dobaviteljev, ki se ukvarjajo s pridelovanjem, trženjem in uporabo gozdnega reprodukcijskega materiala. Ta obsega semenski material, dele rastlin in sadilni material tistih drevesnih vrst in umetnih križancev, ki se v skladu s predpisi uporabljajo za obnovo gozdov s sadnjo in setvijo, pogozdovanje, snovanje in vzdrževanje trajnih zaščitnih ali protierozijskih pasov gozdnega drevja ter snovanje in vzdrževanje plantaž gozdnega drevja.

Leta 2018 je bilo za obnovo gozdov s sadnjo in za sanacijo po ujmah in v požarih poškodovanih gozdov uporabljenih 1.083.912 sadik (49 % iglavcev in 51 % listavcev) in 32 kg semena črnega bora. Za izvedbo biomeliorativnih del, katerih namen je izboljšanje okolja za gozdne živali, je bilo posajenih še 5.632 sadik plodonosnih vrst. Dodatno so lastniki gozdov sami zagotovili 1.460 kg semena doba, 5 kg semena gradna, 3 kg semena velikega jesena ter 0,5 kg semena črne jelše.

V skladu z Zakonom o gozdnem reprodukcijskem materialu je ZGS pripravil program oblikovanja rezerv semenskega materiala za leto 2018 za potrebe trajnostnega gospodarjenja z gozdovi. Za zagotavljanje rezerv semenskega materiala je bilo za semensko hranilnico pridobljenih 268 kg bukovega žira, 23 kg semena jelke, 10 kg semena bukve, 3 kg semena macesna ter 3 kg semena duglazije. Količine zalog v semenski hranilnici ZGS so konec leta 2018 skupaj znašale 456 kg.

10.1.5 Proračunski izdatki za naloge na področju gozdarstva in lovstva

V letu 2018 je bilo v okviru proračuna MKGP gozdarstvu namenjenih 44,3 milijona EUR. Del tega so tudi sredstva, zbrana v okviru Gozdnega sklada, kjer se zbirajo sredstva od razpolaganja z državnimi gozdovi, iz letnega nadomestila za upravljanje državnih gozdov v višini 20 % prihodkov od zaračunane prodaje lesa in iz koncesijske dajatve za izkoriščanje državnih gozdov.

Preglednica 88: Poraba proračunskih sredstev za naloge na področju gozdarstva in lovstva (000 EUR); 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
JAVNA GOZDARSKA SLUŽBA	**19.263,3**	**19.700,0**	**20.168,6**	**21.103,3**	**21.532,5**	**102,0**
PROGRAM OBNOVE, NEGE IN VARSTVA GOZDOV	**1.224,3**	**1.315,9**	**1.298,7**	**1.274,3**	**1.320,9**	**103,7**
Obnova gozdov	40,0	177,2	173,0	172,0	212,9	123,8
Obnova gozdov na pogoriščih in od ujm poškodovanih gozdov	331,7	194,2	184,8	195,0	184,7	94,7
Nega gozdov	162,7	345,3	345,6	332,7	345,5	103,8
Varstvo gozdov	635,1	526,6	513,6	513,4	499,1	97,2
Semenarska in drevesničarska dejavnost	5,9	2,5	11,7	3,1	25,0	806,5
Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali	49,0	70,0	70,0	58,1	53,7	92,4
VZDRŽEVANJE IN GRADNJA GOZDNIH CEST	**1.236,0**	**1.182,4**	**1.215,0**	**1.263,4**	**1.266,7**	**100,3**
SPREMLJAJOČI UKREPI V GOZDARSTVU IN LOVSTVU	**536,0**	**512,3**	**672,6**	**645,6**	**710,9**	**110,1**
Izvršba odločb ZZG Slovenije	3,5	7,8	3,9	1,0	0,0	–
Odškodnine zaradi razglasitve gozdov s posebnim namenom	3,0	1,5	2,0	2,0	2,0	100,0
Nevladne organizacije, strokovne prireditve, publicistika	0,0	0,0	7,1	2,7	5,3	196,3
Znanstvenoraziskovalno delo	369,5	343,0	366,2	399,5	397,8	99,6
Odškodnine za škodo, ki jo povzroči divjad	160,0	160,0	293,4	240,4	305,8	127,2
NALOGE PO ZAKONU O GOZDOVIH SKUPAJ	**22.259,6**	**22.710,7**	**23.354,9**	**24.286,5**	**24.831,0**	**102,2**
Odprava posledic žleda (sredstva proračunske rezerve)	2.758,0	–	–	–	–	–
Solidarnostna pomoč EU (gozdne ceste)	–	298,1	–	–	–	–
Javna služba za področje divjadi in lovstva	–	–	–	4,0	4,0	100,0
Gozdni sklad	–	–	449,6	1.677,4	5.571,6	332,2
NALOGE V GOZDARSTVU IN LOVSTVU SKUPAJ	**25.017,6**	**23.008,8**	**23.804,4**	**25.967,9**	**30.406,6**	**117,1**
Gozdni sklad – zbiranje sredstev*	–	–	5.621,3	9.711,1	13.932,4	143,5
SKUPAJ GOZDARSTVO IN LOVSTVO	**25.017,6**	**23.008,8**	**29.425,7**	**35.679,0**	**44.339,02**	**124,3**

* Navedena so zbrana sredstva Gozdnega sklada, dejanska izplačila iz tega naslova pa so navedena zgoraj
Vir: MKGP

Brez teh sredstev je bilo v gozdarstvu in lovstvu za redno financiranje in sofinanciranje nalog, ki jih določa Zakon o gozdovih, porabljenih 24,8 milijona EUR. Sredstva za naloge po Zakonu

o gozdovih so bila leta 2018 nekoliko višja kot leta 2017 (+2 %), in sicer predvsem zaradi večjega obsega sredstev javne gozdarske službe. Skupaj z nalogami, ki jih določa Zakon o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS, pa je bilo porabljenih 30,4 milijona EUR oziroma 17 % več kot v predhodnem letu.

10.1.6 Znanstvenoraziskovalno delo in izobraževanje

Na Srednji gozdarski in lesarski šoli (SGLŠ) v Postojni je bilo v letu 2018 v program gozdarski tehnik vpisanih 82 dijakov in v program gozdar 80 dijakov, šolanje pa je zaključilo 19 dijakov v programu gozdarski tehnik in 28 dijakov v programu gozdar. Šola je izvajala tečaje za nacionalno poklicno kvalifikacijo (NPK) in skupno podelila 503 NPK certifikate, in sicer 88 za gozdarja gojitelja, 189 za gozdarja sekača, 141 za gozdarja traktorista, 23 za gozdarja žičničarja, 25 za odkupovalca/odpremnika lesa in 37 za upravljavca strojev za strojno sečnjo in izvoz lesa z zgibnim polprikoličarjem.

Na Lesarsko šolo Maribor je bilo v šolskem letu 2017/18 tako v program gozdarski tehnik kot v program gozdar vpisanih po 27 dijakov. Izobraževanje je uspešno končalo šest gozdarskih tehnikov in osem gozdarjev. V šolskem letu 2018/19 je 26 dijakov vpisanih v program gozdarski tehnik in 26 dijakov v program gozdar.

Na Biotehniško fakulteto, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, je bilo v šolskem letu 2017/18 vpisanih skupno 183 študentov, od tega 77 v univerzitetni študijski program, 88 v visokošolski študijski program in 18 v magistrski študijski program. Študij je končalo 24 študentov univerzitetnega študijskega programa, 11 študentov visokošolskega in 19 študentov magistrskega študijskega programa. V študijskem letu 2018/2019 je vpisanih skupno 184 študentov, od tega 65 v univerzitetni študijski program, 84 v visokošolski študijski program in 35 v magistrski študijski program.

10.1.7 Gozdarska inšpekcija

Gozdarska inšpekcija, ki deluje v okviru Inšpektorata RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (IRSKGLR), šteje 17 gozdarskih inšpektorjev (vključno z vodjo inšpekcije). Sedež inšpektorjev je v območnih enotah in izpostavah inšpektorata, območje delovanja pa je omejeno z mejami GGO. Obseg dela gozdarskih inšpektorjev se zaradi naravnih ujm in posledične prevelike namnožitve škodljivih insektov, povečanega pritiska na gozd predvsem v okolici urbanih središč (nelegalni posegi v gozd, nedovoljena vožnja, nabiranje gozdnih plodov …) in posledično povečanega števila prijav ter sprememb predpisov oziroma novih predpisov povečuje, število gozdarskih inšpektorjev pa kljub novim in zahtevnejšim nalogam že od leta 1995 ostaja enako.

Prednostna naloga nadzora v letu 2018 je bila nadzor nad izvajanjem sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del zaradi sanacije posledic naravnih ujm v preteklih letih. Gozdarski inšpektorji so leta 2018 opravili 2.389 pregledov ter izdali 143 inšpekcijskih odločb in 131 opozoril po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru (ZIN).

Povsem v vrhu števila kršitev predpisov je še vedno posek brez odločbe ali v nasprotju z izdano odločbo ZGS, saj je bilo lani izvedenih 305 pregledov legalnosti sečnje. V predelih, kjer je velik obseg sanitarne sečnje, se obseg nedovoljenega poseka zmanjšuje. V povezavi z ugotovitvami v pregledih so bile izdane tri inšpekcijske odločbe in 17 opozoril po ZIN.

Gozdarska inšpekcija je v letu 2018, podobno kot v zadnjih letih, posebno pozornost namenila nadzoru nad izvajanjem določb zakona, ki ureja gozdove, s področja varstva in gojenja gozdov, predvsem neizvajanja sanitarnih sečenj v določenih rokih, ki je bilo v inšpekcijskih

postopkih obravnavano 551-krat. Gozdarska inšpekcija je lani zaradi odprave posledic nepravilnosti pri izvedbi varstvenih in gojitvenih del izdala 13 inšpekcijskih odločb in tri opozorila po ZIN.

Tretji, najpogostejši razlog inšpekcijskega ukrepanja, so posegi v gozd brez soglasja ZGS oziroma sum kršitev 21. člena ZG. Med te po vsebini spadajo tudi krčitve gozdov v kmetijske namene brez dovoljenja ZGS. Pregledov te vrste kršitev je bilo 204. Izdanih je bilo 13 inšpekcijskih odločb in 17 opozoril po ZIN.

V letu 2018 je bilo izvedenih 110 inšpekcijskih nadzorov zaradi suma kršitev 1. odstavka 18. člena zakona, ki ureja gozdove, to je zmanjševanje rastnosti in rodovitnosti rastišč, stabilnosti ali trajnosti gozda oziroma ogrožanje funkcij gozdov. Izdanih je bilo osem opozoril po zakonu, ki ureja inšpekcijski postopek in 11 ureditvenih odločb v inšpekcijskih postopkih.

Gozdarska inšpekcija nadzoruje tudi izvajanje določb Uredbe (EU) št. 995/2010, ki prepoveduje dajanje nezakonito posekanega lesa na trg. Gozdarska inšpekcija večinoma obravnava dajanje nezakonito posekanega lesa na trg, ko sta odvoz in prodaja lesa že izvršena, tako je poleg globe zaradi sečnje dreves brez odločbe ali v nasprotju z določbo ZGS v letu 2018 izrekla tudi 17 glob zaradi dajanja nelegalno posekanega lesa na trg. Pravne osebe, pri katerih je bil izveden nadzor sistema potrebne skrbnosti, so bili odkupovalci lesa, ki so se pojavili pri nadzoru sistema potrebne skrbnosti pri fizičnih osebah, ali je bila pri njih ugotovljena kakšna druga kršitev predpisov, ki jih nadzira gozdarska inšpekcija, ali pa je bil pri njih opravljen pregled izpolnjevanja knjigovodskih listin. Rok za odpravo ugotovljenih nepravilnosti jim je bil enajstkrat naložen z opozorilom po zakonu, ki ureja inšpekcijski postopek, trikrat pa z inšpekcijsko odločbo. V prekrškovnih postopkih so gozdarski inšpektorji izdali štiri opozorila po ZP, en opomin in trikrat izrekli globo.

Po 17.b členu Zakona o gozdovih mora od 1. 1. 2017 gozdne lesne sortimente, ki so naloženi na vozilo ali se prevažajo po cesti, zaradi spremljanja sledljivosti prometa z gozdnimi lesnimi sortimenti in izvajanja nadzora v skladu s tem zakonom spremljati knjigovodska listina. Pregledi knjigovodskih listin so bili pri pravnih osebah opravljeni hkrati s pregledom sistema potrebne skrbnosti, pri tem je bilo izrečenih 11 opozoril po ZP, en opomin in tri globe.

Število izrečenih ukrepov v prekrškovnih postopkih se je v primerjavi s predhodnim letom znižalo na 950 ukrepov (leta 2017: 1.232), kar je predvsem posledica manjšega prekrškovnega ukrepanja zaradi neizvršitve odločb o izvedbi sanitarne sečnje v postavljenem roku. Obseg prekrškovnih postopkov še vedno daleč presega dolgoletno povprečje pred letom 2016.

10.1.8 Mednarodno sodelovanje v gozdarstvu

Sodelovanje med Slovenijo in Kitajsko – mehanizem 16+1 gozdarstvo

Slovenija od leta 2016 vodi Mehanizem za usklajevanje sodelovanja med Kitajsko ter državami srednje in vzhodne Evrope na področju gozdarstva (mehanizem 16+1 gozdarstvo). Maja 2018 so se v Beogradu srečali ministri držav 16+1 na drugem srečanju mehanizma 16+1 gozdarstvo, kjer so razpravljali o pomenu gozdov in gozdarstva pri soočanju in odpravljanju posledic podnebnih sprememb ter sprejeli ministrsko deklaracijo z naslovom »Podnebne spremembe in gozdarstvo v 21. stoletju«[9]. Sočasno je potekalo drugo zasedanje Skupine za zvezo mehanizma 16+1 gozdarstvo, ki je sprejela usmeritve za naslednji dveletni načrt sodelovanja v okviru mehanizma 16+1 gozdarstvo na področju administrativnega sodelovanja, znanosti in izobraževanja ter na poslovnem področju. V okviru sodelovanja mehanizma 16+1

[9] *Climate Change and Forestry in 21st Century Statement of the 2nd High Level meeting of the Coordination Mechanism for Cooperation in Forestry between China and CEE Countries*

gozdarstvo je Kitajska v letu 2018 organizirala tudi več seminarjev na temo gozdarstva, ki so se jih udeležili predstavniki Slovenije.

Oktobra 2018 je bil v Pekingu organiziran četrti Mednarodni kongres o pogozdovanju. Decembra 2018 je v Katovicah potekala konferenca podpisnic Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (COP24). V okviru tega zasedanja je bil organiziran tudi znanstveni seminar naslovom »O vlogi več-funkcionalnega in trajnostnega upravljanja z gozdovi za doseganje podnebne nevtralnosti«.

FAO

V Rimu je med 16. in 20. julijem 2018 potekala 24. seja Odbora za gozdarstvo (COFO) Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO). V pripravah na sejo odbora COFO se je sedemkrat sestala tudi delovna skupina Sveta EU za gozdarstvo. Na seji je bilo poudarjeno, da je treba k obravnavi vprašanj preprečevanja nadaljnjega krčenja gozdov, trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, kmetijstva ter ohranjanja prehranske varnosti pristopiti celovito. Poudarjena je bila pomembnost sledenja in doseganja ciljev trajnostnega razvoja (SDG), še posebej ukrepanje za doseganje ciljev 15 in 6 (do leta 2020). Odbor je sprejel »Poročilo o stanju gozdov v svetu – 2018« in ključna sporočila iz dokumenta COFO/2018/4 *State of the World's Forests 2018: Key findings* (SOFO 2018).

Odbor je FAO med drugim pozval, da:

1. razširja in promovira ključna sporočila iz SOFO 2018 v ustreznih organih FAO kot tudi v drugih organizacijah in procesih, ki obravnavajo vprašanja rabe zemljišč in gozdov;
2. pomaga državam pri prizadevanjih za krepitev vloge gozdov in dreves v zagotavljanju številnih SDG in pri pospeševanju s tem povezanega napredka v skladu s svojimi državnimi prednostim in zmožnostmi ter smernicami HLPF glede trajnostnega razvoja;
3. promovira izvajanje Strateškega načrta za gozdove Združenih narodov 2017–2030, vključno s srednjeročnim načrtom dela in proračuna ter da državam pomaga pri spremljanju izvajanja tega dela;
4. zagotavlja državam orodja, metodologije in programe krepitve sposobnosti za pridobivanje boljših informacij in podatkov o prispevku gozdov k izvajanju SDG, vključno s podatki, razčlenjenimi po spolu in spremljanje napredka pri izboljševanju splošne ozaveščenosti glede prispevka k bolj trajnostnim in odpornim skupnostim;
5. krepi svojo vlogo kot koordinator poročanja o gozdovih, vključno z regionalno ravnijo, za zagotavljanje doslednosti sporočenih podatkov, preprečevanje podvajanja in promocijo usklajenosti in povezljivosti z drugimi postopki poročanja;
6. promovira globalno ocenjevanje gozdnih virov FAO (Forest Resources Assessment – FRA) kot osrednji referenčni podatkovni vir za gozdne vire na svetovni ravni;
7. nadaljuje razvoj načrtovalskih in upravljavskih orodij, potrebnih za urbano in primestno gozdarstvo, vključno z izmenjavo dobrih praks; krepi sodelovanje na tem področju z relevantnimi nacionalnimi centri odličnosti; pomaga državam članicam pri uporabi orodij za urbano in primestno gozdarstvo in zagotavlja strokovno in tehnično pomoč pri načrtovanju, zasnovi in upravljanju urbanega in primestnega gozdarstva;
8. prispeva k razumevanju posledic, ki bi jih imelo zmanjševanje biodiverzitete v gozdarstvu, in ukrepov, ki to preprečujejo prek razvoja in razširjanja znanja in orodij (vključno z Orodji za trajnostno gospodarjenje z gozdovi).

UNECE

V Vancouvru je med 5. in 9. novembrom 2018 potekala 76. seja Odbora za gozdarstvo (COFFI) Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo (UNECE). Pripravljena izjava v povezavi z izvajanjem 17 ciljev trajnostnega razvoja, sprejetih na vrhu OZN v septembru 2015 »Vancouver Invitation on Sustainable Forest Products for a Better Future«, ki jo je podprla tudi Slovenija.

Sodelovanje na evropski ravni

FRA

Obsežen pregled stanja in značilnosti slovenskega gozdarstva je bil poročan v okviru skupnega sodelovanja Global Forest Resources Assessment, ki deluje v okviru FAO, in vseevropskih meril in kazalnikov trajnostnega načina gospodarjenja z gozdovi (Pan-European indicators for Sustainable forest Management), ki temeljijo na sklepih ministrskih konferenc iz Lizbone, Dunaja in Madrida, oziroma Forest Europe.

Forest Europe

Ministrske konference na temo varovanja in trajnostnega upravljanja z evropskimi gozdovi delujejo pod znamko *Forest Europe*. V letu 2018 se je 46 držav podpisnic med drugim posvečalo temama plačevanju ekosistemskih storitev ter ukrepom blaženja in prilagajanja podnebnim spremembam. V okviru delovne skupine s področja preučevanja vpliva gozda na zdravje ljudi in dobro počutje pa je bilo pripravljeno poročilo z naslovom Zdravje ljudi in trajnostno gospodarjenje z gozdovi s primeri dobrih praks.

LULUCF

Uredba (EU) 2018/841 vključuje vsa zemljišča po površini in namenski rabi ter določa pravila obračunavanja ponorov in emisij toplogrednih plinov. S to uredbo EU uresničuje del svojih zavez iz Pariškega sporazuma. Slovenija je tako kot druge države članice podala svoj prispevek iz sektorja LULUCF (*Land Use, Land Use Change and Forestry*). Pri tem je pomemben cilj, da ta sektor med letoma 2021 in 2025 ter od leta 2026 do 2030 ne proizvede neto emisij oziroma da emisije ne presegajo ponorov.

10.2 Lovstvo

Organiziranost slovenskega lovstva ter upravljanje divjadi in njenega življenjskega okolja ureja predvsem Zakon o divjadi in lovstvu, ki je začel veljati leta 2004. Zakon je prinesel posodobljeno ureditev na področju upravljanja, načrtovanja, ohranjanja in trajnostnega gospodarjenja z divjadjo, v nekaterih delih pa ohranja že uveljavljeni pravni red na tem področju. S tem je divjad še naprej državna lastnina in lovska pravica pripada državi, ki pa jo lahko prenese na usposobljeno pravno osebo. Ključni sta tudi koncesija, ki jo državi plačujejo upravljavci lovišč (lovske družine), ter stroga ločitev prostoživečih živali na divjad (lovne vrste) in zavarovane vrste. Med divjad niso več uvrščene velike zveri (rjavi medved, volk in ris), ki so zavarovane s posebno uredbo.

V Sloveniji je ustanovljenih 411 lovišč in 12 lovišč s posebnim namenom. Od 12 lovišč s posebnim pomenom je v 10 loviščih upravljavec ZGS, v enem lovišču Triglavski narodni park in v enem Javni gospodarski zavod protokolarne storitve RS (Brdo pri Kranju). Z divjadjo v loviščih trajnostno gospodarijo lovske družine. Trenutno na območju Slovenije deluje 417 lovskih družin (411 družin je pridobilo koncesijo za trajnostno gospodarjenje z divjadjo), ki so večinoma združene v 20 območnih zvez lovskih družin oziroma lovskih zvez, te pa v Lovsko zvezo Slovenije.

Zakon o divjadi in lovstvu med lovske organizacije uvršča tudi območna združenja upravljavcev lovišč in lovišč s posebnim namenom, v katera se morajo združevati vsi upravljavci lovišč in lovišč s posebnim namenom v določenem lovsko upravljavskem območju. Njihovi glavni nalogi sta urejanje in usklajevanje nalog pri upravljanju divjadi in njenega življenjskega okolja, v sodelovanju z ZGS pa v javnem interesu opravljajo tudi letne preglede odstrela in izgub za presojo pravilnosti izvedenega načrta odvzema divjadi.

Usmerjanje razvoja populacij prostoživečih živali

ZGS je tudi v letu 2018 pripravil in izdelal predloge letnih lovsko upravljavskih načrtov za 15 lovsko upravljavskih območij v sodelovanju z lovskimi organizacijami, območnimi enotami Zavoda RS za varstvo narave, območnimi enotami KGZS ter lokalnimi in drugimi skupnostmi, katerih dejavnost je povezana z divjadjo in njenim okoljem. Osnovna usmeritev vseh predloženih letnih lovsko upravljavskih načrtov območij, ki jih je pozneje s sklepom sprejel minister, pristojen za lovstvo, je ohranjanje vrstne pestrosti avtohtonih vrst divjadi ob sprejemljivem vplivu na njihovo življenjsko okolje (škode). Usmeritve v načrtih so pripravljene na podlagi smernic iz dolgoročnih lovsko upravljavskih načrtov za obdobje 2011–2020, ki jih je ZGS izdelal ob sodelovanju lovskih organizacij in jih uskladil z Zavodom RS za varstvo narave.

Cilj trajnostnega gospodarjenja z rastlinojedimi parkljarji (jelenjad, srnjad, muflon, gams in damjak) in divjim prašičem so zdrave populacije divjadi s stabilno spolno in starostno strukturo, ki so usklajene tudi s populacijami drugih vrst in njihovim okoljem. Stanje male poljske divjadi še vedno vzbuja skrb, pri čemer se je stanje izboljšalo na tistih območjih, kjer se je zaradi garij in povečanega lova zmanjšala številčnost plenilcev male divjadi (lisice, kune belice in zlatice). Tudi v letu 2018 so posamezne lovske organizacije in celo skupine lovišč na podlagi ocene stanja poročale o normalizaciji številčnosti divjega prašiča, ki pa je ponekod še vedno velika. Uresničevanje letnih lovskih upravljavskih načrtov območij pri oblikovanju primernega okolja za te vrste divjadi iz preteklih let in ustreznost pri poseganju v populacije se bosta v nadaljnjih letih gotovo še obrestovala.

Pregled odstrela in ugotovljenih izgub

Podatki o odstrelu in izgubah v letu 2018 nekoliko odstopajo od podatkov zadnjega desetletja. Močno se je zmanjšal odvzem srnjadi in divjega prašiča, nekoliko pa tudi jelenjadi, ki pa še vedno ostaja velik.

Preglednica 89: Pregled odstrela in ugotovljenih izgub divjadi in velikih zveri; 2008–2018

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Srna	43.067	42.844	41.830	40.726	41.927	41.204	41.406	41.670	40.948	41.870	39.786
Navadni jelen	5.099	5.198	5.369	5.131	5.780	5.983	6.344	6.591	7.101	8.229	7.674
Damjak	140	174	244	202	245	226	235	228	234	284	234
Muflon	649	628	713	595	672	659	579	579	580	593	531
Gams	2.685	2.675	2.516	2.424	2.483	2.416	2.372	2.427	2.496	2.500	2.582
Divji prašič	9.347	7.908	8.958	7.305	13.159	8.820	9.930	8.579	9.038	12.457	8.481
Medved	92	85	108	64	132	63	143	113	47	122	153
Ris	0	0	0	0	2	0	1	0	2	0	0
Volk	0	9	10	10	14	3	12	7	2	8	11
Poljski zajec	3.834	3.619	3.240	3.506	3.480	3.064	2.683	2.476	2.275	2.187	1.942
Fazan	26.853	23.636	21.095	23.952	21.195	17.187	13.976	15.822	16.450	16.432	14.887
Poljska jerebica	1.379	1.517	1.515	1.532	1.463	1.509	1.449	1.471	1.870	1.972	1.291
Raca mlakarica	3.914	4.289	3.811	3.935	3.645	3.605	2.833	2.991	2.642	2.421	2.439

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Pregled odstrela, izgub, načrta odstrela, realizacije načrta in izločeno število štirih najpomembnejših vrst divjadi na 100 ha skupne površine v štirih najbolj reprezentativnih lovsko upravljavskih območjih v Sloveniji kažeta, da je bil načrt odstrela srnjadi v nižinskem slovensko-goriškem lovsko upravljavskem območju in gamsa v triglavskem lovsko upravljalnem območju skoraj v celoti realiziran.

V kočevsko-belokranjskem lovsko upravljavskem območju je bil načrt odstrela jelenjadi izveden 81-odstotno. Precej manjši od načrtovanega pa je bil tudi odvzem divjega prašiča v primorskem lovskem upravljavskem območju.

Preglednica 90: Odstrel in ugotovljene izgube na 100 ha površine v letu 2018

Vrsta divjadi	Leto 2018			Izločeno število na 100 ha lovne površine LUO		
	Odstrel in ugotovljene izgube	Načrt odvzema	Realizacija načrta (%)	Povp. LUO	Max. LUO	Lovsko upravljavsko območje (LUO)
Srna	2.629	2.790	94	2,12	4,00	slovensko-goriško
Navadni jelen	2.358	2.900	81	0,41	1,16	kočevsko-belokranjsko
Gams	701	720	97	0,14	0,65	triglavsko
Divji prašič	2.350	2.800	84	0,45	1,76	primorsko

Vir: ZGS

Škoda, ki jo povzroča divjad

Škoda, ki jih povzroča divjad, je eden najpomembnejših biokazalnikov, na podlagi katerega lahko posredno sklepamo o številčnosti teh vrst in njihovem vplivu na okolje. Vrednost škode (merjena v EUR), ki jo povzročijo rastlinojede divjadi in divji prašiči, precej niha in se je v letu 2018 po precejšnjem povečanju v letu prej zmanjšala.

Preglednica 91: Škoda, ki jo povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič; 2008–2018

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Škoda (v 000 EUR)	658,7	463,0	391,1	422,7	599,2	778,3	480,6	446,8	424,4	582,0	433,5

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Preglednica 92: Ocena strukture škod na kmetijskih kulturah, ki jih povzročajo divjad in velike zveri (%); 2008–2018

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Divji prašič	64	39	28	41	47	55	45	38	35	37	36
Druga parkljasta divjad	12	13	11	11	11	20	22	25	29	22	32
Druga divjad	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Velike zveri	22	47	60	47	42	24	32	36	35	39	32
Skupaj	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Delež škod, ki jih povzroča divji prašič, se je v zadnjih desetih letih občutno zmanjšal in v letu 2018 znaša 36 %, medtem ko delež škod zaradi ostale parkljaste divjadi znaša v letu 2018 32 %, kar je največ v zadnjih desetih letih. Škode, ki so jih povzročile druge vrste divjadi, so bile zanemarljive. V zadnjih petih letih okoli tretjino škod povzročajo tudi velike zveri.

Odškodnine za škode, ki jih je povzročila divjad na nelovnih površinah, so bile tudi v letu 2018 plačane iz sredstev proračuna RS.

Biotehniška dela

Biotehniški ukrepi so pomembni pri zmanjševanju negativnega vpliva divjadi na njeno življenjsko okolje, predvsem na obseg škod. Zimsko krmljenje je v večini primerov povezano z jelenjadjo, preprečevalno pa z divjim prašičem. Manjši delež krmljenja je namenjen gamsu, muflonu in damjaku. V večini primerov je zimsko krmljenje koristno, če je krma neprimerna, ima lahko tudi negativne učinke. Cilj je, da se divjad odvrača od kmetijskih in gozdnih površin, kjer bi lahko nastala večja škoda. Podoben učinek kot krmljenje imajo tudi krmne njive. Razlika je v tem, da so lahko krmne njive za poljsko divjad tudi remize, kjer najdejo mesto za kritje, parjenje, valjenje in vzrejo mladičev.

Prikaz posegov v populacije divjadi, izvedenih biotehniških del in škode, ki jo povzroča divjad, kažejo na umirjanje težav in potrjujejo usklajevanje ukrepov. Pri usmerjanju in izvajanju upravljanja populacij divjadi je namreč treba odnose oziroma ukrepe usklajevati in odpravljati nevarnosti za ustvarjanje prevelikih sporov, ki praviloma onemogočajo premišljeno strokovno ravnanje.

Preglednica 93: Prikaz opravljenih biotehniških del; 2008–2018

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Zimsko in preprečevalno krmljenje (t)	3.191	3.484	3.418	3.383	2.772	2.792	2.724	2.552	2.321	2.269	2.283
Krmne njive (ha)	433,3	458,2	459,0	520,7	481,0	423,6	419,1	406,2	400,4	409,4	427,3
Pridelovalne njive (ha)	107,7	94,3	98,5	110,7	95,0	95,3	86,0	89,6	81,3	73,7	72,5

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali

Za vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali državni proračun vsako leto namenja določena sredstva, ki so večinoma odvisna od motivacije lastnikov gozdnih parcel. Sredstva so namenjena izključno lastnikom gozdnih zemljišč. Lastniki gozdov so izkoristili pretežni del teh sredstev, preostalo pa so prejeli izvajalci del, zlasti lovske organizacije. Če lastniki gozdov nimajo interesa, da bi delo opravili sami, lahko s pooblastilom in odstopno izjavo odstopijo delo in pravico do prejema subvencije izvajalcu del (upravljavcu lovišča oziroma lovski družini).

Večji obseg del za izboljšanje življenjskega okolja prostoživečih živali izvedejo lovske organizacije, ki od lastnika pridobijo objekt za delo (zemljišče), lastniki pa zadržijo subvencijo kot obliko medsebojne poravnave za najem zemljišča. Pomemben delež pri zagotavljanju primernih pogojev za prostoživeče živali so prispevali tudi delavci ZGS s strokovnim delom in lastniki gozdov z delom v gozdovih skladno z nasveti in gozdnogojitvenimi načrti. Strokovno pravilna in ob pravem času izvedena dela v gozdovih lahko namreč precej prispevajo k izboljšanju življenjskega okolja prostoživečih živali. Upoštevanje usmeritev za prilagojeno gospodarjenje z gozdom je še posebej pomembno za ohranitev redkih in ogroženih vrst.

11 RIBIŠTVO

11.1 Morsko ribištvo in ribogojstvo

Vzreja in ulov v morskem ribištvu

V letu 2018 so slovenski morski gospodarski ribiči iztovorili okoli 126 ton svežih ribiških proizvodov. V slovenskih ribiških pristaniščih je bila v primerjavi z letom 2017 iztovorjena skupna masa morskih organizmov manjša za skoraj 2 %. Iztovor rib, ki pomeni večino iztovora slovenskih ribičev (v povprečju okoli 80 %), se je glede na leto 2017 zmanjšal za 11 %, iztovor rakov pa za 19 %. Povečala pa sta se iztovor glavonožcev (za 41 %) ter iztovor školjk in polžev (za več kot trikrat).

Glede na skupen iztovor rib (93,6 tone) je prevladoval iztovor pridnenih rib, ki je znašal 90 % celotnega iztovora (84,3 tone), delež iztovora pelagičnih rib je znašal malo manj kot 10 % (9,2 ton), zanemarljivo malo pa je bilo iztovora drugih rib (0,1 tone).

Iztovor mehkužcev (glavonožcev, školjk in polžev) je v letu 2018 z 31,6 tone zajemal 25 % skupnega morskega iztovora (povprečje zadnjih let okoli 17 %), medtem ko je iztovor rakov znašal le 1,1 ton.

Preglednica 94: Ulov, iztovor in vzreja morskih rib, glavonožcev, rakov in školjk (t); 2012–2018

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Morski iztovor skupaj	**329,4**	**238,0**	**254,1**	**196,3**	**152,3**	**128,4**	**126,3**	**98,4**
Ribe	279,2	204,2	216,7	169,1	115,9	105,3	93,6	**88,9**
Glavonožci	48,6	32,8	34,1	23,4	27,6	21,3	30,1	**141,1**
Raki	1,3	0,6	2,1	2,6	7,5	1,4	1,1	**80,7**
Školjke in polži	0,3	0,4	1,2	1,2	1,3	0,4	1,5	**382,5**
Marikultura skupaj	**364,3**	**387,6**	**496,3**	**631,1**	**664,2**	**725,9**	**683,5**	**94,2**
Prostočasni ribolov	**9,3**	**9,3**	**6,2**	**6,0**	**14,3**	**12,3**	**12,0**	**97,6**
Morski iztovor, marikultura in prostočasni ribolov skupaj	**703,0**	**634,9**	**756,6**	**833,4**	**830,8**	**866,6**	**821,8**	**94,8**

* Začasni podatki z dne 1. 5. 2019.
Vir: MKGP, SURS, ZZRS

Trend naraščanja vzreje morskih rib in mehkužcev (marikultura skupaj) se je v letu 2018 prekinil. Tako se je vzreja, predvsem mehkužcev (večinoma školjk klapavic) in brancinov, v primerjavi z letom prej zmanjšala za 6 % in je po začasnih podatkih znašala 684 ton.

V primerjavi z letom 2012, ko je znašal 329 ton, se je morski iztovor skupaj več kot prepolovil (–62 %), vzreja rib in mehkužcev pa se je skoraj podvojila (+88 %).

V okviru prostočasnega morskega ribolova, ki združuje športni in rekreacijski ribolov, je ulov leta 2018 po začasnih podatkih nekoliko manjši (–2 %) kot v letu 2017. V kategorijo prostočasnega ribolova spadajo športni ribolov, športni ribolov s podvodno puško in rekreacijski ribolov.

Delovno aktivne osebe v morskem gospodarskem ribolovu in morskem ribogojstvu (marikulturi)

Leta 2017 je bilo v dejavnostih morskega gospodarskega ribolova in marikulture udeleženih 132 delovno aktivnih oseb, kar je za 4 osebe manj kot leta 2016 in kar 35 manj kot leta 2014. Od tega se je 96 oseb ukvarjalo z gospodarskim ribolovom (leta 2016: 101 oseba), 36 oseb pa z marikulturo oziroma morsko akvakulturo (eden več kot leta 2016).

Med osebami, ki so se leta 2017 ukvarjale z dejavnostjo morskega gospodarskega ribolova, so prevladovali samozaposleni ribiči. Teh je bilo 70, preostalih 26 oseb pa je bilo zaposlenih v podjetjih ali pri samostojnih podjetnikih. Čedalje več fizičnih ali pravnih oseb, ki so delovno aktivne v morskem gospodarskem ribolovu, je delovno aktivnih tudi v kakšni drugi gospodarski dejavnosti, na primer v turizmu, trgovini, prevozih potnikov na morju ali v gostinstvu.

Preglednica 95: Delovno aktivno prebivalstvo v morskem ribištvu in akvakulturi (marikulturi); 2013–2017

	Število delovno aktivnih oseb					Število delovno aktivnih oseb s polnim delovnim časom				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Gospodarski ribolov	115	125	124	101	96	73	71	63	50	45
Marikultura	39	42	35	35	36	26	26	22	22	22
Skupaj	**154**	**167**	**159**	**136**	**132**	**99**	**97**	**85**	**72**	**67**

Vir: SURS

Med številom delovno aktivnih oseb v morskem ribištvu je le še približno polovica takšnih, ki dejavnost opravljajo s polnim delovnim časom (še leta 2013 več kot 60 %). Tako se je leta 2017 z dejavnostjo morskega gospodarskega ribištva za polni delovni čas ukvarjalo 67 oseb, kar je za pet manj kot leta 2016 in kar 32 manj kot leta 2013. 45 oseb s polnim delovnim časom je delalo v dejavnosti morskega gospodarskega ribolova, 22 oseb pa v stabilnejši dejavnosti marikulture.

Ribiška plovila in oprema v morskem ribištvu in ribogojstvu

Število vseh plovil za morski gospodarski ribolov, ki so bila konec leta 2018 zabeležena v evidenci ribiških plovil v informacijskem sistemu InfoRib, je bilo 134, kar je 37 manj kot v letu prej.

Preglednica 96: Vsa plovila v registru ribiških plovil ter aktivna plovila po dolžini in opremi; 2013–2018

	Plovila v registru ribiških plovil*						Aktivna plovila**					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Dolžina 18 m in več	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Dolžina 12 do 17,9 m	13	13	13	12	13	15	12	12	9	9	9	10
Dolžina 6 do 11,9 m	76	75	74	76	76	62	38	46	43	43	41	38
Dolžina do 5,9 m	80	80	81	82	81	56	33	34	34	31	29	29
Plovila skupaj	**170**	**169**	**169**	**171**	**171**	**134**	**83**	**92**	**86**	**83**	**79**	**77**
Plovila glede na prvo ribolovno orodje*												
Zabodne in zapletne mreže	149	148	148	150	150	111	64	73	70	68	64	62
Vlečne mreže	16	16	16	16	16	17	14	14	12	11	10	13
Obkroževalne mreže	5	5	5	5	5	6	5	5	4	4	5	2

* Stanje na dan 31. decembra posameznega leta.
** Vsaj en oddan ladijski dnevnik v posameznem letu.
*** Segmentirana na podlagi prvega ribolovnega orodja v zadnjem izdanem dovoljenju za gospodarski ribolov.
Vir: MKGP (InfoRib)

V letu 2018 so v slovenski ribiški floti prevladovala plovila celotne dolžine med 6 in 12 m (62 plovil ali 46,3 % vseh plovil). Tem so sledila plovila celotne dolžine do 6 m (56 plovil ali 41,8 % vseh plovil), ki so prevladovala vse do vključno leta 2017. Število plovil celotne dolžine med 12 in 18 m ter nad 18 m zajema slabih 12 % celotne flote in se je v primerjavi z letom 2017 povečalo za dve plovili. V primerjavi z letom 2017 se je najbolj zmanjšalo število ribiških plovil do 6 m (za 25 plovil) ter plovil celotne dolžine med 6 in 12 m (za 14 plovil).

Glede na prvo ribolovno orodje so v slovenski ribiški floti tudi leta 2018 po številu prevladovala plovila z zabodnimi in zapletnimi mrežami. Te so bile kot prvo ribolovno orodje navedene pri 111 plovilih, kar zajema 83 % plovil z veljavnimi dovoljenji za gospodarski ribolov. Še v letu 2017 je bilo plovil z zabodnimi in zapletnimi mrežami kot prvo ribolovno orodje 150, kar pomeni, da so se iz flote v letu 2018 tako umaknila v glavnem manjša plovila.

Plovil, ki so imela kot prvo ribolovno orodje navedene vlečne mreže, je bilo 17, plovil z obkroževalnimi mrežami pa 6. Ob tem je treba opozoriti, da pomemben delež celotnega ulova ujamejo plovila z vlečno mrežo, čeprav jih je po številu manj.

Aktivno število plovil je že leta za približno polovico manjše od števila registriranih ribiških plovil. Med aktivnimi plovili, to je tistimi, ki so oddala vsaj en ladijski dnevnik v posameznem letu (v ladijske dnevnike se vpisuje ulov), je bilo leta 2018 enako kot leto prej po številu največ aktivnih ribiških plovil celotne dolžine med 6 in 12 m (38), kar pomeni polovico vseh aktivnih plovil. Nekaj manj (29) oziroma enako kot leta 2017 je bilo aktivnih plovil celotne dolžine do 6 m. Plovil celotne dolžine med 12 m in 18 m je bilo 10, plovil, daljših od 18 m, pa tudi leta 2018 ni bilo.

Aktivna plovila so v posameznem letu segmentirana na podlagi tistega ribolovnega orodja, ki ga imajo vpisanega kot prvo oziroma glavno ribolovno orodje v dovoljenju za gospodarski ribolov. To pomeni, da so lahko nekatera ribiška plovila v posameznem letu aktivna z ribolovnimi orodji, ki v dovoljenjih za gospodarski ribolov niso vpisana kot prvo oziroma glavno ribolovno orodje.

Glede na prvo ribolovno orodje, ki so ga imela v letu 2018 aktivna plovila vpisana v dovoljenju za gospodarski ribolov, so bila z 62 plovili med aktivnimi plovili najštevilnejša tista, ki so uporabljala zabodne in zapletne mreže (81 %). 13 aktivnih plovil (17 %) je opravljalo izlov z vlečnimi mrežami, dve plovili pa sta uporabljali obkroževalne mreže.

Flota plovil, ki se uporablja v marikulturi, je leta 2018 štela 13 plovil. Od teh sta bili dve plovili celotne dolžine do 6 m, sedem plovil celotne dolžine med 6 m in 12 m, dve plovili dolžine med 12 m in 18 m ter dve plovili za marikulturo, ki sta merili več kot 18 m.

11.2 Sladkovodno ribištvo

Vzreja in ulov v sladkovodnem ribištvu

V Sloveniji je v celinskih oziroma sladkih vodah dovoljen le prostočasni oziroma rekreacijski ribolov. Večino ulova predstavljajo toplovodne vrste. Ribe, ki so vzrejene v ribnikih za trženje športnega ribolova, se po metodologiji štejejo kot v akvakulturi vzrejene ribe. Zato so podatki o ribah, vzrejenih v ribnikih za trženje športnega ribolova, vključeni v podatke o vzreji rib v ribogojnicah.

V letu 2018 je bilo v ribogojnicah vzrejenih 1.021 ton sladkovodnih rib, kar je za malo manj kot 2 % več kot leto prej. Pri tem je prevladovala vzreja hladnovodnih rib, ki je znašala 890 ton in je glede na predhodno leto večja za skoraj 9 %. Vzreja toplovodnih rib se je v primerjavi z letom 2017 zmanjšala za 29 %, na 131 ton. Opazen je trend upadanja vzreje, predvsem krapov, kar je posledica opuščanja vzreje predvsem v večjih zadrževalnikih zaradi zamuljenosti.

Uplen v športnem sladkovodnem ribolovu je leta 2018 znašal 146 ton, kar je za odstotek več kot leta 2017, k čemur je prispeval uplen toplovodnih rib, uplen hladnovodnih rib pa je ostal enak kot v letu prej.

Preglednica 97: Ulov in vzreja sladkovodnih rib (t); 2012–2018

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Vzreja v ribogojnicah	**790,3**	**846,7**	**944,6**	**958,9**	**1.161,7**	**1.003,7**	**1.021,0**	**101,7**
– hladnovodne ribe	634,4	691,5	795,8	797,7	945,6	819,3	890,0	**108,6**
– toplovodne ribe	155,9	155,2	148,8	161,2	216,1	184,4	131,0	**71,0**
Športni sladkovodni ribolov	**159,9**	**154,1**	**145,0**	**141,1**	**143,5**	**144,4**	**146,2**	**101,2**
– hladnovodne ribe	26,0	20,8	22,2	23,1	24,9	25,4	25,4	**100,1**
– toplovodne ribe	133,9	133,3	122,8	118,0	118,6	119,0	120,7	**101,5**
Skupaj sladkovodno ribištvo	**950,2**	**1.000,8**	**1.089,6**	**1.100,0**	**1.305,0**	**1.148,1**	**1.167,2**	**101,7**

* stanje na dan 31. decembra
Vir: MKGP, Javni zavod za ribištvo Slovenije (ribiški kataster), SURS

Delovno aktivne osebe v sladkovodnem ribogojstvu

Z vzrejo sladkovodnih rib se je v letu 2017 ukvarjalo 162 delovno aktivnih oseb, kar je v primerjavi z letom prej manj za 15 oseb in najmanj v zadnjih letih.

Preglednica 98: Število delovno aktivnih oseb v sladkovodnem ribogojstvu; 2012–2017

		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Po pogostosti dela:	– polni delovni čas	53	60	64	65	63	61
	– skrajšani delovni čas	118	132	134	115	114	101
Po vrsti dela:	– ribogojec	100	117	121	122	:	:
	– drugo	71	75	77	58	:	:
Po zaposlitvenem statusu:	– zaposlen	80	90	96	97	87	84
	– samozaposlen	91	102	102	83	90	78
Skupaj		**171**	**192**	**198**	**180**	**177**	**162**

Vir: SURS

Glede na strukturo delovno aktivnih oseb v sladkovodni akvakulturi so tudi leta 2017, podobno kot v predhodnih letih, prevladovale osebe s skrajšanim delovnim časom. Zadnjih nekaj let znaša delež teh oseb več kot 60 %. V letu 2017 je bilo med vsemi delovno aktivnimi osebami 48 % samozaposlenih oseb.

11.3 Količina ter odkupna vrednost ulovljenih/iztovorjenih in vzrejenih vodnih organizmov

Odkupna vrednost ulovljenih/iztovorjenih in vzrejenih vodnih organizmov se je v letu 2017 v primerjavi z letom 2016 zmanjšala za 10 %, skupna masa ribiških proizvodov (ulov/iztovor in vzreja) pa se je zmanjšala s 1.978 milijonov EUR na 1.858 milijonov EUR (–6 %).

Preglednica 99: Količina ter odkupna vrednost (brez DDV) ulovljenih/iztovorjenih in vzrejenih vodnih organizmov; 2012–2017

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
Gospodarski ribolov (t)	329	238	254	196	152	128	84,2
Gospodarski ribolov (mio EUR)	1,47	1,18	1,29	1,27	1,08	0,89	82,4
Akvakultura (t)	1.155	1.234	1.441	1.590	1.826	1.730	94,7
Akvakultura (mio EUR)	3,07	3,57	3,75	3,99	4,98	4,57	91,8
Skupaj (t)	**1.484**	**1.472**	**1.695**	**1.786**	**1.978**	**1.858**	**93,9**
Skupaj (mio EUR)	**4,54**	**4,75**	**5,04**	**5,26**	**6,06**	**5,46**	**90,1**

Vir: MKGP, ZZRS, SURS

11.4 Finančni ukrepi v ribištvu

Tudi v letu 2018 je MKGP finančno podprlo razvoj ribištva. Skupaj je bilo za ribištvo v letu 2018 izplačanih 2,3 milijona EUR, kar je dvakrat več sredstev kot v letu 2017.

V okviru namenskih sredstev za informacijski sistem ribištva so bila ta v letu 2018 namenjena za vzdrževanje informacijskega sistema Inforib, informacijskega sistema za elektronsko izpolnjevanje in pošiljanje ladijskih dnevnikov ter za mesečna plačila signala za satelitski nadzor ribiških plovil. V ta namen je bilo izplačanih 103 tisoč EUR.

Preglednica 100: Proračunska sredstva za ribištvo; 2014–2018

	Izplačano (000 EUR)					Indeks
	2014	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2018/17**
Informacijski sistem ribištva	19,7	13,0	80,1	52,8	103,0	195,2
Javni zavod za ribištvo Slovenije	405,0	400,0	406,3	561,6	439,9	78,3
Javna služba v ribištvu Slovenije	–	–	–	–	10,3	
Varstvo naravnih virov v ribištvu	45,1	14,3	19,1	16,3	208,1	
Ukrepi v ribištvu (EU + SLO)	163,6	0,0	0,0	0,0	0,0	–
Evropski sklad za ribištvo 2007–13 (EU+SLO)	4.558,9	2.984,1	2.049,5	0,0	0,0	–
Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 (EU + SLO)	118,9	133,1	422,1	520,0	1.598,3	307,4
Skupaj državni proračun	**5.311,1**	**3.544,5**	**2.977,0**	**1.150,7**	**2.359,5**	**205,1**
Evropski sklad za ribištvo 2007–13 (sredstva občin)	0,0	211,2	43,5	0,0	0,0	–
Skupaj ribištvo	**5.311,1**	**3.755,7**	**3.020,5**	**1.150,7**	**2.359,5**	**205,1**

Vir: MKGP

Zavodu za ribištvo Slovenije je bilo leta 2018 zagotovljeno financiranje javne službe na področju ribištva, ki se izvaja na podlagi potrjenega letnega programa dela ter finančnega načrta. Letni program zajema naslednje naloge: vodenje ribiškega katastra, priprava soglasij in strokovnih mnenj za poseg na vodah, izvajanje monitoringa rib in populacij rib, izdelava ribiškogojitvenih načrtov, priprava strokovnih podlag za podeljevanje koncesij, upravljanje izločenih voda, raziskovanje ribolovnih virov, spremljanje stanja za zagotavljanje trajnostne rabe rib ter poročanje državnim organom in organom EU. Za izvajanje teh nalog je bilo v letu 2018 na voljo skoraj 440 tisoč EUR, kar je za 22 odstotkov manj kot v letu prej.

Sredstva v okviru varstva naravnih virov v ribištvu so se v letu 2018 močno povečala, iz 16 tisoč EUR na 208 tisoč EUR.

Iz sredstev v okviru Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 je bil v letu 2018 izplačan 1,6 milijona EUR.

LITERATURA IN VIRI

1) Statistični in drugi podatki (razpoložljivi do 31. 5. 2019)

SURS (Statistični urad Republike Slovenije):

Osnovni podatki po naročilu.

– *Celotni odkup kmetijskih pridelkov po skupinah in vrstah, Slovenija (mesečni in letni podatki),*
– *Količine in vrednosti prodanih pridelkov in proizvodov na živilskih trgih, Slovenija (letni podatki),*
– *Uvoz in izvoz živilskih proizvodov po državah (KN 1–24; 8-mestna) (mesečni podatki),*
– *Proizvodnja, zaloge, poraba in prodaja živilskih proizvodov, Slovenija (mesečni podatki).*

Objave s področja *kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo*.

– *Rastlinska pridelava, Slovenija, 2018. 1. 4. 2019.*
https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8007

– *Ekonomski računi za kmetijstvo, Slovenija, 2017. 1. 10. 2018.*
https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7112

– *Realni dohodek iz kmetijstva – druga ocena, Slovenija, 2018. 31. 1. 2019.*
https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7915

– *Živinoreja, Slovenija, 2018 – začasni podatki. 14. 5. 2019.*
https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8115

– Različne objave s področja *okolje in naravni viri*, podpodročje *kmetijstvo in ribištvo*, ter drugih področij (ekonomsko področje – podpodročje *nacionalni računi*, *cene*, *rudarstvo in predelovalne dejavnosti*).
https://pxweb.stat.si/SiStat

Eurostat:

Eurostat, Database. Različne objave s področja *kmetijstvo, nacionalni računi (kupna moč).*
http://ec.europa.eu/eurostat/data/database

Eurostat, Main tables. Različne objave s področja *kmetijstvo*.
http://ec.europa.eu/eurostat/data/database

Evropska komisija:

Kmetijstvo in razvoj podeželja:
https://ec.europa.eu/agriculture/index_en

Agricultural markets
https://ec.europa.eu/agriculture/markets_en

Agricultural markets and prices
https://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices_en

Agricultural markets: dashboards and Tariff Rate Quotas (TRQs)
https://ec.europa.eu/agriculture/dashboards_en

EU Market observatories
https://ec.europa.eu/agriculture/market-observatory_en

Drugi podatki:

AJPES. Informacije o poslovanju gospodarskih družb s področja predelovalnih dejavnosti v Republiki Sloveniji. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve.
https://www.ajpes.si/Letna_porocila/Splosno

ARSKTRP. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja:

– *Tržna poročila.*
http://www.arsktrp.gov.si/si/storitve_ukrepi/trzni_ukrepi/trzno_informacijski_sistem_trzna_porocila
– *Novice.*
http://www.arsktrp.gov.si/nc/si/splosno/cns/arhiv_novic/
– *Storitve (ukrepi).*
http://www.arsktrp.gov.si/si/storitve_ukrepi

ARSO. Mesečni bilten ARSO – Letnik 2017. Ljubljana, Agencija RS za okolje.
http://www.arso.gov.si/o%20agenciji/knji%C5%BEnica/mese%C4%8Dni%20bilten/bilten2017.htm
(28. 5. 2018)

ARSO. Mesečni bilten ARSO – Letnik 2018. Ljubljana, Agencija RS za okolje.
http://www.arso.gov.si/o%20agenciji/knji%C5%BEnica/mese%C4%8Dni%20bilten/bilten2018.htm
(30. 5. 2019)

Centralna podatkovna zbirka Govedo (CPZ Govedo). Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije. https://www.govedo.si/cpz-govedo/

FADN RICA. Individualni standardni rezultati za Slovenijo na podlagi SO:
– *Obračunska leta 2013–2015 (podatki Evropske komisije, februar 2018),*
– *Obračunsko leto 2016 (podatki Evropske komisije, marec 2019)*
– *Obračunsko leto 2017 (podatki Evropske komisije, maj 2019)*

Ministrstvo za finance (MF). Bilten javnih financ, Pregled mesečnih, četrtletnih in letnih javnofinančnih gibanj: Konsolidirana bilanca javnega financiranja. http://www.mf.gov.si/fileadmin/mf.gov.si/pageuploads/tekgib/Bilten_javnih_financ/Konsolidirana_bilanca_javnega_financiranja.xlsx

MKGP/ARSKTRP. Specifikacija proračuna po proračunskih postavkah in namenih (interni, neobjavljeni podatki). Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

MKGP. Podatki iz registra pridelovalcev grozdja in vina. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije.

MKGP. Podatki iz registra kmetijskih pridelovalcev. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije.

Modelni izračuni KIS. Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije. http://kis.dev.splet1.si21.com/Modelne_kalkulacije_OEK

Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin. Pridelava semena kmetijskih rastlin. Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

UR. Podatki iz registra pridelovalcev grozdja in vina. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije.

Zavod RS za zaposlovanje (ZRSZ). Stopnja registrirane brezposelnosti po teritorialnih enotah; Statistične regije, 2001–2019. https://www.ess.gov.si/_files/10968/stopnje_reg_BP_stat_reg_2001-2018.xls

2) Drugi viri

Javni razpisi MKGP/MKO. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (Ministrstvo za kmetijstvo in okolje) Republike Slovenije. http://www.mkgp.gov.si/si/javne_objave/javni_razpisi/

Program razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020 (5. sprememba). Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (17. 11. 2018). https://www.program-podezelja.si/sl/kaj-je-program-razvoja-podezelja-2014-2020

Analiza izvajanja Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020 do 31. 12. 2018. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: delovno gradivo.

Banka Slovenije (BS). 2019. Bilten. April 2019, Letnik XXVIII št. 4. https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/gdgjBWfchghjhk_bil2019_04.pdf

UMAR. 2019a. Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2019. Ljubljana, marec 2019. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. http://www.umar.gov.si/napovedi/

UMAR. 2019b. Poročilo o razvoju 2019. Ljubljana, april 2019. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. http://www.umar.gov.si/publikacije/porocilo-o-razvoju/?no_cache=1

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2018

Statistične priloge

Kazalo prilog

STRUKTURA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV 177

Priloga 1: Kmetijska gospodarstva po rabi kmetijskih zemljišč v državah EU–28 v letu 2016 177

Priloga 2: Kmetijska gospodarstva z živino v državah EU–28 v letu 2016 178

Priloga 3: Struktura kmetijskih gospodarstev po velikostnih razredih KZU v državah EU–28 v letu 2016 179

Priloga 4: Struktura kmetijskih gospodarstev po velikostnih razredih GVŽ v državah EU–28 v letu 2016 180

Priloga 5: Delovna sila na kmetijskih gospodarstvih v državah EU–28 v letu 2016 181

Priloga 6: Kmetijska gospodarstva po tipu kmetovanja v državah EU–28 v letu 2016 182

Priloga 7: Kmetijska zemlja v uporabi po tipu kmetovanja v državah EU–28 v letu 2016 (ha) 183

Priloga 8: Delež standardnega prihodka (SO) po tipu kmetovanja v državah EU–28 v letu 2016 (%) 184

Priloga 9: Ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev (SO) v državah EU–28 v letu 2016 (EUR) 185

Priloga 10: Delež kmetijskih gospodarstev po razredih ekonomske velikosti (SO) v državah EU–28 v letu 2016 (%) 186

Priloga 11: Delež kmetijskih gospodarstev in kmetijska zemlja v uporabi po starostnih skupinah gospodarjev v državah EU–28 v letu 2016 (%) 187

Priloga 12: Število kmetijskih gospodarstev po vrsti rabe zemljišč v državah EU–28 v letih 2010 in 2016 (000) 188

Priloga 13: Površina rabe kmetijskih zemljišč v državah EU–28 v letih 2010 in 2016 (000 ha) 189

Priloga 14: Kmetijska gospodarstva po vrstah živine v državah EU–28 v letih 2010 in 2016 (000) 190

Priloga 15: Število živali v državah EU–28 v letih 2010 in 2016 (000) 191

OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE 192

Priloga 16: Indeksi obsega kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2006–2018 192

Priloga 17: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; ha); 2006–2018 193

Priloga 18: Struktura kmetijske zemlje v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; %); 2006–2018 194

Priloga 19: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih (ha); 2006–2018 195

Priloga 20: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih (t); 2006–2018 196

Priloga 21: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih (t/ha); 2006–2018 197

Priloga 22: Število živine in živinorejska proizvodnja; 2006–2018 198

Priloga 23: Odkup in prodaja na tržnicah za nekatere pomembnejše kmetijske pridelke (t); 2006–2018 199

Priloga 24: Zakol živine v klavnicah; 2006–2018 200

Priloga 25: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg; koledarsko leto); 2006–2018 201

Priloga 26: Stopnja samooskrbe s kmetijskimi proizvodi (%; koledarsko leto); 2006–2018 202

CENE V KMETIJSTVU 203

Priloga 27: Nominalni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (2015 = 100); 2006–2018 203

Priloga 28: Realni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (2015 = 100); 2006–2018 ... 204
Priloga 29: Indeksi cen inputov za kmetijstvo; 2006–2018 ... 205
Priloga 30: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih pridelkov (EUR/t, tekoči tečaj); 2006–2018 ... 206

EKONOMSKI RAČUNI ZA KMETIJSTVO ... 207

Priloga 31: Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah (mio EUR, tekoči tečaj, tekoče cene); 2006–2018 ... 207
Priloga 32: Delež posameznih proizvodov v vrednosti proizvodnje po osnovnih cenah (%); 2006–2018 ... 208
Priloga 33: Vrednost in struktura vmesne potrošnje v kmetijstvu; 2006–2018 ... 209
Priloga 34: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (mio EUR, tekoče cene, tekoči tečaj); 2006–2018 ... 210
Priloga 35: Indeksi osnovnih kazalnikov ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (realno; 2015 = 100); 2006–2018 ... 211

PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO ... 212

Priloga 36: Proračunska izplačila, povezana s kmetijstvom (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2006–2018 ... 212
Priloga 37: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2006–2018 ... 213
Priloga 38: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2006–2018 ... 214
Priloga 39: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2006–2018 ... 215

ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI ... 216

Priloga 40: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2006–2018 ... 216
Priloga 41: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2006–2018 ... 217
Priloga 42: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2006–2018 ... 218
Priloga 43: Količinski izvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2006–2018 ... 219
Priloga 44: Količinski uvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2006–2018 ... 220
Priloga 45: Količinska zunanjetrgovinska bilanca nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2006–2018 ... 221
Priloga 46: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU–15 (000 EUR); 2006–2018 ... 222
Priloga 47: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU–15 (000 EUR); 2006–2018 ... 223
Priloga 48: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU–15 (000 EUR); 2006–2018 ... 224
Priloga 49: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU–10 in EU–2 (000 EUR); 2006–2018 ... 225
Priloga 50: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU–10 in EU–2 (000 EUR); 2006–2018 ... 226
Priloga 51: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU–10 in EU–2 (000 EUR); 2006–2018 ... 227
Priloga 52: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga na Hrvaško (000 EUR); 2006–2018 ... 228
Priloga 53: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz Hrvaške (000 EUR); 2006–2018 ... 229

Priloga 54: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvaško (000 EUR); 2006–2018 ... 230
Priloga 55: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU–28 (000 EUR); 2006–2018 ... 231
Priloga 56: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU–28 (000 EUR); 2006–2018 ... 232
Priloga 57: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU–28 (000 EUR); 2006–2018 ... 233
Priloga 58: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2006–2018 ... 234
Priloga 59: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2006–2018 ... 235
Priloga 60: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2006–2018 ... 236

UKREPI KMETIJSKE POLITIKE ... 237

Priloga 61: Razpoložljiva sredstva, izplačila, nepravilnosti in finančni popravki pri neposrednih plačilih in tržnih ukrepih za evropsko proračunsko leto 2018 (od 16. 10. 2017 do 15. 10. 2018) ter ukrepi PRP 2014–2020, kumulativno za celotno programsko obdobje do 15. 10. 2018 ... 237
Priloga 62: Vrste in višina neposrednih plačil na enoto (tekoči tečaj); 2004–2014 ... 238
Priloga 63: Izplačana neposredna plačila glede na uredbeno leto; 2013–2018 ... 239
Priloga 64: Vrste in višina izravnalnih plačil na enoto za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (tekoči tečaj); 2006–2018 ... 240
Priloga 65: Izplačana izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki glede na uredbeno leto; 2014–2018 ... 241
Priloga 66: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljske ukrepe; 2001–2014 – se nadaljuje ... 242
Priloga 67: Izplačana kmetijsko-okoljska plačila glede na uredbeno leto; 2010–2014 ... 244
Priloga 68: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2018 – se nadaljuje ... 245
Priloga 69: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila; 2015–2018 (uredbeno leto) – se nadaljuje ... 251
Priloga 70: Vrste in višina plačil na enoto za ukrep dobrobit živali (EUR/GVŽ); 2014–2018 ... 254
Priloga 71: Število kmetijskih gospodarstev in izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah; 2015–2018 (subvencijsko leto) ... 254
Priloga 72: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2020 (do 31. 12. 2018) – se nadaljuje ... 255

EKOLOŠKO KMETOVANJE ... 257

Priloga 73: Število ekoloških kmetij in površina zemljišč v kontroli ekološkega kmetovanja; 2006–2018 ... 257
Priloga 74: Obseg površin, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2006–2018 ... 258
Priloga 75: Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2012–2018 ... 259
Priloga 76: Število živali v ekološki reji po vrstah živali; 2010–2018 ... 259
Priloga 77: Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah proizvodov; 2012–2018 ... 260

JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO ... 261

Priloga 78: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2018 ... 261
Priloga 79: Raziskovalni projekti s področja kmetijstva in živilstva, ki jih je v letu 2018 financiralo MKGP ... 262

GOZDARSTVO 266
Priloga 80: Površine gozdov po gozdnogospodarskih območjih glede na gozdnogospodarski načrt in lastniška struktura (ha); 2018 266
Priloga 81: Lesna zaloga gozdov po gozdnogospodarskih območjih; 2018 266
Priloga 82: Letni možni posek lesa po gozdnogospodarskih območjih na podlagi gozdnogospodarskega načrta (m^3); 2018 267
Priloga 83: Delež poseka glede na možni posek (%); 2001–2018 267
Priloga 84: Posek lesa v gozdovih (m^3); 1991–2018 268
Priloga 85: Sortimentna sestava lesa iz državnih gozdov (%); 2008–2018 268
Priloga 86: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m^3); 2008–2018 269
Priloga 87: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti; 2008–2018 270
Priloga 88: Poraba proračunskih sredstev v gozdarstvu in lovstvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2006–2018 271

RIBIŠTVO 272
Priloga 89: Poraba proračunskih sredstev v ribištvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2006–2018 272

STRUKTURA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV

Priloga 1: Kmetijska gospodarstva po rabi kmetijskih zemljišč v državah EU–28 v letu 2016

	Število kmetijskih gospodarstev				Površina (000 ha)				Povprečna površina (ha)			
	KZU	Njive	Trajni nasadi	Travniki in pašniki	KZU	Njive	Trajni nasadi	Travniki in pašniki	KZU	Njive	Trajni nasadi	Travniki in pašniki
Avstrija	131,4	69,4	18,2	111,8	2.669,8	1.344,4	66,6	1.257,7	20,3	19,4	3,7	11,2
Belgija	36,2	32,5	1,8	30,4	1.354,3	855,4	20,4	478,4	37,4	26,4	11,3	15,7
Bolgarija	184,7	0,0	55,2	62,3	4.468,5	0,0	100,1	1.143,7	24,2	:	1,8	18,4
Ciper	34,7	16,6	32,6	0,2	111,9	84,3	26,3	1,4	3,2	5,1	0,8	6,3
Češka	26,2	17,0	4,7	18,6	3.455,4	2.473,2	37,2	944,9	132,1	145,4	7,9	50,9
Danska	34,2	31,1	4,2	25,0	2.614,6	2.361,2	27,8	225,6	76,5	75,9	6,6	9,0
Estonija	16,1	9,5	1,3	14,1	995,1	686,6	3,5	304,3	61,9	72,3	2,6	21,6
Finska	49,5	49,3	1,6	6,0	2.233,1	2.165,0	3,7	25,6	45,1	43,9	2,4	4,3
Francija	448,3	317,3	105,7	276,5	27.814,2	18.250,0	956,9	8.602,9	62,0	57,5	9,1	31,1
Grčija	678,8	296,1	515,2	48,1	4.553,8	1.762,3	925,3	1.859,3	6,7	6,0	1,8	38,6
Hrvaška	132,7	102,7	74,8	57,8	1.563,0	881,6	72,0	607,6	11,8	8,6	1,0	10,5
Irska	137,6	20,4	1,4	135,7	4.883,7	458,3	1,7	4.423,6	35,5	22,5	1,2	32,6
Italija	1.144,0	705,7	826,9	319,7	12.598,2	7.145,0	2.200,8	3.233,2	11,0	10,1	2,7	10,1
Latvija	69,6	49,0	13,6	53,7	1.930,9	1.284,7	7,5	633,7	27,7	26,2	0,6	11,8
Litva	150,1	131,8	41,3	116,9	2.924,6	2.130,3	25,5	768,8	19,5	16,2	0,6	6,6
Luksemburg	2,0	1,4	0,4	1,6	130,7	62,0	1,5	67,1	67,0	43,0	3,9	41,4
Madžarska	365,1	232,5	117,4	57,9	4.670,6	3.821,8	150,3	690,0	12,8	16,4	1,3	11,9
Malta	9,1	8,7	2,9	0,0	11,1	9,1	1,3	0,0	1,2	1,0	0,5	:
Nemčija	272,4	206,5	30,2	226,3	16.715,3	11.819,3	202,1	4.692,0	61,4	57,2	6,7	20,7
Nizozemska	54,4	42,2	5,7	37,2	1.796,3	1.028,2	38,2	729,9	33,0	24,4	6,7	19,6
Poljska	1.405,2	1.220,9	173,9	931,3	14.405,7	10.805,6	393,5	3.175,5	10,3	8,9	2,3	3,4
Portugalska	257,7	165,7	204,0	93,8	3.641,7	1.043,3	705,1	1.876,9	14,1	6,3	3,5	20,0
Romunija	3.342,2	2.375,7	974,3	1.240,3	12.502,5	7.813,4	301,4	4.245,4	3,7	3,3	0,3	3,4
Slovaška	23,9	18,2	1,8	11,1	1.889,8	1.346,5	18,4	524,5	79,0	74,1	10,2	47,3
Slovenija	**69,8**	**55,2**	**36,6**	**60,4**	**488,4**	**175,1**	**26,8**	**285,1**	**7,0**	**3,2**	**0,7**	**4,7**
Španija	926,9	441,7	592,9	230,9	23.229,8	11.462,9	4.149,7	7.616,0	25,1	26,0	7,0	33,0
Švedska	62,2	60,3	0,9	34,8	3.012,6	2.565,5	4,0	451,9	48,4	42,6	4,2	13,0
Zdr. kraljestvo	182,8	89,9	6,3	168,7	16.673,3	6.027,3	37,9	10.267,0	91,2	67,0	6,1	60,8
EU–28	**10.247,7**	**6.767,3**	**3.845,5**	**4.371,1**	**173.338,6**	**99.862,1**	**10.505,5**	**59.132,0**	**16,9**	**14,8**	**2,7**	**13,5**
EU–15	**4.418,3**	**2.529,5**	**2.315,2**	**1.746,6**	**123.921,1**	**68.350,0**	**9.341,8**	**45.807,2**	**28,0**	**27,0**	**4,0**	**26,2**
EU–13	**5.829,4**	**4.237,8**	**1.530,3**	**2.624,6**	**49.417,5**	**31.512,2**	**1.163,7**	**13.324,8**	**8,5**	**7,4**	**0,8**	**5,1**

Vir: Eurostat

Priloga 2: Kmetijska gospodarstva z živino v državah EU–28 v letu 2016

	Število kmetijskih gospodarstev				Število glav				Povprečno število glav na gospodarstvo			
	GVŽ	Govedo	Prašiči	Ovce	GVŽ	Govedo	Prašiči	Ovce	GVŽ	Govedo	Prašiči	Ovce
Avstrija	93,9	60,0	26,3	13,8	2.432,0	1.932,7	2.883,9	398,5	25,9	32,2	109,5	29,0
Belgija	25,4	20,4	4,5	2,5	3.772,8	2.503,1	6.179,0	86,2	148,3	122,8	1.364,0	34,5
Bolgarija	135,0	56,7	30,0	39,6	1.094,2	626,2	638,4	1.316,4	8,1	11,1	21,3	33,3
Ciper	10,0	0,2	0,4	1,4	172,1	53,7	265,0	264,8	17,2	223,8	631,0	191,9
Češka	18,7	11,6	4,0	5,7	1.756,5	1.409,8	1.542,2	230,9	94,0	121,3	381,7	40,3
Danska	20,7	11,6	3,3	2,1	4.128,5	1.568,3	12.383,0	147,2	199,7	135,3	3.763,8	70,4
Estonija	7,0	3,3	0,2	1,6	279,3	258,1	279,9	90,8	40,1	79,4	1.865,8	56,8
Finska	16,6	11,8	1,2	1,5	1.102,3	909,0	1.234,9	156,5	66,4	77,1	995,9	106,5
Francija	247,6	169,9	16,3	44,5	22.082,0	19.024,1	13.599,2	6.744,3	89,2	112,0	833,3	151,6
Grčija	238,5	14,8	17,8	86,0	2.102,9	619,7	769,1	8.227,6	8,8	42,0	43,1	95,6
Hrvaška	91,5	24,1	54,8	16,8	754,7	418,4	944,9	778,2	8,3	17,4	17,2	46,4
Irska	126,6	109,4	1,3	36,8	6.199,9	7.222,1	1.603,9	5.140,4	49,0	66,0	1.196,9	139,7
Italija	154,7	97,6	25,0	50,7	9.467,7	6.114,5	8.375,5	7.026,5	61,2	62,7	335,7	138,7
Latvija	45,0	24,1	11,5	3,7	498,6	434,7	361,1	130,1	11,1	18,0	31,4	34,9
Litva	95,3	62,3	31,9	9,5	850,0	740,0	627,3	187,2	8,9	11,9	19,6	19,7
Luksemburg	1,5	1,3	0,1	0,2	173,6	201,4	92,3	9,0	112,7	159,9	923,1	37,3
Madžarska	261,5	18,2	111,5	24,5	2.444,9	847,5	2.978,8	1.213,5	9,3	46,5	26,7	49,6
Malta	2,7	0,4	0,1	1,4	32,5	14,7	41,6	13,1	11,9	42,1	416,4	9,3
Nemčija	184,7	121,5	40,2	19,6	18.182,3	12.354,9	28.653,0	1.856,0	98,4	101,7	712,6	94,9
Nizozemska	37,0	26,6	4,5	8,5	6.820,0	4.251,5	12.478,6	783,9	184,5	159,6	2.766,9	91,9
Poljska	718,2	343,2	172,3	9,5	9.443,2	5.951,3	10.982,8	253,4	13,1	17,3	63,8	26,6
Portugalska	172,4	43,4	39,7	45,8	2.223,7	1.566,6	1.875,1	2.199,7	12,9	36,1	47,3	48,0
Romunija	2.567,4	541,1	1.283,6	208,4	4.828,8	1.849,3	4.142,8	9.106,5	1,9	3,4	3,2	43,7
Slovaška	16,1	8,0	6,2	3,4	621,6	452,5	484,0	374,1	38,6	56,9	78,4	110,7
Slovenija	**56,6**	**32,8**	**22,7**	**6,2**	**512,1**	**486,0**	**273,4**	**134,9**	**9,1**	**14,8**	**12,1**	**21,9**
Španija	216,7	96,5	44,9	63,7	14.442,5	6.090,6	23.946,5	15.862,2	66,6	63,1	533,0	248,9
Švedska	34,3	17,1	1,3	8,7	1.700,0	1.488,9	1.354,3	578,2	49,6	87,3	1.083,4	66,3
Zdr. kraljestvo	138,1	81,6	10,0	74,0	13.340,2	9.816,3	4.544,9	33.133,8	96,6	120,3	456,8	447,8
EU–28	**5.733,6**	**2.009,2**	**1.965,6**	**790,0**	**131.458,9**	**89.205,9**	**143.535,3**	**96.443,9**	**22,9**	**44,4**	**73,0**	**122,1**
EU–15	**1.708,6**	**883,2**	**236,5**	**458,4**	**108.170,3**	**75.663,7**	**119.973,1**	**82.350,0**	**63,3**	**85,7**	**507,4**	**179,7**
EU–13	**4.025,0**	**1.126,0**	**1.729,1**	**331,6**	**23.288,6**	**13.542,3**	**23.562,2**	**14.093,9**	**5,8**	**12,0**	**13,6**	**42,5**

Vir: Eurostat

Priloga 3: Struktura kmetijskih gospodarstev po velikostnih razredih KZU v državah EU–28 v letu 2016

	Število kmetijskih gospodarstev po razredih KZU (%)						Kmetijska zemlja v uporabi po razredih KZU (%)					
	0–5 ha	**5–10 ha**	**10–20 ha**	**20–50 ha**	**nad 50 ha**	**Skupaj**	**0–5 ha**	**5–10 ha**	**10–20 ha**	**20–50 ha**	**nad 50 ha**	**Skupaj**
Avstrija	30,5	16,8	20,9	23,3	8,6	100,0	3,8	6,1	14,8	36,2	39,1	100,0
Belgija	12,2	13,2	18,0	30,8	25,8	100,0	0,9	2,6	7,0	27,3	62,2	100,0
Bolgarija	81,2	5,2	3,8	4,5	5,3	100,0	2,9	1,5	2,3	5,8	87,5	100,0
Ciper	89,5	4,8	2,9	1,7	1,0	100,0	28,1	10,2	12,4	16,2	33,1	100,0
Češka	17,6	19,8	17,1	18,2	27,4	100,0	0,3	1,1	1,8	4,3	92,5	100,0
Danska	2,0	22,2	18,1	21,4	36,2	100,0	0,1	2,1	3,4	9,0	85,4	100,0
Estonija	28,9	21,7	16,8	14,2	18,3	100,0	1,3	2,6	3,8	7,2	85,1	100,0
Finska	3,6	13,4	20,2	33,1	29,8	100,0	0,2	2,2	6,7	24,5	66,4	100,0
Francija	22,9	9,4	9,1	16,6	42,0	100,0	0,8	1,1	2,1	9,1	86,9	100,0
Grčija	77,1	12,4	6,2	3,4	0,9	100,0	18,5	12,6	12,4	15,1	41,4	100,0
Hrvaška	69,1	15,1	7,1	4,8	3,9	100,0	11,4	8,9	8,2	12,5	59,0	100,0
Irska	7,4	11,7	24,4	38,6	18,0	100,0	0,6	2,5	10,2	35,1	51,6	100,0
Italija	61,9	15,7	10,4	7,9	4,1	100,0	11,7	10,1	13,2	22,1	42,9	100,0
Latvija	34,9	22,8	20,9	12,6	8,8	100,0	2,8	6,0	10,5	13,7	67,1	100,0
Litva	50,0	21,8	12,9	8,2	7,2	100,0	6,9	7,8	9,2	12,8	63,2	100,0
Luksemburg	15,4	8,7	8,2	15,9	52,3	100,0	0,5	0,9	1,7	8,0	88,9	100,0
Madžarska	78,1	7,5	5,5	4,4	4,4	100,0	4,8	4,1	6,0	10,7	74,4	100,0
Malta	96,4	3,2	0,3	0,1	0,0	100,0	78,5	16,6	3,8	0,0	0,0	100,0
Nemčija	7,3	16,3	20,9	24,4	31,1	100,0	0,2	1,9	5,1	13,3	79,4	100,0
Nizozemska	18,2	13,5	15,9	30,4	22,1	100,0	1,3	3,0	7,0	31,2	57,5	100,0
Poljska	54,2	21,8	14,4	7,2	2,5	100,0	13,2	15,0	19,3	20,8	31,6	100,0
Portugalska	71,3	12,0	7,4	5,0	4,2	100,0	9,1	5,9	7,3	10,8	66,9	100,0
Romunija	91,6	5,8	1,5	0,6	0,5	100,0	28,7	10,4	5,3	4,4	51,1	100,0
Slovaška	52,4	14,9	10,6	8,0	14,0	100,0	1,5	1,3	1,9	3,2	92,1	100,0
Slovenija	**59,4**	**23,0**	**11,8**	**4,9**	**0,9**	**100,0**	**19,9**	**23,0**	**23,0**	**20,4**	**13,7**	**100,0**
Španija	50,6	15,2	12,1	11,0	11,0	100,0	4,3	4,3	6,7	13,9	70,8	100,0
Švedska	9,7	24,9	20,5	20,0	25,0	100,0	0,7	3,7	6,0	13,2	76,4	100,0
Zdr. kraljestvo	9,0	14,1	15,6	22,8	38,5	100,0	0,3	1,1	2,5	8,4	87,7	100,0
EU–28	**64,9**	**12,3**	**8,5**	**7,3**	**7,1**	**100,0**	**6,1**	**5,1**	**7,0**	**13,6**	**68,1**	**100,0**
EU–15	**47,5**	**14,2**	**11,9**	**12,7**	**13,8**	**100,0**	**3,4**	**3,6**	**6,0**	**14,6**	**72,4**	**100,0**
EU–13	**78,1**	**10,9**	**5,9**	**3,2**	**2,0**	**100,0**	**13,1**	**8,9**	**9,5**	**11,2**	**57,3**	**100,0**

Vir: Eurostat, preračuni KIS

Priloga 4: Struktura kmetijskih gospodarstev po velikostnih razredih GVŽ v državah EU–28 v letu 2016

	Število kmetijskih gospodarstev po razredih GVŽ (%)						Število glav velike živine po razredih GVŽ (%)					
	0–5	**5–10**	**10–20**	**20–50**	**nad 50**	**Skupaj**	**0–5**	**5–10**	**10–20**	**20–50**	**nad 50**	**Skupaj**
Avstrija	29,1	14,7	19,3	24,1	12,8	100,0	2,1	4,2	10,6	29,1	54,0	100,0
Belgija	10,1	6,5	8,4	15,5	59,5	100,0	0,2	0,3	0,8	3,5	95,2	100,0
Bolgarija	82,8	5,8	4,9	4,1	2,5	100,0	13,3	4,7	7,9	14,7	59,5	100,0
Ciper	84,0	4,0	3,2	3,9	5,0	100,0	3,4	1,6	2,5	6,9	85,5	100,0
Češka	39,3	17,6	13,2	12,6	17,4	100,0	0,9	1,3	2,0	4,2	91,6	100,0
Danska	23,6	12,1	15,9	13,1	35,4	100,0	0,3	0,4	1,1	1,9	96,3	100,0
Estonija	50,6	13,3	12,1	12,4	11,6	100,0	1,9	2,1	3,8	8,3	83,9	100,0
Finska	13,0	6,5	12,2	32,8	35,5	100,0	0,5	0,7	2,8	16,9	79,1	100,0
Francija	16,5	7,8	9,1	16,5	50,1	100,0	0,4	0,6	1,4	6,1	91,4	100,0
Grčija	72,1	7,2	8,3	9,3	3,1	100,0	6,0	5,7	13,2	31,6	43,5	100,0
Hrvaška	73,0	13,4	7,4	4,6	1,6	100,0	15,5	10,8	11,9	15,3	46,6	100,0
Irska	11,7	13,2	19,2	28,0	27,9	100,0	0,7	2,0	5,7	18,5	73,1	100,0
Italija	23,6	14,0	17,0	23,1	22,3	100,0	1,0	1,6	3,9	11,8	81,8	100,0
Latvija	75,0	9,8	6,8	5,1	3,3	100,0	8,8	6,0	8,4	13,8	63,0	100,0
Litva	75,8	12,4	5,9	3,8	2,1	100,0	13,9	9,3	8,8	12,6	55,4	100,0
Luksemburg	9,7	6,5	7,7	12,3	63,9	100,0	0,2	0,4	1,0	3,7	94,7	100,0
Madžarska	90,7	4,0	2,2	1,6	1,5	100,0	11,0	2,9	3,1	5,2	77,8	100,0
Malta	84,3	4,5	2,2	2,6	6,4	100,0	6,9	2,5	2,5	7,1	81,1	100,0
Nemčija	15,7	9,8	13,5	20,4	40,6	100,0	0,3	0,7	2,0	6,8	90,1	100,0
Nizozemska	8,8	5,7	7,5	12,7	65,3	100,0	0,1	0,2	0,6	2,3	96,8	100,0
Poljska	64,5	11,7	10,2	9,7	3,9	100,0	6,4	6,3	11,0	22,5	53,9	100,0
Portugalska	79,1	6,4	5,1	4,7	4,6	100,0	6,1	3,4	5,5	11,2	73,8	100,0
Romunija	94,9	2,9	1,2	0,7	0,2	100,0	43,0	10,5	8,8	11,6	26,0	100,0
Slovaška	73,5	8,7	5,4	4,6	7,8	100,0	3,1	1,6	1,9	3,7	89,8	100,0
Slovenija	**61,8**	**17,5**	**10,8**	**7,4**	**2,5**	**100,0**	**11,7**	**13,3**	**16,4**	**24,0**	**34,5**	**100,0**
Španija	38,7	9,1	10,7	16,0	25,5	100,0	1,0	1,0	2,2	7,7	88,1	100,0
Švedska	34,9	15,9	13,7	15,0	20,5	100,0	1,8	2,3	3,9	9,7	82,2	100,0
Zdr. kraljestvo	14,5	11,3	14,2	20,0	40,1	100,0	0,4	0,9	2,1	6,7	90,0	100,0
EU–28	**71,1**	**6,8**	**6,0**	**7,0**	**9,1**	**100,0**	**3,3**	**2,1**	**3,7**	**7,0**	**81,2**	**100,0**
EU–15	**34,1**	**9,7**	**11,9**	**16,8**	**27,4**	**100,0**	**0,8**	**1,1**	**2,7**	**3,3**	**86,9**	**100,0**
EU–13	**86,8**	**5,5**	**3,5**	**2,9**	**1,3**	**100,0**	**15,0**	**6,6**	**8,5**	**54,6**	**54,9**	**100,0**

Vir: Eurostat, preračuni KIS

Priloga 5: Delovna sila na kmetijskih gospodarstvih v državah EU–28 v letu 2016

	Število KMG	Starostna struktura gospodarjev (število)					KZU (ha)	Delovna sila (PDM)	PDM/ ha	PDM/ KMG	KZU/ PDM (ha)
		< 35 let	35–44 let	45–54 let	55–64 let	> 65 let					
Avstrija	132.500	16.130	29.400	45.940	28.930	9.650	2.669.750	101.740	0,04	0,77	26,2
Belgija	36.890	2.200	4.120	11.360	10.510	7.490	1.354.250	55.350	0,04	1,50	24,5
Bolgarija	202.720	14.970	26.130	39.180	48.470	73.710	4.491.860	248.020	0,06	1,22	18,1
Ciper	34.940	460	1.830	5.990	11.100	15.570	111.930	16.680	0,15	0,48	6,7
Češka	26.530	1.180	3.890	5.860	8.490	7.100	3.455.410	103.270	0,03	3,89	33,5
Danska	35.050	910	3.890	9.430	10.250	8.740	2.614.600	49.480	0,02	1,41	52,8
Estonija	16.700	1.450	2.920	4.000	3.730	4.600	995.100	19.880	0,02	1,19	50,1
Finska	49.710	1.910	18.140	13.080	11.790	4.800	2.194.210	79.090	0,04	1,59	27,7
Francija	456.520	37.910	78.890	136.490	133.470	68.630	27.814.160	708.170	0,03	1,55	39,3
Grčija	684.950	25.120	83.130	159.630	187.790	229.230	4.553.830	448.220	0,10	0,65	10,2
Hrvaška	134.460	6.890	16.880	29.280	37.410	43.980	1.562.980	159.360	0,10	1,19	9,8
Irska	137.560	8.260	21.920	32.830	34.470	40.080	4.883.640	160.750	0,03	1,17	30,4
Italija	1.145.710	46.510	113.680	241.280	275.390	468.850	12.598.160	874.950	0,07	0,76	14,4
Latvija	69.930	3.360	8.910	17.880	18.670	21.110	1.930.880	76.860	0,04	1,10	25,1
Litva	150.320	10.970	18.830	38.480	35.770	46.270	2.924.600	148.350	0,05	0,99	19,7
Luksemburg	1.970	160	300	600	600	310	130.650	3.400	0,03	1,73	38,4
Madžarska	430.000	25.770	66.970	87.550	117.970	131.740	4.670.560	391.730	0,08	0,91	11,9
Malta	9.210	350	830	2.010	3.170	2.960	11.180	5.110	0,46	0,55	2,2
Nemčija	276.120	20.550	47.730	98.800	86.380	22.670	16.715.320	490.060	0,03	1,77	34,1
Nizozemska	55.680	2.290	7.790	19.040	16.150	10.410	1.796.260	147.200	0,08	2,64	12,2
Poljska	1.410.700	144.460	324.870	399.150	377.280	164.910	14.405.650	1.649.400	0,11	1,17	8,7
Portugalska	258.980	4.920	16.490	40.220	62.370	134.370	3.641.690	313.830	0,09	1,21	11,6
Romunija	3.422.030	105.590	399.850	632.780	765.450	1.515.570	12.502.540	1.587.650	0,13	0,46	7,9
Slovaška	25.660	2.840	4.810	6.020	6.760	5.220	1.889.820	46.690	0,02	1,82	40,5
Slovenija	**69.900**	**3.230**	**8.510**	**18.080**	**20.140**	**19.930**	**488.400**	**79.970**	**0,16**	**1,14**	**6,1**
Španija	945.020	35.960	125.860	245.550	239.830	294.460	23.229.750	801.160	0,03	0,85	29,0
Švedska	62.940	3.340	7.400	14.240	17.390	20.560	3.021.350	55.970	0,02	0,89	54,0
Zdr. kraljestvo	185.060	8.080	17.860	44.170	51.740	63.080	16.332.230	285.760	0,02	1,54	57,2
EU–28	**10.467.760**	**644.270**	**1.635.040**	**2.450.220**	**2.635.110**	**3.318.900**	**172.990.760**	**9.108.100**	**0,05**	**0,87**	**19,0**
EU–15	**4.464.660**	**184.600**	**512.300**	**925.370**	**885.690**	**925.350**	**123.549.850**	**4.575.130**	**0,07**	**2,04**	**27,0**
EU–13	**6.003.100**	**459.670**	**1.122.740**	**1.524.850**	**1.749.420**	**2.393.550**	**49.440.910**	**4.532.970**	**0,09**	**0,76**	**10,9**

Vir: Eurostat, preračuni KIS

Priloga 6: Kmetijska gospodarstva po tipu kmetovanja v državah EU–28 v letu 2016

	Poljedelstvo	Vrtnarstvo	Trajni nasadi	Pašna živinoreja	Prašiči in perutnina	Mešana rastlinska pridelava	Mešana živinoreja	Mešana rastlinska pridelava in živinoreja	Nerazvrščeno	Skupaj
Avstrija	36.170	1.580	10.810	66.700	5.600	2.210	2.690	6.690	30	132.500
Belgija	10.170	2.010	940	15.110	3.090	640	1.180	3.740	30	36.890
Bolgarija	48.580	7.380	23.810	63.720	6.910	6.570	13.330	31.680	760	202.720
Ciper	2.480	1.370	22.550	1.750	1.690	2.110	250	2.560	190	34.940
Češka	7.990	410	3.110	9.160	370	270	840	4.300	80	26.530
Danska	16.970	420	990	9.760	2.530	660	230	3.340	150	35.050
Estonija	8.790	270	250	3.930	190	350	120	1.610	1.180	16.700
Finska	31.050	2.040	150	13.290	1.060	470	50	1.630	:	49.710
Francija	132.230	17.020	78.350	152.360	18.370	10.820	7.530	36.900	2.950	456.520
Grčija	129.480	12.200	398.250	58.260	4.490	32.780	4.300	39.320	5.880	684.950
Hrvaška	28.400	2.690	25.690	18.520	5.340	9.990	7.890	35.630	310	134.460
Irska	12.640	140	60	121.210	660	60	180	2.330	270	137.560
Italija	344.470	21.490	538.030	102.000	8.080	92.120	3.640	24.640	11.240	1.145.710
Latvija	28.900	930	1.100	17.440	4.500	2.660	2.500	10.320	1.590	69.930
Litva	48.340	4.720	2.950	35.180	1.780	12.380	6.000	28.320	10.640	150.320
Luksemburg	150	20	300	1.300	40	10	30	120	:	1.970
Madžarska	116.080	10.880	66.730	25.520	118.570	13.480	11.330	56.960	10.420	430.000
Malta	4.000	1.540	750	1.200	550	820	120	240	:	9.210
Nemčija	84.350	6.540	19.560	113.900	16.380	3.290	6.040	25.810	250	276.120
Nizozemska	10.810	7.470	1.620	27.890	4.660	1.050	600	1.500	100	55.680
Poljska	797.400	26.070	58.160	154.490	32.460	45.480	48.650	223.760	24.210	1.410.700
Portugalska	25.020	8.460	97.940	45.590	4.890	27.100	10.980	37.780	1.230	258.980
Romunija	1.065.500	21.000	159.050	386.620	625.060	181.210	218.760	717.440	47.400	3.422.030
Slovaška	12.040	110	810	6.580	600	220	710	3.930	660	25.660
Slovenija	**13.410**	**440**	**9.180**	**24.980**	**410**	**5.690**	**3.790**	**11.970**	**30**	**69.900**
Španija	219.740	31.840	461.330	120.850	22.220	42.880	7.850	27.020	11.290	945.020
Švedska	27.100	890	200	28.790	780	470	170	2.470	2.060	62.940
Zdr. kraljestvo	52.090	1.750	1.930	110.230	4.960	990	2.250	8.020	2.840	185.060
EU–28	**3.314.350**	**191.680**	**1.984.600**	**1.736.330**	**896.240**	**496.780**	**362.010**	**1.350.030**	**135.790**	**10.467.760**
EU–15	**1.132.440**	**113.870**	**1.610.460**	**987.240**	**97.810**	**215.550**	**47.720**	**221.310**	**38.320**	**4.464.660**
EU–13	**2.181.910**	**77.810**	**374.140**	**749.090**	**798.430**	**281.230**	**314.290**	**1.128.720**	**97.470**	**6.003.100**

Vir: Eurostat

Priloga 7: Kmetijska zemlja v uporabi po tipu kmetovanja v državah EU–28 v letu 2016 (ha)

	Poljedelstvo	Vrtnarstvo	Trajni nasadi	Pašna živinoreja	Prašiči in perutnina	Mešana rastlinska pridelava	Mešana živinoreja	Mešana rastlinska pridelava in živinoreja	Nerazvrščeno	Skupaj
Avstrija	974.630	7.610	88.070	1.154.830	145.950	79.090	39.110	179.730	720	2.669.750
Belgija	351.280	22.630	21.200	629.710	57.080	24.300	54.460	193.570	20	1.354.250
Bolgarija	3.786.170	11.020	74.380	342.660	12.780	47.390	11.990	171.120	10.990	4.468.500
Ciper	37.200	4.990	25.200	27.740	1.700	9.430	620	4.710	330	111.930
Češka	1.200.700	5.220	32.690	821.270	21.320	42.650	143.140	1.187.340	1.080	3.455.410
Danska	1.237.390	8.650	24.010	649.550	404.170	41.350	19.740	228.040	1.690	2.614.600
Estonija	512.900	2.820	3.320	356.800	1.240	5.570	2.660	99.820	8.640	995.100
Finska	1.195.860	31.410	2.570	752.630	92.810	23.220	5.440	128.540	0	2.233.080
Francija	10.803.570	149.610	1.307.860	10.338.800	670.770	527.380	657.340	3.325.150	33.700	27.814.160
Grčija	2.575.750	38.930	881.910	609.400	7.910	193.100	19.010	219.550	8.270	4.553.830
Hrvaška	799.640	6.510	56.190	396.140	15.280	55.440	51.510	181.340	940	1.562.980
Irska	823.460	4.380	990	3.895.390	15.900	3.230	7.250	126.900	6.090	4.883.650
Italija	4.791.350	143.340	2.403.950	3.509.160	201.880	855.810	88.900	563.380	40.370	12.598.160
Latvija	988.530	12.080	5.660	517.990	27.180	33.770	37.610	289.180	18.770	1.930.880
Litva	1.590.600	19.780	27.330	619.820	15.050	66.820	42.990	491.940	50.260	2.924.600
Luksemburg	6.660	230	1.380	108.870	2.530	580	2.160	8.200	0	130.650
Madžarska	3.002.600	42.050	148.670	466.570	87.980	150.900	106.190	654.180	11.410	4.670.560
Malta	2.440	3.200	1.060	1.810	330	1.700	130	420	0	11.120
Nemčija	6.024.140	70.340	217.920	5.962.030	845.940	171.090	469.370	2.951.590	2.880	16.715.320
Nizozemska	435.520	96.930	22.780	1.040.880	58.490	52.600	19.770	69.290	0	1.796.260
Poljska	7.563.880	148.890	359.210	2.516.780	415.980	307.980	505.050	2.511.450	76.420	14.405.650
Portugalska	513.900	23.620	681.870	1.654.260	23.840	194.100	77.990	447.330	24.770	3.641.690
Romunija	7.919.730	26.270	216.650	1.681.830	144.570	427.420	487.300	1.395.480	203.270	12.502.540
Slovaška	872.880	4.650	14.090	502.680	15.660	19.480	23.100	432.000	5.270	1.889.820
Slovenija	**80.110**	**1.690**	**28.180**	**250.490**	**5.260**	**23.580**	**21.180**	**77.910**	**0**	**488.400**
Španija	9.987.370	193.180	4.082.690	5.644.290	508.210	1.207.930	431.650	1.073.840	100.600	23.229.750
Švedska	1.164.900	18.640	5.160	1.397.630	92.630	43.760	18.030	247.520	24.370	3.012.640
Zdr. kraljestvo	6.590.400	45.560	58.680	8.391.090	260.550	80.350	102.270	1.120.690	23.690	16.673.270
EU–28	**75.833.560**	**1.144.230**	**10.793.670**	**54.241.100**	**4.152.990**	**4.690.020**	**3.445.960**	**18.380.210**	**654.550**	**173.338.550**
EU–15	**47.476.180**	**855.060**	**9.801.040**	**45.738.520**	**3.388.660**	**3.497.890**	**2.012.490**	**10.883.320**	**267.170**	**123.921.060**
EU–13	**28.357.380**	**289.170**	**992.630**	**8.502.580**	**764.330**	**1.192.130**	**1.433.470**	**7.496.890**	**387.380**	**49.417.490**

Vir: Eurostat

Priloga 8: Delež standardnega prihodka (SO) po tipu kmetovanja v državah EU–28 v letu 2016 (%)

	Poljedelstvo	Vrtnarstvo	Trajni nasadi	Pašna živinoreja	Prašiči in perutnina	Mešana rastlinska pridelava	Mešana živinoreja	Mešana rastlinska pridelava in živinoreja	Skupaj
Avstrija	16,0	4,2	10,0	41,9	16,8	2,7	1,8	6,6	100,0
Belgija	10,2	11,1	4,0	34,8	22,4	1,7	6,5	9,2	100,0
Bolgarija	62,8	2,6	2,6	14,2	9,4	1,5	0,7	6,2	100,0
Ciper	8,5	11,8	11,6	36,1	23,2	5,6	0,4	2,7	100,0
Češka	27,4	1,5	3,2	14,8	11,9	1,6	5,5	34,2	100,0
Danska	16,5	4,3	0,7	27,4	43,8	0,9	0,9	5,4	100,0
Estonija	33,8	1,7	0,4	45,4	8,1	0,7	0,3	9,5	100,0
Finska	20,7	15,3	0,2	44,7	12,9	1,5	0,3	4,4	100,0
Francija	23,4	4,8	21,3	23,8	12,0	2,4	3,5	8,9	100,0
Grčija	21,2	7,4	33,1	19,4	6,5	5,7	0,6	6,1	100,0
Hrvaška	25,7	3,8	5,9	31,7	7,8	4,1	6,0	15,0	100,0
Irska	7,2	1,9	0,0	81,0	6,7	0,1	0,6	2,5	100,0
Italija	18,5	8,5	23,5	21,1	19,2	4,9	0,9	3,3	100,0
Latvija	41,6	2,3	0,1	27,9	10,1	2,2	1,6	14,1	100,0
Litva	44,6	2,1	0,5	23,4	8,5	1,7	1,6	17,6	100,0
Luksemburg	2,1	1,2	4,8	79,5	5,8	0,4	1,8	4,3	100,0
Madžarska	38,7	4,4	4,9	9,2	22,1	3,3	4,1	13,4	100,0
Malta	3,9	31,4	2,1	29,6	22,7	6,2	2,0	2,1	100,0
Nemčija	20,2	6,7	4,5	32,7	17,6	1,8	3,7	12,8	100,0
Nizozemska	6,9	30,1	2,0	35,9	19,5	1,8	1,5	2,3	100,0
Poljska	29,7	7,5	3,6	19,4	18,2	2,3	4,3	14,9	100,0
Portugalska	12,5	7,9	21,1	34,3	12,2	4,5	1,5	5,9	100,0
Romunija	36,9	1,5	2,9	22,7	9,9	3,8	7,5	14,8	100,0
Slovaška	38,6	3,1	1,4	17,6	12,8	1,3	1,6	23,7	100,0
Slovenija	**9,1**	**2,4**	**13,8**	**43,5**	**8,1**	**5,2**	**3,7**	**14,2**	**100,0**
Španija	15,8	10,3	18,5	21,7	26,2	3,0	1,8	2,7	100,0
Švedska	20,2	5,1	0,6	48,7	15,3	2,2	0,9	7,0	100,0
Zdr. kraljestvo	26,2	5,0	2,0	42,2	15,2	1,0	1,3	7,2	100,0
EU–28	**21,3**	**8,0**	**11,6**	**28,1**	**17,5**	**2,6**	**2,6**	**8,2**	**100,0**
EU–15	**19,4**	**9,4**	**15,8**	**27,8**	**17,2**	**2,9**	**2,0**	**5,5**	**100,0**
EU–13	**25,0**	**5,3**	**3,5**	**28,7**	**18,0**	**2,1**	**3,9**	**13,5**	**100,0**

Vir: Eurostat

Priloga 9: Ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev (SO) v državah EU–28 v letu 2016 (EUR)

	0–1.999 EUR	2.000–3.999 EUR	4.000–7.999 EUR	8.000–14.999 EUR	15.000–24.999EUR	25.000–49.999 EUR	50.000–99.999 EUR	100.000–249.999 EUR	250.000–499.999 EUR	nad 500.000 EUR	Skupaj
Avstrija	15.327.250	33.255.440	92.965.320	203.479.110	298.571.100	747.310.240	1.420.939.500	2.115.570.110	723.561.280	490.582.100	6.141.561.460
Belgija	348.690	1.786.180	8.337.080	27.501.620	52.647.790	157.721.070	375.081.040	1.517.668.600	2.519.392.640	3.377.501.700	8.037.986.420
Bolgarija	98.999.770	99.481.310	127.284.750	149.418.690	162.579.050	237.870.900	278.476.730	430.611.450	531.924.510	1.726.243.880	3.842.891.030
Ciper	14.091.780	16.955.700	24.187.940	26.913.680	23.250.070	40.051.770	53.733.060	85.950.990	76.053.720	255.503.460	616.692.170
Češka	1.456.780	8.413.620	25.625.460	47.905.550	58.993.480	112.495.190	172.089.140	351.319.450	341.486.350	3.962.155.910	5.081.940.920
Danska	710.220	2.304.480	15.518.040	56.057.410	92.742.950	198.580.690	297.499.840	616.853.210	785.129.770	7.997.045.420	10.062.442.040
Estonija	5.108.830	6.559.040	11.085.220	16.579.200	20.241.060	35.078.270	57.340.740	116.849.250	104.712.530	427.992.920	801.547.060
Finska	12.220	13.050.210	43.292.730	92.249.590	121.836.610	283.454.140	475.204.150	989.004.870	624.047.230	872.431.970	3.514.583.720
Francija	28.499.640	68.339.160	168.675.240	366.361.380	609.469.740	1.887.476.980	4.983.534.360	18.401.520.640	18.611.530.080	16.217.731.450	61.343.138.670
Grčija	224.858.300	371.567.670	693.054.170	1.038.530.860	1.127.187.740	1.636.319.300	1.061.876.690	647.904.730	247.817.040	525.687.420	7.574.803.910
Hrvaška	35.421.610	93.619.720	175.138.430	203.185.240	175.620.260	295.535.640	250.867.520	217.432.360	195.012.740	393.105.620	2.034.939.130
Irska	11.721.280	34.057.090	116.823.690	277.979.900	403.845.870	714.014.170	826.844.890	1.955.721.010	1.101.292.820	882.599.970	6.324.900.700
Italija	215.365.070	622.423.600	1.077.089.440	1.695.003.710	2.104.355.190	4.183.770.880	6.350.690.290	10.093.453.700	6.495.451.750	18.851.420.690	51.689.024.310
Latvija	22.615.640	29.832.260	51.262.140	63.114.910	65.846.860	111.740.660	124.795.660	193.584.260	161.839.610	396.709.000	1.221.341.010
Litva	41.302.630	89.571.450	148.804.250	177.333.870	118.598.400	218.587.200	274.686.090	375.768.730	197.489.500	584.065.440	2.226.207.560
Luksemburg	29.420	163.760	560.840	1.552.220	2.226.210	7.783.600	19.241.960	86.676.630	154.490.560	92.283.180	365.008.400
Madžarska	199.106.990	153.794.060	223.411.220	285.603.190	294.219.230	472.573.010	584.111.700	838.208.700	579.097.930	2.902.348.620	6.532.474.660
Malta	2.774.640	3.177.800	9.747.530	4.944.250	6.239.270	12.954.540	10.906.720	16.268.400	14.930.640	16.073.060	98.016.860
Nemčija	623.890	21.656.780	131.930.730	378.020.580	578.447.760	1.339.560.980	2.902.908.910	8.819.429.140	11.342.383.470	23.734.058.320	49.249.020.560
Nizozemska	47.610	1.350.540	10.747.020	35.821.930	67.050.990	183.178.290	389.883.740	1.702.226.010	4.932.058.630	15.764.669.360	23.087.034.100
Poljska	427.473.110	783.099.780	1.438.566.940	2.029.882.590	2.135.775.200	3.854.383.660	4.037.022.070	3.640.135.650	2.004.892.410	4.654.404.010	25.005.635.420
Portugalska	88.012.690	165.341.400	235.376.380	283.694.570	276.792.460	436.119.010	575.210.210	988.113.230	692.386.120	1.403.160.800	5.144.206.850
Romunija	1.721.397.390	1.598.911.130	1.869.927.910	1.205.842.610	675.241.490	663.444.480	534.933.910	805.557.650	764.370.980	2.265.864.240	12.105.491.800
Slovaška	6.891.300	16.543.440	28.499.600	28.619.240	25.687.310	42.196.460	57.079.940	129.022.430	158.491.060	1.438.402.760	1.931.433.530
Slovenija	**12.676.410**	**39.277.870**	**102.795.860**	**145.857.010**	**111.920.880**	**183.629.600**	**199.272.450**	**186.998.620**	**58.311.490**	**118.033.300**	**1.158.773.470**
Španija	196.441.930	414.857.670	878.746.430	1.445.195.850	1.638.120.210	3.054.367.610	4.791.769.100	7.799.708.010	5.546.888.970	12.599.509.360	38.365.605.150
Švedska	3.060.910	24.077.480	72.451.140	103.160.590	122.573.160	236.697.580	390.090.420	839.525.500	1.006.568.820	2.360.473.250	5.158.678.850
Zdr. kraljestvo	13.139.840	43.762.290	113.965.850	233.738.120	340.736.100	828.872.940	1.569.151.530	4.008.641.860	5.138.538.100	13.112.900.710	25.403.447.340
EU–28	**3.387.515.840**	**4.757.230.930**	**7.895.871.350**	**10.623.547.470**	**11.710.816.440**	**22.175.768.860**	**33.065.242.360**	**67.969.725.190**	**65.110.150.750**	**137.422.957.920**	**364.118.827.100**
EU–15	**602.432.370**	**1.223.407.850**	**2.619.488.160**	**4.551.183.130**	**5.689.342.560**	**11.542.780.070**	**19.689.818.400**	**48.908.161.430**	**50.643.815.720**	**92.701.740.180**	**238.172.169.860**
EU–13	**2.785.083.470**	**3.533.823.080**	**5.276.383.190**	**6.072.364.340**	**6.021.473.880**	**10.632.988.790**	**13.375.423.960**	**19.061.563.760**	**14.466.335.030**	**44.721.217.740**	**125.946.657.240**

Vir: Eurostat

Priloga 10: Delež kmetijskih gospodarstev po razredih ekonomske velikosti (SO) v državah EU–28 v letu 2016 (%)

	0–1.999 EUR	2.000–3.999 EUR	4.000–7.999 EUR	8.000–14.999 EUR	15.000–24.999EUR	25.000–49.999 EUR	50.000–99.999 EUR	100.000–249.999 EUR	250.000–499.999 EUR	nad 500.000 EUR	Skupaj
Avstrija	11,1	8,4	12,1	13,7	11,6	15,5	15,0	10,6	1,7	0,4	100,0
Belgija	0,9	1,7	4,3	7,5	7,3	11,7	13,5	24,8	17,3	11,0	100,0
Bolgarija	41,9	20,2	10,8	5,4	2,8	2,4	1,3	1,0	0,5	0,5	100,0
Ciper	51,3	16,5	12,0	6,8	3,2	3,1	2,2	1,5	0,5	0,3	100,0
Češka	4,7	9,5	17,7	17,2	11,5	10,9	9,3	7,6	3,2	6,9	100,0
Danska	1,9	2,6	6,3	13,4	11,9	15,8	12,2	11,4	7,1	14,8	100,0
Estonija	35,5	12,9	11,4	8,6	5,3	5,1	4,0	3,0	1,0	1,3	100,0
Finska	0,0	9,0	14,8	18,3	12,8	15,0	12,9	12,7	3,4	1,3	100,0
Francija	7,3	5,2	7,4	7,5	6,7	12,2	17,0	24,5	9,9	3,1	100,0
Grčija	30,4	17,9	17,7	12,9	8,1	7,6	2,9	0,7	0,1	0,0	100,0
Hrvaška	19,0	23,1	21,2	14,5	6,7	5,6	2,4	1,0	0,1	0,1	100,0
Irska	8,8	10,3	16,5	18,6	13,9	12,7	8,2	7,6	1,2	0,3	100,0
Italija	17,4	17,8	17,3	15,3	10,2	11,4	8,1	5,5	1,6	1,0	100,0
Latvija	41,8	16,3	13,0	6,8	3,8	3,1	1,7	1,1	0,4	0,3	100,0
Litva	33,1	22,1	17,3	8,8	3,2	3,3	1,8	1,1	0,3	0,2	100,0
Luksemburg	1,0	3,4	6,3	6,7	6,3	11,5	13,9	30,3	17,3	3,4	100,0
Madžarska	53,8	11,5	7,7	5,1	2,9	2,5	1,4	0,9	0,3	0,3	100,0
Malta	54,4	10,4	11,2	6,4	4,4	4,0	2,1	1,4	0,3	0,1	100,0
Nemčija	0,2	2,2	7,9	11,9	10,2	13,8	15,6	20,8	10,9	6,1	100,0
Nizozemska	0,2	0,8	9,0	9,4	7,2	9,4	9,2	18,8	21,0	15,0	100,0
Poljska	27,4	19,8	18,3	12,8	7,9	7,6	3,6	1,3	0,3	0,2	100,0
Portugalska	33,8	21,2	15,0	8,7	4,4	4,0	3,0	2,3	0,7	0,4	100,0
Romunija	64,3	15,9	10,3	3,1	0,9	0,5	0,2	0,1	0,1	0,0	100,0
Slovaška	29,1	24,6	18,7	8,9	4,2	4,2	3,0	3,1	1,7	3,6	100,0
Slovenija	**13,8**	**21,2**	**26,6**	**15,8**	**8,1**	**6,5**	**3,3**	**1,3**	**0,2**	**0,1**	**100,0**
Španija	21,0	14,6	15,8	13,2	8,5	8,8	7,1	5,0	1,4	1,0	100,0
Švedska	6,5	13,1	19,4	15,4	10,1	11,3	8,0	8,1	3,8	2,6	100,0
Zdr. kraljestvo	8,7	7,6	10,7	11,7	10,0	12,7	12,2	13,8	7,4	4,8	100,0
EU–28	**37,2**	**15,5**	**13,4**	**9,0**	**5,5**	**5,8**	**4,3**	**3,9**	**1,5**	**0,9**	**100,0**
EU–15	**17,3**	**13,3**	**14,5**	**12,8**	**8,9**	**10,3**	**8,7**	**8,5**	**3,5**	**1,9**	**100,0**
EU–13	**51,0**	**17,0**	**12,7**	**6,3**	**3,1**	**2,7**	**1,3**	**0,6**	**0,2**	**0,2**	**100,0**

Vir: Eurostat

Priloga 11: Delež kmetijskih gospodarstev in kmetijska zemlja v uporabi po starostnih skupinah gospodarjev v državah EU–28 v letu 2016 (%)

	Starostna struktura gospodarjev (število gospodarstev)					Kmetijska zemlja v uporabi (ha)				
	< 35 let	35–44 let	45–54 let	55–64 let	> 65 let	< 35 let	35–44 let	45–54 let	55–64 let	nad 65 let
Avstrija	12,4	22,6	35,3	22,2	7,4	14,5	25,8	37,2	19,3	3,2
Belgija	6,2	11,5	31,8	29,5	21,0	7,4	14,1	35,9	29,8	12,8
Bolgarija	7,4	12,9	19,4	23,9	36,4	9,5	20,5	31,3	23,9	14,8
Ciper	1,3	5,2	17,1	31,8	44,5	4,0	11,6	24,6	31,9	27,8
Češka	4,4	14,7	22,1	32,0	26,8	4,1	18,0	27,3	35,2	15,3
Danska	2,7	11,7	28,4	30,9	26,3	4,1	17,5	32,5	29,7	16,3
Estonija	8,7	17,5	24,0	22,3	27,5	13,0	21,6	30,4	22,0	13,0
Finska	3,8	36,5	26,3	23,7	9,7	5,6	42,2	28,7	18,5	5,0
Francija	8,3	17,3	30,0	29,3	15,1	11,1	22,0	34,2	27,6	5,0
Hrvaška	3,7	12,1	23,3	27,4	33,5	6,1	18,9	28,7	24,8	21,5
Grčija	5,1	12,6	21,8	27,8	32,7	10,5	23,4	26,7	20,9	18,5
Irska	6,0	15,9	23,9	25,1	29,1	5,9	16,4	32,5	22,1	23,0
Italija	4,1	9,9	21,1	24,0	40,9	7,3	14,7	28,1	23,6	26,3
Latvija	4,8	12,7	25,6	26,7	30,2	7,8	18,7	31,2	26,6	15,8
Litva	7,3	12,5	25,6	23,8	30,8	14,7	18,0	28,8	23,3	15,1
Luksemburg	8,1	15,2	30,5	30,5	15,7	10,7	19,3	35,1	27,7	7,1
Madžarska	6,0	15,6	20,4	27,4	30,6	6,4	19,2	23,3	31,4	19,8
Malta	3,8	8,9	21,6	34,0	31,8	3,9	10,5	22,1	35,4	28,1
Nemčija	7,4	17,3	35,8	31,3	8,2	7,7	17,5	35,3	32,9	6,7
Nizozemska	4,1	14,0	34,2	29,0	18,7	4,4	17,1	37,0	28,6	12,9
Poljska	10,2	23,0	28,3	26,7	11,7	12,9	25,0	28,0	26,3	7,9
Portugalska	1,9	6,4	15,6	24,1	52,0	4,7	13,7	23,4	26,2	32,0
Romunija	3,1	11,7	18,5	22,4	44,3	5,8	16,8	24,5	23,3	29,6
Slovaška	11,1	18,8	23,5	26,4	20,4	7,2	17,7	26,2	38,5	10,5
Slovenija	**4,6**	**12,2**	**25,9**	**28,8**	**28,5**	**8,8**	**18,5**	**29,4**	**25,5**	**17,7**
Španija	3,8	13,4	26,1	25,5	31,3	5,3	18,0	31,0	26,4	19,2
Švedska	5,3	11,8	22,6	27,6	32,7	7,5	16,6	26,3	30,0	19,7
Zdr. kraljestvo	4,4	9,7	23,9	28,0	34,1	5,3	13,7	27,3	28,9	24,7
EU–28	**5,1**	**14,0**	**22,9**	**25,1**	**32,9**	**8,0**	**18,9**	**30,2**	**27,1**	**15,8**
EU–15	**4,8**	**12,9**	**24,9**	**26,2**	**31,2**	**7,5**	**18,3**	**31,5**	**27,3**	**15,4**
EU–12	**5,4**	**14,8**	**21,4**	**24,2**	**34,2**	**8,9**	**19,8**	**26,3**	**26,1**	**16,2**

Vir: Eurostat

Priloga 12: Število kmetijskih gospodarstev po vrsti rabe zemljišč v državah EU–28 v letih 2010 in 2016 (000)

	KZU			Njive			Trajni nasadi			Travniki in pašniki		
	2010	2016	Indeks 2016/2010	2010	2016	Indeks 2016/2010	2010	2016	Indeks 2016/2010	2010	2016	Indeks 2016/2010
Avstrija	149,1	131,4	88,2	83,6	69,4	83,0	19,9	18,2	91,5	125,7	117,6	93,5
Belgija	41,9	36,2	86,4	34,7	32,5	93,6	2,3	1,8	79,3	32,0	31,3	97,8
Bolgarija	357,3	184,7	51,7	250,7	0,0	0,0	77,8	55,2	70,9	107,5	78,2	72,7
Ciper	38,4	34,7	90,5	15,9	16,6	104,9	32,6	32,6	100,0	0,3	0,3	104,0
Češka	22,6	26,2	115,9	15,0	17,0	113,4	4,5	4,7	104,4	16,0	18,4	115,1
Danska	40,5	34,2	84,4	37,4	31,1	83,2	4,3	4,2	97,0	25,0	23,6	94,6
Estonija	19,5	16,1	82,6	13,0	9,5	73,4	1,7	1,3	76,6	15,9	16,0	100,3
Finska	63,5	49,5	78,0	63,1	49,3	78,2	1,6	1,6	98,1	8,3	7,3	86,9
Francija	506,6	448,3	88,5	356,7	317,3	89,0	111,2	105,7	95,1	295,6	274,1	92,7
Grčija	716,9	678,8	94,7	322,1	296,1	91,9	522,5	515,2	98,6	56,8	55,0	96,8
Hrvaška	233,1	132,7	56,9	186,3	102,7	55,2	127,4	74,8	58,7	129,2	70,3	54,4
Irska	139,8	137,6	98,4	65,9	20,4	31,0	1,8	1,4	78,1	132,6	130,9	98,7
Italija	1.615,6	1.144,0	70,8	828,4	705,7	85,2	670,6	826,9	123,3	274,5	247,3	90,1
Latvija	83,1	69,6	83,8	56,4	49,0	86,8	6,9	13,6	196,4	66,1	59,7	90,3
Litva	199,7	150,1	75,2	183,8	131,8	71,7	77,0	41,3	53,6	127,4	111,4	87,4
Luksemburg	2,2	2,0	89,4	1,6	1,4	91,7	0,4	0,4	92,9	1,8	1,7	94,9
Madžarska	534,0	365,1	68,4	317,4	232,5	73,3	140,3	117,4	83,6	72,1	59,6	82,6
Malta	12,2	9,1	74,7	9,5	8,7	91,4	2,1	2,9	136,2	0,0	0,0	–
Nemčija	297,7	272,4	91,5	229,3	206,5	90,0	32,8	30,2	91,8	239,4	229,9	96,0
Nizozemska	70,6	54,4	77,0	48,3	42,2	87,4	5,7	5,7	100,2	46,9	43,4	92,6
Poljska	1.498,7	1.405,2	93,8	1.351,9	1.220,9	90,3	210,5	173,9	82,6	1.072,9	977,5	91,1
Portugalska	303,9	257,7	84,8	202,4	165,7	81,9	212,9	204,0	95,8	85,1	77,8	91,4
Romunija	3.724,3	3.342,2	89,7	2.756,9	2.375,7	86,2	1.063,0	974,3	91,7	1.511,3	1.349,1	89,3
Slovaška	23,7	23,9	100,8	19,1	18,2	95,0	1,2	1,8	145,2	11,7	10,6	90,8
Slovenija	**74,5**	**69,8**	**93,8**	**58,7**	**55,2**	**94,0**	**39,8**	**36,6**	**91,8**	**62,0**	**62,3**	**100,6**
Španija	967,3	926,9	95,8	463,4	441,7	95,3	599,0	592,9	99,0	264,2	265,3	100,4
Švedska	70,4	62,2	88,4	68,4	60,3	88,1	1,2	0,9	79,7	38,0	36,4	95,9
Zdr. kraljestvo	182,7	182,8	100,1	91,0	89,9	98,8	6,4	6,3	97,7	166,1	168,1	101,2
EU–28	**11.989,4**	**10.247,7**	**85,5**	**8.130,6**	**6.767,3**	**83,2**	**3.977,6**	**3.845,5**	**96,7**	**4.984,3**	**4.522,8**	**90,7**
EU–15	**5.168,5**	**4.418,3**	**85,5**	**2.896,0**	**2.529,5**	**87,3**	**2.192,6**	**2.315,2**	**105,6**	**1.792,0**	**1.709,5**	**95,4**
EU–13	**6.820,9**	**5.829,4**	**85,5**	**5.234,5**	**4.237,8**	**81,0**	**1.785,0**	**1.530,3**	**85,7**	**3.192,3**	**2.813,3**	**88,1**

Vir: Eurostat

Priloga 13: Površina rabe kmetijskih zemljišč v državah EU–28 v letih 2010 in 2016 (000 ha)

	KZU			Njive			Trajni nasadi			Travniki in pašniki		
	2010	2016	Indeks 2016/2010	2010	2016	Indeks 2016/2010	2010	2016	Indeks 2016/2010	2010	2016	Indeks 2016/2010
Avstrija	2.878,2	2.669,8	92,8	1.371,3	1.344,4	98,0	65,2	66,6	102,2	1.439,5	1.257,7	87,4
Belgija	1.358,0	1.354,3	99,7	836,7	855,4	102,2	21,5	20,4	94,8	499,7	478,4	95,7
Bolgarija	4.475,5	4.468,5	99,8	3.124,9	0,0	0,0	99,7	100,1	100,5	1.240,6	1.143,7	92,2
Ciper	118,4	111,9	94,5	84,9	84,3	99,3	31,3	26,3	83,8	2,1	1,4	64,5
Češka	3.483,5	3.455,4	99,2	2.517,5	2.473,2	98,2	37,0	37,2	100,7	928,8	944,9	101,7
Danska	2.646,9	2.614,6	98,8	2.419,3	2.361,2	97,6	27,7	27,8	100,2	199,9	225,6	112,9
Estonija	940,9	995,1	105,8	640,0	686,6	107,3	3,1	3,5	111,2	296,1	304,3	102,8
Finska	2.291,0	2.233,1	97,5	2.253,5	2.165,0	96,1	4,6	3,7	79,7	33,0	25,6	77,7
Francija	27.837,3	27.814,2	99,9	18.386,1	18.250,0	99,3	1.018,3	956,9	94,0	8.418,9	8.602,9	102,2
Grčija	5.177,5	4.553,8	88,0	1.767,9	1.762,3	99,7	950,3	925,3	97,4	2.450,2	1.859,3	75,9
Hrvaška	1.346,3	1.563,0	116,1	895,2	881,6	98,5	78,3	72,0	91,9	339,3	607,6	179,1
Irska	4.991,4	4.883,7	97,8	1.011,7	458,3	45,3	1,0	1,7	174,2	3.978,5	4.423,6	111,2
Italija	12.856,1	12.598,2	98,0	7.009,3	7.145,0	101,9	2.380,8	2.200,8	92,4	3.434,1	3.233,2	94,2
Latvija	1.796,3	1.930,9	107,5	1.120,0	1.284,7	114,7	8,5	7,5	88,6	651,1	633,7	97,3
Litva	2.742,6	2.924,6	106,6	2.115,1	2.130,3	100,7	21,6	25,5	118,5	605,9	768,8	126,9
Luksemburg	131,1	130,7	99,6	62,0	62,0	100,0	1,5	1,5	102,7	67,6	67,1	99,3
Madžarska	4.686,3	4.670,6	99,7	3.796,9	3.821,8	100,7	151,7	150,3	99,0	720,9	690,0	95,7
Malta	11,5	11,1	97,1	9,1	9,1	100,3	1,3	1,3	104,8	0,0	0,0	–
Nemčija	16.704,0	16.715,3	100,1	11.846,7	11.819,3	99,8	198,8	202,1	101,7	4.654,7	4.692,0	100,8
Nizozemska	1.872,4	1.796,3	95,9	1.022,1	1.028,2	100,6	37,0	38,2	103,4	813,3	729,9	89,7
Poljska	14.447,3	14.405,7	99,7	10.797,4	10.805,6	100,1	389,7	393,5	101,0	3.229,2	3.175,5	98,3
Portugalska	3.668,2	3.641,7	99,3	1.173,1	1.043,3	88,9	690,7	705,1	102,1	1.784,6	1.876,9	105,2
Romunija	13.306,1	12.502,5	94,0	8.306,4	7.813,4	94,1	311,4	301,4	96,8	4.506,3	4.245,4	94,2
Slovaška	1.895,5	1.889,8	99,7	1.343,5	1.346,5	100,2	19,6	18,4	93,5	531,3	524,5	98,7
Slovenija	**482,7**	**488,4**	**101,2**	**169,1**	**175,1**	**103,6**	**26,8**	**26,8**	**100,1**	**285,7**	**285,1**	**99,8**
Španija	23.752,7	23.229,8	97,8	11.286,0	11.462,9	101,6	4.086,2	4.149,7	101,6	8.377,4	7.616,0	90,9
Švedska	3.066,3	3.012,6	98,2	2.611,5	2.565,5	98,2	2,9	4,0	134,7	451,9	451,9	100,0
Zdr. kraljestvo	16.881,7	16.673,3	98,8	5.945,5	6.027,3	101,4	36,2	37,9	104,7	10.900,0	10.267,0	94,2
EU–28	**175.845,5**	**173.338,6**	**98,6**	**103.922,6**	**99.862,1**	**96,1**	**10.702,6**	**10.505,5**	**98,2**	**60.840,3**	**59.132,0**	**97,2**
EU–15	**126.112,6**	**123.921,1**	**98,3**	**69.002,6**	**68.350,0**	**99,1**	**9.522,7**	**9.341,8**	**98,1**	**47.503,2**	**45.807,2**	**96,4**
EU–13	**49.732,9**	**49.417,5**	**99,4**	**34.920,1**	**31.512,2**	**90,2**	**1.179,9**	**1.163,7**	**98,6**	**13.337,1**	**13.324,8**	**99,9**

Vir: Eurostat

Priloga 14: Kmetijska gospodarstva po vrstah živine v državah EU–28 v letih 2010 in 2016 (000)

	GVŽ			Govedo			Prašiči			Ovce		
	2010	2016	Indeks 2016/10	2010	2013	Indeks 2016/2010	2010	2016	Indeks 2016/2010	2010	2016	Indeks 2016/2010
Avstrija	107,0	93,9	87,8	71,9	60,0	83,4	37,8	26,3	69,8	14,5	13,8	94,9
Belgija	31,8	25,4	79,9	25,0	20,4	81,7	5,9	4,5	76,9	3,3	2,5	75,8
Bolgarija	279,7	135,0	48,3	95,9	56,7	59,1	82,3	30,0	36,5	91,8	39,6	43,1
Ciper	10,0	10,0	100,3	0,3	0,2	85,7	0,6	0,4	66,7	1,4	1,4	99,3
Češka	15,9	18,7	117,3	10,1	11,6	115,3	4,0	4,0	101,0	4,2	5,7	136,8
Danska	25,3	20,7	81,7	13,6	11,6	85,3	5,1	3,3	64,9	2,6	2,1	81,3
Estonija	9,7	7,0	71,9	4,6	3,3	70,3	1,6	0,2	9,7	2,0	1,6	82,1
Finska	23,1	16,6	71,8	15,6	11,8	75,4	2,1	1,2	59,6	1,4	1,5	108,9
Francija	309,4	247,6	80,0	199,6	169,9	85,1	24,5	16,3	66,7	56,5	44,5	78,8
Grčija	273,2	238,5	87,3	16,8	14,8	87,8	19,3	17,8	92,2	91,9	86,0	93,6
Hrvaška	194,1	91,5	47,1	47,3	24,1	50,9	128,1	54,8	42,8	30,0	16,8	55,9
Irska	127,1	126,6	99,6	111,0	109,4	98,6	1,2	1,3	110,7	32,1	36,8	114,6
Italija	217,3	154,7	71,2	125,9	97,6	77,5	26,2	25,0	95,2	51,1	50,7	99,1
Latvija	48,7	45,0	92,3	35,1	24,1	68,8	18,2	11,5	63,3	3,8	3,7	98,2
Litva	129,6	95,3	73,5	93,1	62,3	66,9	62,7	31,9	50,9	4,3	9,5	219,9
Luksemburg	1,7	1,5	89,5	1,5	1,3	86,3	0,1	0,1	71,4	0,2	0,2	109,1
Madžarska	381,7	261,5	68,5	19,1	18,2	95,4	183,1	111,5	60,9	26,8	24,5	91,3
Malta	2,7	2,7	100,0	0,3	0,4	120,7	0,1	0,1	76,9	1,1	1,4	131,5
Nemčija	216,1	184,7	85,5	144,9	121,5	83,9	60,1	40,2	66,9	22,3	19,6	87,8
Nizozemska	50,4	37,0	73,3	32,8	26,6	81,1	7,0	4,5	64,2	12,9	8,5	66,3
Poljska	918,9	718,2	78,2	514,1	343,2	66,8	388,5	172,3	44,3	11,2	9,5	85,0
Portugalska	203,8	172,4	84,6	50,0	43,4	86,7	50,1	39,7	79,2	51,8	45,8	88,4
Romunija	2.836,6	2.567,4	90,5	728,0	541,1	74,3	1.655,6	1.283,6	77,5	272,3	208,4	76,5
Slovaška	18,4	16,1	87,7	9,3	8,0	85,4	10,8	6,2	57,2	3,2	3,4	107,3
Slovenija	**59,2**	**56,6**	**95,5**	**36,1**	**32,8**	**90,8**	**26,4**	**22,7**	**85,7**	**6,2**	**6,2**	**99,5**
Španija	245,2	216,7	88,4	111,8	96,5	86,2	69,8	44,9	64,4	69,0	63,7	92,4
Švedska	40,4	34,3	85,0	21,6	17,1	79,0	1,7	1,3	73,5	8,7	8,7	100,7
Zdr. kraljestvo	139,0	138,1	99,3	85,8	81,6	95,1	10,0	10,0	99,6	70,1	74,0	105,5
EU–28	**6.916,0**	**5.733,6**	**82,9**	**2.621,1**	**2.009,2**	**76,7**	**2.882,7**	**1.965,6**	**68,2**	**946,4**	**790,0**	**83,5**
EU–15	**2.010,8**	**1.708,6**	**85,0**	**1.027,8**	**883,2**	**85,9**	**320,8**	**236,5**	**73,7**	**488,3**	**458,4**	**93,9**
EU–13	**4.905,2**	**4.025,0**	**82,1**	**1.593,3**	**1.126,0**	**70,7**	**2.561,9**	**1.729,1**	**67,5**	**458,2**	**331,6**	**72,4**

Vir: Eurostat

Priloga 15: Število živali v državah EU–28 v letih 2010 in 2016 (000)

	GVŽ			Govedo			Prašiči			Ovce		
	2010	2016	Indeks 2016/2010	2010	2016	Indeks 2016/2010	2010	2016	Indeks 2016/2010	2010	2016	Indeks 2016/2010
Avstrija	2.517,2	2.432,0	96,6	2.023,5	1.932,7	95,5	3.246,7	2.883,9	88,8	397,6	398,5	100,2
Belgija	3.798,7	3.772,8	99,3	2.592,6	2.503,1	96,5	6.429,6	6.179,0	96,1	120,5	86,2	71,6
Bolgarija	1.149,5	1.094,2	95,2	586,4	626,2	106,8	670,5	638,4	95,2	1.415,2	1.316,4	93,0
Ciper	200,8	172,1	85,7	53,4	53,7	100,6	330,4	265,0	80,2	267,5	264,8	99,0
Češka	1.722,5	1.756,5	102,0	1.328,9	1.409,8	106,1	1.908,0	1.542,2	80,8	184,0	230,9	125,5
Danska	4.919,4	4.128,5	83,9	1.571,1	1.568,3	99,8	13.173,1	12.383,0	94,0	159,6	147,2	92,2
Estonija	306,3	279,3	91,2	241,0	258,1	107,1	388,5	279,9	72,0	87,1	90,8	104,2
Finska	1.121,1	1.102,3	98,3	925,8	909,0	98,2	1.366,9	1.234,9	90,3	125,7	156,5	124,5
Francija	22.674,2	22.082,0	97,4	19.506,2	19.024,1	97,5	13.921,5	13.599,2	97,7	7.475,0	6.744,3	90,2
Grčija	2.406,5	2.102,9	87,4	651,8	619,7	95,1	947,2	769,1	81,2	9.156,8	8.227,6	89,9
Hrvaška	1.020,2	754,7	74,0	497,1	418,4	84,2	1.501,2	944,9	62,9	886,2	778,2	87,8
Irska	5.787,4	6.199,9	107,1	6.606,6	7.222,1	109,3	1.516,3	1.603,9	105,8	4.745,4	5.140,4	108,3
Italija	9.911,5	9.467,7	95,5	5.953,0	6.114,5	102,7	9.331,3	8.375,5	89,8	6.782,2	7.026,5	103,6
Latvija	474,6	498,6	105,1	394,3	434,7	110,2	383,4	361,1	94,2	84,3	130,1	154,3
Litva	900,1	850,0	94,4	739,1	740,0	100,1	860,3	627,3	72,9	64,5	187,2	290,0
Luksemburg	167,7	173,6	103,5	198,8	201,4	101,3	83,8	92,3	110,2	9,1	9,0	98,6
Madžarska	2.483,8	2.444,9	98,4	707,4	847,5	119,8	3.207,9	2.978,8	92,9	1.204,4	1.213,5	100,8
Malta	41,7	32,5	78,0	15,7	14,7	93,8	70,6	41,6	59,0	11,9	13,1	110,7
Nemčija	17.792,6	18.182,3	102,2	12.534,5	12.354,9	98,6	27.571,4	28.653,0	103,9	2.088,5	1.856,0	88,9
Nizozemska	6.711,5	6.820,0	101,6	3.975,2	4.251,5	106,9	12.255,0	12.478,6	101,8	1.129,5	783,9	69,4
Poljska	10.377,2	9.443,2	91,0	5.742,0	5.951,3	103,6	15.244,2	10.982,8	72,0	261,1	253,4	97,0
Portugalska	2.206,0	2.223,7	100,8	1.430,3	1.566,6	109,5	1.913,2	1.875,1	98,0	2.219,6	2.199,7	99,1
Romunija	5.444,2	4.828,8	88,7	1.989,8	1.849,3	92,9	5.345,1	4.142,8	77,5	8.412,2	9.106,5	108,3
Slovaška	668,3	621,6	93,0	464,9	452,5	97,3	588,1	484,0	82,3	394,5	374,1	94,8
Slovenija	**518,5**	**512,1**	**98,8**	**472,3**	**486,0**	**102,9**	**382,0**	**273,4**	**71,6**	**137,7**	**134,9**	**98,0**
Španija	14.830,9	14.442,5	97,4	5.840,8	6.090,6	104,3	24.712,1	23.946,5	96,9	16.574,2	15.862,2	95,7
Švedska	1.751,9	1.700,0	97,0	1.536,7	1.488,9	96,9	1.519,9	1.354,3	89,1	564,9	578,2	102,3
Zdr. kraljestvo	13.308,4	13.340,2	100,2	10.063,6	9.816,3	97,5	4.443,2	4.544,9	102,3	31.027,8	33.133,8	106,8
EU–28	**135.212,3**	**131.458,9**	**97,2**	**88.642,8**	**89.205,9**	**100,6**	**153.311,0**	**143.535,3**	**93,6**	**95.987,1**	**96.443,9**	**100,5**
EU–15	**109.904,8**	**108.170,3**	**98,4**	**75.410,4**	**75.663,7**	**100,3**	**122.431,0**	**119.973,1**	**98,0**	**82.576,5**	**82.350,0**	**99,7**
EU–13	**25.307,5**	**23.288,6**	**92,0**	**13.232,4**	**13.542,3**	**102,3**	**30.880,0**	**23.562,2**	**76,3**	**13.410,6**	**14.093,9**	**105,1**

Vir: Eurostat

OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE

Priloga 16: Indeksi obsega kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2018/17
Žito	76,5	83,1	89,7	83,8	90,0	97,4	92,9	73,5	103,8	100,0	102,2	88,2	92,8	5,2 %
Industrijske rastline	128,1	90,9	84,5	95,6	102,2	105,8	81,1	66,6	101,8	100,0	128,4	105,1	112,4	6,9 %
Krmne rastline	81,5	91,7	94,5	94,7	97,6	90,8	78,8	71,1	91,7	100,0	101,7	79,1	81,8	3,4 %
Zelenjadnice, sadike in okrasne rastline	85,3	72,1	80,9	88,9	69,3	80,0	77,4	80,0	92,2	100,0	104,7	98,1	96,6	–1,5 %
Krompir	102,3	128,9	102,9	96,5	110,4	106,3	86,2	68,1	107,8	100,0	93,0	87,4	84,4	–3,4 %
Sadje, grozdje, oljke	97,1	99,1	86,3	87,1	96,8	89,8	63,8	79,7	81,5	100,0	64,1	38,0	120,6	217,1 %
Vino	77,1	84,8	74,8	84,6	86,8	97,8	72,7	85,6	87,1	100,0	78,9	68,8	98,7	43,5 %
Drugi rastlinski pridelki	114,3	114,3	107,1	107,1	107,1	107,1	107,1	83,3	100,0	100,0	200,0	200,0	200,7	0,3 %
Rastlinska pridelava	**84,4**	**87,7**	**86,3**	**89,0**	**90,3**	**91,9**	**76,9**	**75,9**	**91,5**	**100,0**	**92,2**	**75,4**	**102,5**	**35,9 %**
Govedo	98,1	102,2	98,0	98,8	99,1	101,2	97,7	95,2	96,6	100,0	104,7	104,2	104,2	0,0 %
Prašiči	245,3	229,7	214,6	171,7	164,1	145,5	124,5	107,1	112,8	100,0	109,5	111,0	113,1	1,9 %
Konji	85,2	76,5	78,8	79,8	84,0	91,4	100,1	106,9	111,4	100,0	100,6	96,4	96,4	0,0 %
Drobnica	123,1	121,9	111,5	118,3	118,6	99,2	92,0	76,1	104,8	100,0	101,2	102,5	103,3	0,9 %
Perutnina	83,9	100,4	100,8	103,4	104,7	99,6	101,5	97,9	101,8	100,0	109,0	116,6	118,0	1,2 %
Druge živali	137,3	120,8	117,3	129,1	134,4	91,8	82,3	100,0	100,0	100,0	122,7	118,3	118,6	0,2 %
Mleko	94,9	98,5	96,6	95,0	95,6	95,2	97,8	94,3	97,6	100,0	102,8	102,6	101,1	–1,4 %
Jajca	65,3	80,8	90,8	90,5	89,6	92,7	81,0	90,9	85,5	100,0	101,3	103,9	105,8	1,8 %
Drugi živalski proizvodi	88,0	89,5	86,2	93,5	88,7	137,5	78,1	106,1	64,9	100,0	80,8	75,0	75,0	0,0 %
Živinoreja	**104,5**	**109,0**	**106,5**	**103,4**	**103,2**	**102,6**	**98,3**	**96,1**	**97,0**	**100,0**	**103,5**	**104,5**	**104,6**	**0,1 %**
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	**93,0**	**96,8**	**95,0**	**95,2**	**95,8**	**96,5**	**86,0**	**84,4**	**93,9**	**100,0**	**97,0**	**87,5**	**103,5**	**18,3 %**
Kmetijske storitve	127,7	109,9	115,2	110,5	110,3	107,2	107,2	99,1	100,1	100,0	87,8	87,9	87,9	0,0 %
KMETIJSKA PROIZVODNJA	**93,5**	**97,0**	**95,3**	**95,4**	**96,0**	**96,7**	**86,3**	**84,7**	**94,0**	**100,0**	**96,8**	**87,5**	**103,3**	**18,0 %**

* Začasni podatki.
Vir: Eurostat, SURS, preračuni KIS

Priloga 17: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; ha); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Kmetijska zemlja v rabi skupaj	**490.318**	**498.466**	**492.424**	**468.496**	**482.653**	**458.195**	**479.653**	**478.888**	**482.218**	**476.862**	**477.671**	**481.415**	**477.296**	**99,1**
Trajni nasadi	**27.538**	**26.147**	**26.148**	**26.003**	**26.796**	**26.848**	**26.827**	**27.303**	**27.234**	**27.017**	**27.636**	**27.835**	**27.782**	**99,8**
Sadovnjaki:	9.997	8.928	8.928	8.783	9.191	9.243	9.223	9.949	9.885	9.905	10.351	10.466	10.562	100,9
– intenzivni sadovnjaki	4.442	4.022	4.022	3.893	3.901	3.952	3.933	3.917	3.855	3.857	3.920	4.016	4.095	102,0
– ekstenzivni sadovnjaki	5.555	4.906	4.906	4.890	5.290	5.291	5.290	6.032	6.031	6.050	6.433	6.451	6.468	100,3
Vinogradi	16.427	16.086	16.086	16.086	16.351	16.352	16.351	16.085	16.009	15.692	15.824	15.839	15.630	98,7
Oljčniki	820	910	910	910	892	892	892	925	996	1.076	1.173	1.243	1.302	104,7
Drevesnice in trsnice	294	224	224	224	362	362	362	344	344	344	288	288	288	100,0
Travniki in pašniki*	**285.000**	**297.284**	**285.973**	**267.304**	**285.713**	**262.603**	**281.159**	**277.475**	**279.916**	**278.678**	**276.247**	**279.216**	**277.172**	**99,3**
Njive in vrtovi	**177.780**	**175.035**	**180.303**	**175.189**	**170.144**	**168.744**	**171.667**	**174.110**	**175.070**	**171.167**	**173.787**	**174.363**	**172.341**	**98,8**
Žito	95.951	98.586	105.016	100.173	93.941	94.125	98.377	97.830	98.293	96.975	95.508	95.193	95.004	99,8
Suhe stročnice	3.905	2.337	1.578	1.030	886	1.134	748	686	691	847	1.258	1.306	1.077	82,5
Krompir	5.900	5.736	4.427	4.175	4.124	3.640	3.386	3.307	3.600	3.319	3.164	3.165	2.812	88,8
Krmne korenovke ipd.	357	527	559	469	352	231	260	248	221	175	147	223	320	143,5
Sladkorna pesa	6.684	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0	0	
Oljnice	7.500	9.666	8.161	9.054	11.787	11.021	10.242	10.309	10.526	8.939	11.698	11.447	9.446	82,5
Hmelj	1.507	1.572	1.638	1.660	1.488	1.376	1.159	1.166	1.296	1.405	1.485	1.591	1.667	104,8
Druge industrijske rastline	27	17	17	17	46	27	50	73	45	75	90	142	109	76,8
Zelenjadnice in jagode	3.273	2.861	3.545	3.516	2.378	3.387	3.923	3.987	4.138	4.115	4.630	4.559	4.416	96,9
Zelena krma z njiv	51.361	51.467	54.404	54.007	54.374	52.992	52.709	55.761	55.650	53.894	54.213	54.973	55.780	101,5
Seme	216	183	183	183	230	230	230	187	187	187	375	375	375	100,0
Cvetje in okrasne rastline	139	154	154	154	76	78	72	96	73	53	85	48	53	110,4
Drugo na njivah**	88	42	37	37	112	24	24	13	13	13	27	27	27	100,0
Neobdelane njive	872	1.887	584	714	349	479	487	448	338	1.170	1.109	1.313	1.254	95,5

* Vključeni skupni pašniki.
** Sadike zelenjadnic, zelišč in jagod ter drugo.
Vir: SURS

Priloga 18: Struktura kmetijske zemlje v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; %); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kmetijska zemlja v rabi skupaj	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Trajni nasadi	**5,6**	**5,2**	**5,3**	**5,6**	**5,6**	**5,9**	**5,6**	**5,7**	**5,6**	**5,7**	**5,8**	**5,8**	**5,8**
Sadovnjaki	2,0	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	1,9	2,1	2,0	2,1	2,2	2,2	2,2
Vinogradi	3,4	3,2	3,3	3,4	3,4	3,6	3,4	3,4	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Oljčniki	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Drevesnice in trsnice	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Travniki in pašniki*	**58,1**	**59,6**	**58,1**	**57,1**	**59,2**	**57,3**	**58,6**	**57,9**	**58,0**	**58,4**	**57,8**	**58,0**	**58,1**
Njive in vrtovi	**36,3**	**35,1**	**36,6**	**37,4**	**35,3**	**36,8**	**35,8**	**36,4**	**36,3**	**35,9**	**36,4**	**36,2**	**36,1**
Žito	19,6	19,8	21,3	21,4	19,5	20,5	20,5	20,4	20,4	20,3	20,0	19,8	19,9
Suhe stročnice	0,8	0,5	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,2
Krompir	1,2	1,2	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6
Krmne korenovke ipd.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Sladkorna pesa	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oljnice	1,5	1,9	1,7	1,9	2,4	2,4	2,1	2,2	2,2	1,9	2,4	2,4	2,0
Hmelj	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Druge industrijske rastline	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zelenjadnice in jagode	0,7	0,6	0,7	0,8	0,5	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9
Zelena krma z njiv	10,5	10,3	11,0	11,5	11,3	11,6	11,0	11,6	11,5	11,3	11,3	11,4	11,7
Seme	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Cvetje in okrasne rastline	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Drugo na njivah**	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Neobdelane njive	0,2	0,4	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3

* Vključeni skupni pašniki.
** Sadike zelenjadnic, zelišč in jagod ter drugo.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 19: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih (ha); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Žito*	96.186	99.275	105.564	100.866	94.760	94.979	99.733	98.972	99.884	98.955	98.355	98.461	98.246	99,8
– pšenica in pira	32.083	32.040	35.413	34.534	31.946	29.665	34.586	31.759	33.124	30.734	31.461	28.017	27.823	99,3
– koruza za zrnje	39.839	40.906	43.698	38.611	36.433	40.185	39.166	41.857	38.331	37.743	36.388	38.290	37.079	96,8
– ječmen	17.044	18.532	19.229	20.089	18.730	17.477	17.967	17.314	18.482	20.110	19.184	20.369	20.994	103,1
– rž	766	820	714	892	796	808	902	1.489	1.640	1.236	970	1.081	1.301	120,4
– oves	2.471	2.332	1.887	1.773	1.773	1.842	1.369	1.203	1.364	1.506	1.332	1.448	1.245	86,0
– tritikala	2.869	3.091	3.241	3.399	3.477	3.347	3.640	3.490	4.229	4.491	5.288	5.032	5.668	112,6
– drugo žito*	1.114	1.554	1.382	1.568	1.605	1.655	2.103	1.860	2.714	3.135	3.732	4.224	4.136	97,9
Suhe stročnice	3.905	2.337	1.578	1.030	886	1.134	748	686	691	847	1.258	1.306	1.077	82,5
Krompir	5.900	5.736	4.427	4.175	4.124	3.640	3.386	3.307	3.600	3.319	3.164	3.165	2.812	88,8
Krmne korenovke ipd.*	1.834	1.977	1.564	1.911	1.314	1.381	1.350	1.266	1.195	921	891	971	915	94,2
Sladkorna pesa	6.684	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	:	:	
Oljnice	7.500	9.666	8.161	9.054	11.787	11.021	10.242	10.309	10.526	8.939	11.698	11.447	9.446	82,5
– oljna ogrščica	2.809	5.358	4.442	4.424	5.303	4.770	5.141	6.131	5.563	1.629	3.156	3.435	3.397	98,9
– sončnice	156	246	256	227	203	374	367	273	252	230	241	299	288	96,3
– soja	226	126	49	66	109	107	140	278	404	1.705	2.466	2.908	1.756	60,4
– oljne buče	4.302	3.936	3.414	4.324	6.141	5.718	4.512	3.433	3.943	4.939	5.410	4.500	3.650	81,1
Hmelj	1.507	1.572	1.638	1.660	1.488	1.376	1.159	1.166	1.296	1.405	1.485	1.591	1.667	104,8
Zelena krma z njiv*	57.869	59.207	61.454	63.736	62.355	61.186	61.464	65.288	62.710	59.767	61.298	62.698	64.762	103,3
– silažna koruza	27.008	26.802	26.543	26.125	25.868	25.970	27.438	30.011	29.485	28.735	28.689	29.194	29.820	102,1
– drugi enoletni posevki	1.655	2.182	986	1.127	983	915	1.061	856	662	661	824	771	780	101,2
– detelje in lucerna	2.481	3.090	4.351	5.860	5.548	5.452	5.338	5.722	5.549	8.507	10.499	10.159	9.630	94,8
– trave in travno-deteljne mešanice	26.725	27.133	29.574	30.624	29.956	28.849	27.627	28.699	27.014	21.864	21.286	22.574	24.532	108,7
Zelenjadnice*	4.099	3.550	4.294	4.275	2.803	4.048	4.371	4.845	5.057	5.002	5.515	5.434	5.252	96,7
Sadje**	10.101	9.037	9.052	8.893	9.293	9.342	9.303	10.055	9.973	10.012	10.462	10.574	10.679	101,0
– jabolka	5.385	4.855	4.855	4.697	4.945	4.915	4.882	4.889	4.790	4.717	4.807	4.753	4.733	99,6
– hruške	1.054	890	890	881	928	926	932	981	971	966	1.016	1.023	1.033	100,9
– breskve	799	674	674	669	591	617	557	590	555	515	512	494	476	96,3
– drugo sadje	2.863	2.619	2.634	2.647	2.829	2.884	2.932	3.595	3.656	3.815	4.127	4.303	4.438	103,1
Grozdje	16.427	16.086	16.086	16.086	16.351	16.352	16.351	16.085	16.009	15.692	15.824	15.839	15.630	98,7
Oljke	820	910	910	910	892	892	892	925	996	1.076	1.173	1.243	1.302	104,7
Krma s trajnih travnikov in pašnikov***	285.000	297.284	285.973	267.304	285.712	262.603	281.159	277.475	279.916	278.678	276.247	279.216	277.172	99,3

* Skupaj z naknadnimi posevki. ** Skupaj z jagodami. *** Vključeni skupni pašniki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 20: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih (t); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Žito*	493.560	531.888	579.634	532.845	568.846	607.798	576.407	457.339	648.887	624.047	638.064	546.994	596.663	109,1
– pšenica in pira	134.449	133.339	160.297	136.905	153.481	153.575	188.065	138.235	173.245	157.058	163.165	140.961	121.900	86,5
– koruza za zrnje	276.106	308.259	319.902	302.600	311.117	349.030	277.358	226.634	350.583	338.712	346.211	272.177	350.489	128,8
– ječmen	61.623	67.904	76.788	70.793	80.120	79.386	84.727	69.303	89.700	93.174	91.653	97.929	88.057	89,9
– rž	2.126	2.509	2.080	2.318	2.676	2.843	3.422	5.012	6.737	4.658	3.978	4.415	4.542	102,9
– oves	6.285	5.547	4.987	4.260	5.168	5.818	4.351	3.107	4.448	5.023	4.327	4.641	3.397	73,2
– tritikala	10.946	12.032	13.260	13.532	14.067	14.767	15.917	12.641	20.068	20.934	24.719	22.923	23.572	102,8
– drugo žito*	2.025	2.298	2.320	2.437	2.217	2.379	2.567	2.407	4.106	4.488	4.011	3.948	4.706	119,2
Suhe stročnice	10.475	6.005	4.248	2.089	1.921	3.281	1.527	920	1.522	1.895	2.882	2.692	2.504	93,0
Krompir	106.974	131.049	100.319	103.425	101.208	96.179	79.253	62.155	96.819	91.036	84.907	77.075	72.917	94,6
Krmne korenovke ipd.*	35.089	38.841	31.648	36.415	23.852	21.235	20.032	19.025	17.639	16.635	16.411	17.294	22.384	129,4
Sladkorna pesa	262.031	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	:	0	
Oljnice	9.258	18.333	13.321	12.899	20.227	19.300	20.492	17.812	23.965	12.657	21.008	20.020	16.863	84,2
– oljna ogrščica	4.991	14.740	10.949	9.845	15.522	13.948	16.692	15.113	19.883	3.643	8.590	8.999	7.657	85,1
– sončnice	190	427	414	330	476	976	868	506	527	578	600	524	791	151,0
– soja	527	348	137	193	290	292	343	463	1.046	4.689	7.387	7.713	5.331	69,1
– oljne buče	3.550	2.818	1.821	2.532	3.888	3.985	2.542	1.588	2.269	3.410	4.117	2.517	2.745	109,1
Hmelj	1.916	2.157	2.304	2.669	2.073	2.154	1.338	1.227	2.270	2.065	2.478	2.160	3.078	142,5
Zelena krma z njiv*	1.246.438	1.335.869	1.374.488	1.433.188	1.389.257	1.427.350	1.245.106	1.066.651	1.626.587	1.622.649	1.635.467	1.354.772	1.673.134	123,5
– silažna koruza	1.052.364	1.121.160	1.133.259	1.173.053	1.132.813	1.189.013	1.057.298	889.991	1.390.295	1.398.512	1.398.014	1.162.804	1.427.941	122,8
– drugi enoletni posevki	16.293	16.716	15.140	15.385	12.529	14.562	11.301	8.717	12.216	10.110	13.076	8.310	13.794	166,0
– detelje in lucerna	15.763	21.084	29.461	34.543	38.687	35.460	30.157	29.612	38.675	58.540	75.507	59.222	66.783	112,8
– trave in travno-deteljne mešanice	162.018	176.909	196.628	210.207	205.228	188.315	146.350	138.331	185.401	155.487	148.870	124.436	164.616	131,9
Zelenjadnice*	78.831	65.223	78.194	83.866	59.984	77.292	70.759	71.273	86.209	95.546	105.504	96.354	100.574	104,4
Sadje**	157.861	152.423	132.342	132.822	153.668	142.355	97.587	133.865	133.493	156.114	90.955	39.721	192.385	484,3
– jabolka	119.176	114.493	102.893	95.662	117.569	105.355	74.263	92.449	99.909	115.091	59.566	20.019	142.015	709,4
– hruške	11.447	11.823	9.299	11.459	10.889	11.425	6.509	11.138	10.208	11.068	8.280	3.623	15.897	438,8
– breskve	11.158	9.252	6.780	9.950	7.962	8.603	6.203	6.998	5.459	6.938	5.556	2.996	5.982	199,7
– drugo sadje	16.079	16.855	13.370	15.751	17.248	16.972	10.612	23.280	17.917	23.017	17.553	13.083	28.491	217,8
Grozdje	105.486	122.543	105.719	112.855	108.541	121.396	92.323	100.177	94.209	117.586	94.780	89.416	126.958	142,0
Oljke	1.893	1.604	2.455	1.823	1.895	1.704	740	1.479	814	1.578	1.662	1.685	3.958	234,9
Krma s trajnih travnikov in pašnikov***	1.331.878	1.525.022	1.572.063	1.538.220	1.638.819	1.451.932	1.283.162	1.174.446	1.589.103	1.633.585	1.661.714	1.247.770	1.613.181	129,3

* Skupaj z naknadnimi posevki. ** Skupaj z jagodami. *** Vključeni skupni pašniki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 21: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih (t/ha); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Žito*	5,1	5,4	5,5	5,3	6,0	6,4	5,8	4,6	6,5	6,31	6,5	5,6	6,1	109,3
– pšenica in pira	4,2	4,2	4,5	4,0	4,8	5,2	5,4	4,4	5,2	5,1	5,2	5,0	4,4	87,1
– koruza za zrnje	6,9	7,5	7,3	7,8	8,5	8,7	7,1	5,4	9,1	9,0	9,5	7,1	9,5	133,0
– ječmen	3,6	3,7	4,0	3,5	4,3	4,5	4,7	4,0	4,9	4,6	4,8	4,8	4,2	87,2
– rž	2,8	3,1	2,9	2,6	3,4	3,5	3,8	3,4	4,1	3,8	4,1	4,1	3,5	85,5
– oves	2,5	2,4	2,6	2,4	2,9	3,2	3,2	2,6	3,3	3,3	3,2	3,2	2,7	85,1
– tritikala	3,8	3,9	4,1	4,0	4,0	4,4	4,4	3,6	4,7	4,7	4,7	4,6	4,2	91,3
– drugo žito*	1,8	1,5	1,7	1,6	1,4	1,4	1,2	1,3	1,5	1,4	1,1	0,9	1,1	121,7
Suhe stročnice	2,7	2,6	2,7	2,0	2,2	2,9	2,0	1,3	2,2	2,2	2,3	2,1	2,3	112,8
Krompir	18,1	22,8	22,7	24,8	24,5	26,4	23,4	18,8	26,9	27,4	26,8	24,4	25,9	106,5
Krmne korenovke ipd.*	19,1	19,6	20,2	19,1	18,2	15,4	14,8	15,0	14,8	18,1	18,4	17,8	24,5	137,4
Sladkorna pesa	39,2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	:	:	
Oljnice	1,2	1,9	1,6	1,4	1,7	1,8	2,0	1,7	2,3	1,4	1,8	1,7	1,8	102,1
– oljna ogrščica	1,8	2,8	2,5	2,2	2,9	2,9	3,2	2,5	3,6	2,2	2,7	2,6	2,3	86,0
– sončnice	1,2	1,7	1,6	1,5	2,3	2,6	2,4	1,9	2,1	2,5	2,5	1,8	2,7	156,7
– soja	2,3	2,8	2,8	2,9	2,7	2,7	2,5	1,7	2,6	2,8	3,0	2,7	3,0	114,5
– oljne buče	0,8	0,7	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6	0,5	0,6	0,7	0,8	0,6	0,8	134,5
Hmelj	1,3	1,4	1,4	1,6	1,4	1,6	1,2	1,1	1,8	1,5	1,7	1,4	1,8	136,0
Zelena krma z njiv*	21,5	22,6	22,4	22,5	22,3	23,3	20,3	16,3	25,9	27,1	26,7	21,7	25,8	119,5
– silažna koruza	39,0	41,8	42,7	44,9	43,8	45,8	38,5	29,7	47,2	48,7	48,7	39,8	47,9	120,2
– drugi enoletni posevki	9,8	7,7	15,4	13,7	12,7	15,9	10,7	10,2	18,5	15,3	15,9	10,8	17,7	164,1
– detelje in lucerna	6,4	6,8	6,8	5,9	7,0	6,5	5,6	5,2	7,0	6,9	7,2	5,8	6,9	119,0
– trave in travno-deteljne mešanice	6,1	6,5	6,6	6,9	6,9	6,5	5,3	4,8	6,9	7,1	7,0	5,6	6,7	121,4
Zelenjadnice*	19,2	18,4	18,2	19,6	21,4	19,1	16,2	14,7	17,0	19,1	19,1	17,7	19,1	108,0
Sadje**	15,6	16,9	14,6	14,9	16,5	15,2	10,5	13,3	13,4	15,6	8,7	3,8	18,0	479,6
– jabolka	22,1	23,6	21,2	20,4	23,8	21,4	15,2	18,9	20,9	24,4	12,4	4,2	30,0	712,5
– hruške	10,9	13,3	10,5	13,0	11,7	12,3	7,0	11,4	10,5	11,5	8,1	3,5	15,4	434,9
– breskve	14,0	13,7	10,1	14,9	13,5	13,9	11,1	11,9	9,8	13,5	10,9	6,1	12,6	207,4
– drugo sadje	5,6	6,4	5,1	6,0	6,1	5,9	3,6	6,5	4,9	6,0	4,3	3,0	6,4	211,1
Grozdje	6,4	7,6	6,6	7,0	6,6	7,4	5,6	6,2	5,9	7,5	6,0	5,6	8,1	143,9
Oljke	2,3	1,8	2,7	2,0	2,1	1,9	0,8	1,6	0,8	1,5	1,4	1,4	3,0	224,3
Krma s trajnih travnikov in pašnikov***	4,7	5,1	5,5	5,8	5,7	5,5	4,6	4,2	5,7	5,9	6,0	4,5	5,8	130,2

* Skupaj z naknadnimi posevki. ** Skupaj z jagodami. *** Vključeni skupni pašniki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 22: Število živine in živinorejska proizvodnja; 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
ŠTEVILO ŽIVINE (konec leta)														
Govedo	454.033	479.581	469.983	472.878	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	476.806	99,4
– od tega krave	173.021	177.636	175.962	174.076	173.354	170.739	167.525	165.785	168.316	169.875	171.339	168.727	166.246	98,5
Prašiči	575.116	542.590	432.011	415.230	395.593	347.310	296.097	288.350	281.319	271.385	265.744	257.241	259.125	100,7
– od tega plemenske svinje	42.501	37.054	31.500	29.141	26.052	22.303	17.566	17.340	16.410	15.886	15.146	15.828	14.381	90,9
Drobnica	159.326	159.408	163.186	168.004	155.985	146.621	140.503	130.019	135.931	136.365	142.250	133.978	134.542	100,4
– od tega plemenska drobnica	109.335	109.803	111.825	117.127	110.287	100.610	94.099	88.093	93.150	93.649	96.132	95.970	94.303	98,3
Perutnina (000)	3.057	4.559	4.575	5.212	4.618	4.007	4.839	4.907	5.259	5.754	6.116	6.410	6.695	104,5
Konji**		19.623	19.623			22.673			21.832					
Kunci**		115.572			85.088			96.218			109.753			
Čebelje družine**		41.245			59.857			62.716			86.500			
Damjaki in navadna jelenjad**		4.803			7.341			9.745			8.790			
PROIZVODNJA (000 t)														
Prirast (živa masa)	232,5	242,3	236,6	222,1	223,0	214,9	206,9	195,0	200,4	196,3	211,9	218,2	217,4	99,6
Govedo	76,5	77,8	77,2	74,7	77,6	80,2	77,7	75,2	74,8	76,8	81,8	81,2	79,7	98,2
Prašiči	83,1	77,7	72,2	57,8	55,3	49,2	42,3	36,1	38,1	33,6	36,8	37,2	37,3	100,3
Perutnina	68,8	82,6	83,2	85,3	86,4	82,2	83,7	80,8	84	82,5	89,9	96,2	96,9	100,7
Drobnica	4,1	4,2	4,0	4,3	3,7	3,3	3,2	2,9	3,5	3,4	3,4	3,4	3,5	103,0
Domača prireja mesa (klavna masa)	157,4	167,3	168,6	150,8	153,3	147,7	143,4	131,4	132,6	128,0	141,0	148,9	146,9	98,7
Govedo	42,2	43,0	44,5	41,0	43,2	44,7	43,4	41,1	39,6	38,6	44,4	47,4	44,9	94,7
Prašiči	63,1	62,4	61,3	45,3	44,5	40,2	36,0	29,0	29,6	26,4	28,9	29,6	29,5	99,7
Perutnina	50,1	59,8	60,9	62,5	63,6	60,9	62,2	59,7	61,8	61,3	66,0	70,0	70,7	101,0
Drobnica	2,0	2,1	1,9	2,0	2,0	1,9	1,8	1,6	1,6	1,7	1,6	1,7	1,8	105,9
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	152,2	157,3	153,6	143,1	144,1	135,9	131,2	121,1	123,3	121,8	132,7	138,4	137,6	99,2
Govedo	39,4	38,4	37,2	35,6	35,7	35,8	33,5	31,9	31,5	33,4	35,7	36,0	34,8	96,7
Prašiči	61,2	57,3	54,6	44,1	44,2	39,0	35,6	29,4	29,7	27,3	30,7	31,4	31,3	99,7
Perutnina	49,6	59,5	59,9	61,4	62,2	59,2	60,3	58,2	60,5	59,4	64,7	69,3	69,7	100,6
Drobnica	2,0	2,1	1,9	2,0	2,0	1,9	1,8	1,6	1,6	1,7	1,6	1,7	1,8	105,9
Namolzeno mleko	644	668,3	655,7	627,7	605,7	603,3	622,5	596,9	618,5	633,8	651,4	649,9	629,5	96,9
Kravje mleko	642,3	666,5	653,7	625,5	603,9	601,6	620,9	595,5	616,6	631,7	649,7	648,0	627,2	96,8
Ovčje in kozje mleko	1,7	1,8	2,0	2,2	1,8	1,7	1,6	1,4	1,9	2,1	1,7	1,9	2,3	121,1
Znesena jajca (mio kosov)	263,4	322,4	358,8	360,3	357,1	369,2	322,7	357,6	340,3	391,3	386,9	397,0	413,0	104,0
Natočeni med	2,3	1,5	1,6	1,9	1,7	2,5	1,0	2,4	0,5	2,0	1,3	0,8	1,7	217,2
Nastrižena volna	0,18	0,18	0,19	0,19	0,18	0,16	0,16	0,15	0,16	0,15	0,16	0,16	0,15	98,1

* Začasni podatki. ** Stanje sredi leta (strukturno raziskovanje).
Vir: SURS

Priloga 23: Odkup in prodaja na tržnicah za nekatere pomembnejše kmetijske pridelke (t); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
RASTLINSKI PRIDELKI														
Žito	80.237	101.763	108.224	130.915	132.079	147.917	170.799	118.718	180.460	175.160	147.215	185.668	184.603	99,4
Od tega:														
– pšenica	51.147	52.532	54.528	56.584	64.777	74.116	99.570	67.242	84.081	76.393	51.251	85.674	46.952	54,8
– koruza	25.726	44.288	46.786	68.497	59.258	65.131	59.376	42.634	84.376	83.852	81.697	79.249	119.795	151,2
– ječmen	2.261	3.169	5.667	3.029	6.056	6.742	9.345	5.712	7.020	11.078	11.805	15.620	12.822	82,1
Fižol za zrnje	89	92	79	138	90	66	71	47	66	81	82	z	77	
– odkup	2	1	2	2	5	1	1	1	9	9	9	z	47	
– prodaja na tržnicah	87	92	76	136	85	64	70	46	57	72	73	66	30	45,7
Krompir jedilni	5.372	5.999	6.296	5.781	7.171	6.254	5.133	3.952	5.332	5.955	4.902	6.963	8.149	117,0
– odkup	4.588	5.019	5.298	4.902	6.369	5.495	4.478	3.449	4.939	5.597	4.485	6.537	7.722	118,1
– prodaja na tržnicah	784	979	998	879	802	760	655	504	393	358	417	426	427	100,1
Oljnice	5.369	11.031	4.779	7.352	9.430	8.806	9.653	9.476	9.455	5.372	8.793	8.757	8.275	94,5
Hmelj	1.528	1.792	1.064	1.608	1.715	977	1.331	1.128	1.328	882	1.198	1.449	1.887	130,2
Zelenjadnice	12.516	13.302	10.929	9.677	9.193	8.571	7.594	8.090	12.362	12.462	15.155	17.641	18.479	104,7
– odkup	9.613	9.792	7.664	6.953	6.545	6.268	5.496	5.999	10.300	10.194	12.616	15.055	16.121	107,1
– prodaja na tržnicah	2.902	3.510	3.265	2.724	2.648	2.303	2.098	2.090	2.062	2.268	2.540	2.587	2.358	91,2
Sadje	40.230	42.667	35.666	32.063	33.031	40.207	26.228	24.186	26.295	30.719	24.863	9.728	21.494	220,9
– odkup	39.022	41.179	34.180	30.797	31.766	39.271	25.394	23.357	25.573	29.965	24.004	8.904	20.720	232,7
– prodaja na tržnicah	1.208	1.488	1.486	1.265	1.265	936	834	829	721	754	859	824	775	94,0
Grozdje za predelavo	24.953	33.234	27.415	25.150	20.486	20.813	15.615	15.233	14.394	15.288	12.310	17.005	24.553	144,4
Vino (000 l)	14.909	12.874	12.391	13.412	13.499	10.892	10.791	15.528	14.122	10.598	10.345	10.375	10.073	97,1
Oljčno olje (tržnice) (000 l)	2,9	1,0	0,7	0,8	0,8	1,5	1,8	1,7	1,7	11,5	11,4	10,6	22,4	211,6
ŽIVALSKI PROIZVODI														
Kravje mleko	511.017	530.374	524.311	516.792	519.500	525.592	535.057	516.971	531.694	553.678	574.714	578.852	570.636	98,6
Jedilna jajca (000)	137.520	130.563	131.021	121.825	121.950	133.315	136.481	141.012	138.023	145.439	157.072	180.019	188.778	104,9
– odkup	134.263	127.123	127.378	119.797	120.082	131.739	134.062	139.049	135.799	144.532	156.249	179.288	187.990	104,9
– prodaja na tržnicah	3.257	3.440	3.642	2.028	1.868	1.576	2.418	1.963	2.223	907	822	731	788	107,7
Valilna jajca (000)	23.920	17.528	18.609	19.887	28.611	27.908	18.410	15.541	17.568	15.072	15.093	z	z	
Med	576	364	319	450	340	395	198	192	105	118	105	107	z	
– med skupaj (odkup)	525	318	249	366	203	264	111	132	55	66	45	45	z	
– med gozdni (odkup)	192	80	39	48	33	61	29	45	16	27	15	16	17	
– prodaja na tržnicah	51	47	70	84	137	131	87	61	50	52	60	62	61	97,4

z – zaupno
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 24: Zakol živine v klavnicah; 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
ŠTEVILO														
Govedo*	136.785	128.087	131.533	125.264	124.858	124.447	115.711	110.326	108.391	112.038	116.952	120.116	115.760	96,4
Prašiči*	409.590	405.311	380.703	291.588	289.303	273.904	252.512	227.856	238.871	239.309	257.747	245.377	249.816	101,8
Perutnina (000)	26.626	33.356	33.893	33.188	32.678	31.843	32.041	32.316	33.594	33.322	35.986	38.500	38.238	99,3
Drobnica	9.471	10.663	10.143	9.548	9.413	9.678	9.290	7.863	9.311	9.681	10.529	12.074	13.361	110,7
Konji	1.096	1.379	1.315	1.493	1.632	1.689	1.721	1.393	1.544	1.391	1.417	1.301	1.051	80,8
Kunci	32.123	22.119	29.615	24.441	17.730	13.452	12.971	14.209	16.034	11.151	13.925	11.302	11.624	102,8
MASA TRUPOV (t)														
Govedo*	37.908	36.203	36.943	35.260	35.772	35.571	33.089	32.104	31.566	33.583	35.656	35.795	34.870	97,4
Prašiči*	33.626	33.187	31.406	24.113	24.903	22.954	21.033	18.953	20.208	20.371	22.686	21.885	22.310	101,9
Perutnina	48.137	58.910	58.692	59.543	61.431	58.284	58.661	57.088	59.798	58.761	64.006	68.663	69.168	100,7
Drobnica	119	134	125	119	116	118	115	92	115	119	131	151	169	111,3
Konji	253	324	305	352	382	381	381	307	344	317	319	287	235	81,9
Kunci	43	29	38	32	23	17	17	18	21	14	19	15	15	102,8
POVPREČNA MASA (kg)														
Govedo	277,1	282,6	280,9	281,5	286,5	285,8	286,0	291,0	291,2	299,8	304,9	298,0	301,2	101,1
Prašiči	82,1	81,9	82,5	82,7	86,1	83,8	83,3	83,2	84,6	85,1	88,0	89,2	89,3	100,1
Perutnina	1,8	1,8	1,7	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	101,7
Drobnica	12,5	12,6	12,3	12,5	12,4	12,2	12,4	11,7	12,3	12,3	12,4	12,5	12,6	100,6
Konji	231,3	235,3	232,2	235,6	234,2	225,7	221,6	220,2	222,8	227,9	224,9	220,8	223,9	101,4
Kunci	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,3	1,3	100,0

* Skupaj z uvoženo klavno živino.
Vir: SURS

Priloga 25: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg; koledarsko leto); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Žito** (brez riža)	93,0	91,9	88,6	80,7	90,1	87,6	85,4	83,0	88,6	89,9	90,3	90,0	93,1	103,5
– pšenica**	75,3	72,4	70,3	63,9	74,7	72,5	70,5	68,2	75,4	76,3	76,1	74,9	78,8	105,2
– koruza**	10,5	12,4	11,5	10,7	9,4	10,0	9,9	9,3	6,4	7,3	8,0	8,0	7,9	98,7
– rž**	3,9	3,6	3,5	3,5	3,1	2,4	2,2	2,3	2,9	2,1	2,3	2,3	2,6	109,1
Riž	4,1	4,2	4,1	4,3	5,1	5,8	5,5	5,7	5,6	4,9	5,0	4,7	4,9	103,4
Krompir (svež in predelan, brez škroba)	78,9	81,4	77,5	72,0	70,3	66,4	63,3	59,6	62,4	68,3	68,5	68,0	66,9	98,4
Sladkor***	33,4	33,1	36,4	38,1	38,5	40,1	36,1	34,5	36,9	35,2	33,6	36,2	34,4	95,1
Zelenjava (sveža in predelana)	95,6	90,3	101,0	103,2	91,8	97,1	95,3	96,4	103,9	109,9	113,4	114,0	117,3	102,9
Sadje (sveže in predelano)	124,4	131,7	151,7	148,5	135,2	129,3	113,0	129,4	131,1	134,2	122,7	121,6	151,8	124,8
Vino (l) – tržno leto	39,5	39,6	37,1	37,8	37,7	39,7	37,1	36,1	37,2	39,3	37,6	32,7	:	
Meso (skupaj z drobovino)	94,2	94,7	96,6	94,1	93,7	89,5	88,1	82,2	85,0	88,3	94,2	93,1	92,6	99,5
– goveje in telečje meso	20,7	21,1	21,3	20,5	19,9	19,8	18,9	18,6	18,1	19,0	20,0	20,8	20,0	96,2
– prašičje meso	45,2	42,0	43,2	40,5	41,6	39,6	37,7	35,5	36,8	37,0	40,7	37,6	37,5	99,6
– perutninsko meso	23,0	26,1	26,7	28,1	27,7	26,2	27,7	24,8	27,0	28,9	30,0	31,1	31,4	101,0
– meso drobnice	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	103,0
Mleko, skupaj (ekvivalent surovega mleka)	218,9	223,6	234,0	230,0	223,7	218,9	225,9	218,6	219,9	218,7	213,2	209,9	219,2	104,4
Mlečni izdelki – tržna bilanca														
– sveže mleko	51,3	54,3	58,0	56,0	53,5	53,4	51,9	55,5	58,9	51,1	41,7	34,5	36,0	104,5
– fermentirani izdelki	17,6	17,9	17,8	19,0	19,4	19,5	19,1	18,3	17,9	17,9	17,9	18,7	19,8	105,7
– smetana	6,9	7,8	8,5	7,6	6,2	6,8	6,1	6,4	6,2	6,6	7,4	8,0	7,8	98,3
– sir in skuta	13,0	14,0	15,0	14,7	14,3	14,3	14,6	14,5	14,9	15,5	15,1	15,1	16,5	108,7
– maslo	1,2	1,2	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6	1,8	1,9	2,0	2,2	2,2	2,3	105,4
Jajca	7,0	8,9	10,0	10,2	10,1	10,1	9,1	10,3	9,8	11,1	10,7	11,5	10,9	94,2
Med	1,4	0,9	1,0	1,1	1,1	1,4	1,0	1,4	1,1	1,4	1,1	0,9	1,1	123,0

* Začasni podatki.
** V ekvivalentu moke.
*** V ekvivalentu belega sladkorja.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 26: Stopnja samooskrbe s kmetijskimi proizvodi (%; koledarsko leto); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
Žito (brez riža)	50,0	53,6	63,5	56,6	56,6	71,1	70,2	54,7	76,6	72,1	74,1	63,1	67,9
– pšenica	44,0	46,6	55,1	47,9	49,3	54,9	64,8	46,8	59,0	52,1	52,5	46,2	40,2
– koruza	57,0	58,0	72,3	63,3	61,5	82,4	71,5	57,9	91,0	86,9	92,0	71,6	86,7
– ječmen	44,7	52,7	57,1	52,8	54,3	68,0	81,3	62,0	72,2	73,4	74,2	74,3	69,0
– rž	17,3	21,6	18,8	22,0	31,1	43,2	49,6	74,6	72,6	61,1	47,0	60,7	58,2
Svež krompir	74,8	90,0	75,5	83,5	85,3	84,0	77,9	64,4	91,4	80,5	77,4	67,2	72,2
Krompir (svež in predelan, brez škroba)	59,8	70,4	57,4	62,8	62,9	63,0	55,1	46,3	67,5	58,8	54,9	49,9	48,2
Sladkor	58,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sveža zelenjava	49,9	45,6	46,2	48,3	40,5	48,1	45,3	44,8	49,7	51,6	54,7	51,2	51,5
Zelenjava (sveža in predelana)	38,6	33,8	36,0	37,4	30,1	36,5	34,0	33,8	37,8	39,6	41,7	38,5	38,9
Sveže sadje	65,5	68,9	59,8	57,6	64,3	63,5	50,4	56,5	56,2	60,4	44,0	21,3	61,7
Sadje (sveže in predelano)	52,5	49,0	37,7	38,5	46,7	46,5	37,2	42,9	41,9	47,0	31,8	14,5	48,0
Vino – tržno leto	91,3	105,1	96,8	100,2	96,3	102,1	83,2	92,7	84,2	99,5	84,0	91,0	:
Meso (skupaj z drobovino)	88,1	92,5	91,0	82,6	84,2	84,7	83,4	81,9	79,8	73,9	76,4	81,5	80,8
– goveje in telečje meso	101,4	101,3	103,1	98,1	106,0	109,7	111,5	107,4	106,3	98,6	107,7	110,5	109,2
– prašičje meso	69,7	73,6	70,2	54,8	52,3	49,5	46,5	39,6	39,0	34,6	34,4	38,0	38,0
– perutninsko meso	108,2	113,7	112,9	109,1	112,2	113,3	109,3	117,4	111,4	103,1	106,7	109,4	108,9
– meso drobnice	99,6	99,1	98,6	97,4	99,0	98,9	99,0	95,4	87,4	85,4	81,7	90,4	92,2
Mleko, skupaj (ekvivalent SS)	120,2	120,3	114,6	113,8	116,4	119,7	117,4	118,2	120,3	125,1	131,7	134,3	127,8
Mlečni izdelki – tržna bilanca													
– sveže mleko	116,5	126,7	98,6	105,5	110,8	107,9	109,6	109,7	115,9	139,0	175,0	226,2	204,2
– fermentirani izdelki	97,3	92,3	92,1	82,8	79,5	83,9	86,3	92,5	83,6	80,7	92,5	108,7	106,7
– smetana	99,4	96,8	92,6	95,9	114,5	101,9	106,1	97,0	94,3	89,8	79,1	74,2	75,0
– sir in skuta	77,8	66,5	64,5	61,5	63,7	63,6	59,8	54,6	55,4	48,6	50,0	54,1	48,5
– maslo	119,4	102,3	92,9	86,7	89,7	89,0	76,7	63,5	60,4	53,6	52,2	59,8	54,4
Jajca	96,8	95,1	95,4	93,1	92,7	96,2	92,3	91,4	90,4	93,0	94,8	90,4	95,6
Med	81,0	77,9	81,6	85,1	74,2	85,2	51,2	82,2	20,1	70,5	58,9	45,0	79,2

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 27: Nominalni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (2015 = 100); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/17
Rastlinski pridelki	**85,2**	**97,6**	**111,1**	**90,4**	**92,2**	**96,5**	**103,7**	**115,7**	**95,5**	**100,0**	**104,8**	**116,1**	**114,3**	**–1,6 %**
Žito	74,2	121,5	108,8	77,0	97,8	117,8	136,2	110,2	93,7	100,0	87,3	98,0	101,3	3,3 %
– navadna pšenica	59,2	92,2	99,4	66,6	74,6	114,3	114,1	104,7	96,1	100,0	78,5	89,2	91,5	2,6 %
– koruza za zrnje	88,8	155,8	111,4	83,0	126,5	119,8	161,6	113,8	88,3	100,0	95,6	108,4	111,8	3,2 %
– krmni ječmen	79,4	109,5	109,5	88,0	77,4	131,0	131,1	129,3	113,2	100,0	97,8	93,8	103,8	10,7 %
Krompir	151,9	163,3	131,9	101,8	115,5	114,4	110,7	224,6	130,9	100,0	126,0	127,5	138,1	8,3 %
Oljnice	57,6	65,9	111,5	84,7	85,6	105,0	109,9	98,9	88,9	100,0	92,1	85,0	81,2	–4,5 %
Druge industrijske rastline (hmelj)	67,9	122,5	258,7	122,3	69,6	41,3	52,4	68,2	81,0	100,0	122,3	112,3	121,4	8,1 %
Zelenjadnice	77,4	80,7	89,4	82,2	92,3	92,3	100,5	119,6	98,8	100,0	101,3	106,5	114,4	7,4 %
Cvetje, okrasne rastline, sadike	99,9	89,2	94,1	99,3	90,4	87,2	90,8	88,6	90,2	100,0	106,9	105,5	108,7	3,0 %
Sveže sadje	73,4	88,7	116,7	93,4	90,6	98,2	106,3	124,3	91,9	100,0	105,6	139,6	120,6	–13,6 %
Grozdje za predelavo	102,7	91,5	104,5	94,9	89,9	85,6	94,2	90,2	93,0	100,0	113,8	117,8	112,2	–4,7 %
Vino	73,4	83,0	86,2	78,2	82,9	90,7	89,9	78,3	86,6	100,0	105,5	109,2	108,2	–0,8 %
Oljčno olje	80,0	80,0	91,7	91,7	91,7	91,7	83,3	91,7	91,7	100,0	100,0	100,0	91,7	–8,3 %
Živali in živalski proizvodi	**85,1**	**88,2**	**99,8**	**89,0**	**90,0**	**99,9**	**103,8**	**108,3**	**109,8**	**100,0**	**94,5**	**101,8**	**101,9**	**0,1 %**
Govedo	79,6	80,4	84,7	85,1	84,6	95,0	105,3	103,0	99,3	100,0	97,1	100,7	102,7	2,0 %
Prašiči	93,5	86,8	96,7	89,4	89,6	96,4	108,9	110,6	106,1	100,0	98,8	106,6	102,0	–4,3 %
Jagnjeta	75,0	77,0	78,0	80,0	78,7	76,2	77,1	80,7	88,8	100,0	101,2	100,5	100,1	–0,4 %
Perutnina	76,6	84,3	99,8	95,0	94,6	100,6	101,8	108,9	103,3	100,0	98,3	92,6	92,9	0,3 %
Konji	99,1	94,8	90,6	101,1	95,4	92,4	101,5	100,7	93,4	100,0	105,0	z	z	
Mleko, kravje	94,5	98,8	116,2	92,2	94,1	107,0	106,4	114,0	121,9	100,0	88,7	106,6	106,4	–0,1 %
Jajca, jedilna	71,5	81,4	84,7	85,7	88,5	90,3	99,3	104,1	103,0	100,0	99,0	98,1	99,3	1,3 %
Drugi živalski proizvodi	68,3	67,3	58,9	33,8	63,9	75,4	74,6	83,4	100,3	100,0	107,4	99,8	92,7	–7,2 %
KMETIJSTVO SKUPAJ	**85,2**	**91,4**	**103,6**	**89,5**	**90,8**	**98,7**	**103,8**	**110,9**	**104,7**	**100,0**	**98,2**	**106,9**	**106,3**	**–0,6 %**

z – zaupno
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 28: Realni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (2015 = 100); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/17
Rastlinski pridelki	**101,5**	**112,2**	**120,8**	**97,5**	**97,7**	**100,5**	**105,1**	**115,3**	**95,0**	**100,0**	**104,9**	**114,6**	**110,8**	**–3,3 %**
Žito	88,4	139,7	118,4	83,0	103,6	122,6	138,1	109,9	93,2	100,0	87,3	96,7	98,2	1,6 %
– navadna pšenica	70,5	105,9	108,1	71,8	79,0	119,0	115,7	104,4	95,6	100,0	78,6	88,0	88,7	0,8 %
– koruza za zrnje	105,7	179,0	121,2	89,5	134,0	124,7	163,9	113,4	87,8	100,0	95,7	106,9	108,4	1,4 %
– krmni ječmen	94,5	125,8	119,1	94,9	82,0	136,3	133,0	128,9	112,6	100,0	97,9	92,5	100,6	8,8 %
Krompir	180,9	187,7	143,5	109,7	122,4	119,0	112,3	223,9	130,2	100,0	126,0	125,8	133,9	6,4 %
Oljnice	68,6	75,7	121,3	91,4	90,7	109,2	111,5	98,6	88,4	100,0	92,2	83,8	78,7	–6,1 %
Druge industrijske rastline (hmelj)	80,9	140,8	281,4	131,9	73,8	43,0	53,2	68,0	80,6	100,0	122,4	110,8	117,7	6,2 %
Zelenjadnice	92,2	92,8	97,2	88,7	97,8	96,1	101,9	119,2	98,3	100,0	101,4	105,0	110,9	5,6 %
Cvetje, okrasne rastline, sadike	119,0	102,5	102,4	107,1	95,8	90,7	92,1	88,3	89,7	100,0	106,9	104,1	105,4	1,3 %
Sveže sadje	87,4	102,0	127,0	100,8	96,0	102,2	107,8	123,9	91,4	100,0	105,6	137,7	117,0	–15,1 %
Grozdje za predelavo	122,3	105,1	113,7	102,3	95,3	89,0	95,6	89,9	92,5	100,0	113,8	116,2	108,8	–6,3 %
Vino	87,4	95,4	93,7	84,3	87,9	94,3	91,2	78,1	86,2	100,0	105,5	107,7	104,9	–2,5 %
Oljčno olje	95,3	92,0	99,7	98,9	97,1	95,4	84,5	91,4	91,2	100,0	100,1	98,6	88,9	–9,9 %
Živali in živalski proizvodi	**101,3**	**101,4**	**108,6**	**96,0**	**95,4**	**103,9**	**105,3**	**107,9**	**109,2**	**100,0**	**94,6**	**100,5**	**98,8**	**–1,6 %**
Govedo	94,8	92,4	92,1	91,8	89,7	98,9	106,8	102,7	98,7	100,0	97,1	99,3	99,6	0,3 %
Prašiči	111,3	99,7	105,2	96,4	95,0	100,3	110,5	110,2	105,5	100,0	98,9	105,1	98,9	–5,9 %
Jagnjeta	89,4	88,5	84,9	86,3	83,4	79,3	78,2	80,5	88,3	100,0	101,3	99,1	97,0	–2,1 %
Perutnina	91,3	96,8	108,5	102,4	100,2	104,6	103,3	108,6	102,8	100,0	98,4	91,4	90,1	–1,4 %
Konji	118,1	108,9	98,5	109,1	101,1	96,1	102,9	100,4	92,9	100,0	105,1	z	z	
Mleko, kravje	112,6	113,6	126,4	99,4	99,6	111,4	107,9	113,6	121,2	100,0	88,7	105,1	103,2	–1,8 %
Jajca, jedilna	85,1	93,5	92,2	92,4	93,7	93,9	100,7	103,7	102,4	100,0	99,0	96,8	96,3	–0,5 %
Drugi živalski proizvodi	81,4	77,4	64,0	36,5	67,7	78,4	75,7	83,2	99,8	100,0	107,5	98,5	89,9	–8,7 %
KMETIJSTVO SKUPAJ	**101,4**	**105,1**	**112,7**	**96,6**	**96,2**	**102,7**	**105,2**	**110,5**	**104,2**	**100,0**	**98,2**	**105,5**	**103,1**	**–2,3 %**

z – zaupno
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 29: Indeksi cen inputov za kmetijstvo; 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/17
NOMINALNO														
Inputi za tekočo porabo (1)	**72,8**	**80,3**	**99,0**	**88,2**	**90,3**	**102,6**	**107,8**	**110,7**	**104,8**	**100,0**	**97,0**	**97,3**	**101,0**	**3,9 %**
Semena in sadike	71,3	79,1	88,3	91,7	82,7	92,4	96,9	102,1	100,8	100,0	95,5	95,6	92,3	–3,5 %
Energija; maziva	80,6	82,1	96,4	83,8	96,6	106,2	116,2	116,4	113,6	100,0	91,6	99,7	108,4	8,7 %
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	54,1	61,4	118,8	88,6	82,5	106,2	113,8	105,4	92,7	100,0	88,7	78,7	83,6	6,2 %
Sredstva za varstvo rastlin	72,0	73,1	76,5	81,4	83,6	86,6	91,5	95,9	98,7	100,0	101,1	99,7	101,0	1,3 %
Veterinarske storitve	82,4	84,8	90,0	92,9	94,7	96,4	98,1	99,7	100,0	100,0	100,0	104,8	107,1	2,3 %
Krmila	69,1	86,7	109,2	88,8	89,8	111,7	115,9	126,1	110,7	100,0	101,2	99,2	102,4	3,3 %
Vzdrževanje opreme	66,7	71,9	80,4	86,1	88,6	90,8	92,8	96,4	98,9	100,0	100,3	101,6	102,8	1,2 %
Vzdrževanje zgradb	79,6	84,0	90,2	93,1	93,6	94,7	99,0	97,7	97,8	100,0	100,6	100,4	101,8	1,4 %
Drugi proizvodi in storitve	91,4	93,0	94,0	95,3	95,5	95,3	95,6	96,9	99,9	100,0	100,4	100,7	104,2	3,5 %
Inputi za investicije (2)	**78,8**	**81,6**	**85,8**	**90,9**	**91,2**	**94,1**	**95,7**	**97,6**	**97,9**	**100,0**	**101,5**	**103,5**	**107,2**	**3,6 %**
Oprema	78,1	80,4	84,5	91,7	91,1	94,0	95,6	97,5	97,6	100,0	101,4	103,1	106,9	3,6 %
Mehanizacija in druga oprema	76,6	79,2	83,4	90,7	89,7	92,7	94,5	96,1	96,5	100,0	100,9	102,9	106,6	3,6 %
Transportna oprema (traktorji)	79,7	81,6	85,7	92,7	92,6	95,3	96,7	99,0	98,9	100,0	101,9	103,4	107,2	3,7 %
Zgradbe	80,3	84,4	88,8	88,8	91,4	94,6	96,1	97,8	98,7	100,0	101,8	104,4	107,9	3,4 %
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1 + 2)	**74,6**	**80,7**	**94,9**	**89,0**	**90,6**	**100,0**	**104,0**	**106,7**	**102,7**	**100,0**	**98,4**	**99,2**	**102,9**	**3,8 %**
REALNO														
Inputi za tekočo porabo (1)	**86,7**	**92,3**	**107,7**	**95,1**	**95,7**	**106,7**	**109,3**	**110,4**	**104,3**	**100,0**	**97,0**	**95,9**	**97,9**	**2,1 %**
Semena in sadike	84,9	90,8	96,1	98,9	87,6	96,2	98,3	101,8	100,2	100,0	95,5	94,3	89,5	–5,1 %
Energija; maziva	96,0	94,3	104,9	90,3	102,3	110,6	117,8	116,0	113,0	100,0	91,6	98,4	105,1	6,9 %
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	64,5	70,6	129,2	95,6	87,4	110,6	115,4	105,0	92,2	100,0	88,7	77,7	81,1	4,4 %
Sredstva za varstvo rastlin	85,7	84,0	83,2	87,8	88,6	90,2	92,8	95,5	98,2	100,0	101,2	98,4	98,0	–0,4 %
Veterinarske storitve	98,2	97,4	97,9	100,1	100,3	100,3	99,5	99,4	99,5	100,0	100,1	103,3	103,9	0,5 %
Krmila	82,3	99,7	118,7	95,8	95,1	116,3	117,5	125,7	110,1	100,0	101,2	97,8	99,3	1,5 %
Vzdrževanje opreme	79,4	82,6	87,4	92,8	93,9	94,5	94,1	96,1	98,4	100,0	100,4	100,2	99,7	–0,5 %
Vzdrževanje zgradb	94,8	96,5	98,1	100,4	99,2	98,6	100,4	97,3	97,3	100,0	100,7	99,0	98,7	–0,3 %
Drugi proizvodi in storitve	108,8	106,9	102,3	102,8	101,2	99,2	97,0	96,6	99,4	100,0	100,4	99,3	101,1	1,7 %
Inputi za investicije (2)	**93,8**	**93,7**	**93,3**	**98,0**	**96,6**	**98,0**	**97,1**	**97,3**	**97,4**	**100,0**	**101,5**	**102,0**	**103,9**	**1,8 %**
Oprema	93,1	92,4	91,9	98,9	96,5	97,8	97,0	97,2	97,1	100,0	101,4	101,7	103,6	1,9 %
Mehanizacija in druga oprema	91,2	91,0	90,7	97,9	95,0	96,5	95,9	95,8	96,0	100,0	101,0	101,5	103,3	1,8 %
Transportna oprema (traktorji)	94,9	93,8	93,2	100,0	98,1	99,2	98,1	98,7	98,3	100,0	101,9	102,0	103,9	1,9 %
Zgradbe	95,6	97,0	96,6	95,8	96,8	98,4	97,5	97,5	98,2	100,0	101,8	103,0	104,6	1,6 %
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1 + 2)	**88,9**	**92,7**	**103,2**	**96,0**	**96,0**	**104,0**	**105,5**	**106,3**	**102,1**	**100,0**	**98,4**	**97,8**	**99,8**	**2,0 %**

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 30: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih pridelkov (EUR/t, tekoči tečaj); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
RASTLINSKI PRIDELKI														
Pšenica (brez semenske)	109,1	170,9	178,4	119,3	135,7	193,1	195,6	181,0	169,1	168,3	133,8	154,0	159,4	103,5
Koruza za zrnje (brez semenske)	109,6	199,1	114,3	98,8	155,1	170,3	199,8	169,2	125,3	131,8	130,6	141,3	146,9	104,0
Krmni ječmen	110,0	145,7	159,4	104,6	108,4	180,8	179,6	177,3	153,3	133,8	133,0	128,8	142,4	110,6
Jedilni krompir	225,5	219,7	199,7	148,1	173,8	170,9	177,5	391,7	209,8	186,4	232,8	231,6	232,7	100,5
Fižol v zrnju (suh)	1.849,8	1.460,5	1.353,5	2.515,1	2.933,4	2.938,2	3.136,7	3.730,3	3.294,4	3.400,2	3.637,2	z	3.415,5	
Oljna ogrščica	198,3	220,3	380,8	255,3	273,5	421,7	449,6	358,4	307,5	363,6	326,6	320,1	305,9	95,6
Seme buč	2.033,7	1.987,6	2.389,1	2.610,2	3.111,8	2.998,4	2.938,4	2.833,5	3.377,6	3.774,7	2.955,7	2.430,5	1.990,9	81,9
Hmelj	3.886,1	8.746,1	13.240,5	5.310,4	3.377,3	2.599,5	3.243,2	3.384,8	4.622,8	5.623,0	6.608,6	6.204,1	6.850,7	110,4
Čebula	364,5	410,3	283,5	408,5	414,8	324,2	432,4	542,7	369,8	322,1	409,3	426,5	515,8	120,9
Korenje	336,6	387,3	429,3	244,9	489,2	468,9	493,9	438,0	381,8	471,1	443,6	z	z	
Paradižnik	665,4	625,7	671,1	519,8	624,9	515,9	907,7	944,4	1.328,3	1.302,2	z	z	z	
Cvetača	606,8	677,9	586,4	644,5	706,0	622,1	697,9	753,3	791,8	836,4	952,0	z	1.006,8	
Zelje	171,4	195,8	229,9	196,7	223,5	235,3	240,2	312,4	236,6	254,3	236,1	246,2	295,3	119,9
Solata	527,5	639,1	718,7	641,7	653,1	567,2	584,4	981,1	703,6	822,3	737,9	760,3	922,4	121,3
Namizna jabolka	316,1	418,5	592,2	434,5	410,6	452,0	473,6	575,2	409,9	461,1	494,9	628,5	391,4	62,3
Namizne hruške	567,8	589,3	674,9	647,3	747,7	713,4	722,1	817,7	650,2	727,9	817,0	895,9	776,1	86,6
Namizne breskve	556,5	596,8	747,6	696,5	709,2	658,9	834,9	1.052,5	799,9	740,4	746,4	892,4	888,6	99,6
Grozdje za predelavo	491,5	446,3	439,2	461,0	445,0	426,4	474,7	461,4	456,8	501,5	554,6	595,4	565,4	95,0
Vino (000 l)	1.749,2	2.030,2	2.160,6	1.985,8	2.161,0	2.373,5	2.243,7	1.912,0	2.136,9	2.598,7	2.671,7	2.695,6	2.793,3	103,6
ŽIVALI IN ŽIVALSKI PROIZVODI														
Živina za zakol (živa masa)														
Teleta	2.167,3	2.270,5	2.282,3	2.229,3	2.182,3	2.193,6	2.268,5	2.334,7	2.340,2	2.321,5	2.294,4	2.224,5	2.190,3	98,5
Mlado govedo (vse kategorije)	1.441,3	1.444,5	1.523,8	1.549,1	1.549,0	1.712,7	1.878,9	1.826,2	1.783,9	1.790,0	1.746,3	1.801,8	1.836,8	101,9
Biki do 24 mesecev	1.455,5	1.459,4	1.537,7	1.572,2	1.572,1	1.740,6	1.915,1	1.849,9	1.801,5	1.809,5	1.759,1	1.821,6	1.856,8	101,9
Prašiči (do 150 kg)	1.162,4	1.080,0	1.204,6	1.102,8	1.117,3	1.204,2	1.348,4	1.372,2	1.317,2	1.240,2	1.223,4	1.321,8	1.265,0	95,7
Piščanci	824,3	905,1	1.083,0	1.025,9	1.024,0	1.089,2	1.096,5	1.180,9	1.105,8	1.076,5	1.057,0	994,5	996,7	100,2
Jagnjeta	1.998,2	2.050,1	2.069,4	2.088,1	2.063,3	1.997,7	2.033,7	2.127,4	2.332,9	2.612,7	2.646,3	2.625,2	2.622,5	99,9
Konji	1.584,2	1.764,7	1.574,0	1.832,5	1.729,2	1.664,0	1.824,2	1.815,8	1.760,4	1.808,2	1.863,7	z	z	
Kravje mleko	266,6	278,3	327,9	259,9	265,5	302,2	300,3	321,5	344,6	282,5	250,0	300,5	300,0	99,8
Jedilna jajca (000 kosov)	76,1	86,8	90,2	91,1	93,9	95,5	105,4	110,4	108,9	105,9	104,8	104,0	105,2	101,1
Med	2.209,9	1.780,5	1.979,3	2.407,0	3.184,4	3.675,7	3.388,3	4.035,4	4.316,5	4.835,9	4.655,7	4.775,7	z	
Med gozdni	2.349,2	2.228,7	2.381,8	3.230,8	4.133,4	4.399,8	4.093,2	4.587,8	4.759,6	5.276,3	5.018,8	5.116,9	5.378,8	105,1

z – zaupno
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 31: Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah (mio EUR, tekoči tečaj, tekoče cene); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Žito	80,2	94,6	79,6	54,8	79,6	105,6	109,0	77,4	91,2	87,1	82,8	75,9	82,0	108,1
Od tega: – pšenica	*23,8*	*22,3*	*28,1*	*16,0*	*20,4*	*29,0*	*36,2*	*24,6*	*29,0*	*26,0*	*21,5*	*21,5*	*18,7*	*87,0*
– ječmen	*11,3*	*9,3*	*11,5*	*6,9*	*8,2*	*13,5*	*14,4*	*11,5*	*13,0*	*11,8*	*11,5*	*11,9*	*11,8*	*98,6*
– koruza za zrnje	*40,3*	*58,7*	*35,0*	*28,9*	*46,4*	*57,1*	*52,7*	*36,5*	*41,8*	*42,5*	*43,0*	*36,6*	*45,6*	*124,5*
Industrijske rastline	30,1	30,3	41,5	25,5	25,6	26,8	21,8	16,6	28,4	31,5	39,7	29,6	32,2	108,6
Od tega: – oljnice	*9,8*	*9,1*	*8,8*	*9,2*	*16,7*	*18,6*	*15,6*	*10,6*	*15,1*	*17,0*	*18,5*	*12,3*	*10,0*	*81,0*
– hmelj	*8,1*	*19,0*	*30,7*	*14,4*	*7,0*	*5,6*	*4,3*	*4,2*	*10,5*	*11,6*	*16,4*	*13,4*	*:*	
Krmne rastline	146,1	176,5	173,5	167,9	185,3	205,0	192,5	180,2	213,7	195,6	199,4	156,1	166,5	106,7
Od tega: – silažna koruza	*36,7*	*37,3*	*31,4*	*30,2*	*33,5*	*43,5*	*42,8*	*35,6*	*48,0*	*43,6*	*43,5*	*36,9*	*:*	
Zelenjadnice, sadike, okrasne rastline	69,2	63,8	76,0	83,0	69,7	77,0	80,8	93,7	101,9	117,6	120,6	118,8	120,2	101,2
Od tega: – sveže vrtnine	*42,6*	*39,3*	*50,5*	*52,2*	*41,8*	*50,0*	*50,7*	*60,7*	*67,0*	*79,1*	*83,4*	*81,7*	*84,0*	*102,7*
Krompir	23,5	28,1	23,5	18,8	20,7	19,4	15,9	23,1	21,5	17,0	20,1	19,2	19,7	102,9
Sadje, grozdje, oljke	76,9	91,7	98,3	86,3	95,4	102,3	77,6	110,5	90,3	124,2	88,0	70,5	143,3	203,1
Od tega: – sadje	*60,2*	*71,8*	*82,0*	*69,3*	*81,0*	*87,2*	*63,8*	*97,6*	*81,7*	*107,6*	*72,4*	*51,9*	*118,8*	*228,8*
– grozdje	*16,7*	*19,9*	*16,3*	*17,0*	*14,4*	*15,1*	*13,9*	*12,9*	*8,7*	*16,6*	*15,6*	*18,6*	*24,5*	*131,4*
Vino	79,6	100,4	92,7	96,0	105,6	128,8	95,9	93,6	105,9	147,6	121,0	108,0	157,2	145,5
Oljčno olje	3,3	2,9	4,5	3,9	4,4	3,9	1,8	3,7	2,1	4,2	4,1	4,1	4,0	99,9
Drugi rastlinski proizvodi	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5	100,3
Rastlinska pridelava	**509,0**	**588,4**	**589,8**	**536,4**	**586,3**	**669,1**	**595,4**	**598,7**	**655,3**	**725,0**	**676,2**	**582,7**	**725,7**	**124,6**
Živina	330,2	310,0	327,2	304,8	302,1	315,2	312,2	300,1	299,3	293,4	306,4	314,3	318,2	101,2
Od tega: – govedo	*160,2*	*136,0*	*136,9*	*138,7*	*138,1*	*154,5*	*150,9*	*143,1*	*141,2*	*147,0*	*149,7*	*153,2*	*156,3*	*102,0*
– prašiči	*97,4*	*84,0*	*86,4*	*64,5*	*61,4*	*58,6*	*56,5*	*49,1*	*49,8*	*41,8*	*44,9*	*49,2*	*48,1*	*97,8*
– drobnica	*9,1*	*8,7*	*8,1*	*8,6*	*7,9*	*6,5*	*6,1*	*5,0*	*7,2*	*8,4*	*8,6*	*8,7*	*8,7*	*100,4*
– perutnina	*59,3*	*77,2*	*92,0*	*88,6*	*90,4*	*91,5*	*94,0*	*97,5*	*95,8*	*91,2*	*97,6*	*98,0*	*99,8*	*101,9*
Živalski proizvodi	199,5	199,2	229,6	190,6	194,6	229,6	223,2	242,2	252,6	238,8	218,8	246,3	243,1	98,7
Od tega: – mleko	*169,6*	*164,3*	*189,8*	*147,9*	*152,1*	*172,4*	*175,9*	*181,6*	*201,5*	*169,3*	*154,1*	*184,7*	*181,4*	*98,2*
– jajca	*17,6*	*24,6*	*29,2*	*29,3*	*29,5*	*31,0*	*29,9*	*35,2*	*32,7*	*37,2*	*36,3*	*36,9*	*37,9*	*102,7*
– drugi živalski proizvodi	*12,2*	*10,3*	*10,5*	*13,4*	*13,1*	*26,1*	*17,4*	*25,4*	*18,4*	*32,4*	*28,5*	*24,7*	*23,8*	*96,2*
Živinoreja	**529,6**	**509,2**	**556,7**	**495,4**	**496,7**	**544,8**	**535,4**	**542,4**	**551,9**	**532,3**	**525,2**	**560,6**	**561,3**	**100,1**
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	**1.038,6**	**1.097,6**	**1.146,5**	**1.031,7**	**1.083,0**	**1.213,9**	**1.130,8**	**1.141,1**	**1.207,3**	**1.257,3**	**1.201,4**	**1.143,3**	**1.287,0**	**112,6**
Kmetijske storitve	19,4	18,8	20,7	20,5	20,6	20,0	20,3	19,2	19,7	19,9	17,7	18,0	18,4	102,2
KMETIJSKA PROIZVODNJA	**1.058,0**	**1.116,4**	**1.167,2**	**1.052,2**	**1.103,6**	**1.233,8**	**1.151,1**	**1.160,3**	**1.227,0**	**1.277,1**	**1.219,1**	**1.161,3**	**1.305,4**	**112,4**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Priloga 32: Delež posameznih proizvodov v vrednosti proizvodnje po osnovnih cenah (%); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
Žito	7,6	8,5	6,8	5,2	7,2	8,6	9,5	6,7	7,4	6,8	6,8	6,5	6,3
Od tega: – pšenica	2,2	2,0	2,4	1,5	1,8	2,4	3,1	2,1	2,4	2,0	1,8	1,8	1,4
– ječmen	1,1	0,8	1,0	0,7	0,7	1,1	1,3	1,0	1,1	0,9	0,9	1,0	0,9
– koruza za zrnje	3,8	5,3	3,0	2,7	4,2	4,6	4,6	3,1	3,4	3,3	3,5	3,2	3,5
Industrijske rastline	2,8	2,7	3,6	2,4	2,3	2,2	1,9	1,4	2,3	2,5	3,3	2,6	2,5
Od tega: – oljnice	0,9	0,8	0,8	0,9	1,5	1,5	1,4	0,9	1,2	1,3	1,5	1,1	0,8
– hmelj	0,8	1,7	2,6	1,4	0,6	0,5	0,4	0,4	0,9	0,9	1,3	1,2	:
Krmne rastline	13,8	15,8	14,9	16,0	16,8	16,6	16,7	15,5	17,4	15,3	16,4	13,4	12,8
Od tega: – silažna koruza	3,5	3,3	2,7	2,9	3,0	3,5	3,7	3,1	3,9	3,4	3,6	3,2	:
Zelenjadnice, sadike, okrasne rastline	6,5	5,7	6,5	7,9	6,3	6,2	7,0	8,1	8,3	9,2	9,9	10,2	9,2
Od tega: – sveže vrtnine	4,0	3,5	4,3	5,0	3,8	4,1	4,4	5,2	5,5	6,2	6,8	7,0	6,4
Krompir	2,2	2,5	2,0	1,8	1,9	1,6	1,4	2,0	1,8	1,3	1,6	1,7	1,5
Sadje, grozdje, oljke	7,3	8,2	8,4	8,2	8,6	8,3	6,7	9,5	7,4	9,7	7,2	6,1	11,0
Od tega: – sadje	5,7	6,4	7,0	6,6	7,3	7,1	5,5	8,4	6,7	8,4	5,9	4,5	9,1
– grozdje	1,6	1,8	1,4	1,6	1,3	1,2	1,2	1,1	0,7	1,3	1,3	1,6	1,9
Vino	7,5	9,0	7,9	9,1	9,6	10,4	8,3	8,1	8,6	11,6	9,9	9,3	12,0
Oljčno olje	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Drugi rastlinski proizvodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rastlinska pridelava	48,1	52,7	50,5	51,0	53,1	54,2	51,7	51,6	53,4	56,8	55,5	50,2	55,6
Živina	31,2	27,8	28,0	29,0	27,4	25,5	27,1	25,9	24,4	23,0	25,1	27,1	24,4
Od tega: – govedo	15,1	12,2	11,7	13,2	12,5	12,5	13,1	12,3	11,5	11,5	12,3	13,2	12,0
– prašiči	9,2	7,5	7,4	6,1	5,6	4,8	4,9	4,2	4,1	3,3	3,7	4,2	3,7
– drobnica	0,9	0,8	0,7	0,8	0,7	0,5	0,5	0,4	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7
– perutnina	5,6	6,9	7,9	8,4	8,2	7,4	8,2	8,4	7,8	7,1	8,0	8,4	7,6
Živalski proizvodi	18,9	17,8	19,7	18,1	17,6	18,6	19,4	20,9	20,6	18,7	17,9	21,2	18,6
Od tega: – mleko	16,0	14,7	16,3	14,1	13,8	14,0	15,3	15,7	16,4	13,3	12,6	15,9	13,9
– jajca	1,7	2,2	2,5	2,8	2,7	2,5	2,6	3,0	2,7	2,9	3,0	3,2	2,9
– drugi živalski proizvodi	1,2	0,9	0,9	1,3	1,2	2,1	1,5	2,2	1,5	2,5	2,3	2,1	1,8
Živinoreja	50,1	45,6	47,7	47,1	45,0	44,2	46,5	46,7	45,0	41,7	43,1	48,3	43,0
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	98,2	98,3	98,2	98,1	98,1	98,4	98,2	98,3	98,4	98,4	98,5	98,5	98,6
Kmetijske storitve	1,8	1,7	1,8	1,9	1,9	1,6	1,8	1,7	1,6	1,6	1,5	1,5	1,4
KMETIJSKA PROIZVODNJA	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Priloga 33: Vrednost in struktura vmesne potrošnje v kmetijstvu; 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Vrednost (mio EUR; tekoče cene; tekoči tečaj)														
Seme in sadike	27,9	29,9	31,1	31,0	29,8	31,6	32,4	35,7	35,4	36,3	34,7	34,7	33,4	96,5
Energija	83,3	86,8	101,1	88,6	101,4	110,1	117,5	118,6	115,8	99,9	91,9	101,1	110,9	109,7
Gnojila	34,2	35,1	68,7	43,8	49,3	57,1	58,9	54,6	52,9	57,2	48,6	42,8	45,5	106,2
Sredstva za varstvo rastlin	20,6	20,7	22,6	23,1	23,4	21,3	21,5	22,0	23,3	23,5	25,4	25,4	25,8	101,3
Veterinarski izdatki	26,6	26,7	28,0	28,5	26,8	25,9	26,5	26,0	27,0	26,9	27,9	30,5	31,4	103,1
Krma	315,1	399,7	420,4	343,9	359,4	400,7	397,1	386,7	383,6	383,4	394,5	372,6	387,3	103,9
Kupljena krma	*119,6*	*147,5*	*187,9*	*125,2*	*114,8*	*124,8*	*121,3*	*135,7*	*144,8*	*132,4*	*140,2*	*146,9*	*145,8*	*99,3*
Domača krma	*195,4*	*252,2*	*232,5*	*218,8*	*244,6*	*275,9*	*275,8*	*251,0*	*238,8*	*251,0*	*254,3*	*225,7*	*241,5*	*107,0*
Vzdrževanje strojev in opreme	26,1	30,7	32,2	34,1	33,8	34,0	35,2	35,8	36,7	38,0	38,7	39,8	40,3	101,2
Vzdrževanje zgradb	10,6	12,1	12,7	13,2	13,3	13,2	13,2	13,7	13,8	14,0	14,2	14,6	14,8	101,4
Kmetijske storitve	19,4	18,8	20,7	20,5	20,6	20,0	20,3	19,2	19,7	19,9	17,7	18,0	18,4	102,2
Posredno merjene storitve finančnega posredništva	2,1	1,4	1,5	2,6	2,2	1,7	1,4	1,1	1,2	1,2	1,1	0,9	0,9	99,5
Drugi proizvodi in storitve	33,5	35,7	35,5	37,4	39,4	41,1	39,1	39,5	41,9	43,0	42,7	41,7	44,9	107,6
VMESNA POTROŠNJA	**599,2**	**697,5**	**774,5**	**666,7**	**699,5**	**756,6**	**763,1**	**752,8**	**751,2**	**743,3**	**737,3**	**722,1**	**753,5**	**104,4**
Struktura (%)														
Seme in sadike	4,7	4,3	4,0	4,7	4,3	4,2	4,2	4,7	4,7	4,9	4,7	4,8	4,4	
Energija	13,9	12,4	13,1	13,3	14,5	14,6	15,4	15,8	15,4	13,4	12,5	14,0	14,7	
Gnojila	5,7	5,0	8,9	6,6	7,0	7,5	7,7	7,3	7,0	7,7	6,6	5,9	6,0	
Sredstva za varstvo rastlin	3,4	3,0	2,9	3,5	3,3	2,8	2,8	2,9	3,1	3,2	3,4	3,5	3,4	
Veterinarski izdatki	4,4	3,8	3,6	4,3	3,8	3,4	3,5	3,5	3,6	3,6	3,8	4,2	4,2	
Krma	52,6	57,3	54,3	51,6	51,4	53,0	52,0	51,4	51,1	51,6	53,5	51,6	51,4	
Kupljena krma	*20,0*	*21,1*	*24,3*	*18,8*	*16,4*	*16,5*	*15,9*	*18,0*	*19,3*	*17,8*	*19,0*	*20,3*	*19,4*	
Domača krma	*32,6*	*36,2*	*30,0*	*32,8*	*35,0*	*36,5*	*36,1*	*33,3*	*31,8*	*33,8*	*34,5*	*31,3*	*32,0*	
Vzdrževanje strojev in opreme	4,4	4,4	4,2	5,1	4,8	4,5	4,6	4,8	4,9	5,1	5,2	5,5	5,3	
Vzdrževanje zgradb	1,8	1,7	1,6	2,0	1,9	1,8	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0	
Kmetijske storitve	3,2	2,7	2,7	3,1	2,9	2,6	2,7	2,6	2,6	2,7	2,4	2,5	2,4	
Posredno merjene storitve finančnega posredništva	0,4	0,2	0,2	0,4	0,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	
Drugi proizvodi in storitve	5,6	5,1	4,6	5,6	5,6	5,4	5,1	5,3	5,6	5,8	5,8	5,8	6,0	
VMESNA POTROŠNJA	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	

* Začasni podatki.
Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Priloga 34: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (mio EUR, tekoče cene, tekoči tečaj); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah	957,7	1.105,7	1.156,0	1.041,4	1.092,7	1.222,7	1.151,1	1.160,3	1.227,0	1.277,1	1.219,1	1.161,3	1.305,4	112,4
Subvencije na proizvod	100,3	10,7	11,2	10,8	10,9	11,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Davki na proizvod	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	1.058,0	1.116,4	1.167,2	1.052,2	1.103,6	1.233,8	1.151,1	1.160,3	1.227,0	1.277,1	1.219,1	1.161,3	1.305,4	112,4
Vmesna potrošnja	599,2	697,5	774,5	666,7	699,5	756,6	763,1	752,8	751,2	743,3	737,3	722,1	753,5	104,4
Bruto dodana vrednost po osnovnih cenah (BDV)	458,8	418,9	392,7	385,5	404,1	477,3	388,0	407,5	475,7	533,9	481,8	439,2	551,9	125,7
Poraba fiksnega kapitala	213,0	224,3	237,0	245,5	241,5	243,1	245,6	250,5	256,5	258,1	259,7	262,1	266,1	101,5
Neto dodana vrednost po osnovnih cenah (NDV)	245,7	194,6	155,7	140,0	162,6	234,2	142,4	157,0	219,2	275,8	222,2	177,1	285,8	161,3
Druge subvencije na proizvodnjo**	146,8	236,3	236,0	234,6	238,8	235,5	250,7	254,5	246,0	238,5	246,9	260,4	260,4	100,0
Drugi davki na proizvodnjo**	18,3	21,4	21,1	14,7	4,4	2,9	4,5	5,7	6,6	6,1	5,9	8,0	8,1	102,2
Faktorski dohodek (FD)	374,3	409,5	370,6	359,8	397,0	466,8	388,7	405,8	458,6	508,2	463,2	429,6	538,1	125,2
Število polnovrednih delovnih moči (000 PDM)	88,7	84,0	83,2	80,2	77,0	78,0	80,8	82,7	81,8	81,4	80,0	78,7	77,9	98,9
BDV/PDM (EUR)	5.174	4.989	4.721	4.808	5.247	6.120	4.802	4.924	5.816	6.561	6.025,2	5.577	7.087	127,1
NDV/PDM (EUR)	2.771	2.318	1.872	1.746	2.111	3.003	1.763	1.897	2.680	3.389	2.778	2.249	3.669	163,1
FD/PDM (EUR)	**4.221**	**4.878**	**4.455**	**4.487**	**5.156**	**5.986**	**4.811**	**4.904**	**5.606**	**6.245**	**5.792**	**5.456**	**6.909**	**126,6**
EU–28														
BDV/PDM (EUR)	11.803	13.508	13.622	12.106	14.900	16.343	16.563	17.315	17.616	17.705	17.692	20.074	19.697	98,1
NDV/PDM (EUR)	7.753	9.014	8.812	7.169	9.401	10.515	10.567	11.164	11.371	11.325	11.285	13.519	13.049	96,5
FD/PDM (EUR)	10.773	12.360	12.349	11.002	13.822	15.200	15.248	15.963	16.364	16.097	16.383	18.467	18.077	97,9

* Začasni podatki.

** Časovni vrsti podatkov »Drugi davki na proizvodnjo« in »Druge subvencije na proizvodnjo« sta bili zaradi metodološke prilagoditve podatkov o davku na dodano vrednost (DDV) spremenjeni za leta od 1999 dalje (SURS, 1.10.2018).

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Priloga 35: Indeksi osnovnih kazalnikov ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (realno; 2015 = 100); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2018/17
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah	87,8	97,3	97,4	84,8	89,9	99,5	93,2	92,5	97,0	100,0	94,7	88,8	97,6	9,9 %
Subvencije na proizvod	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Davki na proizvod	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	97,0	98,3	98,3	85,7	90,8	100,4	93,2	92,5	97,0	100,0	94,7	88,8	97,6	9,9 %
Vmesna potrošnja	94,4	105,5	112,1	93,3	98,9	105,8	106,2	103,1	102,1	100,0	98,4	94,9	96,8	2,0 %
Bruto dodana vrednost po osnovnih cenah (BDV)	100,7	88,2	79,1	75,1	79,5	92,9	75,2	77,7	90,0	100,0	89,5	80,3	98,7	22,8 %
Poraba fiksnega kapitala	96,7	97,7	98,8	99,0	98,3	97,9	98,4	98,8	100,4	100,0	99,8	99,2	98,4	–0,7 %
Neto dodana vrednost po osnovnih cenah (NDV)	104,4	79,3	60,7	52,8	62,0	88,3	53,4	58,0	80,3	100,0	79,9	62,7	98,9	57,7 %
Druge subvencije na proizvodnjo**	72,1	111,4	106,5	102,3	105,2	102,7	108,7	108,6	104,2	100,0	102,7	106,6	104,2	–2,2 %
Drugi davki na proizvodnjo**	349,9	394,1	372,1	250,8	75,0	49,7	75,5	95,3	109,3	100,0	95,0	127,0	126,9	–0,1 %
Faktorski dohodek (FD)	86,3	90,6	78,5	73,7	82,1	95,5	79,1	81,3	91,2	100,0	90,4	82,6	101,1	22,4 %
Število polnovrednih delovnih moči (000 PDM)	109,0	103,2	102,2	98,5	94,6	95,8	99,3	101,7	100,5	100,0	98,3	96,8	95,7	–1,1 %
BDV/PDM (EUR)	92,4	85,5	77,4	76,2	84,0	97,0	75,7	76,4	89,5	100,0	91,1	83,0	103,1	24,2 %
NDV/PDM (EUR)	95,8	76,9	59,4	53,6	65,5	92,1	53,8	57,0	79,9	100,0	81,3	64,8	103,3	59,5 %
FD/PDM (EUR)	**79,2**	**87,8**	**76,8**	**74,8**	**86,8**	**99,6**	**79,7**	**79,9**	**90,7**	**100,0**	**92,0**	**85,3**	**105,6**	**23,8 %**
EU–28														
BDV/PDM (EUR)	75,6	83,3	81,9	73,7	89,2	96,8	96,7	100,3	101,1	100,0	100,3	112,4	108,7	–3,3 %
NDV/PDM (EUR)	77,6	86,6	82,3	68,1	87,6	97,0	96,1	100,9	101,8	100,0	100,2	118,4	112,7	–4,8 %
FD/PDM (EUR)	**75,6**	**83,5**	**81,4**	**73,7**	**90,9**	**99,0**	**97,8**	**101,7**	**103,3**	**100,0**	**102,3**	**113,8**	**109,7**	**–3,6 %**

* Začasni podatki.

** Časovni vrsti podatkov »Drugi davki na proizvodnjo« in »Druge subvencije na proizvodnjo« sta bili zaradi metodološke prilagoditve podatkov o davku na dodano vrednost (DDV) spremenjeni za leta od 1999 dalje (SURS, 1.10.2018).

Vir: Eurostat, SURS, preračuni KIS

PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO

Priloga 36: Proračunska izplačila, povezana s kmetijstvom (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
PRORAČUN MKGP IN ORGANOV V SESTAVI*	**372.801**	**379.908**	**466.321**	**479.220**	**427.894**	**421.645**	**604.215**	**617.335**	**743.532**	**398.099**	**380.645**	**385.391**	**434.537**	**112,8**
*Operativni in upravni stroški***	*55.932*	*52.878*	*53.942*	*54.737*	*55.127*	*57.429*	*205.951*	*236.336*	*389.624*	*49.209*	*55.901*	*48.697*	*49.271*	*101,2*
*Proračunski transferji gozdarstvu (MKGP)****	*22.894*	*24.625*	*25.130*	*27.471*	*27.080*	*26.326*	*23.307*	*22.491*	*22.260*	*23.009*	*29.426*	*35.679*	*44.339*	*124,3*
Proračunski transferji ribištvu (MKGP)	*1.073*	*2.763*	*1.765*	*957*	*3.589*	*4.623*	*5.749*	*5.559*	*5.311*	*3.545*	*2.977*	*1.151*	*2.360*	*205,1*
Proračunski transferji kmetijstvu (MKGP)* **	**292.902**	**299.641**	**385.484**	**396.056**	**342.098**	**333.267**	**369.207**	**352.950**	**326.337**	**322.337**	**292.342**	**299.864**	**338.568**	**112,9**
PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU IZ DRUGIH VIROV	**15.757**	**14.225**	**12.036**	**8.070**	**13.445**	**16.105**	**14.943**	**22.271**	**24.035**	**20.205**	**20.352**	**24.130**	**33.762**	**139,9**
Državna pomoč ob naravnih nesrečah (proračunska rezerva)	*10.056*	*9.143*	*5.654*	*339*	*26*	*37*	*0*	*5.604*	*5.223*	*0*	*0*	*3.500*	*12.712*[+]	*363,2*
Vračilo trošarine za gorivo (Ministrstvo za finance)	*5.701*	*5.082*	*6.381*	*7.731*	*13.418*	*16.068*	*14.943*	*16.667*	*18.812*	*20.205*	*20.352*	*20.630*	*21.050*	*102,0*
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	**308.659**	**313.866**	**397.519**	**404.126**	**355.543**	**349.373**	**384.150**	**375.221**	**350.372**	**342.542**	**312.694**	**323.994**	**372.329**	**114,9**
Od tega EU	*150.488*	*142.778*	*214.384*	*232.094*	*203.743*	*215.140*	*263.466*	*266.720*	*253.492*	*250.465*	*228.430*	*230.651*	*257.856*	*111,8*
Po skupinah ukrepov:														
TRŽNI UKREPI IN NEPOSREDNE PODPORE PROIZVAJALCEM	132.631	97.292	183.008	178.784	162.879	161.895	163.218	169.217	163.987	155.430	163.889	166.870	175.005	104,9
RAZVOJ PODEŽELJA IN KMETIJSKA STRUKTURNA POLITIKA	133.030	175.361	170.887	181.512	149.775	143.418	182.510	169.011	149.518	149.479	112.131	117.066	156.812	134,0
SPLOŠNE STORITVE V PODPORO RAZVOJU KMETIJSTVA	42.998	41.213	43.625	43.830	42.889	44.060	38.421	36.993	36.867	37.633	36.674	40.058	40.512	101,1

* V letih 2012–2014 proračun Ministrstva za kmetijstvo in okolje (MKO), v preostalih letih proračun MKGP skupaj z organi v sestavi; podatki med seboj niso primerljivi.
** Plače, materialni stroški, upravni transferji in projekti, vračila sredstev proračunu EU.
*** V letu 2014 brez sredstev proračunske rezerve za odpravo posledic žleda.
**** Brez izplačil škode po divjadi, ki je vključena med transferje gozdarstvu.
[+] Znesek ne vključuje znižanj iz naslova kompenzacij.
Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 37: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Ukrepi za podporo trgu	**5.897**	**4.104**	**3.012**	**3.120**	**2.341**	**1.561**	**3.414**	**3.653**	**927**	**944**	**1.032**	**1.105**	**1.311**	**118,7**
Izvozne podpore	4.095	2.505	835	813	702	546	261	2	0	0	0	0	0	
Tržni ukrepi	1.581	1.406	2.073	2.209	1.576	1.012	2.948	3.651	927	944	1.032	1.105	1.311	118,7
Podpore odkupu in zasebnemu skladiščenju	*139*	*22*	*73*	*31*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	0	
Podpore porabi kmetijskih proizvodov	*1.443*	*1.383*	*2.000*	*2.178*	*1.576*	*1.012*	*2.948*	*3.651*	*927*	*944*	*1.032*	*1.105*	1.311	118,7
Splošni stroški intervencijskih ukrepov	221	193	104	98	64	3	206	0	0	0	0	0	0	
Ukrepi neposrednih podpor proizvajalcem	**126.733**	**93.188**	**179.996**	**175.664**	**160.538**	**160.334**	**159.804**	**165.564**	**163.060**	**154.486**	**162.857**	**165.766**	**173.694**	**104,8**
Neposredna plačila in ukrepi za zniževanje stroškov	**115.138**	**83.660**	**151.436**	**172.985**	**151.710**	**158.735**	**159.579**	**159.211**	**157.151**	**153.842**	**159.113**	**158.686**	**160.455**	**101,1**
Neposredna plačila proizvajalcem	107.699	74.607	138.703	152.364	131.643	137.494	140.249	137.873	134.242	131.720	137.353	135.811	134.961	99,4
Neposredna plačila na enoto pridelka	*10.776*	*18.136*	*29*	*12*	*245*	*1.936*	*1.808*	*1.919*	*1.936*	*1.913*	0	0	0	
Neposredna plačila na površino/žival	*96.923*	*56.441*	*17.617*	*19.040*	*18.306*	*17.488*	*17.786*	*6.612*	*6.513*	*6.392*	20.513	20.284	17.454	86,1
Proizvodno nevezana neposredna plačila	*0*	*0*	*121.455*	*133.797*	*115.235*	*118.836*	*121.106*	*129.543*	*126.067*	*123.674*	116.840	115.527	117.507	101,7
Nerazporejeno, nepravilnosti, vračila	*0*	*29*	*–398*	*–485*	*–2.143*	*–767*	*–451*	*–201*	*–275*	*–260*	0	0	0	
Ukrepi za zniževanje stroškov kmetovanja	7.440	9.054	12.733	20.621	20.067	21.242	19.329	21.337	22.908	22.123	21.760	22.875	25.494	111,4
Vračilo trošarine za gorivo	*5.701*	*5.082*	*6.381*	*7.731*	*13.418*	*16.068*	*14.943*	*16.667*	*18.812*	*20.205*	*20.352*	*20.630*	*21.050*	*102,0*
Podpore za zavarovanje	*1.739*	*3.972*	*6.351*	*12.890*	*6.648*	*5.174*	*4.387*	*4.670*	*4.097*	*1.918*	*1.408*	*2.245*	*4.444*	*197,9*
Odškodnine in druga izredna plačila	**11.595**	**9.528**	**28.560**	**2.679**	**8.828**	**1.598**	**225**	**6.353**	**5.910**	**644**	**3.744**	**7.080**	**13.239**	**187,0**
Nadomestila za zmanjšanje proizvodnje	15	18	21.667	329	501	524	0	0	0	0	0	0	0	
Izredna pomoč na posameznih trgih	0	0	1.056	1.848	4.330	571	25	139	395	478	3.599	3.514	1	0,0
Druge odškodnine in nadomestila	11.581	9.510	5.837	502	3.996	504	200	6.214	5.514	166	146	3.566	13.238	371,2
TRŽNI UKREPI IN NEPOSREDNE PODPORE PROIZVAJALCEM	**132.631**	**97.292**	**183.008**	**178.784**	**162.879**	**161.895**	**163.218**	**169.217**	**163.987**	**155.430**	**163.889**	**166.870**	**175.005**	**104,9**
Od tega EU	*53.407*	*32.123*	*80.272*	*83.400*	*85.754*	*101.908*	*118.679*	*131.906*	*134.844*	*132.920*	*140.377*	*138.467*	*135.911*	*98,2*

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 38: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva	**60.773**	**81.391**	**52.971**	**69.119**	**49.110**	**36.232**	**55.702**	**55.066**	**54.011**	**53.496**	**16.200**	**25.022**	**59.588**	**238,1**
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	**48.384**	**71.020**	**26.132**	**32.864**	**26.679**	**17.363**	**33.400**	**32.983**	**34.065**	**30.385**	**12.080**	**18.770**	**49.359**	**263,0**
Podpore naložbam na kmetijskih gospodarstvih	7.770	10.589	17.744	20.740	17.604	15.273	25.099	18.909	25.041	29.720	5.225	9.474	27.773	293,2
Naložbe v posodobitev kmetijske proizvodnje	*3.646*	*7.781*	*15.234*	*17.888*	*14.634*	*12.419*	*21.010*	*14.689*	*20.533*	*25.166*	*555*	*4.975*	*23.265*	*467,7*
Naložbe v trajne nasade	*2.401*	*2.153*	*2.405*	*2.789*	*2.915*	*2.854*	*4.089*	*4.220*	*4.508*	*4.554*	*4.670*	*4.499*	*4.508*	*100,2*
Naložbe v izboljšanje zemljišč in infrastrukturo na gospodarstvih	*1.724*	*655*	*104*	*63*	*54*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	
Druge strukturne podpore kmetijskim gospodarstvom	40.614	60.430	8.388	12.125	9.075	2.090	8.301	14.074	9.024	665	6.855	9.296	21.586	232,2
Pomoč za zagon kmetijske dejavnosti (mladi kmetje)	*3.337*	*277*	*6.769*	*11.060*	*7.841*	*1.025*	*7.380*	*13.062*	*8.393*	*–170*	*6.241*	*8.538*	*6.755*	*79,1*
Prilagajanje in izvajanje standardov	*35.945*	*59.518*	*1.507*	*186*	*66*	*10*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	
Sodelovanje kmetovalcev v shemah kakovosti proizvodov	*478*	*487*	*34*	*65*	*45*	*51*	*86*	*104*	*119*	*137*	*0*	*166*	*317*	*191,4*
Uporaba storitev svetovanja	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*247*	*154*	*240*	*185*	*77,0*
Druge podpore kmetijskim gospodarstvom	*853*	*149*	*78*	*814*	*1.123*	*1.005*	*836*	*908*	*512*	*450*	*461*	*353*	*14.330*	
Izboljšanje kmetijske infrastrukture	**3.243**	**3.846**	**4.089**	**5.324**	**4.769**	**4.260**	**4.308**	**6.916**	**9.370**	**8.711**	**1.714**	**2.413**	**2.265**	**93,9**
Naložbe v zemljiške operacije	*400*	*807*	*1.481*	*2.470*	*1.794*	*1.528*	*1.616*	*4.444*	*6.857*	*6.747*	*288*	*1.315*	*1.309*	*99,6*
Zgodnje upokojevanje kmetov	*2.337*	*2.568*	*2.468*	*2.641*	*2.794*	*2.569*	*2.604*	*2.377*	*2.215*	*1.640*	*1.082*	*757*	*594*	*78,4*
Druge infrastrukturne podpore kmetijstvu	*506*	*471*	*141*	*213*	*182*	*163*	*88*	*94*	*298*	*325*	*345*	*341*	*362*	*106,2*
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	**9.145**	**6.526**	**22.749**	**30.931**	**17.662**	**14.610**	**17.994**	**15.167**	**10.576**	**14.400**	**2.406**	**3.839**	**7.964**	**207,5**
Skupine in organizacije proizvajalcev	0	0	49	886	1.151	1.354	1.560	1.220	1.890	2.404	18	0	69	
Naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje kmetijskih proizvodov in živil	6.705	3.665	8.222	4.093	13.761	10.364	13.815	11.464	6.495	9.508	372	1.423	4.504	316,5
Naložbe v predelavo kmetijskih proizvodov na kmetijah	*846*	*486*	*1.017*	*380*	*1.279*	*964*	*1.360*	*3.241*	*3.030*	*6.645*	*202*	*0*	*0*	
Naložbe v živilsko industrijo	*5.859*	*3.179*	*7.206*	*3.712*	*12.482*	*9.401*	*12.455*	*8.223*	*3.465*	*2.863*	*170*	*1.423*	*4.504*	*316,5*
Trženje in promocija kmetijskih proizvodov in živil	2.440	2.861	1.977	2.748	2.750	2.891	2.619	2.483	2.191	2.488	2.016	2.416	3.392	140,4
Druge podpore agroživilstvu (prestrukturiranje TSO)	0	0	12.502	23.204	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi	**66.854**	**91.721**	**110.342**	**94.236**	**74.049**	**79.851**	**94.425**	**85.457**	**66.838**	**75.683**	**93.659**	**87.692**	**86.690**	**98,9**
Izravnalna plačila kmetovalcem na OMD	27.289	44.566	69.694	53.337	35.959	41.512	55.750	46.995	27.688	35.642	60.550	44.392	41.063	92,5
Plačila za kmetijsko-okoljsko-podnebne storitve	34.349	41.088	34.774	34.903	32.330	31.562	31.822	29.923	29.601	28.655	24.300	28.857	30.033	104,1
Plačila za ekološko kmetovanje	5.216	6.068	5.874	5.996	5.760	6.777	6.854	8.540	9.549	10.007	7.587	8.734	9.059	103,7
Plačila za zagotavljanje dobrobiti živali v kmetijstvu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.380	1.222	5.710	6.536	114,5
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu	**5.403**	**2.248**	**7.575**	**18.157**	**26.616**	**27.335**	**32.382**	**28.487**	**28.670**	**20.299**	**2.273**	**4.351**	**10.533**	**242,1**
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige	**1.361**	**419**	**4.909**	**6.096**	**7.540**	**3.226**	**3.847**	**6.121**	**3.072**	**1.570**	**1.128**	**3.788**	**7.682**	**202,8**
Vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju	**3.612**	**1.638**	**2.656**	**10.134**	**11.656**	**13.500**	**12.414**	**5.868**	**11.829**	**9.116**	**31**	**153**	**0**	**0,0**
Podpore diverzifikaciji kmetijskih gospodarstev v nekmetijske dejavnosti	*3.612*	*1.638*	*1.700*	*4.412*	*3.335*	*2.763*	*4.664*	*2.076*	*4.787*	*5.475*	*0*	*0*	*0*	
Podpore razvoju nekmetijskih dejavnosti na podeželju	*0*	*0*	*956*	*5.722*	*8.321*	*10.737*	*7.750*	*3.792*	*7.041*	*3.641*	*31*	*153*	*0*	*0,0*
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi	**429**	**192**	**10**	**963**	**2.934**	**6.006**	**11.390**	**9.125**	**8.237**	**6.570**	**0**	**120**	**180**	**150,1**
Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER)	**0**	**0**	**0**	**963**	**4.486**	**4.603**	**4.731**	**7.373**	**5.532**	**3.043**	**1.113**	**290**	**2.672**	**920,8**
RAZVOJ PODEŽELJA IN STRUKTURNA POLITIKA	**133.030**	**175.361**	**170.887**	**181.512**	**149.775**	**143.418**	**182.510**	**169.011**	**149.518**	**149.479**	**112.131**	**117.066**	**156.812**	**134,0**
Od tega EU	*94.082*	*108.609*	*131.675*	*146.065*	*115.527*	*110.807*	*142.170*	*131.361*	*115.587*	*113.366*	*84.202*	*87.425*	*116.891*	*133,7*

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 39: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	**23.030**	**22.705**	**24.191**	**24.508**	**23.705**	**23.977**	**20.365**	**18.940**	**18.901**	**18.088**	**18.339**	**19.880**	**20.583**	**103,5**
Raziskave in razvoj	1.799	1.847	1.958	2.066	1.864	2.507	2.007	1.397	1.450	1.453	1.609	1.897	1.817	95,7
Svetovalna služba	10.358	10.760	11.603	11.624	11.585	11.069	9.739	8.396	8.228	7.732	7.940	8.487	9.194	108,3
Kmetijsko šolstvo in infrastruktura	522	490	456	713	445	442	201	1.027	961	738	300	637	560	87,8
Strokovne naloge v kmetijstvu	10.351	9.609	10.174	10.105	9.812	9.959	8.418	8.120	8.262	8.165	8.490	8.858	9.013	101,7
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	**15.906**	**15.369**	**16.323**	**15.907**	**16.052**	**16.939**	**13.670**	**12.669**	**12.869**	**12.633**	**12.713**	**15.781**	**15.466**	**98,0**
Ukrepi na področju veterinarstva	13.872	13.158	14.034	13.623	13.952	13.557	11.268	10.395	10.610	10.311	10.066	13.156	12.345	93,8
Fitosanitarni ukrepi ter varstvo in registracija sort	1.665	1.810	1.999	1.997	2.016	3.229	2.319	1.909	1.854	1.858	2.184	2.441	2.970	121,7
Ukrepi na področju kakovosti hrane in krme	370	400	289	287	84	152	83	365	405	464	463	184	151	82,1
Druge splošne storitve	**4.062**	**3.139**	**3.112**	**3.415**	**3.131**	**3.144**	**4.386**	**5.384**	**5.097**	**6.913**	**5.623**	**4.398**	**4.463**	**101,5**
Podpora nevladnim organizacijam	256	285	275	168	269	280	187	200	214	305	326	341	354	103,8
Tehnična pomoč	1.114	1.004	1.434	1.737	1.646	1.763	2.009	2.324	2.041	3.490	3.413	4.000	4.021	100,5
Drugo	2.692	1.850	1.402	1.511	1.216	1.100	2.190	2.859	2.843	3.117	1.884	57	88	154,7
SPLOŠNE STORITVE V PODPORO RAZVOJU KMETIJSTVA	**42.998**	**41.213**	**43.625**	**43.830**	**42.889**	**44.060**	**38.421**	**36.993**	**36.867**	**37.633**	**36.674**	**40.058**	**40.512**	**101,1**
Od tega EU	*2.998*	*2.046*	*2.437*	*2.628*	*2.461*	*2.425*	*2.617*	*3.453*	*3.061*	*4.179*	*3.851*	*4.759*	*5.053*	*106,2*

Vir: MKGP, preračuni KIS

ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

Priloga 40: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
01	Žive živali	23.334	21.191	35.901	27.510	32.586	41.867	45.801	46.130	43.112	39.896	45.983	61.932	59.918	96,7
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	39.520	51.218	55.057	47.999	54.393	63.720	61.022	68.004	71.946	80.975	85.377	95.689	106.877	111,7
03	Ribe, raki	2.846	2.767	4.430	4.027	1.919	1.988	1.837	2.970	8.539	8.352	9.291	8.759	10.432	119,1
04	Mlečni izdelki, jajca, med	86.641	106.260	122.135	96.121	123.558	132.569	132.801	142.018	143.012	136.124	140.679	174.590	175.434	100,5
05	Proizvodi živalskega porekla	380	566	663	1.295	1.061	1.650	2.734	2.298	1.611	1.393	2.088	2.466	2.476	100,4
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	3.169	5.373	4.919	5.054	5.213	5.560	6.430	6.886	8.476	9.976	11.867	13.316	13.744	103,2
07	Užitne vrtnine	4.979	7.818	9.283	7.158	10.157	11.534	12.211	13.989	18.141	20.192	22.639	22.426	25.902	115,5
08	Užitno sadje	19.557	34.058	51.445	50.886	43.179	54.007	30.086	33.605	54.831	74.454	64.432	75.229	72.909	96,9
09	Kava, čaj, začimbe	3.515	3.512	3.663	3.456	2.946	3.768	8.831	14.128	12.700	15.129	20.724	26.552	40.629	153,0
10	Žita	7.527	6.883	11.314	12.583	19.328	23.012	38.988	33.829	27.480	35.451	34.841	51.625	51.081	98,9
11	Proizvodi mlinske industrije	1.053	1.309	1.291	3.657	7.724	8.433	9.066	5.947	5.396	6.912	8.355	13.396	12.282	91,7
12	Oljna semena in plodovi	18.121	22.600	78.049	20.617	92.712	105.397	37.524	34.954	24.785	26.462	42.486	50.065	52.107	104,1
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	3.283	5.436	12.498	8.473	9.072	7.342	7.799	6.492	9.927	11.244	12.178	13.442	15.358	114,3
14	Rastlinski material za pletarstvo	75	64	67	72	22	29	13	12	14	7	7	9	5	54,3
15	Masti in olja	7.289	13.421	14.803	10.020	11.007	14.658	21.120	17.880	25.522	22.681	23.768	25.606	23.129	90,3
16	Izdelki iz mesa	57.403	54.526	60.165	59.025	61.995	65.931	67.865	72.505	74.495	84.594	90.845	99.648	109.264	109,7
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	34.647	26.428	17.085	14.436	25.163	34.820	39.595	37.222	40.677	32.932	31.340	21.694	26.442	121,9
18	Kakav in kakavovi izdelki	8.112	8.798	11.189	9.685	8.317	10.898	14.410	15.172	15.019	16.440	17.996	19.064	20.482	107,4
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	24.230	26.598	28.616	26.806	27.958	32.339	37.892	45.310	53.719	56.809	62.599	71.545	75.799	105,9
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	11.274	12.888	13.090	12.777	13.259	13.003	12.460	11.934	11.382	11.835	13.422	13.434	14.369	107,0
21	Razna živila	30.740	38.961	68.108	76.486	75.011	77.759	83.426	101.162	105.524	119.750	138.318	191.920	218.813	114,0
22	Pijače, alkoholi in kis	64.145	67.489	72.724	73.805	73.698	81.352	87.901	92.882	105.398	115.430	116.419	111.323	124.191	111,6
23	Ostanki in odpadki živil, krma	67.686	128.448	102.608	135.484	80.528	83.626	67.188	82.243	105.584	132.721	139.472	104.937	140.430	133,8
24	Tobak	1.105	52	52	143	147	70	91	145	311	349	2.512	1.824	1.136	62,2
	SKUPAJ	**520.633**	**646.665**	**779.154**	**707.573**	**780.954**	**875.333**	**827.092**	**887.717**	**967.600**	**1.060.108**	**1.137.638**	**1.270.489**	**1.393.207**	**109,7**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 41: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
01	Žive živali	18.709	16.188	16.886	20.448	19.676	19.868	20.690	20.349	23.172	26.473	25.732	29.429	30.639	104,1
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	112.902	124.241	146.934	149.663	159.304	171.499	183.196	190.079	197.679	211.361	226.538	226.222	231.880	102,5
03	Ribe, raki	30.994	32.639	37.168	36.206	35.529	41.135	39.841	38.970	44.094	49.118	63.786	64.500	68.835	106,7
04	Mlečni izdelki, jajca, med	69.459	86.633	108.639	102.054	125.481	132.501	134.897	152.541	154.435	150.925	148.380	173.891	183.903	105,8
05	Proizvodi živalskega porekla	4.360	4.736	6.899	6.013	5.793	5.678	7.646	8.181	5.692	5.407	5.523	7.475	7.724	103,3
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	28.853	38.741	43.340	40.928	42.235	40.463	40.623	44.600	40.165	40.747	45.873	50.290	49.731	98,9
07	Užitne vrtnine	74.330	87.546	91.343	90.187	99.813	93.446	95.149	107.733	100.941	107.583	114.445	123.832	125.987	101,7
08	Užitno sadje	97.805	117.348	153.602	142.098	140.962	143.028	138.657	152.505	157.379	187.063	194.567	222.239	210.215	94,6
09	Kava, čaj, začimbe	23.684	28.550	30.970	30.260	33.713	44.000	46.808	46.215	44.484	53.051	53.524	67.017	81.439	121,5
10	Žita	60.865	88.622	75.430	48.898	55.933	89.741	68.217	85.670	82.319	70.591	66.630	81.700	83.917	102,7
11	Proizvodi mlinske industrije	19.566	28.963	37.467	29.252	25.973	34.036	33.318	33.324	32.525	32.416	31.216	32.665	36.993	113,2
12	Oljna semena in plodovi	21.115	17.744	57.951	20.051	92.094	112.512	43.214	39.270	27.799	35.316	37.847	36.054	39.623	109,9
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	6.477	9.231	10.581	8.342	10.726	10.875	8.440	9.863	12.417	11.654	12.298	13.416	14.498	108,1
14	Rastlinski material za pletarstvo	394	528	507	471	464	415	356	410	413	460	619	846	862	101,9
15	Masti in olja	50.578	54.974	68.684	55.769	68.722	69.241	75.780	70.344	72.822	72.015	73.967	75.674	71.219	94,1
16	Izdelki iz mesa	30.326	40.588	50.599	54.256	55.021	60.757	61.929	64.827	64.354	69.418	72.017	77.880	84.263	108,2
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	46.332	50.759	59.300	65.201	59.676	100.063	97.223	83.963	84.402	75.142	62.925	66.816	68.043	101,8
18	Kakav in kakavovi izdelki	56.148	64.943	67.709	67.434	72.649	78.875	76.358	81.484	85.965	89.244	97.207	95.480	103.218	108,1
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	75.076	86.878	99.047	108.038	114.670	120.236	128.424	136.151	142.039	146.446	153.905	167.831	170.184	101,4
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	56.219	70.088	73.207	70.143	72.147	76.783	76.039	79.654	78.389	81.697	85.572	93.977	99.293	105,7
21	Razna živila	79.139	88.312	118.712	129.263	122.850	135.040	133.172	147.423	144.460	152.740	167.184	177.075	192.882	108,9
22	Pijače, alkoholi in kis	67.196	86.080	96.147	96.664	102.088	106.534	112.350	108.390	120.791	138.859	142.742	149.360	160.605	107,5
23	Ostanki in odpadki živil, krma	106.649	180.801	162.237	199.430	95.074	145.396	149.718	161.676	188.736	221.463	233.051	229.662	248.050	108,0
24	Tobak	53.042	56.167	71.492	71.214	70.340	73.714	78.772	66.855	64.436	68.184	65.783	68.229	75.082	110,0
	SKUPAJ	**1.190.218**	**1.461.301**	**1.684.851**	**1.642.282**	**1.680.934**	**1.905.838**	**1.850.816**	**1.930.479**	**1.969.908**	**2.097.372**	**2.181.330**	**2.331.561**	**2.439.085**	**104,6**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 42: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
01	Žive živali	4.625	5.003	19.015	7.062	12.909	21.999	25.111	25.781	19.940	13.423	20.251	32.503	29.279
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	–73.382	–73.023	–91.877	–101.664	–104.911	–107.779	–122.173	–122.076	–125.733	–130.387	–141.161	–130.533	–125.003
03	Ribe, raki	–28.148	–29.872	–32.738	–32.178	–33.611	–39.147	–38.005	–36.001	–35.554	–40.767	–54.494	–55.741	–58.403
04	Mlečni izdelki, jajca, med	17.182	19.627	13.496	–5.933	–1.923	67	–2.095	–10.523	–11.423	–14.801	–7.702	699	–8.470
05	Proizvodi živalskega porekla	–3.980	–4.170	–6.235	–4.718	–4.732	–4.028	–4.912	–5.883	–4.081	–4.014	–3.435	–5.009	–5.248
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	–25.684	–33.368	–38.421	–35.875	–37.022	–34.903	–34.193	–37.713	–31.689	–30.771	–34.006	–36.974	–35.987
07	Užitne vrtnine	–69.351	–79.728	–82.060	–83.029	–89.656	–81.913	–82.938	–93.744	–82.800	–87.391	–91.806	–101.406	–100.086
08	Užitno sadje	–78.248	–83.290	–102.157	–91.212	–97.783	–89.021	–108.571	–118.900	–102.548	–112.609	–130.134	–147.010	–137.306
09	Kava, čaj, začimbe	–20.169	–25.039	–27.307	–26.805	–30.767	–40.232	–37.976	–32.087	–31.784	–37.921	–32.800	–40.465	–40.810
10	Žita	–53.338	–81.739	–64.117	–36.315	–36.605	–66.729	–29.229	–51.841	–54.839	–35.140	–31.789	–30.076	–32.836
11	Proizvodi mlinske industrije	–18.513	–27.654	–36.176	–25.595	–18.249	–25.602	–24.253	–27.376	–27.129	–25.504	–22.860	–19.269	–24.711
12	Oljna semena in plodovi	–2.994	4.856	20.098	566	618	–7.115	–5.689	–4.316	–3.014	–8.853	4.639	14.012	12.484
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	–3.194	–3.795	1.917	131	–1.654	–3.533	–641	–3.371	–2.490	–409	–120	26	860
14	Rastlinski material za pletarstvo	–319	–465	–440	–399	–443	–386	–343	–398	–399	–453	–612	–837	–858
15	Masti in olja	–43.289	–41.553	–53.881	–45.749	–57.714	–54.583	–54.660	–52.464	–47.300	–49.334	–50.199	–50.069	–48.090
16	Izdelki iz mesa	27.077	13.938	9.566	4.769	6.974	5.174	5.937	7.678	10.141	15.176	18.828	21.768	25.001
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	–11.685	–24.330	–42.215	–50.765	–34.512	–65.243	–57.628	–46.741	–43.726	–42.210	–31.585	–45.122	–41.601
18	Kakav in kakavovi izdelki	–48.036	–56.145	–56.520	–57.749	–64.333	–67.977	–61.948	–66.312	–70.947	–72.803	–79.211	–76.417	–82.736
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	–50.846	–60.280	–70.431	–81.233	–86.713	–87.897	–90.532	–90.841	–88.320	–89.637	–91.306	–96.286	–94.385
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	–44.945	–57.199	–60.118	–57.366	–58.888	–63.780	–63.580	–67.720	–67.007	–69.861	–72.150	–80.543	–84.925
21	Razna živila	–48.399	–49.351	–50.603	–52.777	–47.839	–57.281	–49.746	–46.261	–38.935	–32.990	–28.866	14.845	25.931
22	Pijače, alkoholi in kis	–3.051	–18.591	–23.423	–22.859	–28.390	–25.182	–24.449	–15.508	–15.393	–23.429	–26.323	–38.038	–36.414
23	Ostanki in odpadki živil, krma	–38.963	–52.353	–59.630	–63.946	–14.545	–61.769	–82.530	–79.433	–83.152	–88.742	–93.579	–124.725	–107.619
24	Tobak	–51.937	–56.115	–71.441	–71.071	–70.192	–73.644	–78.681	–66.710	–64.125	–67.835	–63.271	–66.405	–73.946
	SKUPAJ	**–669.585**	**–814.637**	**–905.697**	**–934.709**	**–899.980**	**–1.030.505**	**–1.023.724**	**–1.042.762**	**–1.002.308**	**–1.037.265**	**–1.043.692**	**–1.061.072**	**–1.045.879**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 43: Količinski izvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
0102	Živo govedo	11.305	8.685	13.731	13.104	16.835	18.799	20.855	20.921	19.419	19.481	23.362	29.114	27.378	94,0
0103	Živi prašiči	3.735	7.180	9.798	4.320	2.617	3.787	2.675	1.436	1.965	761	219	2	54	
02	Meso, drugi užitni klavnični proizv.	14.852	17.977	21.298	20.040	24.950	25.951	24.281	27.357	27.796	27.671	30.438	33.908	38.249	112,8
0201, 0202	Od tega: – goveje	2.313	2.343	2.547	2.441	3.312	3.633	2.047	2.057	2.833	5.229	5.216	5.471	5.873	107,3
0203	– prašičje	706	970	1.260	1.196	1.531	1.531	1.276	1.051	1.459	1.901	1.800	2.480	3.874	156,2
0207	– perutninsko	9.273	12.584	14.429	13.601	17.204	17.669	18.145	21.331	19.800	16.554	19.415	21.754	22.985	105,7
0401	Mleko in smetana, nekoncentrirana	192.081	218.882	225.927	224.606	254.308	254.003	276.222	273.241	272.775	305.319	319.578	313.166	304.741	97,3
0402	Mleko v prahu, koncentrirano mleko	334	69	561	503	2.012	612	606	119	452	129	520	568	3.355	590,3
0403, 0404	Fermentirani izdelki in sirotka	38.614	37.398	29.058	14.781	17.819	31.924	28.237	20.932	17.479	13.272	18.978	31.554	38.561	122,2
0405	Maslo in namazi	876	656	590	719	870	613	436	91	187	97	97	157	113	71,5
0406	Sir in skuta	3.394	2.936	3.069	3.926	4.299	3.967	3.029	3.632	3.625	5.257	8.144	10.047	10.188	101,4
0407	Jajca v lupini	1.679	1.593	1.927	1.800	1.892	2.162	1.718	1.459	1.859	1.811	2.262	1.880	1.961	104,3
07	Užitne vrtnine	4.819	7.645	10.671	6.618	11.917	21.156	14.599	12.925	17.685	19.859	22.843	21.782	32.938	151,2
08	Užitno sadje	44.498	72.814	87.849	89.528	87.129	96.509	60.057	66.302	96.413	129.053	93.280	99.742	92.185	92,4
0808	Od tega: jabolka, hruške	21.683	35.949	29.766	25.912	36.269	40.985	33.433	35.596	44.477	63.251	31.729	24.584	23.160	94,2
10	Žita	47.057	31.186	57.652	87.119	110.133	104.970	164.644	150.194	149.113	199.177	189.099	252.812	253.411	100,2
1001	Od tega: – pšenica	1.565	11.290	4.941	29.205	35.995	12.383	65.046	54.011	51.913	61.173	62.152	87.196	87.581	100,4
1003	– ječmen	2.193	862	3.247	2.371	4.880	7.138	8.161	4.847	5.412	10.640	5.566	23.008	14.434	62,7
1005	– koruza	41.193	16.871	46.589	53.766	67.032	82.927	88.356	88.756	88.744	124.102	118.600	137.616	146.539	106,5
11	Proizvodi mlinske industrije	2.045	2.601	2.022	11.170	23.714	17.044	21.534	10.997	12.664	18.268	27.153	41.625	35.109	84,3
1101	Od tega: pšenična moka	246	581	364	9.061	20.669	13.191	17.992	3.570	9.507	12.202	13.452	18.856	16.269	86,3
1210	Hmelj	1.574	1.680	1.474	1.628	2.642	1.632	1.262	1.403	1.831	1.826	2.152	2.566	3.154	122,9
15	Masti in olja	16.377	19.741	15.915	13.128	13.517	15.385	22.506	21.394	31.419	28.534	29.226	28.862	27.391	94,9
1512	Od tega: olje iz sončnic	1.576	3.151	2.208	182	973	762	3.689	1.095	5.744	5.538	2.831	5.042	8.018	159,0
16	Izdelki iz mesa	21.039	20.865	22.556	20.944	20.693	20.628	21.149	20.982	22.124	25.164	26.846	29.300	30.876	105,4
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	54.353	30.005	12.121	8.271	30.890	30.520	37.128	38.589	63.189	52.969	43.222	22.583	41.025	181,7
1701	Od tega: sladkor iz trsa ali pese	38.120	19.333	6.919	3.662	26.180	25.305	32.327	34.319	58.393	48.115	38.384	17.834	35.795	200,7
19	Izdelki iz žit, škroba in mleka	14.005	15.193	15.262	13.353	14.354	14.225	16.399	18.600	21.073	24.050	26.953	32.936	34.215	103,9
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	8.173	9.170	8.570	8.309	8.809	7.772	7.441	9.928	7.594	8.566	7.721	7.774	7.126	91,7
2204	Vino	5.291	4.317	5.129	6.199	5.227	5.576	4.682	8.086	7.686	5.295	4.677	5.850	6.503	111,2
2304	Oljne pogače in tropine iz soje	279.399	502.217	246.075	378.703	183.823	201.507	135.717	148.609	204.818	281.715	321.032	228.780	303.957	132,9

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 44: Količinski uvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
0102	Živo govedo	5.800	4.535	4.606	4.476	4.260	4.139	3.821	3.999	5.205	7.668	5.857	6.258	7.743	123,7
0103	Živi prašiči	1.265	680	1.177	2.728	2.234	2.264	2.149	1.952	2.135	1.923	2.524	2.392	2.390	99,9
02	Meso, drugi užitni klavnični proizv.	50.803	52.733	58.309	62.954	66.149	66.890	68.617	70.100	75.451	83.726	87.686	82.871	87.876	106,0
0201, 0202	Od tega: – goveje	3.822	5.572	6.904	7.291	6.862	7.070	5.995	7.013	7.649	10.102	9.828	10.396	11.307	108,8
0203	– prašičje	34.514	33.952	36.116	39.582	42.188	42.065	43.109	43.200	45.370	49.135	53.443	47.115	47.326	100,4
0207	– perutninsko	8.279	8.879	10.559	11.083	12.091	13.191	14.810	14.896	15.364	17.424	17.700	18.338	20.567	112,2
0401	Mleko in smetana, nekoncentrirana	52.917	41.835	67.584	57.699	85.330	84.130	87.408	75.193	56.802	53.062	46.763	44.683	53.749	120,3
0402	Mleko v prahu, koncentrirano mleko	1.958	2.567	2.758	2.789	4.627	3.285	4.032	4.315	4.612	5.374	5.339	5.594	6.067	108,5
0403, 0404	Fermentirani izdelki in sirotka	11.358	15.176	16.325	18.757	19.172	18.332	18.828	17.925	18.701	19.166	16.094	14.973	14.580	97,4
0405	Maslo in namazi	482	609	733	1.065	1.174	943	1.205	1.382	1.716	2.074	2.287	2.024	2.303	113,8
0406	Sir in skuta	9.267	12.150	14.418	14.907	15.042	14.825	15.070	16.967	17.581	21.415	23.332	24.924	27.194	109,1
0407	Jajca v lupini	906	1.536	2.059	2.244	2.319	1.817	2.175	2.161	2.094	1.866	1.995	2.083	1.334	64,1
07	Užitne vrtnine	110.459	111.958	123.122	119.952	116.438	121.748	114.597	128.272	125.590	128.492	130.702	140.759	152.421	108,3
08	Užitno sadje	142.121	157.399	194.738	203.193	189.601	193.876	174.532	188.010	218.222	249.898	230.085	269.929	228.964	84,8
0808	Od tega: jabolka, hruške	13.448	12.606	22.177	23.068	25.668	24.655	32.295	34.956	49.267	64.232	35.018	57.924	32.806	56,6
10	Žita	440.815	432.481	354.430	317.160	305.685	385.131	290.315	370.735	385.278	343.262	346.602	411.661	434.412	105,5
1001	Od tega: – pšenica	157.237	138.757	142.525	121.056	106.156	157.977	101.391	144.036	142.415	145.836	166.754	171.897	176.992	103,0
1003	– ječmen	52.000	36.157	30.069	22.821	31.013	30.213	15.718	19.719	33.604	26.429	22.142	31.493	24.647	78,3
1005	– koruza	192.885	231.090	158.062	149.913	149.764	175.514	152.243	189.535	188.499	153.326	138.343	191.066	216.340	113,2
11	Proizvodi mlinske industrije	67.528	76.485	81.132	72.997	72.181	75.566	73.047	69.798	72.570	75.811	82.808	95.764	99.986	104,4
1101	Od tega: pšenična moka	10.562	14.454	19.156	18.610	19.767	18.726	19.122	18.246	19.174	23.076	27.492	29.018	32.681	112,6
1210	Hmelj	244	182	141	115	241	40	37	63	36	53	143	126	158	125,5
15	Masti in olja	77.064	71.829	66.207	67.675	76.540	60.366	68.747	63.124	76.696	74.326	82.961	76.714	75.505	98,4
1512	Od tega: olje iz sončnic	23.314	21.266	15.972	21.017	18.986	16.665	20.008	20.727	27.441	25.631	23.009	30.678	33.037	107,7
16	Izdelki iz mesa	8.436	10.575	12.984	14.040	14.349	15.101	14.761	15.174	15.164	17.003	18.225	19.292	21.071	109,2
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	63.414	64.688	78.184	94.560	91.326	126.619	113.236	107.134	127.131	124.815	88.490	94.989	118.464	124,7
1701	Od tega: sladkor iz trsa ali pese	40.913	40.892	54.918	72.535	68.933	103.217	90.510	85.646	104.011	99.266	65.308	72.834	93.291	128,1
19	Izdelki iz žit, škroba in mleka	40.495	43.885	48.249	51.591	54.108	53.954	56.947	61.039	61.475	64.558	69.157	74.926	76.990	102,8
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	52.434	64.054	70.103	69.260	66.421	62.709	60.456	61.772	62.067	64.505	69.455	71.207	75.709	106,3
2204	Vino	6.534	6.703	6.861	6.502	7.175	9.931	8.697	9.454	12.971	13.953	13.391	12.049	10.945	90,8
2304	Oljne pogače in tropine iz soje	354.113	625.973	365.438	488.881	133.227	262.761	231.445	208.846	287.598	382.550	448.238	432.845	467.764	108,1

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 45: Količinska zunanjetrgovinska bilanca nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
0102	Živo govedo	5.505	4.150	9.125	8.627	12.575	14.659	17.034	16.923	14.214	11.813	17.505	22.856	19.635
0103	Živi prašiči	2.471	6.500	8.620	1.592	383	1.523	525	–516	–170	–1.162	–2.305	–2.391	–2.336
02	Meso, drugi užitni klavnični proizv.	–35.951	–34.757	–37.011	–42.914	–41.199	–40.939	–44.336	–42.743	–47.655	–56.055	–57.248	–48.963	–49.627
0201, 0202	Od tega: – goveje	–1.509	–3.228	–4.357	–4.850	–3.550	–3.437	–3.948	–4.956	–4.816	–4.873	–4.612	–4.925	–5.434
0203	– prašičje	–33.808	–32.982	–34.856	–38.386	–40.657	–40.534	–41.834	–42.149	–43.912	–47.234	–51.643	–44.635	–43.453
0207	– perutninsko	994	3.705	3.870	2.518	5.113	4.478	3.336	6.435	4.437	–870	1.716	3.416	2.418
0401	Mleko in smetana, nekoncentrirana	139.164	177.046	158.343	166.907	168.978	169.873	188.815	198.047	215.973	252.256	272.815	268.483	250.992
0402	Mleko v prahu, koncentrirano mleko	–1.624	–2.498	–2.197	–2.286	–2.614	–2.674	–3.426	–4.196	–4.159	–5.245	–4.819	–5.026	–2.712
0403, 0404	Fermentirani izdelki in sirotka	27.256	22.222	12.734	–3.976	–1.352	13.592	9.410	3.007	–1.222	–5.894	2.884	16.580	23.981
0405	Maslo in namazi	394	47	–144	–346	–304	–330	–769	–1.291	–1.528	–1.976	–2.190	–1.866	–2.191
0406	Sir in skuta	–5.873	–9.214	–11.349	–10.981	–10.743	–10.858	–12.041	–13.335	–13.957	–16.158	–15.188	–14.877	–17.006
0407	Jajca v lupini	773	58	–132	–445	–426	345	–457	–702	–235	–55	267	–203	627
07	Užitne vrtnine	–105.639	–104.312	–112.452	–113.335	–104.521	–100.592	–99.998	–115.347	–107.905	–108.633	–107.859	–118.977	–119.483
08	Užitno sadje	–97.622	–84.584	–106.889	–113.665	–102.472	–97.367	–114.476	–121.707	–121.809	–120.845	–136.804	–170.187	–136.779
0808	Od tega: jabolka, hruške	8.235	23.343	7.589	2.844	10.600	16.329	1.138	640	–4.790	–981	–3.289	–33.340	–9.645
10	Žita	–393.758	–401.296	–296.779	–230.041	–195.551	–280.160	–125.671	–220.541	–236.165	–144.085	–157.503	–158.850	–181.001
1001	Od tega: – pšenica	–155.672	–127.467	–137.584	–91.852	–70.161	–145.594	–36.345	–90.025	–90.502	–84.663	–104.602	–84.701	–89.411
1003	– ječmen	–49.806	–35.295	–26.823	–20.449	–26.133	–23.075	–7.557	–14.872	–28.192	–15.788	–16.575	–8.485	–10.213
1005	– koruza	–151.692	–214.219	–111.473	–96.147	–82.732	–92.586	–63.887	–100.779	–99.754	–29.223	–19.743	–53.450	–69.802
11	Proizvodi mlinske industrije	–65.483	–73.884	–79.110	–61.826	–48.466	–58.521	–51.513	–58.801	–59.906	–57.543	–55.655	–54.139	–64.876
1101	Od tega: pšenična moka	–10.316	–13.873	–18.792	–9.549	902	–5.535	–1.130	–14.676	–9.667	–10.874	–14.040	–10.162	–16.412
1210	Hmelj	1.330	1.498	1.333	1.512	2.400	1.592	1.224	1.340	1.795	1.773	2.010	2.441	2.996
15	Masti in olja	–60.686	–52.088	–50.293	–54.547	–63.023	–44.980	–46.241	–41.730	–45.277	–45.791	–53.736	–47.852	–48.114
1512	Od tega: olje iz sončnic	–21.738	–18.114	–13.764	–20.836	–18.013	–15.903	–16.318	–19.632	–21.698	–20.093	–20.178	–25.635	–25.019
16	Izdelki iz mesa	12.603	10.289	9.572	6.904	6.344	5.527	6.387	5.808	6.960	8.161	8.621	10.008	9.805
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	–9.061	–34.683	–66.063	–86.289	–60.436	–96.099	–76.108	–68.545	–63.942	–71.846	–45.268	–72.406	–77.439
1701	Od tega: sladkor iz trsa ali pese	–2.793	–21.559	–47.999	–68.873	–42.752	–77.912	–58.184	–51.327	–45.618	–51.151	–26.924	–55.000	–57.496
19	Izdelki iz žit, škroba in mleka	–26.490	–28.692	–32.988	–38.239	–39.754	–39.729	–40.548	–42.439	–40.402	–40.508	–42.204	–41.990	–42.776
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	–44.261	–54.884	–61.532	–60.952	–57.612	–54.937	–53.015	–51.844	–54.473	–55.939	–61.733	–63.433	–68.583
2204	Vino	–1.243	–2.385	–1.732	–303	–1.948	–4.355	–4.015	–1.368	–5.285	–8.658	–8.714	–6.198	–4.441
2304	Oljne pogače in tropine iz soje	–74.714	–123.755	–119.363	–110.178	50.596	–61.254	–95.728	–60.237	–82.780	–100.836	–127.206	–204.064	–163.806

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 46: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU–15 (000 EUR); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
01	Žive živali	20.846	19.425	31.799	23.988	28.854	40.868	44.619	42.108	38.148	37.535	39.560	51.980	53.512	102,9
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	29.550	37.676	37.191	31.472	33.284	38.062	33.163	37.322	34.145	37.215	38.705	39.607	41.592	105,0
03	Ribe, raki	1.412	964	2.643	2.601	971	639	550	1.999	3.595	3.237	2.820	2.533	3.142	124,0
04	Mlečni izdelki, jajca, med	64.123	83.243	94.970	70.747	89.627	94.499	95.973	98.467	103.542	90.469	81.458	99.952	94.696	94,7
05	Proizvodi živalskega porekla	127	183	245	181	209	457	901	741	1.288	1.028	1.597	1.994	1.472	73,8
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	1.129	2.255	1.404	1.094	1.216	1.604	1.249	1.543	2.266	2.528	4.219	3.248	3.925	120,9
07	Užitne vrtnine	2.786	4.324	3.123	3.929	5.277	7.153	7.935	8.051	11.476	14.397	15.968	14.678	15.762	107,4
08	Užitno sadje	8.970	17.032	16.130	13.607	12.913	13.572	7.283	13.493	20.594	25.766	18.468	22.042	24.365	110,5
09	Kava, čaj, začimbe	232	426	367	448	326	632	1.372	1.080	1.817	3.609	5.765	6.584	11.740	178,3
10	Žita	5.801	4.954	7.818	10.839	15.459	16.903	32.813	29.467	22.994	30.728	31.419	45.888	46.186	100,6
11	Proizvodi mlinske industrije	52	226	53	120	81	137	90	548	705	1.262	2.247	4.174	4.211	100,9
12	Oljna semena in plodovi	11.667	10.010	43.824	9.737	84.936	96.154	28.807	25.799	15.734	17.269	27.516	24.984	32.811	131,3
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	2.810	3.756	3.183	3.933	5.613	4.263	5.275	3.748	5.453	6.276	8.446	9.732	10.705	110,0
14	Rastlinski material za pletarstvo	27	2	0	12	0	1	1	0	6	0	1	3	0	
15	Masti in olja	2.128	5.538	3.472	2.796	4.433	6.143	6.545	5.419	6.160	12.268	15.937	15.221	14.181	93,2
16	Izdelki iz mesa	18.132	19.496	23.112	23.375	27.322	32.888	32.727	36.544	36.510	41.508	43.871	46.912	51.486	109,8
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	25.573	21.702	11.679	8.700	17.340	25.918	23.396	22.696	21.234	16.695	12.791	9.355	11.972	128,0
18	Kakav in kakavovi izdelki	4.326	4.617	6.305	5.007	4.628	5.403	7.269	7.463	7.178	7.020	8.421	8.449	9.837	116,4
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	2.821	3.814	4.906	5.882	7.460	9.415	10.789	14.033	16.730	19.038	22.654	30.841	35.243	114,3
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	2.257	2.969	2.693	3.779	3.853	3.255	3.544	4.243	3.073	3.126	5.069	4.179	4.478	107,2
21	Razna živila	2.104	3.316	6.976	7.352	9.482	15.393	18.884	25.205	32.492	43.532	50.131	55.568	73.007	131,4
22	Pijače, alkoholi in kis	11.731	13.815	16.581	18.694	16.676	19.303	27.914	28.472	35.423	41.562	48.779	34.582	34.470	99,7
23	Ostanki in odpadki živil, krma	36.177	67.608	62.068	69.242	13.077	14.932	3.844	8.627	8.142	8.822	17.543	17.128	30.777	179,7
24	Tobak	0	0	0	11	105	42	0	0	0	83	1.003	95	764	799,9
	SKUPAJ	**254.784**	**327.352**	**380.541**	**317.547**	**383.141**	**447.637**	**394.943**	**417.069**	**428.705**	**464.973**	**504.388**	**549.732**	**610.334**	**111,0**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 47: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU–15 (000 EUR); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
01	Žive živali	4.744	5.115	6.419	8.872	7.447	7.502	7.768	8.593	8.368	7.508	8.976	10.068	8.107	80,5
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	92.008	103.428	122.857	129.386	137.129	148.404	157.889	158.261	151.948	144.785	154.650	156.333	157.486	100,7
03	Ribe, raki	24.152	25.516	29.666	28.266	28.288	31.745	30.267	28.641	29.879	30.336	36.903	41.826	42.282	101,1
04	Mlečni izdelki, jajca, med	51.370	73.005	87.033	89.444	100.633	104.565	109.485	126.841	132.688	122.147	110.327	123.061	130.509	106,1
05	Proizvodi živalskega porekla	3.685	4.142	6.157	5.431	5.091	4.681	4.862	5.482	4.529	3.938	3.856	5.486	5.573	101,6
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	28.031	38.072	42.554	40.230	41.216	39.468	38.943	42.383	38.530	38.670	42.253	45.316	44.897	99,1
07	Užitne vrtnine	59.376	72.215	75.737	75.781	82.922	76.873	77.434	87.570	78.396	80.908	82.479	86.793	87.472	100,8
08	Užitno sadje	68.462	87.898	106.811	91.458	97.529	90.169	100.302	103.276	103.168	115.677	122.519	138.452	129.136	93,3
09	Kava, čaj, začimbe	10.686	14.434	14.391	15.446	15.104	18.471	20.504	21.141	20.993	22.895	24.960	29.267	36.288	124,0
10	Žita	13.314	23.601	22.053	16.169	15.120	32.149	18.222	22.459	23.832	21.597	22.124	22.074	19.793	89,7
11	Proizvodi mlinske industrije	12.487	20.477	25.145	18.739	17.567	21.580	19.325	20.896	20.816	21.110	18.060	16.292	17.611	108,1
12	Oljna semena in plodovi	12.695	13.640	17.841	14.472	16.327	17.617	16.850	20.523	19.193	21.841	21.983	22.800	23.349	102,4
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	5.805	8.105	9.913	7.736	9.973	10.289	7.688	8.871	10.073	8.759	10.481	11.253	12.039	107,0
14	Rastlinski material za pletarstvo	258	335	327	253	217	268	244	254	243	290	439	688	724	105,2
15	Masti in olja	24.064	22.500	31.453	25.888	25.030	30.911	30.661	36.008	31.024	31.030	32.241	29.554	27.929	94,5
16	Izdelki iz mesa	22.727	32.137	40.242	42.750	43.255	47.702	48.528	49.848	47.344	43.640	41.755	43.573	46.292	106,2
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	20.692	25.122	31.156	24.845	24.467	31.434	23.547	28.293	49.668	48.186	35.593	37.361	33.039	88,4
18	Kakav in kakavovi izdelki	42.899	51.998	53.680	52.720	58.309	62.837	60.826	64.772	63.576	61.344	67.129	54.950	65.411	119,0
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	52.293	63.575	72.581	79.329	85.384	89.261	95.933	99.937	100.623	98.149	104.417	112.382	111.332	99,1
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	39.845	50.149	54.442	54.266	57.150	60.387	59.238	62.149	59.410	60.724	62.004	68.323	70.335	102,9
21	Razna živila	48.383	55.338	67.267	71.551	74.560	83.419	82.013	92.317	86.856	88.844	93.905	98.130	108.098	110,2
22	Pijače, alkoholi in kis	49.841	65.185	72.813	71.787	68.067	69.666	74.121	66.601	75.903	89.032	88.320	91.291	93.829	102,8
23	Ostanki in odpadki živil, krma	30.833	34.902	41.022	46.496	44.991	52.777	56.855	62.201	56.914	60.335	57.837	56.023	61.628	110,0
24	Tobak	31.894	20.688	23.069	16.589	15.652	13.750	16.483	15.655	14.342	12.945	11.198	13.607	14.683	107,9
	SKUPAJ	**750.545**	**911.576**	**1.054.629**	**1.027.904**	**1.071.425**	**1.145.928**	**1.157.988**	**1.232.972**	**1.228.313**	**1.234.690**	**1.254.407**	**1.314.903**	**1.347.842**	**102,5**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 48: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU–15 (000 EUR); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
01	Žive živali	16.102	14.310	25.380	15.116	21.407	33.365	36.852	33.515	29.780	30.027	30.584	41.912	45.405
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	–62.457	–65.753	–85.666	–97.914	–103.845	–110.342	–124.726	–120.939	–117.803	–107.570	–115.945	–116.725	–115.894
03	Ribe, raki	–22.740	–24.552	–27.024	–25.665	–27.317	–31.106	–29.717	–26.643	–26.284	–27.099	–34.083	–39.293	–39.140
04	Mlečni izdelki, jajca, med	12.753	10.238	7.937	–18.696	–11.006	–10.066	–13.512	–28.374	–29.146	–31.679	–28.870	–23.109	–35.813
05	Proizvodi živalskega porekla	–3.558	–3.958	–5.911	–5.249	–4.883	–4.223	–3.961	–4.742	–3.241	–2.910	–2.259	–3.492	–4.101
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	–26.902	–35.818	–41.151	–39.135	–40.000	–37.863	–37.695	–40.840	–36.265	–36.142	–38.034	–42.068	–40.971
07	Užitne vrtnine	–56.589	–67.890	–72.615	–71.852	–77.644	–69.720	–69.499	–79.519	–66.919	–66.510	–66.511	–72.115	–71.710
08	Užitno sadje	–59.491	–70.867	–90.681	–77.851	–84.616	–76.598	–93.019	–89.782	–82.574	–89.911	–104.051	–116.410	–104.771
09	Kava, čaj, začimbe	–10.454	–14.008	–14.024	–14.998	–14.778	–17.839	–19.132	–20.061	–19.176	–19.286	–19.195	–22.683	–24.548
10	Žita	–7.513	–18.647	–14.235	–5.330	339	–15.247	14.591	7.008	–837	9.131	9.295	23.814	26.392
11	Proizvodi mlinske industrije	–12.436	–20.250	–25.091	–18.619	–17.486	–21.443	–19.234	–20.349	–20.111	–19.847	–15.813	–12.117	–13.401
12	Oljna semena in plodovi	–1.028	–3.630	25.983	–4.735	68.609	78.537	11.957	5.277	–3.459	–4.572	5.533	2.184	9.462
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	–2.995	–4.348	–6.730	–3.803	–4.360	–6.026	–2.413	–5.123	–4.620	–2.482	–2.035	–1.521	–1.334
14	Rastlinski material za pletarstvo	–231	–333	–327	–242	–216	–268	–243	–253	–237	–290	–437	–684	–724
15	Masti in olja	–21.936	–16.962	–27.981	–23.092	–20.597	–24.768	–24.116	–30.589	–24.864	–18.763	–16.304	–14.333	–13.747
16	Izdelki iz mesa	–4.595	–12.641	–17.130	–19.375	–15.933	–14.814	–15.801	–13.305	–10.834	–2.132	2.116	3.339	5.194
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	4.882	–3.420	–19.477	–16.145	–7.126	–5.516	–152	–5.597	–28.434	–31.491	–22.802	–28.006	–21.066
18	Kakav in kakavovi izdelki	–38.573	–47.381	–47.375	–47.714	–53.681	–57.435	–53.557	–57.308	–56.398	–54.324	–58.707	–46.501	–55.574
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	–49.472	–59.761	–67.675	–73.447	–77.924	–79.846	–85.144	–85.903	–83.893	–79.112	–81.763	–81.540	–76.089
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	–37.588	–47.180	–51.749	–50.487	–53.297	–57.133	–55.694	–57.906	–56.337	–57.597	–56.935	–64.145	–65.857
21	Razna živila	–46.278	–52.021	–60.291	–64.199	–65.077	–68.026	–63.129	–67.112	–54.364	–45.312	–43.774	–42.562	–35.091
22	Pijače, alkoholi in kis	–38.110	–51.369	–56.232	–53.093	–51.391	–50.363	–46.207	–38.129	–40.480	–47.470	–39.542	–56.709	–59.358
23	Ostanki in odpadki živil, krma	5.344	32.707	21.046	22.745	–31.913	–37.844	–53.011	–53.574	–48.771	–51.513	–40.293	–38.895	–30.852
24	Tobak	–31.894	–20.688	–23.069	–16.578	–15.546	–13.707	–16.483	–15.655	–14.342	–12.862	–10.194	–13.512	–13.919
	SKUPAJ	**–495.761**	**–584.224**	**–674.088**	**–710.357**	**–688.284**	**–698.290**	**–763.045**	**–815.903**	**–799.609**	**–769.717**	**–750.019**	**–765.171**	**–737.508**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 49: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU–10 in EU–2 (000 EUR); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
01	Žive živali	617	693	754	198	1.043	99	233	1.039	1.298	250	96	198	209	105,6
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	1.668	3.917	5.834	2.794	3.071	2.656	3.760	3.932	2.293	2.288	1.794	3.813	4.830	126,7
03	Ribe, raki	213	299	296	327	299	689	339	286	1.112	467	1.575	851	227	26,7
04	Mlečni izdelki, jajca, med	1.093	1.032	1.669	825	2.399	2.761	2.043	1.911	3.322	2.029	2.785	5.281	2.878	54,5
05	Proizvodi živalskega porekla	182	147	272	155	178	249	1.101	1.186	146	256	250	94	36	38,6
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	243	245	528	933	745	845	2.325	2.569	3.755	4.425	3.884	5.158	4.395	85,2
07	Užitne vrtnine	163	687	2.592	248	1.081	913	282	889	857	777	1.223	1.562	2.174	139,2
08	Užitno sadje	1.954	6.515	19.600	23.541	17.404	28.236	8.963	9.482	11.109	14.801	10.737	13.562	11.653	85,9
09	Kava, čaj, začimbe	273	597	718	737	386	272	445	6.029	2.573	1.137	1.067	2.595	3.956	152,5
10	Žita	171	290	1.081	126	1.835	4.280	4.019	1.887	289	854	474	359	217	60,4
11	Proizvodi mlinske industrije	2	18	6	0	0	20	216	372	559	454	357	1.338	1.017	76,0
12	Oljna semena in plodovi	768	2.977	8.832	845	802	2.942	2.028	3.674	1.050	1.134	6.160	11.003	3.974	36,1
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	1	6	1.217	12	85	369	454	393	768	514	791	329	434	131,8
14	Rastlinski material za pletarstvo	3	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	
15	Masti in olja	817	2.647	2.715	1.627	1.085	2.510	3.270	898	1.063	2.301	1.386	2.806	3.086	109,9
16	Izdelki iz mesa	622	1.044	1.086	1.174	1.481	1.837	1.969	2.298	2.576	3.211	4.345	5.640	6.973	123,6
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	653	680	773	1.314	3.906	3.805	10.649	9.087	7.466	2.808	2.720	2.559	4.089	159,8
18	Kakav in kakavovi izdelki	1.267	1.089	1.419	1.473	1.574	1.849	2.706	2.876	2.284	2.231	2.475	2.920	3.810	130,5
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	570	602	1.016	649	885	1.248	1.380	1.901	1.773	2.699	4.015	3.440	2.257	65,6
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	1.155	1.550	1.326	1.155	1.640	1.797	1.129	661	806	886	1.030	1.056	782	74,1
21	Razna živila	2.007	4.058	9.130	13.644	6.051	6.303	7.580	13.249	12.486	12.698	15.622	24.100	29.283	121,5
22	Pijače, alkoholi in kis	2.325	1.991	2.530	2.375	3.572	3.424	2.608	6.923	7.728	6.789	5.059	5.708	7.113	124,6
23	Ostanki in odpadki živil, krma	20.372	46.170	20.154	47.787	47.548	55.007	51.615	51.393	56.486	81.021	68.209	44.043	56.673	128,7
24	Tobak	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	17	126,1
	SKUPAJ	**37.143**	**77.255**	**83.548**	**101.938**	**97.070**	**122.111**	**109.116**	**122.934**	**121.802**	**144.030**	**136.055**	**138.428**	**150.082**	**108,4**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 50: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU–10 in EU–2 (000 EUR); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
01	Žive živali	13.741	10.878	10.444	11.561	12.207	12.237	12.288	10.769	13.029	15.077	14.226	16.125	20.255	125,6
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	20.490	20.435	23.387	20.038	21.354	22.268	24.827	29.144	35.711	42.600	43.509	43.751	47.226	107,9
03	Ribe, raki	311	237	176	348	325	496	709	669	1.561	1.042	1.230	1.874	2.439	130,1
04	Mlečni izdelki, jajca, med	15.334	11.141	19.103	9.573	20.064	22.270	20.023	19.732	14.009	13.424	16.693	26.639	25.937	97,4
05	Proizvodi živalskega porekla	100	36	89	141	259	270	248	803	355	541	684	647	822	127,1
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	458	348	405	431	434	355	627	997	694	602	1.888	3.275	3.162	96,6
07	Užitne vrtnine	3.600	4.604	4.855	4.362	3.859	3.805	4.646	4.988	5.245	5.436	5.980	5.731	6.730	117,4
08	Užitno sadje	3.902	3.396	5.876	5.138	4.807	5.804	6.441	8.598	5.664	6.326	7.576	11.481	11.833	103,1
09	Kava, čaj, začimbe	201	573	699	442	725	760	978	5.495	2.539	1.584	1.701	2.103	2.355	112,0
10	Žita	44.374	55.409	51.171	31.240	38.942	54.675	45.731	48.959	41.887	35.144	30.930	39.002	33.337	85,5
11	Proizvodi mlinske industrije	4.261	3.521	7.175	7.526	5.370	6.967	7.787	6.018	6.512	5.775	5.477	9.409	10.811	114,9
12	Oljna semena in plodovi	2.579	914	2.123	2.745	2.795	2.998	3.320	2.797	2.398	2.747	3.329	2.683	3.242	120,8
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	17	20	17	57	31	50	147	38	44	112	238	174	443	254,7
14	Rastlinski material za pletarstvo	13	6	2	3	39	1	1	33	4	1	4	3	5	175,0
15	Masti in olja	8.310	8.735	9.193	7.871	10.923	7.449	20.201	22.760	29.559	22.067	17.748	20.254	17.680	87,3
16	Izdelki iz mesa	3.228	3.011	3.759	4.287	4.915	5.684	6.076	6.523	7.228	8.212	10.947	11.695	12.340	105,5
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	13.157	9.754	14.098	17.436	10.764	20.480	40.057	29.621	17.925	16.232	14.244	15.306	20.391	133,2
18	Kakav in kakavovi izdelki	5.718	5.426	5.229	5.132	5.583	6.788	7.797	8.062	7.484	6.281	6.890	3.617	6.946	192,0
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	8.609	8.525	9.032	9.435	9.705	9.347	9.981	10.187	11.292	12.969	13.213	13.907	14.805	106,5
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	9.643	11.755	9.742	7.922	8.267	8.089	8.468	7.740	6.850	7.518	8.775	10.106	11.538	114,2
21	Razna živila	15.152	15.786	26.846	28.100	26.632	29.985	30.600	35.301	32.519	33.671	40.436	41.798	44.962	107,6
22	Pijače, alkoholi in kis	8.373	8.759	10.041	10.342	10.728	12.547	13.301	15.135	15.763	15.088	16.133	15.918	20.051	126,0
23	Ostanki in odpadki živil, krma	8.343	10.677	15.276	13.396	12.681	13.137	15.102	17.877	18.037	19.504	20.853	23.726	27.702	116,8
24	Tobak	19.527	33.778	46.619	52.577	52.636	56.266	58.610	48.519	47.813	52.632	52.434	53.971	59.658	110,5
	SKUPAJ	**209.440**	**227.725**	**275.357**	**250.102**	**264.046**	**302.729**	**337.963**	**340.763**	**324.124**	**324.586**	**335.140**	**373.195**	**404.670**	**108,4**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 51: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU–10 in EU–2 (000 EUR); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
01	Žive živali	–13.124	–10.185	–9.690	–11.363	–11.164	–12.138	–12.055	–9.729	–11.731	–14.826	–14.130	–15.927	–20.046
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	–18.822	–16.519	–17.553	–17.244	–18.283	–19.611	–21.067	–25.211	–33.417	–40.312	–41.715	–39.939	–42.396
03	Ribe, raki	–99	62	121	–21	–26	193	–369	–383	–449	–575	346	–1.023	–2.212
04	Mlečni izdelki, jajca, med	–14.242	–10.109	–17.434	–8.748	–17.665	–19.509	–17.980	–17.821	–10.686	–11.396	–13.908	–21.358	–23.059
05	Proizvodi živalskega porekla	82	111	182	14	–82	–21	854	382	–209	–285	–434	–553	–786
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	–215	–103	123	502	311	489	1.698	1.572	3.060	3.823	1.996	1.884	1.233
07	Užitne vrtnine	–3.438	–3.916	–2.262	–4.114	–2.778	–2.892	–4.364	–4.099	–4.388	–4.659	–4.757	–4.170	–4.556
08	Užitno sadje	–1.948	3.120	13.724	18.403	12.597	22.432	2.522	884	5.445	8.474	3.161	2.081	–180
09	Kava, čaj, začimbe	72	24	19	296	–339	–489	–532	534	34	–446	–634	492	1.601
10	Žita	–44.203	–55.120	–50.090	–31.114	–37.108	–50.395	–41.712	–47.072	–41.598	–34.291	–30.456	–38.642	–33.120
11	Proizvodi mlinske industrije	–4.258	–3.502	–7.169	–7.526	–5.369	–6.947	–7.570	–5.646	–5.954	–5.321	–5.120	–8.072	–9.794
12	Oljna semena in plodovi	–1.811	2.063	6.709	–1.900	–1.993	–56	–1.292	877	–1.348	–1.613	2.831	8.320	732
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	–16	–13	1.200	–45	54	319	307	355	724	402	553	155	–10
14	Rastlinski material za pletarstvo	–10	–5	–2	–3	–39	–1	0	–32	–4	0	–4	–3	–5
15	Masti in olja	–7.493	–6.088	–6.478	–6.244	–9.838	–4.940	–16.931	–21.862	–28.496	–19.766	–16.362	–17.447	–14.595
16	Izdelki iz mesa	–2.606	–1.967	–2.674	–3.113	–3.434	–3.847	–4.107	–4.225	–4.653	–5.002	–6.602	–6.055	–5.367
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	–12.504	–9.074	–13.324	–16.122	–6.858	–16.675	–29.407	–20.534	–10.459	–13.423	–11.524	–12.747	–16.302
18	Kakav in kakavovi izdelki	–4.451	–4.337	–3.811	–3.659	–4.009	–4.940	–5.091	–5.185	–5.200	–4.050	–4.416	–697	–3.136
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	–8.039	–7.924	–8.016	–8.785	–8.820	–8.099	–8.601	–8.286	–9.519	–10.271	–9.198	–10.467	–12.548
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	–8.488	–10.206	–8.416	–6.767	–6.627	–6.292	–7.338	–7.080	–6.043	–6.633	–7.746	–9.050	–10.756
21	Razna živila	–13.144	–11.728	–17.716	–14.456	–20.581	–23.682	–23.020	–22.052	–20.033	–20.973	–24.813	–17.699	–15.679
22	Pijače, alkoholi in kis	–6.049	–6.768	–7.511	–7.968	–7.156	–9.122	–10.693	–8.212	–8.035	–8.299	–11.075	–10.209	–12.939
23	Ostanki in odpadki živil, krma	12.029	35.492	4.878	34.392	34.867	41.870	36.513	33.516	38.449	61.517	47.356	20.317	28.971
24	Tobak	–19.521	–33.778	–46.619	–52.577	–52.636	–56.266	–58.610	–48.519	–47.813	–52.632	–52.434	–53.957	–59.640
	SKUPAJ	**–172.296**	**–150.471**	**–191.809**	**–148.164**	**–166.975**	**–180.618**	**–228.847**	**–217.829**	**–202.322**	**–180.556**	**–199.085**	**–234.766**	**–254.588**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 52: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga na Hrvaško (000 EUR); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
01	Žive živali	1.002	647	452	375	227	330	262	429	714	797	4.067	3.516	2.780	79,1
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	3.391	3.734	3.793	2.648	2.789	2.664	2.924	4.680	11.440	14.152	14.373	18.258	20.169	110,5
03	Ribe, raki	413	658	884	702	532	625	885	580	3.340	3.448	4.398	5.374	6.607	122,9
04	Mlečni izdelki, jajca, med	5.111	5.832	6.513	5.416	7.417	8.516	8.543	13.571	13.043	21.118	31.398	39.941	44.044	110,3
05	Proizvodi živalskega porekla	10	4	1	874	626	428	269	154	83	66	155	299	662	221,2
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	1.358	1.899	2.117	2.044	2.627	2.399	2.244	2.261	1.782	2.137	2.707	3.512	4.213	119,9
07	Užitne vrtnine	635	849	830	636	753	770	1.081	1.867	2.797	2.385	3.410	4.597	6.586	143,3
08	Užitno sadje	3.410	2.857	4.709	2.949	1.870	2.127	3.503	3.363	15.466	25.473	27.396	33.073	29.095	88,0
09	Kava, čaj, začimbe	1.312	1.003	979	1.005	979	1.583	4.977	5.079	6.561	8.480	11.372	12.090	14.289	118,2
10	Žita	892	912	1.071	941	1.156	900	1.108	1.146	2.533	2.533	1.800	3.139	3.567	113,6
11	Proizvodi mlinske industrije	628	586	600	554	964	1.506	1.738	3.401	1.137	1.194	1.896	3.016	2.345	77,8
12	Oljna semena in plodovi	2.944	3.328	3.561	2.758	1.734	1.631	1.602	1.258	2.223	1.539	2.056	5.044	4.599	91,2
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	49	69	68	89	341	464	285	224	194	171	149	224	118	52,8
14	Rastlinski material za pletarstvo	16	23	27	16	8	15	3	4	3	5	3	5	4	97,2
15	Masti in olja	3.255	3.567	6.110	3.553	3.749	4.171	8.892	9.842	16.908	7.034	5.512	5.600	4.381	78,2
16	Izdelki iz mesa	8.088	8.258	8.430	8.082	6.852	6.109	7.183	8.415	11.606	14.812	17.014	20.023	22.388	111,8
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	5.526	1.521	1.891	1.594	1.619	1.987	2.057	2.479	6.086	9.055	11.275	4.618	6.977	151,1
18	Kakav in kakavovi izdelki	821	1.240	2.090	1.793	757	1.893	2.486	2.785	2.669	3.334	3.739	4.432	4.904	110,6
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	7.845	9.070	9.185	6.832	6.169	6.122	6.491	7.050	9.032	12.362	13.303	16.106	19.513	121,2
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	3.917	5.084	4.901	4.270	3.987	3.768	3.550	2.768	3.468	3.477	3.282	3.537	4.114	116,3
21	Razna živila	8.831	9.591	9.408	8.709	7.196	7.769	7.632	9.406	11.185	12.502	16.464	19.275	17.919	93,0
22	Pijače, alkoholi in kis	14.766	16.193	16.306	13.176	14.733	17.161	16.857	15.773	18.026	18.190	20.018	26.421	31.718	120,0
23	Ostanki in odpadki živil, krma	3.102	2.952	2.198	1.422	1.449	2.074	1.867	10.221	31.560	32.427	42.693	31.449	41.215	131,1
24	Tobak	41	1	3	10	0	0	19	0	0	18	1.144	1.173	0	
	SKUPAJ	**77.362**	**79.879**	**86.128**	**70.447**	**68.535**	**75.013**	**86.459**	**106.755**	**171.854**	**196.708**	**239.624**	**264.723**	**292.207**	**110,4**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 53: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz Hrvaške (000 EUR); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
01	Žive živali	170	105	1	5	3	118	619	972	1.775	3.886	2.524	3.209	2.225	69,3
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	398	378	690	234	791	668	349	2.626	9.867	23.776	28.183	25.703	26.932	104,8
03	Ribe, raki	1.929	2.124	2.474	2.870	2.554	3.232	2.761	4.905	7.633	12.023	19.247	16.621	19.780	119,0
04	Mlečni izdelki, jajca, med	2.703	2.353	2.395	2.984	4.520	5.485	5.156	5.773	7.311	14.752	20.942	23.723	27.017	113,9
05	Proizvodi živalskega porekla	184	27	181	216	53	87	490	585	677	745	663	841	919	109,3
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	27	63	67	67	57	73	91	392	279	577	1.076	960	984	102,5
07	Užitne vrtnine	1.241	1.622	1.837	935	822	997	1.617	3.634	4.893	6.782	7.749	7.756	7.342	94,7
08	Užitno sadje	3.328	3.365	3.987	3.311	4.299	3.135	3.943	6.613	7.225	6.370	8.425	10.320	8.434	81,7
09	Kava, čaj, začimbe	738	566	949	988	1.023	1.411	1.491	1.258	1.611	2.520	4.600	6.365	6.236	98,0
10	Žita	687	3.976	457	1.139	572	485	1.879	11.189	14.635	12.994	11.959	15.773	26.236	166,3
11	Proizvodi mlinske industrije	795	1.267	756	122	270	1.110	2.356	2.300	2.927	4.289	5.598	6.055	6.700	110,7
12	Oljna semena in plodovi	680	1.133	607	1.044	1.228	1.025	449	871	3.586	4.203	3.069	6.589	8.955	135,9
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	123	197	69	80	214	172	123	201	477	499	524	608	708	116,4
14	Rastlinski material za pletarstvo	24	22	28	24	34	39	39	37	52	35	42	33	34	103,7
15	Masti in olja	4.418	5.530	4.485	4.795	4.555	3.792	4.259	3.489	4.234	6.229	11.670	9.976	9.505	95,3
16	Izdelki iz mesa	3.782	4.704	5.674	6.384	6.279	6.765	6.749	8.020	9.178	16.861	18.807	21.811	24.870	114,0
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	10.345	12.128	9.576	19.694	23.237	29.498	28.657	5.526	8.949	6.511	6.264	8.864	6.189	69,8
18	Kakav in kakavovi izdelki	4.160	4.465	5.319	5.514	5.186	5.497	4.760	5.688	12.274	18.707	19.758	33.889	28.057	82,8
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	9.995	10.496	11.739	13.162	13.121	14.135	14.320	16.777	21.114	25.782	26.401	31.019	31.473	101,5
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	2.915	2.717	3.133	2.696	2.598	2.605	2.611	2.774	4.127	6.672	7.928	9.262	10.073	108,8
21	Razna živila	9.837	11.241	16.550	19.934	12.533	12.686	12.319	12.453	19.345	23.598	25.963	30.111	31.722	105,3
22	Pijače, alkoholi in kis	4.360	4.975	5.433	6.926	14.670	15.603	16.376	16.619	17.567	22.243	25.344	28.870	33.235	115,1
23	Ostanki in odpadki živil, krma	1.112	2.304	2.372	3.404	1.282	2.703	1.691	2.798	5.742	5.991	6.969	7.213	9.492	131,6
24	Tobak	1.532	1.560	1.697	1.931	1.765	2.100	1.917	1.624	1.341	1.379	1.433	61	48	77,8
	SKUPAJ	**65.484**	**77.317**	**80.476**	**98.458**	**101.664**	**113.422**	**115.022**	**117.124**	**166.816**	**227.425**	**265.138**	**305.633**	**327.164**	**107,0**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 54: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvaško (000 EUR); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
01	Žive živali	832	542	451	369	224	212	–357	–542	–1.061	–3.089	1.543	307	555
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	2.993	3.356	3.103	2.414	1.999	1.996	2.576	2.055	1.573	–9.624	–13.811	–7.445	–6.763
03	Ribe, raki	–1.516	–1.466	–1.590	–2.168	–2.021	–2.607	–1.875	–4.326	–4.294	–8.575	–14.848	–11.247	–13.173
04	Mlečni izdelki, jajca, med	2.407	3.479	4.118	2.433	2.896	3.030	3.387	7.798	5.732	6.366	10.456	16.218	17.027
05	Proizvodi živalskega porekla	–175	–23	–180	658	573	341	–221	–431	–594	–679	–508	–542	–257
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	1.331	1.836	2.050	1.978	2.571	2.326	2.152	1.869	1.504	1.560	1.631	2.552	3.229
07	Užitne vrtnine	–606	–773	–1.007	–300	–69	–227	–537	–1.767	–2.096	–4.397	–4.338	–3.158	–756
08	Užitno sadje	81	–508	722	–362	–2.429	–1.008	–440	–3.250	8.242	19.103	18.970	22.753	20.661
09	Kava, čaj, začimbe	575	437	30	17	–44	172	3.486	3.821	4.950	5.960	6.772	5.724	8.053
10	Žita	205	–3.064	614	–198	585	415	–771	–10.043	–12.101	–10.461	–10.159	–12.634	–22.670
11	Proizvodi mlinske industrije	–167	–681	–155	432	694	395	–618	1.101	–1.790	–3.095	–3.702	–3.039	–4.355
12	Oljna semena in plodovi	2.264	2.195	2.954	1.714	506	606	1.153	388	–1.363	–2.664	–1.013	–1.546	–4.356
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	–74	–127	–1	9	127	292	162	23	–283	–328	–375	–384	–590
14	Rastlinski material za pletarstvo	–8	1	–1	–8	–26	–23	–35	–33	–49	–30	–39	–29	–30
15	Masti in olja	–1.163	–1.964	1.625	–1.242	–806	380	4.633	6.353	12.674	805	–6.158	–4.376	–5.123
16	Izdelki iz mesa	4.306	3.554	2.757	1.698	573	–655	434	395	2.428	–2.050	–1.794	–1.787	–2.482
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	–4.819	–10.607	–7.686	–18.099	–21.618	–27.511	–26.600	–3.047	–2.863	2.543	5.011	–4.246	788
18	Kakav in kakavovi izdelki	–3.339	–3.225	–3.229	–3.721	–4.429	–3.603	–2.275	–2.903	–9.605	–15.373	–16.019	–29.457	–23.153
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	–2.151	–1.425	–2.554	–6.330	–6.952	–8.013	–7.829	–9.728	–12.082	–13.420	–13.097	–14.913	–11.959
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	1.002	2.368	1.767	1.574	1.389	1.163	939	–6	–659	–3.195	–4.646	–5.724	–5.959
21	Razna živila	–1.006	–1.649	–7.142	–11.226	–5.337	–4.917	–4.687	–3.047	–8.160	–11.096	–9.499	–10.836	–13.803
22	Pijače, alkoholi in kis	10.406	11.218	10.873	6.250	63	1.558	481	–846	459	–4.053	–5.326	–2.450	–1.517
23	Ostanki in odpadki živil, krma	1.990	647	–174	–1.982	167	–629	176	7.422	25.817	26.436	35.724	24.235	31.723
24	Tobak	–1.491	–1.559	–1.694	–1.921	–1.765	–2.100	–1.898	–1.624	–1.341	–1.361	–289	1.112	–48
	SKUPAJ	**11.878**	**2.562**	**5.652**	**–28.011**	**–33.129**	**–38.408**	**–28.562**	**–10.370**	**5.038**	**–30.716**	**–25.515**	**–40.911**	**–34.957**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 55: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU–28 (000 EUR); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
01	Žive živali	22.465	20.765	33.005	24.561	30.124	41.297	45.114	43.576	40.159	38.582	43.724	55.694	56.501	101,4
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	34.609	45.327	46.818	36.914	39.144	43.383	39.847	45.935	47.879	53.656	54.872	61.678	66.591	108,0
03	Ribe, raki	2.037	1.922	3.824	3.630	1.802	1.953	1.775	2.864	8.046	7.151	8.794	8.759	9.975	113,9
04	Mlečni izdelki, jajca, med	70.326	90.107	103.152	76.988	99.443	105.776	106.559	113.948	119.907	113.615	115.640	145.173	141.618	97,6
05	Proizvodi živalskega porekla	319	334	519	1.210	1.012	1.135	2.271	2.081	1.517	1.350	2.002	2.387	2.170	90,9
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	2.729	4.398	4.048	4.072	4.588	4.848	5.818	6.372	7.803	9.090	10.810	11.918	12.533	105,2
07	Užitne vrtnine	3.584	5.861	6.545	4.812	7.112	8.836	9.298	10.807	15.131	17.559	20.601	20.837	24.522	117,7
08	Užitno sadje	14.334	26.404	40.439	40.097	32.187	43.935	19.749	26.339	47.170	66.040	56.601	68.677	65.113	94,8
09	Kava, čaj, začimbe	1.818	2.026	2.064	2.191	1.692	2.486	6.794	12.188	10.950	13.227	18.204	21.269	29.985	141,0
10	Žita	6.864	6.156	9.970	11.906	18.450	22.082	37.940	32.500	25.817	34.115	33.693	49.387	49.969	101,2
11	Proizvodi mlinske industrije	682	831	659	674	1.045	1.663	2.045	4.321	2.401	2.910	4.500	8.527	7.573	88,8
12	Oljna semena in plodovi	15.379	16.315	56.217	13.341	87.472	100.728	32.437	30.731	19.007	19.942	35.732	41.031	41.384	100,9
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	2.860	3.832	4.468	4.034	6.039	5.096	6.013	4.365	6.415	6.961	9.386	10.285	11.257	109,4
14	Rastlinski material za pletarstvo	47	26	28	28	9	16	5	4	10	6	5	8	4	55,8
15	Masti in olja	6.200	11.751	12.297	7.976	9.266	12.824	18.708	16.159	24.131	21.602	22.834	23.628	21.648	91,6
16	Izdelki iz mesa	26.842	28.798	32.628	32.631	35.655	40.835	41.879	47.256	50.692	59.531	65.229	72.575	80.846	111,4
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	31.753	23.903	14.343	11.608	22.865	31.710	36.102	34.262	34.786	28.558	26.787	16.531	23.038	139,4
18	Kakav in kakavovi izdelki	6.415	6.946	9.814	8.273	6.959	9.145	12.460	13.125	12.131	12.585	14.635	15.801	18.551	117,4
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	11.236	13.486	15.107	13.363	14.514	16.785	18.661	22.984	27.535	34.098	39.973	50.387	57.013	113,1
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	7.329	9.603	8.919	9.204	9.480	8.820	8.224	7.672	7.347	7.489	9.381	8.772	9.374	106,9
21	Razna živila	12.942	16.966	25.513	29.704	22.729	29.465	34.096	47.859	56.163	68.732	82.217	98.943	120.209	121,5
22	Pijače, alkoholi in kis	28.822	31.999	35.418	34.245	34.980	39.888	47.379	51.169	61.177	66.540	73.856	66.711	73.300	109,9
23	Ostanki in odpadki živil, krma	59.651	116.729	84.420	118.450	62.074	72.014	57.325	70.240	96.188	122.270	128.444	92.620	128.665	138,9
24	Tobak	47	1	3	21	105	42	19	0	0	101	2.147	1.282	781	60,9
	SKUPAJ	**369.289**	**484.486**	**550.217**	**489.932**	**548.746**	**644.762**	**590.518**	**646.758**	**722.361**	**805.710**	**880.066**	**952.883**	**1.052.622**	**110,5**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 56: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU–28 (000 EUR); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
01	Žive živali	18.655	16.097	16.864	20.437	19.656	19.858	20.675	20.333	23.172	26.470	25.727	29.402	30.588	104,0
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	112.896	124.241	146.934	149.658	159.273	171.340	183.065	190.031	197.526	211.162	226.343	225.787	231.644	102,6
03	Ribe, raki	26.391	27.878	32.316	31.484	31.167	35.474	33.736	34.216	39.073	43.401	57.379	60.322	64.501	106,9
04	Mlečni izdelki, jajca, med	69.408	86.500	108.531	102.000	125.217	132.320	134.664	152.346	154.008	150.324	147.962	173.423	183.463	105,8
05	Proizvodi živalskega porekla	3.969	4.204	6.427	5.787	5.403	5.038	5.600	6.871	5.561	5.223	5.203	6.973	7.313	104,9
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	28.516	38.483	43.025	40.727	41.706	39.896	39.662	43.772	39.504	39.849	45.217	49.551	49.043	99,0
07	Užitne vrtnine	64.217	78.440	82.429	81.078	87.602	81.675	83.697	96.192	88.534	93.126	96.207	100.280	101.544	101,3
08	Užitno sadje	75.692	94.659	116.674	99.907	106.635	99.108	110.687	118.487	116.057	128.373	138.520	160.254	149.403	93,2
09	Kava, čaj, začimbe	11.625	15.573	16.039	16.876	16.852	20.642	22.972	27.895	25.142	26.999	31.261	37.735	44.879	118,9
10	Žita	58.376	82.987	73.681	48.548	54.634	87.310	65.832	82.607	80.353	69.736	65.012	76.849	79.366	103,3
11	Proizvodi mlinske industrije	17.543	25.264	33.075	26.387	23.207	29.658	29.467	29.215	30.255	31.173	29.136	31.755	35.122	110,6
12	Oljna semena in plodovi	15.954	15.687	20.570	18.261	20.350	21.640	20.619	24.190	25.177	28.791	28.381	32.073	35.546	110,8
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	5.945	8.322	9.998	7.873	10.218	10.511	7.957	9.110	10.594	9.369	11.243	12.035	13.191	109,6
14	Rastlinski material za pletarstvo	296	364	358	280	290	309	284	323	299	326	485	724	764	105,4
15	Masti in olja	36.792	36.765	45.131	38.554	40.507	42.152	55.121	62.256	64.816	59.326	61.659	59.783	55.114	92,2
16	Izdelki iz mesa	29.737	39.852	49.675	53.421	54.449	60.151	61.353	64.391	63.750	68.713	71.510	77.079	83.501	108,3
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	44.193	47.005	54.830	61.975	58.468	81.412	92.261	63.440	76.542	70.930	56.102	61.531	59.618	96,9
18	Kakav in kakavovi izdelki	52.777	61.889	64.228	63.366	69.078	75.122	73.383	78.521	83.333	86.332	93.777	92.456	100.414	108,6
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	70.897	82.596	93.352	101.926	108.210	112.743	120.234	126.902	133.029	136.901	144.031	157.307	157.610	100,2
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	52.403	64.621	67.317	64.884	68.015	71.081	70.317	72.664	70.386	74.914	78.707	87.691	91.946	104,9
21	Razna živila	73.371	82.364	110.662	119.585	113.724	126.090	124.932	140.071	138.719	146.113	160.303	170.040	184.782	108,7
22	Pijače, alkoholi in kis	62.575	78.918	88.288	89.055	93.464	97.816	103.798	98.355	109.233	126.363	129.797	136.079	147.114	108,1
23	Ostanki in odpadki živil, krma	40.288	47.883	58.670	63.296	58.954	68.617	73.648	82.876	80.694	85.830	85.659	86.962	98.822	113,6
24	Tobak	52.953	56.025	71.384	71.097	70.052	72.116	77.009	65.797	63.496	66.956	65.064	67.640	74.388	110,0
	SKUPAJ	**1.025.469**	**1.216.619**	**1.410.462**	**1.376.463**	**1.437.135**	**1.562.079**	**1.610.973**	**1.690.859**	**1.719.253**	**1.786.701**	**1.854.685**	**1.993.731**	**2.079.676**	**104,3**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 57: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU–28 (000 EUR); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
01	Žive živali	3.810	4.668	16.141	4.123	10.468	21.440	24.439	23.243	16.987	12.111	17.997	26.292	25.914
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	–78.286	–78.915	–100.116	–112.744	–120.129	–127.957	–143.217	–144.096	–149.647	–157.506	–171.471	–164.109	–165.052
03	Ribe, raki	–24.354	–25.956	–28.493	–27.854	–29.365	–33.521	–31.961	–31.351	–31.027	–36.249	–48.585	–51.563	–54.526
04	Mlečni izdelki, jajca, med	919	3.607	–5.379	–25.012	–25.775	–26.545	–28.105	–38.398	–34.100	–36.709	–32.322	–28.249	–41.845
05	Proizvodi živalskega porekla	–3.651	–3.871	–5.909	–4.577	–4.391	–3.903	–3.328	–4.790	–4.044	–3.874	–3.201	–4.586	–5.144
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	–25.787	–34.085	–38.978	–36.656	–37.119	–35.048	–33.844	–37.399	–31.701	–30.759	–34.407	–37.632	–36.509
07	Užitne vrtnine	–60.633	–72.580	–75.884	–76.266	–80.491	–72.839	–74.399	–85.385	–73.403	–75.567	–75.606	–79.443	–77.022
08	Užitno sadje	–61.358	–68.255	–76.235	–59.810	–74.448	–55.173	–90.937	–92.148	–68.887	–62.333	–81.919	–91.577	–84.291
09	Kava, čaj, začimbe	–9.807	–13.547	–13.975	–14.685	–15.161	–18.156	–16.178	–15.706	–14.192	–13.772	–13.057	–16.467	–14.894
10	Žita	–51.512	–76.831	–63.711	–36.642	–36.185	–65.227	–27.892	–50.107	–54.536	–35.621	–31.319	–27.462	–29.397
11	Proizvodi mlinske industrije	–16.861	–24.434	–32.416	–25.713	–22.162	–27.995	–27.422	–24.894	–27.854	–28.263	–24.636	–23.228	–27.549
12	Oljna semena in plodovi	–575	628	35.646	–4.921	67.123	79.087	11.818	6.541	–6.170	–8.849	7.351	8.958	5.838
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	–3.085	–4.489	–5.531	–3.839	–4.179	–5.415	–1.944	–4.745	–4.179	–2.408	–1.857	–1.750	–1.933
14	Rastlinski material za pletarstvo	–249	–337	–330	–252	–281	–292	–279	–319	–290	–320	–480	–716	–759
15	Masti in olja	–30.591	–25.014	–32.834	–30.578	–31.241	–29.328	–36.413	–46.097	–40.685	–37.723	–38.825	–36.156	–33.465
16	Izdelki iz mesa	–2.895	–11.054	–17.047	–20.790	–18.794	–19.316	–19.474	–17.135	–13.058	–9.183	–6.280	–4.504	–2.655
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	–12.441	–23.102	–40.487	–50.367	–35.603	–49.702	–56.159	–29.179	–41.755	–42.372	–29.315	–45.000	–36.580
18	Kakav in kakavovi izdelki	–46.362	–54.943	–54.415	–55.093	–62.119	–65.978	–60.923	–65.397	–71.202	–73.747	–79.142	–76.654	–81.863
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	–59.661	–69.110	–78.245	–88.563	–93.696	–95.958	–101.573	–103.918	–105.495	–102.802	–104.058	–106.920	–100.596
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	–45.074	–55.018	–58.398	–55.680	–58.534	–62.262	–62.094	–64.992	–63.039	–67.425	–69.326	–78.919	–82.572
21	Razna živila	–60.429	–65.399	–85.149	–89.881	–90.996	–96.625	–90.836	–92.212	–82.557	–77.381	–78.086	–71.097	–64.574
22	Pijače, alkoholi in kis	–33.753	–46.919	–52.870	–54.811	–58.485	–57.927	–56.419	–47.186	–48.057	–59.823	–55.942	–69.368	–73.814
23	Ostanki in odpadki živil, krma	19.363	68.846	25.750	55.155	3.120	3.397	–16.322	–12.636	15.495	36.440	42.786	5.658	29.843
24	Tobak	–52.906	–56.024	–71.381	–71.077	–69.947	–72.074	–76.991	–65.797	–63.496	–66.855	–62.917	–66.357	–73.607
	SKUPAJ	**–656.179**	**–732.133**	**–860.245**	**–886.531**	**–888.388**	**–917.317**	**–1.020.454**	**–1.044.101**	**–996.893**	**–980.990**	**–974.619**	**–1.040.848**	**–1.027.054**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 58: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
01	Žive živali	346	344	1.907	716	306	376	126	256	101	194	168	61	48	78,1
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	4.905	5.877	8.168	8.566	8.477	10.766	10.529	11.305	12.592	15.757	16.062	16.006	20.297	126,8
03	Ribe, raki	771	780	606	354	117	35	0	105	487	1.196	497	0	419	
04	Mlečni izdelki, jajca, med	16.055	16.079	18.920	17.956	20.795	23.165	21.580	23.711	20.880	19.567	21.651	22.177	23.310	105,1
05	Proizvodi živalskega porekla	62	175	145	85	49	42	100	126	94	44	77	79	155	196,5
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	417	542	841	962	484	604	613	514	640	886	1.056	1.336	1.203	90,1
07	Užitne vrtnine	1.362	1.768	2.660	2.315	2.981	2.665	2.730	3.099	2.970	2.590	1.906	1.554	1.326	85,3
08	Užitno sadje	5.145	7.572	10.764	9.794	9.972	8.551	8.958	6.361	7.372	7.425	7.322	6.419	6.329	98,6
09	Kava, čaj, začimbe	1.559	1.435	1.393	1.206	1.169	1.222	1.989	1.853	1.667	1.827	2.186	4.611	7.557	163,9
10	Žita	657	711	1.341	674	875	926	1.040	935	1.058	995	1.118	973	1.079	110,8
11	Proizvodi mlinske industrije	359	476	510	678	742	1.110	579	699	689	613	1.026	1.299	1.214	93,5
12	Oljna semena in plodovi	1.766	4.915	5.929	3.603	2.901	2.941	2.910	2.310	2.869	2.743	2.625	3.047	3.138	103,0
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	114	61	730	75	91	83	80	69	103	148	212	292	692	236,7
14	Rastlinski material za pletarstvo	28	37	39	35	12	13	8	8	2	1	2	1	0	39,4
15	Masti in olja	743	1.216	1.765	1.539	992	1.159	1.740	1.035	787	573	497	708	922	130,3
16	Izdelki iz mesa	27.915	23.670	25.033	22.882	22.851	21.191	20.934	19.399	17.426	18.633	18.757	20.012	20.520	102,5
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	2.094	1.627	2.117	2.290	1.872	2.602	2.633	2.519	2.221	2.328	2.232	2.428	2.528	104,1
18	Kakav in kakavovi izdelki	944	1.200	979	1.126	1.005	1.215	1.385	1.569	2.692	3.579	3.006	2.727	1.538	56,4
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	1.990	1.595	1.867	2.574	1.664	2.022	1.959	2.590	6.963	5.838	6.377	5.445	5.284	97,0
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	3.484	2.809	3.530	3.213	3.351	3.593	3.683	3.685	3.409	3.576	3.560	4.101	4.010	97,8
21	Razna živila	7.003	6.418	21.877	30.236	28.732	30.460	32.505	34.216	35.560	37.489	38.384	43.648	45.367	103,9
22	Pijače, alkoholi in kis	27.501	28.687	30.324	32.992	28.656	31.853	31.076	31.876	34.763	32.535	32.596	34.727	40.524	116,7
23	Ostanki in odpadki živil, krma	4.063	7.722	14.462	13.996	15.142	7.661	7.074	9.386	7.017	7.564	7.119	6.958	7.229	103,9
24	Tobak	46	51	49	122	42	28	71	143	229	199	212	343	235	68,5
	SKUPAJ	**109.329**	**115.766**	**155.955**	**157.989**	**153.278**	**154.285**	**154.300**	**157.768**	**162.593**	**166.299**	**168.647**	**178.950**	**194.925**	**108,9**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 59: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	Indeks 2018/17
01	Žive živali	2	37	20	1	0	11	1	0	0	0	2	1	1	92,0
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	6	0	0	5	21	4	3	49	102	162	164	135	175	129,8
03	Ribe, raki	20	2	0	94	238	489	547	295	497	775	451	657	571	86,9
04	Mlečni izdelki, jajca, med	0	75	38	0	203	154	219	186	415	593	406	453	428	94,4
05	Proizvodi živalskega porekla	1	0	84	42	23	132	1.244	1.054	92	14	67	163	31	19,3
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	166	71	121	35	347	358	795	754	565	657	473	536	497	92,9
07	Užitne vrtnine	5.228	4.457	5.362	5.546	6.284	4.960	5.221	5.683	6.386	6.208	6.086	5.495	6.092	110,9
08	Užitno sadje	2.323	2.421	2.282	2.270	2.310	2.131	3.395	5.202	3.858	3.479	5.824	7.343	5.475	74,6
09	Kava, čaj, začimbe	1.064	1.135	1.800	1.535	1.632	1.988	1.242	1.403	1.449	1.587	1.986	2.332	2.710	116,2
10	Žita	2.404	609	197	266	1.250	2.348	425	2.064	1.272	855	605	572	852	148,9
11	Proizvodi mlinske industrije	1.509	2.957	3.317	2.106	2.165	3.695	3.105	3.170	1.440	791	1.585	534	1.212	226,8
12	Oljna semena in plodovi	571	1.040	1.851	584	557	1.170	361	408	181	626	324	715	633	88,5
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	0	0	0	4	44	1	10	30	22	9	13	66	14	21,9
14	Rastlinski material za pletarstvo	64	55	44	15	8	8	0	0	0	2	0	0	2	
15	Masti in olja	5.260	10.988	18.940	15.104	26.686	24.923	20.057	7.058	6.879	11.336	10.862	14.533	13.951	96,0
16	Izdelki iz mesa	2	10	0	11	38	15	9	53	27	74	38	24	29	121,2
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	613	1.454	2.633	2.063	561	6.373	3.724	18.858	6.836	3.667	6.100	4.514	7.681	170,1
18	Kakav in kakavovi izdelki	1.767	1.586	1.623	1.629	1.344	1.343	1.033	1.237	1.464	1.747	1.869	2.020	1.980	98,0
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	4.073	4.175	5.447	5.931	6.166	7.345	8.024	8.870	8.842	9.293	9.636	10.283	12.271	119,3
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	1.418	2.493	2.450	2.651	2.906	4.689	4.250	5.670	6.607	5.058	5.381	4.831	6.035	124,9
21	Razna živila	1.710	1.899	2.415	2.828	2.694	2.395	2.672	2.300	2.383	2.960	2.654	1.911	1.830	95,7
22	Pijače, alkoholi in kis	1.637	2.263	1.770	2.435	2.802	3.155	3.197	4.351	5.190	5.209	4.707	4.871	4.436	91,1
23	Ostanki in odpadki živil, krma	256	219	557	1.242	1.159	957	954	918	661	1.052	1.136	2.645	4.356	164,7
24	Tobak	31	58	23	25	4	1.077	1.055	841	776	882	530	490	661	134,9
	SKUPAJ	**30.125**	**38.004**	**50.975**	**46.423**	**59.441**	**69.722**	**61.543**	**70.454**	**55.944**	**57.037**	**60.898**	**65.126**	**71.925**	**110,4**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 60: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2006–2018

KNCT		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
01	Žive živali	344	307	1.887	714	306	365	125	256	101	194	165	60	47
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	4.899	5.877	8.168	8.562	8.456	10.762	10.526	11.256	12.490	15.595	15.898	15.871	20.122
03	Ribe, raki	752	778	606	260	–121	–454	–547	–189	–10	421	47	–657	–152
04	Mlečni izdelki, jajca, med	16.055	16.004	18.882	17.956	20.593	23.012	21.360	23.526	20.465	18.974	21.245	21.723	22.882
05	Proizvodi živalskega porekla	60	175	61	43	27	–90	–1.143	–928	2	29	9	–84	123
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	250	472	720	927	137	246	–182	–240	75	228	583	800	706
07	Užitne vrtnine	–3.865	–2.689	–2.702	–3.231	–3.303	–2.295	–2.491	–2.584	–3.416	–3.618	–4.180	–3.941	–4.766
08	Užitno sadje	2.822	5.151	8.482	7.523	7.662	6.420	5.563	1.159	3.514	3.946	1.498	–924	854
09	Kava, čaj, začimbe	495	300	–408	–329	–464	–766	748	450	218	240	200	2.279	4.847
10	Žita	–1.748	102	1.144	408	–374	–1.422	614	–1.129	–213	140	513	401	227
11	Proizvodi mlinske industrije	–1.150	–2.481	–2.807	–1.428	–1.423	–2.585	–2.526	–2.472	–751	–178	–559	765	2
12	Oljna semena in plodovi	1.195	3.875	4.078	3.019	2.344	1.771	2.549	1.901	2.688	2.117	2.301	2.331	2.505
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	114	61	730	71	47	81	70	39	82	138	199	226	677
14	Rastlinski material za pletarstvo	–36	–18	–5	20	5	5	8	8	2	–1	2	1	–2
15	Masti in olja	–4.517	–9.772	–17.175	–13.565	–25.694	–23.764	–18.317	–6.024	–6.092	–10.764	–10.365	–13.825	–13.029
16	Izdelki iz mesa	27.912	23.660	25.033	22.871	22.813	21.176	20.924	19.346	17.399	18.559	18.718	19.988	20.491
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	1.481	172	–516	227	1.311	–3.770	–1.092	–16.339	–4.615	–1.338	–3.868	–2.087	–5.152
18	Kakav in kakavovi izdelki	–823	–387	–644	–502	–339	–128	352	332	1.229	1.831	1.137	707	–442
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	–2.083	–2.580	–3.579	–3.357	–4.503	–5.323	–6.065	–6.280	–1.880	–3.455	–3.259	–4.838	–6.987
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	2.065	316	1.080	562	445	–1.095	–567	–1.985	–3.198	–1.481	–1.821	–730	–2.026
21	Razna živila	5.293	4.519	19.462	27.408	26.038	28.065	29.832	31.916	33.178	34.529	35.731	41.736	43.538
22	Pijače, alkoholi in kis	25.865	26.423	28.553	30.556	25.854	28.698	27.879	27.525	29.572	27.326	27.890	29.856	36.088
23	Ostanki in odpadki živil, krma	3.807	7.502	13.904	12.754	13.983	6.704	6.121	8.468	6.356	6.512	5.983	4.313	2.873
24	Tobak	15	–7	26	97	38	–1.050	–984	–698	–547	–683	–318	–147	–426
	SKUPAJ	**79.204**	**77.762**	**104.980**	**111.566**	**93.837**	**84.563**	**92.757**	**87.314**	**106.649**	**109.262**	**107.749**	**113.825**	**123.000**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni KIS

UKREPI KMETIJSKE POLITIKE

Priloga 61: Razpoložljiva sredstva, izplačila, nepravilnosti in finančni popravki pri neposrednih plačilih in tržnih ukrepih za evropsko proračunsko leto 2018 (od 16. 10. 2017 do 15. 10. 2018) ter ukrepi PRP 2014–2020, kumulativno za celotno programsko obdobje do 15. 10. 2018

	PRP 2014–2020 (pravice porabe 2014–2020)*	Neposredna plačila 2018**	Tržni ukrepi***
Razpoložljiva sredstva (EUR)	837.849.803,00	136.000.000,00	/
Neto izplačila (EUR)	298.525.827,15	133.914.413,66	7.341.838,50
Razlika (EUR)	539.323.975,85	2.085.586,34	/
Razlika (%)	64,37	1,53	/
Nepravilnosti (EUR)	–194.564,36	–601.104,66	–458.399,95
Nepravilnosti (%)	15,51	47,94	36,55
Nepravilnosti upravičencev (EUR)	–194.564,36	–141.604,41	–458.399,95
Administrativne napake (EUR)	0,00	–459.500,25	0,00
Finančni popravki (EUR)****	34,57	–27,42	/
Finančni popravki (%)	/	/	/

* Za PRP 2014–2020 je med razpoložljivimi sredstvi upoštevana višina pravic porabe za EU del. V neto izplačilih je upoštevana kumulativna višina izplačil EU sredstev za celotno programsko obdobje, in sicer na dan 15. 10. 2018.

** Podatki o neposrednih plačilih se nanašajo na uredbeno leto 2017, v izplačilih pa je zajet EU del za obdobje od 16. 10. 2017 do 15. 10. 2018.

*** Razpoložljiva sredstva za tržne ukrepe so določena za ukrepe podpore tržne ureditve za vino (EU del v višini 5.045.000,00 EUR, od tega izplačano 5.044.945,09 EUR) in za program ukrepov v čebelarstvu (EU del v višini 382.814,00 EUR, od tega izplačano 343.878,78 EUR). Za promocijo in informiranje kmetijskih proizvodov – tretje države (EU del izplačan v višini 1.002.901,54 EUR) ter za ukrepe šolske sheme (EU del izplačan v višini 950.113,09 EUR) ovojnica ni določena.

**** Finančni popravki na skladu EKSRP in EKJS so posledica potrditve letnega obračuna za finančno leto 2018.

Vir: ARSKTRP

Priloga 62: Vrste in višina neposrednih plačil na enoto (tekoči tečaj); 2004–2014

	Enota	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
RASTLINSKA PRIDELAVA												
Žito, oljnice, stročnice	EUR/ha	281,6	297,7	314,31	–	–	–	–	–	–	–	–
Lan in konoplja za vlakna	EUR/ha	–	199,2	215,80	–	–	–	–	–	–	–	–
Suhe stročnice	EUR/ha	30,6	33,3	36,12	38,89	44,45	50,00	55,57	55,57	*	*	*
Energetske rastline	EUR/ha	24,7	27,0	29,25	31,65	45,00	45,00	–	–	–	–	–
Oljne buče	EUR/ha	240,7	240,7	239,94	–	–	–	–	–	–	–	–
Sladkorna pesa	EUR/ha	–	–	341,71	*	*	*	*	*	*	*	*
Hmelj	EUR/ha	408,8	432,0	456,0	120,0	120,0	120,0	*	*	*	*	*
Lupinasto sadje	EUR/ha	30,1	72,5	78,49	84,52	96,60	108,67	120,75	120,75	*	*	*
Oljčno olje – proizvodna pomoč	EUR/t	–	793,5	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Oljčno olje – plačilo na površino	EUR/ha	–	–	567,00	–	–	–	–	–	–	–	–
Pridelava semena (različna višina glede na vrsto semena)	EUR/t	:	:	:	–	–	–	–	–	–	–	–
Semenski krompir – nasadi v 100-m izolacijskem pasu	EUR/ha	418,7	417,3	417,3	170,0	170,0	170,00	–	–	–	–	–
– semenski nasadi	EUR/ha	669,8	667,7	667,7	420,0	420,0	420,00	–	–	–	–	–
REJA ŽIVALI												
Mleko – osnovna premija	EUR/t kvote	6,94	14,67	23,27	*	*	*	*	*	*	*	*
Mleko – dodatno plačilo (povprečna vrednost)	EUR/t kvote	3,74	7,03	10,93	*	*	*	*	*	*	*	*
Mleko – gorsko višinske in strme kmetije (povprečna vrednost)	EUR/t kvote	–	–	–	–	–	–	17,06	17,50	16,57	16,67	17,13
Odraslo govedo – klavna premija	EUR/glavo	67,88	72,00	76,00	*	*	*	*	*	*	*	*
Teleta – klavna premija	EUR/glavo	42,31	44,89	47,39	*	*	*	*	*	*	*	*
Odraslo govedo – dodatno plačilo (povprečna vrednost)	EUR/glavo	22,19	22,23	20,81	*	*	*	*	*	*	*	*
Krave dojilje – osnovna premija	EUR/glavo	169,70	180,00	190,00	*	*	*	*	*	*	*	*
Krave dojilje – dodatna premija	EUR/glavo	20,48	21,73	22,94	*	*	*	*	*	*	*	*
Biki – posebna premija	EUR/glavo	177,21	188,02	198,52	136,50	136,50	136,50	136,50	136,50	*	*	*
Voli – posebna premija	EUR/glavo	127,27	135,00	142,50	97,50	97,50	97,50	97,50	97,50	*	*	*
Ekstenzivna reja govedi	EUR/glavo	74,0	84,8	90,0	*	*	*	*	*	*	*	*
Ekstenzivna reja ženskih govedi (povprečna vrednost)	EUR/glavo	–	–	–	161,0	193,2	182,3	133,4	133,5	151,8	126,1	122,4
Ovce mesnih pasem – osnovna premija	EUR/glavo	17,72	18,80	19,85	10,50	10,50	10,50	*	*	*	*	*
Koze in mlečne ovce – osnovna premija	EUR/glavo	14,26	15,13	15,97	8,40	8,40	8,40	*	*	*	*	*
Ovce in koze – dodatna premija za težje razmere	EUR/glavo	5,91	6,27	6,62	3,50	3,50	3,50	*	*	*	*	*
Ovce in koze – dodatno plačilo (povprečna vrednost)	EUR/glavo	0,94	1,10	0,97	–	–	–	–	–	–	–	–
SHEMA ENOTNIH PLAČIL												
Enotno (regionalno) plačilo za njive	EUR/ha	–	–	–	332,00	332,00	332,00	332,00	332,00	332,00	338,15	322,94
Enotno (regionalno) plačilo za trajno travinje	EUR/ha	–	–	–	108,70	108,70	108,70	108,70	108,70	108,70	114,85	109,68
Plačilne pravice (povprečna vrednost, skupaj z individualnimi dodatki)	EUR/ha	–	–	–	272,81	273,23	275,16	292,50	292,75	314,74	318,59	310,67

* Deloma ali v celoti pretvorjeno v individualni dodatek k plačilnim pravicam posameznega kmetijskega gospodarstva.
Vir: Uradni list RS (več številk); ARSKTRP

Priloga 63: Izplačana neposredna plačila glede na uredbeno leto; 2013–2018

Datum zajema podatkov		31. 5. 2015			31. 5. 2015			31. 5. 2016			31. 5. 2017			31. 5. 2018			31. 5. 2019		
		2013			**2014**			**2015**			**2016**			**2017**			**2018**		
	Enota	**KMG**	**Št. enot**	**000 EUR**	**KMG**	**Št. enot**	**000 EUR**	**KMG**	**Št. enot**	**000 EUR**	**KMG**	**Št. enot**	**000 EUR**	**KMG**	**Št. enot**	**000 EUR**	**KMG**	**Št. enot**	**000 EUR**
Proizvodno vezana plačila				**8.434**			**8.291**			**20.346**			**20.342**			**17.448**			**17.385**
Mleko v gorskih območjih	tona	1.708	116.46	1.941		111.80	1.915	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Žensko govedo	glava	16.640	51.496	6.493		52.098	6.376	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Beljakovinske rastline	ha	–	–	–	–	–	–	4.760	8.425	2.701	5.845	11.229	2.697	34	22	7	23	15	5
Strna žita	ha	–	–	–	–	–	–	21.103	55.833	6.807	20.990	55.834	6.807	19.688	53.513	6.763	19.865	55.287	6.724
Zelenjadnice	ha	–	–	–	–	–	–	600	1.005	1.985	877	1.672	2.063	912	1.853	1.909	908	1.729	1.960
Reja govedi (biki, voli)	glava	–	–	–	–	–	–	19.750	140.084	4.098	16.940	77.332	4.045	16.465	78.296	4.027	15.978	77.775	4.010
Mleko v gorskih območjih	glava	–	–	–	–	–	–	2.917	36.096	4.755	2.924	36.303	4.730	2.916	36.270	4.743	2.696	36.815	4.687
Proizvodno nevezana plačila				**131.497**			**127.418**			**116.014**			**115.183**			**117.143**			**117.072**
Shema enotnih plačil	ha	56.521	412.74	131.497		410.13	127.418	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Shema osnovnega plačila	ha	–	–	–	–	–	–	56.512	448.319	72.189	56.282	445.14	71.730	56.247	444.616	71.715	55.932	442.876	72.165
Plačilo za zeleno komponento	ha	–	–	–	–	–	–	56.603	449.061	41.094	56.297	445.19	40.702	56.265	444.738	40.669	55.944	443.011	40.123
Dodatno plačilo za mlade kmete	ha	–	–	–	–	–	–	3.665	38.841	2.730	4.181	44.097	2.750	4.342	44.971	2.633	4.275	43.402	2.676
Območja z naravnimi omejitvami	ha	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	14.829	35.804	2.125	15.319	35.880	2.107
Skupaj NP		**56.656**		**139.931**	**56.478**		**135.709**	**56.719**		**136.360**	**56.418**		**135.525**	**56.339**		**134.590**			**134.457**

Vir: ARSKTRP

Priloga 64: Vrste in višina izravnalnih plačil na enoto za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (tekoči tečaj); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
FIKSNI DEL PLAČIL (EUR/ha)													
OMD plačila po območjih*													
Gorsko višinska območja	201,6	185,30	183,45	183,45	114,45	114,45	114,45	114,45	114,45	107,50	107,50	107,50	107,50
KMG – planine	201,6	185,30	183,45	183,45	114,45	114,45	114,45	114,45	114,45	107,50	107,50	107,50	107,50
Strma območja	172,4	158,40	156,82	156,82	85,69	85,69	85,69	85,69	85,69	80,50	80,50	80,50	80,50
Kraška območja	172,4	158,40	156,82	156,82	99,18	99,18	99,18	99,18	99,18	93,20	93,20	93,20	93,20
Gričevnato hribovita območja	141,8	130,30	129,00	129,00	70,49	70,49	70,49	70,49	70,49	66,20	66,20	66,20	66,20
Različni neugodni pogoji (druga KMG)	69,5	63,90	63,26	63,26	34,43	34,43	34,43	34,43	34,43	32,30	32,30	32,30	32,30
Osnovna KMG	25,3	25,00	25,00	25,00	13,66	13,66	13,66	13,66	13,66	12,80	12,80	12,80	12,80
Nacionalna prehodna plačila**													
Gorsko višinska območja	79,3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Strma območja	77,2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kraška območja	64,7	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gričevnato hribovita območja	56,3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Različni neugodni pogoji (druga KMG)	52,2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Osnovna KMG	25,0	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
VARIABILNI DEL PLAČIL													
Vrednost točke za variabilni del	–	–	–	–	0,43	0,43	0,43	0,43	0,43	0,40	0,40	0,40	0,40
Delež variabilnega dela (%)	–	–	–	–	45	45	45	45	45	45	45	45	45

* Od leta 2004 ukrep v okviru Programa razvoja podeželja (PRP).
** Plačila za kmetijska gospodarstva, ki niso bila več upravičena do izravnalnih plačil za OMD v okviru PRP 2004–2006, so pa razvrščena v OMD po seznamu iz leta 2003.

Vir: Uradni list RS (več številk)

Priloga 65: Izplačana izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki glede na uredbeno leto; 2014–2018

Datum zajema podatkov			31. 5. 2015			31. 5. 2016			31. 5. 2018			31. 5. 2018			31.5.2019
		2014			**2015**			**2016**			**2017**			**2018**	
	KMG	**ha**	**000 EUR**	**KMG**	**ha**	**000 EUR**	**KMG**	**ha**	**000 EUR**	**KMG**	**ha**	**000 EUR**	**KMG**	**ha**	**000 EUR**
Gorsko višinska KMG	12.720	94.353	16.935	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Strma KMG	2.241	19.029	2.927	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Gričevnato hribovita KMG	13.157	78.649	9.910	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Kraška KMG	6.002	41.468	6.339	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Različni neugodni pogoji (druga KMG)	8.130	59.166	6.289	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Osnovna KMG	4.538	29.277	1.678	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
KMG – planine	193	5.903	1.040	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Gorska območja	:	:	:	34.004	237.477	31.895	34.135	238.770	32.059,5	34.233	240.267	32.271	34.172	241.094	32.375
Območja s posebnimi omejitvami	:	:	:	9.976	73.643	7.197	9.959	74.176	7.242,5	9.919	74.342	7.240	9.843	74.579	7.250
Druga območja	:	:	:	2.583	15.840	2.483	2.600	15.962	2.504,8	2.591	16.013	2.507	2.581	16.001	2.499
Skupaj OMD	**46.981**	**327.844**	**45.119**	**46.563**	**326.960**	**41.575**	**46.694**	**328.908**	**41.807**	**46.743**	**330.622**	**42.019**	**46.596**	**331.674**	**42.123**
Povprečno EUR/ha			137,6			127,2			127,1			127,1			127,0

Vir: ARSKTRP

Priloga 66: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljske ukrepe; 2001–2014 – se nadaljuje

	Enota	SKOP (tekoči tečaj)			SKOP 2004–2006*		KOP 2007–2014		
		2001	2002	2003	2004–06	2007–10	2007–09	2010–11	2012–14
Zmanjševanje negativnih vplivov kmetijstva na okolje									
Odpravljanje zaraščanja	EUR/ha	193,38	185,66	179,71	–	–	–	–	–
Zmanjšanje erozije v sadjarstvu in vinogradništvu	EUR/ha	–	–	–	232,00	139,20	–	–	–
Ohranjanje kolobarja	EUR/ha	46,04	44,20	42,79	147,00	88,20	91,84	91,84	91,84
Ozelenitev njivskih površin	EUR/ha	–	176,82	171,16	211,00	126,60	172,20	172,20	172,20
Neprezimni posevki	EUR/ha	–	–	–	–	–	–	–	61,09
Integrirana pridelava									
– poljedelstvo	EUR/ha	–	–	–	253,00	151,80	197,21	197,21	197,21
– sadjarstvo	EUR/ha	276,26	265,22	256,73	442,00	265,20	336,61	336,61	336,61
– vinogradništvo	EUR/ha	276,26	265,22	256,73	442,00	265,20	381,71	381,71	381,71
– vrtnarstvo	EUR/ha	276,26	265,22	256,73	402,00	214,20	184,91	184,91	184,91
Ekološko kmetovanje (do leta 2012 tudi preusmerjanje v ekološko pridelavo)									
– njive, poljščine	EUR/ha	370,65	355,84	344,45	463,00	277,80	298,07	298,07	298,07
– vrtnine na prostem	EUR/ha	476,55	457,51	442,87	548,00	328,80	551,45	551,45	551,45
– vrtnine v zavarovanih prostorih	EUR/ha	555,98	533,76	516,68	590,00	354,00	487,90	487,90	487,90
– intenzivni sadovnjaki in oljčniki	EUR/ha	555,98	533,76	516,68	800,00	480,00	554,73	554,73	554,73
– travniški visokodebelni sadovnjaki	EUR/ha	230,22	221,02	213,95	295,00	177,00	237,80	237,80	237,80
– vinogradi, hmeljišča, drevesnice	EUR/ha	555,98	533,76	516,68	800,00	480,00	578,92	578,92	578,92
– travinje (travinje na njivah, trajno travinje): obtežba 0,2–0,5 GVŽ/ha	EUR/ha	–	–	–	232,00	139,20	227,55	213,20	213,20
– travinje (travinje na njivah, trajno travinje): obtežba 0,5–1,9 GVŽ/ha	EUR/ha	–	–	–	232,00	139,20	227,55	227,55	227,55
Ekološko kmetovanje – preusmerjanje									
– njive, poljščine	EUR/ha	–	–	–	–	–	–	–	357,52
– vrtnine na prostem	EUR/ha	–	–	–	–	–	–	–	600,00
– vrtnine v zavarovanih prostorih	EUR/ha	–	–	–	–	–	–	–	600,00
– intenzivni sadovnjaki in oljčniki	EUR/ha	–	–	–	–	–	–	–	753,58
– travniški visokodebelni sadovnjaki	EUR/ha	–	–	–	–	–	–	–	411,23
– vinogradi, hmeljišča, drevesnice	EUR/ha	–	–	–	–	–	–	–	635,91
– travinje (travinje na njivah, trajno travinje): obtežba 0,2–0,5 GVŽ/ha	EUR/ha	–	–	–	–	–	–	–	197,21
– travinje (travinje na njivah, trajno travinje): obtežba 0,5–1,9 GVŽ/ha	EUR/ha	–	–	–	–	–	–	–	450,00

Priloga 66: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljske ukrepe; 2001–2014 – nadaljevanje

		SKOP (tekoči tečaj)			SKOP 2004–2006*		KOP 2007–2014	
	Enota	2001	2002	2003	2004–06	2007–10	2007–09	2010–14
Ohranjanje naravnih danosti, biotske pestrosti, rodovitnosti tal in tradicionalne kulturne krajine								
Planinska paša – brez pastirja	EUR/ha	18,42	17,68	17,12	61,00	36,60	61,09	61,09
– s pastirjem	EUR/ha	18,42	30,94	29,95	82,00	49,20	72,57	72,57
Košnja strmih travnikov – nagib 35–50 %	EUR/ha	–	–	–	168,00	100,80	90,20	90,20
– nagib nad 50 %	EUR/ha	–	–	–	253,00	151,80	147,27	147,27
Košnja grbinastih travnikov	EUR/ha	–	–	–	253,00	151,80	132,84	132,84
Travniški sadovnjaki	EUR/ha	124,32	119,35	115,53	190,00	114,00	93,89	93,89
Strmi vinogradi – nagib 30–40 %	EUR/ha	–	–	–	–	–	–	326,77
– nagib nad 40 %	EUR/ha	–	–	–	–	–	–	900,00
Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali – vse živali	EUR/GVŽ	–	–	–	–	–	89,38	89,38
– govedo, konji	EUR/žival	–	–	–	120,00	72,00	–	–
– ovce in koze	EUR/žival	–	–	–	18,00	10,80	–	–
– prašiči	EUR/žival	–	–	–	48,00	28,00	–	–
– perutnina	EUR/žival	–	–	–	1,68	1,008	–	–
Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	EUR/ha	–	–	–	126,00	75,60	102,91	102,91
Sonaravna reja domačih živali	EUR/ha	41,44	39,78	38,51	84,00	50,40	84,46	84,46
Ohranjanje ekstenzivnega travinja	EUR/ha	–	–	21,39	84,00	50,40	48,38	48,38
Ohranjanje ekstenzivnih kraških pašnikov	EUR/ha	–	–	–	–	–	–	191,40
Varovanje zavarovanih območij								
Reja domačih živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri	EUR/ha	–	30,94	29,95	31,00	18,60	29,11	29,11
Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov	EUR/ha	–	–	–	147,00	88,20	66,83	121,36
Ohranjanje traviščnih habitatov metuljev	EUR/ha	–	–	–	–	–	66,83	121,36
Ohranjanje steljnikov	EUR/ha	–	–	–	–	–	143,91	198,44
Ohranjanje habitatov ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (Natura 2000)	EUR/ha	–	–	–	–	–	83,23	83,23
Pokritost tal na vodovarstvenem območju – njive	EUR/ha	–	–	256,73	337,00	202,20	83,64	83,64**
– trajni nasadi	EUR/ha	–	–	128,37	253,00	151,80	184,50	184,50**
– travinje	EUR/ha	–	–	128,37	211,00	126,60	31,57	31,57
Zatravljanje in zelena praha	EUR/ha	–	–	–	253,00	151,80	–	–
Delno pokrivanje stroškov kontrole pridelave								
Delno pokrivanje stroškov kontrole integrirane pridelave	EUR/KMG	–	–	–	63,00	37,80	–	–
Delno pokrivanje stroškov kontrole ekološkega kmetovanja	EUR/KMG	–	–	–	110,00	37,80	–	–

* Na zavarovanih območjih so upravičenci lahko uveljavljali dodatek na skupni znesek plačil (20 % na območjih narodnih parkov, 15 % na območjih regijskih parkov, 10 % na drugih zavarovanih območjih) za druge ukrepe SKOP, razen za ukrepe zmanjševanje erozije v sadjarstvu in vinogradništvu, ohranjanje posebnih traviščnih habitatov, pokritost tal na vodovarstvenem območju, zatravljanje in zelena praha.
** Od leta 2011 so plačila na najožjih vodovarstvenih območjih znižana na 55,56 EUR/ha za njive in 140,63 EUR/ha za trajne nasade (zaradi prekrivanja zahteve po prepovedi uporabe fitofarmacevtskih sredstev).
Vir: Uradni listI RS

Priloga 67: Izplačana kmetijsko-okoljska plačila glede na uredbeno leto; 2010–2014

Datum zajema podatkov			31. 5. 2012			31. 5. 2013			31. 5. 2014			Proračun 2014			31. 5. 2016
		2010			**2011**			**2012**			**2013**			**2014**	
	KMG	**ha**	**000 EUR**	**KMG**	**ha**	**000 EUR**	**KMG**	**ha**	**000 EUR**	**KMG**	**ha**	**000 EUR**	**KMG**	**ha**	**000 EUR**
Ohranjanje kolobarja	1.973	17.782	1.599	1.957	18.035	1.548	1.645	17.100	1.533	:	:	1.547	1.563	16.837	1.508
Neprezimni posevki	–	–	–	–	–	–	215	1.275	69	:	:	69	233	1.407	77
Ozelenitev njivskih površin	4.669	59.085	8.962	4.657	60.423	9.103	3.992	59.806	9.032	:	:	9.066	3.815	57.120	8.717
Integrirano poljedelstvo	1.766	44.555	7.234	1.759	44.683	7.247	1.655	45.156	7.357	:	:	7.401	1.598	44.565	7.253
Integrirano sadjarstvo	778	3.089	941	769	3.068	934	627	2.787	861	:	:	856	553	2.527	793
Integrirano vinogradništvo	2.131	8.054	2.721	2.130	7.988	2.707	1.841	7.603	2.575	:	:	2.445	1.672	7.006	2.383
Integrirano vrtnarstvo	251	788	143	251	757	138	:	697	127	:	:	124	188	600	109
Planinska paša	:	4.428	301	:	4.596	311	100	4.170	279	:	:	267	100	4.169	281
Košnja strmih travnikov	:	17.823	1.838	:	17.809	1.829	:	12.466	1.286	:	:	1.197	:	11.997	1.235
Košnja grbinastih travnikov	29	22	3	26	22	3	20	19	3	:	:	2	21	19	2
Travniški sadovnjaki	727	610	56	722	604	55	533	456	42	:	:	36	513	420	38
Strmi vinogradi	:	1.592	613	:	1.603	625	:	1.656	650	:	:	645	:	1.590	637
Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem živali (na GVŽ)	1.040	–	491	1.022	–	486	848	–	449	:	–	430	2	–	457
Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort rastlin	1.863	4.588	421	1.889	4.851	444	1.402	3.605	344	:	:	328	1.260	3.256	310
Sonaravna reja domačih živali	9.074	70.444	5.798	9.095	70.832	5.807	6.966	59.283	4.891	:	:	4.586	6.259	52.392	4.322
Ohranjanje ekstenzivnega travinja	1.338	7.109	328	1.353	7.268	334	1.024	5.719	263	:	:	235	913	4.543	217
Ohranjanje ekstenzivnih kraških pašnikov	16	419	59	17	387	64	20	434	73	:	:	78	23	450	76
Ohranjanje krajine na zavarovanih območjih (dodatek)	8	–	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Reja živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri	596	7.314	192	600	7.459	195	495	6.738	176	:	:	164	460	6.260	165
Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov	213	622	72	200	604	72	171	615	72	:	:	75	166	659	79
Pokritost tal na vodovarstvenem območju	:	604	30	:	599	27	:	240	8	:	:	7	:	211	7
Ohranjanje habitatov ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov	39	373	25	40	383	26	38	363	24	:	:	25	41	405	27
Ohranjanje steljnikov	28	40	7	21	32	6	19	40	8	:	:	7	15	26	5
Ohranjanje traviščnih habitatov metuljev	97	224	26	95	218	26	87	270	31	:	:	32	101	299	35
Ekološko kmetovanje	:	28.758	6.667	:	29.902	6.916	:	27.846	6.415	:	:	6.597	:	31.345	7.285
Ekološko kmetovanje – preusmerjanje	–	–	–	–	–	–	1.417	5.287	2.167	:	:	2.951	:	6.725	2.704
Stroški kontrole – ekološka pridelava	9	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
SKUPAJ	**:**	**278.322**	**38.532**	**:**	**282.121**	**38.902**	**:**	**263.630**	**38.736**	**:**	**:**	**39.173**	**:**	**254.831**	**38.721**
Skupaj neto (eden ali več ukrepov na isti površini)	**18.343**	**197.662**		**18.456**	**:**		**16.163**	**:**					**15.915**	**188.975**	

Vir: MKGP, ARSKTRP

Priloga 68: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2018 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016	2017	2018
1	**Poljedelstvo in zelenjadarstvo**					
	Petletni kolobar (POZ_KOL)	EUR/ha	114,78	114,78	114,78	114,78
	Nmin analiza (POZ_NMIN)	EUR/ha	22,62	22,62	22,62	22,62
	POZ_NMIN na najožjih VVO (VVO_I_DR)	EUR/ha		15,77	15,77	15,77
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI)	EUR/ha	95,28			
		EUR/m3		3,81	3,81	3,81
	Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (POZ_POD)	EUR/ha	126,00	126,00	126,00	126,00
	Uporaba protiinsektnih mrež (POZ_FFSM)	EUR/ha	215,34	215,34	215,34	215,34
	Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (POZ_FFSV)	EUR/ha	26,52	26,52	26,52	26,52
	Uporaba zastirk ali mehansko zatiranje plevelov (POZ_MEHZ)	EUR/ha	89,46	89,46	89,46	89,46
	Konzervirajoča obdelava tal (POZ_KONZ)	EUR/ha	40,68	40,68	40,68	40,68
	Ozelenitev njivskih površin (POZ_ZEL)	EUR/ha	113,88	113,88	113,88	113,88
	Neprezimni medonosni posevki (POZ_NEP)	EUR/ha	93,60	93,60	93,60	93,60
2	**Hmeljarstvo**					
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru (HML_POKT)	EUR/ha	100,80	100,80	100,80	100,80
	Nmin analiza (HML_NMIN)	EUR/ha	22,86	22,86	22,86	22,86
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI)	EUR/ha	95,34			
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI)	EUR/m3		3,81	3,81	3,81
	Kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja (HML_KOMP)	EUR/ha	27,60	27,60	27,60	27,60
	Uporaba biorazgradljivih vrvic (HML_BIOV)	EUR/ha	158,10	158,10	158,10	158,10
3	**Sadjarstvo**					
	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (SAD_VABE)	EUR/ha	144,96	144,96	144,96	144,96
	Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (SAD_EKGN)	EUR/ha	69,24	69,24	69,24	69,24
	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (SAD_KONF)	EUR/ha	180,30	180,30	180,30	180,30
	Mehansko zatiranje plevelov (pod drevesi) (SAD_MEHZ)	EUR/ha	155,10	155,10	155,10	155,10
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (SAD_POKT)	EUR/ha	114,96	229,92	229,92	229,92
4	**Vinogradništvo**					
	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (VIN_VABE)					
	VIN_VABE: nagib do 35%	EUR/ha	143,04	143,04	143,04	143,04
	VIN_VABE: nagib nad 35%	EUR/ha	188,10	188,10	188,10	188,10
	Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (VIN_EKGN)					
	VIN_EKGN: nagib do 35%	EUR/ha	76,80	76,80	76,80	76,80

Priloga 68: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2018 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016	2017	2018
4	**Vinogradništvo**					
	VIN_EKGN: nagib nad 35%	EUR/ha	96,96	96,96	96,96	96,96
	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (nagib do 35%) (VIN_KONF)	EUR/ha	180,30			
	Mehansko zatiranje plevelov (pod trtami) (VIN_MEHZ)					
	VIN_MEHZ: nagib do 35%	EUR/ha	163,44	163,44	163,44	163,44
	VIN_MEHZ: nagib nad 35%	EUR/ha	227,10	227,10	227,10	227,10
	Opustitev uporabe insekticidov (VIN_INSK)					
	VIN_INSK: nagib do 35%	EUR/ha		191,54	191,54	191,54
	VIN_INSK: nagib nad 35%	EUR/ha		270,74	270,74	270,74
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (VIN_POKT)					
	VIN_POKT: nagib do 35%	EUR/ha	105,42			
	VIN_POKT: nagib do 35%, vertikala	EUR/ha		217,45	217,45	217,45
	VIN_POKT: nagib do 35%, terasa	EUR/ha		278,68	278,68	278,68
	VIN_POKT: nagib nad 35%	EUR/ha	171,12			
	VIN_POKT: nagib nad 35%, vertikala	EUR/ha		392,02	392,02	392,02
	VIN_POKT: nagib nad 35%, terasa	EUR/ha		516,66	516,66	516,66
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru čez zimo (VIN_MEDV)					
	VIN_MEDV: nagib do 35%	EUR/ha	105,42			
	VIN_MEDV: nagib do 35%, vertikala	EUR/ha		217,45	217,45	217,45
	VIN_MEDV: nagib do 35%, terasa	EUR/ha		278,68	278,68	278,68
	VIN_MEDV: nagib nad 35%	EUR/ha	171,12			
	VIN_MEDV: nagib nad 35%, vertikala	EUR/ha		392,02	392,02	392,02
	VIN_MEDV: nagib nad 35%, terasa	EUR/ha		516,66	516,66	516,66
5	**Trajno travinje I (0.5–1.8 GVŽ/ha)**					
	Nepokošen strnjen pas (5–10% površine) (TRZ_I_NPAS)	EUR/ha	50,04	50,04	50,04	50,04
	TRZ_I_NPAS: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	42,50	42,50	42,50	42,50
	TRZ_I_NPAS: območja MET1 in MET2	EUR/ha	28,70	28,70	28,70	28,70
	TRZ_I_NPAS: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10
	TRZ_I_NPAS: območja STE1 in STE2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI)	EUR/ha	38,52		38,52	38,52
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI)	EUR/m3		1,28	1,28	1,28
	Spravilo mrve s travinja (TRZ_I_MRVA)	EUR/ha	25,26	25,26	25,26	25,26
	TRZ_I_MRVA: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	7,10	7,10	7,10	7,10
	TRZ_I_MRVA: območja MET1 in MET2	EUR/ha	8,10	8,10	8,10	8,10

Priloga 68: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2018 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016	2017	2018
	Trajno travinje I (0.5–1.8 GVŽ/ha)					
	Opustitev silaže (TRZ_I_OSIL)	EUR/ha	45,84	45,84	45,84	45,84
6	**Trajno travinje II (0.5–1.8 GVŽ/ha)**					
	Opustitev silaže (TRZ_II_OSIL)	EUR/ha	45,84	45,84	45,84	45,84
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (TRZ_II_NPAS)	EUR/ha	50,04	50,04	50,04	50,04
	TRZ_II_NPAS: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	42,50	42,50	42,50	42,50
	TRZ_II_NPAS: območja MET1 in MET2	EUR/ha	28,70	28,70	28,70	28,70
	TRZ_II_NPAS: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10
	TRZ_II_NPAS: območja STE1 in STE2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI)	EUR/ha	41,64		41,64	41,64
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI)	EUR/m3		1,39	1,39	1,39
7	**Posebni traviščni habitati (0.2–1.5 GVŽ/ha)**					
	Košnja/paša ni dovoljena do 30. junija (HAB_KOS)					
	HAB_KOS: območja HAB1	EUR/ha	238,20	238,20	238,20	238,20
	HAB_KOS: območja HAB2	EUR/ha	157,50	157,50	157,50	157,50
	HAB_KOS: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				255,90
	HAB_KOS + KRA_S50	EUR/ha	53,10	53,10	53,10	53,10
	HAB_KOS + KRA_GRB	EUR/ha	81,60	81,60	81,60	81,60
	HAB_KOS + KRA_GRB : območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				103,10
	HAB_KOS + EKp	EUR/ha	25,00	25,00	25,00	25,00
	HAB_KOS+EKp: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				51,20
	HAB_KOS + EK: območja HAB1	EUR/ha	102,10	102,10	102,10	102,10
	HAB_KOS + EK: območja HAB2	EUR/ha	25,00	25,00	25,00	25,00
	HAB_KOS+EK: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				128,10
	Gnojenje samo z organskimi gnojili v omejeni količini (HAB_ORGG)					
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60
	HAB_ORGG2: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				50,80
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 v kombinaciji z KRA_S50	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov v kombinaciji z KRA_GRB	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60
	HAB_ORGG2: območja mokrotnih travnikov v kombinaciji z KRA_GRB	EUR/ha				50,80
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2v kombinaciji z EK	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60

Priloga 68: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2018 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016	2017	2018
	Posebni traviščni habitati (0.2–1.5 GVŽ/ha)					
	Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA)					
	HAB_MRVA: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov	EUR/ha	7,10	7,10	7,10	7,10
	HAB_MRVA: območja HAB1 in HAB2 v kombinaciji z EK	EUR/ha	7,10	7,10	7,10	7,10
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (HAB_NPAS)					
	HAB_NPAS: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov	EUR/ha	42,50	67,90	67,90	67,90
	HAB_NPAS: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov v kombinaciji z EKp in EK	EUR/ha	42,50	67,90	67,90	67,90
8	**Traviščni habitati metuljev (0–1.5 GVŽ/ha)**					
	Košnja/paša ni dovoljena med 15. junijem in 15. septembrom (MET_KOS)					
	MET_KOS: območja MET1	EUR/ha	238,20	329,79	329,79	329,79
	MET_KOS: območja MET2	EUR/ha	142,20	160,24	160,24	160,24
	MET_KOS + KRA_S50	EUR/ha	78,70	88,13	88,13	88,13
	MET_KOS + KRA_GRB	EUR/ha	107,20	120,18	120,18	120,18
	MET_KOS + EKp	EUR/ha	62,50			
	MET_KOS + EKp: območja MET1	EUR/ha		70,00	70,00	70,00
	MET_KOS + EKp: območja MET2	EUR/ha		65,00	65,00	65,00
	MET_KOS + EK: območja MET1	EUR/ha	102,10	200,00	200,00	200,00
	MET_KOS + EK: območja MET2	EUR/ha	62,50	65,00	65,00	65,00
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (MET_NPAS)					
	MET_NPAS: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	28,70	54,10	54,10	54,10
	MET_NPAS + EK: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	28,70	54,10	54,10	54,10
	Spravilo mrve s travinja (MET_MRVA)	EUR/ha	8,10	8,10	8,10	8,10
9	**Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (0–1.5 GVŽ/ha)**					
	Košnja ni dovoljena pred 1. avgustom (VTR_KOS)					
	VTR_KOS: območja VTR1	EUR/ha	258,40	349,99	349,99	349,99
	VTR_KOS: območja VTR2	EUR/ha	158,20	223,10	223,10	223,10
	VTR_KOS + KRA_S50: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	78,70	131,80	131,80	131,80
	VTR_KOS + KRA_GRB: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	107,20	172,38	172,38	172,38
	VTR_KOS + EKp	EUR/ha	60,50			
	VTR_KOS + Ekp: območja VTR1	EUR/ha		90,20	90,20	90,20
	VTR_KOS + Ekp: območja VTR2	EUR/ha		85,20	85,20	85,20
	VTR_KOS + EK: območja VTR1	EUR/ha	122,30	220,20	220,20	220,20
	VTR_KOS + EK: območja VTR2	EUR/ha	60,50	85,20	85,20	85,20
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (VTR_NPAS)					
	VTR_NPAS: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	45,50	45,50	45,50

Priloga 68: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2018 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016	2017	2018
9	**Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (0–1.5 GVŽ/ha)**					
	VTR_NPAS + EK: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	45,50	45,50	45,50
10	**Steljniki (0–1.5 GVŽ/ha)**					
	Košnja/paša ni dovoljena do 25. avgusta (STE_KOS)					
	STE_KOS: območja STE1	EUR/ha	238,20	329,79	329,79	329,79
	STE_KOS: območja STE2	EUR/ha	138,00	202,90	202,90	202,90
	STE_KOS + KRA_S50, območja STE1 in STE2	EUR/ha	78,70	111,60	111,60	111,60
	STE_KOS + KRA_GRB, območja STE1 in STE2	EUR/ha	107,20	152,18	152,18	152,18
	STE_KOS + EKp	EUR/ha	40,30			
	STE_KOS + EKp: območja STE1	EUR/ha		70,00	70,00	70,00
	STE_KOS + EKp: območja STE2	EUR/ha		65,00	65,00	65,00
	STE_KOS + EK: območja STE1	EUR/ha	102,10	200,00	200,00	200,00
	STE_KOS + EK: območja STE2	EUR/ha	40,30	65,00	65,00	65,00
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (STE_NPAS)					
	STE_NPAS: območja STE1 in STE2	EUR/ha	20,10	45,50	45,50	45,50
	STE_NPAS + EK: območja STE1 in STE2	EUR/ha	20,10	45,50	45,50	45,50
11	**Vodni viri**					
	Ozelenitev njivskih površin (VOD_ZEL)	EUR/ha	189,80	189,80	189,80	189,80
	Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (VOD_FFSV)	EUR/ha	44,20	44,20	44,20	44,20
	Neprezimni medonosni posevki (VOD_NEP)	EUR/ha	156,00	156,00	156,00	156,00
	Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (VOD_POD)	EUR/ha	210,00	210,00	210,00	210,00
12	**Ohranjanje habitatov strmih travnikov (KRA_S50)**	EUR/ha	217,50	217,50	217,50	217,50
13	**Grbinasti travniki (KRA_GRB)**	EUR/ha	144,20	144,20	144,20	144,20
14	**Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri (0.5–1.5 GVŽ/ha)**					
	Varovanje črede z visokimi premičnimi elektromrežami (KRA_OGRM)	EUR/ha	119,90	119,90	119,90	119,90
	Varovanje črede ob prisotnosti pastirja (KRA_VARPA)	EUR/ha	112,60	112,60	112,60	112,60
	Varovanje črede s pastirskimi psi (KRA_VARPP)	EUR/ha	107,60	107,60	107,60	107,60
15	**Planinska paša (0.5–1.5 GVŽ/ha)**					
	Paša po čredinkah na planini (KRA_CRED)	EUR/ha	64,30	64,30	64,30	64,30
	Planinska paša s pastirjem (KRA_PAST)	EUR/ha	112,60	112,60	112,60	112,60
16	**Visokodebelni travniški sadovnjaki (KRA_VTSA)**	EUR/ha	204,20	204,20	204,20	204,20
17	**Ohranjanje mejic (KRA_MEJ)**	EUR/m			1,60	1,60

Priloga 68: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2018 – nadaljevanje

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016	2017	2018
18	**Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje (GEN_PAS)**					
	GEN_PAS	EUR/GVŽ	116,17			
	GEN_PAS: avtohtone pasme	EUR/GVŽ		193,62	193,62	193,62
	GEN_PAS: tradicionalne pasme	EUR/GVŽ		116,17	116,17	116,17
19	**Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija**					
	GEN_SOR: Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	EUR/ha	136,38	136,38	136,38	136,38
	GEN_SEME: Pridelava semenskega materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	EUR/ha		167,76	167,76	167,76

Vir: Uradni list RS, št 13/15, 21/15, 30/15, 54/15, 16/16, 51/16, 84/16, 15/17, 63/17, 68/17, 5/18, 65/18, 81/18

Priloga 69: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila; 2015–2018 (uredbeno leto) – se nadaljuje

Operacija	Zahteva	2015		2016		2017		2018	
		Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. vlog	Št. ha	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Poljedelstvo in zelenjadarstvo	Petletni kolobar (POZ_KOL)_obvezna	2.706	58.867	2.894	62.731	2.885	63.593	2.869	64.184
	Nmin analiza (POZ_NMIN)_obvezna	2.706	58.867	2.894	62.731	2.885	63.593	2.869	64.184
	Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (POZ_POD)	565	3.612	683	4.925	681	5.133	669	5.278
	Ozelenitev njivskih površin (POZ_ZEL)	903	7.701	965	8.843	962	9.068	939	9.662
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI)	437	16.221	541	19.048	543	19.484	540	20.070
	Uporaba protiinsektnih mrež (POZ_FFSM)	0	0	0	0				
	Uporaba zastirk ali mehansko zatiranje plevelov (POZ_MEHZ)	41	392	48	439	49	472	48	509
	Neprezimni medonosni posevki (POZ_NEP)	38	829	43	1.135	44	1.039	42	1.256
	Konzervirajoča obdelava tal (POZ_KONZ)	270	8.290	996	24.499	995	25.513	992	25.902
	Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (POZ_FFSV)	549	5.876	603	7.180	608	7.308	588	7.259
Hmeljarstvo	Pokritost tal v medvrstnem prostoru (HML_POKT)_obvezna	34	527	37	590	38	642	37	689
	Nmin analiza (HML_NMIN)_obvezna	34	527	37	590	38	642	37	689
	Uporaba biorazgradljivih vrvic (HML_BIOV)	2	8	1	5	1	8	1	9
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI)	26	332	26	293	27	331	26	365
	Kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja (HML_KOMP)	20	284	21	297	22	317	22	326
Sadjarstvo	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (SAD_VABE)_obvezna	218	936	461	1.973	459	1.995	461	2.024
	Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (SAD_EKGN)	218	936	141	363	138	342	137	341
	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (SAD_KONF)	28	475	68	810	67	806	67	804
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (SAD_POKT)	38	84	350	1.488	348	1.532	349	1.559
	Mehansko zatiranje plevelov (pod drevesi) (SAD_MEHZ)	62	104	157	227	152	218	148	217
Vinogradništvo	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (VIN_VABE)_obvezna							1.081	6.585
	VIN_VABE: nagib do 35%	472	2.586	1.056	5.775	1.050	5.817		
	VIN_VABE: nagib nad 35%	113	360	264	555	260	567		
	Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (VIN_EKGN)							653	3.704
	VIN_EKGN: nagib do 35%	472	2.586	631	3.182	624	3.194		
	VIN_EKGN: nagib nad 35%	113	360	156	409	151	414		
	Opustitev uporabe insekticidov (VIN_INSK)							808	5.147
	VIN_INSK: nagib do 35%			788	4.480	783	4.506		
	VIN_INSK: nagib nad 35%			221	446	217	452		
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (VIN_POKT)							793	4.672
	VIN_POKT: nagib do 35%	128	410	774	4.086	771	4.113		
	VIN_POKT: nagib nad 35%	16	105	182	426	174	421		

Priloga 69: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila; 2015–2018 (uredbeno leto) – se nadaljuje

Operacija	Zahteva	2015		2016		2017		2018	
		Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. vlog	Št. ha	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Vinogradništvo	Mehansko zatiranje plevelov (pod trtami) (VIN_MEHZ)							309	1.091
	VIN_MEHZ: nagib do 35%	126	346	310	989	303	1.013		
	VIN_MEHZ: nagib nad 35%	23	29	45	45	44	38		
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru čez zimo (VIN_MEDV)							109	286
	VIN_MEDV: nagib do 35%	0	0	107	214	107	216		
	VIN_MEDV: nagib nad 35%	0	0	30	44	30	50		
Trajno travinje I	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (TRZ_I_NPAS)_obvezna	209	1.472	225	1.518	224	1.547	222	1.558
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI)	18	216	21	234	21	240	21	240
	Spravilo mrve s travinja (TRZ_I_MRVA)	15	140	15	147	15	146	15	142
	Opustitev silaže (TRZ_I_OSIL)	28	128	34	159	34	165	34	166
Trajno travinje II	Opustitev silaže (TRZ_II_OSIL)_obvezna	757	5.571	836	5.929	829	5.953	817	6.020
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI)	29	376	29	355	29	347	28	355
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (TRZ_II_NPAS)	135	692	147	727	145	714	140	727
Posebni traviščni habitati	Košnja/paša ni dovoljena do 30. junija (HAB_KOS)_obvezna							784	4.724
	HAB_KOS: območja HAB1	146	887	208	1.171	217	1.237		
	HAB_KOS: območja HAB2	405	2.313	464	2.470	465	2.576		
	Gnojenje samo z organskimi gnojili v omejeni količini (HAB_ORGG)_obvezna	531	3.200	648	3.641	658	3.816	784	4.724
	Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA)	214	982	239	1.003	243	1.109	302	1.595
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (HAB_NPAS)	90	568	114	721	114	739	129	778
Traviščni habitati metuljev	Košnja/paša ni dovoljena med 15. junijem in 15. septembrom (MET_KOS) _obvezna							267	621
	MET_KOS: območja MET1	173	415	241	530	250	550		
	MET_KOS: območja MET2	13	53	14	52	15	52		
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (MET_NPAS)_obvezna	79	228	156	373	165	401	167	422
	Spravilo mrve s travinja (MET_MRVA)	45	134	55	148	56	157	58	162
Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov	Košnja ni dovoljena pred 1. avgustom (VTR_KOS)_obvezna							228	1.320
	VTR_KOS: območja VTR1	91	309	116	397	125	437		
	VTR_KOS: območja VTR2	86	754	97	843	100	851		
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (VTR_NPAS)	28	349	38	396	41	373	40	385
Steljniki	Košnja/paša ni dovoljena do 25. avgusta (STE_KOS)_obvezna							8	15
	STE_KOS: območja STE1	8	14	8	15	8	15		
	STE_KOS: območja STE2	0	0	0	0	0	0		

Priloga 69: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila; 2015–2018 (uredbeno leto) – nadaljevanje

Operacija	Zahteva	2015		2016		2017		2018	
		Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. vlog	Št. ha	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Steljniki	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (STE_NPAS)_obvezna	5	11	7	12	/	/		
Vodni viri	Ozelenitev njivskih površin (VOD_ZEL)_obvezna	1.867	27.409	1.965	29.258	1.970	29.773	1.971	30.432
	Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (VOD_FFSV)_obvezna	1.848	34.694	1.940	36.526	1.940	37.057	1.941	37.430
	Neprezimni medonosni posevki (VOD_NEP)	38	1.041	39	1.036	42	1.133	42	1.162
	Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (VOD_POD)	752	7.498	915	9.456	925	9.990	940	10.508
Ohranjanje habitatov strmih travnikov		266	350	283	371	283	390	283	393
Grbinasti travniki (KRA_GRB)		6	12	5	6	5	9	5	9
Reja živali na Območju poja-vljanja zveri	Varovanje črede z visokimi premičnimi elektromrežami (KRA_OGRM)	26	504	56	1.072	57	1.042	55	1.077
	Varovanje črede s pastirskimi psi (KRA_VARPP)	12	557	17	674	20	752	22	819
	Varovanje črede ob prisotnosti pastirja (KRA_VARPA)	0	0	4	169	4	180	4	177
Planinska paša	Paša po čredinkah na planini (KRA_CRED)	22	871	23	924	23	927	25	925
	Planinska paša s pastirjem (KRA_PAST)	91	4.429	99	4.785	101	4.920	106	4.919
Visokodebelni travniški sadovnjaki (KRA_VTSA)		591	617	688	719	702	741	701	759
Ohranjanje mejic (KRA_MEJ)*						98	120,3 km	104	134 km
Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje (GEN_PAS)**		613	4.816	760	5.933	753	6.099	754	6.424
Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija (GEN_SOR)			995	9.467	1.354	13.780	1.414	14.752	1.449
Pridelava semenskega materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmet. rastlin (GEN_SEME)		**–**	**–**	0	0	2	7	2	7
SKUPAJ		**20.590**	**282.727**	**27.390**	**338.433**	**27.549**	**345.932**	**27.042**	**354.796**

* Kilometri. ** GVŽ.
Vir: MKGP

Priloga 70: Vrste in višina plačil na enoto za ukrep dobrobit živali (EUR/GVŽ); 2014–2018

Zahteva	2014	2015	2016	2017	2018
PRAŠIČI*					
Minimalno število plemenskih svinj in mladic	20	20	10	10	10
Minimalno število prašičev pitancev	100	100	50	50	50
Zahteva					
10 % večja neovirana talna površina na žival v skupinskih boksih					
- plemenske svinje in mladice	129,62	129,62	129,62	129,62	129,62
- tekači in pitanci	36,70	36,70	36,70	36,70	36,70
Skupinska reja z izpustom					
- plemenske svinje in mladice	61,77	61,77	61,77	61,77	61,77
- tekači in pitanci	33,83	33,83	33,83	33,83	33,83
Dodatna ponudba voluminozne krme za plemenske svinje in mladice	48,30	48,30	48,30	48,3	48,3
Kirurška kastracija sesnih pujskov moškega spola z uporabo anestezije				17,1	17,1
Toplotno ugodje plemenskih svinj in sesnih pujskov	25,64	25,64	25,64	25,64	25,64
Intenzivnost osvetlitve					
- plemenske svinje in mladice	5,17				
- tekači in pitanci	1,44				
Preprečevanje vročinskega stresa					
- plemenske svinje in mladice	14,16				
- tekači in pitanci	3,95				
Napajanje					
- plemenske svinje in mladice	2,74				
- pitanci	1,89				
Preprečevanje izčrpanosti plemenskih svinj v laktaciji	7,60				
GOVEDO**					
Minimalno število GVŽ govedi v ukrepu			2	2	2
Zahteva					
Paša govedi			53,40	53,40	53,40
DROBNICA**					
Minimalno število GVŽ drobnice v ukrepu				2	2
Zahteva					
Paša drobnice				27,60	27,60

* od leta 2016 ukrep lahko izvajajo rejci, ki imajo najmanj 10 plemenskih svinj in mladic oziroma 50 prašičev pitancev ali tekačev
** ukrep lahko izvajajo rejci, ki imajo v ukrepu najmanj 2 GVŽ govedi ali drobnice
Vir: MKGP

Priloga 71: Število kmetijskih gospodarstev in izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah; 2015–2018 (subvencijsko leto)

	Uredba 2015 (izplačano 31.5.2016)		**Uredba 2016** (izplačano 31.8. 2017)		**Uredba 2017** (izplačano 31.5.2018)		**Uredba 2018** (izplačano 31.5.2019)	
	KMG	**000 EUR**	**KMG**	**000 EUR**	**KMG**	**000 EUR**	**KMG**	**000 EUR**
Prašiči	169	1.222,0	225	1.982,1	247	2.039,4	255	2.105,8
Govedo			6.765	3.739,1	7.377	4.394,7	7.592	4.537,7
Drobnica					590	102,1	577	105
Skupaj	**169**	**1.222,0**	**6.990**	**5.721,2**	**8.214**	**6.536,1**	**8.424**	**6.748,9**

Vir: MKGP, ARSKTRP

Priloga 72: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2020 (do 31. 12. 2018) – se nadaljuje

	Ime ukrepa	Razpoložljivo 2014–2020 (000 EUR)	Število objavljenih razpisov	Razpisano (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)	Skupaj 2018	Delež (dodeljeno/ razpoložljivo)	Delež (izplačano/ razpoložljivo)
1.	**Prenos znanja in dejavnosti informiranja**	**12.500,0**			**1.852,5**	**1.040,3**	**341,3**	**14,8**	**8,3**
1.1	Poklicno usposabljanje in pridobivanja spretnosti	11.140,0			1.838,8	1.040,3	341,3	16,5	9,3
1.2	Podpora za demonstracijske aktivnosti	1.360,0			13,6	0,0	0,0	1,0	0,0
2.1	**Pomoč pri uporabi svetovalnih storitev**	**10.768,0**			**4.986,1**	**825,2**	**184,8**	**46,3**	**7,7**
3.	**Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila**	**4.400,0**	**3**	**4.300,0**	**2.525,4**	**568,8**	**385,4**	**57,4**	**12,9**
	izplačila iz naslova ukrepa 133 PRP 2007–2013				86,4	17,9	68,5		
4.	**Naložbe v fizična sredstva**	**205.465,8**		**215.600,0**	**131.774,1**	**50.213,2**		**64,1**	**24,4**
4.1	Naložbe v kmetijska gospodarstva	98.634,0	9	116.100,0	84.798,6	33.918,3	23.265,0	86,0	34,4
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				5.933,4	5.933,4			
4.2	Naložbe v predelavo, trženje in razvoj kmet. proizvodov	73.761,3	4	60.000,0	25.731,6	8.748,4	4.503,6	34,9	11,9
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				2.822,0	2.822,0			
4.3	Naložbe v kmetijsko-gozdarsko infrastrukturo, povezano	33.070,6	7	39.500,0	21.243,9	7.546,5	752,3	64,2	22,8
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				6.088,5	6.086,7			
6.	**Razvoj kmetij in podjetij**	**123.011,3**			**50.783,1**	**35.536,6**		**41,3**	**28,9**
6.1	Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete	60.650,0	3	38.000,0	30.853,2	21.533,7	6.768,3	50,9	35,5
6.3	Pomoč za zagon dejavnosti , namenjen razvoju majhnih kmetij	20.000,0	1	20.000,0	19.745,0	13.818,0	13.818,0	98,7	69,1
6.4	Naložbe v vzpostavitev nekmetijskih dejavnosti	42.361,3			184,9	184,9		0,4	0,4
	Obveznosti iz PRP 2007–2013					184,9			
7.	**Osnovne storitve in obnova vasi na podeželju**	**10.000,0**			**299,8**	**299,8**		**3,0**	**3,0**
7.3	Podpora za širokopasovno infrastrukturo ter zagotavljanje dostopa do širokopasovnega interneta	10.000,0							
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				299,8	299,8	179,9		
8.	**Naložbe v razvoj in izboljšanje gozdov**	**59.481,1**			**20.544,4**	**10.985,0**		**34,5**	**18,5**
8.4	Odprava škode v gozdovih – naravne nesreče	20.454,4	2	3.700,0	1.936,5	1.897,9		9,5	9,3
8.6	Naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdarskih proizvodov	39.026,7	5	34.000,0	18.607,9	9.087,1	5.500,0	47,7	23,3
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				1.349,1	1.349,1	87,6		
9.	**Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev**	**2.228,0**	**1**	**1.500,0**	**0,0**	**0,0**		**0,0**	**0,0**

Priloga 72: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2020 (do 31. 12. 2018) – nadaljevanje

	Ime ukrepa	Razpoložljivo 2014–2020 (000 EUR)	Število objavljenih razpisov	Razpisano (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)		Delež (dodeljeno/ razpoložljivo)	Delež (izplačano/ razpoložljivo)
						Skupaj	2018		
10.	**Kmetijsko-okoljsko-podnebna plačila**	**203.607,4**			**144.440,1**	**111.940,1**	**30.005,9**	**70,9**	**55,0**
10.1	Plačilo kmetijsko-okoljskih-podnebnih obveznosti	203.287,4			144.440,1	111.940,1	30.005,9	70,9	55,1
10.2	Podp. za ohranj., trajnostno rabo in razvoj gen. virov v kmetijstvu	320,0			0,0				
11.	**Ekološko kmetovanje**	**65.300,0**			**45.135,5**	**35.385,5**	**9.058,5**	**69,1**	**54,2**
11.1	Plačila za preusmeritev v ekološko kmetovanje				6.869,3	6.089,3	1.767,2		
11.2	Plačila za ekološko kmetovanje				38.266,2	29.296,2	7.291,3		
13.	**Plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami**	**265.933,3**			**167.818,9**	**161.506,1**	**41.062,8**	**63,1**	**60,7**
13.1	Izplačilo nadomestil v gorskih območjih				128.761,4	123.967,2	31.693,4		
13.2	Nadomestila za druga območja z naravnimi omejitvami				10.026,9	9.649,1	2.349,0		
13.3	Nadomestila za druga območja s posebnimi omejitvami				29.030,6	27.889,8	7.016,3		
	Pretekle obveznosti, večletne sankcije in obresti						4,1		
14.	**Dobrobit živali**	**32.533,3**			**21.943**	**14.771,1**	**6.536,2**	**67,4**	**45,4**
16.	**Sodelovanje**	**20.062,5**			**3.206,2**			**16,0**	
16.2	Pilotni projekti ter razvoj novih proizvodov, praks …	8.767,3	2	10.000,0	1.395,6			15,9	
16.4	Horizontalno in vertikalno sodelovanje v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig	3.771,8	2	5.375,3	196,5			5,2	
16.5	Blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter skupni pristop k okoljskim projektom in praksam	5.617,5	2	6.000,0	1.206,3			21,5	
16.9	Diverzifikacija kmetijskih dejavnosti v dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom in socialnim vključevanjem …	1.905,9	2	1.000,0	407,8			21,4	
19.	**LEADER**	**53.365,6**			**27.983,5**	**4.075,4**		**52,4**	**7,6**
19.1	Pripravljalna podpora	401,7		1.000,0	401,7	401,7		100,0	100,0
19.2	Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	37.608,1			13.788,5	1.574,2	849,2	36,7	4,2
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				724,9				
19.3	Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja LAS	4.000,0	4	5.188,3	2.699,6				0,0
19.4	Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	11.355,8			11.093,7	2.099,5	1.967,7	97,7	18,5
	Tehnična pomoč	33.261,3			12.968,5	12.968,5	4.020,7	39,0	39,0
	Zgodnje upokojevanje 2007–2013	5.295,0			2.432,2	2.432,2	832,7	45,9	45,9
	Skupaj	**1.107.212,7**			**638.693,4**	**442.547,8**		**57,7**	**40,0**

Vir: MKGP

EKOLOŠKO KMETOVANJE

Priloga 73: Število ekoloških kmetij in površina zemljišč v kontroli ekološkega kmetovanja; 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Število ekoloških kmetij v kontroli, skupaj	**1.876**	**2.000**	**2.067**	**2.096**	**2.218**	**2.363**	**2.682**	**3.049**	**3.298**	**3.417**	**3.518**	**3.635**	**3.741**	**102,9**
Število ekoloških kmetij s certifikatom	1.393	1.610	1.789	1.853	1.897	1.999	2.104	2.232	2.537	2.699	2.933	3.190	3.320	104,1
Število ekoloških kmetij v preusmeritvi	483	390	278	243	321	364	578	817	761	718	585	445	421	94,6
Delež od vseh kmetij (%)	**2,4**	**2,7**	**2,7**	**2,8**	**3,0**	**3,2**	**3,6**	**4,2**	**4,6**	**4,7**	**5,0**	**5,2**	**5,4**	**103,8**
Ekološko obdelane površine v kontroli, skupaj (ha)	**26.831**	**29.322**	**29.836**	**29.388**	**30.689**	**32.149**	**35.101**	**38.664**	**41.237**	**42.188**	**43.579**	**46.222**	**47.848**	**103,5**
Ekološko obdelane površine, na kmetijah s certifikatom	20.151	23.560	26.125	25.816	25.056	27.448	28.807	30.041	33.536	32.488	36.353	40.349	41.669	103,3
Ekološko obdelane površine, na kmetijah v preusmeritvi	6.680	5.762	3.711	3.572	5.632	4.700	6.294	8.624	7.701	9.700	7.226	5.874	6.179	105,2
Delež od vse KZU (%)	**5,5**	**5,9**	**6,1**	**6,3**	**6,4**	**7,0**	**7,3**	**8,1**	**8,6**	**8,8**	**9,1**	**9,6**	**10,0**	**104,2**

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 74: Obseg površin, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Ekološko obdelane površine v kontroli, skupaj (ha)														
Njive in vrtovi	1.683,9	2.651,9	2.608,2	2.922,5	3.329,7	3.383,7	3.787,2	4.383,5	4.731,7	5.359,1	5.700,5	5.942,3	6.270,0	105,5
od tega zelenjadnice, melone in jagode	96,5	107,9	101,2	124,2	122,4	151,1	183,6	232,6	214,5	281,0	267,0	227,1	245,2	108,0
Trajni travniki in pašniki	24.458,3	25.796,5	26.309,0	25.432,4	26.189,7	27.531,1	29.814,1	32.527,1	34.595,8	34.653,3	35.494,2	37.606,7	38.700,5	102,9
Sadovnjaki	536,2	668,6	712,3	780,3	793,1	855,1	988,4	1.144,3	1.260,1	1.466,1	1.608,0	1.869,7	1.962,1	104,9
Vinogradi	125,0	184,0	190,7	203,3	296,9	287,2	324,1	401,3	421,8	495,2	536,1	561,1	657,0	117,1
Oljčniki	27,4	21,0	16,2	50,0	76,6	91,6	184,5	208,3	226,2	214,1	240,1	242,6	258,7	106,6
Drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,0	0,0	0,0	0,0	2,4	0,0	2,3	0,0	1,7	0,8	0,0	0,0	0,0	
- Ekološko obdelane površine, na kmetijah s														
Njive in vrtovi	1.150,5	1.982,4	2.193,1	2.382,4	2.557,0	2.771,9	2.871,5	3.257,0	3.817,7	3.893,7	4.374,6	5.076,4	5.415,9	106,7
od tega zelenjadnice, melone in jagode	73,0	89,6	88,8	112,5	109,7	115,9	135,3	176,0	169,8	224,5	229,4	195,5	217,6	111,3
Trajni travniki in pašniki	18.528,0	20.993,3	23.285,5	22.668,8	21.668,2	23.793,9	24.968,2	25.610,6	28.437,1	27.183,1	30.284,1	33.405,1	34.052,4	101,9
Sadovnjaki	430,4	538,2	588,3	647,9	647,0	707,7	745,3	848,9	926,8	989,1	1.166,4	1.337,5	1.520,7	113,7
Vinogradi	38,5	44,7	52,5	90,8	149,6	131,8	158,8	248,2	261,2	272,2	342,4	337,9	462,2	136,8
Oljčniki	3,6	1,7	5,5	26,6	32,0	42,9	60,5	75,8	92,0	149,9	185,1	191,9	217,6	113,4
Drevesnice, trsnice in matičnjaki	–	–	–	–	2,3	–	2,3	–	1,7	0,2	0,0	0,0	0,0	
- Ekološko obdelane površine, na kmetijah v														
Njive in vrtovi	533,3	669,5	415,1	540,2	772,7	611,7	915,7	1.126,5	913,9	1.465,4	1.325,9	865,9	854,1	98,6
od tega zelenjadnice, melone in jagode	23,5	18,3	12,4	11,7	12,7	35,2	48,3	56,6	44,7	56,6	37,6	31,6	27,6	87,5
Trajni travniki in pašniki	5.930,3	4.803,2	3.023,5	2.763,6	4.521,6	3.737,2	4.845,9	6.916,5	6.158,8	7.470,2	5.210,1	4.201,6	4.648,0	110,6
Sadovnjaki	105,8	130,5	124,0	132,4	146,1	147,4	243,1	295,4	333,3	477,0	441,6	532,3	441,4	82,9
Vinogradi	86,5	139,3	138,2	112,5	147,4	155,4	165,3	153,1	160,6	222,9	193,7	223,2	194,9	87,3
Oljčniki	23,8	19,3	10,8	23,4	44,6	48,7	124,1	132,5	134,2	64,2	55,0	50,7	41,0	81,0
Drevesnice, trsnice in matičnjaki	–	–	–	–	0,1	–	–	–	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 75: Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2012–2018

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Žita za zrnje	2.861,9	2.942,8	3.929,3	3.386,4	4.725,2	4.848,9	5.492,4	113,3
od tega pšenica in pira	649,3	614,0	1.314,5	1.205,1	1.460,5	1.676,2	1.602,3	95,6
od tega ječmen	409,0	427,6	561,3	460,7	865,6	744,2	815,1	109,5
od tega oves	256,1	413,6	396,2	446,8	358,4	514,6	653,9	127,1
od tega koruza za zrnje	653,7	586,1	1.005,5	544,2	1.264,4	867,7	1.048,2	120,8
Stročnice za suho zrnje	–	–	38,1	73,6	105,6	201,3	114,6	56,9
Korenovke in gomoljnice	1.114,6	1.184,8	1.579,1	1.611,3	1.622,2	1.767,9	1.823,6	103,1
od tega krompir	1.018,2	1.069,5	1.402,2	1.392,6	1.471,1	1.566,5	1.547,2	98,8
Industrijske rastline	184,0	124,7	155,8	216,5	88,3	426,7	334,6	78,4
od tega oljnice	157,8	86,6	130,3	182,1	76,4	382,2	266,6	69,7
Zelena krma z njiv	5.643,0	6.300,9	10.857,1	9.356,7	12.124,0	14.297,7	19.616,4	137,2
od tega silažna koruza	349,0	201,5	514,2	954,7	1.155,8	2.307,5	2.811,1	121,8
od tega začasno travinje na njivah	1.262,4	1.367,4	1.892,3	2.275,8	4.059,3	4.355,5	4.823,1	110,7
Zelenjadnice, melone in jagode	712,6	1.232,9	1.437,7	1.600,9	1.770,5	1.515,9	1.834,2	121,0
Gojene gobe	4,3	5,9	7,7	5,6	20,5	0,1	0,1	87,5
Sadje	1.207,3	1.817,2	1.845,3	2.744,5	1.937,2	895,4	5.028,8	561,7
Oljke	100,0	210,1	175,9	340,1	417,9	423,1	552,4	130,6
Grozdje	570,5	816,0	964,0	1.208,0	1.017,4	1.312,3	1.505,0	114,7
Seno s trajnih travinj	56.142,3	64.210,8	75.477,0	48.571,7	50.936,5	50.483,5	59.332,5	117,5

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 76: Število živali v ekološki reji po vrstah živali; 2010–2018

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Govedo	20.623	22.915	22.977	25.168	27.359	30.592	33.397	35.095	35.751	101,9
Prašiči	2.367	2.219	2.485	2.798	3.135	3.345	3.648	3.793	3.203	84,4
Ovce	37.529	35.352	35.383	34.234	35.790	35.193	35.841	36.981	35.071	94,8
Koze	6.125	5.236	5.698	5.867	6.448	6.461	6.857	7.049	6.856	97,3
Perutnina	27.751	29.558	52.757	54.757	71.537	71.618	101.340	104.940	93.145	88,8
Kopitarji	3.081	2.981	3.262	3.544	3.846	3.878	4.093	4.089	4.054	99,1
Kunci	185	1.014	1.402	1.436	1.694	1.598	1.849	1.640	1.317	80,3
Čebele (število panjev)	1.342	1.646	1.598	1.803	1.631	1.400	1.814	2.182	2.863	131,2
Ostalo (divjad)	290	1.546	1.616	1.737	1.896	1.973	1.984	2.092	2.271	108,6

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 77: Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah proizvodov; 2012–2018

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Meso - SKUPAJ	**294,64**	**177,28**	**200,1**	**151,63**	**323,91**	**326,69**	**410,21**	**125,6**
Goveje meso	267,94	156,49	177,41	128,12	260,16	275,13	350,07	127,2
Prašičje meso	3,77	10,56	5,05	9,85	5,5	21	24,99	119,0
Ovčje meso	4,3	3	1,92	3,3	1,88	3,31	1,97	59,5
Kozje meso	0,21	1,33	0,1	0,49	0,35	0,28	0,12	42,9
Perutninsko meso	16,55	12,71	13,59	2,03	38,22	25,5	32,80	128,6
Meso kopitarjev	1,84	4,66	1,65	1,15	1,13	1,38	0,00	0,0
Drugo meso	0,03	0,23	0,39	6,71	16,67	0,08	0,27	337,5
Prireja mleka - SKUPAJ	**4.829,75**	**5.395,00**	**5.626,43**	**6.036,20**	**7.127,75**	**6.050,93**	**7.186,72**	**118,8**
Kravje mleko	4.590,72	5.122,40	5.416,23	5.831,97	6.864,36	5.714,07	6.867,55	120,2
Ovčje mleko	117,21	128,26	104,44	85,58	124,36	178,09	180,71	101,5
Kozje mleko	121,83	144,4	105,77	118,64	139,03	158,76	138,46	87,2
Med	21,39	44,95	20,34	21,81	21,2	31,31	44,24	141,3
Konzumna jajca (število)	3.653.736	4.137.950	4.641.164	6.313.978	6.935.642	8.657.164	10.868.595	125,5

Vir: SURS (MKGP)

JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO

Priloga 78: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2018

Tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov

Opis ukrepa	Št. ur
Tehnološko, gospodarsko in okoljevarstveno svetovanje	177.487
Osebno svetovanje	136.440
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice, krožki	19.429
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	13.000
Sestanki strokovnih skupin, strokovni kolegiji	6.075
Izdelava krmnih obrokov	2.544
Pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva	118.417
Osebno svetovanje	78.131
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice, krožki, razstave, pospeševalne prireditve	11.668
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila, strokovna gradiva	5.111
Sestanki strokovnih skupin, strokovni kolegiji	4.965
Razvojni načrti kmetij, strateški načrti	5.445
Svetovanje - PRP zahtevki	13.097
Izvajanje ukrepov kmetijske politike	56.992
Osebno svetovanje	38.737
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice, krožki	1.846
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	1.655
Sestanki strokovnih skupin, strokovni kolegiji	1.297
Pregledi na NS	13.457
Svetovanje pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij	24.484
Osebno svetovanje	10.094
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice, krožki, dogodki	11.383
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	3.007
Delovanje na področju kmetijstva in s kmetijstvom povezanih predpisov	12.070
Osebno svetovanje	3.606
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice	870
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	930
Priprava strokovnih podlag za zakonodajne in druge dokumente	6.664
Splošne organizacijske naloge, koordinacija dela, vodenje in usposabljanje svetovalcev	114.136
Vodenje in koordinacija	26.703
Izobraževanje in usposabljanje kmetijskih svetovalcev	34.674
Priprava navodil, obvestil, obrazcev, podatkov, protokolov	18.153
Kolegiji vodij oddelkov, kolegiji svetovalcev na zavodu,..	8.134
Organizacija strokovno pospeševalnih in promocijskih dogodkov oz. prireditev (tradicionalni letni posvet JSKS, sejem Agra, ZED, Lombergarjevi dnevi, okrogle mize,..)	10.255
Svetovanje v zvezi s pridobitvijo usposobljenosti na področju kmetijstva in s kmetijstvom povezanih področij (NPK)	1.831
Sodelovanje z ostalimi ministrstvi in z izvajalci drugih javnih služb, razvojno-strokovnih nalog ali raziskovalnega dela doma in v tujini	8.959
Sodelovanje v strokovnih delovnih skupinah in v strokovnih odborih za posamezna področja v kmetijstvu	5.428
Opredeljene naloge s cenikom ministrstva	63.318
Izdelava načrtov kolobarjenja, gnojilnih načrtov, bilanc gnojil, jemanje vzorcev na terenu in izvajanje talnih in rastlinskih testov	3.831
Elektronsko izpolnjevanje in elektronska vložitev zbirne vloge	58.601
Priprava analiz in mnenj za uporabnike na podlagi predpisov	886
Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2018, skupaj	**566.904**

Vir: KGZS – Sektor za kmetijstvo in gozdarstvo

Priloga 79: Raziskovalni projekti s področja kmetijstva in živilstva, ki jih je v letu 2018 financiralo MKGP

Aplikativni in razvojni projekti

1. L4-7520 UPORABNA VREDNOST GENSKIH VIROV NAVADNEGA FIŽOLA ZA TRAJNOSTNO IZBOLJŠANJE PRIDELKOV IN ZDRAVO HRANO, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec Vladimir Meglič, skupna vrednost projekta v letu 2018: 143.549,23 EUR, delež MKGP: 24 % (35.002,70 EUR)

2. L4-9305 LOKALNO PRIDELANA AJDA KOT SUROVINA ZA PROIZVODNJO KAKOVOSTNIH ŽIVIL, Inštitut za nutricionistiko, nosilec Ivan Kreft, skupna vrednost projekta v letu 2018: 66.628,14 EUR, delež MKGP: 24 % (16.620,00 EUR)

3. L4-9315 ECOFAR: VARNOST PRESKRBE S HRANO IN BLAŽITEV PODNEBNIH SPREMEMB Z RAZVOJEM EKOLOŠKEGA KMETIJSTVA – OHRANITVENA OBDELAVA TAL, BIOEFEKTORJI IN TRAJNOSTNO UPRAVLJANJE S PLEVELI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec Klemen Eler, skupna vrednost projekta v letu 2018: 66.662,76 EUR, delež MKGP: 25 % (16.666,00 EUR)

4. L4-9325 RAZVOJ NOVIH, OKOLJU PRIJAZNIH, PRISTOPOV ZA INAKTIVACIJO RASTLINSKIH IN HUMANIH VIRUSOV V VODAH, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec Maja Ravnikar, skupna vrednost projekta v letu 2018: 62.661,76 EUR, delež MKGP: 20 % (12.665,00 EUR)

Ciljni raziskovalni program »Zagotovimo.si hrano za jutri« 2011–2020

Razpis 2016

1. V4-1601 OCENA STANJA ODPORNOSTI ŠKODLJIVIH ORGANIZMOV NA FITOFARMACEVTSKA SREDSTVA V SLOVENIJI, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Andrej Simončič, skupna vrednost projekta v letu 2018: 43.482,00 EUR, delež MKGP: 69 % (30.050,00 EUR)

2. V4-1602 UPORABA METOD Z NIZKIM TVEGANJEM ZA VARSTVO ZELENJADNIC, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Jaka Razinger, skupna vrednost projekta v letu 2018: 52.182,00 EUR, delež MKGP: 69 % (36.070,00 EUR)

3. V4-1603 SINERGIJA ZNANJ - RAZVOJ METOD IN POSTOPKOV ZA HITRO ODKRIVANJE IN OBVLADOVANJE BOLEZNI, KI JIH POVZROČA XYLELLA FASTIDIOSA IN NJENIH PRENAŠALCEV (VEKTORJEV), Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec projekta: Tanja Dreo, skupna vrednost projekta v letu 2018: 39.136,00 EUR, delež MKGP: 69 % (27.050,00 EUR)

4. V4-1604 DOBROBIT V POVEZAVI Z ZDRAVSTVENIM VARSTVOM PERUTNINE TER PRAŠIČEV V KONVENCIONALNIH IN ALTERNATIVNIH SISTEMIH REJ, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Manja Zupan, skupna vrednost projekta v letu 2018: 52.449,00 EUR, delež MKGP: 76 % (40.250,00 EUR)

5. V4-1605 UPORABA HMELJNIH PRIPRAVKOV ZA EKOLOŠKO ZATIRANJE VAROJE (VARROA DESTRUCTOR), Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, nosilec projekta: Iztok Jože Košir, skupna vrednost projekta v letu 2018: 43.482,00 EUR, delež MKGP: 69 % (30.050,00 EUR)

6. V4-1606 IZVOR IN ŠIRJENJE ODPORNIH BAKTERIJ PREKO ŽIVIL ŽIVALSKEGA IZVORA, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Irena Zdovc, skupna vrednost projekta v letu 2018: 43.715,00 EUR, delež MKGP: 76 % (33.550,00 EUR)

7. V5-1607 PRAVNA OPREDELITEV STATUSA KMETA IN KMETIJE VKLJUČNO Z GOSPODARSKIMI, OKOLJSKIMI IN SOCIALNIMI UKREPI, Evropska pravna fakulteta, nosilec projekta: Alenka Temeljotov Salaj, skupna vrednost projekta v letu 2018: 25.617,00 EUR, delež MKGP: 78 % (20.130,00 EUR)

8. V4-1608 UČINKI IN PERSPEKTIVE SKP NA SLOVENSKO KMETIJSTVO IN PODEŽELJE, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Luka Juvančič, skupna vrednost projekta v letu 2018: 71.659,00 EUR, delež MKGP: 68 % (48.823,00 EUR)

9. V4-1609 NATANČNOST NAPOVEDOVANJA NAMAKANJA – TRIN, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Marina Pintar, skupna vrednost projekta v letu 2018: 48.121,00 EUR, delež MKGP 76 % (36.940,00 EUR)

10. V4-1610 TEHNOLOŠKE REŠITVE ZA PRIDELAVO KAKOVOSTNEGA SENA, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Viktor Jejčič, skupna vrednost projekta v letu 2018: 43.532,00 EUR, delež MKGP: 69 % (30.100,00 EUR)

11. V4-1611 PRIDELAVA INDUSTRIJSKE KONOPLJE (CANNABIS SATIVA L.) V SLOVENIJI, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, nosilec projekta: Barbara Čeh, skupna vrednost projekta v letu 2018: 47.875,00 EUR, delež MKGP: 69 % (33.100,00 EUR)

12. V4-1612 TEHNOLOGIJE ZA KONKURENČNEJŠO PRIDELAVO JABOLK, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Matej Stopar, skupna vrednost projekta v letu 2018: 60.904,00 EUR, delež MKGP: 69 % (42.100,00 EUR)

13. V4-1613 UVEDBA GENOMSKE SELEKCIJE IN GENOTIPIZACIJE PRI MLEČNIH PASMAH GOVEDI V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Marija Klopčič, skupna vrednost projekta v letu 2018: 47.875,00 EUR, delež MKGP: 69 % (33.100,00 EUR)

14. V4-1617 PROGRAM REHABILITACIJE JADRANSKEGA LIPANA (THYMALLUS AELIANI) V SLOVENIJI NA OSNOVI NOVIH GENETSKIH OZNAČEVALCEV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Aleš Snoj, skupna vrednost projekta v letu 2018: 32.573,00 EUR, delež MKGP: 69 % (22.500,00 EUR)

15. V4-1618 OGROŽENOST LOKALNIH SORT ZARADI GENSKE EROZIJE IN NJIHOVA VREDNOST ZA PRIDELAVO IN UPORABO, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Kristina Ugrinović, skupna vrednost projekta v letu 2018: 52.212,00 EUR, delež MKGP: 69 % (36.100,00 EUR)

16. V4-1619 KMETOVANJE NA VRSTNO BOGATIH TRAVNIKIH, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Jože Verbič, skupna vrednost projekta v letu 2018: 43.532,00 EUR, delež MKGP: 69 % (30.100,00 EUR)

17. V2-1620 SAMODEJNI POSTOPKI IDENTIFIKACIJE SPREMEMB DEJANSKE RABE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ, Geodetski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Mihaela Triglav Čekada, skupna vrednost projekta v letu 2018: 18.753,00 EUR, delež MKGP: 92 % (17.300,00 EUR)

18. V4-1621 MOŽNOSTI UPORABE OSTANKOV PROIZVODNJE V OLJKARSTVU, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Universita del Litorale Centro di ricerche scientifiche, nosilec projekta: Bojan Butinar, skupna vrednost projekta v letu 2018: 39.186,00 EUR, delež MKGP: 69 % (27.100,00 EUR)

19. V4-1622 POMEN DIVJIH OPRAŠEVALCEV PRI OPRAŠEVANJU KMETIJSKIH RASTLIN IN TRAJNOSTNO UPRAVLJANJE V KMETIJSTVU ZA ZAGOTOVITEV ZANESLJIVEGA OPRAŠEVANJA, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec projekta: Al Vrezec, skupna vrednost projekta v letu 2018: 35.010,00 EUR, delež MKGP: 76 % (26.880,00 EUR)

20. V4-1628 SPREMLJANJE ZALOG OGLJIKA V KMETIJSKIH IN GOZDARSKIH RABAH TAL ZA POTREBE POROČANJA O NACIONALNI BILANCI OGLJIKA, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Borut Vrščaj, skupna vrednost projekta v letu 2018: 46.750,00 EUR, delež MKGP: 68 % (31.972,00 EUR)

21. V6-1629 UMEŠČANJE KMETIJSKIH OBJEKTOV V KRAJINO IN REŠEVANJE PROSTORSKIH KONFLIKTOV, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, nosilec projekta: Nika Razpotnik Visković, skupna vrednost projekta v letu 2018: 16.114,00 EUR, delež MKGP: 92 % (14.870,00 EUR)

22. V4-1631 POTENCIALI IN OVIRE ZA RAZVOJ DOPOLNILNIH DEJAVNOSTI NA KMETIJAH V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Andrej Udovč, skupna vrednost projekta v letu 2018: 8.102,00 EUR, delež MKGP: 92 % (7.480,00 EUR)

Razpis 2018

1. V4-1801 PREUČITEV IN PREDLOG IZBORA NAJPRIMERNEJŠIH NEKEMIČNIH METOD ZATIRANJA PLEVELA KOT NADOMESTILO ZA UPORABO GLIFOSATA IN DRUGIH HERBICIDOV ZA SLOVENSKE RAZMERE, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Robert Leskovšek, skupna vrednost projekta v letu 2018: 8.267,30 EUR, delež MKGP: 32 % (2.726,30 EUR)

2. V4-1802 OBVLADOVANJE PLODOVE VINSKE MUŠICE (DROSOPHILA SUZUKI) Z METODAMI Z NIZKIM TVEGANJEM, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Jaka Razinger, skupna vrednost projekta v letu 2018: 7.402,00 EUR, delež MKGP: 32 % (2.400,00 EUR)

3. V4-1803 DETEKCIJA VIRUSOV INFLUENCE TIPA A V OKOLJSKIH VZORCIH, KRMI IN NASTILJU TER PRIPRAVA ALGORITMA ZA DIAGNOSTIKO INFLUENCE PRI PRAŠIČIH, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Brigita Slavec, skupna vrednost projekta v letu 2018: 12.377,00 EUR, delež MKGP: 32 % (4.080,00 EUR)

4. V4-1804 UGOTAVLJANJE POTI ŠIRJENJA HUDE GNILOBE ČEBELJE ZALEGE Z GENETSKO TIPIZACIJO SEVOV POVZROČITELJA BOLEZNI, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Darja Kušar, skupna vrednost projekta v letu 2018: 10.326,00 EUR, delež MKGP: 32 % (3.400,00 EUR)

5. V4-1805 MOŽNOSTI OBVLADOVANJA PARATUBERKULOZE V REJAH KRAV MOLZNIC IN DVIG KONKURENČNOSTI SLOVENSKE GOVEDOREJE, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Matjaž Ocepek, skupna vrednost projekta v letu 2018: 8.572,00 EUR, delež MKGP: 32 % (2.800,00 EUR)

6. V4-1806 VZPOSTAVITEV SISTEMA UPORABE DNA MARKERJEV ZA GENETSKO IDENTIFIKACIJO PRI PREVERJANJU SORTNE PRISTNOSTI IN ČISTOSTI POMEMBNEJŠIH VRST ŽIT IN KRIŽNIC KOT OSNOVA ZA KAKOVOSTNO PRIDELAVO SEMENSKIH POSEVKOV TER VARNO IN KAKOVOSTNO PRIDELANO HRANO IN KRMO, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Vladimir Meglič, skupna vrednost projekta v letu 2018: 6.220,00 EUR, delež MKGP: 32 % (2.000,00 EUR)

7. V4-1807 UGOTAVLJANJE ŠKOD V ČEBELARSTVU, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Maja Ivana Smodiš Škerl, skupna vrednost projekta v letu 2018: 4.409,00 EUR, delež MKGP: 47 % (2.100,00 EUR)

8. V4-1808 UPORABA TEHNOLOGIJE DNA ZA UGOTAVLJANJE PONEVERB V RIBIŠKIH PROIZVODIH Z VREDNOTENJEM SOCIO EKONOMSKIH VIDIKOV, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec projekta: Lovrenc Lipej, skupna vrednost projekta v letu 2018: 10.326,00 EUR, delež MKGP: 32 % (3.400,00 EUR)

9. V4-1809 RAZVOJ MODELA ZA SISTEMATIČNO SPREMLJANJE EKONOMSKEGA POLOŽAJA IN ANALIZO VPLIVA KMETIJSKE POLITIKE NA RAVNI TIPIČNIH KMETIJSKIH GOSPODARSTEV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Jaka Žgajnar, skupna vrednost projekta v letu 2018: 7.202,00 EUR, delež MKGP: 30 % (2.200,00 EUR)

10. V5-1810 IT ZASKP - ZASNOVA INFORMACIJSKIH REŠITEV V PODPORO IZVAJANJU SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE EVROPSKE UNIJE NA PODLAGI PODATKOV, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, nosilec projekta: Marko Lovec, skupna vrednost projekta v letu 2018: 10.326,00 EUR, delež MKGP: 32 % (3.400,00 EUR)

11. V4-1811 UPORABA PODATKOV SATELITSKEGA SISTEMA SENTINEL TER NEKATERIH OSTALIH PODATKOV DALJINSKEGA ZAZNAVANJA ZA KONTROLO NEPOSREDNIH PLAČIL V KMETIJSTVU, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Uroš Žibrat, skupna vrednost projekta v letu 2018: 16.211,00 EUR, delež MKGP: 43 % (7.000,00 EUR)

12. V4-1813 VZPOSTAVITEV SISTEMA VZORČNIH KMETIJ ZA NAMEN STALNEGA SPREMLJANJA KAZALCEV TRAJNOSTNEGA KMETIJSTVA, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Andrej Simončič, skupna vrednost projekta v letu 2018: 11.195,00 EUR, delež MKGP: 31 % (3.500,00 EUR)

13. V4-1814 ANALITIČNE PODPORE ZA VEČJO UČINKOVITOST IN CILJNOST KMETIJSKE POLITIKE DO OKOLJA IN NARAVE V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Andrej Udovč, skupna vrednost projekta v letu 2018: 21.429,00 EUR, delež MKGP 32 % (7.000,00 EUR)

14. V4-1815 ZMANJŠANJA SUŠNEGA STRESA IN POVEČANJA RODOVITNOSTI TAL Z UVAJANJEM OHRANITVENE (KONZERVACIJSKE) OBDELAVA TAL V TRAJNOSTNO POLJEDELSTVO, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilec projekta: Denis Stajnko, skupna vrednost projekta v letu 2018: 9.741,00 EUR, delež MKGP: 32 % (3.200,00 EUR)

15. V4-1816 ZMANJŠEVANJE IZPUSTOV TOPLOGREDNIH PLINOV IN AMONIJAKA NA KMETIJSKIH GOSPODARSTVIH, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Jože Verbič, skupna vrednost projekta v letu 2018: 12.469,00 EUR, delež MKGP: 32 % (4.100,00 EUR)

16. V4-1817 TEHNOLOŠKE REŠITVE ZA IZBOLJŠANJE DOBREGA POČUTJA REJNIH ŽIVALI V PERUTNINARSTVU IN PRAŠIČEREJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Manja Zupan, skupna vrednost projekta v letu 2018: 12.907,00 EUR, delež MKGP: 32 % (4.250,00 EUR)

17. V4-1824 PREMOSTITEV VRZELI V BIOGOSPODARSTVU: OD GOZDNE IN KMETIJSKE BIOMASE DO INOVATIVNIH TEHNOLOŠKIH REŠITEV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Luka Juvančič, skupna vrednost projekta v letu 2018: 12.153,00 EUR, delež MKGP: 48 % (5.900,00 EUR)

Mednarodni raziskovalni projekti

CORE ORGANIC PLUS

1. ReSolVe - OBNOVITEV OPTIMALNE FUNKCIONALNOSTI TAL DEGRADIRANIH OBMOČIJ ZNOTRAJ EKOLOŠKIH VINOGRADOV, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Hans-Josef Schroers, 2015, celotna vrednost projekta: 83.000,00 EUR; sredstva v letu 2018: 5.000,00 EUR (SLO udeležba: 3.988,00 EUR, EU udeležba: 1.012,00 EUR)

2. SoilVeg - IZBOLJŠANJE OHRANJANJA TAL IN RABE VIROV V EKOLOŠKI PRIDELAVI ZELENJAVE Z UVEDBO RASTLIN ZA AGROEKOLOŠKE STORITVE, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijske in biosistemske vede, nacionalna nosilka: dr. Martina Bavec, 2015, celotna vrednost projekta: 63.000,00 EUR; sredstva v letu 2018: 5.000,00 EUR (SLO udeležba: 3.638,00 EUR, EU udeležba : 1.362,00 EUR)

3. 2-ORG-COWS - V SMERI PREVENTIVNEGA ZDRAVSTVENEGA MENEDŽMENTA PRI IZVIRNIH KOMBINIRANIH PASMAH GOVEDA PRILAGOJENIH EKOLOŠKEMU PROIZVODNEMU SISTEMU, KI BAZIRA NA TRAVINJU PREKO NOVIH REJSKIH STRATEGIJ, KI TEMELJIJO NA SPREMLJANJU NOVIH LASTNOSTI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nacionalna nosilka: Marija Klopčič, 2015, celotna vrednost projekta: 136.068,00 EUR; sredstva v letu 2018: 8.068 EUR (SLO udeležba: 6.603,00 EUR, EU udeležba: 1.465,00 EUR)

4. FertilCrop - UKREPI ZA POVEČANJE RODOVITNOSTI TAL V EKOLOŠKEM KMETIJSTVU, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nacionalna nosilka: dr. Marjetka Suhadolc, 2015, celotna vrednost projekta: 81.500,00 EUR; sredstva v letu 2018: 6.500,00 EUR (SLO udeležba: 4.993,00 EUR, EU udeležba: 1.507,00 EUR)

SusAn

1. FreeWalk - RAZVOJ EKONOMSKO ZANIMIVIH SISTEMOV PROSTE REJE ŽIVALI, KI BODO IZBOLJŠALI DOBRO POČUTJE IN ZDRAVJE ŽIVALI, KAKOVOST GNOJA IN BODO HKRATI CENJENI S STRANI DRUŽBE, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nacionalni nosilec: Marija Klopčič, 2017, celotna vrednost projekta: 75.000,00 EUR; sredstva v letu 2018: 25.900,00 EUR (SLO udeležba: 15.000,00 EUR, EU udeležba: 10.900,00 EUR)

2. BPractices - NOVI INDIKATORJI IN PRAKSE ZA IZBOLJŠANJE ZDRAVSTVENEGA STANJA ČEBEL V OBDOBJU MALEGA PANJSKEGA HROŠČA (AETHINA TUMIDA) V EVROPI, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Maja Ivana Smodiš Škerl, 2017, celotna vrednost projekta: 69.000,00 EUR; sredstva v letu 2018: 19.440,00 EUR (SLO udeležba: 9.340,00 EUR, EU udeležba: 10.100,00 EUR)

3. SuSi - TRAJNOSTNA PRIREJA PRAŠIČJEGA MESA Z IMUNOKASTRACIJO, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Marjeta Čandek Potokar, 2017, celotna vrednost projekta: 75.000,00 EUR; sredstva v letu 2018: 22.560,00 EUR (SLO udeležba: 11.660,00 EUR, EU udeležba: 10.900,00 EUR)

4. EcoLamb - CELOVITO OBLIKOVANJE PROIZVODNJE ZA ZMANJŠANJE EKOLOŠKEGA ODTISA MESA, Univerza v Novi Gorici, nacionalni nosilec: Tanja Peric, 2017, celotna vrednost projekta: 75.000,00 EUR; sredstva v letu 2018: 27.100,00 EUR (SLO udeležba: 14.000,00 EUR, EU udeležba: 13.100,00 EUR)

ERA NET ArimNet2

1. Medvitis - OHRANJANJE RAZNOLIKOSTI VINSKE TRTE (VITIS SP.) V SPREMINJAJOČEM OKOLJU MEDITERANSKEGA PROSTORA, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Barbara Pipan, 2018, celotna vrednost projekta: 50.000,00 EUR; sredstva MKGP v letu 2018: 13.000,00 EUR

ERA NET Cofund

1. BIOVINE - IZKORIŠČANJE BIODIVERZITETE V VINOGRADNIŠKIH SISTEMIH Z NAMENOM ZMANJŠANJA ŠKOD IN UPORABE PESTICIDOV TER POVEČANJA EKOSISTEMSKIH USLUG, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Saša Širca, 2018, celotna vrednost projekta: 110.000,00 EUR; sredstva v letu 2018: 30.778,00 EUR (SLO udeležba: 27.778,00 EUR, EU udeležba: 3.000,00 EUR)

Priloga 80: Površine gozdov po gozdnogospodarskih območjih glede na gozdnogospodarski načrt in lastniška struktura (ha); 2018

GGO	Lastništvo			Gozdovi, SKUPAJ	Druga gozda zemljišča
	Država	Zasebniki	Lokalna skupnost		
Tolmin	34.303	98.573	15.919	148.795	3.816
Bled	11.593	52.131	505	64.228	5.473
Kranj	6.580	63.454	1.010	71.045	1.293
Ljubljana	16.399	127.617	689	144.705	1.574
Postojna	30.695	48.147	530	79.372	221
Kočevje	47.148	40.762	4.981	92.892	294
Novo mesto	22.436	74.191	1.567	98.194	332
Brežice	9.196	60.076	321	69.592	451
Celje	11.745	62.681	613	75.039	295
Nazarje	1.547	46.410	114	48.071	1.191
Slovenj Gradec	16.463	44.260	0	60.723	392
Maribor	19.951	76.232	128	96.311	314
Murska Sobota	7.943	31.592	282	39.816	86
Sežana	8.476	74.912	5.074	88.462	775
SKUPAJ	**244.473**	**901.038**	**31.733**	**1.177.244**	**16.506**
Struktura (%)	21	76	3	100	

Vir: ZGS

Priloga 81: Lesna zaloga gozdov po gozdnogospodarskih območjih; 2018

GGO	Lesna zaloga (m^3)			Lesna zaloga (m^3/ha)		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Tolmin	9.373.596	27.282.423	36.656.019	63,00	183,36	246,35
Bled	15.215.403	5.953.486	21.168.889	236,90	92,69	329,59
Kranj	16.843.378	9.441.260	26.284.638	237,08	132,89	369,97
Ljubljana	16.363.945	24.014.649	40.378.594	113,09	165,96	279,04
Postojna	12.199.101	11.800.324	23.999.425	153,69	148,67	302,37
Kočevje	13.957.975	16.849.868	30.807.843	150,26	181,39	331,65
Novo mesto	8.677.735	21.953.438	30.631.173	88,37	223,57	311,94
Brežice	3.250.503	16.368.846	19.619.349	46,71	235,21	281,92
Celje	8.506.112	15.108.789	23.614.901	113,36	201,35	314,70
Nazarje	13.144.380	4.837.250	17.981.630	273,44	100,63	374,07
Slovenj Gradec	19.468.931	3.950.674	23.419.605	320,62	65,06	385,68
Maribor	15.097.128	20.128.700	35.225.828	156,75	209,00	365,75
Murska Sobota	2.639.018	8.406.926	11.045.944	66,28	211,14	277,42
Sežana	4.585.867	9.912.187	14.498.054	51,84	112,05	163,89
SKUPAJ	**159.323.072**	**196.008.820**	**355.331.892**	**135,34**	**166,50**	**301,83**

Vir: ZGS

Priloga 82: Letni možni posek lesa po gozdnogospodarskih območjih na podlagi gozdnogospodarskega načrta (m^3); 2018

GGO	Iglavci	Listavci	Skupaj
Tolmin	176.535	504.569	681.103
Bled	196.160	61.967	258.127
Kranj	329.274	164.824	494.099
Ljubljana	340.807	465.759	806.566
Postojna	259.306	188.090	447.396
Kočevje	291.025	296.577	587.601
Novo mesto	201.287	541.163	742.450
Brežice	74.788	334.890	409.678
Celje	181.089	322.504	503.593
Nazarje	239.695	72.435	312.131
Slovenj Gradec	348.299	64.768	413.068
Maribor	277.781	371.121	648.901
Murska Sobota	46.756	173.908	220.664
Sežana	107.543	204.438	311.981
SKUPAJ	**3.070.344**	**3.767.012**	**6.837.356**

Vir: ZGS

Priloga 83: Delež poseka glede na možni posek (%); 2001–2018

Posek/ možni posek	Iglavci	Listavci	Skupaj
2001	83	67	72
2002	81	63	72
2003	94	57	75
2004	90	53	71
2005	99	54	75
2006	104	63	82
2007	89	48	68
2008	87	53	70
2009	76	57	66
2010	71	56	63
2011	79	64	71
2012	73	65	68
2013	79	54	65
2014	122	86	103
2015	136	61	95
2016	134	60	94
2017	111	46	75
2018	142	45	89

Vir: ZGS

Priloga 84: Posek lesa v gozdovih (m³); 1991–2018

	Iglavci	Listavci	Skupaj
1991	1.242.503	856.090	**2.098.593**
1992	1.208.318	959.636	**2.167.954**
1993	1.289.585	798.081	**2.087.666**
1994	1.411.275	843.605	**2.254.880**
1995	1.247.957	843.953	**2.091.909**
1996	1.512.284	818.119	**2.330.404**
1997	1.387.932	1.179.128	**2.567.060**
1998	1.396.052	1.074.121	**2.470.173**
1999	1.349.117	1.047.198	**2.396.315**
2000	1.422.750	1.186.289	**2.609.039**
2001	1.458.837	1.155.464	**2.614.301**
2002	1.496.665	1.148.889	**2.645.553**
2003	1.822.887	1.184.211	**3.007.097**
2004	1.820.390	1.137.607	**2.957.997**
2005	2.033.390	1.202.710	**3.236.100**
2006	2.242.755	1.475.508	**3.718.263**
2007	2.042.735	1.199.335	**3.242.070**
2008	2.055.341	1.372.031	**3.427.372**
2009	1.853.772	1.520.419	**3.374.191**
2010	1.808.066	1.566.071	**3.374.137**
2011	2.040.015	1.855.622	**3.895.636**
2012	2.152.467	1.758.340	**3.910.807**
2013	2.190.572	1.733.423	**3.923.995**
2014	3.463.295	2.886.440	**6.349.736**
2015	3.922.547	2.108.495	**6.031.042**
2016	4.013.145	2.089.485	**6.102.630**
2017	3.295.974	1.688.661	**4.984.635**
2018	4.367.576	1.693.383	**6.060.959**

Vir: ZGS

Priloga 85: Sortimentna sestava lesa iz državnih gozdov (%); 2008–2018

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Skupaj iglavci	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**
– hlodovina	71	68	69	71	75	74	64	68	71	74	75
– drug okrogli industrijski les	6	5	7	8	4	4	9	7	4	2	2
– les za celulozo in plošče ter les za kurjavo	23	27	24	21	21	22	27	25	25	24	23
Skupaj listavci	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**
– hlodovina	32	28	28	27	22	24	19	21	24	26	19
– drugo	68	72	72	73	78	76	81	79	76	74	81

Vir: Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS in SiDG, preračuni GIS

Priloga 86: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m^3); 2008–2018

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
Iglavci											
Hlodovina	1.386	1.213	1.180	1.297	1.390	1.429	1.815	2.210	2.660	2.200	2.604
Les za celulozo in plošče	204	211	187	222	232	251	634	550	578	532	654
Drug okrogli industrijski les	26	44	52	63	41	42	114	100	75	20	33
Les za kurjavo	130	114	136	177	192	194	224	225	200	170	220
Skupaj	**1.746**	**1.582**	**1.555**	**1.759**	**1.855**	**1.915**	**2.787**	**3.085**	**3.513**	**2.922**	**3.511**
Listavci											
Hlodovina	300	301	272	284	252	266	303	321	329	295	251
Les za celulozo in plošče	112	159	129	158	302	241	581	595	438	400	360
Drug okrogli industrijski les	34	19	21	27	23	79	106	77	60	50	75
Les za kurjavo	798	869	968	1.159	1.009	1.013	1.476	1.106	1.162	943	1.005
Skupaj	**1.244**	**1.348**	**1.390**	**1.629**	**1.586**	**1.599**	**2.465**	**2.099**	**1.988**	**1.688**	**1.691**
Iglavci in listavci											
Hlodovina	1.686	1.514	1.452	1.582	1.641	1.695	2.118	2.531	2.989	2.495	2.855
Les za celulozo in plošče	316	370	316	380	534	492	1.215	1.145	1.016	932	1.015
Drug okrogli industrijski les	60	63	73	90	65	121	219	177	135	70	108
Les za kurjavo	928	983	1.104	1.336	1.201	1.207	1.700	1.331	1.362	1.113	1.225
Skupaj	**2.990**	**2.930**	**2.945**	**3.388**	**3.440**	**3.515**	**5.252**	**5.184**	**5.501**	**4.610**	**5.202**

* Začasni podatki.
Vir: MKGP, preračuni GIS

Priloga 87: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti; 2008–2018

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
Izvoz											
Okrogli industrijski les, iglavci	274.147	306.086	337.479	512.886	669.902	791.844	1.363.466	1.664.675	2.228.329	1.687.618	1.912.267
Okrogli industrijski les, listavci	201.375	200.778	228.138	295.381	358.391	406.397	601.376	638.478	489.203	490.780	358.467
Les za kurjavo	248.844	260.081	278.399	334.147	295.251	351.444	419.989	379.503	366.014	461.435	354.641
Skupaj	**724.366**	**766.945**	**844.016**	**1.142.414**	**1.323.544**	**1.549.685**	**2.384.831**	**2.682.656**	**3.083.546**	**2.639.833**	**2.625.374**
Uvoz											
Okrogli industrijski les, iglavci	48.360	58.677	59.245	103.779	119.280	193.705	153.654	184.824	143.723	194.841	235.308
Okrogli industrijski les, listavci	111.924	104.774	134.271	141.852	85.193	133.501	134.117	112.086	130.407	123.640	110.982
Les za kurjavo	80.822	97.871	113.347	202.556	255.911	246.591	167.677	151.626	184.371	177.804	173.539
Skupaj	**241.106**	**261.322**	**306.863**	**448.187**	**460.384**	**573.797**	**455.448**	**448.536**	**458.501**	**496.286**	**519.829**
Izvoz – uvoz											
Okrogli industrijski les, iglavci	225.787	247.409	278.234	409.107	550.622	598.139	1.209.812	1.479.851	2.084.606	1.492.777	1.676.959
Okrogli industrijski les, listavci	89.451	96.004	93.867	153.529	273.198	272.896	467.259	526.392	358.796	367.140	247.485
Les za kurjavo	168.022	162.210	165.052	131.591	39.340	104.853	252.312	227.877	181.643	283.631	181.101
Skupaj	**483.260**	**505.623**	**537.153**	**694.227**	**863.160**	**975.888**	**1.929.383**	**2.234.120**	**2.625.045**	**2.143.548**	**2.105.545**

* Začasni podatki.
Vir: SURS, preračuni GIS

Priloga 88: Poraba proračunskih sredstev v gozdarstvu in lovstvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Javna gozdarska služba	18.656,4	18.648,3	20.341,5	22.656,9	22.654,5	21.524,0	20.317,5	19.429,8	19.263,3	19.700,0	20.168,6	21.103,3	21.532,5
Obnova gozdov	611,6	1.656,4	1.594,1	1.196,0	822,9	786,3	373,0	374,9	371,7	371,5	357,8	367,0	397,6
Nega gozdov	266,0	319,8	352,6	390,4	570,0	676,8	341,0	383,9	162,7	345,3	345,6	332,7	345,5
Varstvo gozdov	899,4	1.410,7	852,7	1.055,7	1.007,0	1.071,3	341,6	448,2	635,1	526,6	513,6	513,4	499,1
Vzdrževanje in gradnja gozdnih cest	1.272,6	1.525,8	1.335,9	1.268,3	1.257,1	1.233,5	1.266,7	1.264,5	1.236,0	1.182,4	1.215,0	1.263,4	1.266,7
Druge naloge	838,5	782,1	606,8	604,9	636,5	884,4	563,5	440,1	430,9	424,9	460,9	466,4	483,7
Semenarska in drevesničarska dejavnost	:	:	*7,8*	*7,3*	*2,6*	*14,1*	*3,3*	*5,9*	*5,9*	*2,5*	*11,7*	*3,1*	*25,0*
Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali	:	:	*97,1*	*73,9*	*74,3*	*97,9*	*43,0*	*50,0*	*49,0*	*70,0*	*70,0*	*58,1*	*53,7*
Nakup varovalnih gozdov in gozdov s posebnim namenom	:	:	*0,0*	*3,4*	*76,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
Izvršba odločb ZZG Slovenije	:	:	*0,3*	*3,5*	*4,3*	*7,3*	*0,1*	*0,2*	*3,5*	*7,8*	*3,9*	*1,0*	*0,0*
Odškodnine zaradi razglasitve gozdov s posebnim namenom	:	:	*0,5*	*8,0*	*2,0*	*0,0*	*2,6*	*2,1*	*3,0*	*1,5*	*2,0*	*2,0*	*2,0*
Nevladne organizacije, strokovne prireditve, publicistika	:	:	*52,0*	*4,7*	*18,5*	*4,7*	*3,3*	*3,7*	*0,0*	*0,0*	*7,1*	*2,7*	*5,3*
Znanstvenoraziskovalno delo v gozdarstvu	*552,4*	*480,2*	*449,2*	*504,1*	*458,8*	*760,4*	*511,2*	*378,2*	*369,5*	*343,0*	*366,2*	*399,5*	*397,8*
Gozdarstvo – drugo	*286,1*	*301,8*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
Odškodnina za škodo od divjadi	116,9	31,7	46,6	156,6	131,9	149,6	104,1	149,5	160,0	160,0	293,4	240,4	305,8
Naloge na področju gozdarstva po ZGS	**22.661,6**	**24.374,8**	**25.130,3**	**27.329,0**	**27.079,8**	**26.325,9**	**23.307,3**	**22.490,9**	**22.259,6**	**22.710,7**	**23.354,9**	**24.286,5**	**24.831,0**
Odprava posledic žleda (proračunska rezerva)	–	–	–	–	–	–	–	–	2.758,0	–	–	–	–
Solidarnostna pomoč EU (žled)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	298,1	–	–	–
Javna služba za področje divjadi in lova	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4,0	4,0
Forest focus (EU + SLO)	232,0	250,5	–	141,8	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gozdni sklad	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	449,6	1.677,4	5.571,6
GOZDARSTVO IN LOVSTVO SKUPAJ	**22.893,5**	**24.625,3**	**25.130,3**	**27.470,8**	**27.079,8**	**26.325,9**	**23.307,3**	**22.490,9**	**25.017,6**	**23.008,8**	**23.804,4**	**25.967,9**	**30.406,6**
Gozdni sklad – zbiranje sredstev	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	5.621,3	9.711,1	13.932,4
SKUPAJ	**22.893,5**	**24.625,3**	**25.130,3**	**27.470,8**	**27.079,8**	**26.325,9**	**23.307,3**	**22.490,9**	**25.017,6**	**23.008,8**	**29.425,7**	**35.679,0**	**44.339,0**

Vir: MKGP, ARSKTRP

RIBIŠTVO

Priloga 89: Poraba proračunskih sredstev v ribištvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Informacijski sistem	–	–	2,7	178,2	61,6	3,2	16,2	3,9	19,7	13,0	80,1	52,8	103,0
Javni zavod za ribištvo	523,3	703,9	882,3	565,1	565,2	537,6	471,8	415,4	405,0	400,0	406,3	561,6	439,9
Javna služba v ribištvu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	10,3
Varstvo naravnih virov	41,7	128,6	100,5	12,7	32,6	101,8	14,7	–	45,1	14,3	19,1	16,3	208,1
Morsko ribištvo in marikultura	87,6	–	127,3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ribogojstvo, predelava in trženje – EPD 2004–06 (EU + SLO)	147,7	1.517,1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Posodobitev plovil in mali priobalni ribolov – EPD 2004–06 (EU + SLO)	122,6	0,0	466,9	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukrepi v ribištvu	150,5	413,5	185,6	144,8	185,8	230,7	214,1	245,4	163,6	–	–	–	–
Evropski sklad za ribištvo 2007–13 (EU + SLO)	–	–	–	55,6	2.744,2	3.749,7	5.032,4	4.894,2	4.558,9	2.984,1	2.049,5	0,0	0,0
Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 (EU + SLO)	–	–	–	–	–	–	–	–	118,9	133,1	422,1	520,0	1.598,3
Ribištvo skupaj	**1.073,4**	**2.763,1**	**1.765,3**	**956,4**	**3.589,4**	**4.623,0**	**5.749,2**	**5.558,9**	**5.311,1**	**3.544,5**	**2.976,9**	**1.150,7**	**2.359,5**
Od tega EU	*272,0*	*1.240,3*	*427,9*	*106,3*	*2.296,8*	*3.142,4*	*3.860,6*	*3.935,6*	*3.618,2*	*2.344,6*	*1.889,6*	*407,4*	*1.193,0*
Sredstva občin (Evropski sklad za ribištvo)					209,7	279,5	51,5	163,4	0,0	211,2	43,5	0,0	0,0
SKUPAJ	**1.073,4**	**2.763,1**	**1.765,2**	**956,5**	**3.799,1**	**4.902,5**	**5.800,7**	**5.722,3**	**5.311,1**	**3.755,7**	**3.020,5**	**1.150,7**	**2.359,5**

Vir: MKGP

Kmetijski inštitut Slovenije

www.kis.si